Fevkī, ʿAbdürraḥman

مقیاس اللسان قسطاس البیان

Mikyās ül-Lisān kıstās ül-beyān

لسان ترکینك قواعد صرفیه و نحویه سنی حاوی

فضلای موالیدن و مقدما مکتب فنون حربیه خواجه‌لرندن
متوفی عبدالرحمن افندینك اثریدر.

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله طبع اولنمشدر.

استانبول

(محمود) بك مطبعه‌سی — باب عالی جوارنده ابو السعود جاده‌سنده نومرو ۷۲

۱۳۰۰

بهاسی بر یکرمیلك مجیدیه اولوب دار الشفقه‌یه عائددر

PL
121
F48
1883

LIBRARY
NOV 3 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

﴾ فهرس الكتاب ﴿

صحيفه

١٦ اصطلاحات موضوعه وعنوانات مخترعه وتعريفات وتوضيحاتى بياننده‌در

٢ سبب تأليف مجله واخطارات لازمه در ديباجه

٧ (مشرع) السنهٔ اجنبيه‌ده واقعه كلمات متغيره‌نك كيفيات تبدلندن وصور حروف ونقوش حركاتك هيئات تشكلندن بحث ايدن مسائل متكثره‌نك موضوعات وفوائدينى موضوع متحده وفائدهٔ واحده‌يه ارجاع وادراج ايله مسائل مجتمعه‌يى (غرامر) ناميله فن واحد عد ايتمك جوازى ومسائل متكثرهٔ مرقومه‌نك موضوعات وفوائدينى در در نوع موضوعات وفوائده ارجاع ايله اولمسائلى درت فنه تقسيم و اولفنلرى (نحو صرف اشتقاق خط) اسملريله توسيم ايتمك وجهى وعلم لسان تركيده مسائل متكثرهٔ مرقومه برفن عد اولنه‌رق برمقدمه و بش مقصد و برخاتمه‌يه توزيع اولنديغنك سببى

٨ (مقدمه) كلمهٔ تركى الاصلك اقسام متباينه ومتخالفه‌يه انقسامى بياننده‌در

٨ كلمه‌نك (فعل اسم حرف) قسملرينه وفعل ايله اسمك (مشتق منه ومشتق وجامد) قسملرينه انقسامى وحرفك جامد قسمنه انحصارى بياننده‌در

٨ فعل مشتق ايله اسم مشتقك دردر قسمه انقسامى ومشتق منه قسمنك دخى حقيقى واضافى قسملرينه انقسامى بياننده‌در

٩ فعل نوعينك مجرد ومزيد فيه قسملرينه ومجردك دخى مجرد حقيقى ومجرد عرفى قسملرينه انقسامى ومشتق منه اضافى ايله مجرد عرفى بيننده نسبتك عموم وخصوص من وجه اولديغى بياننده‌در

٩ فعلك بسيط ومركب قسملرينه انقسامى بياننده‌در

٩ فعلك تام وناقص قسملرينه انقسامى و ناقصك ايكى نوع ايديكى ونوع ثانينك دخى ايكى قسم اولديغى بياننده‌در

١٠ فعل ناقصدن نوع ثانينك قسم اولى ناقص اولديغى كبى تام دخى اولديغى وامثلهٔ عربيه‌ده (نُصِرَ) فعل مجهولنك وافعال مجهولهٔ سائره‌نك تركى ترجمه‌لرى نظام لسان تركى يه مغاير ومنافى ايديكى بياننده‌در

١١ فعل تام ايله فعل ناقصدن نوع ثانينك قسم اولى متعدى ولازم اولديغى وفعل متعدى بنفسه ايكى مفعوله قدر و ادوات تعديه واسطه‌سيله ملفوظ و مقدر بش مفعوله قدر متعدى اولديغى بياننده‌در

١١ (مهمه) بنفسه متعدى اولان فعلك (ش ن ل) حرفلرى واسطه‌سيله لازم وقاصر اولديغى بياننده‌در

١١ اسمك نكره ومعرفه‌يه انقسامى ومعرفه‌نك بحسب الاستقراء اون بر نوعه انحصارى بياننده‌در

١٢ ﴿ مقصد اول ﴾ حروف مبانى وحركاتك وحروف معانينك وحروف مقلوبه‌نك وحروف محذوفه‌نك وحروف زائدهٔ مجتلبه‌نك و مضمراتك و اسماء اشاراتك اقسام و احكامنى مبين مسائلدركه يدى بابه تقسيم اولنمشدر

صحیفه

١٢ (برنجی باب) کلمات ترکیه‌نك مواد ومبانیسی اولان حروف هجانك یکرمی اوچ نوع اولوب هر بری مرقق و مفخم قسملرینه منقسم اولدیغی واول حروفه عارض اولان حرکات دخی بش نوع اولدیغی وکلمات ترکیه‌نك دخی حروف ترکیه مثللی مرقق و مفخم قسملرینه منقسم اولدیغی بیانده‌در

١٢ الان مستعمل اولان یکرمی بش نوع صـور حروف ونقوش حرکاتك حروف و حرکاتی افاده‌ده قصـورلری اولدیغی و بو جهتله اولصور و نقوشی محو و اثبات ایله اوچ طریقك برینه ارجاع لازم کلدیکی بیانده‌در

١٣ حروف و حرکات ترکیه‌نك اشکال واسماء و اوصاف و انواع و اصنافنی ناطق و مبین جدول

١٤ (خصائص حروف وحرکات ترکیه) (خصیصهٔ اولی) همزه کلمات ترکیه‌نك انجق اولنده اولوب اواسط و اواخرنده اوله‌مدیغی و بو جهتله حرکات خمسه‌نك شکلیله همزه دخی افاده اولنه‌بیله‌جکی بیانده‌در

١٤ خصیصهٔ ثانیه (ر غ ك ڭ ل) حرفلری کلمات ترکیه‌نك اوائلنده بولنه‌مدیغی بیانده‌در

١٤ خصیصهٔ ثالثه (ز) حرفی کلمات ترکیه‌نك اوائلنده بولنه‌مدیغی بیانده‌در

١٤ خصیصهٔ رابعه (خ ف) حرفلری یالکز اصواتدن مأخوذ کلماتده بولندیغی بیانده‌در

١٤ خصیصهٔ خامسه اون سکز صورتده حرفین ساکنینك اجتماعلری علی حده اولدیغی بیانده‌در

١٤ خصیصهٔ سادسه اوائل کلماتده بولنمیان حروف اربعهٔ مذکوره حرکات خمسه‌دن انجق اوچ نوع حرکه ایله متحرك اولدقلری و سببی بیانده‌در

١٥ (تنبیهات) (تنبیه اول) حروف و حرکات ترکیـه‌ده مستعمل اوله‌کلان یکرمی بش نوع صـور حروف و نقوش حرکاتدن (ص غ) شکللرندن ماعداسی حروف و حرکات ترکیه‌یی بخصوصها افاده ایده‌مدکلری بیانده‌در

١٥ (تنبیه ثانی) صـور حروف و نقوش حرکاتك نظامسزلغندن فضـله کلمات ترکیه‌یی دخی تشـکیل و ترقیم نظامسز اولدیغنك سببی بیانده‌در

١٥ (تنبیه ثالث) کلمات ترکی الاصلده بولنمیان حروف عربیه وفارسیه بیانده‌در

١٥ (تنبیه رابع) حرکات ترکیه‌دن لسانین مرقومینده بولندیغی و بولنمدیغی بیانده‌در

١٥ (ایکنجی باب) کلمات ترکیـه‌ده معانئ متنوعهٔ جزئیه‌یی کسب و تحصـیل ایچون اوائل و اواخرینه ادخال والحاق اولنان حروف بسیطه ومرکبهٔ جائز الاجتماع وممتنع الاجتماع بیانده‌درکه لدی التتبع والاستقراء ایکیوز التمش اوچ نوع معانئ جزئیهٔ متباعده و متقاربه‌یی متضمن و مشتمل یوز یکرمی طقوز حرفه ابلاغ و ایصال و مجموع مطالع و مصادرلری اعتباریله یکرمی ایکی نوعه ادراج و ادخال اولنمشدر

١٥ برنجی نوع همزات متحرکه و همزات متحرکه ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه لدی الاستقراء یکرمی طقوز حرفه ابلاغ اولنمشدر برنجیسی (اَ) حرفیدر یعنی بلا حرکه یازیلان همزهٔ مفتوحه‌درکه بش نوع معانئ جزئیه بیننده بالاشتراك مستعمل اولور

١٦ ایکنجیسی (اُو) حرفیدر یعنی ضمهٔ منفتحه ایله مضموم اولان همزه‌درکه ایکی نوع معناده استعمال اولنور

١٦ اوچنجیسی (اَه) حرفیدر یعنی فتحه‌سی هاء رسمیه ایله یازیلان همزهٔ مفتوحه‌درکه اون ایکی نوع معناسی واردر

١٨ دردنجیسی (اِی) حرفیدر یعنی همزهٔ مکسوره‌درکه ایکی نوع معناده مستعمل اولور

١٨ بشنجیسی (اُوب) حرفیدرکه انجق ادات اتصال و اتحاد فعلین مختلفین اولور

١٨ التنجیسی (ایجی) حرفیدرکه اوچ نوع معانئ جزئیهٔ متقاربه‌ده بالاشتراك استعمال اولنور

١٩ یدنجیسی (اَه جق) یا (اَه جك) حرفیدرکه انجق مستقبل مجزوم النسبه اداتی اولور

صحیفه
١٩ سکزنجیسی (ایجق) یا (ایجك) حرفیدرکه انجق اداة توقیت اولور
١٩ طقوزنجیسی (ایچون) حرفیدرکه ادات تعلیل اولور
٢٠ اونجیسی (ایسه) کلمه‌سیدرکه فعل شرط و فعل تمنی و فعل ترجی و حرف حال اولور
٢٠ اون برنجیسی (ایسر) حرفیدرکه اداة حاصل مصدر اولور
٢٠ اون ایکنجیسی (اِشْ) حرفیدرکه تقریب مع التنبیه اولور
٢٠ اون اوچنجیسی (اشته) حرفیدرکه بش نوع معنا بیننده بالاشتراك مستعمل اولور
٢١ اون دردنجیسی (اکر) حرفیدرکه حرف شرط اولور
٢١ اون بشنجیسی (ایکن) حرفیدرکه اداة حال اولور
٢١ اون آلتنجیسی (آكْ) حرفیدرکه اداة تفضیل اولور
٢١ اون یدنجیسی (اُولْ) حرفیدرکه اداة تعریف اولور
٢١ اون سکزنجیسی (ایلهِ) حرفیدرکه یدی نوع معانئ جزئیه‌ده استعمال اولنور
٢٢ اون طقوزنجیسی (اِلّهْ) حرفیدرکه اداة استثناء اولور
٢٢ یکرمنجیسی (اَهْ یْ) کلمه‌سیدرکه بعض صورتده اسم مدت وبعض صورتده حرف تمدید اولور
٢٢ یکرمی برنجیسی (اَمّا) حرفیدرکه اداة استدراك واستثنا اولور
٢٢ یکرمی ایکنجیسی (ایمدی) حرفیدرکه اداة تفصیل واداة فور وتعجیل اولور
٢٣ یکرمی اوچنجیسی (آن) حرفیدرکه اداة صفت حادثه اولور
٢٣ یکرمی دردنجیسی (این) حرفیدرکه معانئ ثلثه بیننده بالاشتراك مستعمل اولور
٢٣ یکرمی بشنجیسی (اِنجهْ) حرفیدرکه اداة توقیت اولور
٢٣ یکرمی آلتنجیسی (انجق) حرفیدرکه اداة حصر وقصر اولور
٢٣ یکرمی یدنجیسی (اَوَتْ) حرفیدرکه اداة تصدیق اولور
٢٤ یکرمی سکزنجیسی (اَیْ) حرفیدرکه اداة نداء قریب اولور
٢٤ یکرمی طقوزنجیسی (اِیورْ) حرفیدرکه اداة فعل حال و حاضر اولور
٢٤ (ایکنجی نوع) باء موحده وباء موحده ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه لدی الاستقراء بش حرفه ابلاغ اولنمشدر
٢٤ برنجیسی (بَهْ) حرفیدرکه اداة تنبیه اولور
٢٥ ایکنجیسی (باری) حرفیدرکه اداة تنزل مع الترقی اولور
٢٥ اوچنجیسی (بیله) کلمه‌سیدرکه هم معاً معناسنه اسم وهم حرف اولوب اداة جمع مع الترقی اولور
٢٥ دردنجیسی (بلکی) حرفیدرکه اداة ترجی اولوب اکثریا اطماعده استعمال اولنور
٢٥ بشنجیسی (بولای) حرفیدرکه اداة ترجی اولوب فعل مثلث النسبه‌یه ملازمت ایدر
٢٦ (اوچنجی نوع) پاء مثلثهٔ مفتوحه ایله مصدر وهاء ساکنه ایله مطرف (په) حرفیدرکه اداة تحسین اولور
٢٦ (دردنجی نوع) تا وتا ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه لدی الاستقراء بش حرفه ابلاغ اولنمشدر
٢٦ برنجیسی (ت) حرفیدرکه یعنی تاء ساکنه‌درکه حروف امریه‌دن وحروف تعدیه‌دن وحروف زائده مجتلبه‌دن اولور
٢٦ ایکنجیسی (تا) حرفیدرکه اداة غایت زمان ومکان اولور

صحیفه

٢٦ اوچنجیسی (تی) حرفیدرکه معانیٔ خمسه بیننده بالاشتراك مستعمل اولور

٢٦ دردنجیسی (تك) حرفیدرکه اداة تمییز اولور

٢٦ بشنجیسی (تماج) حرفیدرکه اداة اسم منسوب اولور

٢٦ (بشنجی نوع) جیم موحدّه و جیم موحده ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه لدی الاستقراء التی حرفه ابلاغ اولنمشدر

٢٦ برنجیسی (ج) حرفیدرکه درت نوع معنا بیننده بالاشتراك استعمال اولنور

٢٦ ایکنجیسی (جه) حرفیدرکه بش نوع معناده استعمال اولنور

٢٧ اوچنجیسی (جَق یا جَكْ) حرفیدرکه درت نوع معناده استعمال اولنور

٢٧ دردنجیسی (جِلْ) حرفیدرکه معانیٔ ثلثه بیننده بالاشتراك مستعمل اولنور

٢٧ بشنجیسی (جلین) حرفیدرکه اداة تشبیه اولور

٢٨ التنجیسی (جِمْ) حرفیدرکه اداة اظهار غیر واقع اولور

٢٨ (التنجی نوع) چیم مثلثه ایله مصدر (چاق) حرفیدرکه اداة تحقیق اولور

٢٨ (یدنجی نوع) خاء مضمومه ایله مصدر (خود) حرفیدرکه اداة شق اخیر اولور

٢٨ (سکزنجی نوع) دال ودال ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه اون بر حرفه ابلاغ اولنمشدر

٢٨ برنجیسی (د) حرفیدرکه یعنی دال ساکنه‌درکه اداة مبالغهٔ اسم مصدر و اداة اسم مکان فعل اولور

٢٨ ایکنجیسی (ده) حرفیدرکه معانیٔ سبعه بیننده بالاشتراك مستعمل اولور

٢٨ اوچنجیسی (دی) حرفیدرکه اداة تجدید اولور

٢٨ دردنجیسی (دخی) حرفیدرکه اداة جمع مع التدریج والترقی واداة جمع مثلین اولور

٢٨ بشنجیسی (در) حرفیدرکه اداة تعدیه واداة نسبت تامه اولور

٢٩ التنجیسی (درق) حرفیدرکه اداة اسم منسوب اولور

٢٩ یدنجیسی (دز) حرفیدرکه اداة اسم منسوب اولور

٢٩ سکزنجیسی (دکین) حرفیدرکه اداة غایت مع التدریج اولور

٢٩ طقوزنجیسی (دق) یا (دك) حرفیدرکه اداة غایت مع التدریج اولور

٢٩ اونجیسی (دن) حرفیدرکه معانیٔ خمسهٔ جزئیه بیننده بالاشتراك مستعمل اولور

٣٠ اون برنجیسی (دها) حرفیدرکه معانیٔ ثلثه بیننده مستعمل اولور

٣٠ (طقوزنجی نوع) راء مهمله وراء مهمله ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء اوچ حرفدر

٣٠ برنجیسی (ر) حرفیدرکه معانیٔ ثلثه بیننده استعمال اولنور

٣٠ ایکنجیسی (رق یا رك) حرفیدرکه اداة استمرار و ادات تفضیل اولور

٣٠ اوچنجیسی (رقه یا رکه) حرفیدرکه اداة امر حاضر اولور

٣٠ (اونجی نوع) زاء معجمه وزاء معجمه ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء ایکی حرفدر

٣٠ برنجیسی (ز) حرفیدرکه معانیٔ ثلثه بیننده بالاشتراك مستعمل اولور

٣٠ ایکنجیسی (زِزْ) حرفیدرکه اداة تعدیه اولور

٣١ (اون برنجی نوع) سین مهمله وسین مهمله ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء طقوز حرفدر

٣١ برنجیسی (سو) حرفیدرکه اداة اسم موصوف واداة اسم زمان اولور

	صحیفه
ایکنجیسی (سه) حرفیدرکه اداة امر حاضر واداة تصغیر وصف اولور	٣١
اوچنجیسی (سی) حرفیدرکه اداة تصغیر وصف اولور	٣١
دردنجیسی (سور) یا (سر) حرفیدرکه اداة امر حاضر اولور	٣١
بشنجیسی (سز) حرفیدرکه اداة اسم منسوب وصفئ عدمی اولور	٣١
آلتنجیسی (ساق) حرفیدرکه اداة اسم موصوف اولور	٣١
یدنجیسی (سال) حرفیدرکه اداة اسم منسوب اولور	٣١
سکزنجیسی (سول) حرفیدرکه اداة اسم منسوب اولور	٣١
طقوزنجیسی (سون) حرفیدرکه اداة غیبت اولور	٣١
(اون ایکنجی نوع) شین معجمه وشین مجمه ایله مصدر اولان حرفلردرکه بحسب الاستقراء بش حرفدر	٣١
برنجیسی (ش) حرفیدرکه یدی نوع معناده مستعمل اولور	٣١
ایکنجیسی (شر) حرفیدرکه اداة عدل وتکریر اولور	٣٢
اوچنجیسی (شول) حرفیدرکه اداة تعریف اولور	٣٢
دردنجیسی (شن) حرفیدرکه اداة تصغیر وصف اولور	٣٢
بشنجیسی (شن) حرفیدرکه اداة تصغیر وصف اولور	٣٢
(اون اوچنجی نوع) غین ومرققه‌سی کاف رخوه ایله مصدر اولان حرفلردرکه بحسب الاستقراء اوچ حرفدر برنجیسی لغت چغتاییده مستعمل (غه) یا (که) حرفیدر ایکنجیسی لغت مذکوره‌ده مستعمل (غی) یا (کی) حرفیدر اوچنجیسی کذلك لغت مذکوره‌ده مستعمل (غل) یا (کل) حرفیدر	٣٢
(اون دردنجی نوع) قاف وکاف مجهوره‌لر وبونلر ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه لدی الاستقراء طقوز حرف بولنمشدر	٣٢
برنجیسی (ق) یا (ك) حرفیدرکه اون نوع معناده مستعمل اولور	٣٢
ایکنجیسی (قه) یا (که) حرفیدرکه اوچ درلو معناده مستعمل اولور	٣٣
اوچنجیسی (قی) یا (کی) حرفیدرکه اوچ نوع معناده مستعمل اولور	٣٣
دردنجیسی (کبی) حرفیدرکه اوچ نوع معناسی واردر	٣٣
بشنجیسی (قچ) یا (کچ) حرفیدرکه درت نوع معناده مستعمل اولور	٣٣
آلتنجیسی (قز) یا (کز) حرفیدرکه اداة امر حاضر اولور	٣٣
یدنجیسی (قل) یا (کل) حرفیدرکه حروف زائده مجتلبه‌دن اولور	٣٣
سکزنجیسی (قن) یا (کن) حرفیدرکه اداة مبالغهٔ صفت ثابته اولور	٣٣
طقوزنجیسی (قون یاقین) یا (کون یاکین) حرفیدرکه اداة صفت ثابته اولور	٣٣
(اون بشنجی نوع) قاف وکاف مهموسه‌لر وبونلر ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء درت حرفدر	٣٤
برنجیسی (قی) حرفیدرکه اداة صفت ثابته اولور	٣٤
ایکنجیسی (که) حرفیدرکه اداة اسم آلت فعل اولور	٣٤
اوچنجیسی (قی) یا (کی) اسم کنویدرکه حرفه مشابهدر	٣٤
دردنجیسی (کشکی) حرفیدرکه اداة تمنی اولور	٣٤
(اون آلتنجی نوع) کاف نونیه درکه بحسب الاستقراء ایکی حرفدر	٣٤

صحیفه

٣٤ برنجیسی (ڭ) حرفیدرکه اداة تخصیص واضافت اولور وضمیر مضاف الیه وضمیر مسند الیه دخی اولور

٣٤ ایکنجیسی (ڭو) حرفیدرکه اداة اسم منسوب اولور

٣٤ (اون یدنجی نوع) لام ولام ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء التی حرفدر

٣٤ برنجیسی (ل) حرفیدرکه درت نوع معناسی واردر

٣٤ ایکنجیسی (له) حرفیدرکه اداة امر حاضر اولور

٣٥ اوچنجیسی (لی یالو) حرفیدرکه ایکی نوع اسم منسوب اداتی اولور

٣٦ دردنجیسی (لر) حرفیدرکه اداة جمع اولور

٣٥ بشنجیسی (لق یالك) حرفیدرکه بش نوع معنایه دلالت ایدر

٣٥ التنجیسی (لَنْ) حرفیدرکه اداة امر حاضر اولور

٣٥ (اون سکزنجی نوع) میم ومیم ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء اون یدی حرفدر

٣٥ برنجیسی (م) حرفیدرکه التی نوع معناده مستعمل اولور

٣٦ ایکنجیسی (مه) حرفیدرکه اداة عدم واداة مصدر مخفف اولور

٣٦ اوچنجیسی (می) حرفیدرکه اداة استفهام اولور

٣٦ (مطلب) اسمـاء کنو یه‌دن (می) حرفنك معناسنی متضمن اولان (کیم قاچ چقان قنی قنقی نه نه‌را)
اسملر ینك معانیلری بیانده‌در

٣٧ دردنجیسی (مَچ) حرفیدرکه اداة اسم مکان فعل اولور

٣٧ بشنجیسی (مترق یا مترك) حرفیدرکه اداة تصغیر وصف اولور

٣٧ التنجیسی (متق) حرفیدرکه اداة تصغیر وصف اولور

٣٧ یدنجیسی (ماج) حرفیدرکه اداة اسم موصوف واداة اسم مکان فعل اولور

٣٧ سکزنجیسی (مور) حرفیدرکه اداة اسم موصوف اولور

٣٧ طقوزنجیسی (مسه) حرفیدرکه ایکی نوع معنایه دلالت ایدر

٣٧ اونجیسی (مش) حرفیدرکه اداة مشارکت اولور

٣٧ اون برنجیسی (مکر) حرفیدرکه اداة حال واداة استثنا اولور

٣٧ اون ایکنجیسی (مق یامك) حرفیدرکه اداة مصدر واداة اسم مکان فعل اولور

٣٨ اون اوچنجیسی (دق یا دك) حرفیدرکه اداة اسم موصوف واداة اسم اثر فعل و اداة تصغیر اولور

٣٨ اون دردنجیسی (مال) حرفیدرکه اداة صفت ثابته اولور

٣٨ اون بشنجیسی (مالتی) حرفیدرکه اداة اسم موصوف اولور

٣٨ اون التنجیسی (ملی) حرفیدرکه فعل مربع النسبه اداتی اولور

٣٨ اون یدنجیسی (مان) حرفیدرکه اداة صفت ثابته واداة اسم مکان فعل اولور

٣٨ (اون طقوزنجی نوع) نون ساکنه ومتحرکه‌درکه بحسب الاستقراء ایکی حرفدر

٣٨ برنجیسی (ن) حرفیدرکه التی نوع معنایه دلالت ایدر

٣٨ ایکنجیسی (نه) حرفیدرکه ایکی نوع معناده مستعمل اولور

٣٨ (یکرمنجی نوع) واو ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء اوچ حرفدر

٣٨ برنجیسی (وار) حرفیدرکه اداة امر حاضر اولور

صحيفه

٣٩ ایکنجیسی (واه) حرفیدرکه اداة تلهف وتأسف اولور

٣٩ اوچنجیسی (وای) حرفیدرکه اداة تأسف مع التعجب اولور

٣٩ (یکرمی برنجی نوع) هاء وها ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء التی حرفدر

٣٩ برنجیسی (ها) حرفیدرکه اداة تأکید طلب فعل اولور

٣٩ ایکنجیسی (هر) حرفیدرکه اداة عموم افراد اولور

٣٩ اوچنجیسی (هله) حرفیدرکه اداة اخراج من البین واداة تهدید اولور

٣٩ دردنجیسی (هم) حرفیدرکه اداة جمع اولور

٣٩ بشنجیسی (همان) حرفیدرکه اداة قصر اولور

٣٩ التنجیسی (هانی) حرفیدرکه اداة تعریف اولور

٣٩ (یکرمی ایکنجی نوع) یا و یا ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه بحسب الاستقراء ایکی حرفدر

٣٩ برنجیسی (یا) حرفیدرکه اداة تعجب واداة تردید اولور

٣٩ ایکنجیسی (ینه) حرفیدرکه اداة جمع مثلین اولور

٣٩ (اوچنجی باب) حروف زائدۀ مجتلبه‌نك انواع ومواقعی بیانده‌درکه بحسب الاستقراء التی حرفدر

٣٩ برنجیسی (ت) حرفیدر یعنی تاء ساکنه‌در

٣٩ ایکنجیسی (غل یاکل) حرفیدر

٤٠ اوچنجیسی (ل) حرفیدر یعنی لام مفتوحه‌در

٤٠ دردنجیسی (لق یالك) حرفیدر

٤٠ بشنجیسی (ن) حرفیدر یعنی نون ساکنه‌در

٤٠ التنجیسی (ی) حرفیدر یعنی یاء ساکنه‌در

٤١ (دردنجی باب) حروف مقلوبه‌نك انواع واقسامی واحوال واحکامی بیانده‌درکه بحسب الاستقراء درت نوعدر

٤١ (برنجی نوع) همزه‌درکه بحسب الموقع وجوباً وجوازاً حذف و قلب وحالی اوزره ابقا اولندیغی اعتباریله اون اوچ قسمه منقسم اولور

٤١ برنجی قسم (آ) حرفیله (ایمدی) حرفنك اولنده‌کی همزه‌درکه یایه قلب وحذف کاه جائز وکاه ممتنع اولور

٤١ ایکنجی قسم (اه ای) حرفلریله (اوب ادجق یا اه جك ایجق یا ایجك ایسر اش اه لی آن این ایجه) حرفلرندکی و (از) ضمیرنده‌کی همزات متحرکه‌درکه یایه قلب وحذف صورتلری واجب اولور

٤١ اوچنجی قسم (ایجی) حرفنده‌کی همزۀ مکسوره‌درکه یایه قلب وحرکه‌سیله بیله وحرکه‌سز حذف واجب اولور

٤٢ دردنجی قسم (ایدز) حرفنده‌کی همزۀ مکسوره‌درکه کسره‌سیله بیله وکسره‌سز حذف صورتری جائز اولور

٤٢ بشنجی قسم (ایکن ایله) حرفلرنده‌کی همزۀ مکسوره‌درکه یایه قلب وکسره‌سیله بیله وکسره‌سز حذف واجب اولور

٤٢ التنجی قسم (ایور) حرفیله (اك) ضمیرنده‌کی همزۀ مکسوره‌درکه یایه قلب وکسره‌سیله بیله وکسره‌سز حذف واجب اولور

٤٢ یدنجی قسم (ایم) ضمیرنده‌کی همزۀ مکسوره‌درکه یایه قلب وکسره‌سیله بیله وکسره‌سز حذف واجب اولور

٤٢ سکزنجی قسم (آی) حرفنده‌کی همزۀ مفتوحه‌درکه هایه قلب جائز اولور

٤٣ طقوزنجی قسم (ایت ایله) فعللرنده‌کی همزه مکسورۀ منفتحه‌درکه کسره سیله بیله حذف جائز اولور

صحیفه

٤٣ اوننجی قسم (اول) فعلندهکی همزهٔ مضمومهٔ منفتحهدرکه حذف جائز اولور

٤٣ اون برنجی قسم (ایدی ایمش ایسه) فعللرندهکی همزهٔ مکسورهدرکه یایه قلب وکسرهسیله بیله وکسرهسز حذف واجب اولور

٤٣ اون ایکنجی قسم (اون) اسم عددندهکی همزهٔ مضمومهٔ منفتحهدرکه ضمهسی فتحهیه تبدیل اولنهرق حذف واجب اولور

٤٣ اون اوچنجی قسم همزات متحرکه ایله مصدر اولان اسملردهکی همزاتدرکه جوازاً یایهقلب وحذف اولنورلر

٤٣ ایکنجی نوع (ت) حرفیدرکه وجوباً سماعاً وقیاساً داله قلب اولنور

٤٣ اوچنجی نوع (ق ک) حرفلریدرکه وجوباً قیاساً غینه وکاف رخوهیه قلب اولنورلر

٤٣ دردنجی نوع (س) حرفیدرکه وجوباً وجوازاً یایه قلب اولنور

٤٤ (بشنجی باب) حروف محذوفهنك انواع واقسامی واحوال واحکامی بیانندهدرکه بحسب الاستقراء اون نوعدر

٤٤ برنجی نوع همزاتدرکه وجوباً وجوازاً حذف اولندقلری حروف مقلوبه بیانده بالتطفل تفصیل اولنمشدر

٤٤ ایکنجی نوع (ده) حرفیدرکه یعنی دال مفتوحهٔ امریهدرکه بعض صورتده وجوباً سماعاً حذف اولنور

٤٤ اوچنجی نوع (ر) حرفیدرکه وجوباً سماعاً حذف اولنور

٤٤ دردنجی نوع (ز) حرفیدرکه وجوباً وجوازاً قیاساً حذف اولنور

٤٤ بشنجی نوع (س) حرفیدرکه یعنی سین مهملهدرکه حرکهلی حرکهسز وجوباً حذف اولنور

٤٥ آلتنجی نوع (ش) حرفیدرکه یعنی شین معجمهدرکه وجوباً حذف اولنور

٤٥ یدنجی نوع (ق ك) حرفلریدرکه یعنی قاف وکاف مجهورهدرکه وجوباً وجوازاً حذف اولنورلر

٤٥ سکزنجی نوع (ق) حرفیدرکه یعنی قاف مهموسهدرکه انجق برمحلده وجوباً حذف اولنور

٤٥ طقوزنجی نوع (ل) حرفیدرکه وجوباً وجوازاً حذف اولنور

٤٦ اوننجی نوع (ن) حرفیدرکه وجوباً وجوازاً حذف اولنور

٤٦ (آلتنجی باب) مضمراتك اجناس وانواع واصناف واقسامی واحوال واحکامی بیانندهدر

٤٦ ضمیرك منفصل ومتصل جنسلرینه انقسامی وضمیر منفصل جنسنك بحسب الذات والحقیقه یدی صنف اولدیغی وبحسب المعنی الموضوع له اوچ صنفه انقسامی وضمیر متصل جنسنك بحسب الذات اون اوچ صنف اولدیغی وبحسب المعنی الموضوع له ایکی صنفه انقسامی وصنف ثانینك بحسب المحل اوچ قسمه انقسامی وضمیر منفصلك اسم ظاهر حکمنده اولدیغی وضمائر متصلهنك محال ومواقعی بیانندهدر

٤٧ (اونه بونه شونه بنه سنه) اسملرینی (اوکا بوکا شوکا بکا سکا باکه ساکه) صورتلرنده یازمه کلمات ترکیهنك کیفیات تغیرینه عدم وقوفدن نشأت ایتدیکی بیانندهدر

٤٧ (م ك) حرفلرینك هم حرف اضافت وتخصیص وهم ضمیر مضاف الیه اولوب ایکی صورتدهده معنای اضافتی افادهلری جهتیله مناسبتلری اولدیغی ومن الحیث المعنی والاستعمال بینلرنده فرق درکار اولدیغی بیانندهدر

٤٨ (یدنجی باب) اسماء اشاراتك انواع واقسامی واحوال واحکامی بیانندهدر

٤٨ ❋ مقصد ثانی ❋ امر حاضر مجردك وامر حاضر مزید فیهلرك انواع واقسامنی واحوال واحکامنی وفعل امرك صیغ مختلف العنوانلرینی مبین مسائل مجتمعهدرکه اون بر بابه طرح وتقسیم اولنمشدر

٤٨ (برنجی باب) امر حاضر مجردك اقسام واحکامی بیانندهدر

صحیفه

٤٨ (توطئه) اولا علم لغتده کلمات اشتقاقیهٔ فعلیه اقسامندن مصدرك معناسی بسیط اولدیغندن کافهٔ السنه‌ده واقع لغتده مصدرك اصل و مرجع اتخاذ اولنمسی افاده‌یه الیق ایدیکی و علم اشتقاقده کلمات مذکوره‌دن هرقنغیسی بسیط ایسه اولکلمه‌نك اصل و مرجع اتخاذ اولنمسی نظام و قاعده‌یه اوفق بولندیغی و بو جهتله فن اشتقاق عربیده ماضئ مجرد غائب ثلاثی و رباعینك و فن اشتقاق ترکیده امرحاضر مجردك اصل و مرجع و مشتق منه اعتبار اولنملری لازم کلدیکی بیانده‌در

٤٩ (ثانیا) فن اشتقاق عربیده ماضئ مجرد مذکورك معناسنه مناسب معانئ متنوعهٔ مطلوبه‌یی کسب ایچون صورتنی قوالب مختلفه‌یه اصاغه و افراغ ایتمك محصولی و فن اشتقاق ترکیده امرحاضر مذکورك معناسنه مناسب معانئ متنوعه‌یی تحصیل ایچون صیغه‌سنی صیغ مختلفه‌یه تحویل ایتمك محصولی بیانده‌در

٤٩ (ثالثاً) ماضئ عربئ مرقومك متضمن اولدیغی معانئ ثلثه‌دن نسبتله زمانی تغییر هم اولماضیده حرف زیاده ایتمکله و هم حرکه تبدیل ایتمکله و هم اولماضیدن حرکه اسقاط ایتمکله اولدیغی و معانئ ثلثه‌دن حدثی تغییرینه اولماضیده یاحرف زیاده ایتمکله و یا حرکه تبدیل ایتمکله اولدیغی و امرحاضر ترکئ مرقومك متضمن اولدیغی معانئ ثلثه‌دن نسبتله زمانی تغییر امر مذکورده حرف و یا حرکه زیاده ایتمکله و یا حرکه تبدیل ایتمکله و یا حرکه اسقاط ایتمکله اولدیغی و معانئ ثلثه‌دن حدثی تغییر ایسه انجق حرف زیاده ایتمکله اولدیغی بیانده‌در

٥١ (ایکنجی باب) امرحاضر مزیدفیه الشینك احوال معنویه و لفظیه‌سی بیانده‌در

٥٢ (اوچنجی باب) امرحاضر مزیدفیه (سه) نك احوال و احکامی بیانده‌در

٥٢ (دردنجی باب) امرحاضر مزیدفیه (مسه) نك احوالی بیانده‌در

٥٣ (بشنجی باب) امرحاضر مزیدفیه النونك احوال و احکامی بیانده‌در

٥٤ (آلتنجی باب) امرحاضرمزید فیه الرانك احوال واحکامی بیانده‌در

٥٥ (یدنجی باب) امرحاضر مزید فیه (ز ر) ك احوالی بیانده‌در

٥٥ (سکزنجی باب) امرحاضر مزید فیه التا و مزید فیه (در) ك احوال معنویه و لفظیه‌سی بیانده‌در

٥٩ (طقوزنجی باب) امرحاضر مزید فیه اللامك احوال معنویه و لفظیه‌سی بیانده‌در

٦٠ (اوننجی باب) امرحاضر مزید فیه (مه) نك احوالی بیانده‌در

٦٠ (اون برنجی باب) فعل امرك احوالی وصیغ مختلف العنواناتی بیانده‌در

٦٧ ❋ مقصد ثالث ❋ امرحاضر مجردك و مزید فیهلرك اواخرینه اوتوز ایکی نوع حروف مغیرة النسبه‌یی وحروف مغیرة النسبه منزله‌سنده اولان (ایدی ایمش ایسه) فعللرینی الحاق ایله و یاخود انجق امر مجردك اخرینی اسکان و یا تحریك و یا اخرنده‌کی حرکه‌یی تبدیل ایله امر مجرد و مزید فیهلردن اصاغه اولنان کلمات مشتقه‌نك انواعی و هر نوعك اقسامی و هرقسمك احکامی بیانده‌در

٦٧ (توطئه) امرحاضر مجرد و مزید فیهلردن وجه مذکور اوزره اصاغه اولنان مشتقاتك یکرمی ایکی نوع اقسام متخالفهٔ متداخله‌یه کیفیت انقسامی و بو جهتله مقصد ثالثك یکرمی بر بابه توزیع و تقسیم اولندیغنك سببی بیانده‌در

٦٩ (برنجی باب) مصدر اصلینك صیغ مختلفة العنواناتی و احوال سائره‌سی بیانده‌در

٧١ (مطلب) مصادر عربیه‌نك بعض حالی ونحویونك افادات واقعه‌لری خلاف نظام لسان ایدیکی بیانده‌در

٧١ (ایکنجی باب) حاصل مصدر اسمیله مسمی مصدر نوعینك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در

صحيفه

٧٣ (اوچنجى باب) فعل حال وحاضرك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
٧٥ (تنبيه ثانى) فرمان عالى ذيلنده تسطير اولنان (ديو) فعلنك مخفف و محرف ايديكى بيانندهدر
٧٥ (دردنجى باب) مستقبل مرجو النسبهنك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
٧٨ (بشنجى باب) مستقبل مجزوم النسبهنك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
٨٠ (التنجى باب) مستقبل مؤكد النسبهنك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
٨٢ (وجه تسميه) مستقبلات ثلثهٔ مذكورهيى قيودات ثلثه ايله تقييدك وجهى بيانندهدر
٨٢ (يدنجى باب) فعل مربع النسبهنك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
٨٤ (مهمهٔ اولى) فعل مربع النسبه ماضئ مخمن النسبه اولديغى وقتده (اول) فعلنه معمول وخبر اولورسه مجموع مركب (عسى) فعلى ايله اسمى وخبرى مجموعى مؤداسنى تأديه ايتديكى بيانندهدر
٨٥ (سكزنجى باب) صفت حادثهنك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
٨٥ صفت حادثههم محلى باللام اولان اسم فاعل واسم مفعول مؤداسنى تأديه ايتمكله معرفه اولديغى وهمده لامدن خالى ومعرى اولان اسم فاعل واسم مفعول مؤدالرينى تأديه ايتمكله نكره اولديغى بيانندهدر
٨٨ (طقوزنجى باب) مبالغهٔ صفت حادثهنك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
٨٩ (مهمهٔ اولى) مبالغهٔ صفت حادثهنك معناى مبالغهدن تجريد اولنديغى بيانندهدر
٩٠ (مهمهٔ خامسه) مبالغهٔ اسم منسوب بالصيغه بيانندهدر
٩٠ (اونجى باب) صفت ثابتهنك بحسب السماع اون نوعه انقسامى وهرنوعك احوال واحكامى بيانندهدر
٩٤ (لاحقه) اسماء صفت ثابتهنك احوالى بيانندهدر
٩٤ (اون برنجى باب) مبالغهٔ صفت ثابتهنك بحسب السماع بش نوعه انقسامى وهرنوعك احوال واحكامى بيانندهدر
٩٦ (اون ايكنجى باب) اسم مصدرك بحسب السماع سكز نوعه انقسامى وهرنوعك احوال واحكامى بيانندهدر
٩٨ (اون اوچنجى باب) مبالغهٔ اسم مصدرك بحسب السماع ايكى نوعه انقسامى وهرنوعك احوالى بيانندهدر
٩٨ (اون دردنجى باب) اسم موصوفك بحسب السماع اون درت نوعه انقسامى وهرنوعك احكامى بيانندهدر
١٠٢ (اون بشنجى باب) اسم اثر فعلك بحسب السماع بش نوعه انقسامى وهرنوعك احكامى بيانندهدر
١٠٣ (اون التنجى باب) اسم مكان فعلك بحسب السماع اون نوعه انقسامى وهرنوعك احكامى بيانندهدر
١٠٥ (لاحقه) اسم مكان اعيان كثيره واسم مكان مخصوصك احوالى بيانندهدر
١٠٥ (اون يدنجى باب) اسم زمان فعلك نوع واحده وفرد واحده انحصارى وحالى بيانندهدر
١٠٥ (اون سكزنجى باب) اسم آلت فعلك بحسب السماع التى نوعه انقسامى وهرنوعك احكامى بيانندهدر
١٠٦ (اون طقوزنجى باب) لفظاً مركب ومعناً بسيط اولان افعال ثلثهدن ماضئ محسوس النسبهنك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
١٠٩ (يكرمنجى باب) لفظاً مركب ومعناً بسيط اولان افعال ثلثهدن ماضئ منقول النسبهنك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
١١١ (سبب تسميه) ماضيين مرقومينى محسوس النسبه و منقول النسبه قيدلريله تقييدك وجهى بيانندهدر
١١٢ (يكرمى برنجى باب) لفظاً مركب و معناً بسيط اولان افعال ثلثهدن فعل مثلث النسبهنك صيغ متنوعهٔ مختلف العنواناتى واحوال سائرهسى بيانندهدر
١١٤ تكمله (ايسه) كلمهسنك مفصلا احوالى بيانندهدر

صحيفه

١٠٦ تعريف ابدى ايدش ايسه) نظارى امر حاضرده لاحق اولنلرى صورتنده امر مذكورك متضمن اولديغى نسبت امريه‌نى تغيير و تبديل ايتمده حروف مغيرة النسبه‌يه مشابهتلرى و مناسبتلرى اولديغى جهتله حروف مذكوره‌دن اولملرى محتمل اولديغندن اول احتمالى دفع و رفع ايچون ايكى جهتله بينلرى فرق و تميز اولنمش ايديكى بيانده‌در

١١٦ (مطلب) ائمهٔ لغت عربيه‌نك كلمات اشتقاقيهٔ فعليهٔ بسيطه‌يى ترتيب وتقسيملرينك نظام لسان عربه منافاتى و مغايرتى و مقتضاى نظام لسان عرب اوزره تقسيم و تنظيمك صورتى بيانده‌در

١٢١ ﴿ مقصد رابع ﴾ هم لفظا وهم معنا ايكيدن بشه قدر امر حاضرلردن مركب اولوب مقصد ثانيده مبسوط ومقيد اولان امر حاضر مزيدفيهلر منزله‌لرنده بولنان امر حاضر مركبلرك وامر حاضر مركبلردن مشتق اولان مصدر و افعال و صفات مركبه‌نك انواع و اقسامى وهرنوعك صيغ مختلف العنواناتى واحوال واحكامى بيانده‌در

١٢١ (توطئه) اولا افعال تركيبه‌نك لفظا و معنا بسيط قسمنه ولفظا و معنا مركب قسمنه و لفظا بسيط معنا مركب قسمنه و لفظا مركب معنا بسيط قسمنه انقسامى ولفظا و معنا مركب قسمنك (ثنائى ثلاثى رباعى خماسى) قسملرينه انقسامى بيانده‌در

١٢١ (ثانياً) معانئ متنوعهٔ مختلفه‌يه دلالتلرى اعتباريله ثنائى قسمى يدى نوع و ثلاثى قسمى طقوز نوع و رباعى قسمى يدى نوع وخماسى قسمى اوچ نوع اولديغى وبوجهتله فعل مركب يكرمى التى بابه توزيع وتقسيم اولنديغى و هرنوع بر اسمله تسميه اولنديغى واول تسميه‌نك وجوهى بيانده‌در

١٢٦ (ثالثاً) لفظاً ومعناً مركب اولان افعالك فعل واحد مركب اولدقلرينك وجهى بيانده‌در

١٢٧ (رابعاً) بعض فعلك هم لفظاً وهم معناً مركب اولملرينك و بعض فعلك انجق لفظاً و بعض فعلك انجق معنا مركب اولملرينك وجهى وسببى بيانده‌در

١٢٨ (برنجى باب) امر واحد مركب ثنائى انواعندن امر مركب اضافينك واون ايكى نوع مشتقاتنك صيغ مختلفه‌سى واحوال سائره‌سى بيانده‌در

١٣٥ (ايكنجى باب) امر مركب ثنائى انواعندن امر مركب استمرارئ منتشرك و اون ايكى نوع مشتقاتنك صيغ مختلفه‌سى واحوال سائره‌سى بيانده‌در

١٤٢ (اوچنجى باب) امر مركب ثنائى انواعندن امر مركب استمرارئ موقتك واون ايكى نوع مشتقاتنك صيغ مختلفه‌سى واحوال سائره‌سى بيانده‌در

١٤٣ (دردنجى باب) امر مركب ثنائى انواعندن امر مركب استقرارينك واون ايكى نوع مشتقاتنك صيغ مختلفه‌سى واحوال سائره‌سى بيانده‌در

١٤٥ (بشنجى باب) امر مركب ثنائى انواعندن امر مركب اقتدارينك واون ايكى نوع مشتقاتنك صيغ مختلفه‌سى واحوال سائره‌سى بيانده‌در

١٤٨ (التنجى باب) امر مركب ثنائى انواعندن امر مركب ابتدارينك امر مركب مرقومدن مشتق اولان ماضئ محسوس النسبه ومنقول النسبه‌نك وفعل مثلث النسبه‌نك صيغى واحوالى بيانده‌در

١٤٩ (يدنجى باب) امر مركب ثنائى انواعندن امر مركب اقترابئ مهجور الاستعمالدن مشتق اولان ماضئ محسوس النسبه ومنقول النسبه‌نك صيغى واحوالى بيانده‌در

١٥١ (سكزنجى باب) امر مركب ثلاثى انواعندن امر مركب اضافئ مكرر العملك واون ايكى نوع مشتقاتنك صيغ مختلفه‌سى واحوال سائره‌سى بيانده‌در

صحیفه

۱۵۲ (طقوزنجی باب) امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشرك واون ایکی نوع مشتقاتنك صیغ مختلفه‌سی واحوالی بیانده‌در

۱۵۳ (اوننجی باب) امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ موقتك واون ایکی نوع مشتقاتنك صیغ مختلفه‌سی واحوالی بیانده‌در

۱۵٤ (اون برنجی باب) امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب اضافیٔ اقتدارینك واون ایکی نوع مشتقاتنك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵٤ (اون ایکنجی باب) امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب اضافیٔ ابتدارینك وامر مرقومدن مشتق اولان ماضیلرك وفعل مثلث النسبه‌نك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵۵ (اون اوچنجی باب) امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب اضافیٔ اقترابیٔ مهجور الاستعمالدن مشتق اولان ماضیلرك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵۵ (اون دردنجی باب) امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب استمراریٔ منتشر اقتدارینك واون ایکی نوع مشتقاتنك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵٦ (اون بشنجی باب) امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب استمراریٔ منتشر ابتدارینك وامر مرقومدن مشتق اولان ماضیلرك وفعل مثلث النسبه‌نك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵۷ (اون آلتنجی باب) امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب استمراریٔ منتشر اقترابیٔ مهجور الاستعمالدن مشتق اولان ماضیلرك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵۷ (اون یدنجی باب) امر مرکب رباعی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر مکرر العملك واون ایکی نوع مشتقاتنك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵۸ (اون سکزنجی باب) امر مرکب رباعی انواعندن امر مرکب اضافیٔ اقتداریٔ مکرر العملك واون ایکی نوع مشتقاتنك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵۹ (اون طقوزنجی باب) امر مرکب رباعی انواعندن امر مرکب اضافیٔ ابتداریٔ مکرر العملك وامر مرقومدن مشتق اولان ماضیلرك وفعل مثلث النسبه‌نك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱۵۹ (یکرمنجی باب) امر مرکب رباعی انواعندن امر مرکب اضافیٔ اقترابیٔ مکرر العمل مهجوردن مشتق اولان ماضیلرك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در

۱۵۹ (یکرمی برنجی باب) امر مرکب رباعی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر اقتدارینك و بوندن مأخوذ اون ایکی نوع مشتقاتنك صیغی و احوالی بیانده‌در

۱٦۰ (یکرمی ایکنجی باب) امر مرکب رباعی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر ابتدارینك وامر مذکوردن مشتق اولان ماضیلرك وفعل مثلث النسبه‌نك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱٦۰ (یکرمی اوچنجی باب) امر مرکب رباعی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر اقترابیٔ مهجور الاستعمالدن مشتق اولان ماضیلرك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱٦۱ (یکرمی دردنجی باب) امر مرکب خماسی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر اقتداریٔ مکرر العملك واون ایکی نوع مشتقاتنك صیغی واحوالی بیانده‌در

۱٦۱ (یکرمی بشنجی باب) امر مرکب خماسی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر ابتداریٔ مکرر العملك وامر مرقومدن مشتق اولان ماضیلرك صیغی واحوالی بیانده‌در

صحيفه
١٦٢ (يكرمى التنجى باب) امر مركب خماسى انواعندن امر مركب اضافئ استمرارئ منتشر اقترابئ مكرر العمل مهجوردن مشتق اولان ماضيلرك صيغى واحوالى بياننده‌در
١٦٢ (تنبيه) بعض امر مجردك صيغه‌سى اوتوز درت بيكه‌قريب مختلف‌العنوانات والمعانى صيغه‌لره‌وبعضيلرينك صيغه‌سى التمش يدى بيكه قريب مختلف‌العنوانات والمعانى صيغه‌لره و بعضيلرينك صيغه‌سى دخى يوز بيكه قريب‌مختلف‌العنوانات‌والمعانى‌صيغه‌لره تبديل وتحويل اولنديغنك‌اخطارى و بوجهتله‌لسان تركى كثير‌الاشتقاق والتغيير بر بحر عمان ايديكى بياننده‌در
١٦٣ (مطلب) الآن قرائت ودراست اولنمقده اولان فن منطق لسان يوناندن محو و اثبات اولنمقسزين ترجمه اولنمش ايديكى و بو جهتله نظام لسان عربه منافى ومغاير بولنديغى بياننده‌در
١٦٣ ❁ مقصد خامس ❁ كلمات اشتقاقيهٔ‌اسميه‌دن اسماء منسوبه‌نك و كلمات مصغره‌نك اقسام و احكامى بياننده‌در
١٦٣ (برنجى باب) اسم منسوبك اون نوعه انقسامى وهر برينك احوالى بياننده‌در
١٦٧ (ايكنجى باب) كلمات مصغره‌نك اون نوعه انقسامى وهر نوعك احوالى بياننده‌در
١٧٠ ❁ خاتمه ❁ مركبات كلاميه‌نك فعلدن ماعدا اجزاء اصليه‌سندن بولنان مبتدا وخبر نوعلرينك وايكيشر قسمى مشتمل فاعل ونائب‌فاعل نوعلرينك‌واجزاء زائده‌سندن اولوب متعلقات فعل‌اسميله مسمى اولان اون‌بر نوع مفاعيل وبش قسمى مشتمل حال نوعيله تميز نوعنك اون‌يدى بابده احوال واحكاملرى بياننده‌در
١٧٠ (توطئه) مركبات اسناديه ومركبات فعليه ومركبات توصيفيه وتقييديه ومركبات‌اضافيه ومركبات تعداديه قسملرينك احوالى بياننده‌در
١٧٢ (برنجى باب) مبتدانك احوالى بياننده‌در
١٧٢ (ايكنجى باب) خبرك احوالى بياننده‌در
١٧٣ (اوچنجى باب) فاعلك احوالى بياننده‌در
١٧٤ (ضابطهٔ ثانيه) فعللرده مذكر ومؤنث صيغه‌سنك بعض لسانده مشترك وبعض لسانده آيرى اولمسى بياننده‌در
١٧٤ (دردنجى باب) نائب فاعلك احوالى بياننده‌در
١٧٤ (بشنجى باب) مفعول مطلق نوعينك احوالى بياننده‌در
١٧٤ (التنجى باب) مفعول لازم التعقل ايله مسمى اولان (اى لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٤ (يدنجى باب) مفعول غير لازم التعقل ايله مسمى اولان (آ. ى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٥ (سكزنجى باب) (ايله‌لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٥ (طقوزنجى باب) (اين‌لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٥ (اونجى باب) (اه‌لى‌لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٥ (اون برنجى باب) (ده‌لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٥ (اون ايكنجى باب) (دكين‌لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٦ (اون اوچنجى باب) (دق يا دك لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٦ (اون دردنجى باب) (دن‌لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٦ (اون بشنجى باب) (كبى‌لى) مفعولك احوالى بياننده‌در
١٧٦ (اون التنجى باب) حالك التى قسمه انقسامى وهرقسمك احوال واحكامى بياننده‌در
١٧٧ (اون يدنجى باب) تميزك احوال واحكامى بياننده‌در

صحيفه	
۱۷۷	(تكمله) ايكى خصيصه‌يى مشتملدر خصيصهٔ اولى بعض اسمك اولنده‌كى حرفه مجانس برحرف آخرك اخرينه بحسب‌السماع (پ په ر س م) حرفلرندن برينى ضم ايله حاصل اولان لفظ مهملى اول اسمك اولنه ضم وعلاوه ايتمك فائده‌سى ومحال استعمالى بيانده‌در
۱۷۷	(خصيصهٔ ثانيه) ميم ايله مصدر اولميان كافهٔ افعال واسمانك اوائلنده‌كى حرفى ميمه تبديل وتحويل ايله حاصل اولان الفاظ مهمله‌نك اول افعال و اسمايه اتباع اولنديغى و فائده‌سى بيانده‌در

اصطلاحات موضوعه وعنوانات مخترعه وتعریفات وتوضیحاتی بیانندهدر

﴿حروف امریه﴾ شول حرفلردرکه بحسب السماع اسملره لاحق اولوب اسماء ملحق بها اول حرفلر ایله امر حاضر اولهلر حروف مذکوره بحسب الاستقراء اون درت جنس حروف بسیطه و مرکبهدرکه اشبو (کوزات قجرده اوار یادرقه طاشرقه اسیرکه صوسه بمسه ازبمسه اقسر اوکسر اجیق بجیك کوزوك قشقر توسکر دریل ازال کوزله هارلهصوله سمزلن اتلن بیلزلن کورمزلن اوکران صووار) امرلرینك اواخرندهکی (ت ده ر رقه رکه سه مسه سِرْ ق یا ك قِرْ یا کِرْ ل له لن ن وار) حرفلریدر

﴿حروف مغیرة الاحداث﴾ شول جائز الاجتماع حرفلردرکه امر حاضرلره قیاساً وسماعا لاحق اولوب اول امرلرك متضمن اولدقلری معانئ ثلثهدن یعنی حدث و نسبت امریه و زمان مستقبلدن انجق حدثی تبدیل و تغییر ایدهلر حروف مذکوره بحسب الاستقراء اون جنس حروف بسیطه و مرکبهدرکه بونلردر (ش ن سه مسه ر زر ت در ل مه) کبی (سوبلش سویلن سویاشدرتدرلسون سویلندرتدرمه اغست کولومست ایچیر امزیر) امرلرنده اولدیغی مثللو

﴿حروف مغیرة النسبه﴾ شول ممتنع الاجتماع حرفلردرکه امر حاضرلره قیاساً و سماعاً لاحق اولوب اول امرلرك متضمن اولدقری معانئ ثلثهٔ مذکورهدن یا انجق نسبتی و یا نسبتله بیله زمانی یا محو ایله ویا تبدیل ایله تغییر ایدهلر حروف مذکوره دخی بحسب الاستقراء اوتوز اوچ جنس حروف بسیطه و مرکبهدرکه بونلردر (مق یا مك مه اش ایور ر ز اهجق یا اهجك ایسر مهلی ءان ایجی تی ج ق یا ك قه یا که م مان ن قج یا کج قن یا کن قون قین یا کون کین مُق یا مُك قی یا کی جه تماج ماج مباج د مور سو ساق قو که) کبی اشبو حرفلر مقصد ثالثده اون طقوز بابده مذکور اوچ نوع مصادر و بش نوع افعال و درت نوع صفات و یدی نوع اسماء مشتقه ادوات وعلاماتلریدر (یازمق سویلهمك یازمه یازیش سویلهیش یازیور سویلییور یازار یازمز یازهجق سویلهیهجك یازان سویلیین یازیجی سویلهیجی قریق کسیك قورقق اورکك قزانج سونج کولنج اوصانغج اوتانکج) مثالیلرنده و غیریده اولدیغی کبی

﴿فعل مجرد حقیقی﴾ بنفسه نسبت امریهٔ خطابیهیی متضمن اولوب حروف مغیرة الاحداث و مغیرة النسبهدن خالی و ضمائر متصلهٔ بارزهدن عاری اولان امردر (کول اغله دی یی ارا بول) کبی

﴿فعل مجرد عرفی﴾ انجق حروف مغیرة الاحداثدن خالی اولان فعللردر اول فعل کرك مار الذکر اون درت حروف امریهدن برینك لحوقیله اسمدن مصاغ اولان امر حاضر اولسون (صوسه کوزله) کبی کرك حروف مغیرة النسبهدن برینك

حروف مغيرة الاحداثدن خالی امرلره لحوقيله مصاغ اولان مصادر و افعال وصفات واسما اولسون (يازمق كوزتمك يازار يازه جق يازان) كبی ·

﴿ مزيد فيه ﴾ حروف مغيرة الاحداث ايله مطرف اولان امرحاضرلر و اول امر حاضرلردن مشتق اولان مصادر و افعال و صفاتدر (يازدر سويلشمك كولوشور) كبی

﴿ مزيد فيه حرف واحد ﴾ كندوسنده حروف مغيرة الاحداثدن بری بولنان فعلدر (كولدر كولوشوك) كبی

﴿ مزيد فيه حرفان ﴾ كندوسنده حروف مذكوره‌دن ايكيسی بولنان فعلدر (كولوشدر اراشدر) كبی

﴿ مزيد فيه ثلثة احرف ﴾ كندوسنده حروف مذكوره‌دن اوچی بولنان فعلدر (سويلشدرمه) كبی

﴿ مزيد فيه اربعة احرف ﴾ كندوسنده حروف مذكوره‌دن دردی بولنان فعلدر (سويلشدرتدرمه‌سون) كبی

﴿ مزيد فيه خمسة احرف ﴾ كندوسنده حروف مذكوره‌دن بشی بولنان فعلدر (سويلشدرتدرلمسون) كبی

﴿ فعل مشتق منه حقيقی ﴾ بنفسه نسبت امريهٔ خطابيه‌يی متضمن اولان امرحاضر مجرد حقيقيدر (ياز سويله) كبی

﴿ فعل مشتق منه اضافی ﴾ ماالذكر امرحاضر مجردعرفی ايله امرحاضر مزيد فيهلردر (كوزت كوزله كوزوك يازدر سويلت كوزتدر قيشقرت) كبی

﴿ فعل جامد ﴾ افعال ناقصه اقسامندن بالكليه حدثدن منسلخ ونسبت تامهٔ زمانيه‌يه دال اولان (ايدی ايمش ايسه) فعللريدر

﴿ فعل مركب لفظاً ومعناً ﴾ ايكيدن بشه قدر امرحاضرلردن مركب اولان امرلردر (يازيور يازيوروب طورمه يازيوروب طورمه‌يه كور يازی يازيوروب طورمه‌يه كور) كبی

﴿ فعل بسيط لفظاً ومعناً ﴾ فعل آخر ايله مركب اولميان امر ومشتقاتيدر (ياز يازيور) كبی

﴿ فعل بسيط لفظاً مركب معناً ﴾ امر حاضر عدمیٔ اقتداريدن مخفف اولان امردر (سويله‌يه‌مه) كبی

﴿ فعل بسيط معناً مركب لفظاً ﴾ امرحاضر ايله (ايدی ايمش ايسه) فعللرندن بريله وجه مخصوص اوزره مركب اولان ماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌لردر (يازدی يازمش يازسه ايواولور كشكی يازسه) كبی

﴿ امر مركب ثنائی ﴾ ايكی امردن مركب اولان امرحاضردر (يازيور) كبی

﴿ امر مركب ثلاثی ﴾ اوچ امرحاضردن مركب اولان امردر (يازی ويره كور) كبی

﴿ امر مركب رباعی ﴾ درت امر حاضردن مركب اولان امردر (يازی يازی ويره كور) كبی

﴿ امرمركب خماسی ﴾ بش امرحاضردن مركب اولان امردر (يازی يازی ويروب طورمه‌يه كور) كبی

﴿ فعل مركب سباعی ﴾ بشی ملفوظ بری محذوف ومقدر امرحاضرلر ايله (ايدی ايمش) فعللرندن بريله مركب اولان ماضیٔ مركبلردر (يازی يازی ويروب طورمه‌يه يازدی) كبی

﴿ فعل امر ﴾ شول امر مجرد ومزيد فيهدركه نسبت امريه‌يی متضمن اوله يعنی امر وطلبی متضمن اوله امر مذكور كرك استعلا طريقيله كرك التماس طريقيله كرك نياز ودعا طريقيله اولسون ومأمور اولان ذات دخی كرك مخاطب كرك غائب كرك متكلم اولسون و بو اوچ نوع مأموردن هربری كرك واحد كرك متعدد اولسون ومأمور به اولان حدث كرك وجودی كرك عدمی اولسون (ياز كرم ايله يازسون يازمه‌يه‌يم يازمه‌يلك) كبی

﴿ مصدر مطلق اصلی ﴾ شول امرحاضرمجرد ومزيدفيهدركه آخرينه حروف اشتقاقيهٔ مغيرة النسبه‌دن (مق يا مك) حرفنك لحوقيله متضمن اولديغی نسبت امريه‌دن وزماندن بالكليه منسلخ اولوب ديكر متضمن اولديغی حدثه موضوع ومخصوص اولوب كالاول مفعول لازم التعقل وغير لازم التعقلدن هر برينه تعـدی وتعلق ايده (بونی اوقومق يازمق اونه سويلكدن ايودر) كبی

❋ مصدر مخفف مخفف ❋ شول مصدر مخففدرکه انجق تخفیف ایچون اخرنده‌کی ادات مصدر اولان (مق مك) حرفلرندن قاف وکاف جمهوره‌لر حذف اولنمش اوله (یازمه سویلتمه) کبی

❋ حاصل مصدر ومصدر نوعی ❋ شول امر حاضر مجرد ومزید فیهدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (ایش) حرفنك لحوقیله نسبت امریه‌دن وزمان مستقبلدن بالکلیه منسلخ ومخلوع ودیکر متضمن اولدیغی حدث مطلقك انواعندن برنوع غیر معینه موضوع اولوب حرف مرقومك انضمامندن اول متعدی اولدیغی مفعولره ینه متعدی اوله (زیدك بوسوزی بکره سویله یشی عمروك کیدیشنه بکزه‌مز) کبی

❋ فعل حال وفعل حاضر ❋ شول امر حاضر مجرد ومزید فیهدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (ایور) حرفنك لحوقیله متضمن اولدیغی نسبت امریهٔ استقبالیه‌دن مجرد ونسبت خبریهٔ حالیه وحاضره‌یی متضمن اوله (یازدرییور سویله‌نیور سویله‌یور) کبی

❋ مستقبل مرجو النسبه ❋ شول امر حاضر مجرد ومزید فیهدرکه وجودی قسمنك اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن راء ساکنهٔ مهمله‌نك وعدمی قسمی آخرینه حروف مذکوره‌دن زاء ساکنهٔ معجمه‌نك لحوقیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن متجرد اولوب بحسب الاستعمال کاه نسبت تامهٔ خبریهٔ رجائیه وظنیه‌یی متضمن اولوب فعل اولور وکاه نسبت ناقصهٔ قیامیهٔ حالیه‌یی متضمن اولوب صفت حادثهٔ زمانیه اولور (بن یازارم سن بوزارسك سز اکلامزسکز اوقور یازار آدم اولوره اولمزه باقز) کبی

❋ مستقبل مجزوم النسبه ❋ شول امر حاضر مجرد ومزید فیهدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (اه‌جق یا اه‌جك) حرفنك انضمامیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن بعد التجرد بحسب الاستعمال کاه نسبت تامهٔ خبریهٔ جزمیه‌یی متضمن اولوب فعل اولور وکاه نسبت وصفیه‌یی یعنی نسبت ناقصهٔ قیامیه‌یی متضمن اولوب صفت حادثهٔ زمانیه اولور (سن سویله‌یه‌جکسك بزا کلامیه‌جغز اکلایه‌جق آدم بللودر) کبی

❋ مستقبل مؤکد النسبه ❋ شول امر حاضر مجرد ومزید فیهدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (ایسر) حرفنك لحوقیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن بعد التجرد نسبت تامهٔ خبریهٔ مؤکده‌یی متضمن اوله (ایدیسرم اولیسردر ایله‌ییسرسك) کبی

❋ فعل مربع النسبه ❋ شول امر حاضر مجرد ومزید فیهدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (مه‌لی) حرفنك لحوقیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن مخلوع ودرت نوع نسبت تامهٔ زمانیه بیننده بالاشتراك مستعمل اوله (یازمه‌لی کبی اکلارم طوغریسی یازمه‌لیدر یازمه‌لی‌ها یازملیده حالنی کورملی) کبی

❋ صفت حادثه ❋ شول امر حاضر مجرد ومزید فیهدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (ان) حرفنك لحوقیله نسبت امریه‌دن وزمان مستقبلدن منسلخ اولوب دیکر متضمن اولدیغی حدثله بطریق الحدوث متصف اولان ذاتی متضمن وفاعله یانائب فاعله نسبت وضعنده معتبر اوله (اوقویان دکله‌ینن عارف کرك کیدن کسه کلدی کیدن کلمز یازیلان بوزولمز) کبی

❋ مبالغهٔ صفت حادثه ❋ شول امر حاضر وجودیدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (ایجی) حرفنك لحوقیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن وزماندن منسلخ ودیکر متضمن اولدیغی حدثله علی وجه الحدوث والمبالغه متصف اولان ذاتی متضمن اولوب وضعنده فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اوله اوقویجی یازیجی الدایجی آدم الدانیجی) کبی

❋ صفت ثابته ❋ شول امر حاضر وجودیدرکه بحسب السماع اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن اشبو (ق یاك قه قون یاقین کون یاکین م مان یامال قی ن) حرفلرندن برینك لحوقیله ویا انجق اخرنده‌کی حرکه‌نك سقوطیله ویا حرکه‌نك تبدلیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن وزماندن مخلوع ودیکر متضمن اولدیغی حدثله علی وجه الثبات والدوام متصف اولان ذات مبهمه‌یی متضمن اولوب وضعنده فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اوله (قریق قم کسیك

يورقه حيوان جوشقون شاشقين سوركون كزكين صاغيز صاغمان يا صاغمل صالق آدم اوزون كمه ضوالو قاب اولوقلب بوش قارى بللى آدم طوزسز طعام) كبى

❋ اسماء صفت ثابته ❋ شول اسماء غير مشتقه دركه صفت ثابته نك هيئتيله دلالت ايتديكى معانئ نلديه ماده سيله دلالت ايده لر (كوزل قيزل ايو كوتو آق قاره آدم) كبى

❋ مبالغهٔ صفت ثابته ❋ شول امر حاضر وجوديدركه اخرينه حروف مغيرة النسبه دن اشبو (تى ج ق ياك قج يا كج قن ياكن) حرفلرندن برينك سماعاً لحوقيله متضمن اولديغى نسبت امريه دن وزماندن منسلخ وديكر متضمن اولديغى حدثه على وجه الثبات والمبالغه بالطبع متصف اولان ذات مبهمه يه اطلاق اولنوب وضعنده فاعله و نائب فاعله نسبت معتبر اوله (كولاج قيسقاج قورقونج كزنتى آدم اوقوناق يازى دونك كمه اوصانقج اوتانقج اوشنكج بيلكيج كمه اوتانقن چكيشكن آدم صولوغن يوروكن حيوان) كبى

❋ اسم مصدر ❋ شول امر حاضر وجوديدركه بحسب السماع اخرينه حروف مغيرة النسبه دن اشبو (تى ج جه ت ياك قى ياكى قو م) حرفلرندن برينك لحوقيله و ياحركه نك عروضيله متضمن اولديغى نسبت امريه دن وزماندن مخلوع وديكر متضمن اولديغى حدث مطلقه دلالته مخصوص وموضوع اولوب مفعول لازم التعقل ايله مفعول غير لازم التعقله تعدى وتعلقدن ممنوع ومقطوع اوله (قرارتى ازنتى بورونتى سوينج قزانج سورونجمه پوصاريق ياقيشيق طولاشيق ايليشك استك صايق كوركى اولوم دريم قورقو) كبى

❋ مبالغهٔ اسم مصدر ❋ شول امر حاضر وجوديدركه اخرينه حروف مغيرة النسبه دن (د ق يا ك) حرفلرندن برينك سماعاً لحوقيله متضمن اولديغى نسبت امريه دن وزماندن مخلوع وديكر متضمن اولديغى جنس حدثك كيفاً وياكماً ابلغ واكملنه دال وموضوع اولوب مفعولين مرقومينه تعدى وتعلقدن ممنوع اوله (اولاد كوره نك صاغناق) كبى

❋ اسم موصوف ❋ شول امر حاضر وجوديدركه اخرينه حروف مغيرة النسبه دن (تى سو سق ق ياك قى ياكى قج ياكج م ماج مور مق يامك مالتى ن) حرفلرندن برينك سماعاً لحوقيله و يا حركه نك عروضيله وياخرنده كى حركه نك تبدليله متضمن اولديغى نسبت امريه دن وزماندن متجرد وديكر متضمن اولديغى حدثله كرك انجق بطريق الثبات والدوام كرك بطريق الثبات والمبالغه متصف اولان ذوات مبهمه انواعندن برنوع مبهمى متضمن اولوب وضعنده فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اولميه (ايلنتى توتسو طوتسق قوشاق اريك الق ويركى طالقيج طاقم بوله ماج ياغمور قوجمق صورمق صويمالتى توتون يازى قاپى) كبى

❋ اسم اثر فعل ❋ شول امر حاضردركه اخرينه حروف مغيرة النسبه دن بحسب السماع (تى ق ياك قه ياكه م مق يامك) حرفلرندن برينك لحوقيله نسبتدن وزماندن منسلخ وديكر متضمن اولديغى حدثك فاعلدن صدورينه ومفعوله وقوعنه مترتب اولان اثرى متضمن اوله (سپورونتى كسينتى قيرپنتى قيرينتى دوكونتى يولونتى بيرتق دليك ياريق توكروك يونقه چكنه م دوكوم ديليم چكنه مك قييق كسمك) كبى

❋ اسم مكان فعل ❋ شول امر حاضر وجوديدركه اخرينه حروف مغيرة النسبه دن (تى د ق ياك قج ياكج د مباج ماج مق يامك مان) حرفلرندن برينك سماعاً لحوقيله وياحركه نك سماعاً عروضيله متضمن اولديغى نسبت امريه دن وزماندن منسلخ اولوب ديكر متضمن اولديغى حدثك يافاعل ويانائب فاعل ايله قيامنه ظرف اولان مكان مبهمى متضمن اوله (اقينتى كچيد قوناق كزاك بورقج ياتيم صوقوم اتلامباج طولامباج بيرتماج طوته مق باصه مق قاچه مق اغمان اوته كجه) كبى

❋ اسم زمان فعل ❋ شول امر حاضر وجوديدركه اخرينه حروف مغيرة النسبه دن (سو يا سى) حرفنك لحوقيله نسبت امريه دن وزماندن منسلخ اولوب ديكر متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان زمان مبهمى متضمن اوله (ياتسو يا ياتسى) كبى

﴿ اسم آلت فعل ﴾ شول امر حاضر وجوديدركه اخرينه حروف مغيرة النسبه دن بحسب السماع (ج جق ق ياك قه ياكه قى ياكى قيج يا كيج) حرفلرندن برينك لحوقيله متضمن اولديغى نسبت امريه دن وزماندن مخلوع اولوب ديكر متضمن اولديغى حدثك يا فاعل ويا نائب فاعل ايله قيامنه واسطه ووسيله وآلت اولان ذات مبهمه يى متضمن اوله (قيسقاج طيقاج صانجق بچاق الك كورك سپوركه بيچق سوزكى قشاغى بيله كى صالانقيج صنقيج سوزكيج) كبى

﴿ ماضىٔ محسوس النسبه ﴾ شول امر حاضر مجرد ومزيد فيهدركه بحسب القياس اخرينه افعال ناقصهٔ جامده دن نسبت خبريهٔ ماضيهٔ حسيه يه موضوع اولان (ايدى) فعلى وجه مخصوص اوزره لاحق اوله (يازدى سويله تمدى) كبى

﴿ ماضىٔ منقول النسبه ﴾ شول امر حاضر مجرد ومزيد فيهدركه بحسب القياس اخرينه افعال ناقصهٔ جامده دن نسبت خبريهٔ ماضيهٔ نقليه يه موضوع اولان (ايمش) فعلى وجه مخصوص اوزره لاحق اوله (يازمش سويله مش) كبى

﴿ فعل مثلث النسبه ﴾ شول امر حاضر مجرد ومزيد فيهدركه اخرينه افعال ناقصهٔ جامده دن (ايسه) فعلى وجه مخصوص اوزره لاحق اولوب مجموع مركب كاه نسبت تامهٔ شرطيه يه وكاه نسبت تامهٔ تمنيه يه وكاه نسبت ترجيه يه دلالت ايده (سويله سه ايو اولور كشكى سويله سه بولاى سويله يه يدى) كبى

﴿ اسم منسوب ﴾ شول اسمدركه آخرينه (لى يا لو سز ايجى تماج جل قل سال سول كو لق يا لك) حرفلرندن برينك لحوقيله مدلولنه صور متنوعهٔ معتبره دن بر صورتله انتساب واختصاصى اولان ذات مبهمه يى متضمن اوله (عثمانلى پاشالى كويلو ياغلى صولو ياغسز صوسز ياغجى صوجى برنجى ايكنجى صغرتماج طوشانجل اولوجل قوشقل قومسال يوقسول قره كو ايلق كيجه لك) كبى

﴿ اسم منسوب وصفى ﴾ شول اسم منسوبدركه اخرينه (لى يا لو سز قل سال سول كو) ظرفلرى لاحق اولمغله صفت ثابته مثللى (الك دها) حرفلرينك دخولى و (رق يا رك) حرفلرينك و (دن) حرفنك تعلق ايله مفضل و (جه) حرفنك لحوقيله مصغر اوله (الك ياغلى ياغسزجه دها قومسال بواوندن يوقسول قره كورق اويقوسى قوشقلجه) كبى

﴿ اسم منسوب بالصيغه ﴾ شول اسم عدد دركه اخرينه (ايجى) حرفى لاحق اوله (برنجى ايكنجى) كبى

﴿ مبالغهٔ اسم منسوب بالصيغه ﴾ شول اسم منسوبدركه اخرينه (ايجى تماج) حرفلرى قياساً وسماعاً لاحق اولمغله مدلولنه متعلق عملر ايله تقيد واشتغال ايدن ذات مبهمه يى متضمن اوله (صوجى صيواجى صغرتماج) كبى

﴿ مصغر ﴾ شول كلمه دركه اخرينه (جق يا جك جه جل قل شين شمن مترق يا مترك مسه سه سى) حرفلرندن برينك لحوقيله يا مدلول مطابقيسندن ويا مدلول تضمنيسندن اقل واصغر معنايه دلالت ايده (قوزيجق دوه جك اوزاجق ازيجك كوزلجه طارقنجه الجل قيرجل قيرقل صاريشين دلشمن قره مترق اكشيمترك ازيمسه كولومسه بليمسه اغسه كولومسه يه سيسى كلدى) كبى

﴿ مبتداء ﴾ شول اسم مسند اليهدركه مسند بهى فعل اولميه (بن سويله يه جكمدر سن بويله سكدر) كبى

﴿ خبر ﴾ شول مسند بهدركه اخرينه مبتدادن عبارت ضمير بارز ويامستتر متصل اوله (بز بويله يز سن اويله سكدر) كبى

﴿ فاعل ﴾ ياكندويه فعل معلوم اسناد اولنان ضمير بارز ومستتر متصلدر (بن يازدم سن اوقومادك) كبى ويا كندويه فعل معلوم معناسنه اولان كلمات نسبت قياميهٔ ناقصه ايله نسبت اولنان اسم ظاهر ملفوظ ومقدردر (بن اوقويانم سن ديكليان كمسه سك) كبى

﴿ نائب فاعل ﴾ ياكندويه فعل مجهول اسناد اولنان ضمير متصل مسند اليه و (آه ايله اين ده دن) حرفلريله مطارف اولان اسماء ظاهرهٔ مسند اليهادر (آدك سويلنمز اسمك اوقونمز بونه كولونور زيد ايله اوتوريلور كيجه له بين

یاتیلور بوراده اویونور سندن قورقولور) کبی ویاخود کندویه صفات مجهوله نسبت قیامیهٔ ناقصه ایله نسبت اولنوب علامات ظاهره‌دن عاری اولان اسم ظاهر ملفوظ ومقدر و (آ ایله این ده دن) حرفلریله مطرف اولان اسماء ظاهرهٔ مسند الیهادر (سویله‌نان سوز قیریلان کوکله دکز زید یوزینه کولونان کسه‌در بکر کندوسیله کوروشولان آدمدر بوراسی کیجه‌لین اویونان یردر بورا اوستونده یاتیلان یردر بوکسه کندوسندن قورقولان اور کولاندر) کبی

❊ مفعول مطلق نوعی ❊ شول حاصل مصدردرکه فعلدن ومعنای فعلدن اولجه ذکر اولنه (کیدیش کتدی چیقیش چیقمیش) کبی

❊ مفعول مقید ❊ شول اسمدرکه اخرینه (ای اه ایله این اه‌لی ده دکین دك دکبی) حرفلرندن برینك اخرینه لحوقیله مدلولانه فعل‌وجه ومعنای فعل‌وجه مخصوص اوزره‌تعلق وتعدی‌ایده (زیدی کور پاره‌یی ویر زیده باق یوزینه کول زید ایله کوروش بکر ایله سویلش اقشاملین کیت ایکیندیین کل اکسزین کیر زید کاه‌لی کورمدم اوقویه‌لی ایو اولدی زید بوراده اویودی کیجه‌ده یوزرکعت نمازقلار سن اکلایانه‌دکین ایش ایشدن کچر بکرمکهٔ‌مکرمه‌یه‌دك کتدی شمدی‌یه‌دك کلدی زید بوندن ایو اولدی بکر یاتدیغی کبی اویودی زید دلی کبی اولدی) مثللی

❊ مفعول لازم التعقل ❊ شول مفعولدرکه اخرنده مارالذکر حروف عشره‌دن (ای) حرفی اوله (زیدی کور) کبی

❊ مفعول غیر لازم التعقل ❊ شول مفعولدرکه اخرنده مارالذکر حروف عشره‌دن (اه) حرفی اوله (زیده باق) کبی

❊ حال ❊ شول کلمهٔ حقیقیه وحکمیه‌درکه بحسب القیاس (اه ایسه ایکن مکر جه) حرفلرندن برینك لحوق ودخولیله فاعلدن ونائب فاعلدن ومفعولدن برینك هیئت وکیفیتنی مبین ومفسر اوله (کوله کوله کلدی اغله‌یه‌رق کتدی اکلاشیلسون دیه یازدم کوز کوره الداندم زیدی ارارم اوایسه کتمش سوز سویله‌نور ایکن قولاق آص بن زیدی ارایورم مکر زید کتمش بوخانه بویله‌جه بوز غروش ایدر سن بکله بیله‌جه اوقو) کبی

❊ تمیز ❊ شول کلمه‌درکه اخرینه (جه) حرفنك لحوقیله مدلولی اولان برامرك امر آخره ثبوت و نسبتی جهتنی تبیین وتفسیر ایده (بوآدم قیافتجه ایودر خویجه کوتودر زید دوشرجه‌سنه قوشدی بکر اتی اولدورورجه‌سنه قوشدوردی) کبی

مؤلف مرحوم خواجه عبدالرحمن فوزی افندی بیك ایکیوز اون یدی سنه‌سنده عثماندن صادق زاده مصطفی افندینك صلبندن کوتاهیه‌ده تولد ایدوب علوم عربیه‌یی تصدیقاته قدر پدرندن تحصیل وقرق درت تاریخنده درسعادته بالوصول استکمال فروع واصول ضمننده امام زاده مرحومك جماعت تدریسنه ملازمتله نسخ متداوله‌یی تکمیل ایتمش اولدیغندن قرق طقوز سنه‌سنده بحق اجازته نائل و اللی تاریخنده آچیلان رؤس امتحاننده اهلیت وفضیلتی تعین ایدرك استانبول مدرسلکیله ممتاز اقران واماثل اولمشدر بر ییل مرورنده مکتب فنون حربیه‌یه عربی معلمی تعیین اولنه‌رق بیك ایکیوز یتمش بش سنه‌سنده صوفیه مولویتی رتبه‌سنه ارتقا وبیك ایکیوز سکسان سنه‌سنده تقاعداً مکتب حربیه‌دن چیقوب بیك ایکیوز سکسان بر سنه‌سی ذی الحجه‌سنده ارتحال داربقا ایتمسیله جوار (حضرت خالد رضی الله عنه) ده واقع عبدالودود حضرتلرینك مرقد شریفلری قربنده

❋ اطلبوا العلم من المهد الى اللحد ❋ حکمتنی اظهار ایلمشدر

مرحوم مشارالیه محاسن اخلاق حمیده وحصافت وذکای فوق العاده ایله متصف ودقایق علوم عالیه‌یه تمامیله واقف بر ادیب کامل وحکیم فاضل ایدی

اثر خامهٔ فضل علامه‌سی اولان اشبو کتابك تألیفنه دیباجه‌ده مسطور اولدیغی وجهله بیك ایکیوز التمش اوچده بدأ ایتمش ایسه‌ده اندن برقاچ سنه اول شکل وهیولاسنه ساحهٔ ذهننده طرح اساس ایلمش اولمسنه نظراً بونی یکرمی یکرمی بش سنه امك صرفیله وجوده کتورمش اولدیغی متحقق اولور محصول فکر دقیقبینی اولان تألیف فوائد الیفنی بعد الاتمام نسخهٔ مبیضه‌سنی معارف نظارت جلیله‌سنه تقدیم ایله صورت رسمیه‌ده تدقیق اولنمسنی طلب واستدعا ایلمسنه مبنی علماء اعلام وسائر ذوات اهلیت اسامدن مرکب اوله‌رق نظارت مشارالیها دائره‌سنده مخصوصاً متشکل اولان انجمنده مندرجاتی باشدن باشه مطالعه ومعاینه اولندقده قیمت واهمیت فائقه‌سی متحداً رهین تقدیر وتصدیق اولمغله او بابده تنظیم اولنان مضبطه اوزرینه بالاستیذان نشرینه ارادهٔ سنیه صحیفه پیرای صدور بیورلمش و براز صکره‌جه یعنی بروجه مشروح سکسان بر سنه‌سی اواخرنده فاضل مشار الیه ترك حیات مستعار ایلمشدر رحمة الله تعالی علیه رحمةً واسعةً

مكتب حربيهٔ شاهانه عربی و تاریخ خواجهٔ اسبق موالی كرامدن
فضيلتلو كوتاهيه‌لی مرحوم عبدالرحمن افندی حضرتلرينك تضنيفنه
موفق اولدقلری ﴿ مقياس اللسان قسطاس البيان ﴾ نام قواعد تركيه‌يی
حاوی اثر جليل مجلس معارف رخصتيله باب عالی جوارنده ابوالسعود
جاده‌سنده ٧٢ نومرولی (محمود) بكك مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

سنه ١٢٩٩

مقياس اللسان   قسطاس البيان

بسم الله الرحمن الرحيم

سبحان ربنا الذى احب ان يجلى سبحات وجهه الاعلى   فى مرايا اسمآئه الحسنى فاعطى كل شئ خلقه ثم هدى و بحمده تعالى اراد ان يستخلف من بين خليقته ابانا آدم فى الثرى او يفضل على الملئكة الذين هم اشرف الورى فعلمه الاسماء كلها وعلمه ممايشآ   و قسم بين ولاده انواع اللسن واللغى   وفضل بعضهم على بعض بانواع العقل والنهى   يزيد فى الخلق مايشآ   الاله الامر والخلق تبارك الله احسن الخالقين   وارسل اليهم رسلا من انفسهم انفسهم حسباً و نسباً   فهم من آمن ونهى النفس عن الهوى   و منهم من حق عليه الضلالة فطغى وغوى و جعل سيدنا المصطفى اول الانبيآء خلقاً و آخرهم بعثا بعثه الله تعالى ليتمم مكارم الاخلاق بالملة الحنفية النقية السمحة البيضآء   وانزل عليه قرأناً عربياً   يضل به كثيراً ويهدى به كثيراً كذلك يفعل الله مايشا   الايعلم من خلق مايضل به الا الفاسقين   صلى الله عليه وعلى سائر الانبيآء والمرسلين والحمد لله رب العالمين   (اما بعد) ارباب وقوف واصحاب معارفه تذكير واخطاردن مستغنى اولديغى اوزره دينك قيام و دوامنه ودنيانك قوام ونظامنه بادى وسبب عادى اولان علوم دينيه وشرعيه‌يه دائر ومعارف دنيويه وصناعيه‌يه متدائر اولان كتب مصنفه ورسائل مؤلفه‌نك چوغى السنهٔ عربيه وسائره‌دن بولنديغندن وعلى الخصوص باعث صلاح وداعئ فلاح بولنان قرأن مبين   واحاديث فخر المرسلين   عربى النظم والعباره اولديغندن كرك قرأن عظيم الشانك واحاديث قدسيه و نبويه‌نك نظم شريف ومآل منيفلرينه بقدر الطاقه كسب وقوف ايتمز ايچون كرك كتب مسفوره‌نك مآلرينى تحصيل برله الفاظ وعباراتنى لسان تركى‌يه نقل و تحويل ايلمز ايچون اول امرده اول السنه‌يى آز وقتده كركى كبى تحصيل ايتمز امور لازمه‌دن ايديكى دركاردر   و بزجه ايسه السنهٔ مرقومه‌يى وجه مذكور اوزره تحصيل وتكميل خصوصى اول السنه‌يى يعنى (نحو) (صرف) (اشتقاق) (خط) اسملريله موسوم اولان علوم عربيه‌يى وفنون اربعهٔ مذكوره‌دن عبارت اولان السنهٔ اجنبيه غرامرلرينى قرائت وتكميلدن بشقه برصورتله اوله بيلجكنى و السنهٔ قيد و اشعاردر   (حالبوكه) بزم فنون مرقومه‌يى آز وقتده كركى كبى تحصيل

مقاصد دينيه ومطالب دنيويه‌يه دائر كتب ورسائلك هم مآل ومؤدالرينی كسب وقوف ايتمز وهمده عباره‌لرينی لسانمزه پيدرپی نقل وتحويل ايلمز اتی البيان امور ثلثه‌نك مقتضاسنی اجرايه منوط و متوقفدر ﴿ برنجيسی ﴾ كلمات تركيه‌نك واو كلماته موضوع ودال اولان صور حروف و نقوش حركاتك هيئات تغير و تحولنی و كيفيات تشكل وتبدلنی اعلام وانها وطوغرو سويلنوب يازلملرينك طريقنی افهام وانبا ايدر بر مجله ورساله‌نك بولنمسنه متوقفدر زيرا الده اويله بر كتابمز اولمدقجه السنهٔ سائره‌نك كيفيات تغيرينه دائر نظاماتی لسانمزك نظاميله مقايسه وموازنه اولنه‌ميه‌جغندن بشقه كلمات تركيه‌نك بلاقرينه اوقنه‌جق صورتده يازلملرينك طريقی دخی بيلنه‌ميه‌جكندن نه السنهٔ اجنبيه‌نك قوانين تغيريه‌سنی بيان ايدن فنون مارالذكری آز وقتده كركی كبی تحصيل و تكميل خصوصی اوله‌بيلور و نه‌ده لسان آخرده بولنان كتب دينيه ودنيويه‌نك عباره‌لرينی لسانمزه نقل و تبديل امری اوله‌بيلور ﴿ ايكنجيسی ﴾ فی الاصل حروف عربيه‌دن يكرمی ايكی نوع وحروف فارسيه وتركيه‌دن ايكی نوع وانجق حروف تركيه‌دن بر نوع حرفه موضوع اولوب حروف وحركات تركيه‌ده مشتركاً و مترادفاً مستعمل اولان آتی البيان يكرمی بش درلو صور حروف و نقوش حركاتك مقصد اول اتی الذكرك برنجی بابندن اكلاشيله‌جغی وجهله حروف وحركات تركيه‌يی افاده‌ده قصورلری اولديغندن اول صور و نقوش مستعمله‌يی يا محو واثبات ايله باب مذكورده مبسوط اولان طرق ثلثه‌نك برينه ارجاع ايدرك تصحيح و ياخود صور ونقوش مستعمله‌يی بعض علامات ايله تقييد ايدرك فی الجمله اصلاح ايتمكه متوقفدر زيرا اشكال حروف ونقوش حركات صور كتابت واملانك هيولی و ماده‌سی منزله‌سنده اولملريله وجه مذكور وزره تصحيح و يا اصلاح اولنمدقجه كلمات تركيه‌نك كيفيات تغير وتحوللندن واشكال و نقوش محرره‌نك هيئات تشكل وتبدلندن بحث ايدن مسائلك كافه‌سنی متكفل ومشتمل اولمق اوزره ترتيب وتنظيم اولنمش اولان اشبو كتاب ومجله هر نقدر كلمات تركيه‌يی طوغرو سويلمك طريقنی بيلديرديكی كبی طوغرو يازمنك طريقنی دخی بيلدررسه‌ده اشكال ونقوش مستعمله آرتق واكسك اولديغی جهتله صور وقوالب مطلوبه‌دن هربرينه اصاغه وافراغ اولنه‌ميه‌جغندن هم مبتديلر ايچون لسانمزه نقل وتحويل اولنه‌جق كتبده كتب تركيهٔ موجوده‌ده اولديغی مثللی اكليه‌جقلری لغات اجنبيه‌يی استعماله مجبوريت لازم كله‌جكدر وهمده كتابت تركيه‌يی تحصيل يولنده اوله‌كلديكی اوزره‌پك چوق زحمت چكيله‌رك تكميل فنون وعلومه وقت قالميه‌جقدر ﴿ اوچنجيسی ﴾ كتب عربيه‌دن اول باول اوقنمسی ويامطالعه اولنمسی اهم واقدم اولانلرك خصوصاً كتب احاديث وتفاسيرك مصحف شريف مثللی حركه وسكون ومده قصروتشديد ووقف ووصل علاماتيله مقيد اوله‌رق ضرورة تعليم وتعلمدن ناشی طبع وتمثيل اولنملرينه متوقفدر زيرا هم احاديث نبويه‌نك وهم كتب سائره‌نك مآل ومؤدالری استخراج واستنباط اولنه‌جق عباره‌لرينك طوغرو اوقنوب ضبط اولنمسنه مربوط واول عباره‌لرك طوغرو اوقنمسی دخی علامات مرقومه ايله مقيد اولملرينه منوط اولوب حالبوكه عبارات مذكوره يازيله‌كلديكی اوزره علامات مرقومه ايله مقيد اولمديغی صورتده اول عباراتك طوغرو اوقنوب ضبط اولنمسی بالعكس مآللرينی استخراج واستنباطه توقف ايده‌جكندن و بوايسه دورباطلی مستلزم اولمغله عبارات مرقومه هرحالده طوغرو اوقنه‌ميه‌جغندن بالضروره تصحيح عباره وكلمات ايچون متون لغاته مراجعتله اضاعهٔ اوقات ايتمز لازمكله جكدر واكرچه مسائل ومباحثه خارجدن وقوف واطلاع سببيله بعض عباره‌لری طوغرو اوقنمش اولسه بيله اول وقوف واطلاعك عبارات اراسنده بولنان اسامی والقاب مثللی كلماتی طوغرو اوقومز حقنده برفائده‌سی اولميه‌جغندن بوجهتله ينه متون لغاته مراجعتدن قورتولنميه‌جقدر (*) ايمدی لازم الاجرا اولان امور ثلثهٔ مسرودده‌دن ايكنجی امر يعنی حروف

(*) تبصرة والعهدة علی الناقل خط عربی‌يی اوچ كيمسه تكميل ايتمشدر (برنجی) مرامر بن مره‌در ابتدا (ابجد) كلمه‌سندن (قرشت) كلمه‌سنه واربنجيه‌دك التی نوع كلماتك مشتمل اولديغی يكرمی ايكی نوع حرفه نقوش واشكال معلومه‌يی مقطعه اوله‌رق وضع وتعيين ايليوب بر مدتدنصكره (ثخذ ضظغ) كلمه‌لرينك شامل اولديغی التی نوع روادف اسميله مسمی اولان حروفك اراسنده دخی نقوش واشكال

وحركات تركيه‌ده مستعمل اولان يكرمى بش درلو نقوش واشكالى يا آنى البيان طرق ثلثه‌نك برينه ارجاع ايله تصحيح ياخود برقاچ علامت احداث ووضع ايله نقوش واشكال مستعمله‌يى اصلاح ايدرك كلمات تركيه‌يى سويلنديكى كبى يازلمه ويازيلانى بلاقرينة اوقنمه قالبنه افراغ برله كتابت تركيه‌يى خط عربئ مقيد مثللى سالك نظامه ربط وحد مطلوبه ابلاغ ايتمه خصوصى اكرچه حروف وحركات تركيه‌نك اجناس وانواع وخواصى بالكليه ظاهره اخراج اولنمش اولديغى جهتله امور ثلثهٔ مسرودهٔنك جمله‌سندن اهون واسهل و بونكله بيله فوائد ومنافعى اشمل واكمل بولنمش ايسه‌ده بلا نظام يازيله كلان اشكال كلمات مألوفه‌يى برمقدار تغيير وتبديل ايتمه لازم كله‌جكندن خصوص مرقومى اجرا ايكنجى واوچنجى امرلر مثللى علماء ملتك اجماع واتفاقنه ووكلاى دولتك قبول وتصديقنه مقارن ارادهٔ غيرتعادهٔ ملوكانه‌نك شرفصدورينه موكول موادن بولنمش اولديغندن بوندن صرف نظر اولنمش و برنجى امر ايسه يعنى كلمات تركيه‌نك كيفيات تغير وتحولندن ودوالى بولنان صور حروف ونقوش حركاتك هيئات تبدل وتشكلندن بحث ايدن مسائلك كافه‌سنى شامل كتب ورسائل ترتيب وتنظيم اولنمه خصوصى ايسه اشعار مارالذكردن مستبان اولديغى اوزره هم كلمات تركيه‌نك هر نوع و قسمنى آز وقتده طوغرو اوقيوب يازمز وبوجهتله ارباب قلم تحصيل كتابتده افناء اعمار ايتمه‌رك علوم دينيه وفنون حكميه وصناعيه‌يى ايام شبابتده تكميله وقت بولملرى ايچون وهم علوم دينيه وفنون حكميه وصناعيه‌يى اخذ وتحصيلزه وسيله اولان فنون السنهٔ عربيه وسائره‌يى آز وقتده تكميل ايتمز وبوجهتله طلبهٔ علوم فنون عربيه‌يى تحصيلده اضاعهٔ اوقات ايتميه‌رك مقصد اصلى اولان علوم قرآنيه واحاديث نبويه وشرعيه ايله اشتغاله وهمده كتابت تركيه‌يى تحصيله اختلاس وقت ايلملرى ايچون اقدم اموردن بولنديغى كبى حكومت واحده داخلنده بولنان اقوام مختلفة الالسنه بربرلرينك لسانلرينه عارف اولمدقلرى صورتده هرنقدر متحدة الملة اولسه‌لر بيله بينلرنده بوجهتله وحشت ومنافرتك قيامى وهربرى ديكرلرينك لسانلرينه واقف اولدقلرى صورتده مختلفة الملة بولنسه‌لر بيله ارالرنده بويوزدن الفت وموالاتك دوامى امور طبيعيه‌دن اولديغنه نظراً دولتمزك قوللانديغى لسانى زير حكومتنده داخل وآسودهٔ حال اولان كرك مسلم كرك سائر بونجه قبائل وعشائرك بيلوب قوللانملرى ايچون دخى اقدم اموردن بولنمشدر بوصورتده علم لسان بويله منافع عديده‌يى مشتمل برفن جليل الشان ايكن ابراز مآثر جميله‌ده فائق الامثل ذوات ذوى الكمالدن هيچ برينك كميت خامهٔ همتى بومضمار فوائد مدار جهتنه سوق واجاله وجويبار مدرار فكر ورويتى اول وادى سمتنه اجرا واساله اولنمسى مكرسه كالمثل السائر السنهٔ اكابرده متداثر اشبو (كم ترك الاول للآخر) كلامندن مرام (*) شاعر استفهام على وجه الانكار اولمسى احتمالنه دائر مقاله‌دن سرابو السعودى قبالهٔ اخباره اماله حكمتنه مبنى واراء تنق غيبدن بوامرك فتق ورتق مواليدن طالب فيض الهى مذنب مخطى ساهى سيد عبدالرحمن الخلوتى الرفاعى الكوتاهينك عهدهٔ عبوديتلرينه تفويض واحاله بيورلمسى اولمشكه مكتب معارف اعداديه شاكردانه علوم عربيه وسائره‌يى تعليمى هنكامنده

معروفه‌يى ينه مقطعه ومفصوله اوله‌رق وضع وتعيين ايلمشدر (ايكنجيسى) اسلم نام كيمسه‌در يكرمى سكز نوع اشكال حروفدن (ا د ذ ر ز و) شكللرينى فصل وماعدالرينى وصل ايله اشكال حروفى بالتغيير تركيب وصور كلماتى ترتيب ايتمشدر (اوچنجيسى) عامر بن خدره‌در ابتدا (ب ت) شكللرينى وصكره اون اوچ نوع اشكال حروفى اعجام وباقى اون اوچ اشكالى على حالها اهمال ايله ذوات حروفى التباسدن قورتاردقدن صكره نقوش حركاتى و (سكون) (تشديد) (مده) (قصر) (تنوين) (وقف) (وصل) علاماتنى دخى وضع وترتيب ايدرك هيئات حروفى دخى التباسدن قورتارمغله خط عربى‌يى سويلنديكى كبى يازلمه و يازيلانى بلاقرينه اوقنمه درجه‌سنه ابلاغ ايتمشدر واميرالمؤمنين كرم الله وجهه ورضى الله عنه افندمزك امر واشعارلرى موجبنجه علم نحوى وضع وايجاد ايدن (ابوالاسود الدئلى) رحمه الله وجه مذكور اوزره مقيد ومعلم اولان خط عربى‌يى عامر مزبوردن تعلم وسائر ناسه تعليم ايتمكين علم نحو كبى نقوش مرقومه ايله مقيد اولان خط عربى دخى ابوالاسود مشاراليهدن شايع اولمشدر انجق مصحف شريف اكثر تابعينك رأيى وعجاجك اقداميله خط مرقوم ايله مسطور اولمغله (انا نحن نزلنا الذكر و انا له لحافظون) نظم جليل الشانك سرى بو يوزدن دخى ظاهر اولمشدر

(*) فقرهٔ مرقومه ابوالسعود افندى مرحوم ايله قنالى زاده مرحومك بينلرنده جريان ايدن لطيفهٔ مشهوره‌يه اشارتدر

اوروپا مکتبلری شاکردانندن دخل حوزه اسلام اولمش اون بش اون التی یاشنده افندیلر ایام صباوتلرنده مادرزاد لسانلرینك غراملرینی اوقومش اولدقلری جهتیله برقاچ السنهٔ اجنبیه غراملرینی تکمیل ورسم وانشا وجغرافیا ووافر علوم ریاضیه‌یی اوقومش وتحصیل ایتمش اولدقلرینی وبوراده فنون عربیه وفارسیه‌یی دخی خواجه افندیلرك تقریرات وتعبیرات ترکیه‌لرینی هنوز ایوجه فهم وادراك ایده‌مدکاری حالده همساللری وذکاده امثال وهمحاللری بولنان شرکالرندن دها زیاده اوکرنوب بالمذاکره‌ده کرارًا مرارًا مشاهده ایتمکله اول باول مرجع ارباب علم ومعرفت ومأخذ اصحاب رقم وکتابت اولمق املیله حروف وحرکات ترکیه‌نك اجناس وانواع وخواص واوصافندن واولحروف وحرکاته وضع وتعیین اولنمسی لازمکلان نقوش وعلاماتك حالات انتقاش وارتسامندن وحروف مذکوره‌دن مرکب اولوب دارالسلطنة السنیه وممالك سائرهٔ عثمانیه‌ده مستعمل اولان کلمات ترکی الاصلك اجناس وانواع واوصافندن وکیفیات تغیر وتحوللندن ومرکباتك انواع واقسامندن وکیفیات ترکبندن وکلمات مرقومه‌یه دلالت ایدن نقوش مرکبه واشکال مؤلفه‌نك هیئات تبدل وتشکلاندن بحث ایدرك کلمات مذکوره‌یی طوغرو سویلیوب یازمه‌نك طریقنی بیلدیرر قواعد وضوابطك کافه‌سنی حاوی وحافل واولقواعد وضوابطی شرح وایضاح ایدر امثله وشواهدك عامه‌سنی کافی وکافل برکتاب صحتنصاب تنظیم وترتیب ایتمه خلیاسنه دوچار اولمش اولمغله بی اختیار لسان غریب البنیانك مداخل ومخارجنه امعان انظار ومعاقل ومعارجنه اعمال هندسه افکار ایدرك کافهٔ احوال ومسائلنی وهر برینك مواضع ذکر ومحالنی خاطر فاتر وذهن قاصرنده اجمالًا ضبط واحضار ایتمش ایدی اکرچه اکمال اسباب رفاه حال ابنا جنس وهمملتی ایچون دل ویرانه‌سنده نهان ومضمر اولان کنجینهٔ لسان ترکی البیانی ابراز واظهاره بریول آراردی لکن هرعصرده بولندیغی وجهله طراران غداران قرد نهاد وحساد ام الفساد ابو جهل نژادلرك فوائد ومنافعنی انکارایتملری خاطره‌سیله دعواسندن نکول واظهاردن ینه اضماره عدول ایدر ایدی چونکه هرشیئك ورآء استار غیبدن رفع نقاب عدم و عالم شهادته اظهار دیدار وجود و وضع قدم ایتمسی بروقته مرهون و برسببه مقرون اولدیغندن ناچار حصول مرامنك ظهوری هنکامنه دیده‌دوز انتظار اوله‌رق بین اقدام و بجام امرار ایام واعوام ایتمکده ایکن اعاظم وکلاء نادرالامثالدن برصاحب فضل وکمال ایله وقوعبولان مباحثات علمیه خلالنده علم لسانك فوائد ومنافعنه دائر طرفیندن طول ودراز مقالات جریان ایتمکله حقنده حسن ظنلرین محض ابراز معرضنده شویله بیوردیلرکه الحالة هذه قواعد ترکیه‌یی جامع برکتاب نافعك تألیف وترتیب اولنمسی سلطنت سنیه‌نك پك آشوری امل و مطلوبی اولمغله اولیاء امور کمال حبور وسرور ایله چاره‌سنی ارامقده بولنمشلردر بو صورتده دولت وملتزه برخدمت مخصوصه اولمق اوزره بروجه مطلوب برکتاب ترتیب ایتمش اولسه‌کز الی یوم القیام ابقاء نیکنام ایله بکام ومظهر ادعیهٔ خیریه خواص وعوام اولمغله بین الانام مقضی المرام اولوردیکز کبی حکمت آمیز وغیرت انکیز کلمات ایله تحریض واغرا بیورملری اقدمجه جایکیر ضمیری اولان حالات وخلیای مارالذکری تهییج و بش اون کون مرورنده علوم عربیه‌ده کسب مهارت وتحصیل الفت ایتمش خواجه افندیلردن بالانتخاب اوچ بش ذوات معارف سماتك، توسیع دائرهٔ معلومات ایدرك کتاب مطلوبی تنظیم وترتیبه کسب مکنت وقدرت ایلر ایچون جانب دولتدن پارسه اسبال وامر بیورملری دخی تهییج مذکوری ترویج ایتمکله (متوکلا علی الملك العلام) سالف البیان کتابی کندی مطلوبی اوزره تنظیم و ترقیمه التمش اوجده وضع قلم اقدام وتحریك براعهٔ اهتمام (والحمد لله المفضل المنعام) التمش سکزده پیوسته حیز انتظام واختتام اولمشدی انجق بعض عبارات وافاداتنی اصلاح وایضاح ایله قالب مرغوب ومقبوله اصاغه وافراغ ایتمك وبعض فوائد وزوائدفرائد اضافه وعلاوه‌سیله ممکن مرتبه حد کماله ایصال وابلاغ ایتمکده ایکن (سبحان المقدم والمؤخر بیده ملکوت کل شئ وهوعلی کل شئ قدیر) انفسی، وافاقی کتائب نوائب وسهام مصائبك هجوم ونشوبی ایله شکسته بال و شوریده خیال اولمغله برمقدارینی مع الفتور تسطیر وتحریر و برمقدارینی دخی (وللایام ان یتنفس)

وتیره‌سی انقباض عسرك انبساط یسره تبدلی ایامنه تأجیل وتأخیر ایتمشدی (لله‌المنه) پادشاه جم حشم وشهنشاه مرضی‌الشیم سلطان عبدالعزیز خان ابن السلطان الغازی محمود خان لازالت شموس شوکته شارقة مدی‌الدهور والایام ومابرحت اقمار رأفته بارقة علی مفارق الانام افندمز حضرتلری بالتأیید الربانی والعون‌الصمدانی سریر خلافت‌مصیر عثمانی واورنك معلای جهانبانی اوزره جلوس همایون شوکتمقرون بیوردقلری روز نیروز معدلتپروزدنبری سجیهٔ زکیهٔ ملوکانه وشهنشه مرضیهٔ پادشاهانه‌لری مقتضاسی ممالك محروسهٔ شاهانه‌لرنده مکین وظل ظلیل بیعدیل ملوکانه‌لرنده اسایشقرین اولان صنوف تبعهٔ سلطنت‌سنیه‌لرینك تزاید اسایش بال و رفاه حاللری اسباب کامله‌سنی استحصال امر اهمنه صرف مقدور واسباب مذکوره‌یی استحصال ایسه (اعط القوس باریها) ضابطه‌سی هر اموری اهل واربابنه سپارش وتفویضندن‌نشئت برصورتله اوله‌میه‌جغی قلب کرامت مهبط کیتی ستانیلرینه لایح وعند عالمپسند ملوکانه‌لرنده واضح اولمدیغندن ناشی توجهات سعادتغایات تاجدارانه‌لرین موهبهٔ سبحانیه وعطیهٔ ربانیه اولان عقل وعرفان ایله اکمال ذات و استحصال علوم ومعارف ایله تکمیل صفات ایتمش اصحاب کمالاته معطوف ومقصور بیورمه منوی ضمیر شاهانه‌لری ایدیکی اوضاع پدشاهانه‌لرندن معلوم اکابر واصاغر اولمغله (لاجرم) بازار کمال ومعارف زمان یمن اقتران خاقانیلرنده رواجنی بولمه علامات وامارانی بدیدار اولمش وبوجهتله داعیان دولت علیه وتبعهٔ سلطنت سنیه اولاد واحفادی سایهٔ ملوکانه‌لرنده تواری (غیابت الجب) جهل ونادانیدن وارسته وزیبایش علوم ومعارف ایله اراسته اولمق ایچون اسباب و وسائل تحصیلاته تشبثه ابتدار ایتمه‌ده اولمریله عصر میامن حصر ملوکانه‌لری (صوان الحکم والمعارف) عنوانه سزا وارنخبهٔ اعصار روزکار اوله‌جغی آشکار اولمشدر بناء علی ذلك یادکار عهد خلافتپناهی وعمر ثانی عبد بائس فقیر کوتاهی اولمق امید وامنیه‌سیله با اقدام واهتمام عجالة الوقت اکمال واتمام و ﴿ مقیاس اللسان قسطاس البیان ﴾ نامیله بنام ایلشدر بوده مخفی اولمیه‌که لسان عربك قواعد تغییریه وضوابط تحویلیه‌سنی ضبط وهر برینی محل لایقنه وضع ایله تحت نظامه ربط ایدرك برکتاب وضع وابداع ایتمك علوم سائره‌نك مسائلنی تنظیم وترتیب ایتمه‌دن اصعب اولدیغی (اولا دلیل لمی) علم لسان عرب مراتب علوم کسبیه‌نك اك نهایتنده واقع علم اجتهادك اعظم ارکانی اولمسندن مستبان (ثانیاً دلیل انی) لسان مذکورك احوال تغییریهٔ متنوعه‌سنی مبین مفصل ومجمل کتب مؤلفه و رسائل مرتبه‌نك کثرتندن وایضاح احوال تغییریه و بیان معانی کلیه وجزئیه خصوصلرنده ائمه لغتندن صادر اولان کلمات مختلفه و احوال مضطربه‌نك وفرتندن ظاهر ونمایان اولور اکرچه السنهٔ اقلام والسنهٔ اعلام متساویة الاقدام اولمدیغی مثللی السنهٔ طوائف وامم دخی متساویة الاقدام اولمدیغندن لسان عربه هرجهتله مساوی ومعادل لسان بولنمیه‌جغی درکار ایسه‌ده لسان ترکی دخی کندوسنده واقع کلمات متغیره انواعندن ازجمله امر حاضر واحد قلیل الالفاظ کثیر المعانی یوز بیك درلو صیغه‌یه قدر تبدیل وتحویل اولندیغندن وهیئات کلیهٔ افرادیه وترکیبیه‌سنه دائر کافهٔ قواعد وضوابطی ایسه شذوددن بری واشتاذدن عاری وهر برینك عیون و انهاری متساوی المجاری بولندیغندن اثبات صانع بابنده حجت قاطعه و بعث رسل وقوعنده آیت ساطعه غریب البنیان برلسان عجیب الشان اولدیغی وارستهٔ قید واشعاردر بوصورتده لسان ترکی بالکلیه ضایع اولمه درجه‌سنه کلمش ایکن احوال تغییریه‌سنی بجمیع انواعها و اقسامها ضبط وهر برینی محل لایقنه قید ایله تحت نظامه ربط ایدوك برکتاب محیط انشا واحداث ایتمه‌نك صعوبتی لسان عربك احوال تغییریه‌سنی ضبط وربطك صعوبتندن دون ونقصان اولمدیغی افادهٔ سابقه‌دن بدیدار وبومجله‌یی کتب صرف ونحودن هر بریله موازنه‌دن ظاهر واشکار اولمغله مطالعه‌یه رغبت بیوران اهل کمال حسب البشریه صدوری درکار اولان هفوات وعثرات وغلطات وسقطاتنی معانینك کمال دقتندن طولایی افادات لازمه‌نك شدت صعوبتنه حمله لطفاً وکرماً تصحیحه همت بیوره‌لر (جزی الله عنه مقعد صدق من ذکره بلسان صدق وبالله التوفیق نعم المولی ونعم الرفیق)

مشرع علوم لساندن نحو صرف اشتقاق خطك فن واحد اولمسی بياننده‌در

معلوم اوله كه كلمات عربيه و سائره‌نك تغيرات مختلفه‌لرندن و اول كلماته دلالت ايدن صور حروف ونقوش حركاتك تشكلات متنوعه‌لرندن بحث ايدن مسائل متكثره‌يی لسان واملايی حفظ و وقايه امرنده برلشدكاری جهته نظراً علم واحد عد ايتمه صورتی جائز اولديغی كبی اول مسائلك موضوعات وفوائدی اتی البيان درت نوع موضوع و فائده‌يه راجع وموزع اولديغی جهته نظراً درت نوع علم عد و اعتبار ايتمه صورتی دخی جائز اولور پس السنهٔ اجنبيه‌ده واقع كلماتك و اول كلماته دلالت ايدن صور ونقوشنك تغيرات متنوعه وتشكلات مختلفه‌لرينی افاده ايدن مسائل متكثره‌يی جمع وتأليف حقنده صورت اولی مناسب اولمغين السنهٔ مذكوره اصحابی اولكلامك تغيراتنی وصورونقوشنك تشكلاتنی افاده و اعلام ايدن مسائل متكثره‌يی برمحلده قيد و (غرامر) ناميله علم واحد عد ايتمشلر بوصورتده هرلسانك (غرامری) اول لسانده بولنان كلماتی و اول كلماتك نقوش واشكالنی تغيير وتحويل وترسيم وتشكيل ايتمه‌نك طريقنی بيان ضمننده طوغرو سويليوب يازمه‌نك طريقنی ايذان ايدن مسائل كثيرهٔ مؤتلفه‌دن عبارت برفن اولمش اولور ولسان عربده واقع كلماتك و اولكلماته دال اولان صور حروف ونقوش حركاتك تغيرات متنوعه وتشكلات مختلفه‌لرينی بيان ايدن مسائل متكثره‌يی جمع وتأليف حقنده صورت ثانيه مناسب اولمغين ائمهٔ لغت عربيه دخی اولكلماتی و دوالی اولان صور ونقوشی تغيير وتشكيل ايتمه‌نك طريقنی افاده ايدن مسائل متكثره‌يی درت قسمه تقسيم واول قسملری (صرف) (اشتقاق) (نحو) (خط) اسملريله بربرلرندن تمييز وبشقه بشقه ترتيب وتنظيم ايتمشلر شويله كه بعض كلمات عربيه‌نك لسانجه ثقيل اولان حرفلرينی اسكان وقلب وحذف وادغام وتسهيل ايله هيئاتنی تغيير وتبديل ايتمه‌نك طريقنی بيان ضمننده تلفظاتنی تخفيف وتعديل ايتمه‌نك يولنی كوستران مسائل متكثره‌يی آيريجه جمع وتأليف ايدوب (صرف) اسميله تسميه وتوصيف ايتمشلر وبعض كلماتك اوائل واواسط واواخرنده حروف وحركات زياده وتنقيص ايدرك صورتلرينی تغيير وصور متنوعه وامثلهٔ مختلفه‌يه تحويل ايتمه‌نك طريقنی بيان ضمننده معناسنه مناسب اولان معانی متنوعهٔ مطلوبه‌يی اخصر وجه اوزره تحصيل ايتمه‌نك يولنی افاده‌ايدن مسائلی بشقه‌جه ترتيب وتنسيق ايدوب (اشتقاق) ناميله فنون سائره‌دن تمييز وتفريق ايتمشلر وبعض كلماتك دخی تركيبده وقوعی جهتندن طولايی انجق آخرنده ياحرف ويا حركه زياده وياتنقيص ايدرك صورتلرينی تغيير وتبديل ايتمه‌نك يولنی ارائه ضمننده معنالرينه علی‌وجه‌التوارد عارض اولان (فاعليت) و (مفعوليت) و (اضافت) مثللی معانی خفيه‌لری تحصيل وافاده ايتمك طريقنی اعلام‌ايدن مسائلی جمع وترتيب ايدوب (نحو) اسمنی تنسيب ايتمشلر واشكال حروف ونقوش حركاتی ترسيم وتشكيل وصور مطلوبه‌يه تبديل وتحويل ايتمك طريقنی بيان ضمننده املايی خطادن صون ووقايه ايتمك يولنی افاده ايدن مسائلی دخی بشقه‌جه ضبط ايدوب (خط) نامنی اعطا ايتمشلر ايمدی كلمات تركيه‌نك تغيرات مختلفه‌لرينی ودوالی‌اولان صور حروف ونقوش حركاتك تشكلات متنوعه‌لرينی بيان ايدن مسائل متكثره‌يی دخی كلمات عربيه‌نك ودوالی اولان صور حروف ونقوش حركاتك تغيرات وتشكلاتنی افاده ايدن مسائل متكثره مثللی درت قسمه تقسيم وهرقسمی براسمله بشقه بشقه ترتيب وتنظيم صورتی اويله بيلورسه‌ده مسائل مذكوره‌نك اكثری متداخله اولديغندن السنهٔ اجنبيه‌ده واقع كلماتك ودوالی اولان نقوش واشكالك كيفيات تغير وتشكلنی افاده‌ايدن مسائل مثللی برمحلده ضبط وقيد وبرنام ايله علم واحد عد ايتمه صورتی دها مناسب اولديغندن مسائل متكثرهٔ مرقومه‌نك كافه‌سی مقتضای لسان تركی اوزره تنظيم وتوثيق وافاده‌يه انسب واليق واخذ وتلقی‌يه اقرب ووافق صورتده ترتيب وتنسيقی اولنه‌رق مقدمه بش ... خاتمه‌يه توزيع وتفريق اولنمشدر

مقدمه كلمهٔ تركى الاصلاك اقسام متباينه ومتخالفه‌يه انقسامى بيانده‌در

كلمهٔ تركيه‌نك فعل واسم وحرف قسملرينه انقسامى

معلوم اوله‌كه كلمهٔ تركيه يافعل يااسم ويا خود حرف اولور (فعل) شول كلمه‌دركه نسبت تامهٔ زمانيه‌يه يا بالتضمن ويا بالمطابقة دلالت ايده (سويله ياز اوقو اكله‌ملى اول ايت ايله قيل ايدى ايمش ايسه) كبى (اسم) شول كلمه‌دركه مفهومينده مستقل ومحكوم عليه ومحكوم به اولمغله صالح معنايه دلالت ايده (طاش طاشلق قربق كسيك سن بن او اويله اورا بو شو بويله شويله بورا شورا كيم نه) كبى (حرف) شول كلمه‌دركه غيريده كائن معنايه دلالت ايتمكله منسوب ليه ومنسوب اولميه (سنده بزدن ابوجه اكله ها) كلمه‌لرينك اواخرنده‌كى (ده دن جه ها) كلمه‌لرى كبى

فعل ايله اسمك مشتق منه ومشتق وجامد قسملرينه انقساملرى وحرفك جامد قسمنه انحصارى

فعل دخى يامشتق منه‌در بنفسه نسبت امريه‌يه دلالت ايدن امر حاضر مجردلر مثللى (كول آغله ارا يورو اوقو دى يى) كبى ويا مشتقدر (طاشله كوزله كوزك كوزات اوقوت اوقودر اوقوملى) كبى ويا جامددر (ايدى ايمش ايسه) كبى وكذا اسم يامشتق منه‌در (كوزل دوه شو بو) كبى ويامشتقدر (يازان يازيجى كوزلجه دوه‌جك دوه‌جى شونجغز بونجغز) كبى وياجامددر (سن بن اويله بويله شويله كيم) كبى اماحرف كلمهٔ اخرادن اخذ اولنمديغى كبى كلمهٔ اخرايه دخى اصاغه وافراغ اولنمديغندن انجق جامد اولور و (فعل مشتق) دخى ياانجق فعلدن مشتقدر بنفسه نسبت امريه‌يى متضمن اولان امر حاضر مجرددن مأخوذ اولوب برربابده ذكر وبيان اولنه‌جق امر حاضر مزيد فيهلرايله مقصد ثالثده ينه برر بابده افاده اولنه‌جق فعل حال ومستقبل وسائرلرى مثللى (يازدر يازيور اوقونمز) كبى ويا انجق اسمدن مشتقدر حروف امريه‌دن اشبو (ت) (ده) (ز) (رقه‌يار كه) (سه) (مسه) (سرياسور) (ق ياك) (قر ياكر) (ل) (له) (لن) (ن) (وار) حرفلرندن برينك لحوق وانضماميله نسبت امريه‌يى متضمن اولان امر حاضرلر كبى (كوزات قجرده اوَرْ يادرقه اسركه صوسه‌يمسه اَزْمسه اقسر اوكسور اجيق بجك كوزك فشقر قشقر خشقر پوسكر توسكر توكر درل چوغال كوزله سمزلن اتلن صوار) كبى ويا بالذات فعلدن و بالواسطه اسمدن مشتقدر (صوسه‌يه‌جق) كبى ويا بالذات اسمدن وبالواسطه فعلدن مشتقدر (كسكينلن) كبى ويابالذات فعلدن وبواسطة اسمدن وبالواسطتين ينه فعلدن مشتقدر (كسكينلنه‌جك بيلزلن كورمزلن شاشقينلن) كبى و (اسم مشتق) دخى يا انجق اسمدن مشتقدر (طاشلق كوزلجه چوبانجق) كبى و ياانجق فعلدن مشتقدر (قيرمق قيرق القى ويركى يازى) كبى ويابالذات اسمدن وبالواسطه فعلدن مشتقدر (شاشقينلق دوشكوناك آزقيجه) كبى ويا بالذات فعلدن وبالواسطه اسمدن مشتقدر (طاشله‌مق صوسه‌مق صولاق قيشلاق) كبى ويابالذات اسمدن وبواسطة فعلدن و بالواسطتين ينه اسمدن مشتقدر (صولاقجه‌ير) كبى ويا بالذات فعلدن و بواسطة اسمدن وبالواسطتين ينه فعلدن مشتقدر (كورمزلنان بيلمزلنان) كبى اصطلاح مقصد ثالثده قيد اولنه‌جق مصادر وافعال وصفات واسما بجميع انواعها نسبت امريه‌يه بنفسه دلالت ايدن امر حاضر مجرددن مشتق ومأخوذ اولديغى كبى (يازمق يازمه يازش يازان يازيجى القى ويركى) كبى نسبت امريه‌يه حروف امريهٔ مارالذكر واسطه‌لريله دلالت ايدن امر حاضرلردن واشبو ايكى نوع امر حاضرلردن مشتق اولان امر حاضر مزيد فيهلردن دخى مشتق اولمغله (صوسه‌مق صوارمق صو واره‌جق يازدرتمه‌ملى قيشقرتمه‌ملى) كى بنفسه نسبت امريهٔ خطابيه‌يى متضمن اولان امر حاضر مجرده (مشتق منه حقيقى) وحروف

مريهٔ واسطه وانضماميله نسبت امريهٔ خطابيه‌يى متضمن اولان امر حاضرلر يله امر حاضر مزيد فيهلره (مشتق منه اضافى) تسميه اولنمشدر

فعلك مجرد ومزيد فيه قسملرينه انقسامى

فعل يا مجرددر ويا مزيد فيهدر ومجرد دخى يا مجرد حقيقيدر ويا مجرد عرفيدر (فعل مجرد حقيقى) شول امر حاضردركه بنفسه نسبت امريه‌يى متضمن اولوب حروف امريه‌دن وحروف مغيرة الاحداثدن وحروف مغيرة النسبه‌دن خالى اوله (اوا بول اوقو ياز) كبى و (مجرد عرفى) شول فعلدركه انجق حروف مغيرة الاحداثدن خالى اوله (كوزله كايور) كبى (تفرقه) مشتق منه اضافى مجرد عرفيدن من وجه اعم ومن وجه اخصدر زيرا حروف مريه ايله مطرف اولان امر حاضرلر هم مشتق منه اضافى وهم مجرد عرفى اولورلر (كوزوك) كبى وامر حاضر مزيد فيهلر انجق مشتق منه اضافى اولورلر (اراشدرمه) كبى وحروف مغيرة الاحداثدن خالى اولوب حروف مغيرة النسبه‌دن بريله مطرف اولان فعللر انجق مجرد عرفى اولورلر (كورر كوزدر) كبى (مزيد فيه) شول فعللردركه اخرنده حروف مغيرة الاحداثدن بردن التى‌يه قدر حروف بولنه حروف مذكوره‌دن اول حروف امريه‌دن برى كرك بولنسون (صوسه‌ت صوسه‌تدر) كبى كرك بولنمسون (يازدر سويلتمه) كبى وكذا حروف مذكوره‌دن صكره حروف مغيرة النسبه‌دن برى كرك بولنسون (سويلشور) كبى كرك بولنمسون امثلهٔ سابقه مثللى (حروف امريه) بحسب السماع لاحق اولدقلرى امرلرده نسبت امريهٔ خطابيه‌نك حدوثنه سبب اولان ما رالذكر اون درت حروف بسيطه ومركبه‌در (حروف مغيرة الاحداث) شول حروف بسيطه ومركبهٔ جائز الاجتماعدركه امر حاضر مجرد حقيقى وعرفى‌يه بردن التى‌يه قدر لاحق اولوب هر برى لاحق اولدقلرى امرك متضمن اولديغى حدثى تغيير وتبديل ايدەلر (سويلشدرتدرمله) امرنده‌كى (ش در ت در ل م) حرفلرى كبى (حروف مغيرة النسبه) شول حروف بسيطه ومركبهٔ ممتنع الاجتماعدركه امر حاضر مجرد حقيقى وعرفى ومزيد فيهلره لاحق اولوب اول امرلرك متضمن اولدقلرى معانىٔ ثلثه‌دن يا انجق نسبت امريه‌يى وياخود مع الزمان يامحو ايله وياخود تبديل ايله تغيير ايده‌لر (يازمق يازيور يازار يازه‌جق يازيسر يازملى يازان يازيجى جوشقون كسكين) كلمه‌لرينك اواخرنده‌كى (مق ايور ر ه‌جق ايسر ملى ءان ايجى قون يا كين) حرفلرى كبى

فعلك بسيط ومركب قسملرينه انقسامى

فعل يا لفظاً ومعنى بسيطدر (ياز سويله‌مه) كبى و يالفظا ومعنى مركبدر (ويرى وير طوروب طورمه اوقويه‌قو بيله‌بيلور قاله قال يازه‌كور يازه يازدى) كبى و يالفظا بسيط معنى مركبدر (اكله‌يه‌مه) كبى و يالفظا مركب معنى بسيطدر (اوقودى اوقومش اوقوسه) كبى (فعل مركب) شول فعلدركه ايكيدن يدى‌يه قدر فعل مذكور ومقدردن وجه مخصوص اوزره مركب اوله (يازى يازى ويروب طوره‌مه‌يه يازدى) كبى

فعلك تام وناقص قسملرينه انقسامى

فعل يا تامدر و ياخود ناقصدر (فعل تام) شول فعلدركه مفهوميده مستقل ومنسوب به اولان حدثى متضمن اوله (اوقو يازمه يازار) كبى (فعل ناقص) شول فعلدركه مفهوميده مستقل حدثى متضمن اولميه كرك اصلا حدثى متضمن اولمسون كرك مفهوميده غير مستقل منسوب اولمغله غير صالح حدثى متضمن اولسون بو صورتده فعل ناقص ايكى نوع اولور ﴿ نوع اول ﴾ حدثدن بالكليه خالى ومجرد اولان (ايدى ايمش ايسه) فعللريدركه امر حاضره لاحق اولدقلرى صورتده حروف مغيرة النسبه مثابه‌سنده اولورلر ﴿ نوع ثانى ﴾ منسوب

اولمغه صالح حدثدن خالی ومجرد وغیریده کائن حدثی متضمن اولاندر . بحسب الاستعمال ایکی قسمه منقسمدر ﴿ قسم اول ﴾ مبتدا ایله خبره ملازمت ایدن (اول ایله ایت قیل) فعللریدر بونلردن (اول) فعلی خبرده کائن حدث وحالتی متضمن اولوب خبر مذکور ایله بالمعیة فعل لازم ایله افاده اولنور (دلی اول قورقاق اولمه زید کوزل اولسون) کبی بونلر (دلیر قورقاقلنمه زید کوزللنسون) فعللریله افاده اولنورلر و (ایله ایت قیل) فعللری دخی ینه خبرده کائن حدث وحالتی متضمن اولوب اول خبر ایله بالمعیة (ای) حرفیله مطرف مفعوله متعدی فعل ایله تأدیه اولنورلر (زیدی دلی ایتمه بکر شربتی اکشی ایلسون قیلسون) کبی بونلر دخی زیدی (دلیرتمه بکر شربتی اکشیتسون اکشیلتدرمسون) فعللریله تأدیه اولنورلر ﴿ متمم ﴾ افعال اربعهٔ مذکوره ناقص اولدقلری کبی تام دخی اولورلر (اولان اولدی زید عمروه یاردم ایتسون عمروده بو یاردیمی ایله زید نمازی قیلدی . نماز قیلدی) کبی پس اول فعلی ناقص اولدیغی صورتده (کُن) (صِر) معنالرینه وتام اولدیغی صورتده تام اولان (کُن) معناسنه اولور و (ایت ایله قیل) فعللری دخی ناقص اولدقلری صورتده ائمهٔ لغت عربیه‌نك افعال تامه‌دن عد ایتدکلری (صَیِّرْ اِجْعَلْ) معنالرینه وتام اولدقلری صورتده (اِفْعَلْ اِعْمَلْ اِصْنَعْ) مثللی افعال مطلقه معنالرینه اولورلر بوصورتده (صَیِّرْ) فعلی لفظاً و (جَعَلَ) فعلی معنی (صار) فعلنك متعدیلری و (ایت ایله) فعللری دخی ناقص اولدقلری وقتده (اول) فعلنك من غیر لفظه متعدیلری اولورلر نته‌که افعال تامه‌دن (کوستر کتور) فعللری (کور کل) فعللرینك من غیر لفظهما متعدیری اولورلر وکذا (ایدلسون ایلنسون) فعللری لفظاً و (اولسون) فعلی معنی افعال تامه‌دن (ایتسون ایلسون) فعللرینك مجهوللری اولورلر ﴿ فائده ﴾ لسان ترکیده (نصر) فعلنه ومشتقاتنه مقابل وعین معنالرینی معرف ومفسر کلمات اشتقاقیه بولنمدیغندن مثلهٔ عربیه‌ده (*) واقع ترجمهٔ ترکیه‌لر (نصر) فعلنك ومشتقاتنك مفصللری بولنان مرکبات آتی البیانك ترجمه‌لری اولورلر شویله‌که یاردم ایتدی مرکبی (نَصَرَ) فعلنك مفصلی اولان (فَعَلَ نُصْرَةً) مرکبنك ویاردم ایتدك مرکبی (نَصَرْنا) فعلنك مفصلی اولان (فَعَلْنا نُصْرَةً) مرکبنك ویاردم ایتدیکز مرکبی (نَصَرْتُمْ) فعلنك مفصلی اولان (فَعَلْتُم نُصْرَةً) مرکبنك ترجمه‌لری اولورلر وکذا زید عمروه یاردم ایتدی مرکبی (نَصَرَ زَیْدٌ عَمْرواً) ترکیبنك مفصلی اولان (فَعَلَ زَیْدٌ نُصْرَةً لِعَمْرو) ترکیبنك و زید بزه یاردم ایتدی مرکبی (نَصَرَ زَیْدٌ اِیّانا) ترکیبنك مفصلی اولان (فَعَلَ زَیْدٌ نُصْرَةً لَنا) ترکیبنك و بزه یاردم اولندی مرکبی (نُصِرْنا) مرکبنك مفصلی اولان (فُعِلَ نُصْرَةٌ لَنا) ترکیبنك و سزه یاردم اولندی مرکبی (نُصِرْتُمْ) فعلنك مفصلی (فُعِلَ نُصْرَةٌ لَکُمْ) ترکیبنك ترجمه وتفسیرلری اولورلر بوصورتده امثلهٔ مذکوره‌ده افعال مجهوله‌نك ترجمهٔ ترکیه‌لری لفظاً ومعنیً خطاء فاحش اولدیغی اشعارمزی ایوجه تأمل وتدبرله ظاهر واشکار اولور ﴿ قسم ثانی ﴾ افعال مرکبهٔ سالف البیانك اجزاء متوسطه واخیره‌لری اوله‌رق مستعمل اولان (ویر طور یات قو قال بیل کور یاز) فعللریدر بونلر یا منفرداً یاخود افعال مرکبه‌نك جزء اولی اوله‌رق مستعمل اولدقلری صورتلرده افعال تامه‌دن اولورلر وامر حاضره (ای اه اوب) حرفلرندن صکره لاحق اولدقلری صورتده افعال ناقصه‌دن اولوب حروف مغیرة الاحداث حکمنده اولورلر (ویری ویر قویی ویر کیده طور اوقویه طور کولوب طورمه ارایوب یاتمه اوتوره قو اوقویه‌قو اوتوره قال اویویه‌قال بیله‌بیلور سویلیه بیلور اوقویه‌کور یازه یازدی یازی ویروب طورمه‌یه یازدی) کبی

(*) امثلهٔ عربیه‌ده افعال مجهوله‌نك ترجمهٔ ترکیه‌لری لفظا ومعنا غلط اولدیغی

فعل تامك وناقصدن بر قسمك متعدی ولازم قسملرینه انقسامی

فعل تام ایله فعل ناقصدن نوع ثانینك قسم اولی یا متعدیدر ویاخود لازمدر (متعدی) شول فعلدركه یا بنفسه (ای) لی (اه) لی مفعوللردن برینه ویا ایكیسنه متجاوز اوله ویاخود ادوات تعدیه‌دن اشبو (ر ز ر ت د ر) حرفلرینك منفرداً ومجتمعاً ومكرراً وجه مخصوص اوزره لحوق وانضماملریله بر (ای) لی مفعول له بردرده قدر ملفوظ ومقدر (اه) لی مفعوله مجاوز اوله (زیدی كور عمروه باق پاره‌یی زیده ویر طعامی پیشور چوجوغه ممه‌یی امزر پاره‌یی بكره ویردیردر) كبی بونلرك احوالی انشاءالله تعالی مقصد ثانیده مفصلاً ذكر وبیان اولنور اصطلاح (ای) لی مفعوله یعنی (ای) حرفیله مطرف اولان مفعوله (مفعول لازم التعقل) و (اه) لی مفعوله یعنی (اه) حرفیله مطرف اولان مفعوله دخی (مفعول غیر لازم التعقل) تسمیه اولنمشدر ❊ متممه ❊ بنفسه انجق (ای) لی مفعوله متعدی اولان فعل اخرینه (ش ل) حرفلرینك لحوقیله انجق لازم و (ن) حرفنك لحوقیله بعض صورتده لازم و بعض صورتده انجق (اه) لی مفعوله متعدی اولور (زید بكر ایله كورشسون عمرو دیكلسون خالد اوكونسون زید بكره كورنسون) كبی وانجق (اه) لی مفعوله متعدی اولان فعل اخرینه شین مغالبه لاحق اولدیغی وقتده لازم اولور (زید ایله قیلدشك) كبی ومفعولین مذكورینه متعدی اولان فعلدخی شین مبالغه‌نك ونون ساكنه‌نك لحوقیله انجق (اه) لی مفعوله وشین مغالبه‌نك لحوقیله انجق (ای) لی مفعوله متعدی اولور (زیدك اتكی ایاغینه طولاشدی طولاندی بكر خالد ایله بولی سویلشسون زید عمروه سویلنسون) كبی بونلرك دخی كافهٔ احوالی انشاءالله المنان مقصد ثانیده مفصلاً بیان اولنه‌جقدر

اسمك نكره ومعرفه‌یه انقسامی ومعرفه‌نك بحسب الاستقراء اونبر نوعه انحصاری

اسم دخی یا نكره اولور ویا معرفه اولور (نكره) شول اسمدركه معنای معلومه تعیین اولندیغی وقتده انجق ذات معنی ملحوظ اولوب اولمغنالك سامعه معلومیتی جهتی ملحوظ ومعتبر اولمیه (دوه طاش یازلق قورقو) كبی (معرفه) شول اسمدركه برمعنایه تعیین اولندیغی زمانده هم ذات معنی ملحوظ اوله وهم اولمغنالك سامعه معلومیتی حالتی ملحوظ ومعتبر اوله اشبو اسم حین الوضع كرك بخصوصه ملحوظ اولسون كرك امرعام وقاعدهٔ كلیه ضمننده اجمالاً ملحوظ اولسون وبو ایكی صورتده معنای موضوع له دخی كرك بخصوصه ملحوظ اولسون كرك امر عام ضمننده اجمالاً ملحوظ اولسون ایمدی معرفه علی الاطلاق اون بر نوعدر ❊ نوع اول ❊ اعلام والقابدر (علی ولی بك اوغلی) كبی ❊ نوع ثانی ❊ مضمراتدر (بن سن او اورا اویله بز سز) ضمائری كبی ❊ نوع ثالث ❊ اسماء اشاراتدر (بو شو بورا شورا بویله شویله) كبی ❊ نوع رابع ❊ اسماء كنویه‌دن (كی) یا (قی) اسمیدر (بنمكی سنككی بوكونكی اخشامقی اونوكقی) كبی ❊ نوع خامس ❊ صفت حادثه‌در (پاره‌یی ویران آتی آلان ادم كلدی) كبی ❊ نوع سادس ❊ (اول) حرفیله مصدر ومحلی اولان اسمدر (اولذات دها كلدی) كبی ❊ نوع سابع ❊ (شول) حرفیله مصدر ومحلی اولان اسمدر (فعل شول كلمه‌دركه نسبت تامهٔ زمانیه‌یه دلالت ایده) كبی ❊ نوع ثامن ❊ (هانی) حرفیله مصدر ومحلی اولان اسمدر (هانی سویلدیكم سوز یوقی اشته چیقدی) كبی ❊ نوع تاسع ❊ (ای) حرفیله مطرف اولان نكره‌در (آتی آل پاره‌یی ویر) كبی حرف مذكور معرفه‌یه لاحق اولدیغی صورتده انجق اداة مفعول ونكره‌یه لاحق اولدیغی صورتده هم اداة مفعول وهم اداة تعریف اولور ❊ نوع عاشر ❊ (ك) حرفیله مطرف نكره‌در (آت چولی آتك چولی) كبی حرف مرقوم دخی معرفه‌یه لاحق اولدیغی صورتده انجق حرف اضافت وتخصیص ونكره‌یه لاحق اولدیغی صورتده هم ادات اضافیت وتخصیصی وهم ادات تعریف اولور ❊ نوع حادی عاشر ❊ آتی البیان ضمائر متصله‌دن (م ك سی مز

سکزلری) ضمائر ینه مضاف اولان اسمدر (کولەم کولەڭ کولەسی کولەمز کولەکز کولەلری) کبی وحرفدخی یابسیطدر ویاخود ایکیدن درده قدر حروف مبانیدن مرکبدر وبوایکی صورتده یاتلفظده مستقلدر ویا مفهومیتده غیر مستقل اولدیغی کبی تلفظده دخی غیر مستقلدر و بوصورتلرده متعلق یا اسمدر ویا فعلدر ویا جملەدر وفعل اولدیغی صورتده متضمن اولدیغی معانی ثلثەدن یاانجق حدث اعتباریلەدر ویاانجق نسبت اعتباریلەدر ویاانجق زمان اعتباریلەدر ویا نسبتله زمان اعتباریلەدر بونلرڭ امثله وشواهدینی طلب اولان مقصد اولڭ ایکنجی بابنه مراجعت ایده

﴿ مقصد اول ﴾

حروف مبانی وحرکاتڭ وحروف معانینڭ وحروف مقلوبەنڭ وحروف محذوفەنڭ وحروف زائدهٔ مجتلبەنڭ ومضمراتڭ واسماء اشاراتڭ اقسام واحکامنی مبین مسائلدرکه یدی بابه طرح وتقسیم اولنمشدر ﴿ برنجی باب ﴾ کلمات ترکی الاصلڭ مواد ومبانیسی اولان حروف واصواتڭ واولحروفه عارض واوچ حرفه قدر مصوت اولان حالات وحرکاتڭ انواع واقسامی واحوال واحکامی بیانندەدر معلوم اولەکه کلمات ترکیەنڭ مبانیسی اولان حروف هجاء بحسب الذات یکرمی اوچ نوع اولوب هربری مفخم ومرقق اولمغین یعنی هربرنده قالنلق واینجەلك صفتی اولمغین مجموعی قرق التی قسم اولور و بوحرفلردن مفخم قسمی (ضمهٔ خالصه) و (ضمهٔ منفتحه) و (کسرهٔ خالصه) و (فتحهٔ خالصه) ایله ومرقق قسمی هم حرکات اربعهٔ مذکوره ایله وهمده (کسرهٔ منفتحه) ایله متحرك اولمغین حرکات ترکیه دخی بش قسم اولور وبوده معلوم ولەکه کلمات ترکیەنڭ برنجی حرفی مفخم اولدیغی صورتده حروف باقیەلریدخی ولو زوائد ملحقەدن اولسونلر مفخم اولملری وبرنجی حرفی مرقق اولدیغی صورتده حروف تالیەلریدخی ینه ولو زوائد ولواحقدن اولسونلر مرقق اولملری کلمات ترکیەنڭ خصائصندن اولمغله کلمات ترکیەنڭ هرنوعی دخی حروف مبانینڭ انواعی مثللی مفخم ومرقق قسملرینه منقسم اولورلر بوصورتده کلمات عربیەنڭ واجنبیەنڭ بلاقرینة اوقنور هیئاتده یازلدیغی کبی کلمات ترکیەنڭ دخی بلاقرینة اوقونه‌ هیئاتده یازلملری فیالاصل حروف عربیەدن یکرمی ایکی نوع وحروف فارسیه وترکیەدن ایکی نوع وانجق حروف ترکیەدن بر نوع حرفه موضوع ومخصوص اولوب همحروف وهم حرکات ترکیەلرده مشترکاً ومترادفاً مستعمل اولان یکرمی بش نوع نقوش واشکالی یعنی (ا ب پ ت ج چ خ د ر ز س ش ص ط ع ف ق ك ڭ ل م ن و هـ ى) شکللرینی اتیالبیان طرق ثلثەنڭ برینه ارجاع ایله تصحیح ویاخود اشکال مذکورەنڭ بعضیلرنده ثبت اولنمق اوزره برقاچ علامت وضع وایجاد ایله اصلاح ایتمکه متوقفدر ﴿ طریق اول ﴾ حروف ترکیه یکرمی اوچ درلو وحرکات ترکیه دخی بش درلو شکل و نقش وضع وتخصیص اولنددقدنصکره برنجی حرفڭ شکلیله رسم و ترقیم اولنمق اوزره برده علامت تفخیم ویاعلامت ترقیق وضع وتعیین اولنمقدر ﴿ طریق ثانی ﴾ حروف ترکیه ینه یکرمی اوچ درلو وحرکات ترکیه طقوز درلو شکل ونقش وضع وتعیین اولنوب تفخیم وترقیق صفتلری نقوش حرکات ایله افاده اولنمقدر نته‌که السنهٔ اجنبیەده (وو یل) تعبیر اولنان شکللر ایله بعض صورتده هم همزه وهمحرکه وهم تفخیم ویا ترقیق صفتی و بعض صورتده انجق حرکه و تفخیم یاترقیق صفتی افاده اولنور ﴿ طریق ثالث ﴾ حروف ترکیەنڭ مفخم قسمنه یکرمی اوچ ومرقق قسمنه دخی یکرمی اوچ درلو وحرکات ترکیه بش درلو جمعاً اللی بر درلو اشکال ونقوش وضع وتعیین اولنوب تفخیم وترقیق صفتلری اشکال حروف ایله افاده اولنمقدر نته‌که السنهٔ عربیەده حروف سبعهٔ مستعلیەده واقع تفخیم صفتی وباقی حروف مستقلەده واقع ترقیق صفتی اشکال حروف ایله افاده اولنمشدر شو قدرکه (ا) حرفنده واقع تفخیم و ترقیق صفتلری نقوش حرکات ایله افاده اولنمشدر حالده که آتیاً ذکر اولنان یکرمی بش درلو اشکال نقوشدن (ص غ) شکللری

بر نوع حرفك و (ط ق) شكلری ایكیتسر نوع حرفك مفخم قسمرنده ، و (ك) شكلی اوچ نوع حرفك مرقق قسمرنده وباقی یكرمی درلو اشكالك هر بری رر نوع حرفك هم مفخم وهم مرقق قسملرنده استعمال اولندقلرندن بشقه (ا ه و ی) شكلری حركاتده دخی استعمال اولنملریله اشكال ونقوش موجوده‌یی طرق ثشهٔ مذكوره‌دن بخصوصه برینه ارجاع ایله تصحیح مشكل كورندیكی صورتده اوچدن مركب بر صورت رابعه‌یه ارجاع ایله اصلاح اسهل اولدیغی جمله‌یه ایضاح ایچون اشبو جدول تنظیم وتشكیل وخصائص حروف وحركات و بر قاچ تنبیهات ایله تذییل اولنمشدر

اشکال حروف	اسماء حروف	اوصاف حروف	شکل ضمهٔ خالصه	شکل ضمهٔ مفتحه	شکل کسرهٔ خالصه	شکل کسرهٔ منفتحه	شکل فتحهٔ خالصه
ا	الف وهمزه	مفخمه	اورمه	اورمان	ایرمق	• • •	ات
		مرققه	اورمه	اورکی	ایت	ایت ایله	ات
ب	باء	مفخمه	بورق	بوللق	بیلدر	• • •	باللی
		مرققه	بورکی	بول بلوك	بیلدر	بیلدر	بللی
پ	پاء مثلثه	مفخمه	پوص	پویراز	پیختی	• • •	پارسه
		مرققه	پوس	پورتك	پیره	پینر	پرده
ت ط	تا طاء مهموسه	مفخمه	طوغ	توزطوپراق	بولانتی طرپان	• • •	تاولی طاوق
		مرققه	توت	قولاق توزی	تلکی	تیزه	ترلەدی
ج	جیم موحده	مفخمه	جوبه	جوشدی	جیرله	• • •	ازاجق
		مرققه	جوجه	جوتك	جیرکی	جنك	ازه جك
چ	جیم مثلثه	مفخمه	چقور	چوق	چیق	• • •	چاغر
		مرققه	چوروك	چورك	چکنه	چکه	چویر
خ	خاء	مفخمه	یاخود	خورله	خیریلتی	• • •	خاقان
		مرققه			دخی		
د ط	دال طاء مجهوره	مفخمه	دویدی	طویدی دوغرا	طرنق	• • •	دال طالدی
		مرققه	دورت	طوغرو درت	دیکمز	دکز	دلدی
ر	را	مفخمه	قوروق	• • •	اریق	• • •	ایراق
		مرققه	کودوك	• • •	اریك	• • •	دیرك
ز	زا	مفخمه	بوزوق	• • •	ازیق	• • •	اوزاندی
		مرققه	یوزك	• • •	ازیك	• • •	اوزندی
س ص	سین صاد	مفخمه	صوسز	صویسز	صیرنسز	• • •	صارسق
		مرققه	سوز	سوز	سز	سیردی	سنسز
ش	شین	مفخمه	شو	شول	شیاردی	• • •	شاشمه
		مرققه	اوشو	شویله	شیشدی	شن آدم	اوشاندی
غ ك	غین کاف رخوه	مفخمه	اوغونق	• • •	چاغره باغره	• • •	بوغا
		مرققه	اوکومك	• • •	اکردی	• • •	بوکه‌دوکه
ف	فا	مفخمه	پوفولده	فسوزده فول	فیرلداق	• • •	فاریدی
		مرققه	اوفوردی	• • •	فیسلتی	• • •	فل فس
ق ك	قاف کاف مهموستین	مفخمه	قوصمق	قور	اویقو	• • •	قاچ دانه
		مرققه	کوسمك	کور	دونکی	کش	کل
ق ك	قاف کاف مجهورتین	مفخمه	قول	قول	الق	• • •	قاچ فره
		مرققه	کبل	که ل	ویرکی	کیدی	کل
ڭ	کاف نونیه	مفخمه	اوکلدی	• • •	یا کلق	• • •	پوکار
		مرققه	که کل	• • •	یکلمك	• • •	سکاك
ل	لام	مفخمه	اولومه	• • •	چالیم	• • •	آغله
		مرققه	اولورسه	• • •	دیلر	• • •	سویله

م	میم	مفخمه	یموور	مور	قیمق	• • •	ملدمی
		مرققه	کمز	• • •	کسمك	• • •	ملدی
ن	نون	مفخمه	قویوق	نوندی	تیدی	• • •	الطانه
		مرققه	دوکنه	• • •	بنی سنی	ننه	انه مك
و	واو	مفخمه	قوووندی	• • •	اوندی	• • •	واردی
		مرققه	ده والدی	• • •	سوندی	ویردی	اوردی
ه	ها	مفخمه	• • •	• • •	• • •	• • •	هانی دها
		مرققه	• • •	• • •	• • •	هکبه	هله هب
ی	یا	مفخمه	یونق	یونق	یلق	• • •	یازمق
		مرققه	یوزمك	یونلك	جیلك	یمك ییلك	دیمز (*)

❋ خصائص حروف وحرکات ترکیه ❋ (خصیصهٔ اولی) حروف مارالذ کردن همزه حرف شدید وقوی اولوب صوتك ضعف وتنزلی هنکامنده حصولی عسیر اولدیغندن کلمات ترکیه‌نك انجق اوائلنده بولنوب اواسط واواخرنده بولنه‌مز بوصورتده حرکات ترکیه‌دن هر بر ینك شکلیله همزه دخی افاده اولنه‌جغندن اشکال حروف سالف الذکر طرق ثلثه‌دن طریقین اولیه کوره یکرمی ایکی نوع شکله وطریق ثالثه کوره قرق درت نوع شکله تنزل ایتمکله اشکال کلماتی تخفیف وتنزیل امری اوله بیلوردی شوبله که اشکال حرکاتدن هربری اشکال کلماتك اوائلنده بولندقلری صورتده هم همزه‌یه وهمده حرکهٔ مخصوصه‌سنه دلالت ایتمکله السنهٔ اجنبیه‌ده واقع (وو یل) اشکالی مثللی همزهٔ متحرکه شکلی اولور واواسط واواخر کلماتده بولنمری لازم کلدیکی صورتده اوچنجی بابده ذکر اولنه‌جق ضابطه‌دن مستبان اوله‌جغی وجهله اواسط واواخرده‌کی همزات یاحذف ویاخود یایه قلب اولنه‌جغندن اکراواسط واواخر کلماتده اشکال حرکاتدن بریسی بولنورایسه انجق حرکه شکلی اولور واکرایکیسی ویااوچی متعاقباً بولنورایسه شکل اول ماقبلنده‌کی حرفك حرکه‌سنه وشکل ثانی وثالث هم همزه‌دن مقلوبه یایه وهمده حرکهٔ مخصوصه‌سنه دلالت ایتمکله یاء مقلوبهٔ متحرکه شکلری اولور (اوقوینه اوقویه‌یم) کبی زیرا اوچنجی بابده بیان اولنه‌جغی اوزره بونلرك اصللری (اوقوآه اوقوآءایم) اولوب (او اه ای) شکلری برر نوع شکل بسیط ایله تأدیه اولنه‌جغندن کلمهٔ اولانك حروف وحرکاتنه دال اولان التی عدد شکلر درت عدد شکله وکلمهٔ ثانیه‌نك حروف وحرکاتنه دال اولان طقوز شکلر دخی التی عدد شکله تنزل ایدرلر (خصیصهٔ ثانیه) وینه حروف مارالذکردن (ر غ ك ڭ ل) حرفلری لسانجه حروف واصوات ضعیفه‌دن اولدیغی جهتله صوتك شدت وقوتی هنکامنده تلفظلری ثقیل اولدیغندن علی الاطلاق کلمات ترکیه‌نك اوائلنده بولنه‌میوب انجق اواسط واواخرنده بولنورلر (خصیصهٔ ثالثه) حروف مذکوردن (ز) حرفی یعنی زآء معجمه سبب مذکوره بناء کلمات ترکیهٔ اشتقاقیه‌نك اوائلنده بولنه‌مز قالدیکه (زلام زکورت زنکین) کلمه‌لری یالغت منقوله‌دن ویاخود مولده‌دن اولدقلری ثابت اولورایسه حروف اربعهٔ سابقه مثللی مطلقا کلمات ترکیه‌نك اوائلنده بولنمدیغی متحقق اولور (خصیصهٔ رابعه) (خ ف) حرفلری کلمات متصرفه‌دن انجق اصواتدن مأخوذ ومشتق کلماتده بولنوب کلمات اشتقاقیهٔ سائره‌ده بولندیغی ایشدلمامشدر (خصیصهٔ خامسه) کلمات ترکیه‌ده (را لام نون) ساکنه‌لردن صکره (پاء مثلثه) و (تاء) و (جیم موحده) و (جیم مثلثه) و (قاف) و (کاف مهموستین) و (قاف وکاف مجهوریتندن) بری ساکن اوله‌رق بولنورلرسه هرایکیسنی حروف سابقك حرکه‌سیله تلفظ لسانه ثقیل اولمدیغندن ساکنین مرقومینك اجتماعلری علی حده اولور (چارپدی قولب سکرتدر) ازالتمه قونت بورج اولچ قازانج قورق اورکه قالق سلك دنك) کبی (خصیصهٔ سادسه) حرکات خمسهٔ مذکوره‌دن ضمهٔ منفتحه ایله کسرهٔ منفتحه کلمات ترکیه‌نك انجق حرف اوله عارض اولور بو صورتده انفاً ذکر

(*) تشحیذاً للاذهان ذکر اولنمشدر

ولندیغی اوزره (ر غ ك ل) حرفـری وائل كلماتده بولنه‌مدقـرندن حركتین مرقومتین ایله متحرك اوله‌مزلر ❊ تنبیهات ❊ (تنبیه اول . حروف وحركات تركیه‌ده مستعمل اولان مارالذكر یكرمی بش نوع اشـكالدن (ط) شـكلی هم تانك وهم دالك مفخم قسملرنده بالاشـتراك (ت د) شـكللریله بالترادف من غیر اطراد استعمال اولندیغی (تاولی طـاوق توزطپراق دال بوداق طـالدی دویدی طویدی) كبی و (ص) شـكلی سین حرفك مفخم قسمنده (س) شكلیله بالترادف استعمال اولندیغی (صویمز صارِشق) كبی و (غ) شـكلی برنوع حرفك مفخم قسمنده بالانفراد استعمال اولندیغی (یاغ یاغله یاغمور) كبی و (ق) شكلی ایكی نوع حرفك مفخم قسملرنده بالاشتراك استعمال اولندیغی (قاج عدد قاج كیت قورقو اویقو الق) كبی و (ك) شكلی هم غین حرفنك وهم ایكی نوع قاف حرفنك مرقق قسملرنده بالاشـتراك استعمال اولندیغی (كور كورمز اكیلور) كبی و (ا ه) شكللری ایكی نوع حرفك هم مفخم وهم مرقق قسملرندو همده حركات خمسه‌دن فتحهٔ خالصه‌ده بالاشتراك والترادف بلااطراد استعمال اولندیغی (یاز زا اغله په‌په) كبی و (و) شكلی بر نوع حرفك هم مفخم وهم مرقق قسملرنده وهمده ضمهٔ خالصه وضمهٔ منفتحه‌ده بالاشتراك بلا انتظام استعمال اولندیغی (او) كبی و(ی) شكلی برنوع حرفك ینه هم مفخم وهم مرقق قسملرنده وهم كسرهٔ خالصه وكسرهٔ منفتحه‌ده بالاشتراك من غیر اطراد استعمال اولندیغی (ایلَه ایله ایت ایتَ) كبی واشـكال باقیه‌دن هربری دخی برر نوع حرفك هم مفخم وهم مرقق قسملرنده استعمال اولندیغی و بوجهتله (ص غ) شكللرندن ماعداسی حروف وحركات تركیه‌یی بخصوصها افاده و بیـان ایده‌مدكلری اشعار مارالذكردن مستبان وجدولدن ظاهر ونمایان اولور ❊ تنبیه ثانی ❊ حروف وحركات تركیه ارالرنده ذكر اولنان یكرمی بش نوع نقوش واشكالك وضع وتعیین اولنمسی حروف وحركات تركیه‌نك انواع واوصاف وخواصی بیلنممسندن و كلمات تركیه‌دن برنوع كلمه‌ده وبلكه كلمهٔ واحده‌ده واقـع حروف متحركه‌نك حركه‌سی بعض صورتده یازلمه‌سی وبعض صورتده یازلمـامسی وبعض صورتده مخالف یازلمه‌سی (اوقو اوقور اوقنور اوقیدی اولور اولنور بولدی بلوك یازلدی یازیلور ایدرك كوله‌رك اولنه آخرینـه) كبی و بوجهتله اشـكال كلماتده‌خی اشكال حروف ونقوش حركات مثللی نظـامسز اولمسی كلمات تركیه‌نك كیفیات تغیر وتبدلی بیلنممسندن نشأت ایلدیكی اشـكار اولور ❊ تنبیه ثالث ❊ كلمات تركی الاصلده حروف عربیه‌دن (ث خ ذ ض ظ غ) حرفلری وحروف فارسیه‌دن (ژ) حرفی بولنمدیغی ینه جدلدن مستفاد اولور ❊ تنبیه رابع ❊ حركات تركیه‌دن ضمهٔ منفتحه‌نك لسان عربده بولنمدیغی ولسان فارسیده واو مجهوله دنیلان ضمه اولدیغی وكسرهٔ منفتحه‌نك لسان عربده امالهٔ كبری ولسان فارسیده یاء مجهوله دنیلان كسره اولدیغی لسانین مرقومینه ادنی وقوفی اولان ذواته واضح وآشكار اولور

❊ ایكنجی باب ❊ كلمات تركیه‌ده وجمله‌ده كائن معانئ جزئیهٔ متنوعه‌یی كسب وتحصیل ایچون اوائل واواخرلرینه ادخال والحاق اولنان حروف بسـیطه ومركبهٔ جائز الاجتماع وممتنع الاجتماعك انواع وافرادی ومعانی واحكامی بیانده‌در كه لدی التتبع والاستقراء ایكیوز التمش اوج نوع معانئ جزئیهٔ متقاربه ومتباعده‌یی متضمن ومشتمل یوزیكرمی طقوز حرفه ابلاغ وایصال اولنمش ومجموعی مطالع ومداخلی ومصـادر واوائلی بولنان حروفك انواعی اعتباریله یكرمی ایكی نوعه ادراج وادخال اولنمشدر ❊ برنجی نوع ❊ همزات متحركه وهمزات متحركه ایله مصدر اولان حروف مركبه‌در كه التمش معنایی مشتمل یكرمی طقوز حرفه ابلاغ اولنمشدر ❊ برنجیسی ❊ (ا) حرفیدر یعنی بلاحركه یازیله كلان همزهٔ مفتوحه‌در معلوم اوله كه حرف مذكـور یا اسم مفرده داخل اولور ویاخود جمله‌یه لاحق ومتصل اولور اكر اسم مفرده داخل اولورسـه اولمردك مدلولی اولان شیئك متكلمه توجه واقبالی مطلوب ایدیكنی اشعار ایتمكله ادات ندا اولور اولشی یعنی منادی كرك قریب اولسـون (آ اوغلم اوقو) كبی كرك بعید اولسون (آ فلان بورایه كل) كبی شوقدر كه منادی اكر قریب اولورسه حرف ندا اولان همزهٔ مذكوره قصر

واكر بعيد اولورسه بعدی نسبتنده مد واشباع اولنور واكر جمله‌یه لاحق اولورسه بوصورتده اول جمله یاخبریه‌در ویا انشائیه‌در اكر جمله خبریه ایسه حرف مرقوم اولجمله‌نك مضموننی كرك مثبت كرك منفی اولسون مخاطبی اقرار وتصدیقه حامل وداعی اولان سؤاله دلالت ایتمكله اداة استفهام تقریری اولور (بوقدر پاره بورجك آ بومروت دكل آ) كبی واكر جملهٔ انشائیه ایسه بوتقدیرجه اوجمله‌ٔ انشائیه بحسب الاسماء یاجملهٔ استفهامیه‌در ویاجملهٔ تمنیه‌در اكر جملهٔ استفهامیه ایسه حرف مذكور بعض صورتده معنای استفهامی تأكید وتشدید ایتمكله اداة استفهام واستعلام اولور (زید اوقویه بیلورمی آ بكر اویه‌مزمی آ) كبی وبعض صورتده استفهامدن متولدمعنای انكاری محض طلب اقرار وتصدیق ایتمنه حامل وجابر اولان سؤاله‌دلالت ایتمكله اداةاستفهام تقریری اولور (سنك اكله‌مك بنم بوینمك بورجیمی آ) كبی وبعض صورتده انكار مذكوردن لوم وتوبیخ تولید ایتمكله اداة لوم وتوبیخ اولور (زید بورایه كلملی دكلیدی آ) كبی لسان عربده بوندن (هلا آتی الی هذا المكان) ایله تعبیر اولنور وبعض صورتده انكار مذكوردن تخصیص تولید ایتمكله اداة تخصیص اولور (سن بورایه كلملی دكلیسك آ) كبی بوندن دخی لسان عربده (هلاتجیء الی هذا المكان) ایله تعبیر اولنور وبعض صورتده استفهامدن متولد معنای تعجبی تنصیص ایتمكله اتی‌البیان (یا) حرفی كبی اداة تعجب اولور شوقدركه جملهٔ استفهامیهٔ تعجبیه ایله (ا) حرفنك بینلرینی فصل ایدرك سكت ایله تلفظ لازم اولور (سنمی اكلیه‌جقسك ... آ) كبی وینه بوصورتده (ا) حرفنی جملهٔ استفهامیهٔ تعجبیه‌نك اوزرینه تقدیم جائز اولور (آ ... زیدمی اوقویه‌جق) كبی واكر جمله تمنیه ایسه بوصورتده اوجمله یاحصولی ممتنع اولان حدث غیر متوقعی طلب وتمنی‌یی متضمندر ویاحصولی ممكن اولان حدث غیر متوقعی طلب وتمنی‌یی متضمندر اكرچه جملهٔ تمنیه حصولی ممتنع اولان حدثی متضمن ایسه (آ) حرفی بو نوع تمنیدن لوم وتوبیخ تولید ایتمكله اداة لوم وتوبیخ اولور (زید اوقوسیدی آ سن یازسیدك آ سز دیسیدیكز آ) كبی بونلردن لسان عربده (لولا قرأ زید لوما كتبت لولا قلتم) ایله تعبیر اولنور واكر جملهٔ تمنیه ممكن‌الحصول اولان حدثی متضمن ایسه بوتقدیرجه اول حدث یاوجودیدر ویاعدمیدر اكر وجودی ایسه حرف مذكور معنای تمنی‌یی تخصیصه قلب ایتمكله اداة تخصیص اولور (زید اوقوسه آ یازسه آ) كبی بونلردن لسان عربده (لولایقرأ زید لومایكتب) ایله تعبیر اولنور واكر عدمی ایسه حرف مذكور معنای تمنی‌یی زجر ومنعه قلب ایتمكله ادات زجر ومنع اولور (سویله‌مه‌سك آ) كبی وبوده معلوم اوله‌كه برذاتدن صادر اولان كلامك یا لفظنده ویا معناسنده سامعك اشتباهی اولدیغی وقتده یالكز (آ) حرفیله استعلام واستجوابی جائز اولور مثلا (زید بوكون كوزل هوا وار) دیسه مستمعیندن هرقنغیسی كلام مرقومی ایوجه فهم ایده‌مدیكی صورتده یالكز (آ) حرفیله استعلام واستفهام ایدر تقدیر كلام (نه بیوررسكز آ) دیمك اولور ❋ تنبیه ❋ (آ) حرفی ساكن الاواخر كلماته لاحق اولوب اداة تعجب اولدیغی صورتده كندوبی حذف وفتحه‌سنی حرف اخیر ساكنه نقل جائز اولدیغی (یازسك آ یازسكا) كبی ومتحرك الاواخر كلماته لاحق اولوب ینه اداة تعجب اولدیغی صورتده یایه قلب جائز اولدیغی (یازسه آ یازسه‌یا) كبی محاورات ومكالمات واقعه‌دن وحروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❋ ایكنجیسی ❋ (او) حرفیدر یعنی ضمهٔ منفتحه ایله مضموم اولان همزهٔ مفخمه‌در حرف مرقوم هم اداة تعجب تحسینی اولور (او چوق شی بو) كبی وهم اداهٔ تهدید اولور (اوارتق الویرر) كبی اشبو معنیین مرقومیندن هربری كاه قرینهٔ حالیه وكاه قرینهٔ مقالیه ایله متعین اولور ❋ اوچنجیسی ❋ (اه) حرفیدر یعنی فتحه‌سی هاء رسمیه ایله رسم اولنان همزه‌در معلوم اوله‌كه حرف مرقوم یا امرحاضره لاحق اولور ویا كلمهٔ اخرایه لاحق اولور اكر امرحاضره لاحق اولورسه بعض صورتده امرحاضرك متضمن اولدیغی نسبت خطابیه‌یی نسبت غیبیه‌یه قلب ایتمكله اتی‌البیان (سون) حرفی كبی ادات غیبت اولور (بونی بویله‌جه اكله‌یه) كبی كه (اكله‌سون) دیمكدر (معترضه) بونوع امرغائب اخرینه (لر) حرفنك لحوقیله جمع غائب و (ام لم سك سكز) ضمیرلرینك

لحوقلریله مفرد وجمع متکلم ومخاطب اولورلر (بله‌یه‌لر بله‌یه‌یم بله‌یه‌لم بله‌یه‌سك بله‌یه‌سکز) کبی ❊ تمه ❊
وبعض صورتده لاحق اولدیغی امر حاضرك متضمن اولدیغی نسبت امریه‌یی وزمانی بالکلیه سلخ وتجرید ایدوب اول
امره فاعلیت ومفعولیت حالتلرینك توارد‌ینه وسیله وسبب اولمغله موصول حرفی اولور یعنی موصول به اولور
شوقدرکه بوصورتده حرف مرقومدنصکره اداة تقلیل وتصغیر اولان (سی) حرفی الحاق واجب اولور (سویله‌یه‌سی
کلدی باته‌سی‌یه کتدی) کبی وبعض صورتده لاحق اولدیغی امرك متضمن اولدیغی نسبتی تمامیتدن وزمانی بالکلیه
سلخ وتجرید ایدوب دیکر متضمن اولدیغی حدث فاعلك حال وشانی مفسر ومبین ایدیکنی اشعار ایتمکله اداة حال اولوب
امر مرقوم دخی حال اولور شوقدرکه حال بحسب المال ظرف اولدیغندن متضمن اولدیغی حدثك فاعل ذی الحال
ایله قیامی زمانی عاملنك متضمن اولدیغی حدثك اول فاعل ایله قیامی زمانه شمول واحاطه وجهله مقارنتی لازمه‌دن
اولمغله اول شمولی بیان ایچون حال مذکورك یا تکرری لازم کاور (آغله‌یه آغله‌یه کلدی کوله کوله کیدر) کبی
ویاخود آخرینه اداة استمرار اولان (رق یا رك) حرفنك لحوقی لازم کاور (آغله‌یه‌رق کلدی کوله‌رك کیدر) کبی
مکر عامل واحدك ایکی حالی اولوب اول حاللر متضادین اولورلرسه ویا عاملین متضادیندن هربرینك حالی دیکرینك
حالیله متحدین اولورلرسه (رق یا رك) حرفنی ذکر وحذف جائز اولور (یانه قالقه کتدی دوشه قالقه کاور
کوله کلدی کوله کیدر) کبی بونلر یاته‌رق قالقه‌رق کتدی دوشه‌رك قالقه‌رق کاور کوله‌رك کلدی کوله‌رك کیدر
معنالرینه دیرلر وکذا حال مرقوم (دی کور) امرلرندن مأخوذ اولوب (کور) امرینك فاعل دخی (کوز)
اسمی اولورسه حسب السماع (رك) حرفنی تقدیر جائز اولور (ایواکله‌سون دیه یازیورم کوزکوره الداندم) کبی
بونلردخی دیه‌رك کوز کوره‌رك تقدیرنده دیرلر قالدیکه (یاته‌دوشه‌دی اوتوره دوشه‌دی چیقه کلدی) ترکیبلرنده
یاته اوتوره چیقه حاللرینك متضمن اولدقلری احداثك ذی الحاللریله قیامی زمانی عامللرینك اول ذی الحاللریله قیامی زمانه
احاطه وشمول وجهله مقارنتی من غیر تراخ ولامهلة اولدیغنی اشعار ایچون انجق تراکیب مذکوره‌ده واقع احوال
ثلثهٔ مرقومه بلا تکریر ولاتقدیر استعمال اولنورلر وبعض کره لاحق اولدیغی امردن نسبتله زمانی بالکلیه تجرید
ایدوب دیکر متضمن اولدیغی حدث بروصفك برذاته وجوداً وعدماً نسبتنی تبیین وجهت نسبت تعیین ایلدیکنی اشعار
ایتمکله (جه) حرفی کبی اداة تمییز اولوب امر مذکور دخی تمییز اولور شوقدرکه تمییز مذکورده بحسب القیاس
تعدد لازم اولمغله یا متحدین اولورلر ویا متضادین اولورلر (سویله‌یه سویله‌یه اوصاندم کیده کله یورلدك) کبی
بونلر سویله‌دن طولایی اوصاندم کیدوب کلمه‌دن طولایی یورلدك دیمکدر مکر اول تمییز (کور) امرندن مأخوذ
اولورسه بحسب السماع منفرداً استعمال اولنور (بوخانه زیده کوره الویرر) کبی که بوخانه زیدجه الویرر دیمکدر
واکر کلمهٔ آخرایه لاحق اولورسه باء جاره عربیه کبی کاه اداة الصاق اولور (اپه یاپشدی) کبی وکاه آتی البیان
(ایله) حرفی کبی اداة بدل ومقابله اولور (زیدآتی اون غروشه الدی) کبی شوقدرکه (اه) حرفی بدل معلومه
لاحق اولور و (ایله) حرفی بدل مجهول ومبهمه لاحق اولور (زید آتی پاره ایله آلدی) کبی وکاه اداة تقویت
اولوب لام تخصیص وتقویت ونصب مؤدالرینی تأدیه ایدر (بونی افندی‌یه ویر شونی زیده بیلدیر) کبی وکاه اداة
انتها اولور (بورادن اورایه کتدی) کبی وکاه اداة تعلیل اولور (زید اوقومغه کلدی) کبی وکاه اداة استعلا
اولور (زید اغاجه چیقدی) کبی ❊ فائده ❊ اشبو صکره‌کی التی صورتده (اه) حرفی مفعول غیر لازم التعقل
اداتی اولور ❊ مهمه ❊ اسمین مکرریندن انجق ثانیسنه (اه) حرفی الحاق اولنوب اول اسملرك مدلوللری اولان
ذواتدن هر برینك آخره بطریق التساوی والتکافوء لصوق واتصاللری افاده اولنور (قاچان قاچانه اولدی باش
باشه ویردیلر یوز یوزه کلدیلر یان یانه کتدیلر) کبی که بوقاچان شوقاچانه وشوقاچان اوقاچانه مساوات اوزره متواصل
اولدی وبوباشی اونك باشنه واوباشی بونك باشنه مساوات ونسبت واحده اوزره ویردی وبونك یوزی اونك یوزینه
واونك یوزی بونك یوزینه متساوی ومتکافی اوله‌رق کلدیلر دیمك اولور (تنبیه اه) حرفی متحرك الاواخر کلماته

لاحق اولدیغی صورتده یایه قلب واجب ایدیکی (ارایه‌رق کلدم بوریه‌رك کتدم کولەیه قوزویه باقدم سویله‌یه‌رك کلدی اوقویه‌رق اغلەیه‌رق کتدی) کبی وساکن الاواخر کلماته لاحق اولدیغی صورتده همزه‌یی حذف وفتحه‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل لازم ولازب ایدیکی (کوله‌رك یاته‌رق کیدرك ایدرك زیده باقدی) کبی تلفظات واقعه‌دن مستبان وحروف مقلوبه بابندن ظاهر ونمایان اولور بوصورتده اواخر کلماتده واقعه حرکات اصلیه‌نك وحرکات منقوله‌نك بعض کلماتده یازیلوب وبعض کلماتده یازلمه‌سی نظام لسان واملایه عدم معرفتدن نشأت ایتمش اولور ❊ دردنجیسی ❊ (ای) حرفیدر یعنی همزهٔ مکسوره‌در معلوم اوله که حرف مرقوم یا نکره‌یه لاحق اولور یامعرفه‌یه لاحق اولور اکر نکره‌یه لاحق اولورسه هم مفعول‌به صریح علامتی اولان نصب مؤداسنی تأدیه ایتمکله اداة مفعول مع التعریف اولور (پاره‌یی ویر اتی آل) کبی بوصورتده مجرد تنکیر ایچون حرف مذکوری حرکه‌سیله برابر منسیا حذف جائز اولور (پاره‌یی ویر آت آل) کبی واکر معرفه‌یه لاحق اولورسه انجق نصب مذکور مؤداسنی تأدیه ایتمکله ساده اداة مفعول اولور بوصورتده حرف مذکوری هیچ بروجهله حذف جائز اولمز (علی بی کور شونی ویر) کبی مکر اول معرفه (سی) ضمیرینه اضافتله معرفه اولمش ایسه (ای) حرفندن اول‌جه برنون ساکنهٔ مجتلبه بولنه‌جغندن نون مذکوره قرینه‌سیله (ای) حرفنی منویا حذف جائز اولور (پاره‌سنی ویر اتینی آل پاره‌سین ویر آتین آل) کبی ❊ معترضه ❊ (ای) حرفیله مطرف اولان مفعول نائب فاعل اولدیغی صورتده مفعول مرقوم کرك نکره کرك معرفه اولسون آخرندن (ای) حرفنی لاجل الاسناد حذف واجب اولور (پاره و یرلدی آت آلندی پاره‌سی ویرلدی آتی آلندی) کبی ❊ تنبیه ❊ (ای) حرفی متحرك الاواخر کلماته لاحق اولدیغی صورتده یایه قلب واجب ایدیکی (افندی‌یی کوله‌یی قوزویی کور) کبی وساکن الاخر کلمه‌یه لاحق اولدیغی صورتده همزه‌یی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل لازم ولازب ایدیکی (آتی آتینی کور) کبی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❊ بشنجیسی ❊ (اوب) حرفیدر معلوم اوله که حرف مذکور انجق امر حاضره لاحق اولوب متضمن اولدیغی نسبت امریه‌یی بالکلیه سلب وتجرید ودیکر متضمن اولدیغی حدثی مابعدنده‌کی فعلك متضمن اولدیغی حدثله علی وجه الاتصال والاتحاد برذاتده قبل الربط جمع ایدوب ایکی وصفی برذاتده قبل الربط جمع ایدن واوعاطفهٔ عربیه وعلی الاطلاق واوعاطفهٔ فارسیه مؤداسنی تأدیه ایتمکله اداة اتحاد فعلین عنوانیله عاطفه اولور (اوخسته‌یوب ایچیور) کبی که بوندن لسان عربده (المریض یأکل ویشرب) ایله تعبیر اولنور (وکیدوب کلمه) کبی که بوندنخی لسان فارسیده (رفتن وامدن) ایله تعبیر اولنور اشبو (اوب) حرفنك تفاصیل احوالی مقصد رابعك ایکنجی بابنده انشاءالله الرحمن ذکر وبیان اولنور ❊ مهمه ❊ لغت جغتاییده حرف مذکورك اخرینه برنون ساکنه جلب والحاق ایدوب اجتماع ساکنین محذورینی دفع ایچون باء ساکنه‌یی ضمه ایله تحریك ایدرلر (کولوبن کلیور) کبی که کولوب کلیور معناسنه‌در وطایفهٔ اعجام دخی حرف مذکوری فعل حال ومستقبل اداتلری اولان (ایور ر) حرفلری مقامنده استعمال ایدرلر (نه سویلیوبسن) کبی که نه سویلیورسن معناسنده‌در ❊ تنبیه ❊ (اوب) حرفی متحرك الاخر امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی یایه قلب واجب ایدیکی (ارایوب بورویوب اوقیوب اغلیوب دیوب ییوب کاور) کبی وساکن الاخر امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی حذف وضمه‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل لازم ایدیکی (کیدوب یازوب طورر) کبی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور بوصورتده اواخر امر حاضرلرده واقعه حرکات اصلیه‌نك بعض امرلرده ترقیم اولنمسی وبعض امرلرده ترسیم اولنمه‌سی نظام لسانه واملایه عدم معرفتدن نشأت ایلدیکی آشکار اولور ❊ التنجیسی ❊ (ایجی) حرفیدر معلوم اوله که حرف مذکور یاامر حاضره لاحق اولور ویااسمه لاحق اولور اکر امره لاحق اولورسه حروف مغیرة النسبه اقسامندن مبالغه صفت حادثه اداتی اولور (اوقویجی آغلیجی سویلیجی ارایجی یازیجی) کبی واکر اسمه لاحق اولورسه بوصورتده اول اسم یااسماء اعداد مفرده ومرکبه واسماء اعداددن کنایه (ایلك قاچ)

اسملردر وياخود اسماء سائره‌در اكر اسماء سائره‌دن اولورسه كرك مشتق اولسون كرك غيرى اولسون حرف مرقوم
مبالغهٔ منسوب بالصيغه اداتى اولور (قريقجى كسرجى قازمه‌جى صوجى صيواجى) كبى واكر اسماء اعداد
واسمين مرقومين اولورلرسه انجق منسوب بالصيغه اداتى اولور شوقدركه حروف مجتلبه بابنده ومقصد ثالثك
اون ايكنجى بابنده مفصلا بيان اولنه‌جغى اوزره اسماء مرقومه‌يه حرف مذكوردن اول برنون ساكنه جلب والحاق
اولنور (برنجى ايكنجى اوچنجى اون دردنجى يوز اللى بشنجى ايلكنجى قاچنجى) كبى بونلر مراتب اعداد
معلومه ومبهمه‌دن (بر ايكى اوچ اون درت يوز اللى بش ايلك قاچ) عددلرينه منسوب اولان (واحد اول
وواحد اخير) ديمك اولور بوصورتده (ثانى اثنين ثالث ثلثه‌ده ثانى وثالث) وامثالى (عاقل تام) كبى
منسوب بالصيغه اولورلر ❋ تنبيه ❋ (ايجى) حرفى متحرك الاخر امر حاضره لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى
يايه قلب واجب ايديكى وساكن الاخر امر حاضره لاحق اولديغى صورتده همزه سنى حذف وكسره‌سنى حرف
اخير ساكنه نقل لازم ايديكى واسمايه لاحق اولديغى صورتده اواخر اسماء كرك متحرك كرك ساكن
اولسون همزه‌سنى كسره‌سيله يله حذف لازم ايديكى امثلهٔ مسروده دن مستبان وحروف مقلوبه بابندن ظاهر
ونمايان اولور بوصورتده امر حاضر ساكن الاخر اولديغى صورتده (ايجى) حرفنك همزه‌سندن حرف
اخير ساكنه انتقال ايدن كسره‌نك يازلمسى (يازيجى يوزه‌كوليجى) كبى و متحرك الاخر اولديغى صورتده
همزه‌دن مقلوبه يا يازيلوب كسره‌سى يازلمه‌سى وكذا امر مذكورك آخرنده كى حركه بعض صورتده يازلمه‌سى
(ارايجى اوقويجى اغليجى سويليجى) كبى بنه نظام لسانه واملايه عدم وقوفدن نشئت ايتديكى مستبان اولور
❋ يدنجيسى ❋ (اه‌جق يا اه‌جك) حرفيدر معلوم اوله‌كه (آه‌جق) حرفى امر حاضر مفخمه و (اه‌جك)
حرفى امر حاضر مرققه لاحق اولوب اول امرك متضمن اولديغى نسبت امريهٔ خطابيه‌يى هم نسبت خبريهٔ جزميهٔ
غائبيه‌يه وهم نسبت وصفيهٔ جزميهٔ غائبيه‌يه تبديل ايتمكله اداة مستقبل مجزوم النسبه اولور (زيد ارايه‌جق
اغليه‌جق كله‌جك ارايه‌جق اغليه‌جق كله‌جك كيده‌جك آدم وارمى) كبى بونك تفاصيل احوالى
انشاءالله الرحمن مقصد ثالثك سكزنجى بابنده ذكر وبيان اولنور ❋ تنبيه ❋ حرفين مذكورين متحرك الاخر امر
حاضره لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى يايه قلب واجب ايديكى وساكن الاخر امره لاحق اولديغى صورتده
همزه‌سنى حذف وفتحه‌سنى حرف اخير ساكنه نقل لازم ايديكى امثلهٔ مسروده‌دن وحروف مقلوبه بابندن ظاهر
وآشكار اولور بو صورتده اوآخر امرلرده واقعه حركاتك بعض امرده يازيلوب بعض امرلرده يازلمه‌سى نظام
لسان واملايه عدم دقتدن نشأت ايتمش اولديغى مستبان اولور ❋ سكزنجيسى ❋ (ايجق يا ايجك) حرفيدركه
انجق امر حاضر مفخمه ومرققه لاحق اولوب متضمن اولديغى نسبت امريه‌يى سلخ وتجريد وديكر متضمن اولديغى
حدثك برذات ايله قيامى زمانيله حدث آخرك حصولى زمانى موقت ايديكنى اشعار ايتمكله اداة توقيت اولور (زيد
اوقويجق سنده اوقو بكر يازيجق سنده يازسن ديكله‌مه‌يجك كيم ديكلر سنى كوريجك عقليم كتدى) كبى
❋ تنبيه ❋ حرفين مرقومينك دخى لاحق اولديغى امر حاضر متحرك الاخر اولديغى صورتده همزه‌سنى يايه قلب
واجب ايديكى وساكن الاخر اولديغى صورتده همزه‌سنى حذف وكسره‌سنى حرف اخير ساكنه نقل لازم ايديكى
امثلهٔ مسروده‌دن وحروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور بوصورتده اواخر امرلرده واقعه حركات اصليه‌نك بعض
امر حاضرده يازيلوب وبعض امرده يازلمسى (ارايجق يورويجك آغليجق سويليجك) كبى نظام لسان واملايه
عدم وقوفدن نشأت ايتديكى آشكار اولور ❋ طقوزنجيسى ❋ (ايچون) حرفيدر كافه اسماء وصفاته وامر غائبه
لاحق اولوب اولكلماتك مدلولاتى برامرك حدوثنه ذهنا وخارجا علت اولديغى اشعار ايتمكله اداة تعليل
اولور شوقدركه امر غائبه لاحق اولديغى صورتده متضمن اولديغى نسبت امريه‌يى سلخ وتجريد ايدر (زيدى
كورمه‌ايچون سنى سوديكم ايچون كلدم بكر كورسون ايچون كلمش) كبى ❋ متممه ❋ لسان عرب مدوناتنه (احال)

اسمی اونوری معناسنه‌در ﴿ تنبیه ﴾ حرف مرقوم ساکن الاخر کلمه‌یه لاحق اولدیغی صورتده هم حالی اوزر
ابقا وهم همزه‌سنی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل وهمده کسره‌سیله بیله حذف جائز اولدیغی (اوقوه‌ق
ایچون اوقومغیچون سنکیچون کالدم) کبی ومتحرك الاخر کلمه‌یه لاحق اولدیغی صورتده اکر حرکه‌سی
کسره ایسه حرف مرقومی هم حالی اوزره ابقا وهم همزه‌سنی کسره‌سیله بیله حذف جائز اولدیغی (اوقومسی ایچون
اوقومسیچون) کبی واکر حرکه‌سی فتحه وضمه ایسه حرف مرقومی حالی اوزره ابقا لازم ایدیکی (اما ایچون
قوزو ایچون) کبی تلفظات واقعه‌دن مستبان وحروف مقلوبه بابندن ظاهر ونمایان اولور ﴿ اونجیسی ﴾ (ایسه
کلمه‌سیدر معلوم اوله‌که کلمهٔ مرقومه یا امر حاضره لاحق اولور (یازسه اوقوسه) کبی ویاجمله‌نك جزء اخیری
اولان فعله واسمه لاحق اولور (زید یازمش ایسه یازان زید ایسه) کبی ویاخود جمله‌نك جزء اولی اولان اسم
مسند الیهه لاحق اولور (بن سویلیورم سن ایسه اکله میورسك) کبی ﴿ ایمدی ﴾ اکر امره لاحق اولورسه
فعل ناقص اولوب اول امری نسبت امریه‌دن بعد التجرید کاه نسبت شرطیه‌یی وکاه نسبت شرطیه‌دن متولده نسبت
تمنیه‌یی وکاه نسبت مرقومه‌دن متولد نسبت ترجیه‌یی افاده واشعار ایتمکله مجموع مرکب فعل مثلث النسبه اولور
(یازسه ایو اولور کشکی یازسه ایدی بولای یازه‌یدی) کبی اشبو صورتده همزه‌سنی کسره‌سیله حذف واجب
اولدیغندنبشقه امر حاضر مرقوم متحرك الاخر اولدیغی صورتده سیننی یایه قلب وساکن الاخر اولدیغی صورتده
سیننی حذف وفتحه‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل دخی جائز اولور (اوقوسه ایدی اوقویه ایدی یازسه ایدی یاز
ایدی) کبی بونك تفاصیل احوالی مقصد ثالثك یکرمی ایکنجی بابنده ذکر اولنور واکر جمله‌نك جزء اخیرینه لاحق
اولورسه انجق فعل شرط اولور بوصورتده همزه‌سنی هم حالی اوزره ابقا وهم یایه قلب وهم کسره‌سنی ماقبلنده‌کی
حرف ساکنه نقل ایله وکسره‌سیله بیله حذف جائز اولور بوصورتدخی بالمناسبه باب مذکورده بیان اولنه‌جقدر
(زید سویلر ایسه سویلریسه سویلرسه بوبله ایسه بویله‌یسه بویله‌یسه نه کوزل) کبی واکر جمله‌نك جزء اولنه
لاحق اولورسه اول جمله‌نك مضمونی کا. فاعلك وکاه مفعولك حالنی مبین ومفسر اولدیغنی اشعار ایتمکله واو حالیه
عربیه مؤداسنده حرف حال اولور (زید کتدی سن ایسه زیدی ارارسك سن بونی اونی بکری ارایورسك بونلر
ایسه کتدیلر) کبی بوصورتدخی بالمناسبه باب مذکورده بیان اولنه‌جقدر ﴿ اون برنجیسی ﴾ (ایسر) حرفیدر
معلوم اوله‌که حرف مذکور انجق امر حاضره لاحق اولوب اول امرك متضمن اولدیغی نسبت امریه‌یی نسبت خبریه
مجزومهٔ مؤکده‌یه تبدیل ایتمکله حروف مغیرة النسبه اقسامندن مستقبل مؤکد النسبه اداتی اولور (طوغیسر درسندن
اول خلق حسن) کبی ﴿ تنبیه ﴾ حروف مذکور متحرك الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی یایه
قلب واجب ایدیکی وساکن الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه
نقل لازم ولابدایدوکی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور (ارایسر آغلیه‌یسر ایدیسر) کبی ﴿ اون ایکنجیسی ﴾
(اش) حرفیدر معلوم اوله‌که حرف مرقوم یا اسماء اشارتدن (بو) اسمنك اولنه داخل اولور ویاخود
امر حاضرك آخرینه لاحق اولور اکر اسم مرقومه داخل اولورسه هم مشار الیهی برقاتدخی تقریب وهم مخاطبی
غفلتدن ایقاظ ایتمکله اداة تقریب مع التنبیه اولور (اشبو) کبی واکر امر حاضره لاحق اولورسه اول امری
متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن وزماندن بالکلیه سلخ وتجرید ایدوب دیکر متضمن اولدیغی حدث مطلقی برنوعده
تخصیص ایتمکله حاصل مصدر اسمیله مسمی مصدر نوعی اداتی اولور (یورویشه باق آلش ویرش ایتمه‌لی) کبی
﴿ تنبیه ﴾ حرف مرقومك لاحق اولدیغی امر حاضر متحرك الاخر اولدیغی صورتده همزه‌سنی یایه قلب وساکن
الاخر اولدیغی صورتده همزه‌سنی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل لازم ایدیکی حروف مقلوبه بابندن
مستبان اولور ﴿ اون اوچنجیسی ﴾ (اشته) حرفیدر معلوم اوله‌که حرف مرقوم کرك صورة کرك حقیقة
قریبه اشارته موضوع اولان (بو بورا بوبله) اسملرینه داخل اولور ویا ماضیلره داخل اولور ویافعل

حاله داخل اولور ویاخود فعل مستقبله داخل اولور اکر اسماء اشارت مذکوره‌یه داخل ولورسه مار الذکر
(اِش) حرفی کبی اداة تقریب مع التنبیه اولور (اشته بو بوله‌در اشته بوراسی بوله‌در اشته بوله آدمك سوزی
بوله اولور) کبی واکر ماضیلره داخل اولورسه متضمن اولدیغی حدثك هم متوقع وهم وقوعی زمانی زمان حال
وزمان تکلمه متقارب ایدیکنی اشعار ایتمکله اداة توقع مع التقریب اولور (اشته کلدم اشته کلمش) کبی واکر فعل
حاله داخل اولورسه اداة توقع مع التحقیق اولور (اشته زید کلیور اشته نماز قیلنیور) کبی واکر مستقبله داخل
اولورسه اداة توقع مع التقریب اولور (اشته اوقویه‌جغم اشته زید کله‌جکدر) کبی بو صورتلرده دخی مخاطبی
ایقاظ وتنبیه مستفاد اولمغله اداة تنبیه دخی اولور وبوده معلوم اوله‌که حرف مرقوم اسماء اشارته داخل اولدیغی
صورتده اسماء مرقومه‌یی حذف وتقدیر واشارات حسیه ایله اکتفا جائز اولور (اوآدم قنغیسی ونه راده) دیان
کیمسه‌یه جوابده (اشته) دیندیکی کبی که تقدیر کلام اشته بو اشته بوراده دیمکدر ﴿ اون‌دردنجیسی ﴾ (اکر)
حرفیدر که فعل شرطك هم اولنه وهم اخرینه داخل اولوب معنای شرطی بعض صورتده تحقیق وتأکید وبعض
صورتده تعیین ایتمکله اداة شرط اولور (اکر سویلرسه ایش اولور کلسیدی اکر ایش بولنه کیردی) کبی
﴿ اون‌بشنجیسی ﴾ (ایکن) حرفیدر معلوم اوله‌که حرف مرقوم جملهٔ خبریه‌نك آخرینه لاحق اولوب متضمن
اولدیغی نسبتی تمامیتدن تجرید برله مضمونی فاعلك حالنی بیان ایلدیکنی افاده وواو حالیه عربیه معناسنی تأدیه ایتمکله
اداة حال اولور (الك ایرمش ایکن اوقو اوقویورکن دوشون بری سویلرایکن دیکله زید سویلر ایکن سن سویلدك)
(جمله عالم یوغیکن اول وار ایدی) (کونش طوغرکن کلدی سن بوله ایکن ایش بتمز سن افندی ایکن جریلك
ایدیورسك) کبی ﴿ تنبیه ﴾ حرف مرقوم متحرك الاخر کلمه‌یه لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی هم حالی
اوزره ابقا وهم انجق یایه قلب وهمده یایه قلب ایله بیله کسره‌سنی حذف جائز ایدیکی (بوله ایکن بوله‌یکن
بوله یکن) کبی وساکن الاخر کلمه‌یه لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی ینه حالی اوزره ابقا وهم کسره‌سیله بیله
حذف وهمده همزه‌یی ابقا وکسره‌سنی حذف جائز اولدیغی (یوق ایکن یوقکن یوغیکن) کبی تلفظات
واقعه‌دن ظاهر وحروف مقلوبه یابندن آشکار اولور ﴿ اون‌التنجیسی ﴾ (الڭ) حرفیدر معلوم اوله‌که
حرف مرقوم اقسام کلماتدن مبالغه صفت حادثه‌نك وصفت ثابته‌نك ومبالغه صفات ثابته‌نك واسماء
صفاتك هم مکبرلرینه وهم مصغرلرینه داخل اولوب متضمن اولدقلری اوصافده موصوفلرینك غیره مزیت
وفضیلتلرینی اشعار ایتمکله اداة تفضیل اولور (بونلرك الڭ سویلنجیسی الڭ دوشکونی الڭ شاشقنجیسی الڭ
یوروکانی الڭ آجیسی الڭ آجیتراغی الڭ دلیسی الڭ دلیشمنی بودر) کبی ﴿ اون‌یدنجیسی ﴾ (اول) حرفیدر که
نکره‌یه داخل اولوب مدلولی عندالمخاطب معلوم ایدیکنی اشعار ایتمکله اداة تعریف اولور (اول ادم دها
کلمدی) کبی ﴿ اون‌سکزنجیسی ﴾ (ایله) حرفیدر معلوم اوله‌که حرف مذکور باء جارهٔ عربیه کبی کاه
اداة استعانه اولور یعنی آلید اولور (زید بکری قامچی ایله دوکدی) کبی وکاه مارالذکر (اه) حرفی کبی
اداة بدل ومقابله اولور شوقدرکه ذکر اولندیغی اوزره (اه) حرفی بدل معلومه و (ایله) حرفی بدل مجهوله
لاحق اولور (زید کتابی اون غروشه الدی غروش ایله الدی) کبی وکاه اداة سبب اولور (نه بولدیسه
ادبله بولدی) کبی وکاه اداة تعلیل اولور (ایدی ایمش ایسه کلمه‌لری نسبت تامه زمانیه‌یه دلالت ایتملری
ایله فعل اولورلر) کبی وکاه اداة ملابسه ومصاحبت اولور (زید بکر ایله کلدی آتی طاقمی ایله آلدی)
کبی وکاه بعدالربط عطفه دال اولان واوعاطفه عربیه مؤداسنده اداة جمع مطلق اولور (بومسئله‌یی سنکله
او بیلور) کبی که بومسئله‌یی برسن بیلورسن برده او بیلور دیمکدر وکاه آتی البیان (کبی) حرفی کبی اداة قران
اولور (زید یاتدیغیله اویودی) کبی که زید یاتدیغی کبی اویودی دیمکدر (تنبیه) (ایله) حرفنك همزه‌سنده
جاری اولان احکام لفظیه مارالذکر (ایکن) حرفنك همزه‌سنده جاری اولان احکام لفظیه مثالی اولدیغی امثلهٔ

مسرودەدن وحروف مقلوبه بابندن ظاهر وآشكار اولور ❊ اون طقوزنجیسی ❊ (اِلّا) حرفیدر معلوم اولەكه حرف مرقوم لسان عربده واقع (لاسیما خصوصا) كلەلری مثالی مابعدنك مدلولنه برامرك انتساب وتعلق ماقبلنك مدلولنه انتساب وتعلقندن اولی وآخری اولدیغندن مابعدینی ماقبلنه مساواتدن اخراج ایتمكله اداة استثنا اولور (بونلری سورم الەسنی بونلری سومم الەسنی فقرایه آجینور اله ذیعیال اولورلرسه) كبی بوصورتده سلطان العارفین سلیمان افندی قدس سره السامی حضرتلرینك مناقب وسیر جلیلۀ پیغمبری‌یه دائر انشاد بیوردیغی منظومه سنده (بروصیت ایلرز اله سزه) مصرعندەكی (اله) حرفی تركی ایكن مولود خوانلرك (الا) عربیه كبی مد ایله تلفظ ایدرك معنای مطلوبی مقلوب ایتەلری لامنك فتحەسی الف ایله یازلمەسندن ومعنایه عدم دقتدن نشأت ایتمش ایدیكی ظاهر اولور ❊ یكرمنجیسی ❊ (اەلی) كلمەسیدر معلوم اولەكه كلمۀ مرقومه امر حاضره لاحق اولوب اول امری نسبت امریەدن وزماندن بالكلیه خلع وتجرید ایدوب لسان عربده واقع (منذ) كلمەسی كبی گاه اسم مدت اولور (زید كلەلی اوچ كوندر) كبی وگاه حرف تمدید اولور (زید كلەلی كورمدم) كبی شویلەكه (اەلی) كلمەسنه یازمان معدوده دال اولان اسم مفرد ولی ایدر ویاخود جملۀ فعلیۀ ماضیه ولی ایدر اگر اسم مفرد مرقوم ولی ایدرسه امرك مدلولی اولان حدثك قبل التكلم قیامی زماننده زمان تكلمه قدر ممتد اولان زمان ومدتك اسمی اولوب بحسب التركیب مبتداء واسم مفرد مرقوم خبری اولور (زید كلەلی اوچ كوندر بكری كورمیەلی قاچ كون اولدی) كبی بونلرك محصولی زیدك كلدیكی زمان ایله زمان تكلمك اراسندەكی مدت یعنی زمان ممتد اوچ كوندر بكری كوردیكك زماندن بوزمانك اراسندەكی مدت قاچ كون اولدی دیمك اولور واگر (اەلی) كلمەسنه جملۀ فعلیۀ ماضیه ولی ایدرسه مضمون جملەنك تحقق اول امر حاضرك مدلولی اولان حدثك برذات ایله قیامی زماننده زمان تكلمه قدر ممتد اولان زمان ایله مقید ومحدد اولدیغنی اشعار ایتمكله حرف تمدیداولور (زید بغداددن كلەلی كورمدم بن كورمیەلی شاشقین اولمش سك) كبی بونلرك محصولی دخی زیدی بغداددن كلدیكی زماندن بوزمانەدك كورمدم بنسنی كورمدیكم زماندن بوزمانه قدر شاشقین اولمشسك دیمك اولور ❊ تنبیه ❊ حرف مذكور متحرك الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده همزەسنی یایه قلب وساكن الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده همزەسنی حذف وفتحەسنی حرف اخیر ساكنه نقل واجب ایدیكی امثلۀ مسرودەدن وحروف مقلوبه بابندن ظاهر واشكار اولور ❊ یكرمی برنجیسی ❊ (اما) حرفیدر معلوم اولەكه حرف مرقوم جملەیه داخل اولوب اوجمله جملۀ متقدمەنك فائت اولدیغی شیئی تدارك ایچون سرد واتیان اولنمش ایدیكنی اشعار ایتمكله (لكن) عربی كبی اداة استدراك واستثناء منقطع اولور (سویلرم اما كوجنورسك اورایه كیت اما طورمه) كبی ❊ مهمه ❊ حرف مرقوم (اما) عربیه كبی ممدود اولەرق تلفظ اولنمق ایچون میمك فتحەسی سالف البیان (اله) حرفندەكی لامك فتحەسی كبی هاء رسمیه ایله (امه) صورتنده یازلمق مناسب اولور ❊ یكرمی ایكنجیسی ❊ (ایمدی) حرفیدر معلوم اولەكه حرف مرقوم یاابتداء كلامه داخل اولور ویاخود فعل امرك آخرینه ولو حكما لاحق اولور ایمدی اگر ابتداء كلامه داخل اولورسه اولكلامك بعدالاجمال تفصیل صورتی اولدیغنی اشعار ایتمكله اماء عربیه كبی اداة تفصیل اولور (ایمدیٔ مذكور) كبی واگر فعل امره لاحق اولورسه اول امرك متضمن اولدیغی نسبت امریه وطلب معجل ایدیكنی اشعار ایتمكله اداة فور وتعجیل اولور (یاز ایمدی سویله ایمدی قاچه ایمدی) كبی ❊ مهمه ❊ فعل امر ایله اداة فورك بینلرینی كلمۀ اجنبیه ایله فصل جائز اولور (كلبرو ایمدی حكایت ایدەیم) كبی ❊ تنبیه ❊ اداة فور متحرك الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده همزەسنی یایه قلب وساكن الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده همزەسنی حذف وكسرەسنی حرف اخیر ساكنه نقل جائز ایدیكی وبینلری كلمۀ اخری ایله فصل اولندیغی صورتده اولكلمه كرك متحرك الاخر كرك ساكن الاخر اولسون همزەسنی علی حالها ابقا لازم ایدیكی (اوقو یەدی كلیمدی) كبی تلفظات واقعەدن وحروف مقلوبه بابندن مستبان اولور

❊ يكرمى اوچنجيسى ❊ (ان) حرفيدر يعنى همزه‌سنك فتحه‌سى الف صورتنده يازيلان حرفدر معلوم اوله كه حرف مرقوم انجق امر حاضره لاحق اولوب اول امرك متضمن اولديغى نسبت امريه‌يى وزمانى بعد التجريد ديكر متضمن اولديغى حدثله زمان ماضيده على وجه الحدوث موصوف اولان ذاته دلالت ايتمكله حروف مغيرة النسبه اقسامندن صفت حادثه اداتى اولور ذات مذكور كرك مبهم اولسون (سوز اكليان وارسه كلسون) كبى كرك معين اولسون (پاره‌يى ويران كتدى) كبى بو صورتده صفت حادثه كاه نكره وكاه معرفه اولور كه تفاصيل احوالى انشاء الله الرحمن مقصد ثالثك طقوزنجى بابنده ذكر وبيان اولنور ❊ تنبيه ❊ حرف مرقوم امر حاضر متحرك الاخره لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى يايه قلب واجب ايديكى (ارايان يورويان اوقيان اغليان سويلين ايلين) كبى وساكن الاخره لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى حذف وفتحه‌سنى حرف اخير ساكنه نقل لازم ايديكى (يازان بوزان كلن كيدن ايدن) كبى امثلهٔ مسروده‌دن وحروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور بو صورتده همزه‌نك فتحه‌سى اولان الفك بعض صورتده يازيلوب بعض صورتده يازلمه‌سى وبونكله بيله امرك آخرنده‌كى حركهٔ اصليه‌نك دخى بعض صورتده يازيلوب بعض صورتده يازلمه‌سى نظام لسانه واملايه عدم وقوفدن نشأت ايتديكى اشكار اولور ❊ يكرمى دردنجيسى ❊ (اين) حرفيدر معلوم اوله كه حرف مرقوم يا مصدر اصلى‌يه بالذات لاحق اولور يا اول مصدره وكذا (ان) اسمنه (سز) حرفندن صكره لاحق اولور وياخود لام مفتوحهٔ امريه‌نك انضماميله اسماء ازمنه‌دن مشتق اولان امر حاضره لاحق اولور اكر مصدر اصلى‌يه بالذات لاحق اولورسه اداة تعليل اولور (بكر قاچغين زيد كلمكين ايش كيرولدى) كبى بونلر بكر قاچديغى ايچون زيد كلديكندن ايچون ديمك اولور واكر مصدر مذكور ايله (ان) اسمنه (سز) حرفندن صكره لاحق اولورسه فاعلك حالنى بيان ايتمكله اداة حال اولور (آتى كورمكسزين الدم زيد انسزين كلدى) كبى بونلر اتى كورميه‌رك الدم زيد زمان چكميه‌رك كلدى معنالرينه‌در واكر امر حاضر مذكوره لاحق اولورسه نسبت امريه‌يى وزمانى بعد التجريد مدلولى اولان زمانك ظرفيتنى اشعار ايتمكله اداة ظرف اولور (اخشاملين صباحلين كيجه‌لين كوندزلين ايكنديلين كلدم) كبى شوقدر كه حروف محذوفه بابنده بيان اولنديغى اوزره لام مفتوحهٔ امريه كلمات سائره‌دن وجوبا وجوازاً حذف اولنديغى كبى كلمات مذكوره‌دن انجق كوندزلين ايكنديلين كلمه‌لرندن جوازاً واويله‌لين كلمه‌سندن وجوباً حذف وتقدير اولنور (كوندزين ايكندين اويله‌ين) كبى ❊ تنبيه ❊ حرف مرقوم متحرك الاخر كلمه‌يه لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى يايه قلب وساكن الاخر كلمه‌يه لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى حذف وكسره‌سنى حرف اخير ساكنه نقل واجب اولديغى تلفظات واقعه‌دن وحروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور بو صورتده حرف مذكورك همزه‌سى يايه قلب اولنديغى وقتده كسره‌سنك يازلمه‌سى وكذا لام امريه‌نك دخى فتحه‌سى يازلمه‌سى نظام لسان واملايه عدم وقوفدن نشأت ايتديكى اشكار اولور ❊ يكرمى بشنجيسى ❊ (انجه) حرفيدر كه سالف البيان (ايجق ايجك) حرفى مثللى انجق امر حاضره لاحق اولوب اول امرك متضمن اولديغى نسبت امريه‌يى تماميتدن بعد الخلع ديكر متضمن اولديغى حدثك برذاته ثبوتى زمانيله امر اخرك ثبوت زمانى موقت ومشروط ايديكنى اشعار ايتمكله اداة توقيت اولور (زيد كلنجه سنده كل زيد سويله‌ينجه سن سويله سن كيتمه‌ينجه ايش بتمز) كبى ❊ تنبيه ❊ حرف مرقوم امر حاضر متحرك الاخره لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى يايه قلب وساكن الاخره لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى حذف وكسره‌سنى حرف اخير ساكنه نقل واجب ايديكى حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❊ يكرمى التنجيسى ❊ (انجق) حرفيدر كه كافهٔ افعال واسمايه داخل اولوب اول افعال واسمانك مدلوللرينه بر امرك انحصارينى اشعار ايتمكله اداة قصر اولور (زيد انجق باقدى انجق زيد باقدى) كبى ❊ يكرمى يدنجيسى ❊ (اود) حرفيدر كه جمله‌يه داخل اولوب اول جمله‌نك مضمونى متكلم اخردن صادر اولان جملهٔ استفهاميه‌نك مضموننى نفياً واثباتاً مصدق حواب اولديغنى اشعار ايتمكله اداة تصديق

ولور شوقدرکه جملهٔ استفهامیه قرینه‌سیله جملهٔ جوابیه حذف وتقدیر اولنه‌رق حرف مذکور ایله اکتفا جائز اولور (زید کولدی آ عمرو کولدی کولان زید دکلمی) مثالی سؤاللرك مضامیننی تصدیق مقامنده (اود) حرفیله اکتفا اولندیغی کبی که اود زید کولدی عمرو کولدی کولان زید دکل دیمك اولور ﴿ یکرمی سکزنجیسی ﴾ (ای) حرفیدر معلوم اوله‌که حرف مرقوم یا اسم مفرده داخل اولور ویاخود جملهٔ استفهامیه‌یه داخل اولور اکر اسم مفرده داخل اولورسه ماراالذکر (آ) حرفی کبی اداة ندا اولور شوقدرکه (آ) حرفی هم ندای قریبده وهم ندای بعیدده استعمال اولنور و (ای) حرفی انجق ندای قریبده مستعمل اولور (ای ظالم سویله بقالم) کبی واکر جملهٔ استفهامیه‌یه داخل اولورسه معنای استفهامی تشدید وتأکید ایتمکله اداة استفهام اولور شوقدرکه بوصورتده جمله استفهامیه‌یی حذف وتقدیر جائز اولور نته‌که جواب ندا ذکر اولنمدیغی صورتده منادی اولان ذات منادیدن جواب ندایی استعلام واستفهامنده (ای دیمسی) کبی که ای نه وارنه دیه‌جکسك دیمك اولور ﴿ یکرمی طقوزنجیسی ﴾ (ایور) حرفیدر معلوم اوله‌که حرف مرقوم امر حاضره لاحق اولوب متضمن اولدیغی نسبت امریه‌یی نسبت خبریه‌یه وزمان مستقبلی دخی زمان حاله تبدیل ایتمکله حروف مغیرة النسبه اقسامندن فعل حال وفعل حاضر اداتی اولور (یازیور کیدیور کلیور ارایور اغلیوز سویلیور یورویور اوقیور دیور ییور) کبی ﴿تنبیه﴾ حرف مرقوم امر حاضر متحرك الاخره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی یایه قلب ایتمه ویاهمزه‌سنی کسره‌سیله بیله حذف ایتمه حالتلرندن بری واجب ایدیکی (ارایور ارایور اغلییور اغلیور یورو ییور یورویور اوقو ییور اوقویور دی ییور دیور یی ییور ییور) کی وساکن الاخره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل واجب ایدیکی استعمالات واقعه‌دن مستبان وحروف مقلوبه بابندن ظاهر ونمایان اولور بوتقدیرجه صورت اولاده امرك آخرنده‌کی حرکات اصلیه‌نك بعض کلماتده یازلمسی (ارایور یورویور) کبی وبعض کلماتده یازلمامسی (اوقیور سویلیور دیور ییور) کبی نظام لسان واملایه عدم وقوفدن نشأت ایتدیکی ظاهر اولور قالدیکه قسطمونی اهالیسی (ایور) حرفی امر حاضر متحرك الاخره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی یایه قلب وکسره‌سنی حذف ایتمریله بالطبع یاء مقلوبه‌سا کنه‌یی یاء مضمومه‌یه ادغام وادراج ایدرلر وبوندن بشقه ذات را اولان کلماتدن رایی حذف ایتمریله بونده (یوقدو واردو) کبی حرف مذکورك راسنی دخی حذف ایدرلر (سویلیو ارایو دی‌یو اوقویو یی‌یو) کبی بوصورتده بالای عریضه‌ده مسطور امثالینك محکی اولدیغی بیان ایچون زیلنده ثبت وقید اولنان (دیو) فعلی هیچ برلسانه موافقت ایتمدیکی آشکار اولور ﴿فائده﴾ بالاده بیان اولندیغی اوزره هرقنغی بر کلمهٔ ترکیه‌نك برنجی حرفی مفخم اولدیغی صورتده حروف سائره‌سی دخی ولوزوائددن اولسونلر مفخم اولملری وبرنجی حرفی مرقق اولدیغی صورتده حروف باقیه‌سی ینه ولوزوائددن اولسونلر مرقق اولملری لسان ترکینك خصائصندن اولمغله اکرچه (ایور) حرفی امر حاضر مرققه لاحق اولدیغی صورتده مرقق اولمق مقتضای قاعده وقیاس ایسه‌ده ممالك عثمانیه‌ده مستعمل لغتده ایکی صورتده‌ده مفخم اولمغین قاعدهٔ مذکوره‌دن مستثنا اولور ﴿ایکنجی نوع﴾ باء موحده وباء موحده ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌در که بش معنایی مشتمل بش حرفه ابلاغ اولنمشدر (برنجیسی) (به) حرفیدر یعنی باء مفتوحه‌در معلوم اوله‌که حرف مرقوم دارالخلافة العلیه‌ده واناطولی اقطارنده مستعمل اولان لغتده ندا حرفلرندن انجق (ای) حرفنك اولنه وروم ایلینك اکثر اقطارنده متداول اولان لغتده انجق (آ) حرفنك آخرینه داخل اولوب ایکی استعماله کوره‌ده منادایی تنبیه وغفلتدن ایقاظه دلالت ایتمکله اداة تنبیه اولور (به ای برادر به هی افندم سویلسك آ به چوجق نیچون سویلیورسك) کبی اشبو ایکی صورتده حروف ندایی حذف جائز اولور (به افندم نیچون اکلیورسك) کبی تقدیر کلام لغت اولایه کوره به ای افندم ولغت ثانیه‌یه کوره آبه افندم اولور وحرف ندا ایله منادایی دخی حذف جائز اولمغله حرف تنبیه جواب ندانك هم اولنده وهم آخرینه ادخال اولنور (به توسزه نیچون اکلیورسك به) کبی تقدیر کلام لغت اولایه کوره به ای طائفه توسزه نیچون اکلیورسك

به ای چوجق اولور ولغت ثانیه یه کوره (آبه چوجوقلر توسزه نیچون اکلیورسك آبه چوجوق) اولور وخاصة لغت ثانیه ده انجق منادایی حذف جائز اولمغله (آ) حرفیله (به) حرفی جواب ندایه وصل اولنورلر (آبه سویلسك آ) کبی ❋ تنبیه ❋ (به) حرفی (ای) حرفنه داخل اولدیغی صورتده (ای) حرفنك همزه سنی هم حالی اوزره ابقا جائز ایدیکی وهم یایه قلب اولنسه ایکی یانك اجتماعی کراهتنه بناءً همایه قلب ایله تسهیل جائز ایدیکی امثلهٔ مسروده دن وحروف مقلوبه بابندن مستفاد اولور ❋ ایکنجیسی ❋ (باری) حرفیدر معلوم اوله که حرف مرقوم جملهٔ اخباریه وانشائیه نك جزءلرندن هم مسند الیهك وهم مسند بهك هم اولنه وهم اخرینه داخل اولوب اوجمله یی وجملهٔ اخرایی مشتمل کلامده یالفظاً ویامعنی ذکری تقدم ایدن بر امرك صدورندن طولایی اوجمله نك مضموننك وقوعی عدم وقوعندن اولی واول امرك نقیضندن ادنی ایدیکنی اشعار ایتمکله من وجه اداة ترقی ومن وجه اداة تنزل اولور (کلشسك اوتورمه باری زیدسویلدیکنه کوره بکر دکلسه باری سویلرسك باری طوغرو سویله زید بلدیکنه کوره سویلمسه باری) کبی بونلردن مثال اولك محصولی کلمیکك صورتده اوتورمه دك اوتورمه کدن اولی کلمه کدن ادنی دیمك اولور ومثال ثانینك محصولی زیدك سویلدیکی صورتده بکرك اکلمه سی صورتی اکلمه سندن اولی زیدك سویلمه سندن ادنی دیمك اولور ومثال ثالثك محصولی سویلدیکك تقدیرجه طوغرو سویلمك اکری سویلمکدن اولی وسویلمکدن ادنی دیمك اولور ومثال رابعك محصولی دخی زید بلدیکی صورتده سویلمه مه سی سویلمه سندن اولی وبیلمسندن ادنی دیمك اولور ❋ اوچنجیسی ❋ (بیله) کلمه سیدر معلوم اوله که کلمهٔ مرقومه یا (ایله) حرفنی ولی ایتمز (بونی دلی بیله بیلور) کبی ویاخود ولی ایدر وولی ایتدیکی صورتده (ایله) حرفی یا اداة مصاحبتدر (زید آتی طاقیله بیله آلدی) کبی ویا اداة استعانه در (زید بکری قامچی ایله دکل ال ایله بیله اوره مز) کبی ویا اداة مقابله در (بو آتی بادهوایه دکل پاره ایله بیله آلمز) کبی ویا اداة سببدر (زید یوریمك ایله دکل قوشمق ایله بیله یتشه مز) کبی ویاخود اداة قراندر (زید کوردیکی ایله دکل ایشتدیکی ایله بیله بیلور) واداة مصاحبت اولدیغی صورتده (بیله) کلمه سنه (جه در) حرفلرینی و (ام سك از سکز) ضمائرینی وصل والحاق یاجائز اولور (زید بکر ایله بیله جه کلدی) بوخصوصده زید بکر ایله بیله در (بن سنکله بیله یم بز سزکله بیله یز سن بکر ایله بیله سك سز اونلر ایله بیله سکز) کبی ویاخود جائز اولمز (سن بنمله بیله دکل زید ایله بیله اوله مزسك) کبی ایمدی اکر (بیله) کلمه سی اداة مصاحبت اولان (ایله) حرفنی ولی ایدر وکندویه (جه در) حرفلرندن وضمائر متصلهٔ مذکوره دن برینی ضم والحاق جائز اولورسه لسان عربده واقع (مع) کلمه سی کبی معنای معیت ومصاحبته موضوع اسم اولوب حذف اولندیغی صورتده معنایه خلل تطرق ایتدیکندن (ایله) حرفنی مؤکد اولور (زید بکر ایله بیله جه بکر ایله بیله بکر ایله کلدی) کبی واکر (بیله) کلمه سی یا (ایله) حرفنی ولی ایتمزسه ویا ولی ایدوب (ایله) حرفی اداة مصاحبت اولمزسه ویاخود اداة مصاحبت اولوب کندویه حرفین مرقومیندن وضمائر مذکوره دن برینی الحاق جائز اولمزسه اشبو اوچ صورتده (بیله) کلمه سی کاه ایکی ذاتی بر وصفده وکاه ایکی وصفی بر ذاتده علی وجه التدریج والترقی جمع ایتمکله حرف جمع مع التدریج والترقی اولور (بومسئله یی منتهی دکل مبتدی بیله بیلور بونی اوقومسك بیله اکلارسك) کبی ❋ دردنجیسی ❋ (بلکی) حرفیدر که جملهٔ خبریه یه داخل اولوب اوجمله نك متضمن اولدیغی نسبت خبریه یی نسبت انشائیهٔ رجائیه یه تبدیل ایتمکله اداة ترجی اولوب اکثریاً اطماعده استعمال اولنور (بلکی زید کاور نه بیلورسك بلکی کاه جکمدر نه بیلورسك بلکی ساعت قریبدر) کبی بونوع جملهٔ ترجیه اطماعده استعمال اولندیغی وقتده مقام تحقیقده اطماعیه اولدیغنی اشعار ایچون آخرینه (در) حرفی الحاق اولنور ❋ بشنجیسی ❋ (بولای) حرفیدر که اکثریا آخرینه لسان فارسیده اداة ربط اولان (که) حرفی الحاق اولنور (بولایکه) کبی ایمدی حرف مرقوم امر حاضر ایله (ایسه) فعلندن مرکب اولوب نسبت شرطیه ونسبت تمنیه ونسبت ترجیه ده بالاشتراك مستعمل اولمغله فعل مثلث النسبه اسمیله مسمی اولان فعله داخل اولوب اوفعلی نسبت ترجیه یه دلالته تخصیص ایتمکله اداة ترجی اولور (بولای

بو اخشام کله‌یدی) نبی   مثال مذ کورده مستقبلدن ماضی ایله تعبیر تفألا وتخفیفاً لمرجاء غیر حاصلی حاصل منزلنه
تنزیل قبیلندن اولور   بونڭ تفصیلی انشاءالله الرحمن مقصد ثالثڭ اوچنجی بابنده ذکر وبیان اولنور ❋ تتمه ❋
(بولای) حرفی فی‌الاصل (بو وله) اولوب کثرة استعمالله حرف کبی استعمال اولنور   بوصورتده لسان فارسیده
مستعمل (بوکه بولاکه) حرفلری ترکی الاصل اولدیغی مستفاد اولور ❋ اوچنجی نوع ❋ پاء مثلثه ایله مصدر (په)
حرفیدرکه مکرر اوله‌رق مستعمل وجمله‌یه داخل اولوب اوجمله‌نڭ مضمونی عندالمتکلم مستحسن ایدیکنی اشعار ایتمکله
اداة تحسین اولور   (په‌په نه‌کوزل) کبی   شوقدرکه داخل اولدیغی جمله اکثریا حذف و تقدیر اولنور
لسان عربده بونلر (بخ بخ) ایله تأدیه اولنور ❋ دردنجی نوع ❋ تا و تا ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه
اون بر معنایی مشتمل بش حرفه ابلاغ اولنمشدر ❋ برنجیسی ❋ (ت) حرفیدر یعنی تاء ساکنه‌در   معلوم
اوله‌که مرقوم یا (کوز اوکور) اسملرینه لاحق اولور ویاخود امر حاضره لاحق اولور   اکر اسمین مرقومینه
لاحق اولور ایسه حروف امریه‌دن اولور   (کوزت اوکرت) کبی که کوزله اوکورایت دیمکدر   واکر
امرحاضره لاحق اولورایسه بوصورتده اول امرحاضر یا (یون از) امرلریدر ویاخود اوامر سائره‌در   اکر
امرین مذکورین ایسه تاء ساکنهٔ لاحقه‌نڭ برمعنایه دلالتی اولمدیغندن آتی‌البیان حروف زائدهٔ مجتلبه‌دن اولور
(اغاجی یون یونت ازمه ازتمه ازدی ازتدی) کبی   واکر اوامر سائره ایسه مقصد ثانینڭ سکزنجی بابنده
مفصلا بیان اولنه‌جغی اوزره حروف مغیرة لاحداث اقسامندن اداة تعدیه اولور   (ارات اوقوت) کبی
❋ ایکنجیسی ❋ (تا) حرفیدر یعنی تاء مفتوحه‌درکه اداة غایت اولور (تا اورایه کتدی) کبی ❋ اوچنجیسی ❋
(تی) حرفیدر یعنی تاء مکسوره‌در   معلوم اوله‌که حرف مرقوم انجق امرحاضره لاحق اولوب مغیرة النسبه
اقسامندن بعض امرده اداة اسم مصدر اولور   (قرارتی اغارتی قزارتی بولانتی بورونتی کزنتی هاراتی
کورلتی) کبی وبعض امرده اداة اسم موصوف اولور (قاتنتی ایلنتی) کبی و بعض امرده اداة اسم اثر فعل
اولور   (الەنتی کسنتی قرپنتی قیرنتی سپورنتی) کبی وبعض امرده اداة اسم مکان اولور (آقنتی یی‌نتی)
کبی واناطولینڭ اکثر اقطارنده چوق کزان کیمسه‌یه (کزانتی) دیمه‌لریله مبالغهٔ صفت ثابته اداتی دخی اولور
بوصورتده حرف مرقومی بعض کلماتده تا ایله وبعض کلماتده دال ایله ترقیم ایتمه وکذا قارار امرندن مشتق اولوب
(شبح سواد) معناسنه اولان (قارارتی) اسمی قرالتی قیافتنده ترسیم ایتمه تلفظات واقعه‌یه عدم دقتدن ونظام لسانه
عدم معرفتدن نشأت ایلدیکی ظاهر اولور ❋ دردنجیسی) (تك) حرفیدرکه آتی‌البیان (کشکی) حرفی کبی
اداة تمنی اولور   شوقدرکه قریباً ذکر اولنه‌جغی وجهله (کشکی) حرفی انجق فعل مثلث النسبه‌یه ملازمت ایدر
(کشکی کاسه‌ده کتسه) کبی و (تك) حرفی هم فعل مرقومه ملازمت ایدر   (تك اوقوسه‌ده آدم اولسه) کبی
وهم فعل امره ملازمت ایدر   (تك صاغ اولسونده نه‌وقت کلورسه کلسون) کبی ولغت جغتاییده اداة تشبیه اولور
❋ بشنجیسی ❋ تاء ساکنه ایله مصدر (تماچ) حرفیدرکه حسب الاستقراء انجق (صغر) اسمنه لاحق اولوب
اسم منسوب بابنده بیان اولنه‌جغی وجه اوزره اداة اسم منسوب اولور   (صغر تماچ) کبی که (راعی‌البقر)
معناسنه‌در ❋ بشنجی نوع ❋ جیم موحده وجیم موحده ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه یکرمی معنایی
مشتمل التی حرفه ابلاغ اولنمشدر ❋ برنجیسی ❋ (ج) حرفیدر یعنی جیم ساکنه‌در   معلوم اوله‌که حرف
مرقوم یا امرحاضره لاحق اولور ویاخود اسمه لاحق اولور   اکر امرحاضره لاحق اولورسه حروف
مغیرة النسبه اقسامندن بعض صورتده اداة اسم مصدر اولور   (قازانچ سونچ) کبی و بعض صورتده اداة مبالغه
صفت ثابته اولور   (کوچ کولنچ قسقانچ قورقونچ) کبی وبعض صورتده اداة اسم الت فعل اولور
(قساچ) کبی و بعض صورتده اداة اسم موصوف اولور   (طیقاچ) کبی واکر اسمه لاحق اولورسه اداة
اسم منسوب اولور   (قیراچ طوپاچ) کبی ❋ ایکنجیسی ❋ (جه) حرفیدر یعنی جیم مفتوحه‌در   معلوم

اولەکە حرف مرقوم یا صفت ثابتەیە ومبالغۀ صفت ثابتەیە واسم منسوب وصفیە واسماء صفاتە لاحق اولور و یا قاف و یا کاف مصدریە ایلە مطرف ماضئ محسوس النسبەیە لاحق اولور ویاخود کلمات سائرەیە لاحق اولور اکر صفت ثابتەیە واخواتنە لاحق اولورسە اداۀ تصغیر وصف اولور (طارقجە کوکچە یاغلیجە کوزلجە قارەجە قوروجە ادم) کبی واکر ماضئ مرقومە وجە مذکور اوزرە لاحق اولورسە لسان عربدە ماء مصدریە ایلە مطرف اولەرق ماضییە داخل اولان (کل) اسمنك مؤداسنی تأدیە ایتمکلە اداۀ عموم افعال اولور (سن اوقودقجە بن اغلرم سن سویلمدکجە بن سویلنمم) کبی بونلردن لسان عربدە (کلما قرأت قرأت وکلما لم تتکلم لم اتکلم) ایلە تعبیر اولنور واکر کلمات سائرەیە لاحق اولورسە بعض صورتدە اولکلمات برامرك امر اخرە ثبوت ونسبتی جهتنی تبیین وتفسیر ایلدیکنی اشعار ایتمکلە اداۀ تمییز اولور (بو کیمسە قیافتجە ایو خویجە کوتودر زید دوشرجە سی یە قوشدی آتی اولدرجەسی یە قوشدردی) کبی وبعض صورتدە اولکلماتك مدلولی فاعلدن ومفعولدن برینك حال وشانی تبیین ایلدیکنی اشعار ایتمکلە اداۀ حال اولور (بوآت بویلەجە بیك غروش ایدر زید عمرو ایلە بیلەجە کلدی) کبی وبعض لغتدە (بیلك) اسمنە لاحق اولوب بحسب اصل الوضع اول اسمك مدلولی اولان عضو معروفە ذات مبهمەنك انتساب واختصاصنی اشعار ایتمکلە اداۀ اسم منسوب اولور (بیلکجە) کبی کە مؤخراً بیلکە منسوب ومتعلق ذواتدن بر نوع مخصوصە نقل اولنمشدر ❊ اوچنجیسی ❊ (جق یا جك) حرفیدرکە مقصد خامسك ایکنجی بابندە کلمات مصغرەنك اقسام واحکامنی مفصلاً بیاندن مستبان اولەجغی وجهلە حرفین مرقومین بحسب الاستقراء مبالغە صفت ثابتەیە واسم منسوب وصفیە واسماء صفاتە علی الاطلاق و (ق یا ك) حرفیلە مطرف اولمیان صفت ثابتەیە لاحق اولمز پس یا قاف یا کاف حرفیلە مطرف صفت ثابتەیە لاحق اولور ویاخود اسماء سائرەیە لاحق اولور و یا (اوتان صالن) امرلرینە لاحق اولور و یا (بیلك) اسمنە لاحق اولور ایمدی اکر قاف وکاف حرفیلە مطرف صفت ثابتەیە لاحق اولورسە مارالذکر (جە) حرفی کبی اداۀ تصغیر وصف اولور شوقدرکە اداۀ صفت اولان (ق ك) حرفلرینی لاجل التخفیف حذف واجب اولور (اوزاق اوزاقجە اوزاجق صغوق صغوجق الیق الیقجە الیجق کوشك کوشکجە کوشجك) کبی واکر اسماء سائرەیە لاحق اولورسە اول اسمانك مدلولات مطابقیەلرینی یامقدارجە ویاقدرجە تقلیل وتصغیر ایتمکلە اداۀ تصغیر ذات اولور (قیونجق چوبانجق دوەجك) کبی واکر امرین مذکورینە لاحق اولورسە اداۀ مبالغە صفت ثابتە واسم الت فعل اولور (اوتانجق صالنجق) کبی واکر (بیلك) اسمنە لاحق اولورسە اسم مرقومە لاحق اولان (جە) حرفی کبی اداۀ اسم منسوب اولور (بیلکجك) کبی ❊ دردنجیسی ❊ (جل) حرفیدر معلوم اولەکە حرف مرقوم بحسب السماع یا اسماء صفاتە لاحق اولور ویا اسماء سائرەیە لاحق اولور ویامستقبل مرجو النسبەنك وجودی قسمنە لاحق اولور اکر اسماء صفاتە لاحق اولورسە اول اسمانك متضمن اولدقلری اوصافی تقلیل ایتمکلە اداۀ تصغیر وصف اولور (آقجل قیرجل کوکجل) کبی واکر اسماء سائرەیە لاحق اولورسە اول اسمانك مدلولاتنە برامرك علی وجە المبالغە والثبوت منسوبیتنی افادە ایتمکلە ادات مبالغە اسم منسوب ثبوتی اولور (اولومجل آدمجل طوشانجل بالقجل (*) بیلانجل) کبی واکر مستقبل مرقومە لاحق اولورسە متضمن اولدیغی حدث غیر واقعی واقع صورتندە ابراز واظهار ایتمکلە اداۀ اظهار مالیس بواقع اولور (زید بقا رجل اولدی) کبی کە زید کندوبی بقار صورتندە کوستردی دیمك اولور ❊ بشنجیسی ❊ (جلین) حرفیدر معلوم اولەکە حرف مرقوم ضمائر منفصلەیە واسماء اشارتدن (بو شو) اسملرینە واسماء ظواهردن حسب السماع بعضلرینە لاحق اولوب مدلوللرینك صفات غالبە ومشهورەلریلە اتصافلری جهتندن مشبە بە اولدقلرینی اشعار ایتمکلە اداۀ تشبیە اولور (بنجلین اونجلین

(*) فارسیدە بالقچین دیرلر

سنجلين بزجلين سزجلين اونلرجلين بونجلين شونجلين كيمسه‌لرك اللدن نه‌كاور آدمجلين انساجلين حركت‌ايت)
كبي ❋ تنبيه ❋ حرف مذكور (بو شو او) اسملرينه لاحق اولديغي صورتده بينلرينه نون مجتلبه ايله فصل
لازم كالديكي امثلهٔ مسرودهدن وحروف مقلوبه بابندن ظاهر واشكار اولور ❋ التنجيسي ❋ (جم) حرفيدر
بعض لغتده مستقبل مرجو النسبه‌نك وجودي قسمنه مار الذكر (جل) حرفنك بدلنه الحاق اولنوب حرف مذكور
ايله همعنان اولمغله اداة اظهار مأيوس بواقع اولور (زيد نقارجم كولارجم سويلرجم اولدي) كبي ❋ التنجي
نوع ❋ جيم مثلثه ايله مصدر اولان (چاق) حرفيدركه اسم مفرده داخل اولوب اول اسمي تثبيت وتقرير ومجازه
ومبالغه‌يه حملدن منع وحجر ايتمكله اداة تحقيق اولور (زيد چاق ايكندين كالدي) كبي ❋ يدنجي نوع ❋ خاء
مضمومه ايله مصدر اولان (خود) حرفيدركه اداة ترديد اولان (يا) حرفنك الك صكره كنه لاحق اولوب داخل
اولديغي كلمه‌نك مدلولي وجوه محتمله‌دن شق اخير ايديكني اشعار ايتمكله اداة شق اخير اولور (زيد يا اونده‌در
يا شونده‌در ياخود بونده‌در) كبي ❋ سكزنجي نوع ❋ دال ودال ايله مصدر اولان حروف مركبه‌دركه يكرمي‌يدي
معنايي مشتمل اونبر حرفه ابلاغ اولنمشدر ❋ برنجيسي ❋ (د) حرفيدر يعني دال ساكنه‌در بحسب السماع
يا (اول) امرينه لاحق اولور وياخود (كج) امرينه لاحق اولور اكر (اول) امرينه لاحق اولورسه
متضمن اولديغي نسبت امريه‌يي وزماني تجريد وديكر متضمن اولديغي حدثي توقير وتكثير ايتمكله اداة مبالغهٔ اسم
مصدر اولور (اولَدْ اولمز انشاء الله) كبي كه اولوم حالتي تكثر ايتزان شاء الله ديمك اولور واكر (كج)
امرينه لاحق اولورسه اداة اسم مكان اولور (كچيد) كبي كچه‌جك مكان ديمك اولور ❋ ايكنجيسي ❋
(ده) حرفيدر يعني دال مفتوحه‌در معلوم اوله‌كه حرف مرقوم يا اوچ حرفلي اصواته لاحق اولور
وياخود كلمات سائره‌يه لاحق اولور اكر اوچ حرفلي اصواته لاحق اولورسه ايكي حرفلي اصواته لاحق اولان
(له) حرفي كبي حروف امريه‌دن اولور يعني امر حاضر اداتي اولور (قجرده وزرده كورلده كورله) كبي
واكر كلمات سائره‌يه لاحق اولورسه بوصورتده اولكلمه يا قاف وكاف مصدريه ايله مظرف ماضي محسوس النسبه‌در
وياخود كلمهٔ اخرادر اكر ماضي مرقوم ايسه اداة توقيت اولور (زيد اوقودقده سنده اوقو) كبي واكر كلمهٔ اخرى
ايسه كاه لسان عربده واقع (في) حرفي كبي اداة ظرف اولور (زيد شونده بونده افنديسنده بورده‌در) كبي وكاه
لسان مذكورده واقع فاء جزائيه كبي اداة جزا اولور (زيد كاورسه سنده كل) كبي وكاه فاء سببيه كبي اداة سبب
اولور (كالده كور بلمكي كاورده كورر) كبي وكاه واو عاطفه عربيه كبي اداة جمع مطلق اولور (زيدده سويلسون
سنده سويله سويلسه‌مده فائده‌سي يوق) كبي وكاه اداة جمع مثلين اولوب لسان عربده واقع (ايضاً) نك مؤداسني
تأديه ايدر (بونيده بويله بيل) كبي ❋ تنبيه ❋ (او بو شو) اسملريله (سي) ضميرينه لاحق اولان (ده)
حرفي ظرفيه اولديغي صورتده بينلرينه نون ساكنهٔ مجتلبه ايله فصل و توسيط لازم اولديغي امثلهٔ سالفه‌دن وحروف
مقلوبه بابندن مستبان اولور ❋ اوچنجيسي ❋ (دي) حرفيدر يعني كسرهٔ منفتحه ايله مكسور اولان دالدر
حرف مرقوم اسماء اشارتدن انجق بعيده اشارته موضوع اولان (شو شورا شويله) اسملرينه داخل اولوب مشار
اليهي برقاتدخي تبعيد ايتمكله (ذلك تلك) اسملرنده‌كي لاملر مثللي اداة تبعيد اولور (دي شو آدم دي شوراسي
دي شويله كيمسه) كبي شوقدركه (دي) حرفي مشار اليهك بعدي نسبتنده مد واشباع اولنور ❋ دردنجيسي ❋
(دخي) حرفيدر معلوم اوله‌كه حرف مرقوم بعض صورتده مار الذكر (ده) حرفي كبي اداة جمع مثلين اولور
(بودخي معلوم اوله) كبي وبعض صورتده اداة جزا اولور (زيد كاورسه سندخي كل) كبي ❋ بشنجيسي ❋
(در) حرفيدر معلوم اوله‌كه حرف مذكور يا امر حاضره لاحق اولور وياخود في الاصل جملهٔ خبريه اولان جملهٔ
اسميه‌نك جزء اخيري اولان خبره لاحق اولور اكر امر حاضره لاحق اولورسه اداة تمديه اولور (كول زيدي كولدر كتابي
يازكتابي زيده يازدر) كبي واكر خبره لاحق اولورسه اداة نسبت خبريه اولور (زيد بودر زيد بورادهميدر بلمكي ن

کله جکمدر) کبی اشبو صورتده حرف مرقومك شطر اخیری اولان رابی ضرورت وزن ایچون تکریر جائز اولور (کرچه یکلش سویلینلر چوقدرر) کبی ❊ التنجیسی ❊ (درق) حرفیدرکه انجق (بیون) اسمنه لاحق اولوب هرنقدرالت مخصوصه‌ده استعمال اولنورسه‌ده بحسب الاصل بیونه منتسب ومخصوص اولان ذات مبهمه‌یه موضوع اولمغله بوجهتله اداة اسم منسوب اولور (بیوندرق) کبی ❊ یدنجیسی ❊ (دز) حرفیدر انجق کون اسمنه لاحق اولوب شمسك طلوعیله غروبی بیننده‌کی زمان ممتد محدودده مستعمل ایسه‌ده بحسب الاصل کونه منسوب اولان ذات مبهمه‌یه موضوع اولمغله بوجهتله اداة اسم منسوب اولور (کوندز) کبی ❊ سکزنجیسی ❊ (دکین) حرفیدر معلوم اوله‌که حرف مرقوم اداة انتها اولان (اه) حرفی واسطه‌سیله یا اسماء ازمنه‌یه لاحق اولور (ایکندی‌یه دکین کلمدی) کبی ویا صفت حادثه‌یه لاحق اولور (سن یازانه دکین ایش ایشدن بچر) کبی ویا (انجه) حرفیله مطرف اولان امره لاحق اولور (سن اکله‌ینجه‌یه دکین هرکس اکلر) کبی ویاخود (اه) حرفیله و (سی) ضمیریله مطرف اولان امره لاحق اولور (سن کله‌سی‌یه دکین بکر کیدر) کبی ایمدی اکر اسماء ازمنه‌دن برینه لاحق اولورسه اول اسمك مدلولی اولان زمان ایله برامرك درجه درجه حصولنه ظرف اولان زمان مغیی اولدیغنی افاده ایدر (زید اخشامه دکین کلوردی شمدی‌یه دکین کلمدی) کبی مثال اولك محصولی زیدك درجه درجه کلمسنه ظرف اولان زمان اخشام زمانیله مغیادر ومثال ثانینك محصولی زیدك کلمه‌سی متوقع اولان زماندن درجه درجه کلمه‌سی زمانك زمان تکلمله مغیادر دیمك اولور واکر کلمات باقیه‌دن بری اولورسه اولکلمه‌نك مدلولنه ظرف اولان زمان ایله برامرك درجه درجه حصولنه ظرف اولان زمان مغیی اولدیغنی اشعار ایدر (زید کلانه دکین بکر کیدر بکر کلنجه‌یه دکین خالد کیدر سن کله‌سی‌یه دکین اخشام اولور) کبی بونلردن مثال اولك محصولی بکرك تدریج ایله کتمه زمانی زیدك کلمه زمانیله مغیادر ومثال ثانینك محصولی خالدك تدریج ایله کتمه‌سنه ظرف اولان زمان بکرك کتمه زمانیله مغیادر ومثال ثالثك محصولی دخی درجه درجه اخشام اولمه زمانی سنك کلمك زمانیله مغیادر دیمك اولور پس حرف مرقوم ذکر اولنان درت صورتده اداة غایت زمان تدریجی اولور ❊ طقوزنجیسی ❊ (دق یا دك) حرفیدر سالف البیان (دکین) حرفی مثللی اداة انتها اولان (اه) حرفی واسطه‌سیله هم (دکین) حرفنك لاحق اولدیغی مار الذکر کلمات اربعه‌یه لاحق اولوب اوحرفك افاده واشعار ایتدیکی معنایی بعینه افاده ایتمکله اداة غایت زمان تدریجی اولور (شمدی‌یه‌دك اکلمه دیکسه هیچ اکله‌یه‌جغك یوقدر زید سویلیانه‌دك بکر اکلینجه‌یه‌دك سن کله‌سی‌یه‌دك ایش بیتر) کبی وهم لفظاً ویاتقدیراً اسماء امکنه‌یه دخی لاحق اولوب اول اسمك مدلولی اولان مکان برامرك درجه درجه حصولنه ظرف اولان مکان ایله مغیی اولدیغنی اشعار ایتمکله اداة غایت مکان امرتدریجی اولور (زید شامدن مکه‌یه دك کیتدی بکر افندیسنه دك کیتدی) کبی بونلردن مثال اولك محصولی زیدك شامدن تدریج ایله یوریمه‌سنه ظرف اولان مکان ومسافه مکه ایله مغیادر ومثال ثانینك محصولی دخی بکرك اولدیغی محلدن درجه درجه کتمه‌سنه ظرف اولان مکان افندیسنك بولندیغی محل ایله مغیادر دیمك اولور ❊ تنبیه ❊ کلمات مفخمه‌یه (دق) حرفی وکلمات مرققه‌یه (دك) حرفی الحاق ایتمه مقتضای نظام لسان اولدیغندن کلمات مفخمه‌یه دخی (دك) حرفنی الحاق ایتمه مغایر نظام لسان ومخالف تلفظات واقعه ایدیکی ظاهر وآشکار اولور ❊ اونجیسی ❊ (دن) حرفیدر معلوم اوله‌که حرف مرقوم دخی حروف جارهٔ عربیه‌دن (من) حرفی کبی بعض صورتده اداة ابتدا اولور (شمدیدن طارلدی بورادن اورایه کیتدی) کبی وبعض صورتده اداة تبعیض اولور (زید کندینی بلنلردندر) کبی وبعض صورتده اداة تبیین اولور (بوندن خبرك یوق) کبی وبعض صورتده اداة تعلیل اولور (قورقومدن سویلیه‌مم) کبی واقسام کلماتدن صفت ثابته‌یه ومبالغه صفت ثابته‌یه واسم منسوب وصفیه واسماء صفاته متعلق اولدیغی صورتده اداة تفضیل اولور (زید عمرودن شاشقیندر بکردن قورقاقدر خالددن مالیدر سندن کوزلدر)

كبي ﴿ خصيصه ﴾ حرف مذكور مستقبل مرجوالنسبه‌نك عدمی قسمنه لاحق اولوب متضمن اولدیغی نسبتدن وزماندن بالكليه تجريد ايدر (بومسئله سويلمزدن اول بيلورميدك) كبي ﴿ فائده ﴾ لغت جغتايده (دن) حرفنك دالنی كسره ايله تلفظ ايدرلر (چوق علامتلر بلوردی كلدين) كبي ﴿ اون برنجيسی ﴾ (دها) حرفيدركاه اداة تفضيل وكاه اداة استمرار وكاه اداة استمرار توقعی اولور شويله كه حرف مذكور اكر صفت ثابته‌يه ومبالغه صفت ثابته‌يه واسم منسوب وصفی‌يه واسماء صفاته داخل اولورسه اولكلمانك متضمن اولدقلری اوصافده موصوفلرينك غيره مزيت وفضيلتلرينی اشعار ايتمكله اداة تفضيل اولور (بودهادوشكوندر اوحيوان‌دها يوروكندر اوراسی دها قوملیدر بوراسی دها دوزدر) كبي واكر جملهٔ وجوديه‌يه داخل اولورسه حرف مرقوم اوجمله‌نك مضمونی مستمرو ممتد ايديكنی اشعار ايتمكله اداة استمرار اولور (دها سويله دها سويليور دها سويليه‌جك دها سويله‌ملی دها بوراده‌در) كبي واكر جملهٔ عدميه‌يه داخل اولورسه اوجمله‌نك مضمونی مستمرو نقيضی متوقع ايديكنی اشعار ايتمكله اداةاستمرارتوقعی اولور (دهاسويله‌مه بقالم نه‌اولور دهاسويليه‌جكمی) كبي ﴿ طقوزنجی نوع ﴾ راء مهمله وراء مهمله ايله مصدر اولان حروف مركبه‌دركه التی معنايی مشتمل اوچ حرفده ابلاغ اولنمشدر ﴿ برنجيسی ﴾ (ر) حرفيدر يعنی راء ساكنه‌در معلوم اوله‌كه حرف مرقوم يااسم غير مشتقه لاحق اولور ويا امرحاضره لاحق اولور اكر اسم مرقومه لاحق اولورسه اول اسمده نسبت امريه خطابيه‌نك حدوثنه بادی ووسيله اولمغله اداة امرحاضر اولور (او اور كوك كوكر آق اغار قاره قارار) كبي واكر امرحاضره لاحق اولورسه بحسب السماع حروف مغيرة الاحداثدن اداة تعديه اولور (قاچ زيدی قاچير صوبی ايچ صوبی زيده ايچور) كبي وبحسب القياس حروف مغيرة النسبه اقسامندن اداة مستقبل وجودی مرجوالنسبه اداتی اولور (قاچ قاچار قاچرر ايچ ايچر ايچيرر) كبي ﴿ ايكنجيسی ﴾ (رق يا رك) حرفيدر معلوم اوله‌كه حرف مرقوم ممالك عثمانيه‌ده مستعمل لغتده اداة حال اولان (اه) حرفندن صكره امر حاضره لاحق اولوب اول امرك متضمن اولديغی حدثك استمرارينی افاده ايتمكله اداة استمرار اولور (يازه‌رق اوقويه‌رق كلدی) كبي بونلر يازه يازه اوقويه اوقويه كلدی ديمك اولور ولغت جغتايده امر مرقومه لاحق اولديغی كبي صفت ثابته‌يه ومبالغه صفت ثابته‌يه واسم منسوب وصفی‌يه واسماءصفاته دخی كرك مكبر وكرك مصغر اولسونلر لاحق اولوب متضمن اولدقلری اوصافده غيره مزيت وفضيلتلرينی اشعار ايتمكله اداة تفضيل دخی اولور (بواوندن دوشكونركدر شاشقينرقدر بونلرك يانقينجه رغی يورو كنجه ركی اتليركی كوزلجه ركی بودر) كبي ﴿ اوچنجيسی ﴾ راء ساكنه ايله مصدر اولان (رقه يا ركه) حرفيدر معلوم اوله‌كه (رقه) حرفی اسماء مفخمه‌يه و (ركه) حرفی اسماء مرققه‌يه لاحق اولوب اول اسملر بونلر ايله امرحاضر اولمغله اداة امر حاضر اولور (ياد يادرقه طاش طاشرقه اس اسركه) كبي كه اسله معناسنه متقاربدر ﴿ اونجی نوع ﴾ زاء معجمه وزاء معجمه ايله مصدراولان حروف مركبه‌دركه درت معنايی مشتمل ايكی حرفده ابلاغ اولنمشدر ﴿ برنجيسی ﴾ (ز) حرفيدر يعنی زاء ساكنه‌در معلوم اوله‌كه حرف مرقوم ياامرحاضر عدميه‌يه لاحق اولور وياخود (جق يا جك) حرفيله مصغر اولان اسملره لاحق اولور وياخود ضمائرمتصله‌دن (م ك سك كز) ضمائرينه لاحق اولور اكرامر مذكوره لاحق اولورسه حروف مغيرة النسبه اقسامندن اداة مستقبل عدمی مرجوالنسبه اولور (يازمه يازمز ارامه ارامز) كبي واكر اسم مصغر مرقومه لاحق اولورسه اداة ميل ورغبت ورحم وشفقت اولور (قزجغز قوزوجغز دوه جكز) كبي واكر ضمائر اربعهٔ مرقومه‌يه لاحق اولورسه اداة جمع اولور (اغام اغامز اغاك اغاكز يازه جقسك يازه جقسكز ارايك ارايكز) كبي بوتقديرجه (اك) ضميری جمع اولمغله (اكز) ضميری جمع الجمع اولور ﴿ ايكنجيسی ﴾ (زر) حرفيدركه (ای) لی مفعوله متعدی اولان امر حاضر مجردلردن آنجق (ام) امرينه لاحق اولوب متضمن اولديغی حدثی بالتغيير (آه) لی مفعوله دخی تعدی وتجاوزينه بادی اولمغله حروف مغيرة

الاحداثدن اداة تعديه اولور (ممه‌یی ام ممه‌یی چوجوغه امزر) کبی ❊ اون برنجی نوع ❊ سین مهمله وسین مهمله ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌در که اونبر معنایی شامل طقوز حرفه ابلاغ اولنمشدر ❊ برنجیسی ❊ (سو) حرفیدر بحسب السماع (توت یات) امرلرینه لاحق اولوب (توت) امرینه لاحق اولدیغی وقتده اداة اسم موصوف اولور (توتسو) کبی و (یات) امرینه لاحق اولدیغی وقتده بحسب اللغة اول امرك متضمن اولدیغی حدثه ظرف اولان زمان مبهمه دلالت ایتمکله اداة اسم زمان فعل اولور (یاتسو) کبی ❊ ایکنجیسی ❊ (سه) حرفیدرکه یااسمه لاحق اولور ویاخود امرحاضره لاحق اولور اکر اسمه لاحق اولورسه حروف امریه‌دن اداة امرحاضر مصغر اولور (صوسه یمسه طوزسه) کبی و اکر امرحاضره لاحق اولورسه حروف مغیرة الاحداثدن اداة تصغیر حدث ووصف اولور (آغ آغسه) کبی حرف مذکورك تفاصیل احوالی مقصد خامسك ایکنجی بابنده ذکر و بیان اولنه‌جقدر ❊ اوچنجیسی ❊ (سی) حرفیدرکه موصول حرفی اولان (اه) حرفندنصکره امرحاضره لاحق اولوب اول امرك فی‌الاصل متضمن اولدیغی نسبت امریه‌نك مرجعی اولان معنای طلبی تقلیل وتصغیر ایتمکله اداة تصغیر طلب اولور بونوع مصغر یا (م ك سی مز کز) ضمائرینه مضاف اولوب ترکیبجه (کل) امرندن مشتق فعللره فاعل اوله‌رق مستعمل اولور (کوله‌سم آغلیه‌سم کوله‌سك آغلیه‌سك کوله‌سی آغلیه‌سی کوله‌سمز آغلیه‌سمز کوله‌سکز آغلیه‌سکز کوله‌سیلری آغلیه‌سیلری کلدی کلش کلسون) کبی ویاخود هرفعله (اه) حرفیله مطرف مفعول اوله‌رق مستعمل اولور (باته‌سیه کیتدی اوله‌سیه‌قوشدی آنی اولدره‌سیه قوشدردی) کبی بو تقدیرجه صورت اولاده کوله‌سی آغلیه‌سی کله‌لری بحسب الاصل کوله‌سیسی آغلیه سیسی اولوب مثلینك اجتماعی کراهتنه بناء (سی) ضمیری منویا حذف وتقدیر اولنمش اولور حاصل کلام زیدك کوله‌سی کلدی دیمك زیدك کولمکه ازاجق استه‌کی کلدی دیمك اولور وز یدك کولومسیه‌سی کلدی دیمك ایسه زیدك کولرکبی اولمغه ازاجق استه‌کی کلدی دیمك اولمغله (سه) حرفی امرك متضمن اولدیغی کوله حدثنی و (سی) حرفیدخی اول امرك دیکر متضمن اولدیغی نسبت طلبیه‌نك مرجعی اولان طلبی تقلیل ایتمش اولور ❊ دردنجیسی ❊ سین مضمومه و یامکسوره ایله مصدر اولان (سور یا سر) حرفیدرکه بحسب السماع بعض اصواته لاحق اولوب اولصوتلر حرف مرقوم‌ایله امرحاضر اولمرله اداة امرحاضر اولور (اوکسور آقسر) کبی ❊ بشنجیسی ❊ (سز) حرفیدرکه انجق اسمه لاحق اولوب اول‌اسمك مدلولنه ذات مبهمه‌نك من‌جهة‌العدم منسوبیتنی اشعار ایتمکله اداة اسم منسوب وصفی عدمی اولور (یاغلی یاغسز طوزلی طوزسز) کبی ❊ التنجیسی ❊ (ساق) حرفیدرکه بحسب السماع انجق (طوت) امرینه لاحق اولوب طوتیلان ذات مبهمه‌دن خاصة اسرانوعنه اطلاق اولنمغله اداة اسم موصوف اولور (طوتساق) کبی ❊ یدنجیسی ❊ (سال) حرفیدرکه انجق (قوم) اسمنه لاحق اولوب اول‌اسمك مدلولنه ذات مبهمه‌نك منسوبیتنی اشعار ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (قومسال) کبی که قوملی معناسنه‌در ❊ سکزنجیسی ❊ (سول) حرفیدرکه انجق یوق اسمنه لاحق اولوب اول اسمك مدلولنه ذات مبهمه‌نك منسوبیتنی اشعار ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (یوقسول) کبی بوصورتده یوقسول اسمنی وکذا یوقسه لفظنی خالیله یوخسول یوخسه یازمه عدم دقتندن‌ناشی اتدیکی‌ظاهراولور ❊ طقوزنجیسی ❊ (سون) حرفیدرکه امرحاضره لاحق اولوب متضمن اولدیغی نسبت امریهٔ خطابیه‌یی نسبت غیبیه‌یه تبدیل ایتمکله سالف البیان (اه) حرفی کبی اداة غیبت اولور (یازسون یازسونلر یازه یازه‌لر) کبی ❊ اون ایکنجی نوع ❊ شین معجمه وشین معجمه‌ایله مصدر حروف مرکبه‌درکه اون‌معنایی شامل بش حرفه ابلاغ اولنمشدر ❊ برنجیسی ❊ (ش) حرفیدر یعنی شین ساکنه‌در معلوم اوله‌که حرف مذکور انجق امرحاضر مجرده لاحق اولوب متضمن اولدیغی حدثی التی درلو تغییر ایتمکله حروف مغیرة الاحداث اقسامندن التی درلو اداة اولور شویله‌که بعض امرك متضمن اولدیغی حدثی درجهٔ کماله ابلاغ ایتمکله اداة مبالغه حدث اولور (قوغاقیردی‌قیرشدی ایش

كوجلدى كوجلشـدى بوراره چيق چيقش) كبى و بعض امرك متضمن اولديغى حدثى هم كماله ابلاغ وهم مفعوله تعـديدن حجر ومنع ايتمكله اداة مبالغه مع اللزوم اولور (زيد بكرى صيقدى بكر صيقشـدى) كبى وبعض امرك متضمن اولديغى حدثده فواعل متعددهنك بطريق المعية مشـاركتلرينى اشعار ايتمكله اداة مشـاركت بطريق المعية اولور (زيده كول زيده كولشك بكره باق بكره باقشك) كبى وبعض امرك متضمن اولديغى حدثده هم فواعل متعددهنك بطريق المعية مشاركتلرينى وهم اولحدثك مفعوله تعديدن ممنوعيتنى اشعار ايتمكله اداة مشاركت بطريق المعية مع اللزوم اولور (زيدى بوراده كله بكرى او يالهبكله بوراده ا كلهشك اويالشك بكلهشـك) كبى وبعض امرك متضمن اولديغى حدثده فواعل متعددهنك بطريق المقابلة والمغالبة مشاركتلرينى اشعار ايتمكله اداة مشاركت بطريق المغالبة اولور (قوش قوشوشك) كبى وبعض امرك متضمن اولديغى حدثده هم فواعل متعددهنك بطريق المقابلة والمغالبة مشـاركتلرينى وهمده اولحدثك مفعوله تعديدن ممنوعيتنى اشعار ايتمكله هم ادات مشـاركت بطريق المغالبة والمقابلة اولور وهمده اداة لزوم اولور (زيدى چك چكشك دوك دوكشك) كبى ❊ ايكنجيسى ❊ (شر) حرفيدركه اسماء اعداد مفردهيه ومركبهنك جزء اخيرينـه و اعداد مبهمهدن كنايه اولان (از قاچ) اسملرينه لاحق اولوب مدلوللرينى تكرير ايتمكله اداة تكرير وعدل اولور (بر ايكيشر اوچر دردر بشر التيشر يديشر يكرميشر اللیشر يوز الليشر يوزاتمشر ازر ازر قاچردانه) كبى ❊ تنبيه ❊ (شر) حرفى سـاكن الاخر اسمـايه لاحق اولديغى صورتده شيننى حذف وفتحهسنى حرف اخيرساكنه نقل واجب اولديغى امثلهٔ سـالفهدن وحروف محذوفه بابندن ظـاهر اولور ❊ اوچنجيسى ❊(شول) حرفيدر نكرهيه داخل اولوب مدلولنك عندالسامع معلوميتنى اشـعار ايتمكله اداة تعريف اولور (اسم شول كمهدركه) كبى ❊ دردنجيسى ❊ شين ساكنهايله مصدر (شمن) حرفيدركه اسماء صفاتدن انجق (دلى) اسمنه لاحق اولوب متضمن اولديغى وصفى تقليل وتصغير ايتمكله اداة تصغير وصف اولور (دليشمن) كبى ❊ بشنجيسى ❊ (شن) حرفيدركه اسماء صفاتدن (صارى) اسمنه لاحق اولوب متضمن اولديغى وصفى تقليل ايتمكله اداة تصغير وصف اولور (صار يشـن) كبى ❊ اوناوچنجى نوع ❊ غين ومرققهسى كاف رخوه وبونلرايله مصدراولان حروف مركبهدركه ايكى معنايى متضمن اوچ حرفه ابلاغ اولنمشدر ❊ برنجيسى ❊ (غه يا كه) حرفيـدر لغت جغتايـيـده مفعول غير لازم التعقل اداتى اولان (اه) حرفى مقامنده اسـتعمال ايدرلر (انسـانغه باق يوزكه كولمه) كبى ❊ ايكنجيسى ❊ (غى يا كى) حرفيدركه ينـه لغت جغتايـيـده مفعول لازم التعقل اداتى اولان (اى)حرفى مقامنده استعمال ايدرلر (آتينغى الپارهسنكى وير) كبى آتنى پارهسنى وير معنالرينهدر ❊ اوچنجيسى ❊ (غل يا كل) حرفيدركه بودخى لغت جغتاييده انجق امر حاضر مفخمه ومرققه لاحق اولوب برمعنايه دلالتلرى اولمديغندن حروف زائدهٔ مجتلبهدن اولورلر (يازغل ايتهكل) كبى ❊ اوندردنجى نوع ❊ قاف وكاف مجهورهلر وبونلر ايله مصدراولان حروف مركبهدركه يكرمى سكز معنايى مشتمل طقوز حرفه ابلاغ اولنمشدر ❊ برنجيسى ❊ (ق يا ك) حرفيدر يعنى قاف وكاف ساكنهدر معلوم اوله كه حرفين مرقومين بحسب السماع يا اسمه لاحق اولورلر ويا امرحاضره لاحق اولورلر ويا خود بحسب القياس ماضئ محسوس النسـبهيه لاحق اولورلر اكر اسمه لاحق اولورلرسه انجق اداة امرحاضر اولورلر (اچ ادم اچيق كـ وقت بچك كوز كوزك) كبى واكر امرحاضره لاحق اولورلرسه كاه اداة صفت ثابته اولورلر (بوزوق دونوك يايپشق قريق كسـيك شى) كبى وكاه اداة مبالغهٔ صفت ثابته اولورلر (اوقوناق يايپشـاق دوناك قورقاق اوركاك) كبى وكاهاداة اسم موصوف اولورلر (صولوق قونوق صاريق قوشاق قپاق دوشـهك سيكك) كبى وكاه اداة اسم مصدر اولورلر (ياقشيق بارشيق استهك بجارك) كبى وكاه اداة مبالغه اسم مصدر اولورلر (صاغناق كورهنك) كبى وكاه اداة اسم مكان فعل اولورلر (باتاق يتاق قوناق سيزاك) كبى وكاه اداة اسم آلت فعل اولورلر (بيچاق بيچك كورك الهك) كبى وكاهاداة اسم اثر فعل اولورلر (سومكورك توكرك) كى شوقدركه مقصد ثالثده صفات واسماء مرقومهنك بابلرندن

کرکی کبی مستبان اوله‌جغی وجهله حرفین مرقومین مبالغه صفت ثابته ومبالغهٔ اسم مصدر واسم مکان فعل واسم آلت
فعل ادواتی اولدقلری صورتلرده ماقبللرندهکی حرفك مفتوح اولمسی واجب اولور واکر ماضی محسوس النسبه‌یه
لاحق اولورلرسه لسان عربده ماضی‌یه داخل اولان (ما) و (ان) مصدریه‌لر کبی ماضیٔ مرقومی مصدر حکمنده
قیلملریله موصول حرفی واداة مصدریت اولورلر (زید اوقودقجه کولدکجه سنده اوقو کول بکر یازدقده
اوقونور خالد سویلدکده کولور زیدك اوقودیغی سویلدیکی دها کوزل یازلمدق سویلنمدك شی چوق) کبی
* ایکنجیسی * (قه یا که) حرفیدرکه بحسب السماع بعض امر حاضر مجرده لاحق اولور کاه اداة صفت ثابته
اولور (یورقه حیوان) کبی وکاه اداة اسم الت فعل اولور (سپورکه) کبی وکاه اداة اسم اثر فعل اولور
(بونقه طالقه) کبی * اوچنجیسی * (قی یا کی) حرفیدرکه بودخی بحسب السماع بعض امر مجرده لاحق
اولوب کاه اداة اسم موصوف اولور (الق ویرکی) کبی وکاه اداة اسم مصدر اولور (صایق کورکی
بیلکی) کبی وکاه ادات اسم الت فعل اولور (بیچق بیچکی سوزکی قاشاغی بیله‌کی) کبی * دردنجیسی *
(کبی) حرفیدرکه بعض صورتده اداة تشبیه اولور (بوسنك کبیدر زید دلی کبی اولمش بونك اوزی سوری
کبیدر) مثللی وبعض صورتده اداة شك وتخمین اولور (زید کلدیکی کبی اکرم بکا قالورسه زید کورملی کبی)
مثللی وبعض صورتده مارالذکر (ایله) حرفی کبی اداة قرن اولور (زید کلدیکی کبی یاتدی یاتدیغی کبی
اویودی) مثللی که زید کلدیکی یله یاتدی یاتدیغی ایله اویودی معنالرینه‌در * فائده * اناطولینك بعض قطرنده
حرف مرقومی بکی وبعض ازانك کبی تلفظ ایدر * بشنجیسی) قاف ویا کاف مفتوحه ویا مکسوره ایله مصدر
(قَنج یا کِنج) حرفیدرکه بحسب السماع بعض امر حاضره لاحق اولوب کاه اداة مبالغه صفت ثابته اولور
(اوصانقج اوشانکج اوتانقج آدم بیلنکج قوجه) کبی وکاه اداة اسم موصوف اولور (پاتلانقج طالقج القج)
کبی وکاه اداة اسم الت فعل اولور (صالنقج صاللانقج سوزکج) کبی * مهمه * قاف وجیم حرفلرندن
مرکب اولان حرف (اوتان صالن) امرلرینه الحاق اولندیغی وقتده دارالسلطنه سکنه‌سی جیمی تقدیم ایله
(اوتانجق صالنجق) دیه‌لریله واناطولی اهالیسی قافی تقدیم ایله (اوتانقج اوصانقج دیه‌لریله کلمتین مرقومتین هم
(جق جك) حرفلرینك معناسنی بیان واشهاد صره‌سنده وهم (قج کج) حرفلرینك معنالرینی بیان صره‌سنده
قید اولنمشلردر * التنجیسی * قاف ویا کاف مضمومه ویا مکسوره ایله مصدر (رُ یا کِر) حرفیدرکه بحسب
السماع بعض اصواته لاحق اولوب اول اصوانده نسبت امریهٔ خطابیه‌نك حدوثنه بادی اولمغله اداة امر حاضر
اولور (فشفر قشقر خشقر پوسکر توسکر) کبی * یدنجیسی * (قِل یا کِل) حرفیدر معلوم اوله‌که
بونلردن (قل) حرفی بحسب السماع اسماء صفاتدن (قیر) اسمنه لاحق اولوب مارالذکر (جل) حرفی کبی اداة تصغیر
وصف اولور (قیرقل) کبی‌که قیر جل قیرجه معنالرینه‌در . واسماء سائره‌دن (قوش) اسمنه لاحق اولوب
بنه (جل) حرفی مثللی اسم منسوب وصفی اداتی اولور (زیدك اویقوسی قوشقل) کبی و (کل) حرفی دخی
اناطولینك اکثر اقطارنده متداول لغتده بحسب القیاس اسماء والقابه لاحق اولوب اول اسماء والقابك مدلوللرینه
برطاقم ذاتك من جهة النسب و لسبب منسوبیتلرینی اشعار ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (علی کل ولی کل
بك اوغلی کل) کبی اشبو حرفلرك کافهٔ احوالی مقصد خامسده اسم منسوب بابنده انشاءالله المنان ذکر وبیان اولنور
* سکزنجیسی * (قَن یا کَن) حرفیدرکه احداث جلیدیی متضمن اولان امر حاضرلره لاحق اولوب اداة
مبالغهٔ صفت ثابته اولور (طارلقن صوقولقن چکشکن صولوغن یوروکن) کبی وجغتای لغتنده کافهٔ امر
حاضره لاحق اولوب ممالك عثمانیه‌ده متداول لغتده مستعمل (ان) حرفی مقامنده استعمال اولنمغله اداة صفت
حادثه اولور (یازغن کیتکن آدم) کبی‌که یازان کیدن آدم دیمکدر * طقوزنجیسی * مضموم ومکسور

قاف ویا کاف ایله مصدر اولان (قون یاقین یا کون یا کین) حرفیدرکه بحسب السماع بعض امر حاضره لاحق
اولوب اداة صفت ثابته اولور (یورقون طورقون قیرقین کوسکون کسکین بیشکین اشکین) کبی ✽ اون
بشنجی نوع ✽ قاف وکاف مهموسه‌لر و بونلر ایله مصدر اولان حروف مرکبه‌درکه اوچ معنایی متضمن اوچ حرفه
ابلاغ اولنمشدر ✽ برنجیسی ✽ (قی) حرفیدرکه بحسب السماع (صالن) ویاخود (صالله) امرینه لاحق
اولوب اداة صفت ثابته اولور (صالق شی) کبی بوصورتده یانون امریه ویاخود لام مفتوحهٔ امریه سائر
صفاتدن حذف اولندیغی کبی (صالق) صفتندن دخی حذف وتقدیر اولنمشدر و(اویو) امرینه لاحق اولوب
اداة اسم مصدر اولور (اویوق) کبی اویقو صورتنده یازیلور ✽ ایکنجیسی ✽ (کَه) حرفیدر انجق
(اُوُر) امرینه لاحق اولوب اداة اسم الت فعل اولور (اوره‌که) کبی فی‌الاصل اورمه آلتنه موضوع اولوب
مؤخراً ایپلك بوکه‌جك التده استعمالی شایع اولدیغی احتمالنه مبنی بومقامده قید اولنمشدر ✽ اوچنجیسی ✽
(قی یا کی) اسمیدرکه کافهٔ اسمایه لاحق اولوب اول اسمانك مدلولاتنه تعلق واختصاصله عندالمخاطب معلوم اولان
ذواتدن کنایه اسم معرفه اولورکه مقدمه‌ده معرفه‌نك اقسامنی بیان صره‌سنده ثبت وقید اولنمشدر (بوکونکی اخشامکی
سنککی) کبی بوصورتده اسماء مفخمه‌ده (قی) اسمی واسماء مرققه‌ده (کی) اسمنی یازمق مقتضای نظام لسان
واملا اولمغله (اونکثق اخشامق) کبی اسملری اونوککی اخشامکی یازمز نظام لسانه مغایر ایدیکی واضح وآشکار
اولور کرچه اسمین مرقومینی حروف معانی‌یی بیان صره‌سنده ثبت وقیدك وجهی یوق ایسه‌ده حرفه مشابه
اولدیغندن ولسان ترکی‌یه دائر لغتده اولمدیغندن بومقامده ذکری مناسب کورلمشدر ✽ دردنجیسی ✽ (کشکی)
حرفیدرکه فعل مثلث النسبه‌یه داخل اولوب اول فعلی نسبت تمنیه‌یه دلالتله تخصیص ایتمکله اداة تمنی اولور
(کشکی پاره اولسه‌ده حج ایتسه‌م) کبی بوصورتده لسان فارسیده مستعمل (کاشکی) ومخففی اولان (کاش) حرفی
یالغات متوافقه‌دن ویالغات منقوله‌دن اولور ✽ اون التنجی نوع ✽ کاف نونیه‌درکه اوچ معنایی شامل ایکی
حرفه ابلاغ اولنمشدر ✽ برنجیسی ✽ (ڭ) حرفیدر یعنی کاف نونیه ساکنه‌در معلوم اوله کاف مرقومه
یا (ایدی یا ایسه) فعللرینه لاحق اولور ویاخود (بن بز) ضمیرلرندن بشقه کافهٔ اسمایه لاحق اولور اکر
فعلین مرقومینه لاحق اولورسه ضمیر مخاطب مسندالیه اولور (ارادیغم سن ایدڭ سویله‌سڭ کوزل اولور) کبی
واکر اسمایه لاحق اولورسه بعض صورتده کندو مدلولنه اول اسمانك مدلولاتی مضاف ومختص ایدیکنی اشعار
ایتمکله ضمیر مخاطب مضاف‌الیه اولور (اغاڭ افندڭ کوله‌ڭ) کبی وبعض صورتده اول اسمانك مدلولاتنه
برامرك اضافت واختصاصنی افاده ایتمکله لام جارهٔ عربیه کبی حرف تخصیص اولور (بوآت سنڭ اونوڭ
بونڭ شونڭ افندینڭ اغاڭڭ افندیکڭڭ افندیمڭ) کبی ✽ ایکنجیسی ✽ (ڭو) حرفیدرکه انجق (قاره)
اسمنه لاحق اولوب مدلولنه برامرك انتساب واختصاصنی افاده ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (قاره ڭوهوا
قاره ڭو کیجه قاره ڭولق) کبی که عوام قرانلق دیرلر ✽ اون یدنجی نوع ✽ لام ولام ایله مصدر حروف
مرکبه‌درکه اون درت معنایی مشتمل التی حرفه ابلاغ اولنمشدر ✽ برنجیسی ✽ (ل) حرفیدر یعنی لام
ساکنه‌درکه یا اسمه لاحق اولور ویا امرحاضره لاحق اولور اکر اسمه لاحق اولورسه اداة امرحاضر
اولور (دری دریل چوق چوغال از ازال) کبی واکر امرحاضره لاحق اولورسه حروف مغیرة الاحداثدن
اولوب بعض صورتده اداة مبنی للمفعول اولور (یازیلور بوزولور) کبی وبعض صورتده اداة مطاوعت
اولور (قیرلدی کسلدی اوزلدی) کبی وبعض صورتده اداة لزوم اولور (دیکلدی یورولدی) کبی
اشبو لام ساکنه‌نك معنای ثلثه بیننده بالاشتراك استعمال اولندیغی وجهت افتراقلری مقصد ثانیده مزید فیه النون
ومزید فیه اللام بابلرنده انشاءالله المنان ذکر وبیان اولنور ✽ ایکنجیسی ✽ (له) حرفیدر یعنی لام مفتوحه
درکه هم اسماء ترکی‌الاصله وهم اسماء منقوله‌یه لاحق اولوب اول اسملرده نسبت امریهٔ خطابیه‌نك حدوثنه وسیله

اولمغله اداة امرحاضر اولور (یاغله صابونله کیجه‌له صباحله کورله هارله حرکه‌له) کبی ❊ اوچنجیسی ❊ (لی یا لو) حرفیدرکه ایکی نوع اسم منسوب اداتی اولورکه تفاصیل احوالی انشاءالله الرحمن مقصد خامسك برنجی بابنده ذکر و بیان اولنور (عثمانلی پاشالی شهرلی کویلو اورالی بورالی) اسملری (واتلی یاغلی صقاللی بورجلو مروتلی سعادتلی اولی بارقلی التنلو کومشلو) اسملری کبی ❊ تنبیه ❊ حرف مرقومك ماقبلنده‌کی متحرك مضموم اولدیغی صورتده اوحرفك مضموم ومفتوح یامکسور اولدیغی صورتده مکسور اولدیغی تلفظات واقعه‌دن مستبان وامثلهٔ مسروده‌دن نمایان اولور ❊ دردنجیسی ❊ (لر) حرفیدرکه لفظاً ویاتقدیراً لاحق اولدیغی اسمك مدلول ومسماسی ایکی ودها زیاده اولدیغی اشعار ایتمکله اداة جمع اولور (کلانلر بونلردر اونلر کیندیلر کلزلر) کبی ❊ بشنجیسی ❊ (لق یا لك) حرفیدرکه یامصدر اصلی‌یه لاحق اولور ویا مبالغه صفت حادثه‌یه وصفت ثابته‌یه ومبالغه صفت ثابته‌یه واسم منسوب وصفی‌یه واسماء صفاته ومستقبل عدمی مرجو النسبه‌یه لاحق اولور ویاخود اسماء سائره‌یه لاحق اولور اکر مصدر اصلی‌یه لاحق اولورسه معنای مصدریتی مؤکد اولمغله حروف زائده مجتلبه‌دن ادات مصدریت اولور (یازمقلق سویلمکلك) کبی واکر مبالغه صفت حادثه‌یه واخواتنه لاحق اولورسه متضمن اولدقلری نسبتلری سلخ وتجرید ودیکر متضمن اولدقلری احداث واوصافه دلالته تخصیص ایتمکله یاء مصدریهٔ عربیه کبی بنه اداة مصدریت اولور (یاغجیلق باغجیلق قریقلق کسکلك قورقاقلق دوناکلك اتلیلك یاغلیلق وارلق یوقلق کوزللك کورمزلك بیلمزلك) کبی واکر اسماء سائره‌یه لاحق اولورسه بحسب السماع بعض اسماء اوحرفك لحوق وانضمامیله مدلولاتنك چوق بولندیغی مکانه دلالت ایتمکله اداة اسم مکان عین کثیر اولور (طاشلق قیالق طاغلق اغاجلق اکینلك بغدایلق اریه‌لق تارله‌لق) کبی بوطاقم اسماء امکنه اعیانك مؤداتی لسان عربده اسماءاعیان ثلاثیهٔ مجرده ومزیدفیهادن مَفعَلَة وزنته اصاغه وافراغ اولنان اسماءامکنه اعیان ایله تأدیه اولنور (مجرة مشجرة مذأبه مأسدة مبطخة مبصلة) کبی وبعض اسماء اوحرفك لحوق وانضمامیله مدلولرینه ظرف ومحل اولان امکنهٔ مخصوصه واوعیهٔ معینه‌یه دلالت ایتمکله اداة اسم مکان مخصوص اولور (صابونلق یوکلك چبوقلق اللك) کبی بوطاقم اسماء امکنه‌نك مؤداتی دخی بحسب السماع بعض اسماء ثلاثیه مجرده‌دن مُفعُل مُفعُلة وزنته اصاغه اولنوب ائمهٔ لغت عربیه‌دن صرفیونك اسماء آلات مخصوصه دیدکلری اسماء امکنهٔ مخصوصه واوعیهٔ معینه ایله تأدیه اولنور (مدهن مسعط مکحلة معرضة) کبی وبعض اسماء اوحرفك لحوقیله مدلولاتنه ظرف اولان مکان مبهم کثیره دلالت ایتمکله اداة مبالغهٔ ظرف مکان مبهم اولور (باتاقلق) کبی شویله‌که (بات) امرندن مشتق اولوب اسم مکان فعل اولان (باتاق) اسمی باتمغه ظرف اولان مکان معناسنه اولوب (باتاقلق) دخی باتاق چوق معناسنه یعنی باتاجق مکان ومحل چوق معناسنه اولمغله (لق) حرفی اداة مبالغه ظرف مکان اولور وبعض اسماء دخی اوحرفك لحوق وانضمامیله مدلولرینه وجوه شتی ایله منسوب اولان ذوات مبهمه‌یه دلالت ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (آیلق ییللق کیجه‌لك کوندزلك یازلق قشلق بشلك اونلق جبه‌لك) کبی ❊ التنجیسی ❊ (لن) حرفیدرکه صفت ثابته‌یه واسماءصفاته واسماء سائره‌یه ومستقبل عدمی مرجو النسبه‌یه لاحق اولوب کلمات مذکوره‌ده نسبت امریهٔ خطابیه‌نك حدوثنه وسیله اولمغله اداة امر حاضر اولور (قورقاقلق سمزلن اتلق صقاللن بیقلن کورمزلن بیلمزلن یرامزلن) کبی ❊ اون سکزنجی نوع ❊ میم ومیم ایله مصدر اولان حروف مرکبه درکه اوتوز ایکی معنایی مشتمل اون یدی حرفه ابلاغ اولنمشدر ❊ برنجیسی ❊ (م) حرفیدر یعنی میم ساکنه‌در معلوم اوله‌که حرف مذکور یا (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق اولور ویاضمائر منفصله‌دن (بن بز) ضمیرلرینه لاحق اولور ویاخود امر حاضره لاحق اولور اکر (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق اولورسه ضمیر متکلم مسند الیه اولور (بن ادم بن ایسه‌م) کبی وکر ضمیر بن مذکوره بنه لاحق اولورسه لام تخصیص عربی معناسنه اولان

مار الذكر (لك) حرفی كبی ادات تخصيص وحرف اضافت اولور (بنم افندم بزم افندمز) لی قالديلر ارادیغك
بنم تركيبنده واقع (بن) ضميرينه لاحق (م) ساكنه اصلی ایم اولوب (بز) ضميرندهكی (ز) ساكنه كبی ضمير
بارز متصل مسند اليه اولدیغی باب ضميردن مستبان اولور واكر امر حاضره لاحق اولورسه حروف مغيرة النسبهدن
اولوب كاه اداة صفت ثابته اولور (صاغلام آدم بر يودم صو يارم الما) كبی وكاه اداة اسم موصوف اولور
(طاقيم) كبی وبعض صورتده اداة اسم مكان فعل اولور (يتيم ياتم صوقوم) كبی وبعض صورتده اداة اسم مصدر
اولور (آليم صاتم كسيم بچيم) كبی وبعض صورتده اداة اسم اثر فعل اولور (دیلم) كبی ﴿ ايكنجيسی ﴾
(مه) حرفيدر كه يعنی ميم مفتوحهدر كه انجق امر حاضره لاحق اولوب هم مغيرة الاحداثدن اداة عدم احداث اولور
(يازمه اوقومه) كبی وهم مغيرة النسبهدن اداة مصدريت اولور (بيله بيلمهدن ايودر) كبی شوقدركه
(مه) حرفی اداة مصدريت اولدیغی صورتده اتی البيان حروف محذوفه بابندن مستبان اولهجغی وجهله (مق مك)
حرفلرندن مخفف اولمغله اداتين مرقومتين لفظاً متحد تقديراً مختلف اولورلر ﴿ اوچنجيسی ﴾ (می) حرفيدر
يعنی ميم مكسورهدر كه عامهٔ افعال واسمايه لاحق اولوب مدلوللرينك مسؤل عنه ومطلوب البيان ايدكلرينی اشعار
ايتمكله (همزه وهل) استفهاميهٔ عربيهلر مثللی اداة استفهام اولور (اوقوسونمی اوقومسنمی اوقوديمی
اوقوسهمی بودر زيدمی اوقوسون زيد بودكلی سنمی اوقودك) كبی ﴿ مطلب ﴾ اسماء كنويهدن (نه نهرا قاچ
قچان قنی قنق) اسملری بعض صورتده (می) حرفنك معناسی اولان استفهامی متضمن اولملريله بو مقامده معانيلرينی
ذكر وبيانه ابتدار اولنمشدر معلوم اولهكه (كيم) اسمی بعض صورتده معنای استفهامدن مجرد اولهرق ذوی
العقولدن كنايه اسم مبهم اولور (بونی كيم اولسه بيلور) كبی وبعض صورتده (من) استفهاميه عربيه
مثللی كندوسيله ذوی العقولك ذوات واشخاصنی شرح طلب اولنمغله اداة اسم مبهم استفهامی اولور (كيم اوقومش
كيم كورمش كيمدن كالور كيمه كيدرسك) كبی و (نه) اسمی بعض صورتده استفهامدن مجرد اولهرق ذوی العقولك
اوصافندن وغيريلرك ذواتندن كنايه اسم مبهم اولور (زيد نه اولسه بوش نهيی كورسه ميل ايدر) كبی وبعض
صورتده ماء استفهاميه عربيه مثللی كندوسيله ذی العقولك اوصاف واحوالنی وغيريلرك ذوات واشخاصنی شرح
وبيان طلب اولنمغله اداة اسم مبهم استفهامی اولور (زيد نه اولدی نهدر ارادیغك) كبی اشبو (نه) كلمهسی
ايكی نوع معناده مستعمل اسم مبهم اولدیغی كبی قريباً ذكر اولنهجغی وجهله حرف نفی دخی اولور (بومسئله نه اونك
اكلهدیغی كبيدر نه بونك اكلهدیغی كبيدر) مثللی شوقدركه حرف نفی اولدیغی صورتده تكرير لازم اولور
و (نهرا) اسمی معنای استفهامدن خالی اولهرق مكان مبهمدن كنايه اسم اولور (نهرايه وارسه اولمز) كبی
وبعض صورتده كندوسيله بر مكانك ذاتنی بيان طلب اولنمغله اسم مبهم استفهامی اولور (بوراسی نهرادر نهرادن
كالور نهرايه كيدرسك) كبی و (قاچ) اسمی بعض صورتده معنای استفهامدن خالی اولهرق عدد مبهمدن كنايه
اسم اولور (قاچ آدم اولورسه اولسون ال كل) كبی وبعض صورتده (كم) استفهاميه عربيه مثللی كندوسيله
ملازمت ايتديكی كلمهنك عددينی شرح وبيان طلب اولنمغله اسم مبهم استفهامی اولور (كالهلی قاچ كوندر قاچ غروش
ويردك) كبی و (قچان) اسمی بعض صورتده استفهامدن خالی اولهرق زمان مبهمدن كنايه اسم اولور (هر قچان
كورسهم بيلورم) كبی وبعض صورتده لسان عربده واقع (متی) مثللی كندوسيله بر امرك ثبوتی زماننی شرح
وبيان طلب اولنمغله اسم مبهم استفهامی اولور شوقدركه اسم مرقوم متضمن اولدیغی استفهامدن متولد انكارده
مستعمل اولور (سنك بوسوزك قچان بر ديكلنور) كبی و (قنی) اسميله معنای استفهامی متضمن اولان (اين)
مثللی بر امرك مكاننی شرح وبيان طلب اولنمغله انجق اسم مبهم استفهامی اولور (قنی فرهاد ايله شيرين) كبی
و (قنق) اسميله معنای استفهامی متضمن اولان (ای) مثللی ملازمت ايتديكی اسمك صادق اولدیغی افراددن بسنی
تعيين طلب اولنمغله انجق مبهم استفهامی اولور (ارادیغك نه آدمدر بومرك قنقيسنی سورسك) كبی ه دخی

معلوم اوله كه كلمات استفهاميه‌يى معناى استعلام وسؤالده استعمال محال ولان موقع ومحالده على حسب مايقتضيه
المقام وانتقال معناى استفهامدن متولده معانى متنوعه آتى البيانده استعماله جائزاولور ازجمله انكار مجردده استعمال جائز
اولور (سويله سكا دوشرمى بوندنصكره سنك سوزيكه كيم ايناتور) كبى وانكار مع التوبيخده استعمال جائز
اولور (سويله‌ملى دكلميدى نه‌حرصدر بو) كبى وتقريرده استعمال جائز اولور يعنى مخاطبى جملهٔ مقرونه‌نك
مضموننى اقراره حملده استعمال جائز اولور (بو قدر پاره بورجكمى) كبى بو قدر پاره بورجك آ معناسنه‌در
وتخصيصده استعمال جائز اولنور (كلزميسك) كبى كلسه‌ڭ آ معناسنه‌در وحث واغراده استعمال جائز اولور
(بر مقدار استراحت ايتزميسكز) كبى وتهديد وتخويفده استعمال جائز اولور (بوندن ايچون دون تكدير اولنمدكمى)
كبى وتعجبده استعمال جائز اولور (زيد عمرو يمى دوكدى) كبى ✻ تنبيه ✻ خطاده استعمال جائز اولور
(كيده‌جكك آدم كيمدر بيلورميسك) كبى وايكى شئ بيننده واقع تفاوتده استعمال جائز اولور (او كيم
سن كيم) كبى وبحسب المقام معانى سائره‌ده دخى استعمال جائزاولور ✻ تنبيه ✻ (فى) اسمنه (ده دن)
حرفلرى لاحق اولديغى صورتلرده نونك كسره‌سنى حذف واجب اولديغى موارد استعمالاندن مستبان اولور
(فنده‌سك فندن كاورسك) كبى ✻ دردنجيسى ✻ ميم ساكنه ايله مصدر اولان (مَجْ) حرفيدركه حسب السماع
بعض امر حاضره لاحق اولوب اداة اسم مكان فعل اولور (اتلامج صاقلامج) كبى ✻ بشنجيسى ✻
ميم ساكنه ايله مصدر اولان (مِتْرَقْ يا مِتْرَكْ) حرفيدركه اسم منسوب وصفى انواعندن (لى) حرفيله مطرف اولان
نوعه واسماء صفاتدن متحرك الاواخره لاحق اولوب متضمن اولدقلرى اوصافى تقليل ايتمكله اداة تصغير وصف اولور
(بوشى طاتليمترق اجيمترق اكشيمترك قاره‌مترق صاريمترق) كبى ✻ التنجيسى ✻ ميم ساكنه ايله مطرف (مِتْقْ)
حرفيدركه اسماء صفاتدن (قاره) اسمنه لاحق اولوب متضمن اولديغى قاره‌لق وصفنى تقليل ايتمكله اداة تصغير وصف
اولور (قاره‌متق شى) كبى ✻ يدنجيسى ✻ (ماج) حرفيدركه بحسب السماع بعض امر حاضره لاحق اولوب بعض
صورتده اداة اسم موصوف اولور (ياكتماج بوله‌ماج طوتماج) كبى وبعض صورتده اداة اسم مكان فعل اولور (يرتماج)
كبى ✻ سكزنجيسى ✻ (مور) حرفيدركه انجق (ياغ) امرينه لاحق اولوب سمادن نازل اولان وياغان شيلردن انجق مطره
اطلاق اولنمغله اداة اسم موصوف اولور (ياغمور) كبى كه يغمور صورتنده ياز يلور ✻ طقوزنجيسى ✻ ميم ساكنه ايله
مصدر (مسه) حرفيدركه مار الذكر (سه) حرفى كبى يا اسمه لاحق اولور و يا امر حاضره لاحق اولور اكر اسمه
لاحق اولورسه اداة امر حاضر مصغر اولور (ازيمسه) كبى اكر امر حاضره لاحق اولورسه اداة تصغير حدث
ووصف اولور (كولومسه) كبى اشبو (مسه) حرفيله مار الذكر (سه) حرفنك كافهٔ احوالى باب تصغيرده مفصلا
ذكر وبيان اولنه‌جقدر ✻ اونجيسى ✻ (مَشْ) حرفيدر حسب السماع (صار) امريله (طولا) امرينه لاحق
اولوب متضمن اولدقلرى نسبت امريه وزمانى بعد التجريد ديكر متضمن اولديغى حدثلرده ذوات متعدده‌نك بطريق
المقابله مشاركتلرينى اشعار ايتمكله اداة مشاركت اولور (زيد ايله بكر صارمش طولامش اولدى) كبى بونلر ذكر
اولنديغى اوزره مجتمعاً استعمال اولنورلر شوقدركه انجق صارمش كلمه‌سى اخرينه قاف ساكنه‌نك لحوقيله اسم
موصوف اولور (صارمشق) كبى ✻ اون برنجيسى ✻ (مكر) حرفيدر معلوم اوله كه حرف مرقوم كاه لسان
عربده (الآنَ) معناسنده مستعمل اولان (او) حرفى كبى اداة استثنا اولور ايا قه‌كى برالقم مكر حقمى ويره‌سك) كبى كه
لسان عربده بوندن (لا الزمنك الا ان تعطى حقى) ياخود (او تعطى حقى) ايله تعبير اولنور وكاه واو حاليه عربيه مؤداسنى
تأديه ايتمكله اداة حال اولور (بن زيدى صوريورم مكر زيد كيتمش) كبى لسان عربده بوندن دخى (اسأل
عن زيد والحال بلغنى انّ زيدا انطلق) ايله تعبير اولنور ✻ اون ايكنجيسى ✻ (مق يا مك) حرفيدركه انجق
امر حاضره لاحق اولوب بعض صورتده اداة مصدريت و بعض صورتده اداة اسم مكان فعل اولور شويله كه

امرحاضر اكر مزيدفيه ويامجرد متحرك الاخر اولورسه حرف مذكور انجق اداة مصدريت اولور (يازدرمق سويلهمك) كبي واكر مجرد ساكن الاخر اولورسه بوصورتده اكر امر مذكورك اخرى حرف مذكورك لحوقندن صكره على حاله ترك اولنور حرف مذكور ينه ادات مصدريت اولور (قاچق باصمق طوتمق) كبي واكر اخرى فتحه ايله تحريك اولنورسه اداة اسم مكان فعل اولور (قاچهمق باصهمق طوتهمق كودهمك) كبي ﴿ اون اوچنجيسى ﴾ ميم مضمومه ومكسوره ايله مصدر اولان (مُق يا مِك) حرفيدر كه بحسب السماع يا امر حاضره لاحق اولور وياخود (قاره) اسمنه لاحق اولور اكر امر حاضره لاحق اولورسه بعض صورتده اداة اسم موصوف اولور (قوصمق صورمق) كبي وبعض صورتده اداة اسم اثر فعل اولور (قيمق كسمك جكنهمك قيرامق) كبي واكر (قاره) اسمنه لاحق اولورسه بحسب الاصل اول اسمك متضمن اولديغى وصفى (متق) حرفى كبي تقليل ايتمكله اداة تصغير وصف اولور (قارهمق) كبي كه برنوع قاره متق نباته تخصيص اولنمشدر ﴿ اون دردنجيسى ﴾ (مال) حرفيدر كه اناطولى اهاليسى بيننده متداول اولان لغتده (صاغ) امرينه لاحق اولوب اداة صفت ثابته اولور (صاغمال حيوان) كبي ﴿ اون بشنجيسى ﴾ (مالتى) حرفيدر كه بحسب السماع انجق (صوى) امرينه لاحق اولوب اداة اسم موصوف اولور (صويمالتى كبي) كه قبوغى صويلمش لبوده اطلاق ايدرلر ﴿ اون التنجيسى ﴾ (ملى) حرفيدر كه انجق امر حاضره لاحق اولوب متضمن اولديغى نسبت امريهٔ خطابيه يى درت نوع نسبت تامهٔ زمانيهٔ غيبيه يه تبديل ايتمكله حروف مغيرة النسبه اقسامندن فعل مربع النسبه اداتى اولور شويله كه بعض صورتده ماضى مخمن النسبه اداتى اولور (يازملى كبى) مثللى و بعض صورتده مستقبل مستحسن النسبه اداتى اولور (طوغريسى يازمليدر) كبي وبعض صورتده فعل متمنى النسبه اداتى اولور (يازمليده حالنى كورملى) كبي وبعض صورتده فعل مخصص النسبه اداتى اولور (يازملىها) كبي بونك كافهٔ احوالى مقصد ثالثده فعل مربع النسبه بابنده مفصلا ذكر وبيان اولنه جقدر ﴿ اون يدنجيسى ﴾ (مان) حرفيدر بحسب السماع بعض امره لاحق اولوب كاه اداة صفت ثابته اولور (صاغمان حيوان شيشمان آدم ازمان كوپك) كبي وكاه اداة اسم مكان فعل اولور (اغمان كسمان) كبي ﴿ اون طقوزنجى نوع ﴾ (نون) حرفيدر كه اون معنايى مشتمل ايكى حرفه ابلاغ اولنمشدر ﴿ برنجيسى ﴾ (نون) حرفيدر يعنى نون ساكنه در معلوم اوله كه حرف مذكور يا اسمه لاحق اولور و ياخود امر حاضره لاحق اولور اكر اسمه لاحق اولورسه بعض صورتده اداة امر حاضر اولور (اوكرن كوجن) كبي و بعض صورتده حروف زائدهٔ مجتلبه دن اولور (بونلر شونلر بونده شوندن اونجه) كبي و اكر امر حاضره لاحق اولورسه هم حروف مغيرة الاحداثدن اولور وهم حروف مغيرة النسبه دن اولور پس حروف مغيرة الاحداثدن اولديغى وقتده بعض صورتده انجق اداة لزوم اولور (زيدى اوكه قيرى بيرمه او كنمه بيرنمه) كبي وبعض صورتده انجق اداة تكثير اولور (باقين اوزان ازال ازالان) كبي وبعض صورتده اداة تكثير مع اللزوم اولور (زيدى ارامه ارانمه روبه يى كى كين بوسوزى زيده سو يله زيده سويلن) كبي وبعض صورتده اداة مجهول ومبنى للمفعول اولور (زيده كولنسون كتاب اوقونسون بوسوز سو يلنسون) كبي وبعض صورتده اداة مطاوعت اولور (كور كورون) كبي و كذا حروف مغيرة النسبه دن اولديغى وقتده بعض صورتده اداة اسم موصوف اولور (توت توتون) كبي ﴿ ايكنجيسى ﴾ (نه) حرفيدر يعنى نون مفتوحه در كه كافهٔ افعال واسمايه داخل ومكررا مذكور اولوب لغت مشهوره ده حرف نفى وايدين اهاليسى بيننده متداول اولان لغتده اداة ترديد اولور (زيد نه يازدى نه اوقودى نه زيد كلور نه عمرو كلور بونه شودر نه بودر) كبي ﴿ تنبيه ﴾ (نه) كلمه سى ايكى نوع معناده مستعمل اسم مبهم دخى اولديغى ماسبقدن مستبان اولور ﴿ يكرمنجى نوع ﴾ واو ايله مصدر حرفله حرفه مشابه اصواتدر كه بر معنايى مشتمل برحرف ايكى صوتدر ﴿ برنجيسى ﴾ (وار) حرفيدر كه انجق صو اسمنه لاحق اولوب اول اسمه لاحق اولان (سه له) حرفلرى كبي اداة امر حاضر اولور (صووار صوسه صوله) كبي بو صورتده امر قومى (صوار) صورتنده يازمق نظام املايه عدم دقتدن نشأت ايتدكى ظاهر اولور

❊ ایکنجیسی ❊ (واه) صوتیدرکه اظهار تأسف وتلهفده استعمال اولنور (واه زواللی) کبی ❊ اوچنجیسی ❊ (وای) صوتیدرکه کاه صوت سابق مثللی انجق مقام تأسفده وکاه مقام تأسف مع التعجبده مستعمل اولور (وای زید کلدیمی) کبی صوتین مرقومتین حرفه مشابه اولدیغندن بومقامده قید اولنمشدر ❊ یکرمی برنجی نوع ❊ هاء وها ایله مصدر حروف مرکبه درکه یدی معنایی مشتمل التی حرفه ابلاغ اولنمشدر ❊ برنجیسی ❊ (ها) حرفیدرکه یعنی هاء مفتوحهٔ مفخمه درکه معنای طلبی متضمن افعاله لاحق اولوب نون مشدده ومخففهٔ عربیه کبی اولمعنای طلبی تأکید ایتمکله اداة تأکید طلب اولور (سویله ها سویله ها سو یله ملی ها یازارسه اوقورسك ها والله کوجنورم ها) کبی ❊ ایکنجیسی ❊ (هر) حرفیدرکه داخل اولدیغی اسمك مسمیاتنی استعاب و استغراق ایتمکله (کل) افرادی کبی اداة عموم افراد اولور (هرکیم کلورسه کلسون) کبی حرف مرقوم بومعنایه لسان فارسیده دخی مستعمل اولمغله بین اللسانین مستعمل اولان لغات متوافقه دن اولور ❊ اوچنجیسی ❊ (هله) حرفیدرکه جملهٔ اخباریه وانشائیه یه ملازمت ایدوب کاه اوجمله نك مضمونی امور سائره یه تقدیم اولنه رق ارادن چیقارلدیغنی اشعار ایتمکله اداة اخراج من البین اولور (هله بنم سویله مم الویرمز هله شمدیلك اوتور نشانه بولدی کوکلم هله) کبی وکاه اوجمله نك امر محذور اولدیغنی اشعار ایتمکله اداة تخویف وتحذیر اولور (هله سویله هله سویله هله سویلیور) کبی اشبو صورتده حرف مذکوری تکرار ایله جملهٔ مرقومه یی حذف جائز اولور (هله هله) کبی ❊ دردنجیسی ❊ (هم) حرفیدرکه وصفین متغایرینی بر ذاتده و یاذاتین متغایرتینی بر وصفده قبل الربط و یا بعدالربط جمع ایدوب و او عاطفهٔ عربیه مؤداسنی تأدیه ایتمکله اداة جمع اولور (هم زید هم عمرو کلدی هم کلسون هم کلمسون) کبی حرف مذکوری معنای مذکورده ومعانی سائره ده اهل فرس دخی استعمال ایتمکله لغات متوافقه دن اولمش اولور ❊ بشنجیسی ❊ (همان) حرفیدرکه ماراالذکر (انجق) حرفی کبی اداة قصر اولور (همان سن سویله سن همان سویلیورسك) کبی لغت جغتاییده حرف مذکورك میمی مکسور قیلرلر (همین زید سویلر) کبی که فارسیده شمدی معناسنه اسمدر ❊ التنجیسی ❊ (هانی) حرفیدرکه انجق اداة تعریف اولور (هانی بو کتابی کوره جك آدم یوقمی فاضل کیمسه در) کبی ❊ یکرمی ایکنجی نوع ❊ یا ویا ایله مصدر اولان حروف مرکبه درکه اوچ معنایی مشتمل ایکی حرفه ابلاغ اولنمشدر ❊ برنجیسی ❊ (یا) حرفیدر یعنی یاء مفتوحه درکه کاه ماراالذکر (ا) حرفی کبی اداة تعجب اولور (شمدی زید بوراده می یا) کبی وکاه اداة تردید اولور (یااولور یااولمز) کبی شوقدرکه صورت اولاده حرف مذکور ایله جملهٔ تعجبیه نك بینلرینی فصل ایدرك سکت ایله تلفظ لازم ولازب وصورت ثانیه ده حرف مذکوری تکریر واجب اولور قالدیکه آیدین اهالیسی لغت مشهوره نك عکسنه اوله رق ماراالذکر (نه) حرفنی تردیده و (یا) حرفنی نفیده استعمال ایدرلر شویله که (یااولور یااولمز) مقامنده نه اولور نه اولمز دیرلر (نه اوکلور نه بوکلور) مقامنده یا اوکلور یابوکلور دیرلر ❊ ایکنجیسی ❊ (ینه) حرفیدرکه وصفین متحدینی بر ذاتده و یاذاتین متحدتینی بر وصفده کرك قبل الربط کرك بعدالربط بطریق المماثلة والمشابهة جمع ایتمکله اداة جمع مثلین اولور (زید ینه کلدی ینه زید کلدی) کبی

❊ اوچنجی باب ❊ حروف زائدهٔ مجتلبه نك یعنی کلمات ترکی الاصل ومنقوله نك اواخرینه لالمعنی جلب والحاق اولنان حروفك انواعی وهر بر نوعك محال ومواقعی بیانده درکه بحسب الاستقراء التی نوع حرفدر ❊ برنجیسی ❊ (ت) حرفیدر یعنی تاء ساکنه درکه بحسب السماع (الدا از یون) امرلرینه لاحق اولوب اول امرلرك متضمن اولدیغی معانی ثلثه دن هیچ برینی تغییر ایتمدیکندن وبوجهتله حروف مغیرة الاحداث وحروف مغیرة النسبه قسملرندن اولمدیغندن اول امرلرك اواخرینه لالمعنی جلب والحاق اولنمش اولور (الدات ازیته یونت) کبی بونلر (الدا ازمه یون) معنالرینه درلر ❊ ایکنجیسی ❊ لغت جغتاییده امر حاضره الحاق اولنان (غل یا کل) حرفیدرکه داخل اولدیغی امر حاضرك متضمن اولدیغی معانی ثلثه دن هیچ برینی تغییر ایتمدیکندن لالمعنی جلب والحاق اولنمش اولور (قلغل کناهلردنبری)(دکله کل معراجن اول شاهك عیان) کبی

❋ اوچنجیسی ❋ (یات) امرینك اخرینه مبالغه صفت ثابته ادواتندن ولان (قاف) حرفندن اول الحاق اولنان لام مفتوحه‌در (یاتالق) کبی زیرا (یاتالق) صفتی متمادیا یاتان کیمسه‌یه اطلاق اولنمغله (یاتاق) اسم مکانه التباسدن احتراز ایچون لام مذکوره لالمعنی جلب والحاق اولنمشدر ❋ دردنجیسی ❋ مصدر اصلی‌یه لاحق اولان (لق یا لك) حرفیدرکه مصدر مذکورك مدلولی تغییر ایتمیکسزین لالمعنی جلب والحاق اولنمش اولور (یازمـلق کولمکلك) کبی ❋ بشنجیسی ❋ کلمات آتی‌البیانك اواخرینه لالمعنی جلب والحاق اولنان نون ساکنه‌درکه التی موضعده جلب والحاق اولنور ❋ برنجی موضع ❋ متحرك الا واخر اسماء ترکی الاصل ومنقوله ایله اداة اضافت وتخصیص اولان (لك) حرفنك یعنی کاف نونیه ساکنه‌نك بینلرینه جلب والحاق اولنور شوقدرکه اجتماع ساکنین محذورینی دفع نون ساکنه مجتلبه یافتحه ویا کسره ایله تحریك اولنور شویله‌که اول نونك ماقبلنده‌کی متحرك اکر مضموم ایسه ضمه ایله تحریك اولنور (اونك بونك شونك قوزونك) کبی واکر مفتوح ویامکسور ایسه کسره ایله تحریك اولنور (اغانك کولهنك افندینك اغاسنك) کبی ❋ ایکنجی موضع ❋ (سی) ضمیرینه مضاف اولان اسم ایله (اه ای جه دن) حرفلرینك وادات ظرفیت اولان (ده) حرفنك بینلرینه دخی جلب والحاق اولنوب (اه ای) حرفلرندن همزه‌لر حذف وفتحه ایله کسره‌لری نون ساکنه‌یه نقل‌اولنور (سی) ضمیری کرك حالی اوزره اولسون (کولهسنه کولهسنی کولهسنجه کولهسندن کولهسنده) کبی کرك سین حذف وکسره‌سی ماقبلنه نقل اولنمش اولسون (بونك اولنه آخرینه باق اولنی آخرینی کور بوحالنجه‌در اولندن اخرندن صورمه اولنده یوق اخرنده وار) کبی ❋ اوچنجی موضع ❋ (او بو شو) اسملریله هم حروف خمسه مرقومه‌نك وهم (لر جلین) حرفلریله ضمائر مضاف الیهادن (م) ضمیرینك بینلرینه جلب والحاق اولنور (اونه بونه شونه اونی بونی شونی اونجه بونجه شونجه اوندن بوندن شوندن اونده بونده شونده اونلر بونلر شونجلین بنم اونوم بونومدن شونومدن ایودر) کبی شوقدرکه اسماء ثلثهٔ مرقومه ایله (لر) حرفنك میانلرینه جلب والحاق اولنان نون ساکنه‌یی ضرورت وزن ایچون حذف جائز اولور (بولره اولدیلر دلشاد) کبی . قالدیکه (ده) حرفی ظرفیه اولمدیغی صورتده اسمك آخرینه (ده) حرفندن اولجه نون ساکنه جلب والحاق اولنمز (بوده کلدی کولهسیده کلدی) کبی ❋ دردنجی موضع ❋ اسماء اعداد مفرده ومرکبه ایله وکذا اسماء عدددن کنایه (ایلك قاچ) اسملریله (ایجی) حرفنك بینلرینه جلب والحاق اولنوب (ایجی) حرفنك همزه‌سی کسره‌سیله بیله حذف اولندقدنصکره اسماء اعداد اکر متحرك الاواخر ایسه علی حالها ابقا اولنور (ایکنجی یدنجی یکرمنجی اللنجی) کبی واکر ساکن الاواخر ایسه اولساکن ضمه ویا کسره ایله تحریك اولنور شویله‌که حرف اخیر ساکنك ماقبلی مضموم ایسه ضمه ایله وماقبلی یا مفتوح ویامکسور ایسه کسره ایله تحریك اولنور (برنجی اوچنجی دردنجی بشنجی قاچنجی ایلکنجی) کبی ❋ بشنجی موضع ❋ لغت جغتاییده (اوب) حرفنك اخرینه جلب والحاق اولنوب اجتماع ساکنین محذورینی دفع ایچون یاء ساکنه ضمه ایله تحریك اولنور (سویلیوبن کلور) کبی سویلیوب کلور دیمکدر ❋ التنجی موضع ❋ اصواتدن واسماء الواندن مشتق امرلرك غیری امرحاضرلر ایله (تی) حرفنك بینلرینه جلب والحاق اولنور (کورلتی قحجرتی هارلتی قارارتی قیزارتی اغارتی اقنتی بی‌ینتی قانتی صوقنتی سپورنتی قیرنتی قیرپنتی) کبی شوقدرکه بوموضعده واقع نون ساکنه‌نك اکرچه مجتلبه اولمسی ظاهر ایسه‌ده علی غیرالقیاس حروف مغیرة الاحداثدن اداة تکثیر واداة مجهولیت واداة لزوم اولمسی احتمالیده واردر ❋ التنجیسی ❋ (یی) امریله (تی کی م) حرفلرینك بینلرینه جلب والحاق اولنان (ی) حرفیدر یعنی یاء ساکنه‌در شوقدرکه انفا ذکر اولندیغی اوزره (یی) امریله (تی) حرفنك بینلرینه نون ساکنه جلب و الحاق قیلنمش اولدیغندن و یاء ساکنهٔ مجتلبه‌نك ایسه کرك نون ساکنهٔ مجتلبه ایله کرك میم ساکنه ایله اجتماعلری علی غیر حده اولدیغندن ایکی صورتده یاء ساکنهٔ

مجتلبه ماقبلی مکسور اولدیغیچون کسره ایله تحریك اولنور (بی یتی ییم ییکی) کبی

دردنجی باب

حروف مقلوبه‌نك انواع واقسامی واحوال واحکامی بیانده‌درکه بحسب الاستقراء درت نوع حرفدر

برنجیسی

(همزه‌در) معلوم اوله‌که همزات متحرکه و همزات متحرکه ایله مصدر اولان حروف مرکبه واسماء وافعال دیگر حروف واسماء وافعالك اواخرینه وصل والحاق اولنوب مجموعی کلمهٔ واحده ویا کلمهٔ واحده حکمنده اولدیغی صورتلرده کلمات ترکیه‌نك یا حقیقة ویا حکماً اواسطنده ویا اواخرنده همزه‌نك بولنمسی لازم کله‌جکندن و همزه ایسه برنجی بابده ذکر اولندیغی اوزره حرف شدید وقوی اولوب صوتك ضعف وتنزلی هنکامنده تحصیل وتلفظی عسیر اولدیغی جهتله کلمات ترکیه‌نك اواسط واواخرنده بولنه‌میه‌جغندن کلمات ترکیه‌یه وصل اولنان همزات متحرکه‌یی و همزات متحرکهٔ مصدره‌یی بعض صورتده یایه قلب ایله وبعض صورتده حذف ایله مجموع مرکبی تخفیف وتسهیل وتلفظات واقعه‌یی تعدیل ایتمه‌کاه واجب وکاه جائز اولور شویله‌که اکر مجموع مرکب کلمهٔ واحده اولمش ایسه وجه مذکور اوزره تخفیف واجب اولور اکر کلمهٔ واحده حکمنده اولورسه تخفیف جائز اولور ایمدی کلمات مرقومه‌یه وصل والحاق اولنان همزات متحرکه وهمزات متحرکه ایله مصدره اولان حروف واسماء وافعال احکام مشترکه ومخصوصه‌لری اعتباریله اون اوچ قسمه ادراج وادخال اولنمشدر

برنجی قسم (آ) حرفیله (ایمدی) حرفیدر معلوم اوله‌که حرفین مرقومینی بعض صورتده علی حالها ابقا واجب اولور (اوقودیمی آ) (کابرو ایمدی حکایت ایده‌یم) کبی وبعض صورتده همزه‌لری یایه قلب جائز اولور (اوقوسه آ اوقوسه‌یا سویله ایمدی سویله‌یمدی) کبی وبعض صورتده همزه‌لری حذف وحرکه‌لرینی ماقبلنده‌کی حرف ساکنه نقل جائز اولور (یازسك آ یازسکا یاز ایمدی یازیمدی) کبی تفصیلی بوکه (آ) حرفی اواخر کلماته لاحق اولدیغی وقتده برنجی بابده ذکر اولندیغی اوزره یا اداة تعجب اولور ویا ادوات معانی سائره اولور اکر اداة تعجب اولورسه سکت لازم اولدیغی جهتله مستقلا تلفظ اولنه‌جغندن حرف مذکوری حالی اوزره ابقا لازم اولور (کولدیمی آ) کبی واکر ادوات معانی سائره اولورسه یعنی اداة استفهام واداة تخصیص واداة زجر ومنع واداة لوم وتوبیخ اولورسه تلفظده استقلالنه نظراً حالی اوزره ابقا وماقبلنه تبعیتنه نظراً کاه همزه‌یی یایه قلب وکاه انجق همزه‌یی حذف وفتحه‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل جائز اولور شویله‌که حرف مرقومك لاحق اولدیغی کلمات اکر متحرك الاواخر ایسه یایه قلب اولنور (زیدبوآ زیدبویا) واکر ساکن الاواخر ایسه همزهٔ مرقومه حذف وفتحه‌سی حرف اخیر ساکنه نقل اولنور (بو پاره‌سنك بورجکا) کبی وکذا (ایمدی) حرفی انجق فعل امره لاحق ومتعلق اداه فور وتعجیل اولوب میانلری کلمهٔ اجنبیه ایله فصل اولندیغی صورتده حرف مرقومك اول کلمهٔ اجنبیه‌یه تعلق اولمدیغی جهتله مستقلا ملفوظ اوله‌جغندن حالی اوزره ابقا لازم اولور (کابر وایمدی حکایت ایده‌یم) کبی واجنبیه ایله فصل اولنمدیغی صورتده حرف مرقوم من جهة التلفظ استعمالنه نظراً حالی اوزره ابقا وفعل امره تبعیتنه نظراً همزه‌سنی کاه یایه قلب وکاه انجق همزه‌یی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل جائز اولور شویله‌که (ایمدی) حرفنك لاحق اولدیغی فعل امر اکر متحرك الاخر ایسه همزه‌سی یایه قلب اولنور (اوقوایمدی اوقویمدی) کبی واکر ساکن الاخر ایسه همزه‌سی حذف وکسره‌سی حرف اخیر ساکنه نقل اولنور (یاز ایمدی یازیمدی) کبی

ایکنجی قسم (اه ای اوب اه‌جق یا اه‌جك ایجق یا ایجك ایسر اش ال‌ی ءان این انجه) حرفلریله ضمائر متصلهٔ اثنی البنادن (اِزْ) ضمیریدر ایمدی حروف مرقومه ایله ضمیر مذکورك لاحق اولدیغی کلمات اکر متحرك الاواخر ایسه همزات متحرکه‌یی وهمزات متحرکهٔ مصدره‌یی یایه قلب واجب اولور (اغایه افندی‌یی اوقویوب طورر اوقویه‌جق سویلیه‌جك سن اوقویجق سویلیجك زیدده اوقویسرد راوقویش اوقویه‌لی اوقویان ایکندین اوقویجه آکنه‌ملییز) کبی واکرساکن الاواخر ایسه همزات متحرکه‌یی حذف وحرکاتنی حرف اخیر ساکنه نقل لازم اولور (زیده زیدی کولوب کاور یازه‌جق کله‌جك یازیجق کلیجك یازیسر یازش یازه‌لی کله‌لی یازان کوندزین کانجه سویلشرز) کبی

اوچنجی قسم (ایجی) حرفیدرکه یا امره ویا اسم‌ه لاحقدر امره لاحق

اولدیغی صورتده اول امر متحرك الاخر ایسه همزه سنی یایه قلب واجب اولور (اوقوبجی اوقیه بجی) کبی وساکن الاخر ایسه همزه سنی کسره سیله بیله حذف لازم اولور (یازیجی) کبی واکر اسمه لاحق اولدیغی صورتده حرف مرقومك همزه سنی کسره سیله بیله حذف واجب اولور اسم مرقوم کرك متحرك الاخر کرك ساکن الاخر اولسون (صوجی صیواجی برنجی ایکنجی) کبی ✻ دردنجی قسم ✻ (ایچون) حرفیدر معلوم اوله که حرف مرقومك لاحق اولدیغی کلمه یا ساکن لاخردر ویا متحرك الاخردر متحرك الاخر اولدیغی صورتده اولحرکه یا کسره در ویا فتحه یا ضمه در اکر ساکن الاخر ایسه حرف مرقومك همزه سنی هم حالی اوزره ابقا وهم کسره سیله بیله حذف وهمده کسره سنی حرف اخیر ساکنه نقل ایدرك حذف ایتمه صورتلری جائز اولور (سنك ایچون سنکچون اوقومغیچون کالدم) کبی واکر مکسور الاخر ایسه حرف مرقومك همزه سنی هم حالی اوزره ابقا وهم کسره سیله بیله حذف جائز اولور (اوقودیغی ایچون اوقودیغیچون سورم) کبی واکر مفتوح الاخر ویا مضموم الاخر ایسه حرف مرقومك همزه سنی حالی اوزره ابقا لازم اولور (قوزه ایچون اغا ایچون کوله یچون کالدم) کبی ✻ بشنجی قسم ✻ (ایکن ایله) حرفلریدر ایمدی بونلرك لاحق اولدقلری کلمات یا متحرك الاواخردر یا ساکن الاواخردر اکر متحرك الاواخر ایسه هم همزه لرینی انجق یایه قلب ایتمه وهم یایه قلب ایله بیله کسره لرینی حذف ایتمه صورتلری جائز اولور (سن بویله ایکن بویله یکن کیم سور افندی ایله افندیله افندی یله اوغراشمه) کبی اکر ساکن الاواخر ایسه هم کسره لرینی حرف اخیر ساکنه نقل ایدرك حذف ایتمه وهم کسره لریله بیله حذف ایتمه جائز اولور (یازجق ایکن یازه جغیکن یازه جقکن یازمق ایله یازمغیله یازمقله) کبی ✻ التنجی قسم ✻ (ابور) حرفیله ضمیر متصله آتی البیاندن (اك) ضمیریدر ایمدی (ابور) حرفی امر حاضر متحرك الاخره لاحق اولدیغی صورتده همزه سنی یایه قلب ایتمه ویا کسره سیله بیله حذف ایتمه لازم اولور (اوقوییور اوقویور سویلییور سویلیور ارایور ارایور دییور دیور) کبی اما قسطمونی اهالیسی اشبو صورتده هم همزه سنی یایه قلب وهم کسره سنی حذف ایتمه لریله یاء مقلوبهٔ ساکنه یی حرف مرقومك جزء ثانیسی اولان یاء مضمومه یه بالطبع ادغام ایدرلر وبوندن بشقه لسانلرنده ذات را اولان کلمه نك رابی حذف ایتمه لریله (واردو یوقدو) کبی حرف مرقومك جزء اخیری اولان رابی دخی حذف ایدرلر (اوقویو سویلیو ارایو دیو) کبی وساکن الاخره لاحق اولدیغی صورتده حرف مرقومك همزه سی حذف وکسره سنی حرف اخیر ساکنه نقل وجب اولور (یازیور کالیور) کبی وقسطمونی اهالیسی بو صورتده راسنی دخی حذف ایدرلر (یازیو کالیو) کبی و (اك) ضمیری دخی متحرك الاخر امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده اول ضمیرك همزه سنی یایه قلب ایتمك ویا کسره سیله بیله حذف ایتمك لازم اولور (اوقویك اوقوك ارایك ارك) کبی وساکن الاخره لاحق اولدیغی صورتده همزه سنی حذف وکسره سنی حرف اخیر ساکنه نقل لازم اولور (یازك کالك) کبی ✻ یدنجی قسم ✻ (ام) ضمیریدر که باب مضمراتده بیان اولنه جغی وجهله یا امر غائبه لاحق اولور ویا مستقبل عدمی مرحو النسبه یه لاحق اولور ویاخود افعال سائره یه واسمایه لاحق اولور ایمدی اکر امر غائبه لاحق اولورسه بو صورتده امر مذکورده اداة غیبت انجق (اه) حرفی اوله جغندن ضمیر مذکورك همزه سنی یا انجق یایه قلب ایتمه ویا کسره سیله بیله حذف ایتمه لازم اولور (اوقویه یم اوقویه م سویلیه یم سویلیه م) کبی واکر مستقبل مرقومه لاحق اولورسه بو صورتده مستقبل مرقومك آخرنده کی حرف استقبال اولان زاء معجمه یی حذف جائز اولمغله اکر حذف اولنورسه ضمیر مذکورك همزه سنی کسره سیله بیله حذف واجب اولور (یازمه م کلمه م) کبی واکر ذکر اولنورسه همزه سنی حذف وکسره سنی زاء ساکنهٔ مرقومه یه نقل لازم اولور (یازمزم کلمزم) کبی واکر افعال سائره یه واسمایه لاحق اولورسه بو صورتده اول افعال واسماء متحرك الاواخر ایسه همزه سنی یایه قلب واجب ولور (بن بویله یم سویله ملی یم) کبی وساکن الاواخر ایسه همزه سنی حذف وکسره سنی حرف اخیر ساکنه نقل لازم اولور (اوقورم ارادیغك بم) کبی ✻ سکزنجی قسم ✻ (ای) حرفیدر که اداة تنبیه منادی اولان (به) حرفنه یعنی باء مفتوحه یه وصل اولندیغی صورتده همزه سنی هایه

قلب جائز اولور (ايده ي افنديم بده هى انديم) كبى ﴿ طقوزنجى قسم ﴾ (ايت ايله) فعللريدركه اسماء استفهامدن
(نه) اسمنه وصل اولندقلرى صورتده همزه‌لرينى حركه‌لريله بيله حذف جائز اولور (نه ايتدى نه ايلدى
نتدى نيلدى) كبى ﴿ اونجى قسم ﴾ (اول) فعليدر بو دخى (نه) اسمنه وصل اولنديغى صورتده
فعل مرقومك همزه‌سى و (ن) اسمندن فتحه‌سى حذف جائز اولور (نه اولدى نولدى ايسه بكا اولدى) كبى
﴿ اون برنجى قسم ﴾ (ايدى ايمش ايسه) فعللريدر معلوم اوله كه افعال ثلثه يا امر حاضره وصل والحاق
اولنورلر وياخود كلمات سائره‌يه وصل اولنورلر اكر امر حاضره الحاق اولنورلرسه همزه‌لرينى كسره‌لريله
بيله حذف واجب اولور امر حاضر مذكور كرك متحرك الاخر كرك ساكن الاخر اولسون (ارادى بولدى اوقومش
يازمش يسه ايچسه) كبى واكر كلمات سائره‌يه وصل اولنورلرسه اول كلمات متحرك الاواخر اولدقلرى صورتده
افعال مرقومه‌نك هم همزه‌لرينى ساده يايه قلب ايتمه وهمده يايه قلب ايله بيله كسره‌لرينى حذف ايتمه جائز اولور
(بويله ايدى بويله‌يدى بويله‌يدى بويله ايمش بويله يمش بويله‌يمش بويله ايسه بويله يسه بويله‌يسه) كبى مكر (ايسه)
فعلى (مى) حرفندن صكره واقع اولورسه همزه‌سنى كسره‌سيله بيله حذف وحلى اوزره ابقا صورتلرى جائز اولور
(بويله‌ميسه‌يدى بويله مى ايسه يدى) كبى وكلمات مرقومه ساكن الاواخر اولدقلرى صورتده هم همزه‌لرينى كسره‌لريله بيله
حذف ايتمه وهمده ساده همزه‌لرينى حذف وكسره‌لرينى حرف اخير ساكنه نقل ايتمه صورتلرى جائز اولور (يازه‌جق
ايدى يازه‌جقدى يازه‌جغيدى يازه‌جق ايمش يازه‌جقمش يازه‌جغيمش يوق ايسه يوقسه يوغيسه) كبى ﴿ اون ايكنجى قسم ﴾
اسماء اعداددن (اون) اسميدركه ينه اسماء اعداددن (سكز طقوز) اسملرينه وصل والحاق اولنديغى وقتده اكرچه
بحسب الاصل اسمين مرقومينك مضروب فيهى ايسه‌ده مؤخراً مجموع مركب عدد معلومه وضع وتعيين اولنمغين
وبو جهتله كلمۀ واحده اولمغين اواسط كلماتده همزه بولنمه محذورندن ايچون اسم مرقومك همزه‌سى حذف وزياده
تخفيف ايچون اول همزه‌نك ضمه‌سى فتحه‌يه تبديل اولنمشدر (سكزان طقوزان) كبى بو صورتده اسمين مرقومينى
...كسان طقسان صورتلرنده ترقيم وترسيم ايتمه نظام لسانه عدم معرفتدن وتلفظات واقعه‌يه عدم رعايتدن نشأت
ايلديكى ظاهر اولور ﴿ اون اوچنجى قسم ﴾ همزات متحركه ايله مصدر اولان اسملردركه اداة ندا اولان (آ)
حرفنه وصل اولندقلرى صورتده همزه‌لرينى يايه قلب جائز اولور (آ اوغلم ايوغلم آ اسمعيل آيسمعيل) كبى ﴿ ايكنجيسى ﴾
(ت) حرفيدر يعنى تاء ساكنه‌در معلوم اوله كه حرف مرقوم يا حروف اصليه‌دندر وياخود حروف زائده
ولاحقه‌دندر اكر حروف اصليه‌دن اولورسه تحريك اولنديغى صورتده بحسب السماع بعض كلماتده حالى اوزره
ابقا اولنور (ايت ايتر طوت طوتار دورت دورتيت يتر) كبى وبعض كلماتده داله قلب اولنور (ايت ايدر يوت
يودار كيت كيدر درت دردر دانه) كبى واكر حروف زائده‌دن اولورسه تحريك اولنديغى وقتده داله قلب واجب
اولور كرك حروف مغيرة الاحداثدن اولسون (اوقوت اوقودر) كبى كرك حروف مجتلبه‌دن اولسون (الدات الدادر
آزيت آزيدر يونت يوندر) كبى ﴿ اوچنجيسى ﴾ (قاف وكاف مجهوره‌لردر) معلوم اوله كه حرفين مرقومين كرك
حروف اصليه‌دن كرك حروف زائده‌دن اولسونلر ياساكندر ويامتحركدرلر اكر ساكن ايسه‌لر تحريك اولندقلرى وقتده
قافى غينه وكافى غينك مرققه‌سى كاف رخوه‌يه قلب واجب اولور (اق اغار كوك كوكرچوق چوغال يوق يوغيسه
له‌جق اله‌جغى ويره‌جك ويره‌جكى اوقومغه بيلمكه الديغى ويرديكى) كبى اكر متحرك ايسه‌لر بو صورتده ماقبللرى
يامتحركدر وياساكندر اكر متحرك ايسه حركه‌سى كرك اصليه كرك عارضه اولسون ينه قاف متحركه‌يى غينه وكاف
متحركه‌يى كاف رخوه‌يه قلب واجب اولور (صولوغن يوروكن قاشاغى بيله‌كى قوشه‌غن دوشه‌كن قاچه‌غن
يانه‌غن) كبى واكر ماقبللرى ساكن ايسه حرفين مرقومينى على حالهما ابقا لازم اولور (صوقولفن چكشكن
القى وركى چوشقون دوشكون شاشقين يشكين) كبى (تفرقه) قاف وكاف مهموسه‌لر هرنه صورتده بولنورلرسه بولنسونلر
[illegible]رف آخره [illegible] ولنمزلر (باتاق باقاق اقار اوك اورك) كبى ﴿ [illegible]درنجى ﴾ [illegible] مصدرلردركه حسب السماع ايكى

موضعده وجوباً وسماعاً یایه قلب اولنور ❋ برنجی موضع ❋ (صو) کلمه‌سنه لاحق اولان (سی) ضمیریدر معلوم اوله که ضمیر مرقوم یا ساکن الاخر ویا متحرك الاخر کلمه‌یه لاحق اولور اکر ساکن الاخر کلمه‌یه لاحق اولورسه حروف محذوفه بابنده ذکر اولنه‌جغی وجهله سیننی حذف وکسره‌سی حرف اخیر ساکنه نقل اولنور (زیدك اتی قیی اوشاغی) کبی واکر متحرك الاخر کلمه‌یه لاحق اولورسه او ضمیر علی حاله ابقا اولنور (زیدك ابلامی افندیسی کوله‌سی قوزوسی) کبی مکر اول متحرك الاخر کلمه‌یا (صو) اسمی ویاخود (اه) حرفیله نسبت امریه‌دن وزماندن مجرد و(سی) حرفیله مصغر اولان امر حاضر اولورسه مثلینك اجتماعی کراهتنه بناءً سین مرقومه‌یی صورت اولاده علی غیر القیاس یایه قلب وصورت ثانیه‌ده کسره‌سیله بیله منویاً حذف وتقدیر واجب اولور (بوچشمه‌نك لوله‌سی کوجك صویی چوق بکرك کوله‌سی اغسه‌یه‌سی کولومسه‌یه‌سی کلدی) کبی بونلرك اصللری صوسی چوق بکرك کوله‌سیسی اغسه‌یه‌سیسی کولومسه‌یه‌سیسی کلدی کلمه‌لریدر ❋ ایکنجی موضع ❋ (یسه) فعلیدر که امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی کسره‌سیله بیله حذف واجب اولدیغی کبی سیننی دخی بعض صورتده یایه قلب وبعض صورتده حذف جائز اولور شویله که لاحق اولدیغی امر حاضر متحرك الاخر اولدیغی صورتده یایه قلب جائز اولور (کشکی اوقوسه ایدی اوقویه ایدی اوقوسه ایدی اوقویه‌یدی) کبی وساکن الاخر اولدیغی صورتده سیننی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل جائز اولور (یازسه ایدی یازسه‌یدی یازسه‌یدی یازه ایدی یازه‌یدی یازه‌یدی ایو اولوردی) کبی ❋ بشنجی باب ❋ حروف محذوفه‌نك انواع واقسامی واحوال واحکامی بیانده‌در معلوم اوله که کلمات ترکیه‌دن کرك وجوباً کرك جوازاً کرك قیاساً کرك سماعاً لاجل التخفیف حذف اولنان حروف معانی ومبانی اون نوعدر ❋ برنجیسی ❋ کلمات ترکیه‌نك حقیقةً ویا حکماً اواسط واواخرنده بولنان همزاتدر که باب سابقده وجوباً وجوازاً یایه قلب اولندقلرینی بسط وبیان صره‌سنده وجوباً وجوازاً حذف اولندقلری دخی مفصلاً ذکر اولنمغین باب مذکوره مراجعت اولنه ❋ ایکنجیسی ❋ حروف امریه‌دن (ده) حرفیدر یعنی دال مفتوحه‌در اسم مصدر بابنده مفصلاً ذکر اولنه‌جغی وجهله اسم مصدر بجمیع انواعه احداثی متضمن اولان امر حاضر انواعندن مشتق اولمغله (قرارتی قیرارتی صالنتی بولانتی بورنتی سونج قازانج سورنجمه پوصاریق استه‌ك ایلیشك طولاشق بارشق یاقشق صایق کورکی بیلکی الیم صاتیم اولوم دریم طوتوم اویقو قورقو) کبی (فسلتی ایکلتی کورلتی خشلتی قغشتی قجرتی وزرتی) مثللی اسماء مصادر دخی احداثی متضمن (فسلده ایکلده کورلده خشلده قغشده قجرده وزرده) مثللی اصواتدن مأخوذ امرلردن مشتق اولملری لازم کلور بو صورتده اسماء مرقومه‌نك اصللری (فسلده‌تی ایکلده‌تی کورلده‌تی خشلده‌تی قغشده‌تی قجرده‌تی وزرده‌تی) اولوب دال مفتوحهٔ امریه ماراالذکر (دریم) اسم مصدرنده‌کی لام امریهٔ محذوفه مثللی وکذا قریباً ذکر اولنه‌جق حروف امریهٔ محذوفه مثللی فتحه‌سیله بیله حذف اولنمش ایدیکی ثابت اولور ❋ اوچنجیسی ❋ (امزر) امرنده‌کی اداة تعدیه اولان (زر) حرفنك شطر اخیری اولان راء ساکنه‌در که امر مذکور (ك) حرفنك لحوق وانضمامیله اسم الت فعل اولدیغی صورتده وجوباً سماعاً حذف اولنور (امزك) کبی که امزرك اسمندن مخفف اولمشدر ❋ دردنجیسی ❋ زاء ساکنهٔ معجمه‌در که بحسب الاستقراء ایکی موضعده حذف اولنور ❋ برنجی موضع ❋ (سمز) اسمنده‌کی زاء ساکنه‌در شویله که اسم مرقوم (لن) حرفیله امر حاضر اولدیغی کبی (سمزلن) مثللی راء ساکنه ایله دخی امر حاضر اولوب اخرنده‌کی زاء ساکنه وجوباً سماعاً حذف اولنور (سمر) کبی که سمزلن معناسنه‌در ❋ ایکنجی موضع ❋ مستقبل عدمی مرجو النسبه اداتی اولان زاء ساکنه‌در که اخرینه (ام از) ضمیرلری وصل اولندیغی وقتده زاء ساکنهٔ مرقومه اکثریا حذف ونادراً ذکر اولنور (یازمه یازمز یازمه‌م یازمزم یازمز یازمه‌یز یازمزز) کبی ❋ بشنجیسی ❋ سین مهمله‌در که اوچ موضعده وجوباً وجوازاً حذف اولنور ❋ [illegible]نجی موضع ❋ ساکن الاواخر اسماءه لاحق اولان (سی)

ضمیر ینك سینیدر كه وجوباً حذف اولنوب كسره سی حرف اخیر ساكنه نقل اولنور (زیدك اوغلی قیزی اوی بارقی) كبی كه بونلرك اصللری اوغلسی قیزسی اوسی بارقسی لفظلریدر ﴿ ایكنجی موضع ﴾ (سی) ضمیریدر كه انفا ذكر اولندیغی اوزره ضمیر مذكور اكر (آه) حرفیله نسبت امریه دن وزماندن مجرد و (سی) حرفیله مصغر ولان امرحاضره متصل ولاحق اولورسه سینی كسره سیله بیله حذف واجب اولور (زیدك كوله سی كلدی) كبی كه زیدك كوله سیسی كلدی دیمكدر ﴿ اوچنجی موضع ﴾ (ایسه) فعلنك سینیدر بودخی آنفا ذكر اولندیغی اوزره امرحاضره لاحق اولدیغی وقتده همزه سیله بیله وجوباً حذف اولندیغی كبی امرحاضر مذكور ساكن الاخر اولدیغی صورتده سینی دخی جوازاً حذف اولنوب فتحه سی حرف اخیر ساكنه نقل اولنور (كشكی یازسه ایدی كشكی یازه یدی) كبی ﴿ التنجیسی ﴾ شین مجرد در انجق اداة عدل وتكریر اولان (شر) حرفندن وجوباً حذف اولنور شویله كه لاحق اولدیغی اسماء اعداد مفرده ومركبه واسماء اعداددن كنایه اسملر متحرك لاخر اولدیغی صورتده حرف مرقوم علی حاله ابقا اولنور (ایكیشر التیشر یدیشر یكرمیشر الایشر) كبی وساكن لاواخر اولدیغی صورتده شطر اولی اولان شین مفتوحه وجوبا حذف اولنوب فتحه سی حرف اخیر ساكنه نقل اولنور (برر اوچر دردر بشر اونر یوزر بیكر بیك بشیوز اللی بشردانه قیچردانه ازر ازر) كبی ﴿ یدنجیسی ﴾ قاف وكاف مجهورلردر معلوم اوله كه بونلر ایكی موضعده وجوباً وجوازاً حذف اولنورلر ﴿ برنجی موضع ﴾ مصدركه مجرد تخفیف ایچون (مق مك) حرفلرندن قاف وكاف ساكنه لر حذف اولنورلر (یازمق یازمه كولمك كولمه) كبی ﴿ ایكنجی موضع ﴾ قاف وكاف حرفلریله مطرف اولان اسملركه (جق جك) حرفلریله مصغر اولدقلری وقتده طرفده واقع اولان قاف وكاف بعض صورتده وجوباً و بعض صورتده جوازاً حذف اولنورلر شویله كه طرفده واقع اولان قاف وكاف ساكنه لر اكر صفت ثابته ادواتندن ایسه لر (جق جك) حرفلرینك لحوقیله وجوبا حذف اولنوب (جق جك) حرفلری (جه) حرفی مثللی اداة تصغیر وصف اولورلر (ایراق ایراجك ایراقجه اوزاق اوزاجق اوزاقجه الچاق الچاجق الچاقجه بوكسك بوكسجك بوكسكجه بیوك بیوجك بیوكجه كوچك كوچجك كوچكجه) كبی و اكر صفت ثابته ادواتندن دكللر ایسه كرك ادوات سائره دن اولسونلر كرك حروف اصلیه دن اولسونلر جوازاً حذف اولنوب (جق جك) حرفلری اداة تصغیر ذات اولورلر (طیاق طیاقجق طیاجق چناق چناقجق چناجق چوملك چوملكجك چوملجك) كبی قالدیكه باب تصغیره مفصلا ذكر اولنه جغی وجهله حذف اولنان قاف وكافك ماقبلی مفتوح اولدیغی صورتده (جق جك) حرفلرینك جیملری كالاول مكسور وماقبللری مضموم و یامكسور اولدیغی صورتلرده جیم مفتوحه لر مكسور قیلنور (طیاجق صغوجق ازیجك) كبی ﴿ سكزنجیسی ﴾ (قالق) امرینك اخرنده كی قاف مهموسهٔ ساكنه دركه اخرینه ادوات تعدیه دن علی غیر القیاس (در) حرفی لاحق اولمغله (ق) حرفی وجوباً حذف اولنور (قالق قالدر) كبی ﴿ طقوزنجیسی ﴾ لام ساكنهٔ امریه ومجهولیه دركه وجوباً وجوازاً حذف اولنورلر شویله كه لام امریه ایله مطرف اولان امرحاضردن مأخوذ ومشتق اولان صفت ثابته نك واسم مصدرك بعضیلرنده لام امریه بحسب السماع وجوباً حذف وتقدیر اولنور (طارل طارقین كوچول كوچك اكسل اكسك یوكسل یوكسك دریل دریم) كبی ولام مجهولیه ایله مطرف اولان امرحاضر دخی مقصد ثالثده مفصلا ذكر اولنه جغی وجهله صفت ثابته واسم موصوف واسم اثر فعل واسم مكان فعل واسم الت فعل صیغه لرینه تحویل اولندیغی صورتك اكثر یسنده لام مجهولیه بحسب السماع ینه وجوباً حذف اولنور (یور یورل یورقون قیر قیرل قیرقین سور سورول سوركون كركریل كركین طوت طوتول طوتام یون یونول یونقه قی قیل قیمق كسمك بورقج صوقوم بوكوم بیرتمج طوتامق باصامق كسمان قساح بچاق بچق سوزكی سپوركه) كبی و ینه امرحاضر مذكور مستقبل مجزوم النسب صیغه سنه تحویل اولنوب اولمستقبل نخی اسم ظاهره نسبت اولنمغله صمت اولدیغی

سورنده لام مجهوليه سوار احذف اولور اوورەجق‌ر اوتورەجق‌ر ایچه‌جك ایچیلەجك سووزمی لی

❊ اوننجیسی ❊ نون ساکنه امریه ومجهولیه‌در بونلردخی لام امریه ومجهولیه کبی وجوبا وجوازاً حذف اولنورلر شویله‌که (اوکور) سمندن مأخوذ ومشتق اولان (اوکرن) امری اخرنده کاف ساکنه‌نك لحوقیله اسم موصوف صیغه‌سنه تحویل اولندیغی وقتده اخرندن نون ساکنهٔ امریه وجوبا ثمتا حذف اونمشدر (اوکرنه) کبی که اوکوراولمش حیوان دیمکدر ونون مجهولیه ایله مطرف اولان امرلردخی صفت ثابته واسم موصوف واسم اثرفعل واسم مکان فعل واسم الت فعل صیغه‌لرینه تحویل اولندیغی وقتده نون مجهولیه وجوبا حذف اولنور (طولامیج التی ایلکی دیلیم بولەمج طیفاح الەك بیلەکی) کبی ومستقبل مجزوم النسبه صیغه‌سنه تحویل اولنوب اولمستقبل دخی اسم ظاهره نسبت اولنمغله صفت اولدیغی وقتده نون مجهولیه جوازا حذف اولنور (اوقویه‌جق کتاب اوقونه‌جق کتاب پاره‌قویه‌جق کیسه پاره‌قونه‌جق کیسه سویلیەجك برسوز سویله‌نه‌جك برسوز وارمی) کبی

❊ التنجی باب ❊ مضمراتك انواع واصناف واقسامی وهر برینك احوال واحكامی بیانده‌در معلوم اوله‌که ضمیرایکی نوعدر ❊ نوع اول ❊ ضمیر منفصلدرکه بنفسه ملفوظ اولور ❊ نوع ثانی ❊ ضمیر متصلدرکه بغیره ملفوظ اولور وضمیر منفصل بحسب الذات یدیدرکه بونلردر (بن سن او اورا اویله بزسز) کبی اشبو ضمائردن (او اورا اویله) ضمیرلری اسماء ظواهر کبی (لر) حرفیله جمع و (بز سز) ضمیرلریدخی حرف مرقوم ایله جمع الجمع اولورلر (اونلر اورالر اویله‌لر بزلر سزلر) کبی وبحسب الموضوع له اوچ صنفدر ❊ صنف اول ❊ متکلمك ومخاطبك ومكاندن بشقه غائب متقدم الذکرك انجق ذواتنه ذهنا اشارته وضع وتعیین اولنان (بن سن او بز سز) ضمیرلریدر ❊ صنف ثانی ❊ خاصة مكان متقدم الذکرك ظرفیتی اعتبار اولنمیه‌رق انجق ذاتنه ذهنا اشارته وضع وتخصیص اولنان (اورا) ضمیریدر (اورایی کور) کبی ❊ صنف ثالث ❊ علی الاطلاق غائب متقدم الذکرك وصفیله بیله ذاتنه ذهنا اشارته وضع وتعیین اولنان (اویله) ضمیریدر (اویله آدمك صوکی چیقمز اویله‌لردن نه‌اولور) کبی وضمیر متصل دخی بحسب الذات اون اوچدرکه بونلردر (م ام مز از لم وز ق یا ك ڭ سڭ ڭز سڭز اڭ سی) کبی وبحسب الموضوع له ایکی صنفدر ❊ صنف اول ❊ ضمائر مضاف الیهادرکه بونلردر (م مز ڭ ڭز سی) کبی (اغام اغامز اغاڭ اغاڭز اغاسی) مثللی ❊ صنف ثانی ❊ ضمائر مسندالیهادر یعنی اسم متقدم مسندالیهدن عبارت اولان ضمیرلردر بوصنف دخی بحسب المحل اقسام ثلثه متداخله‌یه منقسم اولور ❊ قسم اول ❊ انجق امر حاضره وامر غائبه لاحق ومتصل اولان (اڭ لم وز سڭ سڭز) ضمیرلریدر (اوقویڭ یازڭ اوقویه‌لم یازه‌لم اوقویه‌وز یازه‌وز اوقویه‌سڭ یازه‌سڭ اوقویه‌سڭز یازه‌سڭز) کبی ❊ قسم ثانی ❊ انجق (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق ومتصل اولان (م ڭ ق یاڭ ڭز) ضمیرلریدر (بن ایدم سن ایدیڭ بز ایدیك سز ایدیڭز بن ایسه‌م سن ایسه‌ڭ بز ایسه‌ك سز ایسه‌ڭز اوقودیم اوقودیق اوقودیڭ اوقودیڭز) کبی ❊ قسم ثالث ❊ کلمات باقیه الی البیانه لاحق اولان (ام از سڭ سڭز) ضمیرلریدر (اوقورم وقورز اوقورسڭ اوقورسڭز اوقومليم اوقومليز اوقوملیسڭ اوقوملیسڭز) کبی ایمدی ضمیر منفصل بجمیع اصنافها الثلثه اسماء ظواهر کبی مستعمل اولمغله اسم ظاهره لاحق اولان اشبو (ه ای جه ده دن م ك) حرفلری وضمائر متصله مسندالیهانك قسم ثالثی اولان اشبو (ام از سڭ سڭز) ضمیرلری ضمائر منفصله‌یه دخی لاحق ومتصل اولورلر (بنه سنه بزه سزه اونه اورایه اویله‌جه باقدی بنی سنی بزی سزی اونی اونلری اویله‌جه کوردی بندن بزدن اوندن اورادن کتدی سنده سزده قالدی بنم حالم بزم حالمز سنڭ حالڭدن سزڭ حالڭزدن ایودر ارادیغڭ بنم بزز سنسڭ سزسڭز) کبی وخاصة (اورا اویله) ضمیرلرینه ضمیر مضاف الیها دخی لاحق ومتصل اولور (بنم بورام بویله‌م بزم بورامز اویله‌مز سنڭ اوراڭدن اویله‌ڭدن سزڭ اوراڭ بولك اویله‌سندن اور) کبی ❊ مهمه ❊ کلمات مرقومه‌دن (بن سن) ضمیرلرینه (ا) حرف لاحق

اولدیغی صورتده آیدین اهالیسی اول ضمیرلری کالاول رقیق ایدوب (بنی سنی کوردی) مقامنده (بنه سنه
کوردی) دیرلر ودارالسلطنه سکنه‌سیله روم ایله وباق اناطولی اهالیسی ضمیرین مرقومینی صورت مذکورده
علی غیرالقیاس تفخیم ایدرلر بو صورتده (بنه سنه) ضمیرلرینك شطر اخیرنی اولان نون مفتوحه‌یی وکذا (اونه
بونه شونه) ضمیرلرنده‌کی نون مجتلبه‌مفتوحه‌یی کندویه مخرججه متقرب وصفاتجه متناسب اولان کاف نونیه شیئنده
وفتحه‌لری اولان هاء رسمیه‌یی دخی الف رسمیه صورتنده ترسیم وترقیم ایتمز یعنی اسماء خمسهٔ مرقومه‌یی (بکا سکا
اوکا بوکا شوکا) صورتلرنده یازمز وخاصة (بنه سنه) ضمیرلرینی (باکه ساکه) شکللرنده یازمز کلمات ترکیه‌نك
کیفیات تغیرینه عدم معرفتدن وقانون املایه عدم رعایتدن نشأت ایلدیکی ظاهر اولور وضمیر متصل مضاف الیه
یعنی (م مز سك سکز سی) ضمیرلری اقسام کلماتدن کافهٔ نکراته لاحق اولدیغی کبی معارفدن (اورا اوبله)
ضمیرلرینه و (بورا شورا بویله شویله) اسم اشارتلرینه دخی لاحق ومتصل اولور (بنم اورام اوبله‌م سنك
شویله کدن شونك شویله‌سندن سزك بورا کزدن اونك اوراسندن ایودر) کبی ﴿ تنبیهات ﴾ ﴿ تنبیه اول ﴾
(سی) ضمیر غائبی ساکن الاواخر کلماته لاحق اولدیغی صورتده سینی حذف وکسره‌سنی حرف ساکنه نقل لازم
ایدیکی (زیدك قوزوسی آتی خانه‌سی اوی کوله‌سی اوغلی) کبی و (صو) اسمنه لاحق اولدیغی صورتده
سینی یایه قلب اولندیغی (صویی) کبی وامر حاضردن وجه مخصوص اوزره مصاغ اسم مصغره لاحق اولدیغی
صورتده سینی کسره‌سیله بیله منویاً حذف اولندیغی (کوله‌می کولومسه‌یه‌سی کلدی) کبی حروف مقلوبه
وحروف محذوفه بابلرندن ظاهر وآشکار اولور ﴿ تنبیه ثانی ﴾ (سی) ضمیری اداة جمع اولان (لر) حرفندن
صکره کلماته لاحق اولمغله ضمیر غائب مضاف الیهده جمع ضمیری اولمدیغی مستبان اولور (بونك اغاسی اغالری
بونلرك اغاسی اغالری بونلردر) کبی ﴿ تنبیه ثالث ﴾ (بوآت بنم بزم اغانك) مثاللرده‌کی میم وکاف ساکنه‌لر
(کوله‌م اغاك) مثاللرده‌کی میم وکاف ساکنه‌لر کبی معنای اضافتی افاده ایدرلرسه‌ده صورت اولاده میم وکاف
لاحق اولدقلری کلماته کلمهٔ اخرانك اضافت واختصاصنی افاده واشعار ایتمرله لام تخصیص عربیه مثللی حرف
اضافت وتخصیص اولدقلری وصورت ثانیه‌ده لاحق اولدقلری کلمات کندولرینه منسوب ومضاف اولمریله
ضمیر مضاف الیه اولدقلری حروف معانی بابندن ظاهر ونمایان اولور وضمیر متصل مسندالیهك قسم اولی اولان
(الك ام لم وز سك سکز) ضمائرندن (الك) ضمیری انجق امر حاضره وباقیلری اداة غیبتدن (اه) حرفیله
مطرف امر غائبه لاحق ومتصل اولورلر (اوقویز اوقویك یازك اوقویه یازه اوقویه‌م یازیم اوقویه‌لم
یازه‌لم اوقویه‌وز اوقویه‌سك یازه‌سك اوقویه‌سکز یازه‌سکز) کبی شوقدرکه ممالك عثمانیه‌ده مستعمل لغتده متکلم
مع الغیر ایچون (لم) ضمیرینی وجغتای لغتنده (وز) ضمیرینی استعمال ایدرلر ﴿ تنبیه ﴾ (الك ام) ضمیرلرنده‌کی
همزهٔ مکسوره‌لری بعض صورتده یایه قلب ایله وبعض صورتده حذف ایله ضمیرین مذکورینی تخفیف واجب
اولدیغی حروف مقلوبه بابندن مستبان اولور وضمیر متصل مسندالیهك قسم ثانیسی اولان (م ك ق یا ك کز)
ضمائری لغت فصیحه ومشهوره‌ده انجق (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق اولور نته‌که انفا ذکر اولندی
وبعض تراکمه بیننده متداول لغتده ضمیر متکلم مع الغیر اولان (ق یا ك) ضمیری فعلین مرقومینه الحاق
اولندیغی کبی قسم ثالثك لاحق اولدیغی تی ابیان کلماته دخی الحاق وایصال اولنور (وقورق یازه‌رق کاورك
کیده‌رك) کبی وضمیر متصل مسندالیهك قسم ثالثی اولان (ام از سك سکز) ضمائری اقسام کلماتدن (امش)
فعلنه وفعل حالی‌یه ومستقبلره وفعل مربع النسبه‌یه وصفاته واسماء مشتقه‌یه واسماء اعیان غیر مشتقه‌یه واسماء اعیاندن
خبر وقوعی صحیح وجائز اولان اسماء معانی‌یه وبالاده ذکر اولندیغی اوزره ضمائر منفصله‌یه لاحق ومتصل اولورلر
(بن ایمشم سن ایمشسك بز یازمشز سز سویلمشسکز بن سویلیورم سن دیکلیورسك بزاغلرز سزاجیرسکز
بن سویلیه‌جکم سن کوله‌جکسك بز سویلیه‌جکز سزاکلمه‌یه‌جکسکز بن بزم سن بوزسك بز یازیجیز سزاوقوجیسکز

ن حوشنودنم سن شاشیلمت بزبویله یز سزاوبله سکز) کبی ❊ تنبیه ❊ (ز) ضمیرینك همزه سنی دخی بعض صورتده یایه قلب ایله وبعض صورتده حذفله ضمیر مذکوری تخفیف واجب ایدیکی حروف مقلوبه بابندن مستبان اولور ❊ یدنجی باب ❊ اسماء اشارتك انواع واحکامی بیانده‌در معلوم اوله که اسم اشارت ضمیر منفصل مثللی اوچ صنفدر ❊ صنف اول ❊ مکانك غیری محسوس مشاهدلك انجق ذاتنه حساً اشارته وضع وتعیین اولنان (بو شو) اسملریدر ❊ صنف ثانی ❊ مکان محسوس مشاهدلك ظرفیتی اعتبار اولنمیه‌رك یالکز ذاتنه حساً اشارته وضع وتعیین اولنان (بوراشورا) اسملریدر ❊ صنف ثالث ❊ علی الاطلاق محسوس مشاهدلك وصفیله یاله ذاتنه حساً اشارته وضع وتخصیص اولنان (بویله شویله) اسملریدر واصناف ثلثه‌دن هر بری اشعار اولندیغی اوزره ایکیشر قسمدر ❊ قسم اول ❊ قریبه اشارته موضوع اولان (بو بورا بویله) اسملریدر (بو آدم بوراده بویله بر ایش ایتدی بونلر بورالری بویله‌جه کوردیلر) کبی ❊ قسم ثانی ❊ بعیده اشارته موضوع اولان (شو شورا شویله) اسملریدر (شو آدم شوراده شویله کیسه‌یی تجهیل ایتسون چوق شی شونلر شورالری کوردیلر شویله‌لرك صوکی چیقمز) کبی ❊ خصیصتان ❊ ❊ خصیصهٔ اولی ❊ قریبه اشارته تعیین اولنان اسماء ثلثهٔ مذکوره‌دن انجق (بو) اسمنه حروف معانیده ذکر اولندیغی اوزره (اش) حرفی داخل اولوب مشارالیه قریبی برقاتدخی تقریب ایتمکله اداة تقریب اولور (اشبو آدم عارفدر) کبی ❊ خصیصهٔ ثانیه ❊ بعیده اشارته موضوع اولان اسماء ثلثهٔ مذکوره‌یه یعنی (شو شورا شویله) اسملرینه (دی) حرفی داخل اولوب مشارالیه بعیدی برقات دخی تبعید ایتمکله اسم اشارت عربیه حرف خطابدن اول لاحق اولان لام ساکنه ومکسوره مثللی اداة تبعید اولور (دی شو آدم دی شورامی دی شویله کیسه) کبی شوقدرکه (دی) حرفی مشارالیهك بعدی نسبتنده مد واشباع اولنور

مقصد ثانی

امر حاضر مجردك وامر حاضر مزید فیهلرك انواع واقسامنی واحوال واحکامنی مبین مسائلدرکه اون برباب طرح وتقسیم اولنمشدر ❊ برنجی باب ❊ امر حاضر مجردك اقسام واحکامی بیانده‌در (توطئه) اولا معلوم اوله که علم لغت الفاظ مفرده وکلماتك معنالرینی تفسیر وتعریف ایچون ترتیب وتألیف اولنمش اولدیغندن وکلمات اشتقاقیه فعلیه اقسامندن مصدرك معناسی دخی بسیط بولندیغندن علم مرقومده مصدر اصل ومرجع اتخاذ اولنمش وعلم اشتقاق لفظ مفردك معناسنه مناسب اولان معانئ متنوعهٔ مطلوبه‌یی علی وجه الاختصار تحصیل وتأدیه غرضیله صیغه‌سنی صیغ مختلفه‌یه تبدیل وتحویل ایتمه‌نك طریقنی افاده واعلام ایچون تأسیس وتصنیف اولنمش اولدیغندن کلمات اشتقاقیه فعلیه‌دن هرقنغیسی حروف زوائددن مجرد وخالی ایسه یعنی بسیط ایسه علم مذکورده اصل ومرجع اتخاذ اولنمق افاده وافهامه انسب والیق واخذ تلقیه اقرب واوفق کورنمش وبیاندن مستغنی اولدیغی اوزره کلمات اشتقاقیه فعلیهٔ عربیه اقسامندن ماضی غائب معلوم ثلاثی ورباعی مجردلر کرك حقیقة کرك حکما زوائددن خالی وعاری اولدیغی مثللی کلمات اشتقاقیه ترکیه اقسامندن امر مخاطب معلوم وجودی دخی یعنی امر حاضر مجرد دخی یاحقیقة ویاخود کلمات اشتقاقیه فعلیهٔ سائره‌یه نسبتله زوائددن خالی اولدیغندن کلمات اشتقاقیهٔ فعلیهٔ عربیه‌نك کیفیات تغیر وتحولنی بیان حقنده ماضئ مزبور عندالکوفیین (*) اصل ومرجع اتخاذ اولندیغی مثللی کلمات اشتقاقیهٔ فعلیهٔ ترکیه‌نك

[*] مختار کوفیینی وجوه ترجیح بیانده ائمهٔ لغتدن بویله برمسکت توجیه کورلمشدر (نکتهٔ نفیسه) هرشخصك اخلاق خفیه واحوال جبلیه‌سی وعلی الخصوص صفت غالبه‌سی کلامندن بللی اولدیغی مثللی طوائف مختلف الالسنه‌دن هرصنف طائفه‌نك کندولرینه مخصوص اولان احوال طبیعه‌لری وخصوصا صفت غالبه‌لری دخی لغت ولسانلرینك کیفیت نظامندن جلی وبللی اولمغله معانئ مضمرهٔ مختلفه‌یی بالسهوله افاده وتحصیله وسیله اولان کلمات اشتقاقیه فعلیه‌دن ماضی صیغه‌سنك لسان عربده وامر حاضر صیغه‌سنك لسان ترکده اصل ومرجع واول ماوضع اولمسندن عرب عربانك صفت غالبه‌لری احوال ماضیه‌یی اخبارك لوازم ومقتضاسندن اولان ضبط اخبار واطلاع اسرار وفرط ذکا حالتلری وبزم صفت غالبه‌مز دخی امرك لوازم ودواعیسندن اولان استعلا وقهر واستیلا کیفیتلری اولدیغی بللی اولور.

کیفیت تغییر وتحولی افاده ویلدن بابده دخی امر حاضر مذکور اصل ومشتق منه اعتبار ومعاییرینی تفسیر وتعریف خصوصنده مصدرك اصالتی صورتنی اختیار اولنمشدر ثانیا معلوم اوله که کلمات اشتقاقیه فعلیهٔ عربیه اقسامندن ماضی مزبورك معناسنه مناسب معانی متنوعهٔ مطلوبه‌یی علی وجه الاختصار کسب وتحصیل ایچون صیغه‌سنی صیغ مختلفه‌یه تبدیل وتحویل ایتمه‌نك محصولی ماضی مرقومك متضمن اولدیغی معانی ثلثه‌دن یا انجق ماده‌سنك مدلولی اولان حدثی ویاهیئتنك مدلولی اولان نسبت تامهٔ خبریه ایله زمان ماضی‌یی ویا مدلولات ثلثه‌نك مجموعنی تغییر وتبدیل ایچون اولماضینك یا اولنده ویا اخرنده ویا فاسیله عینی بیننده ویا عینیله لامی بیننده ویامحال اربعهٔ مذکوره‌نك ایکیسنده ویا اوچنده یا (الیوم تنساه) حرفلرندن ویاخود عینی ویا لامی جنسندن بردن درده قدر حرف زیاده ایدرك ویا ماضئ مرقومك حرکاتندن برینی ویا ایکیسنی تبدیل ایدرك ویا حرکاتندن برینی حذف واسقاط ایدرك ویاخود امور ثلثهٔ مذکوره‌نك ایکیسنی ویا اوچنی اجرا ایلیه‌رك صیغه‌سنی صیغ مختلفه‌یه تحویل ایتمکدر بوصورتده اشتقاق فعلی عندالکوفیین (احادی ثنائی ثلاثی) قسملرینه منقسم اولور وکلمات اشتقاقیه فعلیهٔ ترکیه قسملرندن امر حاضر مرقوم دخی سبب مرقومدن ناشی اصل ومشتق منه اولمغله امر مذکورك معناسنه مناسب معانئ متنوعهٔ مطلوبه‌یی کسب وتحصیل ایچون صورتنی قوالب مختلفه‌یه اصاغه وافراغ ایتمه‌نك محصولی دخی اول امرك متضمن اولدیغی معانی ثلثه‌دن یا انجق حدثی ویا انجق نسبتی ویا نسبتله بیله زمانی ویاخود معانی ثلثه‌نك مجموعنی تغییر وتبدیل ایتمك ایچون امر مزبورك انجق اخرینه حروف بسیطه ومرکبه‌دن بردن یدی‌یه قدر حروف زیاده ایدرك (سویلشدرتدرلمیه‌جك) کبی وخاصة نسبت امریه ایله زمانی تغییر ایتمك ایچون یا اخرنده حرکه زیاده ایدرك (یاز یازی قوش قوشو اول اولو قورق قورقو) کبی ویا اخرنده‌کی حرکه‌یی تبدیل ایدرك (قاپه قاپو بلاه بللی طوزسه طوزسی) کبی ویا اخرندن حرکه‌یی حذف واسقاط ایلیه‌رك (بوشه بوش یواشی یواش) کبی صیغه‌سنی صیغ مختلفه‌یه تبدیل وتحویل ایتمکدر بوصورتده اشتقاق فعلی ترکی انجق احادی اولور ثالثا معلوم اوله که مارالذکر ماضی عربینك متضمن اولدیغی معانی ثلثه‌دن نسبتله زمان هم اولماضیده طریق مذکور اوزره حرف زیاده ایتمکله متغیر اولور (عَلِمَ عالَمَ عَلِيمٌ عَلّامٌ نَصَرَ نَصّارٌ اَنْصَرَ مُنْصَرٌ) کبی وهم اولماضینك حرکه‌سنی تبدیل ایتمکله متغیر اولور (حَسُنَ حَسَنٌ عَجِلَ عَجَلٌ) کبی وهم حرکه‌سنی اسقاط ایتمکله متغیر اولور (صَعُبَ صَعْبٌ قَتَلَ قَتْلٌ) کبی ومعانی ثلثهٔ مذکوره‌دن حدث ایسه یا اول ماضیده حرف زیاده ایتمکله متغیر اولور (کَرُمَ اَکْرَمَ کَرَّمَ کَسَرَ اِنْکَسَرَ خَرَجَ اِسْتَخْرَجَ) کبی ویا اولماضینك بعض حرکه‌سنی تبدیل ایتمکله متغیر اولور (کَسَرَ کُسِرَ عَلِمَ عُلِمَ) کبی بوصورتده حرکه مبادئ اشتقاقیه دخی حروف زائدهٔ اشتقاقیه مثللی ماضئ مرقومك متضمن اولدیغی معانئ ثلثه‌دن بعض صورتده حدثی وبعض صورتده نسبتله زمانی تغییر ایتمکین هر بری ایکیشر نوع اولوب برنوعی مغیر الاحداث وبرنوعی مغیر النسبه اولور اما امر حاضر ترکینك متضمن اولدیغی معانی ثلثه‌دن نسبتله زمان انفا بیان اولندیغی اوزره گاه اخرینه حرف زیاده ایتمکله وگاه حرکه زیاده ایتمکله وگاه اخرنده‌کی حرکه‌یی تبدیل ایتمکله وگاه اوحرکه‌یی اسقاط ایتمکله متغیر اولدیغندن حرکات وسکنات اشتقاقیه انجق مغیرة النسبه اولوب معانی ثلثه‌دن حدث ایسه امر مرقومك اخرنده انجق حرف زیاده ایتمکله متغیر اولدیغندن ذکر اولنان درت نوع علامات اشتقاقدن انجق حروف اشتقاقیه ایکی نوع اولور ❊ نوع اول ❊ امر حاضر مجردك متضمن اولدیغی معانی ثلثه‌دن انجق حدثی تغییر ایدوب بردن التی‌یه قدر اجتماعلری جائز اولان اشبو (ش ن سه مسه ر رز ت در ل مه) حرفلریدر (سویلش اران اغسه کولومسه اوچور امزر اوقوت یازدر یازل یازمه کورشدرتدرلمسون) کبی پس ذکر اولندیغی اوزره حروف عشرهٔ مذکوره لاحق اولدقلری امر حاضرلرك متضمن اولدقلری معانی ثلثه‌دن احداثی تغییر ایتمکله حروف مغیرة الاحداث اسمیله واوحروف ایله

مطرف امر حاضرلر دخی مزید فیها اولمرله تخفیفا مزیدات نامیله تسمیه اولنمشلردر که هر برینك احوالی ابواب آتیه‌ده مفصلا ذکر وبیان اولنه‌جقدر نته‌که ائمهٔ لغت عربیه ماضی مجرد عربینك متضمن اولدیغی حدثی تغییر ایدن حرفلرك بولندیغی ماضیلره ومشتقاتنه (مزیدات) تسمیه ایتمشلردر ❊ نوع ثانی ❊ امر حاضر مرقومك متضمن اولدیغی معانی بلنه‌دن یا انجق نسبت امریه‌یی ویانسبتله بیله زمانی تغییر ایدوب اجتماعلری ممتنع اولان اشبو (انجی اه‌جق یا اه‌جك اِش اِن اِیُور تی تمْج ج جه د ر ز سُو سَق ق یاك قه یاکه قی یاکی قِج یا کِج قِن یا کَن قون قِن یا کون کین قو که م مه مْج مْج مور مق یامك مِق یامك ملی مال یا مان ن) حرفلریدرکه سماعاً وقیاسا امر حاضر مجرد ومزیدلره منفرد الاحق اولوب اول امرلرك متضمن اولدیغی معانی بلنه‌دن کاه انجق نسبتی وکاه نسبتله بیله زمانی تغییر ایتمکله (حروف مغیرة النسبه) اسمیله تسمیه اولنمش و بو حرفلرك لحوق وانضمامیله امر حاضر مجرد ومزید فیهلردن مأخوذ اولان اوتوز ایکی نوع مشتقاتك صیغ مختلفه‌سی بطریق الاشتراك والترادف اون سکز نوع معانی کلیه‌ده مستعمل اولمغله مشتقات مرقومه تقسیمات متداخله ایله اون سکز قسمه تقسیم وهر قسم براسم ایله توسیم اولنمشدر شویله‌که برقسمنه مصدر تسمیه اولنمشدرکه (مصدر اصلی) و (مصدر مخفف) و (مصدر مؤکد) قسملرینه منقسمدر (یازمق سویلمك یازمه سویله یازمقلق سویلمکلك) کبی وبرقسمنه حاصل مصدر ومصدر نوعی تسمیه اولنمشلردر (یازش سویلیش) کبی وبرقسمنه فعل حالی تسمیه اولنمشدر (یازیور سویلیور) کبی وبرقسمنه مستقبل مرجو النسبه تسمیه اولنمشدر (یازارسویلمز) کبی وبرقسمنه مستقبل مجزوم النسبه تسمیه اولنمشدر (یازه‌جق سویلیه‌جك) وبرقسمنه مستقبل مؤکد النسبه تسمیه اولنمشدر (یازیسردر) کبی وبرقسمنه فعل مربع النسبه تسمیه‌اولنمشدر (یازملی) کبی (اکلرم یازملیدر یازملیها یازملیده حالنی کورملی) کبی وبرقسمنه صفت حادثه‌تسمیه اولنمشدر (یازان) کبی وبرقسمنه مبالغه صفت حادثه تسمیه اولنمشدر (یازیجی اوقویجی) کبی‌وبرقسمنه صفت ثابته تسمیه اولنمشدر (قریق کسك قرقین کسکین اولقون دوشکون یورقه صاغلام ششمان اوزون) کبی‌وبرقسمنه مبالغه صفت ثابته تسمیه‌اولنمشدر (کولیج اوصانقج اوشانکج اوتانقن اوشانکن صولوغن یوروکن کزانتی) کبی وبرقسمنه اسم مصدر تسمیه اولنمشدر (قرارتی قیرارتی بولانتی بورونتی قازانج سونج یاقشیق اسنك طالقه صایق کورکی اویقو الیم صاتیم اولوم دیریم) کبی وبرقسمنه مبالغهٔ اسم مصدر تسمیه اولنمشدر (اولاد صاغناق کوره‌نك) کبی وبرقسمنه اسم موصوف تسمیه اولنمشدر (ایلنتی توتسو صاریق سکك الق ویرکی طانیم یاغمور یاکاتمج طالقج) کبی وبرقسمنه اسم مکان فعل تسمیه اولنمشدر (اقتی کجید قوناق قیشلاق کزاك سیراك بورقج صوقوم یاتیم اتلامیج طولامیج بیرتج باصه‌مق طوته‌مق قاچه‌مق اغمان کسمان) کبی وبرقسمنه اسم زمان فعل تسمیه اولنمشدر (یاتسو) کبی وبرقسمنه اسم آلت فعل تسمیه اولنمشدر (قیساج طیقاج بچاق کورك الك بچق سوزکی قاشاغی بیله‌کی باتلانج سوزکج) کبی وبرقسمنه‌اسم اثر فعل تسمیه اولنمشدر (قیرپنتی کسنتی قرنتی سپورونتی یونقه جکنه‌م دیلیم جکنه‌مك قیق کسمك قوصمق) کبی اشبو اون‌سکز قسمدن هر برینك احوالی دخی مقصد ثالثده بر بابده مفصلا ذکر وبیان اولنه‌جقدر وبوده معلوم اوله‌که افعال ناقصه‌دن (ایدی ایمش ایسه) فعللری امر حاضره لاحق اولدقلری صورتده هر بری حروف مغیرة النسبه منزله‌لرنده اولمغین وبوسببدن امر حاضر ایله افعال ثلثه‌دن مرکب اولان فعللر من جهة المعنی بسیط اولمغین امر حاضر ایله (ایدی) فعلندن مرکب اولان فعله (ماضی محسوس النسبه) و (ایمش) فعلندن مرکب اولان فعله (ماضی منقول النسبه) و (ایسه) فعلندن مرکب اولان‌فعله (فعل مثلث النسبه) تسمیه اولنمشدر (یازدی یازمش یازسه) کبی بونلرك دخی احوالی مقصد ثالثده مار الذکر اون سکز نوع مشتقات بسیطه دنصکره اوچ بابده ذکر اولنه‌جقدر

امر حاضر مجرد عرفینك اقسامی

ایمدی امر حاضر مجرد مقدمه‌ده ذکر اولندیغی اوزره یامجرد حقیقیدر و یا مجرد عرفیدر امر مجرد حقیقی بنفسه نسبت امریهٔ خطابیه‌یه دلالت ایده (کول آغله ارا بول اوقو یاز یی ایچ) کبی امر مجرد عرفی حروف امریه‌اسمیله مسمی اشبو (ت ده ر رقه‌یارکه سه سُر ق یاك قُریا کُر ل له لن مسه ن وار) حرفلرینك انضمامیله نسبت امریهٔ خطابیه‌یه دلالت ایده (کوزت اوکرت قجرده قغشده وزرده فسلده اور بارقار قارار صارار یادرقه اسرکه صوسه بمسه اقسر اوکسور اجق بجك کوزك فشقر خشقر پوسکر توسکر دریل ازال چوغال کوزله صوله هارله قاره‌له صابونله حرکه‌له غیرتلن سمزلن کورمزلن بیلمزلن یرامزلن ازمسه طاتلمسه اوکرن کوجن صوار) کبی وینه مقدمه‌ده اشعار اولندیغی اوزره مار الذکر اون نوع حروف مغیرة الاحداثدن ومغیرة النسبه‌دن قیاسی قسملرینك کافه‌سی وسماعی قسملرینك چوغی و (ایدی ایمش ایسه) فعللری امر مجرد عرفی‌یه دخی لاحق ومتصل اولمرله امر مجرد حقیقیدن اصاغه اولنان مزیداتك ومار الذکر یکرمی بر نوع مشتقاتك پك چوغی امر مجرد عرفیلردن دخی اصاغه و افراغ اولنورلر پس بوسببدن امر مجرد حقیقی مشتق منه حقیقی وامر مجرد عرفی مشتق منه اضافی اولور وبوده مخفی اولمیه که اون درت نوع حروف امریه‌دن (ده سه قُریا کُر) حرفلری انجق اصواته و (له لن) حرفلرندن ماعداسی انجق اسماء ترکی الاصله و (ان) حرفی هم اسماء ترکی الاصله وهم اسماء منقوله‌یه و (له) حرفی هم اسماء ترکی الاصله وهم اسماء منقوله‌یه وهمده اصواته لاحق اولور

ایکنجی باب

امر حاضر مزید فیه الشینك احوال واحکامی بیانده‌در معلوم اوله که امر حاضر مزید فیه الشین شول امر حاضر مجرد حقیقی وعرفیدر که اخرینه حروف مغیرة الاحداثدن (ش) حرفنك یعنی شین ساکنه‌نك سماعا لحوق وانضمامیله متضمن اولدیغی حدث تغیر ایدرك اتی البیان التی نوع حدثه تبدل وتحول ایده تفصیلی بوکه امر مزید فیه الشینی بحسب السماع یافاعل واحده اسناد جائز اولور ویاخود فواعل متعدده‌یه صریحاً ویاضمناً اسناد لازم اولور ومتعدده اسناد لازم اولدیغی صورتده اول فواعل متعدده‌نك اصل فعلده مشارکتلری اولمغله مشارکت مرقومه یامعیت ومساوات طریقیله‌در ویامقابله ومغالبه طریقیله‌در وصور ثلثه‌ده امر مزید فیه الشین یاامر مجرد لازمدن مشتقدر ویامفعول غیر لازم التعقله متعدیدن مشتقدر ویامفعول لازم التعقله متعدیدن مشتقدر ویاخود مفعولین مرقومینه متعدیدن مشتقدر ایمدی مزید فیه الشینی فاعل واحده نسبت جائز اولدیغی صورتده اول مزید فیه الشین اکر لازمدن ویاخود مفعول غیر لازم التعقله متعدی اولان امر مجرددن مشتق ایسه شین مرقومه اولمجردك متضمن اولدیغی حدثی کماله ابلاغ ایتمکین اداة مبالغه حدث اولور (قوغاقیرذی قیرشدی ایش کوجلدی کوجلشدی اوجاق طوتدی طوتشدی یاره‌بتدی بتشدی زید بورالره چیقدی چیقشدی) کبی واکر مفعول لازم التعقله متعدی امر مجرددن مشتق ایسه متضمن اولدیغی حدثی هم کماله ابلاغ وهمده مفعول مرقومی اقتضادن منع ایتمکله هم اداة مبالغه حدث وهم اداة لزوم اولور (زید بکری صیقدی صیقشدردی بکر خالدی ارادی صوردی اراشدردی صورشدردی) کبی واکر ایکی نوع مفعوله متعدی امر مجرددن مشتق ایسه متضمن اولدیغی حدثی هم ینه کماله ابلاغ وهمده مفعول لازم التعقلی اقتضادن منع ایتمکله هم ینه اداة مبالغه وهمده من وجه اداة لزوم اولور (زید اتکنی چاموره بولادی زیدك اتکی چاموره بولاشدی اتکینی ایاغنه طولادی اتکی ایاغنه طولاشدی) کبی ومزید فیه الشینی ولوضمنا فواعل متعدده‌یه اسناد لازم اولوب اول فواعلك اصل فعلده مشارکتلری یعنی امر مجردك متضمن اولدیغی حدثده مشارکتلری معیت ومساوات طریقیله اولدیغی صورتده اکر لازمدن و یا مفعول غیر لازم التعقله متعدی امر مجرددن مأخوذ ومشتق ایسه شین مرقومه اول امر مجردك متضمن اولدیغی حدثك هم فواعل متعدده بینلرنده معیت ومساوات طریقله مشترك ایدیکنی وهمده ابلغ ایدیکنی اشعار ایتمکله هم اداة مشارکت معیه وهم اداة

متضمن اولدیغی حدثك تعلق سببیله وهمده اول مفعولك قبولی سببیله اولدیغی اشعار اولنورسه اداة مطاوعت اولور
(زید عمروی كوردی عمروده زیده كوروندی زید عمروی یواردی عمروده یوارلاندی زید آدملری طو بلهدی آدملرده
طو بلاندی) كبی پس مفعول مرقوم صورت اولاده نائب فاعل وصورت ثانیهده فاعل اولور و اگر ایكی نوع
مفعوله متعدی امر مجرددن مشتق ایسه بو صورتده مزید فیه یا مشتق منهك فاعلنه مسنددر و یاخود مفعول لازم
التعقلنه مسنددر اگر فاعلنه مسند ایسه نون لاحقه امر مجردك متضمن اولدیغی حدثی هم مفعول لازم التعقلی
اقتضادن حجر وهمده اولحدثی بالاصاله ومفعول متروكی باتبع تكثیر ایتمكله هم اداة لزوم وهم اداة تكثیر فعل
اولور (بونی زیده سو یله زیده سو یلن) كبی كه زیده چوق سو یله معناسنهدر اگر مفعول لازم التعقلنه مسند
ایسه نون لاحقه بعض امرده اداة مجهولیت اولور (زید بونی عمروه سو یلسون بوشیٔ عمروه سو یلنسون) كبی
و بعض امرده اداة مطاوعت اولور (زید اتكینی ایاغینه طولادی اتكده ایاغنه طولاندی زید بكری چاموره
بولادی بكرده بولاندی) كبی ﴿ متممه ﴾ مفعول لازم التعقل نائب فاعل اولدیغی صورتده فاعله مشابهت كاملهسی
اولدیغندن اخرندن (ای) حرفنی حذف واجب اولور (زید بوسوزی عمروه سو یلدی بوسوز عمروه سو یلندی
بكر پارهیی عمروه و یردی پاره عمروه و یرلدی) كبی ومفعول غیر لازم التعقل ایله مارالذكر متعلقات نائب فاعل
اولدقلری صورتده اخرلرندن (اه ایله این ده دن) حرفلرینی حذف ممتنع اولور (زیده كولندی
باقیلدی عمرو ایله اوینانور كوندزین او یونور بوراده او یونمز بودرتدن اولنور) كبی (تفرقه) نون ساكنه اداة
تكثیر واداة لزوم واداة مطاوعت اولورسه بحسب السماع انجق امر مجرده لاحق اولوب اول امرك حرف اخیری
ساكن ومتحرك اولمسی جائز اولور (اران كین كورون باقین) كبی و برده اول نوندن صكره امره ادوات تعدیهدن
(در) حرفنی ولام ساكنهٔ مجهولیهیی ضم والحاق جائز اولور (او كوندر او كونیلور ارانیلورسو یلنور بولاندرطولاندر
باقیندرمه) كبی اما نون ساكنهٔ مرقومه اداة مجهولیت اولدیغی صورتده بحسب القیاس امر حاضر مجرددن انجق
متحرك الاخر امرلر ایله لام ساكنه ایله مطرف امرلره لاحق اولور و برده نون مجهولیهدن صكره امره مارالذكر
(در) حرفیله لام ساكنهٔ مجهولیه لاحق اولهمز ﴿ تنبیه ﴾ نون ساكنهنك لاحق اولدیغی اسم وامر
حاضر متحرك الاخر اولدقلری صورتده علی حالهما ابقا لازم اولدیغی (بونلر اونلر اراندی سو یلندی) كبی وساكن
الاخر اولدقلری صورتده اجتماع ساكنین علی غیر حده محذورینی دفع ایچون حرف اخیر ساكنی ماقبلی مضموم
ایسه ضمه ایله ماقبلی مكسور یا مفتوح ایسه كسره ایله تحریك لازم كلدیكی (كوروندی بیلندی باقندی) كبی تلفظات
واقعهدن ظاهر اولور ﴿ التنجی باب ﴾ امر حاضر مزید فیه الرانك احوالی بیانندهدر معلوم
اوله كه امر حاضر مزید فیه الرا شول امر حاضر مجرددر كه اخرینه بحسب السماع حروف مغیرة الاحداثدن راء
ساكنهنك لحوق وانضمامیله متضمن اولدیغی حدث تغیر وحدث دیكره تبدل ایده تفصیلی بوكه راء ساكنه حروف
معانی بابنده اشعار اولندیغی اوزره هم بعض اسمه بحسب السماع لاحق اولوب اداة امر حاضر اولور (اور بار قر
قارار اغار قیزار كوكار صارار) كبی وهم امر حاضره لاحق اولوب بحسب السماع حروف مغیرة الاحداثدن اداة
تعدیه اولور و بحسب القیاس حروف مغیرة النسبهدن اداة مستقبل وجودی مرجوالنسبه اولور شوقدر كه راء
ساكنه اداة تعدیه اولدیغی صورتده لاحق اولدیغی امر حاضره مجرد هم ایكی حرفلی وهم حرف اخیری (ت
ج ش ق غ) حرفلرندن بری اولمق سماعاً لازم وواجب اولور (بتر یتر كیدر اوچور كوچور بشر دوشور
چیقار طوغور) كبی و اداة مستقبل اولدیغی صورتده بابنده تفصیل اولنهجغی وجهله امر حاضر مجردك
ومزید فیهك بلا استثناء كافهسنه لاحق اولور (یازار چیقارتدرز) كبی ایمدی مزید فیه الرانك اصلی ومشتق منهی
اولان امر مجرد یا لازمدر و یا مفعول غیر لازم التعقله متعدیدر و یاخود مفعول لازم التعقله متعدیدر اگر لازم
ایسه راء ساكنهنك لحوقیله مفعول لازم التعقله متعدی اولور (كوچ زیدی كوچور دوش زیدی دوشور) كبی

واكر مفعول غير لازم التعقله متعدی ایسه راء ساكنه نك لحوقیله مفعول لازم التعقله دخی متعدی اولور (بورایه چیق
قاچ زیدی بورایه چیقارقاچر) کبی واكر مفعول لازم التعقله متعدی ایسه اول رانك لحوقیله مفعول غیر لازم التعقله
دخی متعدی اولور (صوبی ایچ زیده صوبی ایچور) کبی بو صورتده راء ساكنه مرقومه هم مفعول لازم التعقله تعدیه
اداتی اولور وهم مفعول غیر لازم التعقله تعدیه اداتی اولور

✻ یدنجی باب ✻

امر حاضر مزید فیه
(زر) لك احوال واحكامی بیانده‌در معلوم اوله كه امر حاضر مزید فیه (زر) شول امر حاضر مجرددر كه اخرینه
حروف مغیرة الاحداثدن (زر) حرفنك لحوقیله متضمن اولدیغی حدث تغیر وحدث اخره تبدل ایده ایدی حرف
مذكور بحسب السماع امر حاضر مجرددن انجق (ام) امرینه لاحق اولوب اول امره لاحق اولان (در) حرفی
مثالی امر مرقومی مفعول غیر لازم التعقله دخی متعدی قیلغین انجق مفعول غیر لازم التعقله تعدیه اداتی اولور (چوجق
ممه‌یی امسون انامی چوجوغه ممه‌سنی امزرسون امدرسون طبیبه یاره‌یی امدر) کبی شوقدر كه اشعار اولندیغی
اوزره (ام) امری (زر) حرفیله متعدی اولدیغی صورتده مفعول لازم التعقلی بحسب السماع انجق (ممه) اسمی
اولدیغندن انحصار مذكور قرینه‌سیله اكثریا اول مفعول لازم التعقلی حذف ومفعول غیر لازم التعقلی اونك مقامنه
اقامه ایدرلر (چوجوغی امزر) کبی كه چوجوغه ممه‌یی امزر تقدیرنده اولور ✻ تنبیه ✻ (امزر) امری
اخرینه كاف ساكنه نك لحوقیله بحسب السماع اسم الت فعل اولدیغی صورتده حرف مذكورك شطر اخیری بولنان
راء ساكنه نك حذف اولندیغی حروف محذوفه بابندن ظاهر اولور (امزیك) کبی

✻ سكزنجی باب ✻

امر حاضر مزید فیه الثالث ومزید فیه (در) لك احوال واحكاملری بیانده‌در معلوم اوله كه امر حاضر مزید فیه التاو مزید
فیه (در) شول امر حاضر مجرد ومزید فیهای مار الذكرلردر كه اواخرلرینه تاء ساكنه نك و (در) حرفنك لحوق
وانضماملریله متضمن اولدقلری احداث تغیر واحداث اخره تبدل ایده (اوقوت یازدر اوقوتدر یازدرت اوقوتدرت
یازدرتدر) کبی وینه معلوم اوله كه حروف معانی بابنده بیاندن مستفاد اولدیغی اوزره تاء ساكنه هم اسمه وهم امر
حاضره لاحق اولوب اسمه لاحق اولدیغی صورتده انجق اداة امر حاضر اولور (كوزت اوكرت) کبی وامر حاضره
لاحق اولدیغی صورتده بحسب السماع اكر (الدا آز یون) امرلری ایسه تاء ساكنه حروف مجتلبه‌دن اولور (الدات
آزیته یونت) کبی واكر اتی البیان امر حاضرلردن بری ایسه حروف مغیرة الاحداثدن هم مفعول لازم التعقله وهم مفعول
غیر لازم التعقله تعدیه اداتی اولور وكذا (در) حرفی هم جمله نك جزء اخیرینه وهم اتی البیان امر حاضره لاحق
اولوب جزء اخیر مرقومه لاحق اولدیغی صورتده اداة اسناد اولوب ضرورة وزن ایچون شطر اخیری اولان راء
ساكنه‌یی تكریر جائز اولور (زیدبودر بن سویلیه جكمدر نه بیلورسك بلكه ساعت قریبدر) (كرچه یا كاش
سویلینلر چوقدرر) کبی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده مغیرة الاحداثدن هم مفعول لازم التعقله وهم مفعول
غیر لازم التعقله تعدیه اداتی اولور وبوده معلوم اوله كه اداة تعدیه اولان تاء ساكنه و (در) حرفی امر حاضرلره
منفرداً لاحق اولدقلری مثللی امر حاضر مجرددن ومزید فیهدن بعضیلرینه اشبو (ت در ت) ترتیبی اوزره وبعضلرینه
اشبو (در ت در) ترتیبی اوزره مجتمعاً دخی لاحق اولمغین مزید فیه التاایله مزید فیه (در) لك احوال لفظیه واحكام
معنویه‌لرینی باب واحدده بیانه ابتدار اولنمشدر (احوال لفظیه) معلوم اوله كه امر حاضر یا متحرك الاخر ویا ساكن
الاخردر ومتحرك الاخر دخی یا حرف واحد متحركدر یعنی یا بر حرفلیدر ویا زیاده حرفلیدر اكر بر حرفلی ایسه اخرینه
(ت در) حرفلری اشبو (در ت در) ترتیبی اوزره لاحق اولور (دی دیدر دیدرت دیدرتدر یودر یودرت
یودرتدر بیدر بیدرت بیدرتدر) کبی واكر ایكی اوچ درت بش حرفلی ایسه اواخرینه (ت در) حرفلری اشبو
(ت در ت) ترتیبی اوزره لاحق اولورلر امر حاضرلر كرك مجرد حقیقی وعرفی اولسونلر كرك مزید فیه (سه)
ومزید فیه (مسه) اولسونلر (ارات اراتدر اراتدرت قجردات قجرداتدر قجرداتدرت اغسه‌ت اغسه‌تدر
اغسه‌تدرت كولومسه‌ت كولومسه‌تدر كولومسه‌تدرت) کبی وساكن الاخر امر دخی یا ایكی حرفلیدر ویاخود اوچ

درت بش حرفلیدر و ایکی حرفلی دیتی باخرنه باب سبقده مذکور اولدیغی اوزره تعدیه لاحق اولان امرلردر و یاخود بشقه امرلردندر اکر رآء ساکنه تعدیه لاحق اولان امرلردن ایسه رآء ساکنه مذکوره الحاق اولنمدقجه (ت در) حرفلرینی الحاق جائز اولمز واکر بشقه امرلردن ایسه حرف اخیری قنقی حرف اولورسه اولسون اخرینه (ت در) حرفی اشبو (در ت در) ترتیبی اوزره لاحق اولور (یاز یازدر یازدرت یازدرتدر صیق صیقدر صیقدرت صیقدرتدر) کبی شو قدر که قاف مضمومه ایله مطرف ایکی حرفلی امرلردن (آق) امرینه انجق اشبو (ت در ت) ترتیبی اوزره و (قوق) امرینه هم ترتیب مذکور اوزره وهم بحسب القیاس (در ت در) ترتیبی اوزره لاحق اولمله قاعدهٔ مذکوره دن مستثنی اولورلر (آق آقیت آقیتدر اقیتدرت قوق قوقوت قوقوتدر قوقوتدرت قوقدر قوقدرت قوقدرتدر) کبی قالدیکه (اول) امرینک (ایله ایت) امرلری و (کل) امرینک (کتور) امری من غیر لفظهما متعدیلری اولمریله (اول کل) امرلرینه ادوات تعدیه دن هیچ برینی الحاق جائز اولمز واکر اوچ درت بش حرفلی امرلردن ایسه بو صورتده امر حاضر را لام حرفلرندن بریله مطرفدر و یا قاف وکاف حرفلرندن بریله مطرفدر و یاخود حروف سائره ایله مطرفدر اکر را لام حرفلرندن بریله مطرف ایسه اولرا ولام کرک اصلیه کرک زائده اولسونلر (ت در) حرفلری اشبو (ت در ت) ترتیبی اوزره لاحق اولورلر (قارارت قارارتدر قارارتدرت امزر امزرت امزرتدر امزرتدرت چوغالت چوغالتدر چوغالتدرت) کبی واکر قاف وکاف حرفلرندن بریله مطرف ایسه بو صورتده اول قاف وکافک ماقبللری یا ساکندر و یا متحرکدر اکر ساکن ایسه اخرینه (ت در) حرفلری اشبو (ت در ت) ترتیبی اوزره لاحق اولورلر (قورقوت قورقوتدر قورقوتدرت اورکوت اورکوتدر اورکوتدرت) کبی قالدیکه حروف محذوفه بابنده ذکر اولندیغی اوزره (قالق) امرینه (ت در) حرفلری ترتیب سابق اوزره لاحق اولمری مقتضای نظام وقاعده ایسه ده فعل مذکور متعدی قیلنه جغی وقتده اخرندن (ق) حرفی علی غیر القیاس حذف اولنمغله حرفین مذکورینک اشبو (در ت در) ترتیبی اوزره لحوق وانضمامریله متعدی اولور (قالق قالدر قالدرت قالدرتدر) کبی واکر ماقبللری متحرک ایسه ویاخود امر حاضر مذکور (ر ل ق ك) حرفلرینک غیریله مطرف ایسه اول غیر کرک حروف اصلیه دن کرک زوائددن اولسونلر (ت در) حرفلری اشبو (در ت در) ترتیبی اوزره لاحق اولورلر (اجیقدر اجیقدرت اجیقدرتدر کوزکدرتدر بکلك بکیکدرت بکیکدرتدر سویلشدر سویلشدرت سویلشدرتدر سویلندر سویلندرت سویلندرتدر) کبی شو قدر که امر حاضر نون ساکنه مجهولیه ایله مطرف اولدیغی صورتده مزیدفیه النون بابنده اشعار اولندیغی اوزره اخرینه (ت در) حرفلری لاحق اوله مزلر ❊ تنبیه ❊ تاء ساکنه مذکوره را ولام ساکنلر ایله مطرف امر حاضرلره لاحق اولدیغی صورتده اجتماع ساکنین علی حده اولدیغندن حرف اخیر ساکنک علی حاله بقا اولندیغی (قارارت اوجورت ازالت) کبی و قاف وکاف ساکنه لر اولدیغی صورتده یا اجتماع ساکنین علی غیر حده و یاخود اجتماع سواکن ثلثه لازم کلمکله قاف وکاف ساکنه لرک ماقبللرنده کی متحرک اکر مضموم ایسه اول قاف وکافک ضمه ایله واکر مفتوح یا مکسورلر ایسه کسره ایله تحریك اولندقلری تلفظات واقعه دن ظاهر وآشکار اولور (قوقوت آقیت قورقوت) کبی (احکام معنویه) معلوم اوله که (ت در) حرفلرینک ایکی نوع ترتیب اوزره لاحق اولدقلری امر حاضرلر کرک مجرد کرک مزیدفیه سالف البیانلر اولسون یا لازمدر و یا مفعول لازم التعقله متعدیدر و یا مفعول غیر لازم التعقله متعدیدر و یاخود مفعولین مرقومینه متعدیدر اکر امر مرقوم لازم ایسه (ت در) حرفلرندن برینک لحوقیله بر مفعوله وایکیسنک لحوقیله ایکی مفعوله وبرنجی حرفک تکرار لحوقیله ایکیسی مذکور و بری مقدر اوچ مفعوله متعدی اولور اکر انجق مفعول لازم التعقله ویا انجق مفعول غیر لازم التعقله متعدی ایسه (ت در) حرفلرندن برینک لحوقیله ایکی مفعوله وایکیسنک لحوقیله ایکیسی مذکور بری مقدر اوچ مفعوله وبرنجی حرفک تکرار لحوقیله ایکیسی مذکور ایکیسی مقدر درت مفعوله متعدی اولورلر واکر امر مذکور ایکی مفعوله متعدی ایسه (ت در)

حرفلرندن برینك لحوقیله ایکیسی مذکوری مقدر اوج مفعوله وایکیسنك لحوقیله ایکیسی مذکور یکیسی مقدردرت مفعوله وبرنجی حرفك تکرار لحوق وانضمامیله ایکیسی مذکور اوچی مقدر بش مفعوله متعدی اولورلر تفصیلی بودرکه (ت در) حرفلرینك وجه مذکور اوزره لاحق اولدیغی امر حاضر اگر لازم ایسه حرفین مذکورندن برینك لحوق وانضمامیله مفعول لازم التعلقه متعدی اولور (اوبو زدی اویوت اولمه ملحدی اولدر) کبی وایکیسنك لحوقیله بری لازم التعقل وری غیر لازم التعدی یکی مفعوله متعدی اولوب اکثریا مفعول غیر لازم التعقل منویا حذف وتقدیر اولنور مگر اول مفعولی یا تصریح ویا فعل وحدثك اولمفعوله تعلق ووقوعنك انحصارینی اشعار مقصود اولورسه مفعول لازم التعقلدن صکره‌جه ذکری لازم اولور (ملحدی اولدرت ملحدی بکره اولدرت) کبی (ضابطه) هر بر مزید فیهك کندی مفعولی مفعول اول ومزید علیهك مفعولی مزید فیهك مفعول ثانیسی اولور وهرمزید فیهك مفعول اولی دخی مزید علیهك من جهة المعنی فاعلی اولور بو صورتده (اولدرت) فعلنك مفعول غیر لازم التعقلی اولان (بکره) اسمی مفعول اولی و (اولدر) فعلنك مفعول لازم التعقلی اولوب مؤخرا (اولدرت) فعلنك مفعول لازم التعقلی اولان (ملحدی) اسمی دخی مفعول ثانیسی اولور وینه بکر من جهة المعنی (اولدر) فعلنك فاعلی اولور ❊ تتمه ❊ وبرنجی حرفك تکرار لحوق وانضمامیله برمفعول غیر لازم التعقله دخی متعدی اولوب اشبو مفعول غیر لازم التعقل مفعول اولی ومزید علیه اولوب مزید فیه حرفان اولان فعل متعدینك مفعول اولی اولان مفعول غیر لازم التعقل مفعول ثانیسی ومفعول ثانیسی اولان مفعول لازم التعقل دخی مفعول ثالثی اولوب مفعول ثانیسی منویا حذف واجب ومفعول اولی حذف غالب اولور مگر مفعول اولی تعیین وتصریح ویاخود وقوع حدثك اول مفعوله انحصارینی اشعار مقصود اولورسه مفعول ثالثی اولان مفعول لازم التعقلدن صکره‌جه ذکر لازم اولور (ملحدی اولدرتدر ملحدی زیده اولدرتدر) کبی مثلا برذاته خطاباً ملحدی اولدرتدر دیمه‌نك محصولی برشخصه ملحدی اولدرت دیه سویله واول شخصده برآدمه ملحدی اولدردیه سویلسون واول ادم ملحدی اولدرسون وملحدده اولسون دیمك اولور بوصورتده فاعل اولان ذات مخاطب اولدرتدران وشخص مرقوم اولدردان واول آدم اولدرن وملحد دخی اولن اوله‌جغندن هرمزید فیهك مفعول اولی مزید علیهك من جهة المعنی فاعلی اولور واگر امر مرقوم یعنی (ت در) حرفلرینك وجه مذکور اوزره لاحق اولدقلری امر حاضر مفعول لازم التعقله متعدی ایسه حرفیندن برینك لحوقیله مفعول غیر لازم التعقله دخی متعدی اولوب اولمفعول غیر لازم التعقل مفعول اولی ومفعول لازم التعقل مفعول ثانیسی اولور (زیده کتابی یازدر) کبی که اکثریا مفعول اول حذف اولنور (کتابی یازدر) کبی مگر مفعول اولی تعیین ویاوقوع حدثك مفعول اوله انحصارینی اشعار مقصود اولورسه مفعول لازم التعقلدن صکره‌جه ذکر واجب اولور (کتابی زیده یازدر) کبی وایکیسنك لحوقیله برمفعول غیر لازم التعقله دخی متعدی اولوب اولمفعول مفعول اولی ومزید علیهك مفعول اولی اولان مفعول غیر لازم التعقل مفعول ثانیسی ومفعول ثانیسی اولان مفعول لازم التعقل دخی مفعول ثالثی اولور بوقسم متعدینك دخی مفعول ثانیسی منویا حذف واجب ومفعول اولی حذف غالب اولور مگرینه مفعول اولی تعیین ویاخود وقوع فعلك کندویه انحصارینی اشعار قصد اولنورسه ذکر واجب اولور (کتابی یازدرت طعامی بیشورت کتابی زیده یازدرت طعامی بکره بیشورت) کبی مثلا کتابی یازدرت دیمه‌نك محصولی برشخصه کتابی یازدر دیه سویله واوشخصده برادمه کتابی یازدیرسون واول آدمده کتابی یازسون دیمك اولور وبرنجی حرفك تکرار لحوق وانضمامیله برمفعول غیر لازم التعقله دخی متعدی اولوب اولمفعول امر متعدی مزید فیهك مفعول اولی اولور واوچ مفعوله متعدی اولان مزید علیهك مفعول اولی بونك مفعول ثانیسی ومفعول ثانیسی بونك مفعول ثالثی ومفعول ثالثی دخی بونك مفعول رابعی اولور بوقسم متعدینك مفعول ثانیسی ایله مفعول ثالثی منویا حذف وتقدیر واجب ومفعول اولی حذف غالب اولور مگرینه مفعول اولی یا تعیین ویاخود حدثك کندویه وقوعنك انحصارینی اشعار مقصود اولورسه مفعول

رابع اولان مفعول لازم التعلقدن عبارتدر حذفی واجب اولور (کتابی یازدرتدر طعامی پیشورتدرت کتابی بکره یازدرتدر طعامی خالده پیشورتدرت) کبی مثلا برذاته خطاباً کتابی یازدرتدر دیمه‌نك محصولی کتابی یازدرت دیه برشخصه سویله واول شخصده کتابی یازدرده برادمه سویلسون واول آدمده کتابی یازدیه برکیمسه‌یه سویلسون واول کیمسه‌ده کتابی یازسون دیمك اولور واکر امر مرقوم یعنی (ت در) حرفلرینك وجه مذکور اوزره لاحق اولدقلری امر حاضر مفعول غیر لازم التعلقه متعدی ایسه اول حرفلردن برینك لحوقیله برده مفعول لازم التعلقه متعدی اولوب اول مفعول لازم التعلق مفعول اولی ومزید علیهك مفعول غیر لازم التعلقی مفعول ثانیسی اولور (اویونه‌باق چوجوغی اویونه باقدر کندیکه کول عالی کندیکه کولدرمه) کبی بوقسم متعدینك مفعول اولی لازم التعلق اولدیغندن حذف وتقدیر نادر اولور وایکیسنك لحوق وانضمامیله برمفعول غیر لازم التعلقه دخی متعدی اولمغین اشبو مفعول امر متعدی مزید فیهك مفعول اولی ومزید علیهك مفعول اولی اولان مفعول لازم التعلق مفعول ثانیسی ومفعول ثانیسی اولان مفعول غیر لازم التعلق دخی مفعول ثالثی اولور بوقسم فعل متعدینك مفعول اولنی حذف واجب اولور (چوجوغی اویونه باقدرت) کبی بونك محصولی چوجوغی اویونه باقدر دیه برشخصه سویله واول شخصده اویونه‌باق دیه چوجوغه سویلسون وچوجوقده اویونه باقسون دیمك اولور وبرنجی حرفك تکرار لحوقیله برمفعول غیر لازم التعلقه دخی متعدی اولوب وبو مفعول امر متعدی مزید فیهك مفعول اولی ومزید علیهك مفعول اولی اولان مفعول غیر لازم التعلق مفعول ثانیسی ومفعول ثانیسی اولان مفعول لازم التعلق مفعول ثالثی ومفعول ثالثی اولان مفعول غیر لازم التعلق دخی مفعول رابعی اولور بوقسم متعدینك مفعول اولیله مفعول ثانیسنی حذف وتقدیر واجب اولور (چوجوغی اویونه باقدرتدر) کبی تقدیر کلام یعنی محصول کلام چوجوغی اویونه باقدرت دیه برذاته سویله واولذاتده چوجوغی اویونه باقدر دیه برشخصه سویلسون واول شخصده اویونه باق دیه چوجوغه سویلسون وچوجوقده اویونه باقسون دیمك اولور واکر امر مرقوم ایکی نوع مفعوله متعدی ایسه یعنی (ت در) حرفلرینك وجه مذکور اوزره داخل اولدیغی امر حاضر ایکی مفعوله متعدی ایسه حرفین مرقومیندن برینك لحوقیله برمفعول غیر لازم التعلقه دخی متعدی اولوب اول مفعول امر متعدی مزید فیهك مفعول اولی ومزید علیهك مفعول لازم التعلقی مفعول ثانیسی ومفعول غیر لازم التعلقی دخی مفعول ثالثی اولور بوقسم متعدینك مفعول اولنی حذف وتقدیر واجب اولور (بوسوزی زیده سویله بوسوزی زیده سویلت پاره‌یی بکره‌ویر پاره‌یی بکره ویردر) کبی بونلردن مثال اولك محصولی برذاته خطاباً بوسوزی زیده سویله دیه امر ایت وزیدده بوسوزی سویلسون دیمك اولور ومثال ثانینك محصولی دخی پاره‌یی بکره ویر دیه برشخصه سویله واول شخصده پاره‌یی بکره ویرسون دیمك اولور وایکیسنك لحوقیله برمفعول غیر لازم التعلقه دخی متعدی اولوب بومفعول مزید فیهك مفعول اولی ومزید علیهك مفعول اولی مفعول ثانیسی ومفعول ثانیسی مفعول ثالثی ومفعول ثالثی دخی مفعول رابعی اولور بوقسم متعدینك مفعول اولی ایله مفعول ثانیسنی حذف وتقدیر واجب اولور (بوسوزی زیده سویلتدر پاره‌یی بکره ویردرتدر) کبی بونلردن مثال اولك محصولی بوسوزی زیده سویلت دیه برذاته امر ایت واول ذاتده بوسوزی زیده سویله دیسون وزیدده بوسوزی سویلسون دیمك اولور ومثال ثانینك محصولی دخی پاره‌یی بکره ویردر دیه برذاته سویله واول ذاتده پاره‌یی بکره ویردیه برشخصه سویلسون واول شخصده پاره‌یی بکره ویرسون دیمك اولور وبرنجی حرفك تکرار لحوق وانضمامیله برمفعول غیر لازم التعلقه دخی متعدی اولوب اشبو مفعول مزید فیهك مفعول اولی ومزید علیهك مفاعیل اربعه‌سندن مفعول اولی مزید فیهك مفعول ثانیسی ومفعول ثانیسی مزید فیهك مفعول ثالثی ومفعول ثالثی مزید فیهك مفعول رابعی ومفعول رابعی دخی مزید فیهك مفعول خامسی اولور بوقسم متعدینك دخی مفعول اولنی وثانیسنی وثالثنی حذف وتقدیر واجب اولور (بوسوزی زیده سویلتدرت پاره‌یی بکره ویردرتدر) کبی بونلردن مثال اولك محصولی بوسوزی زیده سویلتدر دیه برذاته امر ایت واولذاتده بوسوزی زیده سویلت دیه برشخصه امر ایتسون

واول شخصده زیده بوسوزی سو. دیسون وزیدده بوسوزی سویلسون دیمك اولور ومثال ثانینك محصولی پاره‌یی
بکره ویردرت دیه برذاته سویله وار لذانده پاره‌یی بکره ویردر دیه بر شخصه سو یلسون واول شخصده پاره‌یی بکره
ویر دیه بر کیسه‌یه سویلسون واول کیسه‌ده پاره‌یی بکره‌یه ویرسون دیمك اولور ❊ تنبیهات ❊ ❊ تنبیه اول ❊
(ت در) حرفلری راء تعدیه مثالی هم مفعول لازم التعقل تعدیه اداتی وهمده مفعول غیر لازم التعقل تعدیه اداتی
اولدیغی بیان سابقدن نمایان اولور ❊ تنبیه ثانی ❊ فعل واحد ترکیبنك انجق بری مذکور ودیکری محذوف
ومقدر دردر قدر مفعول غیرلازم التعقله متعدی ومجاوز اولدیغی وبردن زیاده مفعول لازم التعقله متعدی ومجاوز
اولدیغی ینه بیان سابقدن نمایان اولور ❊ تنبیه ثالث ❊ هرمزید فیهك مفعول اولی مزید علیهك من جهة المعنی
فاعلی اولدیغی ومفعول ثانیسی دخی مزید علیهك مفعول اولی اولدیغی افاده سلفه‌دن وامثله سابقه‌دن ظاهر وآشکار
اولور ❊ طقوزنجی باب ❊ مزید فیه اللامك احوال واحکامی بیاننده‌در معلوم اوله که امر مزید
فیه اللام شول ساکن الاواخر امر مجرد ومار الذکر مزید فیهلردر که اواخرلرینه حروف مغیرة الاحداثدن لام ساکنه‌نك
لحوق وانضمامیله متضمن اولدقلری احداث تغیر واحداث اخره تبدل ایده (دیکیل یورول یازیل صاول) کبی
ایمدی حروف معانی بابنده بیان اولندیغی اوزره لام ساکنه بحسب السماع اسمه لاحق اولوب اداة امر حاضر اولور
(دری دریل طوغرو طوغرول) کبی وبحسب القیاس امر حاضر مجرد ومزید فیهلره لاحق اولوب حروف مغیرة
الاحداثدن کاه اداة مجهولیت وکاه اداة مطاوعت وکاه اداة لزوم اولور وامر حاضر دخی مزید فیه اللام اولور
شویله که لام ساکنه‌نك لاحق اولدیغی امر حاضر یا مجرد ویامار الذکر مزید فیه ساکن الاواخرلردن بریدر اکر
مزید فیه لام ساکنه ایسه انجق اداة مجهولیت اولور بو خصوص (زید ایله سویلشلسون عمروه سویلنلسون خالد
چیقارلسون چوجوغه ممه امزرلسون زید سویلدلسون کتاب یازدرلسون) کبی واکر مجرد ایسه بو صورتده
امر مزید فیه اللام اکر مشتق منهی اولان امر مجردك (اه ایله این ده دن) حرفلریله مطرف مفاعیل ومتعلقاتندن
برینه مسند ایسه لام ساکنه ینه انجق اداة مجهولیت اولور (زیده باقیلسون دوربین ایله باقیلسون اخشاملین یاتیلور
بوراده طوریلور بوندن قورقولور) کبی و اکر اول مجردك مفعول لازم التعقلنه مسند اولورسه اول مزید فیه
اللامك متضمن اولدیغی حدث هرحالده مفعول مرقومك صفتی اولدیغندن اکر مفعول مرقومك اوحدثله تصفی
مزید علیهك متضمن اولدیغی حدثك اولمفعوله تعلق ووقوع وتعلقندن طولایی ایسه لام ساکنه ینه اداة مجهولیت
اولوب مفعول مرقوم مزید فیه اللامك نائب فاعلی اولور (طاش دیکلسون ایش کورلسون) کبی واکر مفعول
مرقومك اوحدثله اتصافی هم امر مجردك متضمن اولدیغی حدثك اولمفعوله وقوعندن طولایی وهمده اولمفعولك حدث
مذکوری قبولندن طولایی ایسه لام ساکنه اداة مطاوعت اولوب مزید فیه اللامك متضمن اولدیغی حدث مطاوع
ومجردك متضمن اولدیغی حدث مطاوَع ومفعول فعل مطاوَع دخی فاعل فعل مطاوِع اولور (زید دستی‌یی قیردی
دستیده قیرلدی حیوانی یقدی صویی دوکدی حیوانده یقلدی صوده دوکلدی) کبی و اکر اولمجردك
فاعلنه مسند ایسه انجق اداة لزوم اولور (کندك دیکل زیده صارل قوشه قوشه یورول) کبی
❊ تنبیهان ❊ ❊ تنبیه اول ❊ حروف مغیرة الاحداثدن اداة مجهولیت انجق نون ساکنه ایله لام
ساکنه اولوب نون ساکنه مجهولیه بحسب القیاس متحرك الاخر امر حاضر مجرده وامر مزید فیه (سه)
ومزید فیه (مسه) قسملرینه وساکن الاخر امر مجرددن لام ساکنه ایله مطرف امره مخصوص اولدیغی ولام
مجهولیه دخی لامدن بشقه حروف ساکنه ایله مطرف امر مجرده ومزید فیه الشین ومزید فیه نون التکثیر ونون
اللزوم ونون المطاوعه ومزید فیه الرا ومزید فیه زر ومزید فیه التا ومزید فیه‌در قسملرینه مخصوص ایدیکی بشنجی
بابده مذکور تفرقه‌دن و بو بابده مسطور امثله‌دن مستبان اولور ❊ تنبیه ثانی ❊ لام ساکنه مجهولیه انجق امر
حاضر ساکن الاواخره لاحق اولمغله یا اجتماع ساکنین علی غیر حده ویا اجتماع سواکن ثلثه لازم کلمکله امر مرقومك
[illegible]

صورتده حرف اخیر ضمه ایله وماقبلنده‌کی متحرك یامفتوح ویامکسور اولدیغی صورتده حرف اخیر کسره ایله تحریك اولنمه‌سی واجب ایدیکی امثلهٔ سابقه‌دن وتلفظات واقعه‌دن ظاهر ونمایان اولور (صوقول بورول دیکیل قیریل صاریل قورقولور) کبی

﴿ اونبجی باب ﴾ امر حاضر مزید فیه (مه) نك احوال و احکامی بیانده‌در

معلوم اوله که امر حاضر مزید فیه (مه) شول امر حاضر مجرد ومزید فیه مارالذکرلردرکه اواخرینه (مه) حرفنك لحوقیله متضمن اولدقلری احداث وجودیه احداث عدمیه‌یه تبدل ایده ایمدی حروف معانی بابنده ذکر اولندیغی اوزره (مه) حرفی امر حاضره یابالذات لاحق اولور ویاخود (اه) حرفندنصکره لاحق اولور و بالذات لاحق اولدیغی صورتده اول امر ملحق بهـك متضمن اولدیغی معانی ثلثه‌دن یا حدث وجودی‌یی حدث عدمی‌یه تبدیل ایدر و یاخود نسبتله وزمانی بالکلیه سلخ وتجرید ایدر اکر حدث وجودی‌یی حدث عدمی‌یه تبدیل ایدرسه حرف مرقوم حروف مغیرة الاحداثدن اداة عدم حدث اولوب امر حاضر دخی مزید فیه (مه) اولور (یازمه یازدرمه یازدرتمه یازدرتدریله) کبی بوقسم امر حاضر انجق حدث عدمی‌یی متضمن اولمغله (امر حاضر عدمی) اسمیله تسمیه اولنمشدر ائمهٔ لغت عربیه بو قسم امرك مؤداسنی افاده ایدن فعله (نهی حاضر) تسمیه ایتمشلر و (مه) حرفندن خالی اولان امر حاضر دخی حدث وجودی‌یی متضمن اولمغله (امر حاضر وجودی) اسمیله تسمیه اولنمشدر ائمهٔ لغت عربیه بو قسم امرك مؤداسنی افاده ایدن فعله دخی (امر حاضر وامر مخاطب) تسمیه ایتمشلردر بوصورتده امر ایله نهی بیننده فرق حدث جهتیله اوله‌جغندن لاء ناهیه‌نك مدلولی اولان عدم حالتی حدثه ونسبت طلبیه دخی عدم مذکوره مسلط اولور (وعلینا البلاغ وعلیك الشکر) واکر نسبتله زمانی تجرید ایدرایسه حروف مغیرة النسبه اقسامندن اداة مصدر مخفف اولور (هرشیئی سویله‌دن سویلمه‌سی ایودر) کبی اشبو صورتده (مه) حرفی (مق یامك) حرفندن مخفف اولمغله (مق یامك) حرفیله مطرف مصدره (مصدر اصلی) و (مه) حرفیله مطرف اولان مصدره (مصدر مخفف) تسمیه اولنمشدر بوصورتده اداة عدم حدث ایله اداة مصدر مخفف لفظاً متحد وتقدیراً مختلف اولورلر و (مه) حرفی امر حاضره (اه) حرفندن صکره لاحق اولدیغی صورتده اول امرك متضمن اولدیغی حدثده کائن معنای امکان ومقدوریتی نزع وعدمی‌یه تبدیل ایتمکله اداة عدم مقدوریت حدث اولوب امر حاضر دخی مزید فیه (مه) بعد (اه) وامر حاضر عدمی الاقتدار اولور (یازه‌مه سویلیه‌مه) کبی بوقسم امر عدمینك مؤداسی لسان عربده لفظ مرکب ایله تأدیه اولنور وبوده مخفی اولمیه که اشبو قسم مزید فیهده (مه) حرفی اکرچه بحسب الصورة امر حاضر مذکوره (اه) حرفندن صکره لاحق ایسه‌ده بحسب الحقیقه محذوف ومقدر (بیل) امرینه بالذات لاحق اولمش اولدیغندن امر عدمی الاقتدار قسمی لفظاً مفرد ومعنی مرکب اولمش اولور زیرا (یازه‌مه سویلیه‌مه) امرلری فی الاصل (یازه‌بیلمه سویلیه‌بیلمه) اولوب ممالك عثمانیه‌ده مستعمل لغتده (بیل) امری لاجل التخفیف حذف اولنمشدر که کافهٔ احوالی انشاء الله المنان مقصد رابعده افعال مرکبه‌نك احوال واحکامی بیان صره‌سنده ذکر وبیان اولنور

﴿ اون برنجی باب ﴾ فعل امرك صیغ متنوعه مختلف العنواناتی واحکام مخصوصه واحوال مشترکه‌سی بیانده‌در

اولا معلوم اوله که امر حاضر مجرد مفرد اخرینه حروف مغیرة الاحداث اسمیله مسمی اولان سالف البیان اشبو (ش سه مسه ن ر زر ت در ل مه) حرفلری توطئه‌ده وابواب سابقه‌ده تصریح واشعار اولندیغی اوزره بردن لتی‌یه قدر لاحق ومنضم اولمغله برینك لحوقیله مزید فیه حرف واحد اولور (سویله اغسه کولومسه یازمه) کبی وایکیسنك لحوقیله مزید فیه حرفان اولور (سویلشدر) کبی واوچنك لحوقیله مزید فیه ثلثة احرف اولور (یازدرمه) کبی ودردینك لحوقیله مزید فیه اربعة احرف اولور (سویلشدرتمه یازدرتدرمه) کبی وبشینك لحوقیله مزید فیه خمسة احرف اولور (سویلشدرتدرمه یازدرتدریله) کبی والتیسنك لحوقیله مزید فیه ستة احرف اولور (سویلشدرتدریله کولومسه‌تدریله) کبی وینه کراراً مراراً ذکر اولندیغی اوزره امر حاضر مفرد کرك مجرد کرك مزید فیه مارالذکرلردن بری اولسون اخرینه اداة غیبتدن (سون سونلر اه الر) حرفلرینك لحوق وانضمامیله مفرد غائب وجمع غائب صیغه‌لرینه متبدل ومتحول اولور (بویله اوقوسون یازسونلر

اوقویه یازه‌لر) کبی وضمائر متصله مسند الیهادن جمع مخاطب ضمیری اولان (الـڭ) ضمیرینڭ وجمع الجمع اولان (اڭز) ضمیرینڭ انضمام واتصاللری ایله امر حاضر جمع صیغه‌سنه متحول اولور (ڭ یازڭـڭز سویلیڭ سویلیڭز) کبی و(اه) حرفیله مطرف امر غائب مفرد اخرینه مارالذکر (لر) حرفنڭ لحوقیله جمع غائب صیغه‌سنه متحول اولدیغی کبی (سڭ سڭز ام لم یا وُز) ضمیرلرینڭ اتصاللریله ازسرنو امر حاضر مفرد صیغه‌سنه وامر حاضر جمع وامر متکلم وحده وامر متکلم مع الغیر صیغه‌لرینه دخی متبدل ومتحول اولور (سویلیه سویلیه‌لر سویلیه‌سڭ سویلیه‌سڭز سویلیه‌لم سویلیه‌وُز) کبی پس تقریر سابقدن مستفاد اولدیغی وجهله فعل امر اصطلاحجزده نسبت طلبیه‌یی متضمن اولان فعل اولمش اولور نسبت مرقومه کرڭ استعلائیه اولسون کرڭ التماسیه اولسون کرڭ دعائیه اولسون ومأموربه اولان حدث مطلوب کرڭ وجودی اولسون کرڭ عدمی اولسون و مأمور اولان ذاتدخی کرڭ مخاطب کرڭ غائب کرڭ متکلم آمر اولسون بواوچ نوع مأمور اولان ذاتدن هر بری کرڭ واحد اولسون کرڭ متعدد اولسون بوصورتده فعل امر ترکی هم فعل امر عربی‌یه وهم فعل نهی عربی‌یه شامل اولدیغندن بشقه لسان عربده نظیری اولمیان فعل امر عدمی الاقتداره دخی شامل اولور وینه تقریر سابقدن مستبان اولدیغی وجهله فعل امر وجودی وفعل امر عدمی وفعل امر عدمی الاقتداردن هر بری ایکیشر قسمه منقسم اولور قسم اول امر حاضر مفرد و(الـڭ) ضمیرینڭ اتصالیله جمع مخاطب صیغه‌سنه و(سون سونلر) حرفلرینڭ لحوق وانضماملریله مفرد غائب وجمع غائب صیغه‌لرینه متبدل ومتحول اولنلردر (یاز یازمه یازڭ یازمیڭ یازه‌میڭ یازسون یازمسون یازه‌مسون یازسونلر یازمسونلر یازه‌مسونلر) کبی وقسم ثانی (اه) حرفیله مطرف امر غائب مفرد و(لر) حرفنڭ لحوقیله جمع غائب صیغه‌سنه و(سڭ سڭز ام لم یا وُز) ضمیرلرینڭ اتصاللریله مفرد مخاطب وجمع مخاطب ومفرد متکلم وجمع متکلم صیغه‌لرینه متحول اولنلردر (یازه یازمه‌یه یازه‌میه یازه‌لر یازمیه‌لر یازه‌میه‌لر یازه‌سڭ یازمیه‌سڭ یازه‌میه‌سڭ یازه‌سڭز یازمیه‌سڭز یازه‌میه‌سڭز یازه‌یم یازمیه‌یم یازه‌میه‌یم یازه‌لم یازمیه‌لم یازه‌میه‌لم یازه‌وُز یازمیه‌وُز یازه‌میه‌وُز) کبی

فعل امرڭ مارالذکر ایکی قسمندن قسم اولڭ صیغ مختلف العنواناتنی مبین جدوللر

معلوم وجودی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	یاز	سویله	سویلش	سویلن	اغسه	کولومسه	طوغور	امزر	[illegible]
	یازسون	سویلسون	سویلشون	سویلنسون	اغسه‌سون	کولومسه‌سون	طوغورسون	امزرسون	غائب
جمع	یازڭ	سویلیڭ	سویلشڭ	سویلنڭ	اغسه‌یڭ	کولومسه‌یڭ	طوغور-	امزرڭ	[illegible]
	یازسونلر	سویلسونلر	سویلشسونلر	سویلنسونلر	اغسه‌سونلر	کولومسه‌سونلر	طوغورسونلر	امزرسونلر	غائب
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	یازدر	سویلت	سویلشدر	سویلندر	اغسه‌ت	کولومسه‌ت	طوغورت	امزرت	[illegible]
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	یازدرت	سویلتدر	سویلشدرت	سویلندرت	اغسه‌تدر	کولومسه‌تدر	طوغورتدر	امزرتدر	[illegible]
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	یازدرتدر	سویلتدرت	سویلشدرتدر	سویلندرتدر	اغسه‌تدرت	کولومسه‌تدرت	طوغورتدرت	امزرتدرت	[illegible]

مجهول وجودی

مفرد	یازلسون	سویلنسون	سویلشلسون	سویلناسون	اغسدنسون	كولومسدنسون	طوغورلسون	امرلسون
جمع	یازل یازیلك یازلسونلر	سویلن سویلنك سویلنسونلر	سن ایله سز ایله اونلرله	سنه سزه اونلره	سندن سزدن اوندردن	سنه سزه اونلره	طوغورل طوغورلك طوغورلسونلر	امرل امرلك امرلسونلر
مفرد	یازدرل	سویلدل	سویلشدرل	سویلدرل	اغسدل	كولومسدل	طوغوردل	امردل
مفرد	یازدردل	سویلتدرل	سویلشدردل	سویلدردل	اغسدتدرل	كولومسدتدرل	طوغورتدرل	امرتدرل
مفرد	یازدرتدرل	سویلندردل	سویلندرتدرل	سویلندرتدرل	اغسدتدردل	كولومسدتدردل	طوغورتدردل	امرتدردل

معلوم عدمی

مفرد	یازمه	سویلنمه	سویلشمه	سویلنمه	اغسدمه	كولومسدمه	طوغورمه	امرمه
مفرد	یازدرمه	سویلتمه	سویلشدرمه	سویلندرمه	اغسدتمه	كولومستمه	طوغورتمه	امرتمه
مفرد	یازدرتمه	سویلتدرمه	سویلشدرتمه	سویلدرتمه	اغسدتدرمه	كولومسدتدرمه	طوغورتدرمه	امرتدرمه
مفرد	یازدرتدرمه	سویلدرتدرمه	سویلشدرتدرمه	سویلندرتدرمه	اغسدتدرتمه	كولومسدتدرتمه	طوغورتدرتمه	امرتدرتمه

مجهول عدمی

مفرد مخاطب	مفرد مخاطب	مفرد مخاطب	مفرد غائب	مفرد مخاطب	جمع مخاطب	جمع غائب	
یازدرتدرله مزید فیه در والتا ودر واللام ومه	یازدردله مزید فیه در والتا واللام ومه	یازدرله مزید فیه در واللام ومه	یازلسون	یازلمه	یازلمیك	یازلسونلر	مزید فیه اللام ومه
سویلتدردله مزید فیه التاودر والتا ودر واللام ومه	سویلتدرله مزید فیه التا ودر واللام ومه	سویلدله مزید فیه التا واللام ومه	سویلنسون	سویلنه	سویلنیك	سویلنسونلر	مزید فیه النون ومه
سویلشدرتدرله مزید فیه الشین ودر والتاودر واللام ومه	سویلشدردله مزید فیه الشین ودر والتاواللام ومه	سویلشدرله مزید فیه الشین ودر واللام ومه	سویشلسون	سن ایله	سز ایله	اونلر ایله غیر مستعمله	مزید فیه الشین واللام ومه
سویلندرتدرله مزید فیه النون ودروالتاودر واللام ومه	سویلندردله مزید فیه النون ودر والتا واللام ومه	سویلندرله مزید فیه النون ودر واللام ومه	سویلنلسون	سنه	سزه	اونره غیر مستعمله	مزید فیه النون واللام ومه
اغسه تدردله مزید فیه سه والتاودروالتا واللام ومه	اغسه تدرله مزید فیه سه والتا ودر واللام ومه	اغسه دله مزید فیه سه والتا واللام ومه	اغسه نسون	سندن	سزدن	اونلردن غیر مستعمله	مزید فیه سه والنون ومه
کولومسه تدردله مزید فیه مسه والتاودروالتا واللام ومه	کولومسه تدرله مزید فیه مسه والتا ودر واللام ومه	کولومسه دله مزید فیه مسه والتا واللام ومه	کولومسه نسون	سنده	سزده	اونلرده غیر مستعمله	مزید فیه مسه والنون ومه
طوغورتدردله مزید فیه الرا والتاودروالتا واللام ومه	طوغورتدرله مزید فیه الرا والتا ودر واللام ومه	طوغوردله مزید فیه الرا والتا واللام ومه	طوغورلسون	طوغورلمه	طوغورلمیك	طوغورلمسونلر	مزید فیه الرا واللام ومه
امزرتدردله مزید فیه زر والتاودروالتا واللام ومه	امزرتدرله مزید فیه زر والتا ودر واللام ومه	امزردله مزید فیه زر والتا واللام ومه	امزرلسون	امزرلمه	امزرلمیك	امزرلمسونلر	مزید فیه زر واللام ومه

معلوم عدمی الاقتدار

مفرد مخاطب	مفرد مخاطب	مفرد مخاطب	مفرد مخاطب
یازدرتدرمه مزید فیه در والتا ودر ومه بعداه	یازدردمه مزید فیه در والتا ومه بعداه	یازدرمه مزید فیه درومه بعداه	یازمه مزید فیه مه بعداه
سویلتدردمه مزید فیه التاودروالتا ومه بعداه	سویلتدرمه مزید فیه التاودر ومه بعداه	سویلددمه مزید فیه التا ومه بعداه	سویلیدمه بودخی
سویلشدرتدرمه مزید فیه الشین ودروالتاودر ومه بعداه	سویلشدردمه مزید فیه الشین ودر والتاومه بعداه	سویلشدرمه مزید فیه الشین ودر ومه بعداه	سویلشدمه مزید فیه الشین ومه بعداه
سویلندرتدرمه مزید فیه النون ودروالتاودر ومه بعداه	سویلندردمه مزید فیه النون ودر والتاومه بعداه	سویلندرمه مزید فیه النون ودر ومه بعداه	سویلندمه مزید فیه النون ومه بعداه
اغسه تدردمه مزید فیه سه والتاودروالتا ومه بعداه	اغسه تدرمه مزید فیه سه والتا ودر ومه بعداه	اغسددمه مزید فیه سه والتا ومه بعداه	اغسدیمه مزید فیه سه ومه بعداه
کولومسه تدردمه مزید فیه مسه والتاودروالتا ومه بعداه	کولومسه تدرمه مزید فیه مسه والتاودر ومه بعداه	کولومسه ددمه مزید فیه مسه والتا ومه بعداه	کولومسه دیمه مزید فیه مسه ومه بعداه
طوغورتدردمه مزید فیه الرا والتاودروالتا ومه بعداه	طوغورتدرمه مزید فیه الرا والتا ودر ومه بعداه	طوغورددمه مزید فیه الرا والتا ومه بعداه	طوغوردمه مزید فیه الرا ومه بعداه
امزرتدردمه مزید فیه زر والتاودروالتا ومه بعداه	امزرتدرمه مزید فیه زر والتا ودر ومه بعداه	امزرددمه مزید فیه زر والتا ومه بعداه	امزردمه مزید فیه زر ومه بعداه

مجهول عدمی الاقتدار

	مفرد غائب	مفرد مخاطب	مفرد مخاطب	مفرد مخاطب
یاز	یازیله مسون — مزید فیه اللام ومه بعداه	یازدریله مه — مزید فیه در والتا واللام ومه بعداه	یازدردیله مه — مزید فیه در والتا ودر واللام ومه بعداه	یازدرتدریله مه — مزید فیه در والتا ودر واللام ومه بعداه
سویله	سویلنه مسون — مزید فیه النون ومه بعداه	سویلدیله مه — مزید فیه التا واللام ومه بعداه	سویلندریله مه — مزید فیه التا ودر واللام ومه بعداه	سویلتدردیله مه — مزید فیه التا ودر والتا واللام ومه بعداه
سویلش	سویلشیله مسون — مزید فیه الشین واللام ومه بعداه	سویلشدریله مه — مزید فیه الشین ودر واللام ومه بعداه	سویلشدردیله مه — مزید فیه الشین ودر والتا واللام ومه بعداه	سویلشدرتدریله مه — مزید فیه الشین ودر والتا ودر واللام ومه بعداه
سویلن	سویلنیله مسون — مزید فیه النون واللام ومه بعداه	سویلندریله مه — مزید فیه النون ودر واللام ومه بعداه	سویلندردیله مه — مزید فیه النون ودر والتا واللام ومه بعداه	سویلندرتدریله مه — مزید فیه النون ودر والتا ودر واللام ومه بعداه
اغس	اغسدنه مسون — مزید فیه سه والنون ومه بعداه	اغسدیله مه — مزید فیه سه والتا واللام ومه بعداه	اغسه تدریله مه — مزید فیه سه والتا ودر واللام ومه بعداه	اغسه تدردیله مه — مزید فیه سه والتا ودر والتا واللام ومه بعداه
کولومس	کولومسه نه مسون — مزید فیه مسه والنون ومه بعداه	کولومسه دیله مه — مزید فیه مسه والتا واللام ومه بعداه	کولومسه تدریله مه — مزید فیه مسه والتا ودر واللام ومه بعداه	کولومسه تدردیله مه — مزید فیه مسه والتا ودر والتا واللام ومه بعداه
طوغور	طوغوریله مسون — مزید فیه الرا واللام ومه بعداه	طوغوردیله مه — مزید فیه الرا والتا واللام ومه بعداه	طوغورتدریله مه — مزید فیه الرا والتا ودر واللام ومه بعداه	طوغورتدردیله مه — مزید فیه الرا والتا ودر والتا واللام ومه بعداه
امز	امزریله مسون — مزید فیه زر واللام ومه بعداه	امزردیله مه — مزید فیه زر والتا واللام ومه بعداه	امزرتدریله مه — مزید فیه زر والتا ودر واللام ومه بعداه	امزرتدردیله مه — مزید فیه زر والتا ودر والتا واللام ومه بعداه

فعل امرك ایکی قسمندن قسم ثانینك صیغ مختلف العنواناتنی مبین جدولدر اشبو قسمده‌خی قسم اولك منقسم اولدیغی مجرد ومزیداته منقسم اولور

معلوم وجودی

		مفرد	جمع				مفرد	مفرد	مفرد
		غائب	مخاطب	متکلم	غائب	متکلم	غائب	غائب	غائب
مجرد ساکن الآخر	یازه	یازه‌یم	یازه‌سك	یازه‌لر	یازه‌لم	یازه‌سکز	یازدره — مزید فیه در	یازدرده — مزید فیه در والتا	یازدرتده — مزید فیه در والتا ودر والتا
مجرد متحرك الآخر	سویلیه	سویلیه‌یم	سویلیه‌سك	سویلیه‌لر	سویلیه‌لم	سویلیه‌سکز	سویلده — مزید فیه التاء	سویلتدره — مزید فیه التا ودر	سویلتدرده — مزید فیه التا ودر والتا
مزید فیه الشین	سویلشه	سویلشه‌یم	سویلشه‌سك	سویلشه‌لر	سویلشه‌لم	سویلشه‌سکز	سویلشدره — مزید فیه الشین ودر	سویلشدرده — مزید فیه الشین ودر والتا	سویلشدرتدره — مزید فیه الشین ودر والتا ودر
مزید فیه نون التکثیر	سویلنه	سویلنه‌یم	سویلنه‌سك	سویلنه‌لر	سویلنه‌لم	سویلنه‌سکز	سویلندره — مزید فیه النون ودر	سویلندرده — مزید فیه النون ودر والتا	سویلندرتدره — مزید فیه النون ودر والتا ودر
مزید فیه سه	اغسه‌یه	اغسه‌یه‌یم	اغسه‌یه‌سك	اغسه‌یه‌لر	اغسه‌یه‌لم	اغسه‌یه‌سکز	اغسه‌ده — مزید فیه سه والتا	اغسه‌تدره — مزید فیه سه والتا ودر	اغسه‌تدرده — مزید فیه سه والتا ودر والتا
مزید فیه مسه	کولومسه‌یه	کولومسه‌یه‌یم	کولومسه‌یه‌سك	کولومسه‌یه‌لر	کولومسه‌یه‌لم	کولومسه‌یه‌سکز	کولومسه‌ده — مزید فیه مسه والتا	کولومسه‌تدره — مزید فیه مسه والتا ودر	کولومسه‌تدرده — مزید فیه مسه والتا ودر والتا
مزید فیه الرا	طوغوره	طوغوره‌یم	طوغوره‌سك	طوغوره‌لر	طوغوره‌لم	طوغوره‌سکز	طوغورده — مزید فیه الرا والتا	طوغورتدره — مزید فیه الرا والتا ودر	طوغورتدرده — مزید فیه الرا والتا ودر والتا
مزید فیه زر	امزره	امزره‌یم	امزره‌سك	امزره‌لر	امزره‌لم	امزره‌سکز	امزرده — مزید فیه زر والتا	امزرتدره — مزید فیه زر والتا ودر	امزرتدرده — مزید فیه زر والتا ودر والتا

مجهول وجودی

	یازیله	سویلنه	سویلشیله	سویلنیله	اغسه‌نه	کولومسه‌نه	طوغوریله	امزریله
	ما بني فيه اللام للمجهول	ما بني فيه النون للمجهول	ما بني فيه الشين واللام	ما بني فيه النون واللام	ما بني فيه سه والنون	ما بني فيه مسه والنون	ما بني فيه ار واللام	ما بني فيه زر واللام
مفرد	یازیله	سویلنه	سویلشیله	سویلنیله	اغسه‌نه	کولومسه‌نه	طوغوریله	امزریله
	یازیله‌یم	سویلنه‌یم	بنم ایله	بنده	بندن	بنده	طوغوریله‌یم	امزریله‌یم
	یازیله‌سن	سویلنه‌سك	سنك ایله	سنده	سندن	سنده	طوغوریله‌سك	امزریله‌سك
جمع	یازیله‌لر	سویلنه‌لر	اونلر ایله (غیر مستعمله)	اونلره (غیر مستعمله)	اونلردن (غیر مستعمله)	اونلره (غیر مستعمله)	طوغوریله‌لر	امزریله‌لر
	یازیله‌لم	سویلنه‌لم	بز ایله	بزلره	بزدن	بزه	طوغوریله‌لم	امزریله‌لم
	یازیله‌سکز	سویلنه‌سکز	سز ایله	سزه	سزدن	سزه	طوغوریله‌سکز	امزریله‌سکز
	ما بني فيه در واللام	ما بني فيه التا واللام	ما بني فيه الشين ودر واللام	ما بني فيه النون ودر واللام	ما بني فيه سه والتا واللام	ما بني فيه مسه والتا واللام	ما بني فيه ار والتا واللام	ما بني فيه زر والتا واللام
مفرد غائب	یازدریله	سویلدیله	سویلشدریله	سویلندریله	اغسه‌دیله	کولومسه‌دیله	طوغوردیله	امزردیله
	ما بني فيه در والتا واللام	ما بني فيه التا ودر واللام	ما بني فيه الشين ودر والتا واللام	ما بني فيه النون ودر والتا واللام	ما بني فيه سه والتا ودر واللام	ما بني فيه مسه والتا ودر واللام	ما بني فيه ار والتا ودر واللام	ما بني فيه زر والتا ودر واللام
مفرد غائب	یازدردیله	سویلتدریله	سویلشدردیله	سویلندردیله	اغسه‌تدریله	کولومسه‌تدریله	طوغورتدریله	امزرتدریله
	ما بني فيه در والتا ودر واللام	ما بني فيه التا ودر والتا واللام	ما بني فيه الشين ودر والتا ودر واللام	ما بني فيه النون ودر والتا ودر واللام	ما بني فيه سه والتا ودر والتا واللام	ما بني فيه مسه والتا ودر والتا واللام	ما بني فيه ار والتا ودر والتا واللام	ما بني فيه زر والتا ودر والتا واللام
مفرد غائب	یازدرتدریله	سویلتدردیله	سویلشدرتدریله	سویلندرتدریله	اغسه‌تدردیله	کولومسه‌تدردیله	طوغورتدردیله	امزرتدردیله

معلوم عدمی

	ما بني فيه ميه	مجرّى	ما بني فيه الشين وميه	ما بني فيه النون وميه	ما بني فيه سه وميه	ما بني فيه مسه وميه	ما بني فيه ار وميه	ما بني فيه زر وميه
مفرد غائب	یازمیه	سویلمیه	سویلشمیه	سویلنمیه	اغسه‌میه	کولومسه‌میه	طوغورمیه	امزرمیه

واستخرج الامثلة الباقية العدمية من الامثلة الوجودية المرقومة

معلوم عدمی الاقتدار

	ما بني فيه يعلم اه	مجرّى	ما بني فيه الشين يعلم اه	ما بني فيه النون يعلم اه	ما بني فيه سه يعلم اه	ما بني فيه مسه يعلم اه	ما بني فيه ار يعلم اه	ما بني فيه زر يعلم اه
مفرد غائب	یازه‌میه	سویلیه‌میه	سویلشه‌میه	سویلنه‌میه	اغسه‌یه‌میه	کولومسه‌یه‌میه	طوغوره‌میه	امزره‌میه

واستخرج الامثلة الباقية ايضا من الامثلة الوجودية

❊ تنبیهات ❊ ❊ تنبیه اول ❊ حروف مغیرة الاحداثدن (ش سه مه ر زر) حرفلری ایله اداة تکثیر واداة لزوم اولان (ن) حرفی هم امر حاضر مخصوص اولدقلری وهم ده سماعه موکول اولدقلری و (ت در ل مه) حرفلری ایله اداة مجهول اولان (ن) حرفی هم امر حاضر مجرده وهم امر حاضر مزید فیهلره لاحق اولدقلری وهم قیاسی ایدکلری وحروف عشرهٔ بسیطه ومرکبهٔ مرقومه‌نك بردن التی‌یه قدر امر حاضر واحدده صورت اجتماعلری ابواب سابقه‌دن مستبان وامثلهٔ مسروده‌دن نمایان اولور ❊ تنبیه ثانی ❊ حروف مذکوره‌دن تاء ساکنه تحریك اولندیغی صورتده داله قلب واجب ایدیکی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❊ تنبیه ثالث ❊ مار الذکر (ش ن ر ت ل) حرفلری ساکن اولمریله بونلرك لاحق اولدقلری امر حاضر متحرك الاخر اولدقلری صورتده حرف اخیر متحرکات حرکه‌سنی علی حاله ابقا لازم ایدیکی (اراشدر اران ارات اوقون اوقوت سویلن اغلت) کبی وساکن الاخر اولدقلری صورتده حرف اخیر ساکنی گاه ضمه وگاه فتحه وگاه کسره ایله تحریك لازم کلدیکی (کورش کورن کورلسون اوچور ایچور بیشور چیقار کیدر یازل یازیلور ازل بوزول ازیلور بوزلمز) کبی ینه ابواب سابقه‌دن مستبان وتلفظات واقعه‌دن نمایان اولور بوصورتده حرف اخیرك حرکهٔ اصلیه وعارضه‌سنی بعض صورتده قید ایتمه وبعض صورتده قید ایتمه‌مه وبعض صورتده مخالف قید ایتمه نظام لسان واملایه عدم وقوفدن وتلفظات واقعه‌یه عدم رعایتدن نشأت ایتمش اولور ❊ تنبیه رابع ❊ (اڭ) ضمیری انجق امر حاضره و (لم) ضمیری ایله (وز) ضمیری انجق (اه) حرفیله مطرف اولان امر غائبه الحاق اولندیغی (ام ساڭ سکز) ضمیرلری هم امر غائب مذکوره وهم کلمات سائره‌یه الحاق اولندیغی باب مضمراتدن وجه ولده مقید امثله‌دن ظاهر اولور ❊ تنبیه خامس ❊ (ام اڭ) ضمیرلرینك همزه‌لرینی بعض صورتده یایه قلب ایتمه (اوقویه‌یم اوقویك) کبی و بعض صورتده کسره‌سیله بیله حذف ایتمه (اوقویم اراڭ) کبی و بعض صورتده انجق همزه‌لرینی حذف وکسره‌لرینی ماقبللرینه نقل ایتمه گاه واجب وگاه جائز ایدیکی حروف مقلوبه ومضمرات بابلرندن ظاهر ونمایان اولور ❊ تنبیه سادس ❊ فعل امرك قسم اولنده مفرد مخاطب ومفرد غائب وجمع غائب نوعلرینك وقسم ثانیسنده انجق مفرد غائب وجمع غائب نوعلرینك فاعللری ضمائر بارزه ایدیکی باب مضمراتدن وامثلهٔ مسروده‌دن مستبان اولور ❊ تنبیه سابع ❊ (اه ایله این ده دن) حرفلریله مطرف اولان متعلقات فعل ومفاعیل نائب الفاعل اولدقلری صورتده اولحرفلری کالاول ذکرواثبات لازم اولدیغی وبوسببله مفاعیل مرقومه‌دن نائب الفاعل اولنلر ضمائر اولدیغی صورتده اولحرفلری حذف ایدرك ضمائری افعال مجهوله‌یه ایصال ممتنع ایدیکی مزید فیه النون بابنده مقید منهمه‌دن ظاهر وآشکار ومزید فیه الشین ومزید فیه النون ومزید فیه سه ومزید فیه مه نوعلری ایسه کرك وجودی قسمی کرك عدمی قسملری اولسونلر نون ولام ساکنهٔ مجهولیه‌لرك انضماملریله ازسر نو مزید فیه اولدقلری صورتده یعنی مزیدات اربعهٔ مذکوره مجهول اولدقلری صورتده نائب الفاعللری حروف خمسهٔ مرقومه ایله مطرف مفاعیل ومتعلقات اوله‌جغی درکار اولمغین اشبو درت نوع مزید فیهلرك مجهول وجودی وعدمی قسملرنده انجق مفرد غائب صیغه‌سی استعمال اولنه‌جغی بدیدار اولور ❊ تنبیه ثامن ❊ تنبیه سابعدن نائب الفاعلدن عبارت ضمیرك امر غائبده استتاری جائز ایدیکی مستبان اولور ❊ تنبیه تاسع ❊ وینه تنبیه سابعدن امر حاضره لاحق (سون) حرفنك ینه امر مذکوره لاحق اولان (اه) حرفی کبی اداة غیبت اولوب ضمیر غائب اولمدیغی مستبان اولور ❊ تنبیه عاشر ❊ فعل امردن قسم اولك صیغ مستعملهٔ مختلف العنواناتی یدیوز یکرمی ایکی نوع اولدیغی مثللی قسم ثانینك صیغ مستعملهٔ مختلف العنواناتی دخی بیك یتمش درت نوع اولدیغی امر حاضر مجرد ومزید فیهلرك یوز یتمش یدی نوع صیغ مستعمله‌سیله اون ایکی نوع صیغ غیر مستعمله‌سنه اداة غیبت اولان (اه) حرفنی وانجق صیغ مستعمله‌سنه (ام لم یاوز ساڭ سکز) ضمائری ایله (لر) حرفنی وصل والحاقدن ظاهر اولور ❊ تنبیه حادی عشر ❊ فعل امرك متضمن اولدیغی

معنای طلبك معجل ایدیکنی افاده واشعار ایچون اخرینه ولو حکما (ایمدی) حرفی الحاق وعلاوه اولندیغی و بو جهتله (ایمدی) حرفی ابتداء کلامده واقع اولدیغی صورتده اداة تفصیل مجمل اولدیغی کبی فعل امردنصکره واقع اولدیغی صورتده اداة فور وتعجیل اولدیغی (سویله ایمدی یازیمدی)(کابروایمدی حکایت ایده‌یم) کبی مقصد اولك ایکنجی بابندن ظاهر اولور ❊ تنبیه ثانی عشر ❊ فعل امرك عدمی الاقتدار نوعی اکثریا دعاء علیه‌ده استعمال اولندیغی محاورات واقعه‌دن مستبان اولور ❊ تنبیه ثالث عشر ❊ لسان عربده امر ونهیه ومعنای طلبی مشتمل افعال سائره‌یه معنای طلبی تشدید وتأکید ایچون نون مشدده ومخففه الحاق اولندیغی کبی لسان ترکیده دخی فعل امره ومعنای طلبی مشتمل اولان افعال سائره‌یه معنای طلبی تشدید وتأکید ایچون (ها) حرفی الحاق اولندیغی مقصد اولك ایکنجی بابندن مستبان اولور (یازها سویله‌ها سویله‌ملی‌ها سویلزسکز طاریلرم‌ها) کبی

مقصد ثالث

امر حاضر مجردك ومزید فیهلرك اواخرینه حروف مغیرة النسبه اسمیله مسمی اولوب مقصد ثانینك ابتداسنده ذکر اولنان اوتوز ایکی نوع حروف بسیطه ومرکبه‌یی وافعال ناقصه‌دن حروف مغیرة النسبه منزله‌لرنده اولان (ایدی ایمش ایسه) فعللرینی ضم والحاق ایله ویاخود انجق امر مجردك اخرینی اسکان ویاتحریك ویااخرنده‌کی حرکه‌یی تبدیل ایله اول امرلردن اصاغه وافراغ اولنان کلمات مشتقه‌نك انواعی وهرنوعك اقسام متباینه ومتخالفه‌سی وهرقسمك احکام لفظیه ومعنویه‌سی بیانده‌در ❊ توطئه ❊ معلوم اوله‌که امر حاضر مفرد مجرد ومزید فیه او اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن برینك لحوقیله یامتضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن وزمان مستقبلدن بالکلیه منسلخ اولورلر ویاخود نسبت اخرایی متضمن اولورلر اکر نسبتدن وزماندن بالکلیه منسلخ اولورلرسه بو صورتده یامفعوللرنده کالاول عمل ایدرلر ویاخود عمل ایده‌مزلر اکر عمل ایدرلرسه بو صورتده یاحدث مطلقه دلالت ایدرلر ویاخود حدث مطلقك انواعندن برنوع حدثه دلالت ایدرلر اکر حدث مطلقه دلالت ایدرلرسه امر حاضرلر اول حرفك لحوق وانضمامیله مصدر اولوب مصدر اصلی ومصدر مخفف ومصدر مؤکد قسملرینه منقسم اولورلر (کتابی یازمق یازمه یازمقلق مألنی سویلمکدن سویله‌دن سویلمکلکدن کوچدر) کبی اکر حدث مطلقدن برنوع حدثه دلالت ایدرلرسه اوامر مذکوره اولحرفك لحوقیله حاصل مصدر اسمیله مسمی مصدر نوعی اولورلر (بونك کتابی اوقویشی یازیشندن دها کوزل) کبی واکر مفعوللرنده کالاول عمل ایده‌مزسه بو صورتده یاحدث مطلقه دلالت ایدرلر ویاخود حدث کثیر وابلغه دلالت ایدرلر اکرحدث مطلقه دلالت ایدرلرسه اوامر مذکوره اول حرفك لحوقیله اسم مصدر اولورلر (قیزارتی قارارتی بولانتی بورنتی قازانج سونج اویقو استه‌ك یاقشق باریشق طالقه صایق کورکی آلیم صاتیم اولوم دیرم طوتوم) کبی واکرحدث کثیر وابلغه دلالت ایدرلرسه اوامر مرقومه اول حرفك لحوقیله مبالغه اسم مصدر اولورلر (اوُلاد صاغناق کورەنك) کبی واکر نسبت اخرایی متضمن اولورلرسه بو صورتده اول نسبت یانسبت تامهٔ زمانیه‌در ویاخود نسبت ناقصه‌در اکر نسبت تامه زمانیه ایسه بحسب الاستقراء یا فعل حال وفعل حاضر اولورلر (یازیور اوقویور) کبی ویامستقبل مرجو النسبه اولورلر (زید یازار بکراوقومز) کبی و یا مستقبل مجزوم النسبه اولورلر (زید یازه‌جق بکر اوقویه‌جق) کبی ویامستقبل مؤکدالنسبه اولورلر (یازیسر سویلیسردر) کبی و یا فعل مربع النسبه اولورلر (یازملی) کبی (اکرم یازملیدر یازملی‌ها یازملیده کورملی) کبی و اکر نسبت ناقصه ایسه بو صورتده اول نسبت ناقصه یاقیامیه‌در یعنی وصفیه‌در و یاخود تقییدیه و وقوعیه‌در اکر تقییدیه‌ایسه از امر مرقومه اولحرفك لحوقیله یااسم مکان فعل اولورلر (اقنتی‌یی ینتی چکید قوناق قیشلاق یاتاق کزلك سیرك بورقج صوقوم یاتیم بیم اتلامجح طولامباج بیرتماج باصه‌مق قاچه‌مق طوته‌مق اغمان کسمان)

كبي ويا اسم زمان فعل اولورلر (ياتسو) كبي ويا اسم آلت فعل اولورلر (قيساج طيقاج بيجاق كورك ايلك ايكنه سوزكي قلاني يلاني صالانجي صالانجي بايلانجي سوزكي) كبي وياخود اسم اثر فعل اولورلر (قيرپانتي قيرنتي كسنتي سپورنتي يونقه چكنه‌م ديليم قيمق كسمك چكندمك) كبي واكر نسبت مرقومه نسبت قياميه ووصفيه ايسه اوامر مذكوره‌دن اول حرفك لحوقيله مصاغ اولان كلمه‌نك وضعنده متضمن اولديغي ذات مبهمه‌يه ويا ذات معينه‌يه نسبت معتبر اولديغي كبي فاعله ونائب فاعله دخي نسبت معتبر اولور وياخود فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اولمز اكر فاعله ونائب فاعله دخي نسبت معتبر اولورسه بو صورتده اول نسبت قياميه ووصفيه يا انجق بطريق الحدوث اولور ويابطريق الحدوث والمبالغه اولور ويا انجق بطريق الثبات والاستقرار اولور وياخود بطريق الثبات والاستقرار مع المبالغه اولور اكر انجق بطريق الحدوث اولورسه اولكلمه صفت حادثه اولور (يازان آدم اوقيان كيسه) كبي واكر بطريق الحدوث مع المبالغه اولورسه مبالغه صفت حادثه اولور (يوزه كونجي آدم) كبي واكر انجق بطريق الثبات والاستقرار اولورسه صفت ثابته اولور (يابيشيق دونوك قيرق كسيك يورقون دوشكون شاشقين بشكين يورقه صالق صاغلام شيشمان صاغمان اوزون شي) كبي واكر بطريق الثبات مع المبالغه اولورسه مبالغه صفت ثابته اولور (ياپيشاق دونك قورقق اوركك اوقوناق قيناسمق طاتليسمق كولومسك سويلمك يابيشقن چكشكن صولوغن يوروكن كولاج كولوخ قورقنج اوصانج اوشانكج اوتانج بيلكج ياكاتماج كزانتي شي) كبي واكر فاعله ونائب فاعله دخي نسبت معتبر اولمزسه اولكلمه اسم موصوف اولور (قانتي بولاماج طوتماج صاريق اريك امزيك الق وبركي صارقي طاقيم ياغمور قوصمق طالقج القج قازمه كسر) كبي وينه امر حاضر مجرد ومزيد فيه اواخرينه (ايدي ايمش ايسه) فعللرينك لحوق وانضماملريله نسبت تامهٔ زمانيه اخرايي متضمن اولوب لفظا مركب ومعنا بسيط فعل واحد اولورلر شويله كه اوامر مذكوره (ايدي) فعلنك انضماميله ماضئ محسوس النسبه و (ايمش) فعلنك انضماميله ماضئ منقول النسبه و (ايسه) فعلنك انضماميله فعل مثلث النسبه اولورلر (يازدي سويلدي يازمش سويلمش سويلشه يازسه ايو اولور يازسه‌ده كلسه‌ده بولاي يازه ايدي) كبي وخاصة امر حاضر مجرد اخرى يا اسكان وياتحريك وياخرنده‌كى حركه تبديل اولنمغله يا متضمن اولديغي نسبت امريه‌دن وزماندن بالكليه منسلخ اولور وياخود نسبت اخرايي متضمن اولور اكر نسبت وزماندن بالكليه منسلخ اولورسه بحسب الاستقراء يا اسم مصدر اولور (قورق قورقو) كبي ويا اسم زمان محدود اولور (ياشه ياش) كبي واكر نسبت اخرايي متضمن اولورسه بو صورتده اول نسبت يا نسبت وصفيه‌در ويا نسبت تقييديه‌در اكر نسبت وصفيه ايسه بحسب الاستقراء يا صفت ثابته اولور (بوشه بوش اول اولو طول طولو بلله بللي طوزسه طوزسي اجيسه اجيسي شي) كبي ويا اسم موصوف اولور (ياز يازي قوش قوشو قاپه قاپي ياقاپو) كبي واكر نسبت تقييديه ايسه بحسب الاستقراء انجق اسم مكان فعل اولور (ياز اق يازي كچ اوته‌كچه) كبي وينه معلوم اوله كه افعال تركيهٔ سالف البياندن فعل امر وفعل حال ومستقبل مؤكد النسبه وفعل مربع النسبه وماضئ محسوس النسبه وفعل مثلث النسبه كرك فعللرده اصل وقياس اولديغي اوزره مسند اليه متقدمدن عبارت ضمير متصل متأخره نسبت اولنسونلر كرك بحسب الصورة اسم ظاهر متأخره نسبت اولنسونلر نسبت مرقومه هر حالده نسبت تامهٔ زمانيه اولمغين دائما فعل اولورلر امامستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه وماضئ منقول النسبه اكر مسند اليه متقدمدن عبارت ضمير متصله نسبت اولنورلرسه متضمن اولدقلري نسبت انجق نسبت تامهٔ زمانيهٔ خبريه اولمغين انجق فعل اولورلر (زيد سويلر بكر اكله‌مز بز كيجه كيده‌جكز سز اوتوره‌جقسكز خالد سويلمش بز اكله‌مشز) كبي واكر اسم ظاهر متأخره نسبت اولنورلرسه نسبت مرقومه نسبت ناقصهٔ وصفيهٔ حدوثيه اولمغين صفت حادثه اولورلر (اوقور يازار آدم بيلمز كيسه كيميدر سوز سويليه‌جك اكليه‌جق آدم بلليدر اون كون كورمش آدم اولور اولمز كورلتي‌يه قولاق صمز)

کبی بوصورتده صفت حادثه درت نوع اولمش اولور (ضابطه) الفاظ ترکیده کرك هیئات کلیهٔ افرادیه‌جه کرك هیئات کلیهٔ ترکیبیه‌جه الفاظ عربیه‌نك عکسی نسبتنده اولمغله افعال ترکیده‌ده اصل وقیاس اسم مسند الیه اوزرینه جاری وضمیرینه مسند اولمقدر وصفات ترکیده‌ده اصل وقیاس دخی اسم ظاهر متأخره نسبت اولنمقدر وبوده خفی اولمیه‌که مار الذکر یکرمی بر نوع مشتقاتدن مصادر وافعال وصفت حادثه ومبالغهٔ صفت حادثهٔ قیاسی وصفت ثابته ومبالغهٔ صفت ثابته واسماء مذکورهٔ سبعه سماعه موکول ومتوقفدر ایمدی ذکر اولنان یکرمی بر نوع مشتقات امریه‌دن ایکی نوعی مصدر و حاصل مصدر وبش نوعی انجق فعل واوچ نوعی بعض صورتده فعل وبعض صورتده صفت حادثه ودرت نوعی انجق صفت ویدی نوعی اسم اولوب هر نوعك صیغ واحوالنی برر بابده بیان لازم اولمغله مقصد ثالث یکرمی برابه توزیع وتقسیم اولنمشدر شوقدرکه مشتقات مرقومه‌دن مصادرك معناسی بسیط اولدیغندن بشقه افعال وصفات واسماء مشتقه‌نك مفهوملرنده مأخوذ ومعتبر اولدیغندن مصادر نوعی مشتقات سائره اوزرینه تقدیم اولنمش وماضیٔ محسوس النسبه ومنقول النسبه وفعل مثلث النسبه هم لفظا مرکب اولدیغندن وهمده کافهٔ احوال واحکامنی احاطه وافاده‌امری مشتقات باقیه‌نك احوال واحکامنی بیان وایضاحه متوقف بولندیغندن افعال ثلثهٔ مرقومه دخی تأخیر اولنمشدر ✵ برنجی باب ✵ مصدر اصلینك صیغ متنوعهٔ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که مصدر اصلی شول امر حاضر مجرد ومزید فیهلردرکه اواخرینه حروف اشتقاقیهٔ مغیرة النسبه‌دن میم مفتوحه ایله مصدر (مق یامك) حرفنك لحوق وانضمامیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن وزماندن بالکلیه مسلوخ ومخلوع ودیکر متضمن اولدیغی حدثه مخصوص وموضوع اولوب حرف مرقومك لحوق وانضمامندن اول متعدی اولدیغی مفاعیل ومتعلقاتك هر نوعنه ینه متعدی ومجاوز اوله (زیدی کورمك سزه باققدن پاره‌یی بکره ویرمك سزه بونی اکلتمقدن دها کوزل) کبی

مصدر اصلی مشتق من الامر الحاضر

المعلوم الوجودی

مفرد	یازمق	سویلمك	سویلشمك	سویشمك	اغسدمق	کولومسدمك	طوغورمق	امزرمك	غائب
مفرد	یازدرمق	سویلتمك	سویلشدرمك	سویلندرمك	اغسدتمق	کولومسدتمك	طوغورتمق	امزرتمك	غائب
مفرد	یازدرتمق	سویلندرمك	سویلشدرتمك	سویلندرتمك	اغسدتدرمق	کولومسدتدرمك	طوغورتدرمق	امزرتدرمك	غائب
مفرد	یازدرتدرمق	سویلندرتمك	سویلشدرتدرتمك	سویلندرتدرمك	اغسدتدرتمق	کولومسدتدرتمك	طوغورتدرتمق	امزرتدرتمك	غائب

المجهول الوجودی

مفرد	یازلمق — المزید فیه اللام والمجهول له	سویلنمك — المزید فیه النون والمجهول له	سویشلمك — المزید فیه الشین واللام والمجهول له	سویشنلمك — المزید فیه النون واللام والمجهول له	اغسدنمق — المزید فیه سه والنون والمجهول له	کولومسدنمك — المزید فیه مسه والنون والمجهول له	طوغورلمق — المزید فیه الرا واللام والمجهول له	امزرلمك — المزید فیه زر واللام والمجهول له	غائب
مفرد	یازدرلمق — المزید فیه در واللام	سویلدلمك — المزید فیه التا واللام	سویشدرلمك — المزید فیه الشین ودر واللام	سویلندرلمك — المزید فیه النون ودر واللام	اغسدلمق — المزید فیه سه والتا واللام	کولومسدلمك — المزید فیه مسه والتا ودر واللام	طوغوردلمق — المزید فیه الرا والتا واللام	امزردلمك — المزید فیه زر والتا واللام	غائب
مفرد	یازدردلمق — المزید فیه در والتا واللام	سویلتدرلمك — المزید فیه التا ودر واللام	سویلشدردلمك — المزید فیه الشین ودر والتا واللام	سویلندردلمك — المزید فیه النون ودر والتا واللام	اغسدتدرلمق — المزید فیه سه والتا ودر واللام	کولومسدتدرلمك — المزید فیه مسه والتا ودر واللام	طوغورتدرلمق — المزید فیه الرا والتا ودر واللام	امزتدرلمك — المزید فیه زر والتا ودر واللام	غائب
مفرد	یازدرتدرلمق — المزید فیه در والتا ودر واللام	سویلتدردلمك — المزید فیه التا ودر والتا واللام	سویلشدرتدرلمك — المزید فیه الشین والتا ودر واللام	سویلندرتدرلمك — المزید فیه النون ودر والتا ودر واللام	اغسدتدردلمق — المزید فیه سه والتا ودر واللام	کولومسدتدردلمك — المزید فیه مسه والتا ودر والتا واللام	طوغورتدردلمق — المزید فیه الرا والتا ودر واللام	امزتدردلمك — المزید فیه زر والتا ودر واللام	غائب

المعلوم العدمی

مفرد	یازممق — المزید فیه مه	سویلممك — مجرد	سویشممك — المزید فیه الشین ومه	سویلنممك — المزید فیه النون ومه	اغسدممق — المزید فیه سه ومه	کولومسدممك — المزید فیه مسه ومه	طوغورممق — المزید فیه الرا ومه	امزرممك — المزید فیه زر ومه	غائب

واستخرج الامثلة الباقیة العدمیة من الامثلة الوجودیة المرقومة

المعلوم العدمی الاقتداری

مفرد	یازه‌ممق — المزید فیه مه بعد اه	سویلیه‌ممك — مجرد	سویلشه‌ممك — المزید فیه الشین ومه بعد اه	سویلانه‌ممك — المزید فیه النون ومه بعد اه	اغسدیه‌ممق — المزید فیه سه ومه بعد اه	کولومسدیه‌ممك — المزید فیه مسه ومه بعد اه	طوغوره‌ممق — المزید فیه الرا ومه بعد اه	امزره‌ممك — المزید فیه زر ومه بعد اه	غائب

واستخرج الامثلة الباقیة ایضا من الامثلة الوجودیة

❊ مهمات ❊ ❊ مهمه اولی ❊ مقصد اولك ایکنجی ودردنجی بابلرنده مبسوط اولدیغی وجهله مصدر اصلی دیم اخرندن قاف وکاف ساکنه‌لر لاجل التخفیف جوازا حذف واسقاط اولنمغله مصدر مخفف اولور وهم اخرینه (لق لك) حرفلری ضم والحاق اولنمغله مصدر مؤکد اولور وبوایکی صورتده کالاول مشتق منهی اولان امر حاضرك عمل ایتدیکی مفاعیل ومتعلقاتده عمل ایدر (زیده باقه‌دن پاره‌یی بکره ویرمه ایودر بونی اوقومقلق کورمکلك کبیدر) مثللی ❊ مهمهٔ ثانیه ❊ مصدر کرك اصلی کرك مخفف کرك مؤکد اولسون وضعنده فاعله نسبت معتبر

اولمدیغندن اخرینه ضمائر متصلهٔ مسند الیهانك اقسام ثلثه‌سندن هیچ برقسمنی وصل والحاق جائز اولمز بوصورتده مشتقات سائره‌یه مجازا اطلاق اولنان متکلم مخاطب جمع عنواناتنی مصدره اطلاق جائز اولمز ﴿ مهمهٔ ثالثه ﴾ مصدرینه کرك اصلی کرك مخفف کرك مؤکد اولسون حدث مطلقه موضوع اولدیغندن اخرینه (لر) حرفنی ضم والحاق ایله حقیقة جمع غائب صیغه‌سنه دخی تحویل جائز اولمز بوصورتده (الاسماء الظواهر کلها غیب) مقتضاسی اوزره مصدر انجق مفرد غائب اولور مکر اول حدثك انواعی قصد واراده اولنورسه انجق مصدر مخفف ایله مصدرمؤکدجمع غائب صورتنه تبدیل اولنورلر (سویلمره باق یورتمکلکلرندن نه اولور) کبی ﴿ مهمهٔ رابعه ﴾ ممالك عثمانیه‌ده متداول اولان لغتده ضمائر متصلهٔ مضاف الیها یعنی (م مز ك كز سی) ضمائری انجق مصدر مخفف ایله مصدر مؤکده وجغتای لغتنده هم مصدرین مذکورینه وهم مصدر اصلی‌یه لاحق ومتصل اولور (یازمه‌م یازیلمز یازماك یازیلمکز یازمه‌سی یازمقلغم یازلمقلغمز سویلمکلکك سویلمکلکز یازمقلغی الویرمز)(کیم‌یقین اولدی جهانه کمکی) کبی پس ضمائر مذکوره مصادرمعلومه‌یه متصل اولدیغی صورتده من‌جهة المعنی فاعل‌ومصادر مجهوله‌یه‌متصل ولدیغی‌صورتده نائب‌فاعل اولورلر ﴿ مهمهٔ خامسه ﴾ مصدر انجق مفرد غائب اولسندنطولایی امر حاضرك هم یوز یتمش نوع صیغ مستعمله‌سندن وهم اون ایکی نوع صیغ غیرمستعمله‌سندن مأخوذ ومشتق‌اولمغله کرك مصدر اصلینك کرك مصدر مخفف ایله مصدر مؤکدك صیغ مستعملهٔ مختلف العنواناتلری یوز سکسان طقوزر قسم اولمش اولور (مطلب) مصادر عربیهٔ سماعیه وقیاسیه بجمیع انواعها هم فاعلك وهم‌فاعل مقامنه قائم‌اولان مفعولك یعنی نائب فاعلك صفتلری اولمرله معلوم ومجهول بیننده مشترك اولورلر مثلا (كَتَبْتُ الرِّسالَةَ كَتْباً وقَرَأْتُها قِراءَةً) ترکیبلرنده واقع (كَتْب و قِراءَة) مصدرلری یازمق اوقومق معنالرینه‌اولمرله فاعلك صفتلری اولوب معلوم ومبنی للفاعل اولورلر (وَكُتِبَ الرِّسالَةُ كَتْباً وقُرِئَتْ قِراءَةً) ترکیبلرنده واقع (كَتْب وقِراءَة) مصدرلری یازلمق اوقونمق معنالرینه اولمرله فاعل مقامنه قائم مفعولك یعنی نائب فاعلك صفتلری اولوب مجهول ومبنی للمفعول اولورلر (وکذا ضرب) مصدری اورمق اورلمق معنالرینه اولمغله (اعجبنی ضرب زید) جمله‌سنده (ضرب) مصدری اورمق معناسنه اولدیغی صورتده‌انجق فاعلنه مضاف اولوب جملهٔ مذکوره (زیدك اورمسی بنی اعجاب ایتدی) معناسنه اولور واورلمق معناسنه اولدیغی صورتده اکر مفعولنه مضاف اولمش اولسه متکلم برمجهول ونامعلوم اولان ذاتك فعل وحالنه تعجبنی افاده ایتمش‌اوله‌جغندن وبویله فعل ایسه محل تعجب اولنه‌میه‌جغندن‌لاجرم اول مصدر انجق نائب فاعلنه مضاف اولوب جملهٔ مذکوره (زیدك اورلمسی بنی اعجاب ایتدی) معناسنه اولور بوتقدیرجه (زید) لفظنك محلی ایکی صورتده‌ده مرفوع اولمغله ائمهٔ لغت عربیه‌نك جملهٔ مذکوره‌ده (زید) لفظنك کاه فاعل اولمق اوزره محلی مرفوع وکاه مفعول اولمق اوزره محلی منصوبدر دیمه‌لری بی وجه ایدیکی ظاهر اولور قالدیکه مصدر عربینك هم معلوم وهم مجهول اولدیغنه دائر تفصیلات اشبو مقصدك ذیلنده صفت مشبهه‌دنباشقه صفات عربیه‌نك واسماء مشتقهٔ عربیه‌نك افعال عربیه مثالی معلوم ومجهول قسملرینه منقسم اولدقلرینی بیان ایچون وضع وتمهیداولنان مطلبده ذکراولنمغله استقصامراد ایدن کیمسه مطلب‌مذکوره مراجعت ایده ﴿ ایکنجی باب ﴾ حاصل مصدر اسمیله موصوف ومعروف اولان مصدر نوعینك صیغ مختلف العنوانانی واحوال واحکامی بیانده‌در معلوم اوله‌که حاصل مصدر شول امر حاضر مجرد ومزید فیهلردرکه اواخرینه حروف اشتقاقیهٔ مغیرة النسبه‌دن (ش) حرفنك لحوق وانضمامیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن وزمان مستقبلدن مجرد ومخلوع ودیکر متضمن اولدیغی حدث مطلقدن برنوع غیر معینه مخصوص وموضوع اولوب حرف مرقومك لحوق وانضمامندن اول متعدی اولدیغی مفاعیل ومتعلقاتك هرنوعنه کالاول ینه متعدی ومجاوز اوله یعنی حاصل مصدر مشتق منهی اولان امر حاضرك مفاعیل ومتعلقاتنده عمل ایده‌بیله (زیدك بوسوزی‌سزه سویلیشی بکرك پاره‌یی خالده ویریشی عمرك‌بوراده صالنه صالنه یورویشی تعجب اولنه‌جق شیدر) کبی

حاصل مصدر مشتق من الامر الحاضر

المعلوم الوجودی

مفرد غائب		مفرد غائب		مفرد غائب		مفرد غائب	
بازرس	المجرد الساكن الآخر	بازدرش	المزید فیه در	بازدردش	المزید فیه در والتا	بازدرتدرش	المزید فیه در والتا ودر
سویلش	المجرد المتحرك الآخر	سویلدش	المزید فیه التاء	سویلتدرش	المزید فیه التا ودر	سویلدردش	المزید فیه التا ودر والتا
سویلشش	المزید فیه الشین	سویلشدرش	المزید فیه الشین ودر	سویلشدردش	المزید فیه الشین ودر والتا	سویلشدرتدرش	المزید فیه الشین ودر والتا ودر
سویلنش	المزید فیه النون التکثیر	سویلندرش	المزید فیه النون ودر	سویلندردش	المزید فیه النون ودر والتا	سویلندرتدرش	المزید فیه النون ودر والتا ودر
اغسه‌دیس	المزید فیه سه	اغسه‌دش	المزید فیه سه والتا	اغسه‌تدرش	المزید فیه سه والتا ودر	اغسه‌تدردش	المزید فیه سه والتا ودر والتا
کولومسه‌نیش	المزید فیه مسه	کولومسه‌دش	المزید فیه مسه والتا	کولومسه‌تدرش	المزید فیه مسه والتا ودر	کولومسه‌تدردس	المزید فیه مسه والتا ودر والتا
طوغورش	المزید فیه الرا	طوغوردش	المزید فیه الرا والتا	طوغورتدرش	المزید فیه الرا والتا ودر	طوغورتدردش	المزید فیه الرا والتا ودر والتا
امزرس	المزید فیه زر	امزردش	المزید فیه زر والتا	امزرتدرش	المزید فیه زر والتا ودر	امزرتدردش	المزید فیه زر والتا ودر والتا

المجهول الوجودی

مفرد غائب		مفرد غائب		مفرد غائب		مفرد غائب	
بازیلش	المزید فیه اللام المجهولیه	بازدریلس	المزید فیه در واللام	بازدردیلش	المزید فیه در والتا واللام	بازدرتدریلش	المزید فیه در والتا ودر واللام
سویلنس	المزید فیه النون المجهولیه	سویلدیلش	المزید فیه التا واللام	سویلتدریلش	المزید فیه التا ودر واللام	سویلدردیلس	المزید فیه التا ودر والتا واللام
سویلشیلش	المزید فیه الشین واللام المجهولیه	سویلشدریلس	المزید فیه الشین ودر واللام	سویلشدردیلش	المزید فیه الشین ودر والتا واللام	سویلشدرتدریلش	المزید فیه الشین ودر والتا ودر واللام
سویلنلمش	المزید فیه النون واللام المجهولیه	سویلندریلش	المزید فیه النون ودر واللام	سویلندردیلش	المزید فیه النون ودر والتا واللام	سویلندرتدریلس	المزید فیه النون ودر والتا ودر واللام
اغسه‌نس	المزید فیه سه والنون المجهولیه	اغسه‌دیلش	المزید فیه سه والتا واللام	اغسه‌تدریلش	المزید فیه سه والتا ودر واللام	اغسه‌تدردیلش	المزید فیه سه والتا ودر والتا واللام
کولومسه‌نس	المزید فیه مسه والنون المجهولیه	کولومسه‌دیلش	المزید فیه مسه والتا واللام	کولومسه‌تدریلش	المزید فیه مسه والتا ودر واللام	کولومسه‌تدردیلش	المزید فیه مسه والتا ودر والتا واللام
طوغوریلش	المزید فیه الرا واللام المجهولیه	طوغوردیلش	المزید فیه الرا والتا واللام	طوغورتدریلش	المزید فیه الرا والتا ودر واللام	طوغورتدردیلش	المزید فیه الرا والتا ودر والتا واللام
امزریلش	المزید فیه زر واللام المجهولیه	امزردیلش	المزید فیه زر والتا واللام	امزرتدریلش	المزید فیه زر والتا ودر واللام	امزرتدردیلش	المزید فیه زر والتا ودر والتا واللام

المعلوم العدمى

غائب	امزرميش	طوغورميش	كولومسه ميش	اغسه ميش	سويلنميش	سويلشميش	سويليش	يازميش	مفرد
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	كذا	[illegible]	

واستخرج الامثلة الباقية العدمية من الامثلة الوجودية

المعلوم العدمى الاقتدارى

غائب	امزره ميش	طوغوره ميش	كولومسه يه ميش	اغسه يه ميش	سويلنه ميش	سويلشه ميش	سويليه ميش	يازه ميش	مفرد
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	كذا	[illegible]	

واستخرج الامثلة الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

﴿ مهمات ﴾ ﴿ مهمهٔ اولى ﴾ حاصل مصدر كدخى مصدر مثللى وضعنده فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اولمديغندن اخرينه ضمائر متصلهٔ مسند اليهانك اقسام ثلثه‌سندن برينى ضم وتوصيل ايله متكلم ومخاطب صيغه‌لرينه تحويل ايتمه جائز اولمز ﴿ مهمهٔ ثانيه ﴾ حاصل مصدر حدث مطلقك انواعندن نوع مبهمه موضوع اولمغله اخرينه (لر) حرفنى الحاق ايله جمع غائب صيغه‌سنه تبديل جائز اولور (سويليشلره باق) كبى بو صورتده حاصل مصدرك صيغ مختلف العنواناتى اوچيوز يتمش سكز قسم اولوب يوز سكسان طقوز قسمى مفرد غائب ويوز سكسان طقوز قسمى جمع غائب صيغه‌لرى اولورلر ﴿ مهمهٔ ثالثه ﴾ حاصل مصدره دخى ضمائر متصلهٔ مضاف اليها وصل والحاق اولنمغله حاصل مصدر معلوم اولديغى صورتده فاعلنه ومجهول اولديغى صورتده نائب فاعلنه مضاف اولمش اولور (يازيشم يازيليشمز يازيشى اكله‌يشلرى) مثللى ﴿ تنبيه ﴾ (اش) حرفى امر حاضره لاحق اولوب حاصل مصدر اداتى اولديغى كبى اسماء اشارتدن (بو) اسمنه دخى لاحق اولوب اداة تقريب دخى اولديغى وامر حاضر مذكور متحرك الاخر اولديغى صورتده حرف مرقومك همزه‌سنى يايه قلب واجب وساكن الاخر اولديغى صورتده حرف مرقومك همزه‌سنى حذف وكسره‌سنى حرف اخير ساكنه نقل لازم ولازب ايديكى حروف معانى وحروف مقلوبه بابلرندن ظاهر وآشكار اولور ﴿ اوچنجى باب ﴾ فعل حالك صيغ مختلف العنواناتى واحوال سائره‌سى بياننده‌در معلوم اوله كه فعل حال شول امر حاضر مجرد ومزيد فيهلردركه اواخرينه حروف اشتقاقيهٔ مغيرة المبنيه‌دن (ايور) حرفنك لحوق وانضماميله متضمن اولديغى معانى ثلثه‌دن نسبت انشائيهٔ امريه نسبت خبريه يه وزمان مستقبل دخى زمان حاله تبدل ايده (زيد كتابى يازيور بكر بونى سويليور) كبى وبوده معلوم اوله كه فعل امرك قسم اولنده مفرد مخاطب صيغه‌سى اداة غيبت اولان (سون اه) حرفلرندن واداة جمع اولان (لر) حرفندن وضمائر متصلهٔ بارزه‌دن عارى و بو جهتله زياده‌دن خالى اولديغندن قسم اول مرقومده مفرد مخاطب صيغه‌سى وقسم ثانيسنده مفرد غائب صيغه‌سى انجق (لر) حرفندن وضمائر مذكوره‌دن عارى اولديغندن وسائره نسبتله بسيط بولنديغندن قسم ثانئ مرقومده دخى مفرد غائب صيغه‌سى تقديم اولنمش ايدى حالبوكه افعال سائره‌ده وصفات واسماء مشتقه‌نك كافه‌سنده دخى مفرد غائب صيغه‌لرى (لر) حرفندن وضمائر مذكوره‌دن خالى ومجرد وصيغ باقيه‌يه نسبتله بسيط ومفرد بولنمش اولدقلرندن مشتقات مرقومه‌ده دخى قسم ثانئ مرقومده اولديغى مثللى مفرد غائب صيغه‌لرى تقديم اولنمشلردر

فعل حالی مشتق من الامر الحاضر
المعلوم الوجودی

	المجرد السالم	[illegible]	المزيد عليه فيه الشين	المزيد عليه فيه النون	المزيد عليه فيه سه	المزيد عليه فيه مسه	المزيد عليه فيه ار	المزيد عليه فيه زر	
مفرد	یازیور	سویلیور	سویلشیور	سویلنیور	اغسه یور	کولومسه یور	طوغوریور	امزریور	غائب
	یازیورم	سویلیورم	سویلشیورم	سویلنیورم	اغسه یورم	کولومسه یورم	طوغوریورم	امزریورم	متکلم
	یازیورسك	سویلیورسك	سویلشیورسك	سویلنیورسك	اغسه یورسك	کولومسه یورسك	طوغوریورسك	امزریورسك	مخاطب
جمع	یازیورلر	سویلیورلر	سویلشیورلر	سویلنیورلر	اغسه یورلر	کولومسه یورلر	طوغوریورلر	امزریورلر	غائب
	یازیورز	سویلیورز	سویلشیورز	سویلنیورز	اغسه یورز	کولومسه یورز	طوغوریورز	امزریورز	متکلم
	یازیورسکز	سویلیورسکز	سویلشیورسکز	سویلنیورسکز	اغسه یورسکز	کولومسه یورسکز	طوغوریورسکز	امزریورسکز	مخاطب
	المزيد عليه فيه در	المزيد عليه فيه التا	المزيد عليه فيه الشين ودر	المزيد عليه فيه النون ودر	المزيد عليه فيه سه والتا	المزيد عليه فيه مسه والتا	المزيد عليه فيه ار والتا	المزيد عليه فيه زر والتا	
مفرد	یازدریور	سویلدیور	سویلشدریور	سویلندریور	اغسه دیور	کولومسه دیور	طوغوردیور	امزردیور	غائب
	المزيد عليه فيه در والتا	المزيد عليه فيه التا ودر	المزيد عليه فيه الشين ودر والتا	المزيد عليه فيه النون ودر والتا	المزيد عليه فيه سه والتا ودر	المزيد عليه فيه مسه والتا ودر	المزيد عليه فيه ار والتا ودر	المزيد عليه فيه زر والتا ودر	
مفرد	یازدردیور	سویلتدریور	سویلشدردیور	سویلندردیور	اغسه تدریور	کولومسه تدریور	طوغورتدریور	امزرتدریور	غائب
	المزيد عليه فيه در والتا ودر	المزيد عليه فيه التا ودر والتا	المزيد عليه فيه الشين ودر والتا ودر	المزيد عليه فيه النون ودر والتا ودر	المزيد عليه فيه سه والتا ودر والتا	المزيد عليه فيه مسه والتا ودر والتا	المزيد عليه فيه ار والتا ودر والتا	المزيد عليه فيه زر والتا ودر والتا	
مفرد	یازدرتدریور	سویلتدردیور	سویلشدرتدریور	سویلندرتدریور	اغسه تدردیور	کولومسه تدردیور	طوغورتدردیور	امزرتدردیور	غائب

المجهول الوجودی

	المزيد عليه فيه اللام المجهول	المزيد عليه فيه النون المجهول	المزيد عليه فيه الشين واللام	المزيد عليه فيه النون واللام	المزيد عليه فيه سه واللام	المزيد عليه فيه مسه واللام	المزيد عليه فيه ار واللام	المزيد عليه فيه زر واللام	
مفرد	یازیلیور	سویلنیور	سویلشیلیور	سویلنیلیور	اغسه نیور	کولومسه نیور	طوغوریلیور	امزریلیور	غائب
	یازیلیورم	سویلنیورم	بنمله	بنه	بندن	بنه	طوغوریلیورم	امزریلیورم	متکلم
	یازیلیورسك	سویلنیورسك	سنکله	سنه	سندن	سنه	طوغوریلیورسك	امزریلیورسك	مخاطب
جمع	یازیلیورلر	سویلنیورلر	اونلرله (غير مستعمل)	اونلره (غير مستعمل)	اونلردن (غير مستعمل)	اونلره (غير مستعمل)	طوغوریلیورلر	امزریلیورلر	غائب
	یازیلیورز	سویلنیورز	بزمله	بزه	بزدن	بزه	طوغوریلیورز	امزریلیورز	متکلم
	یازیلیورسکز	سویلنیورسکز	سزله	سزه	سزدن	سزه	طوغوریلیورسکز	امزریلیورسکز	مخاطب
	المزيد عليه فيه در واللام	المزيد عليه فيه التا واللام	المزيد عليه فيه الشين ودر واللام	المزيد عليه فيه النون ودر واللام	المزيد عليه فيه سه والتا واللام	المزيد عليه فيه مسه والتا واللام	المزيد عليه فيه ار والتا واللام	المزيد عليه فيه زر والتا واللام	
مفرد	یازدریلیور	سویلدیلیور	سویلشدریلیور	سویلندریلیور	اغسه دیلیور	کولومسه دیلیور	طوغوردیلیور	امزردیلیور	غائب
	المزيد عليه فيه در والتا واللام	المزيد عليه فيه التا ودر واللام	المزيد عليه فيه الشين ودر والتا واللام	المزيد عليه فيه النون ودر والتا واللام	المزيد عليه فيه سه والتا ودر واللام	المزيد عليه فيه مسه والتا ودر واللام	المزيد عليه فيه ار والتا ودر واللام	المزيد عليه فيه زر والتا ودر واللام	
مفرد	یازدردیلیور	سویلتدریلیور	سویلشدردیلیور	سویلندردیلیور	اغسه تدریلیور	کولومسه تدریلیور	طوغورتدریلیور	امزرتدریلیور	غائب
	المزيد عليه فيه در والتا ودر واللام	المزيد عليه فيه التا ودر والتا واللام	المزيد عليه فيه الشين ودر والتا ودر واللام	المزيد عليه فيه النون ودر والتا ودر واللام	المزيد عليه فيه سه والتا ودر والتا واللام	المزيد عليه فيه مسه والتا ودر والتا واللام	المزيد عليه فيه ار والتا ودر والتا واللام	المزيد عليه فيه زر والتا ودر والتا واللام	
مفرد	یازدرتدریلیور	سویلتدردیلیور	سویلشدرتدریلیور	سویلندرتدریلیور	اغسه تدردیلیور	کولومسه تدردیلیور	طوغورتدردیلیور	امزرتدردیلیور	غائب

المعلوم العدمی

غائب	امزرمیور	طوغورمیور	کولومسه میور	اغسه میور	سویلنمیور	سویلشمیور	سویلیور	یازمیور	تپ
	فعله علامه النفی وصفه زر	فعله علامه النفی وصفه الرا	فعله علامه النفی وصفه مسه	فعله علامه النفی وصفه مسه	فعله علامه النفی وصفه النون	فعله علامه النفی وصفه الشین	کذا	فعله علامه النفی	

واستخرج الامثلة الباقية العدمية من الامثلة الوجودية السابقة

المعلوم العدمی الاقتداری

غائب	امزره میور	طوغوره میور	کولومسه یه میور	اغسه یه میور	سویلنه میور	سویلشه میور	سویلیه میور	یازه میور	تپ
	فعله علامه النفی وصفه زر [illegible]	فعله علامه النفی وصفه الرا [illegible]	فعله علامه النفی وصفه مسه [illegible]	فعله علامه النفی وصفه مسه [illegible]	فعله علامه النفی وصفه النون [illegible]	فعله علامه النفی وصفه الشین [illegible]	کذا	فعله علامه النفی [illegible]	

واستخرج الامثلة الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

❋ تنبیهات ❋ ❋ تنبیه اول ❋ (ایور) حرفی متحرك الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی یایه قلب ایتمك ویاخود کسره‌سیله برابر حذف ایتمك واجب ایدیکی وساکن الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل ایتمك لازم کلدیکی واحوال باقیه‌سی حروف معانی وحروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❋ تنبیه ثانی ❋ فعل امرك زیلنده مسطور تنبیه سابعده مذکور اولدیغی اوزره (اه ایله این ده دن) حرفلریله مطرف اولان مفاعیل ومتعلقات فعل نائب الفاعل اولدقلری صورتده اول حرفلری ذکر واثبات واجب اولدیغی وبوسببله مفاعیل ومتعلقات مرقومه‌دن نائب الفاعل اولنلر ضمائر اولدقلری صورتده اول حرفلری حذف ایدرك ضمائری افعال مجهوله‌یه ایصال ممتنع ایدیکی مزیدفیه النون بابنده مقید مهمه‌دن ظاهر وآشکار ومزیدفیه الشین ومزیدفیه النون ومزیدفیه (سه) ومزید فیه (مسه) نوعلری ایسه نون ولام ساکنهٔ مجهولیه‌لرك انضماملریله ازسرنو مزیدفیه اولدقلری صورتده نائب الفاعللری حروف خمسهٔ مرقومه ایله مطرف مفاعیل ومتعلقات اوله‌جغی درکار اولمغین کرك فعل حالیده کرك آتی البیان افعال وصفاتده فعل امرده اولدیغی مثللی ذکر اولنان درت نوع مزیدفیهلرك مجهول وجودی قسمیله مجهول عدمی قسملری انجق مفرد غائب اوله‌بیله‌جکلری بدیدار اولور بوصورتده فعل حالك وکذا افعال سائره‌نك وصفت حادثه‌نك صیغ مختلف العنواناتلری فعل امردن قسم ثانینك صیغی مثللی بیك‌یتمش دردر نوع اولور ❋ تنبیه ثالث ❋ اشبو تنبیه ثالثدن نائب فاعلك اسم ظاهر دخی اولدیغی مستبان اولمغله نائب فاعلدن عبارت ضمیر غائبك استتاری جائز ایدیکی نمایان اولور ❋ تنبیه رابع ❋ فعل حاله متصل اولان (امْ اِزْ) ضمیرلرینك همزه‌لرینی حذف وکسره‌لرینی راء ساکنه‌یه نقل لازم ایدیکی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور (نَنِیَتّه) مقصد اولك برنجی بابنده بیان اولندیغی وجهله کلمات ترکیه‌نك برنجی حرفی مفخم اولدیغی صورتده حروف باقیه‌لری ولو زوائددن اولسونلر مفخم اولملری وبرنجی حرفی مرقق اولدیغی صورتده حروف تالیه‌لری ینه ولو زوائددن اولسونلر مرقق اولملری وبرده حرکات خمسه‌دن ضمهٔ منفتحه ایله کسرهٔ منفتحه انجق حرف اوله عارض اولملری لسان ترکینك خصائص ومقتضاسندن اولمغله دارالسلطنه‌ده واکثر ممالکده مستعمل لغتده (ایور) حرفی امر حاضر مفخمه لاحق اولدیغی صورتده مفخم اولدیغی کبی امر حاضر مرققه لاحق اولدیغی صورتده دخی مفخم اولمغین وبرده ضمه‌سی منفتحه اولمغین ایکی جهتله قاعده‌دن مستثنی اولور ❋ دردنجی باب ❋ مستقبل مرجو النسبه‌نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال واحکامی بیاننده‌در معلوم اوله که مستقبل مرجو النسبه شول

امر حاضردركه وجودی قسمی اخرینه حروف اشتقاقیهٔ مغیرة النسبه‌دن راء مهملهٔ ساكنه‌نك وعدمی قسملری زاء معجمهٔ ساكنه‌نك لحوق وانضماملریله متضمن اولدیغی معانی ثلثه‌دن بعض صورتده انجق نسبت انشائیهٔ امریه نسبت خبریهٔ ظنیه ورجائیه‌یه منقلب اوله (زید اوقورسن یازمزسك) كبی وبعض صورتده هم اول نسبت امریه نسبت ناقصهٔ قیامیه‌یه یعنی نسبت وصفیه‌یه منقلب اوله وهمده دیكر متضمن اولدیغی زمان مستقبل منسلخ ومنسلب اوله (كاور كیدر كیمسه وارمی اولور اولمزدم بونی بیلورمی) كبی شویله‌كه اشبو مقصدك ابتداسنده مسطور توطئه‌ده مفصلا مذكور اولدیغی اوزره امر حاضر وجودی وعدمی اواخرینه (ر ز) حرفلرینك لحوق وانضماملرندن صكره اكر ضمائر متصلهٔ بارزه ومستتره‌یه نسبت اولنورسه متضمن اولدیغی نسبت نسبت تامهٔ خبریه ظنیه ورجائیه اولمغله فعل مستقبل مرجو النسبه اولوب مفرد غائب ومتكلم ومخاطب وجمع غائب ومتكلم ومخاطب صیغه‌لرینه منقسم اولور (زید یازار بكر یاردم ایتمز بن اوقورم سن دیكله‌مزسك بز سویلرز سزاكله‌مزسكز) كبی واكر اسم ظاهر مذكور یامقدره نسبت اولنورسه نسبت مرقومه نسبت ناقصهٔ قیامیه یعنی نسبت وصفیه اولمغله صفت حاله اولوب انجق مفرد غائب اولور (سوزاكلار آدم یاردم ایدر بارواریمی سوزاكلامز كیمسه انسانمیدر) كبی بوتقدیرجه قسم ثانی‌یه دخی مستقبل مرجو النسبه تسمیه‌سی تغلیب طریقیله اولمش اولور (فائده) امثلهٔ عربیه‌ده (ینصر لاتنصر لن ینصرا) مثللی مستقبلات غیبیّ تفسیر وترجمه صددنده مستقبلات تركیه‌یی اسماء متقدمه‌دن عبارت ضمائر غیبیه‌نسبت ایدرك او برمذكر یاردم ایدر او برمؤنث یاردم ایتمز اوایكی مذكر هیچ یاردم ایتمزلر دیمك لازمه‌دن ایكن اسماء ظواهره نسبت ایدرك یاردم ایدر برار یاردم ایتمز برعورت یاردم ایتمز ایكی ارلر دیمك فعل عربی‌یی صفت تركیه ایله ترجمه دیمك اولدیغی مستبان اولمغله لسان تركینك نظامی كركی كبی بیلنمدكجه لسان اخری نقل وترجمه خصوصنده خبط وخطادن قورتلنمیه‌جغی نمایان اولور

مستقبل مرجو النسبه مشتق من الامر الحاضر المعلوم الوجودی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	یازار	سویلر	سویلشور	سویلنور	اغسه‌ر	كولومسه‌ر	طوغورر	امزرر	غائب
	یازارم	سویلرم	سویلشورم	سویلنورم	اغسه‌رم	كولومسه‌رم	طوغوررم	امزررم	متكلم
	یازارسك	سویلرسك	سویلشورسك	سویلنورسك	اغسه‌رسك	كولومسه‌رسك	طوغوررسك	امزررسك	مخاطب
جمع	یازارلر	سویلرلر	سویلشورلر	سویلنورلر	اغسه‌رلر	كولومسه‌رلر	طوغوررلر	امزررلر	غائب
	یازارز	سویلرز	سویلشورز	سویلنورز	اغسه‌رز	كولومسه‌رز	طوغوررز	امزررز	متكلم
	یازارسكز	سویلرسكز	سویلشورسكز	سویلنورسكز	اغسه‌رسكز	كولومسه‌رسكز	طوغوررسكز	امزررسكز	مخاطب
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	یازدرر	سویلدر	سویلشدرر	سویلندرر	اغسه‌در	كولومسه‌در	طوغوردر	امزردر	غائب
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	یازدردر	سویلتدرر	سویلشدردر	سویلندردر	اغسه‌تدرر	كولومسه‌تدرر	طوغورتدرر	امزرتدرر	غائب
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	یازدرتدرر	سویلندردر	سویلشدرتدرر	سویلندرتدرر	اغسه‌تدردر	كولومسه‌تدردر	طوغورتدردر	امزرتدردر	غائب

المجهول الوجودی

		المزيد فيه اللام المجهول	المزيد فيه النون المجهول	المزيد فيه الشين واللام المجهول	المزيد فيه النون واللام المجهول	المزيد فيه سه والنون المجهول	المزيد فيه مسه والنون المجهول	المزيد فيه ار واللام المجهول	المزيد فيه زر واللام المجهول
مفرد	غائب	یازیلور	سویلنور	سویلشیلور	سویلنیلور	اغسه‌نور	کولومسه‌نور	طوغوریلور	امزریلور
	مخاطب	یازیلورم	سویلنورم	بزله	بنه	بندن	بنه	طوغوریلورم	امزریلورم
	متکلم	یازیلورسك	سویلنورسك	سزکله	سنه	سندن	سنه	طوغوریلورسك	امزریلورسك
جمع	غائب	یازیلورلر	سویلنورلر	اونلرله (غیر مستعمل)	اونلره (غیر مستعمل)	اونلردن (غیر مستعمل)	اونلره (غیر مستعمل)	طوغوریلورلر	امزریلورلر
	مخاطب	یازیلورز	سویلنورز	بزله	بزه	بزدن	بزه	طوغوریلورز	امزریلورز
	متکلم	یازیلورسکز	سویلنورسکز	سزله	سزه	سزدن	سزه	طوغوریلورسکز	امزریلورسکز
		المزيد فيه در واللام	المزيد فيه التا واللام	المزيد فيه الشين ودر واللام	المزيد فيه النون ودر واللام	المزيد فيه سه والتا واللام	المزيد فيه مسه والتا ودر واللام	المزيد فيه ار والتا واللام	المزيد فيه زر والتا واللام
مفرد	غائب	یازدریلور	سویلدیلور	سویلشدریلور	سویلندریلور	اغسه‌دیلور	کولومسه‌دیلور	طوغوردیلور	امزردیلور
		المزيد فيه در والتا واللام	المزيد فيه التا ودر واللام	المزيد فيه الشين ودر والتا واللام	المزيد فيه النون ودر والتا واللام	المزيد فيه سه والتا ودر واللام	المزيد فيه مسه والتا ودر واللام	المزيد فيه ار والتا ودر واللام	المزيد فيه زر والتا ودر واللام
مفرد	غائب	یازدردیلور	سویلتدریلور	سویلشدردیلور	سویلندردیلور	اعسه‌تدریلور	کولومسه‌تدریلور	طوغورتدریلور	امزرتدریلور
		المزيد فيه در ودر والتا واللام	المزيد فيه التا ودر ودر واللام	المزيد فيه الشين ودر ودر والتا واللام	المزيد فيه النون ودر ودر والتا واللام	المزيد فيه سه ودر والتا واللام	المزيد فيه مسه ودر والتا واللام	المزيد فيه ار ودر والتا واللام	المزيد فيه زر ودر والتا واللام
مفرد	غائب	یازدرتدریلور	سویلتدردیلور	سویلشدرتدریلور	سویلندرتدریلور	اغسه‌تدردیلور	کولومسه‌تدردیلور	طوغورتدردیلور	امزرتدردیلور

المعلوم العدمی

		المزيد فيه مه	ايضاً	المزيد فيه الشين ومه	المزيد فيه النون ومه	المزيد فيه سه ومه	المزيد فيه مسه ومه	المزيد فيه ار ومه	المزيد فيه زر ومه
مفرد	غائب	یازمز	سویلمز	سویلشمز	سویلنمز	اغسه‌مز	کولومسه‌مز	طوغورمز	امزرمز

واستخرج الامثلة الباقية العدمية من الامثلة الوجودية المرقومة

المعلوم العدمی الاقتداری

		المزيد فيه بعده اه مه	ايضاً	المزيد فيه الشين بعده اه ومه	المزيد فيه النون بعده اه ومه	المزيد فيه سه بعده اه ومه	المزيد فيه مسه بعده اه ومه	المزيد فيه ار بعده اه ومه	المزيد فيه زر بعده اه ومه
مفرد	غائب	یازه‌مز	سویلیه‌مز	سویلشه‌مز	سویلنه‌مز	اغسه‌یه‌مز	کولومسه‌یه‌مز	طوغوره‌مز	امزره‌مز

واستخرج الامثلة الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

❊ تنبيهات ❊ ❊ تنبيه اول ❊ راء مهمله ساكنه هم اسمه وهم امر حاضره لاحق اولوب اسمه لاحق اولديغى صورتده اداة امر حاضر اولديغى (آوَز بارقار اغار قارار) كبى وامر حاضره لاحق اولديغى صورتده بحسب القياس حروف مغيرة النسبه اقسامندن مستقبل وجودى مرجو النسبه اداتى اولديغى كبى بحسب السماع حروف مغيرة الاحداث اقسامندن هم مفعول لازم التعقله وهم مفعول غير لازم التعقله تعديه اداتى اولديغى (ايتر ايدر ايچور اوچور دوشور طوغور چيقار) كبى مقصد اولك ايكنجى ومقصد ثانينك برنجى واوچنجى بابلرندن ظاهر اولور

﴿ تنبيه ثانى ﴾ زاء معجمهٔ ساكنه امر حاضره لاحق اولوب حروف مغيرة النسبه اقسامندن مستقبل عدمى مرجو النسبه اداتى اولديغى كبى هم (جق ياجاك) حرفيله مظرف ومصغر اولان اسمايه لاحق اولوب اداة ميل وشفقت اولديغى (قزجغز قزوجغز دوه‌جكز) كبى وهم (م ك سك الك) ضمائرينه لاحق اولوب اداة جمع اولديغى (اغام اغامز افندك افنديكز بيلزسك بيلزسكز سويليك سويليكز) كبى مقصد اولمق ايكنجى بابندن مستبان اولور ﴿ تنبيه ثالث ﴾ راء مهملهٔ استقباليه‌نك لاحق اولديغى امر حاضر وجودى متحرك الاخر اولديغى صورتده حرف اخير متحركك على حاله ابقا اولنديغى (اوقور يورر ارار اغلر سويلر دير يير) كبى وساكن الاخر اولديغى صورتده اكر حرف اخير ساكن حروف اصليه‌دن اولوب ماقبلى مضموم اولورسه اول حرف اخير ساكنك بحسب السماع كاه مضموم وكاه مفتوح قلنديغى (اولور كورر كولر قوشار دوشر) كبى وماقبلى مفتوح و يامكسور اولورسه حرف اخير ساكنك ينه بحسب السماع كاه مفتوح وكاه مكسور قلنديغى (قاچار چيقار الور ويريلور) كبى واكر حرف اخير ساكن ياحروف امريه‌دن وياحروف مغيرة الاحداثدن اولوب ماقبلى مضموم اولورسه حرف اخير مذكورك انجق مضموم قلنديغى (اوقوزر اوكسورر كوروشور كورينور) كبى وماقبلى مفتوح و يامكسور اولورسه حرف اخير ساكنك انجق مكسور قلنديغى (قاررر قيشقرر سويلشور سويلنور ارانور) كبى محاورات وتلفظاتدن ظاهر وآشكار اولور بوصورتده راء استقباليه‌نك ماقبلنده‌كى حرفك حركات اصليه وعارضه‌سنى بعض مستقبلده يازمه و بعض مستقبلده يازمه و بعض مستقبلده مخالف يازمه نظام لسانه عدم معرفتدن و تلفظات واقعه‌يه عدم رعايتدن نشأت ايتمش اولور ﴿ تنبيه رابع ﴾ مستقبل مرجو النسبه‌نك دخى انواعندن مزيد فيه الشين ومزيد فيه النون ومزيد فيه سه ومزيد فيه مسه نوعلرينك مجهول وجودى قسميله مجهول عدمى قسملرنده انجق مفرد غائب صيغه‌سى بولنوب مفرد متكلم ومفرد مخاطب وجمع غائب وجمع متكلم وجمع مخاطب صيغه‌لرى بولنمديغى ووجهى وبو جهتله مستقبل مرقومك صيغ مختلف العنواناتى دخى بيك يتمش درت نوع اولديغى صيغ مستعمله‌يه (لر) حرفنى و (ام از سك سكز) ضمائرينى وصل والحاقدن ظاهر اولور ﴿ تنبيه خامس ﴾ (ام) ضميرى مستقبل عدمى مرجو النسبه‌يه لاحق اولديغى صورتده اكثريا هم حرف استقبال اولان زاء معجمهٔ ساكنه‌نك وهم ضمير مرقومدن همزه‌نك كسره‌سيله بيله حذف اولنديغى (يازمه‌م سويلمه‌م) كبى ونادرا انجق همزهٔ مرقومه‌نك حذف وكسره‌سنك زاء ساكنهٔ مذكوره‌يه نقل اولنديغى (يازمزم سويلمزم) كبى حروف مقلوبه وحروف محذوفه بابلرندن ظاهر ونمايان اولور ﴿ تنبيه سادس ﴾ (از) ضميرى دخى مستقبل عدمى مرقومه لاحق اولديغى صورتده اكثريا حرف استقبال اولان زاء ساكنه‌نك حذف وضمير مذكورك همزه‌سى يايه قلب اولنديغى (يازمه‌يز) كبى ونادرا ضمير مذكورك همزه‌سى حذف وكسره‌سى زاء ساكنه‌يه نقل اولنديغى (يازمزز) كبى ينه حروف مقلوبه وحروف محذوفه بابلرندن ظاهر وآشكار اولور ﴿ بشنجى باب ﴾ مستقبل مجزوم النسبه‌نك صيغ متنوعهٔ مختلف العنواناتى واحوال سائره‌سى بيانده‌در معلوم اوله كه مستقبل مجزوم النسبه شول امر حاضر مجرد ومزيد فيهلردر كه اواخرينه حروف اشتقاقيهٔ مغيرة النسبه‌دن (ه‌جق يا ه‌جك) حرفنك لحوق وانضماميله متضمن اولديغى معانى ثلثه‌دن نسبت انشائيهٔ امريه يانسبت خبريهٔ جزئيه‌يه ويانسبت وصفيه‌يه منقلب اوله شويله كه مستقبل مرقوم مستقبل مرجو النسبه مثللى اكر اسماء متقدمه‌دن عبارت ضمائر متصلهٔ بارزه ومستتره‌يه نسبت اولنورسه اول نسبت نسبت تامهٔ خبريهٔ جزميهٔ استقباليه اولمغين فعل اولوب مفرد غائب ومتكلم ومخاطب وجمع غائب ومتكلم ومخاطب صيغه‌لرينه منقسم اولور (زيد يازه‌جق بن اوقيه‌جغم سن ديكله‌ميه‌جكسك اونلر سويليه‌جك بز اغليه‌جغز سز كوله‌جكسكز) كبى واكر اسماء ظواهره نسبت اولنورسه اول نسبت نسبت وصفيهٔ استقباليه اولمغين صفت حادثهٔ استقباليه اولوب انجق مفرد غائب اولور (بونى اكله‌يه‌جق آدم ديكله‌يه‌جك كيسه پك آزدر) كبى بوتقديرجه صفت حادثهٔ استقباليه‌يه دخى مستقبل مجزوم النسبه اطلاقى تغليب طريقى اولمش اولور

مستقبل مجزوم السببة مشتق من الامر الحاضر — المعلوم الوجودى

	الحرف الساكن الاخير	الحرف المتحرك الاخير	المزيد فيه الشين	المزيد فيه النون الكثير	المزيد فيه سه	المزيد فيه مسه	المزيد فيه الرا	المزيد فيه زر	
مفرد	یازه جق	سویلیه جك	سویلشه جك	سویلنه جك	اغسه یه جق	کولومسه یه جك	طوغوره جق	امزره جك	غائب
	یازه جغم	سویلیه جکم	سویلشه جکم	سویلنه جکم	اغسه یه جغم	کولومسه یه جکم	طوغوره جغم	امزره جکم	متکلم
	یازه جقسك	سویلیه جکسك	سویلشه جکسك	سویلنه جکسك	اغسه یه جکسك	کولومسه یه جکسك	طوغوره جقسك	امزره جکسك	مخاطب
جمع	یازه جقلر	سویلیه جکلر	سویلشه جکلر	سویلنه جکلر	اغسه یه جقلر	کولومسه یه جکلر	طوغوره جقلر	امزره جکلر	غائب
	یازه جغز	سویلیه جکز	سویلشه جکز	سویلنه جکز	اغسه یه جغز	کولومسه یه جکز	طوغوره جغز	امزره جکز	متکلم
	یازه جقسکز	سویلیه جکسکز	سویلشه جکسکز	سویلنه جکسکز	اغسه یه جقسکز	کولوه سه یه جکسکز	طوغوره جقسکز	امزره جکسکز	مخاطب
	المزيد فيه در	المزيد فيه التا	المزيد فيه الشين ودر	المزيد فيه النون ودر	المزيد فيه سه والتا	المزيد فيه مسه والتا	المزيد فيه الرا والتا	المزيد فيه زر والتا	
مفرد	یازدره جق	سویلده جك	سویلشدره جك	سویلندره جك	اغسه ده جق	کولومسه ده جك	طوغورده جق	امزرده جك	غائب
	المزيد فيه در والتا	المزيد فيه التا ودر	المزيد فيه الشين ودر والتا	المزيد فيه النون ودر والتا	المزيد فيه سه ودر	المزيد فيه مسه والتا ودر	المزيد فيه الرا والتا ودر	المزيد فيه زر والتا ودر	
مفرد	یازدرده جق	سویلتدره جك	سویلشدرده جك	سویلندرده جك	اغسه تدره جق	کولومسه تدره جك	طوغورتدره جق	امزرتدره جك	غائب
	المزيد فيه در ودر والتا	المزيد فيه التا ودر والتا	المزيد فيه الشين ودر ودر والتا	المزيد فيه النون ودر ودر والتا	المزيد فيه سه والتا ودر والتا	المزيد فيه مسه والتا ودر والتا	المزيد فيه الرا والتا ودر والتا	المزيد فيه زر والتا ودر والتا	
مفرد	یازدرتدره جق	سویلتدرده جك	سویلشدرتدره جك	سویلندرتدره جك	اغسه تدرده جق	کولومسه تدرده جك	طوغورتدرده جق	امزرتدرده جك	غائب

المجهول الوجودى

	المزيد فيه اللام المجهول له	المزيد فيه النون المجهول له	المزيد فيه الشين واللام المجهول له	المزيد فيه النون واللام المجهول له	المزيد فيه سه والنون المجهول له	المزيد فيه مسه والنون المجهول له	المزيد فيه الرا واللام المجهول له	المزيد فيه زر واللام المجهول له	
مفرد	یازیله جق	سویلنه جك	سویلشیله جك	سویلنیله جك	اغسه نه جق	کولومسه نه جك	طوغوریله جق	امزریله جك	غائب
	یازیله جغم	سویلنه جکم	بنمله	بنه	بندن	بنه	طوغوریله جغم	امزریله جکم	متکلم
	یازیله حقسك	سویلنه جکسك	سنکله	سنه	سندن	سنه	طوغوریله جقسك	امزریله جکسك	مخاطب
جمع	یازیله جقلر	سویلنه جکلر	اونلرله	اونلره	اونلردن	اونلره	طوغوریله جقلر	امزریله جکلر	غائب
	یازیله جغز	سویلنه جکز	بزمله	بزه	بزدن	بزه	طوغوریله جغز	امزریله جکز	متکلم
	یازیله جقسکز	سویلنه جکسکز	سزکله	سزه	سزدن	سزه	طوغوریله جقسکز	امزریله جکسکز	مخاطب
			غير مستعمله	غير مستعمله	غير مستعمله	غير مستعمله			
	المزيد فيه در واللام	المزيد فيه التا واللام	المزيد فيه الشين ودر واللام	المزيد فيه النون ودر واللام	المزيد فيه سه والتا واللام	المزيد فيه مسه والتا واللام	المزيد فيه الرا والتا واللام	المزيد فيه زر والتا واللام	
مفرد	یازدریله جق	سویلدیله جك	سویلشدریله جك	سویلندریله جك	اغسه دیله جق	کولومسه دیله جك	طوغوردیله جق	امزردیله جك	غائب
	المزيد فيه در والتا واللام	المزيد فيه التا ودر واللام	المزيد فيه الشين ودر والتا واللام	المزيد فيه النون ودر والتا واللام	المزيد فيه سه والتا ودر واللام	المزيد فيه مسه والتا ودر واللام	المزيد فيه الرا والتا ودر واللام	المزيد فيه زر والتا ودر واللام	
مفرد	یازدردیله جق	سویلتدریله جك	سویلشدردیله جك	سویلندردیله جك	اغسه تدریله جك	کولومسه تدریله جك	طوغورتدریله جك	امزرتدریله جك	غائب
	المزيد فيه در والتا ودر واللام	المزيد فيه التا ودر واللام	المزيد فيه الشين ودر والتا ودر واللام	المزيد فيه النون ودر والتا ودر واللام	المزيد فيه سه والتا ودر واللام	المزيد فيه مسه والتا ودر واللام	المزيد فيه الرا والتا ودر واللام	المزيد فيه زر والتا ودر واللام	
مفرد	یازدرتدریله جق	سویلتدردیله جك	سویلشدرتدریله جك	سویلندرتدریله جك	اغسه تدر دیله جك	کولومسه تدردیله جك	طوغورتدردیله جك	امزرتدردیله جك	غائب

المعلوم العدمی

امزرمیه‌جك	طوغورمیه‌جق	كولومسه‌میه‌جك	انسه‌میه‌جق	سويلنمیه‌جك	سويلشمیه‌جك	سويلیه‌میه‌جك	يازمیه‌جق	مثل

واستخرج الامثلة العدمية الباقية من الامثلة الوجودية المرقومة

المعلوم العدمی الاقتداری

امزره‌میه‌جك	طوغوره‌میه‌جق	كولوسه‌یه‌میه‌جك	اغسه‌یه‌میه‌جق	سويلنه‌میه‌جك	سويلشه‌میه‌جك	سويلیه‌میه‌جك	يازه‌میه‌جق	مثل

واستخرج الامثلة الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

❋ تنبيهات ❋ ❋ تنبيه اول ❋ (اه‌جق اه‌جك) حرفلری امرحاضر متحرك‌الاخره لاحق اولدقلری صورتده همزه‌لرینی یایه قلب واجب ایدیكی (ارايه‌جق يورويه‌جك اوقيه‌جق سويليه‌جك ديه‌جك يه‌جك) كبی وساكن‌الاخره لاحق اولدقلری صورتده همزه‌لرینی حذف وفتحه‌سنی حرف اخير ساكنه نقل لازم ولازب ایدیكی (يازه‌جق كله‌جك) كبی حروف مقلوبه باندن ظاهر اولور بوصورتده امرك اخرنده‌كی حركات اصليه‌یی بعض مستقبلده يازمه وبعض مستقبلده يازمه قواعد لسانه عدم معرفتدن ونظام املايه عدم دقتدن نشأت ایتمش اولور ❋ تنبيه ثانی ❋ حرفين مرقومين جنس واحددن اولوب (اه‌جك) حرفی امرحاضر مفخمه و (اه‌جك) حرفی امرحاضر مرققه لاحق اولدیغی مقصد اولك برنجی باندن مستبان اولور ❋ تنبيه ثالث ❋ مستقبل مجزوم النسبه‌ده دخی مزيدفيه الشين ومزيدفيه النون ومزيد فيه‌سه ومزيدفيه مسه نوعلرينك هم‌مجهول وجودی وهم‌مجهول عدمی قسملرنده انجق مفرد غائب صيغه‌سی بولنوب مفرد متكلم ومفرد مخاطب وجمع غائب وجمع متكلم وجمع مخاطب صيغه‌لری بولنمدیغی وسببی وبوجهتله مستقبل مرقومك صيغی دخی يك‌یتمش‌درت نوع اولدیغی (لر) حرفنی وضمائر متصله‌یی صيغ مستعمله‌یه وصل والحاقدن ظاهر وآشكار اولور ❋ تنبيه رابع ❋ (ام از) ضميرلری مستقبل مجزوم النسبه‌یه لاحق اولدیغی صورتده همزه‌لرینی حذف وكسره‌لرینی مستقبل مرقومك اخرنده‌كی قاف وكاف ساكنه‌لره نقل لازم ایدیكی ونقل مزبوردن طولایی قافی غينه وكاف مجهوره‌یی كاف رخوه‌یه يعنی غين مرققه‌یه قلب واجب ایدیكی (يازه‌جغم سويليه‌جكز) كبی حروف مقلوبه باندن ظاهر ونمايان اولور ❋ تنبيه خامس ❋ امرحاضر مجهولدن مشتق اولان مستقبل مجزوم النسبه صفت اولدیغی صورتده نون ولام مجهوليه‌لری حذف وذكر جائز اولدیغی حروف محذوفه باندن ظاهر وبديدار اولور (يه‌جك طعامك ينه‌جك طعامك ايچه‌جك صويك ايچيله‌جك صويك وارمی سويليه‌جك سوز سويلنه‌جك سوز باقه‌جق يوز باقيله‌جق يوزه‌راده) كبی ❋ التنجی باب ❋ مستقبل مؤكدالنسبه‌نك صيغ متنوعهٔ مختلف لعنواناتی واحوال سائره‌سی بياننده‌در معلوم اوله‌كه مستقبل مؤكدالنسبه شـول امرحاضر مجرد ومزيد فيهلردر كه اواخرينه حروف اشتقاقيهٔ مغيرةالاحداثدن (ايسر) حرفنك لحوق وانضماميله متضمن اولدیغی نسبت انشائيهٔ امريه نسبت خبريهٔ مؤكده‌یه منقلب اوله (ياز يسردر سو يليسردر) (طوغيسردر سندن‌اول‌خلق حسن) كبی بونلر البته يازه‌جقدر سويليه‌جكدر اول خلق حسن سندن كرچك طوغه‌جقدر مؤدالرینی تأديه‌وتوفيه ايدرلر

مستقبل مؤكد النسبة مشتق من الامر الحاضر

المعلوم الوجودی

	الحرف الساكن الاخر	الحرف المتحرك الاخر	المزيد فيه الشين	المزيد فيه النون	المزيد فيه سه	المزيد فيه مسه	المزيد فيه الرا	المزيد فيه زر	
مفرد	يازيسر	سويلييسر	سويلشيسر	سويلنيسر	اغسه يسر	كولومسه يسر	طوغوريسر	امزريسر	غائب
	يازيسرم	سويلييسرم	سويلشيسرم	سويلنيسرم	اغسه يسرم	كولومسه يسرم	طوغوريسرم	امزريسرم	متكلم
	يازيسرسك	سويلييسرسك	سويلشيسرسك	سويلنيسرسك	اغسه يسرسك	كولومسه يسرسك	طوغوريسرسك	امزريسرسك	مخاطب
جمع	يازيسرلر	سويلييسرلر	سويلشيسرلر	سويلنيسرلر	اغسه يسرلر	كولومسه يسرلر	طوغوريسرلر	امزريسرلر	غائب
	يازيسرز	سويلييسرز	سويلشيسرز	سويلنيسرز	اغسه يسرز	كولومسه يسرز	طوغوريسرز	امزريسرز	متكلم
	يازيسرسكز	سويلييسرسكز	سويلشيسرسكز	سويلنيسرسكز	اغسه يسرسكز	كولومسه يسرسكز	طوغوريسرسكز	امزريسرسكز	مخاطب
	المزيد فيه در	المزيد فيه التا	المزيد فيه الشين و در	المزيد فيه النون ودر	المزيد فيه سه و التا	المزيد فيه مسه و التا	المزيد فيه الرا و التا	المزيد فيه زر و التا	
مفرد	يازدريسر	سويلديسر	سويلشدريسر	سويلندريسر	اغسه ديسر	كولومسه ديسر	طوغورديسر	امزرديسر	غائب
	المزيد فيه در والتا	المزيد فيه التا ودر	المزيد فيه الشين ودر والتا	المزيد فيه النون ودر والتا	المزيد فيه سه و التا ودر	المزيد فيه مسه و التا ودر	المزيد فيه الرا و التا ودر	المزيد فيه زر و التا ودر	
مفرد	يازدرديسر	سويلتدريسر	سويلشدرديسر	سويلندرديسر	اغسه تدريسر	كولومسه تدريسر	طوغورتدريسر	امزرتدريسر	غائب
	المزيد فيه در والتا ودر	المزيد فيه التا ودر والتا	المزيد فيه الشين ودر والتا ودر	المزيد فيه النون ودر والتا ودر	المزيد فيه سه و التا ودر والتا	المزيد فيه مسه و التا ودر والتا	المزيد فيه الرا و التا ودر والتا	المزيد فيه زر و التا ودر والتا	
مفرد	يازدرتدريسر	بسويلتدرديسر	سويلشدرتد ديسر	سويلندرتدريسر	اغسه تدرديسر	كولومسه تدد يسر	طوغورتدديسر	امزرتدرديسر	غائب

وقس باقی المزيدات المجهولة على المزيدات المجهولة من الافعال السابقه

المجهول الوجودی

	الحرف الساكن الاخر	الحرف المتحرك الاخر	المزيد فيه الشين	المزيد فيه النون	المزيد فيه سه	المزيد فيه مسه	المزيد فيه الرا	المزيد فيه زر	
	المزيد فيه اللام المجهول	المزيد فيه النون المجهول	المزيد فيه الشين واللام المجهول	المزيد فيه النون واللام المجهول	المزيد فيه سه والنون المجهول	المزيد فيه مسه والنون المجهول	المزيد فيه الرا واللام المجهول	المزيد فيه زر واللام المجهول	
مفرد	يازيليسر	سويلنيسر	سويلشليسر	سويلنليسر	اغسه نيسر	كولومسه نيسر	طوغوريليسر	امزريليسر	غائب
	يازيليسرم	سويلنيسرم	بمله	بنه	بندن	بنه	طوغوريليسرم	امزريليسرم	متكلم
	يازيليسرسك	سويلنيسرسك	سنكله	سنه	سندن	سنه	طوغوريليسرسك	امزريليسرسك	مخاطب
جمع	يازيليسرلر	سويلنيسرلر	اونلرله (غير مستعمله)	اونلره (غير مستعمله)	اونلردن (غير مستعمله)	اونلره (غير مستعمله)	طوغوريليسرلر	امزريليسرلر	غائب
	يازيليسرز	سويلنيسرز	بزمله	بزه	بزدن	بزه	طوغوريليسرز	امزريليسرز	متكلم
	يازيليسرسكز	سويلنيسرسكز	سزله	سزه	سزدن	سزه	طوغوريليسرسكز	امزريليسرسكز	مخاطب

المعلوم العدمی

	الحرف الساكن الاخر	الحرف المتحرك الاخر	المزيد فيه الشين	المزيد فيه النون	المزيد فيه سه	المزيد فيه مسه	المزيد فيه الرا	المزيد فيه زر	
	المزيد فيه مه	ايضا	المزيد فيه الشين ومه	المزيد فيه النون ومه	المزيد فيه سه ومه	المزيد فيه مسه ومه	المزيد فيه الرا ومه	المزيد فيه زر ومه	
مفرد	يازمه يسر	سويلمه يسر	سويلشمه يسر	سويلنمه يسر	اغسه مه يسر	كولومسه مه يسر	طوغورمه يسر	امزرمه يسر	غائب

واستخرج الامثلة العدمية الباقية من الامثلة الوجودية المرقومة

المعلوم العدمى الاقتدارى

[illegible]	المزيد فيه المعدله	الاصل	المزيد فيه الشين المعدله	المزيد فيه النون المعدله	المزيد فيه السين المعدله	المزيد فيه مسه المعدله	المزيد فيه السين المعدله	المزيد فيه زر المعدله	
	يازه‌مه‌يه‌سن	سويله‌مه‌يه‌سن	سويلته‌مه‌يه‌سن	سويلنه‌مه‌يه‌سن	انديريله‌مه‌يه‌سن	كولوشه‌مه‌يه‌سن	طوغورده‌مه‌يه‌سن	امر ويره‌مه‌يه‌سن	غائب

واستخرج الامثلة الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

﴿وجه تسميه﴾ امر حاضر حروف مغيرة النسبه‌دن (ر ز) حرفلرينك لحوق وانضماملريله ثبوتى عندالمخبر مظنون ومرجو اولان نسبت خبريهٔ استقباليه‌يى متضمن اولمغله (مستقبل مرجو النسبه) اسميله تسميه اولنمشدر (بن يازارم اماسن اوقومزسن) كبى كه بونلردن لسان عربده (سا كتب ياسوف اكتب ولكن لاتقرؤ) ايله تعبير اولنور و (اجق اجك) حرفلرينك لحوق وانضماملريله وقوع و ثبوتى عندالمخبر مجزوم واسباب علمدن برسببله معلوم اولان نسبت خبريهٔ استقباليه‌يى متضمن اولمغله (مستقبل مجزوم النسبه) تسميه اولنمشدر (زيد اوقويه‌جق اماسن ديكله‌ميه‌جكسك) كبى كه بونلرك مؤداتى لسان عربده (اعلم ان سيقرؤ زيد ياخود سوف يقرؤ ولكن لاتسمع) ايله تأديه اولنور و (ايسر) حرفنك لحوق وانضماميله وقوع و ثبوتى عندالمخبر والمتكلم هم مجزوم ومعلوم وهمده محقق ومؤكد اولان نسبت خبريهٔ استقباليه‌يى متضمن اولمغله (مستقبل مؤكد النسبه) تسميه اولنمشدر (زيد اوقويه‌جقدر سن ديكله‌ميه‌جكسك) كبى كه بونلرك مؤداتى دخى (اعلم ان لسوف يقرؤ زيد ولن تسمع) ايله تأديه وتوفيه اولنور قالديكه مستقبل مؤكد النسبه هرنقدر شمديكى وقتده اكثر ممالك عثمانيه‌ده مستعمل دكل ايسه‌ده تراكمه بيننده زبانزد وكتب عتيقه‌ده مسطور ومقيد اولمغله تتميماً لاقسام الافعال بومحلده ضبط وقيد اولنمشدر ﴿ تنبيهات ﴾ ﴿تنبيه اول﴾ (ايسر) حرفى متحرك الاخر امره لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى يايه قلب وساكن الاخره لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى حذف وكسره‌سنى حرف اخير ساكنه نقل واجب ايديكى حروف مقلوبه‌دن مستبان وامثلهٔ مسروده‌دن نمايان اولور (اوقويسر اور يسرم يولنه جان وتنى) كبى ﴿ تنبيه ثانى ﴾ مستقبل مؤكد النسبه‌نك صيغ متنوعه‌سندن دخى مزيدفيه الشين ومزيدفيه النون ومزيدفيه سه ومزيدفيه‌مه نوعلرينك مجهول وجودى ومجهول عدمى قسملرى انجق مفرد غائب اولديغى وبوجهتله مستقبل مرقومك صيغ مختلف العنواناتى افعال سابقه‌نك صيغى مثللى بيك يتمش درت نوع اولديغى ابواب سالفه‌ده مسطور تنبيهاتدن ظاهر اولور ﴿ تنبيه ثالث ﴾ (ام از) ضميرلرى مستقبل مرقومه لاحق اولدقلرى صورتده همزه‌لرينى حذف وكسره‌لرينى حرف اخير ساكنه نقل واجب ايديكى حروف مقلوبه بابندن وامثلهٔ مقيده‌دن ظاهر وآشكار اولور ﴿ يدنجى باب ﴾ فعل مربع النسبه‌نك صيغ متنوعهٔ مختلف العنواناتى واحوال سائره‌سى بياننده‌در معلوم اوله كه فعل مربع النسبه شول امر حاضر مجرد ومزيدفيهلردركه اواخرينه حروف اشتقاقيهٔ مغيرة النسبه اقسامندن (ملى) حرفنك لحوق وانضماميله متضمن اولديغى نسبت انشائيهٔ امريه نسبت خبريهٔ ماضيه واستقباليه و نسبت انشائيهٔ تخصيصيه وتمنيه‌يه مبدل ونسب اربعهٔ مرقومه بيننده بالاشتراك السوى مستعمل ومتداول اوله شوبله كه امر حاضر اخرينه (ملى) حرفنك لحوقندنصكره كاه زمان ماضيده وقوع و ثبوتى عندالمتكلم مخمن ومشكوك اولان نسبت تامهٔ خبريهٔ ماضيه‌يى متضمن اولمغله (فعل ماضى مخمن النسبه) اولور (زيد يازدى‌مى يازمديمى يازمشمى يازممشمى) مثللى اسئلهٔ ماضيه‌يه جواب اوله‌رق ذكر واستعمال اولنان يازملى يازمملى فعللرى كبى كه اكثريا اداة شك وتخمين اولان (كى) حرفيله ومعناى شكى اشعار ايدر

الفاظ ایله استعمال اولنور (یازملی کبی یازمه‌ملی کبی پکده بلیورم اما یازملی) مثللی وکاه زمان مستقبلده وقوع وثبوتی عندالمتکلم مستحسن اولان نسبت تامهٔ خبریهٔ استقبالیه‌یی متضمن اولمغله (فعل مستقبل مستحسن النسبه) اولور (زید یازارمی یازمزمی یازه‌جقمی یازمیه‌جقمی) مثللی اسئلهٔ استقبالیه‌یه جواب موقعنده ذکر اولنان یازملی یازمه‌ملی فعللری کبی که اکثریا اداة تحقیق وخبر اولان (در) حرفیله ومعنای استحسانی افاده‌ایدن الفاظ ایله استعمال اولنور (بکاقالسه یازملیدر دیرم طوغریسی یازمه‌ملیدر) کبی وکاه بطریق التخصیص والاعزاء طلب معناسنه اولان نسبت تامهٔ تخصیصیه‌یی متضمن اولمغله (فعل مخصص النسبه) اولور (یازسه‌ڭ آیازمسه‌ڭ آ) مثللی افعال مخصصة النسبه موقعنده ذکراولنان یازملی یازمه‌ملی فعللری کبی که اکثریا اداة تأکید طلب اولان (ها) حرفیله استعمال اولنور (یازمه‌لی‌ها یازمه‌ملی‌ها) کبی وکاه زمان مستقبلده یاحصولی ممکن وغیر متوقع اولان حدثی ویاخود حصولی ممتنع وغیر متوقع اولان حدثی طلب معناسنه اولان نسبت تامهٔ انشائیهٔ تمنیه‌یی متضمن اولمغله (فعل متمنی النسبه) اولور (یازسه‌ده کلسه کشکی اوقوسه اوقویه‌ایدی) مثللی افعال متمنی النسبه مواقعنده مستعمل اولان (یازملیده کلملی اوقوملیدی) کبی شوقدرکه فعل متمنی النسبه ممکن الحصول حدث غیر متوقعی متضمن اولدیغی صورتده اداة جواب اولان (ده) حرفنی وجملهٔ جوابیه‌یی دفعا للالتباس ارداف واجب اولور (زید کلملیده کیتملیز) کبی وممتنع الحصول حدث غیرمتوقعی متضمن اولدیغی صورتده (ایدی ایمش) فعللرینی ضم والحاق لازم اولمغله (ده) حرفنی وجملهٔ جوابیه‌یی ارداف جائز اولور (اوقوملیدی سویله‌لی ایمش اوقوملیدیده آدم اوللیدی) کبی وبرده بونوع فعل متمنی النسبه‌یی ایکی صورتده‌ده اداة تمنی اولان (کشکی) حرفیله تصدیر جائز اولور (کشکی کلملیده کیتملیز کشکی اوقوملی ایمش کشکی کوله‌لیدی کشکی وقتیله حق بیلملیدیده قلبمز قارارمه‌ملیدی کشکی اوقوملیمشده ادم اوللیمش) کبی پس تقریر مذکوردن (ملی) حرفیله مطرف اولان مشتقه (فعل مربع النسبه) اسمیله تسمیه‌نڭ وجهی معلوم اولور

فعل مربع النسبة مشتق من الامر الحاضر المعلوم الوجودی

مفرد	یازملی	سویلی	سویشملی	سویلنملی	اغسه‌ملی	کولومسه‌ملی	طوغورملی	امزرملی
	یازملیم	سویلیم	سویشملیم	سویلنملیم	اغسه‌ملیم	کولومسه‌ملیم	طوغورملیم	امزرملیم
	یازملیسك	سویلیسك	سویشملیسك	سویلنملیسك	اغسه‌ملیسك	کولومسه‌ملیسك	طوغورملیسك	امزرملیسك
جمع	یازملیدرلر	سویلیدرلر	سویشملیدرلر	سویلنملیدرلر	اغسه‌ملیدرلر	کولومسه‌ملیدرلر	طوغورملیدرلر	امزرملیدرلر
	یازملیز	سویلیز	سویشملیز	سویلنملیز	اغسه‌ملیز	کولومسه‌ملیز	طوغورملیز	امزرملیز
	یازملیسکز	سویلیسکز	سویشملیسکز	سویلنملیسکز	اغسه‌ملیسکز	کولومسه‌مدیسکز	طوغورملیسکز	امزرملیسکز
مفرد	یازدرملی	سویتملی	سویلشدرملی	سویلندرملی	اغسه‌تملی	کولومسه‌تملی	طوغورتملی	امزرتملی
مفرد	یازدرتملی	سویلتدرملی	سویلشدرتملی	سویلندرتملی	اغسه‌تدرملی	کولومسه‌تدرملی	طوغورتدرملی	امزرتدرملی
مفرد	یازدرتدرملی	سویلتدرتملی	سویلشدرتدرملی	سویلندرتدرملی	اغسه‌تدرتملی	کولومسه‌تدرتملی	طوغورتدرتملی	امزرتدرتملی

المجهول الوجودی

مفرد	یازلملی	سوینلملی	سویلشیلملی	سویلنلملی	اغسه نلملی	کولومسه نلملی	طوغورلملی	امزرلملی	غائب
مفرد	یازلملی: الزید فیه اللام المجهولیة	سوینلملی: الزید فیه النون المجهولیة	سویلشیلملی: الزید فیه الشین واللام المجهولیة	سویلنلملی: الزید فیه النون واللام المجهولیة	اغسه نلملی: الزید فیه سه والنون المجهولیة	کولومسه نلملی: الزید فیه مسه والنون المجهولیة	طوغورلملی: الزید فیه ار واللام المجهولیة	امزرلملی: الزید فیه زر واللام المجهولیة	غائب
مفرد	یازدرلملی: الزید فیه در واللام	سویلدلملی: الزید فیه التا واللام	سویلشدرلملی: الزید فیه الشین و در واللام	سویلندرلملی: الزید فیه النون و در واللام	اغسه دلملی: الزید فیه سه والتا واللام	کولومسه دلملی: الزید فیه مسه و التا واللام	طوغوردلملی: الزید فیه ار والتا واللام	امزردلملی: الزید فیه زر والتا واللام	غائب
مفرد	یازدردلملی: الزید فیه در والتا واللام	سویلتدرلملی: الزید فیه التا و در واللام	سویلشدردلملی: الزید فیه الشین و در والتا واللام	سویلندردلملی: الزید فیه النون و در والتا واللام	اغسه تدرلملی: الزید فیه سه والتا و در واللام	کولومسه تدرلملی: الزید فیه مسه والتا و در واللام	طوغورتدرلملی: الزید فیه ار والتا و در واللام	امزرتدرلملی: الزید فیه زر والتا و در واللام	غائب
مفرد	یازدرتدرلملی: الزید فیه در والتا و در واللام	سویلتدردلملی: الزید فیه التا و در والتا واللام	سویلشدرتدرلملی: الزید فیه الشین و در والتا و در واللام	سویلندرتدرلملی: الزید فیه النون و در والتا و در واللام	اغسه تدردلملی: الزید فیه سه والتا و در والتا واللام	کولومسه تدردلملی: الزید فیه مسه والتا و در والتا واللام	طوغورتدردلملی: الزید فیه ار والتا و در والتا واللام	امزرتدردلملی: الزید فیه زر والتا و در والتا واللام	غائب

المعلوم العدمی

مفرد	یازمه‌ملی: الزید فیه مه	سویلمه‌ملی: ایضاً	سویشمه‌ملی: الزید فیه الشین و مه	سوینمه‌ملی: الزید فیه النون و مه	اغسه‌مه‌ملی: الزید فیه سه و مه	کولومسه‌مه‌ملی: الزید فیه مسه و مه	طوغورمه‌ملی: الزید فیه ار و مه	امزرمه‌ملی: الزید فیه زر و مه	غائب

واستخرج الامثلة العدمية الباقية من الامثلة الوجودية

المعلوم العدمی الاقتداری

مفرد	یازه‌مه‌ملی: الزید فیه مه بعداه	سویلیه‌مه‌ملی: ایضاً	سویلشه‌مه‌ملی: الزید فیه الشین و مه بعداه	سویلنه‌مه‌ملی: الزید فیه النون و مه بعداه	اغسه‌یه‌مه‌ملی: الزید فیه سه و مه بعداه	کولومسه‌یه‌مه‌ملی: الزید فیه مسه و مه بعداه	طوغوره‌مه‌ملی: الزید فیه ار و مه بعداه	امزره‌مه‌ملی: الزید فیه زر و مه بعداه	غائب

واستخرج الامثلة العدمية الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

❋ مهمتان ❋ ❋ مهمهٔ اولی ❋ ماضی مخمن النسبه افعال ناقصه‌دن (اول) فعلندن مشتق ماضیلره‌تر کیبجه معمول یعنی خبر واقع اولدیغی صورتده (زید کلملی اولدی چوجق سویلملی اولمش) کبی متضمن اولدیغی حدثك وقوعدقریبتی یعنی قوه‌دن فعله قریبتی مرجو ومخمن اولدیغی مستفاداولمغله فعل مخمن النسبه ایله فعل ناقص ماضی مجموعی افعال مقاربهٔ عربیه‌دن (عسی) فعلی ایله خبری اولان فعل مستقبل مجموعنك مؤداسنی تأدیه ایدر مثلا سویلمه کرته‌سنه کلمش بر صبینك هنوز سویلمدیکنی ایما وسویلمه‌سی قوهٔ قریبه‌ده اولدیغی مأمول ومرجو ایدیکنی افاده وانبا مقامنده عرب عرباء

(عسى هذا الصبى ان يتكلم) ديرلر لسانمزده بو چوجق سويلملى اولدى ايله ايما وانبا اولنور وعسى مرقومك هنوز
سويلمديكنى ايما وسويلمه‌سى قوهٔ قريبه‌ده اولديغى مجزوم ايديكنى بيان وانبا مقامنده (كاد هذا الصبى يتكلم) ديرلركه
لسانمزده بوندن بو صبى سويليه يازدى ايله تعبير اولنور بونلرك تفاصيل احوالى مقصد رابعك يدنجى بابنده يعنى فعل
مركب اقترابى بابنده ذكر و بيان اولنور ✵ متممهٔ ثانيه ✵ فعل مربع النسبه‌يه اداة جمع اولان (لر) حرفى بحسب السماع
اكثريا (در) حرفندن صكره‌جه ونادراً (در) حرفندن اولجه لاحق اوله بيلديكندن فعل مرقوم مستحسن النسبه
اولمدقجه جمع غائب صيغه‌سنه افراغ اولندمز (يازمليدرلر سويلمه‌مليدرلر) كبى ✵ تنبيهان ✵ ✵ تنبيه اول ✵ فعل مربع
النسبه انواعندن مزيد فيه الشين و مزيد فيه النون ومزيد فيه سه ومزيد فيه مسه نوعلرينك دخى مجهول وجودى ومجهول
عدمى قسملرنده مفرد متكلم ومفرد مخاطب وجمع غائب وجمع متكلم وجمع مخاطب صيغه‌لرى بولنه‌ميه‌جغى وبوجهتله
فعل مرقومك صيغ مختلف العنواناتى دخى بيك يتمش درت نوع اوله‌جغى ابواب سالفه‌ده مذكور ومقيد تنبيهلردن
مستفاد اولور ✵ تنبيه ثانى ✵ (ام از) ضميرلرى فعل مربع النسبه‌يه لاحق اولديغى صورتده همزه‌لرينى يايه
قلب واجب ايديكى حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ✵ سكزنجى باب ✵ صفت حادثه‌نك صيغ مختلف
العنواناتى واحوال سائره‌سى بيانند‌ه‌در معلوم اوله‌كه صفت حادثه شول امر حاضر مجرد ومزيد فيهلردركه اواخرينه
حروف اشتقاقيهٔ مغيرة الاحداثدن (ان) حرفنك لحوق وانضماميله متضمن اولديغى نسبت امريه‌دن وزماندن منسلخ
اولوب ديكر متضمن اولديغى حدثه بطريق الحدوث متصف ذات مبهمه‌يى وياذات معينه‌يى متضمن اولمغله وضعنده
اولذاتلردن برينه نسبت معتبر اولديغى مثللى هم اولذاتلردن عبارت اولان فاعل ونائب فاعله نسبت معتبر اوله وهم
مفاعيل ومتعلقات فعلى اقتضا معتبر اوله (كتابى يازان آدم كتدى بوراده يازيلان كتاب نه‌راده‌در سوز اكله‌ميان
كيمسه‌يه بونى سويلمك اكلشليان سوزى سويلمك كبيدر) مثللى پس تعريف وتمثيلدن مستفاد اولديغى وجهله صفت
حادثه متضمن اولديغى معانى ثلثه‌دن هيئتنك مدلوللرندن ذات موصوف ومنسوب اليه اعتباريله نكره ومعرفه قسملرينه
ومادهسنك مدلولى اولان وصف وحدث منسوب به اعتباريله امر حاضر مشتق منه مثللى معلوم ومجهول وجودى
وعدمى وعدمى اقتدارى قسملرينه منقسم اولور بوصورتده صفت حادثه نكرهٔ معلومهٔ وجوديه معرفهٔ معلومهٔ
وجوديه نكرهٔ مجهولهٔ وجوديه معرفهٔ مجهولهٔ وجوديه نكرهٔ معلومهٔ عدميه معرفهٔ معلومهٔ عدميه نكرهٔ مجهولهٔ
عدميه معرفهٔ مجهولهٔ عدميه نكرهٔ معلومهٔ عدمى الاقتدار معرفهٔ معلومهٔ عدمى الاقتدار نكرهٔ مجهولهٔ عدمى الاقتدار
معرفهٔ مجهولهٔ عدمى الاقتدار قسملرينه منقسم اولمغله اشبو اون ايكى قسم صفت حادثه‌دن نكرهٔ معلومهٔ وجوديه قسمنك
مؤداسى لامدن مجرد اسم فاعل عربى ايله ومعرفهٔ معلومهٔ وجوديه قسمنك مؤداسى لام ايله محلى ومصدر اسم فاعل
عربى ايله ونكرهٔ مجهولهٔ وجوديه قسمنك مؤداسى لامدن مجرد اسم مفعول عربى ايله ومعرفهٔ مجهولهٔ وجوديه قسمنك
مؤداسى دخى لام ايله محلى ومصدر اسم مفعول عربى ايله تأديه وتوفيه اولنورلر قالديكه لسان عربده حروف
نافيه بحسب السماع نسبت تامه‌يى متضمن اولان افعال وجمله ملازمت ايتملريله مصادر عدميهٔ تركيه مؤدالرينى تأديه
وافاده ايدر مصادر عدميهٔ عربيه قسملرى بولنمديغى كبى صفت حادثهٔ تركيه‌نك ما الذكر اون ايكى قسمندن سكز قسم
عدميلرك مؤدالرينى تأديه وتوفيه ايدر صفات عدميهٔ عربيه قسملرى دخى بولنمديغندن لسان عربده اداة نفى لفظا هم
موضوع وهم محمولدن جزء اوله‌رق قضيه معدولة الطرفين بولنميه‌جغى مستبان اولور بوصورتده علم منطقده
قضيهٔ مذكوره‌يه مثال اوله‌رق ايراد اولنان (اللاحجر لاشجر) جمله‌سى جزء اولى اولان مبتداده حرف تعريفك لاء
نافيه اوزرينه تقدمى جهتيله منافى نظام لسان عرب اولديغى كبى جهت سابقه‌دن طولايى دخى منافى نظام لسان عرب
اولمش اولور شوقدركه (انا الفقير اللاشئ) مثللى كلام بلغاده واقع (اللاشى) كلمه‌سنده حرف تعريف تقدير
وتقديم اولنمش ايسه على غير القياس اولمغله (اللاحجر اللاشجر) مثاللرى (اللاشى) كلمه‌سنه قياس (خلاف القياس
لايقاس) ضابطه‌سنجه اقيسهٔ فاسده قبيلندن اولور

صفة حادثة مشتقة من الامر الحاضر — المعلوم الوحودى

	[illegible]	[illegible]	الفرى بله الشين فيه	الفرى بله النون فيه	الفرى بله سه فيه	الفرى بله مسه فيه	الفرى بله الرا فيه	الفرى بله فيه زر	
مفرد	یازان	سویلین	سویلشن	سویلنن	اغسه یان	کولومسه یان	طوغوران	امزران	غائب
	یازانم	سویلینم	سویلشنم	سویلننم	اغسه یانم	کولومسه یانم	طوغورانم	امزرانم	متکلم
	یازانسك	سویلینسك	سویلشنسك	سویلننسك	اغسه یانسك	کولومسه یانسك	طوغورانسك	امزرانسك	مخاطب
جمع	یازانلر	سویلینلر	سویلشنلر	سویلننلر	اغسه یانلر	کولومسه یانلر	طوغورانلر	امزرانلر	غائب
	یازانز	سویلینز	سویلشنز	سویلننز	اغسه یانز	کولومسه یانز	طوغورانز	امزرانز	متکلم
	یازانسکز	سویلینسکز	سویلشنسکز	سویلننسکز	اغسه یانسکز	کولومسه یانسکز	طوغورانسکز	امزرانسکز	مخاطب
	الفرى بله فيه در	الفرى بله فيه التا	الفرى بله الشين فيه ودر	الفرى بله النون فيه ودر	الفرى بله سه والتا فيه	الفرى بله مسه والتا فيه	الفرى بله الرا والتا فيه	الفرى بله فيه زر والتا	
مفرد	یازدران	سویلدن	سویلشدرن	سویلندرن	اغسه دن	کولومسه دن	طوغوردان	امزردان	غائب
	الفرى بله فيه در والتا	الفرى بله فيه التا ودر	الفرى بله الشين والتا فيه ودر	الفرى بله النون والتا فيه ودر	الفرى بله سه والتا فيه ودر	الفرى بله مسه والتا فيه ودر	الفرى بله الرا والتا فيه ودر	الفرى بله زر والتا فيه ودر	
مفرد	یازدردان	سویلتدرن	سویلشدردن	سویلندردن	اغسه تدران	کولومسه تدران	طوغورتدران	امزرتدران	غائب
	الفرى بله فيه در والتا ودر	الفرى بله فيه التا ودر والتا	الفرى بله الشين فيه ودر والتا	الفرى بله النون فيه ودر والتا	الفرى بله فيه سه ودر والتا	الفرى بله فيه مسه والتا ودر والتا	الفرى بله الرا والتا فيه ودر والتا	الفرى بله فيه زر ودر والتا والتا	
مفرد	یازدرتدران	سویلتدردن	سویلشدرتدرن	سویلندرتدرن	اغسه تدردان	کولومسه تدردان	طوغورتدردان	امزرتدردان	غائب

المجهول الوحودى

	الفرى بله اللام فيه والمجهول	الفرى بله النون فيه المجهول	الفرى بله الشين واللام فيه والمجهول	الفرى بله النون واللام فيه المجهول	الفرى بله فيه سه والنون المجهول	الفرى بله مسه والنون فيه المجهول	الفرى بله الرا واللام فيه المجهول	الفرى بله زر واللام فيه المجهول	
مفرد	یازیلان	سویلن	سویلشیلان	سویلنیلان	اغسه نان	کولومسه نان	طوغوریلان	امزریلان	غائب
	یازیلانم	سویلنانم	سویلشیلانم	سویلنیلانم	اغسه نانم	کولومسه نانم	طوغوریلانم	امزریلانم	متکلم
	یازیلانسك	سویلنانسك	سویلشیلانسك	سویلنیلانسك	اغسه نانسك	کولومسه نانسك	طوغوریلانسك	امزریلانسك	مخاطب
جمع	یازیلانلر	سویلنانلر	سویلشیلانلر	سویلنیلانلر	اغسه نانلر	کولومسه نانلر	طوغوریلانلر	امزریلانلر	غائب
	یازیلانز	سویلنانز	سویلشیلانز	سویلنیلانز	اغسه نانز	کولومسه نانز	طوغوریلانز	امزریلانز	متکلم
	یازیلانسکز	سویلنانسکز	سویلشیلانسکز	سویلنیلانسکز	اغسه نانسکز	کولومسه نانسکز	طوغوریلانسکز	امزریلانسکز	مخاطب
	الفرى بله فيه در واللام	الفرى بله التا واللام فيه	الفرى بله الشين واللام فيه ودر	الفرى بله النون واللام فيه ودر	الفرى بله سه واللام فيه التا	الفرى بله مسه واللام فيه التا	الفرى بله الرا واللام فيه التا	الفرى بله فيه زر والتا واللام	
مفرد	یازدریلان	سویلدیلان	سویلشدریلان	سویلندریلان	اغسه دیلان	کولومسه دیلان	طوغوریلان	امزردیلان	غائب
	الفرى بله فيه در والتا واللام	الفرى بله فيه التا ودر واللام	الفرى بله الشين فيه ودر والتا واللام	الفرى بله النون فيه ودر والتا واللام	الفرى بله فيه سه والتا ودر واللام	الفرى بله فيه مسه والتا ودر واللام	الفرى بله فيه الرا والتا ودر واللام	الفرى بله فيه زر والتا ودر واللام	
مفرد	یازدردیلان	سویلتدریلان	سویلشدردیلان	سویلندردیلان	اغسه تدریلان	کولومسه تدریلان	طوغورتدریلان	امزرتدریلان	غائب
	الفرى بله فيه در ودر والتا واللام	الفرى بله فيه التا ودر والتا واللام	الفرى بله الشين فيه التا ودر ودر واللام	الفرى بله النون فيه التا ودر ودر واللام	الفرى بله فيه سه ودر والتا واللام	الفرى بله فيه مسه ودر والتا واللام	الفرى بله فيه الرا ودر والتا واللام	الفرى بله فيه زر ودر والتا واللام	
مفرد	یازدرتدریلان	سویلتدردیلان	سویلشدرتدریلان	سویلندرتدریلان	اغسه تدردیلان	کولومسه تدردیلان	طوغورتدردیلان	امزرتدردیلان	غائب

المعلوم العدمى

غائب	امزردمين	طوغورميان	كولومسهمين	اغسهميان	سويلنمين	سويلشمين	سويلين	يازميان	مفرد
	فه له المز مه وه زر	فه له المز مه وه الر	فه له المز مه وه مسه	فه له المز مه وه سه	فه له المز مه وه النون	فه له المز مه وه الشين	ايضاً	مه فه له المز	

واستخرج الامثلة العدمية الباقية من الامثلة الوجودية

المعلوم العدمى الاقتدارى

غائب	امزرهمين	طوغورهميان	كولومسهيهمين	اغسهيهميان	سويلنهمين	سويلشهمين	سويليهمين	يازهميان	مفرد
	فه له المز مه وه زر اه لعد	فه له المز مه وه الر اه لعد	فه له المز مه وه مسه اه لعد	فه له المز مه وه سه اه لعد	فه له المز مه وه النون اه لعد	فه له المز مه وه الشين اه لعد	ايضاً	مه فه له المز اه لعد	

واستخرج الامثلة العدمية الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

﴿ مهمات ﴾ ﴿ مهمهٔ اولى ﴾ باب ضميرده بيان اولنديغى اوزره ضمير متصل مسنداليه صنفنك قسم ثالثى اولان (ام از سڭ سكز) ضمائرى بعض افعاله لاحق اولديغى مثللى صفاته واسماء مشتقه وسائريه دخى لاحق اولمغين وصفات قسمنك وضعلرنده ايسه متضمن اولديغى ذاته نسبت معتبر اولديغندن بشقه افعال كبى فاعله ونائب فاعله نسبت دخى معتبر اولمغين افعاله (مفرد جمع غائب متكلم مخاطب) عنواناتنى توسعاً اطلاق جائز اولديغى كبى صفاته دخى اطلاق جائز اولور شو قدر كه اشبو مقصدك ابتداسنده مقيد توطئه‌ده اشعار اولنديغى اوزره افعال تركيبه‌نك فاعلى ونائب فاعلى اسم متقدم مسند اليهدن عبارت ضمير متصل اولمق وصفاتك فاعلى ونائب فاعلى متضمن اولديغى ذات مبهمه ومعينه‌دن عبارت اسم ظاهر متأخر اولمق اصل وقياس اولديغندن اگرچه صفات انواعى اواخرينه اسم متقدم مسند اليهدن عبارت ضمائر مذكوره لاحق اوله‌رق من جهة اللفظ مفرد جمع غائب متكلم مخاطب صيغه‌لرينه منقسم اولورسه‌ده من جهة التقدير اول صفاتك فاعلى ونائب فاعلى اولان اسم ظاهر متأخرك اخرينه لاحق اولمربله انجق مفرد غائب اولورلر (بن يازنم سن يازيلانسك بن يازان كيمسه‌يم سن يازيلان كيمسه‌سك) كبى بو صورتده افعاله متصل اولان ضمائر مسند اليهاهم فاعل ونائب فاعل وهم رابطه اولورلر وصفاته متصل اولان ضمائر مسند اليها من جهة اللفظ هم فاعل ونائب فاعل وهم رابطه ومن جهة التقدير انجق رابطه اولورلر بونك تفصيلى ان شاء الله المنان خاتمه‌ده فاعل ونائب فاعل بابلرنده ذكر وبيان اولنه‌جقدر ﴿ مهمهٔ ثانيه ﴾ صفات انواعنك فاعل ونائب فاعللرى لفظاً ويا تقديراً اسم ظاهر متأخر اولمغين صفات مجهوله‌نك نائب فاعللرى اسم ظاهر متأخر مذكور ومقدر اولمه جائز اولديغى كبى اول اسم ظاهردن عبارت (اه ايله اين ده دن) حرفلريله مطرف اسم متقدم اولمسى دخى جائز اولور (بن كندى ايله سويلشيلانم سن كنديكه سويلنيلانسك بز كنديلردن اغسه‌نان قورقولان كيمسه‌يز سز كنديلره كولومسه‌نانسكز) كبى بو صورتده فعللرده مزيد فيه الشين ومزيد فيه النون ومزيد فيه سه ومزيد فيه مسه نوعلرينك مجهول وجودى ومجهول عدمى قسملرينه ضمائر متصله مسند اليهايى و (لر) حرفنى وصل والحاق ممتنع وصفت حادثه‌ده واتى الذكر مبالغهٔ صفت حادثه‌ده وصل والحاق جائز اولمغين فعللردن هر برينك صيغ مختلف العنواناتى بابلرنده ذكر اولنديغى وجهله بيك يتمش درت واشبو صفت حادثه‌نك صيغ مختلفه‌سى بيك يوز اوتوزدرت نوع اولور ﴿ مهمهٔ ثالثه ﴾ اشبو مقصدك ابتداسنده مسطور توطئه‌ده مذكور اولديغى وجهله اسم ظاهر متأخر مذكوره ويا مقدره منسوب اولدقلرى صورتده صفات حادثه اولان مستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه وماضى منقول النسبه نوعلرى ايله اشبو نوع صفت حادثه‌نك

افعال مشابهت تامه‌لری اولمغله اصل ومشتق منه‌لری اولان امرحاضرلرك عمل ایتدیکی مفعولرده بلاشرط عمل ایدرلر (دوه‌یی یاردن اوچوران برطوتام اوتدر پاره‌یی بکره‌ویرن بودر الانشودر سزه سویلنن سوزه اونلره اکیلان‌طوزه یازق بونی اکاز کیمسه کیمدر پاره‌یی و یرجك بودر ایشی بتوره‌جك کیمدر اونکون کورمش آدم اولور اولمز کورلتی‌به قولاق آصمز) کبی ✻ تنبیهات ✻ ✻ تنبیه اول ✻ (ان) حرفی متحرك‌الاخر امرحاضره لاحق اولدیغی صورتده اولحرفك همزه‌سنی یایه قلب وامرمذکورك حرف اخیرینی حالی اوزره ابقا لازم ایدیکی وساکن الاخر امره لاحق اولدیغی صورتده اولحرفك همزه‌سنی حذف وفتحه‌سنی حرف اخیرساکنه نقل واجب اولدیغی تلفظات واقعه‌دن مستبان وحروف مقلوبه بابندن ظاهر ونمایان اولور بوصورتده بعض صفتده هم امرك اخرنده‌کی حرکه‌یی وهم حرف مرقومك جزء اولی اولان همزه‌نك فتحه‌سنی (یازمه ارایان یازان) کبی وبعض صفتده هم حرکهٔ مرقومه‌یی وهم فتحهٔ مذکوره‌یی (یازمه سویلین اغلینلر ایاینلر بکلینلر) کبی و بعض صفتده ایکیسندن بریسی (یازمه اوقیان یوروینلر ایدن کیدن) کبی کلمات ترکیه‌نك کیفیات تغیرینه عدم معرفتدن ونظام املایه عدم رعایتدن نشأت ایتمش اولور ✻ تنبیه ثانی ✻ (ام از) ضمیرلری صفت حادثه‌یه لاحق ومتصل اولدقلری وقتده همزه‌لرینی حذف وکسره‌لرینی حرف اخیرساکنه نقل لازم کلدیکی حروف مقلوبه بابندن ظاهر وآشکار اولور (یازانم یازانز) کبی ✻ طقوزنجی باب ✻ مبالغهٔ صفت حادثه‌نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که مبالغهٔ صفت حادثه شول امرحاضر وجودیدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (ایجی) حرفنك لحوق وانضمامیله متضمن اولدیغی نسبت امریه تمامیتدن مخلوع ودیکر متضمن اولدیغی حدثله علی وجه الحدوث والمبالغه متصف اولان ذات مبهمه‌یی وفاعله نسبتی متضمن اوله پس امرحاضر معلومدن مأخوذ ومشتق اولان مبالغهٔ صفت حادثه لسان عربده واقع مبالغهٔ فاعل مؤداسنی وامرمجهولدن مشتق اولان مبالغهٔ صفت حادثه دخی مبالغهٔ مفعول مؤداسنی تأدیه ایدر (خداعة خدعة) کبی

مبالغهٔ صفة حادثة مشتقة من الامر الحاضر

المعلوم الوجودی

مفرد	یازیجی	سویله‌یجی	سویله‌شیجی	سویله‌نیجی	اغسه‌یجی	کولومسه‌یجی	طوغوریجی	امزریجی	غائب
مفرد	یازدریجی	سویله‌دیجی	سویله‌شدریجی	سویله‌ندریجی	اغسه‌دیجی	کولومسه‌دیجی	طوغوردیجی	امزردیجی	غائب
مفرد	یازدردیجی	سویله‌تدریجی	سویله‌شدردیجی	سویله‌ندردیجی	اغسه‌تدریجی	کولومسه‌تدریجی	طوغورتدریجی	امزرتدریجی	غائب
مفرد	یازدرتدریجی	سویله‌تدردریجی	سویله‌شدرتدریجی	سویلندرتدریجی	اغسه‌تدردیجی	کولومسه‌تدردیجی	طوغورتدردیجی	امزرتدردیجی	غائب

المجهول الوجودی

مفرد	بازیلیجی (المزید فیه اللام والمجهول له)	سویله نیجی (المزید فیه النون والمجهول له)	شویله شیلیجی (المزید فیه الشین واللام والمجهول له)	سویله نیلیجی (المزید فیه النون واللام والمجهول له)	اغسه نیجی (المزید فیه سه والنون والمجهول له)	کولومسه نیجی (المزید فیه مسه والنون والمجهول له)	طوغوریلیجی (المزید فیه الرا واللام والمجهول له)	امزریلیجی (المزید فیه زر واللام والمجهول له)	غائب
مفرد	یازدریلیجی (المزید فیه در واللام)	سویله دیجی (المزید فیه ودر التا واللام)	سویله‌شدریلیجی (المزید فیه ودر الشین واللام)	سویله ندریلیجی (المزید فیه ودر النون واللام)	اغسه دیلیجی (المزید فیه التا سه واللام)	کولومسه دیلیجی (المزید فیه التا مسه واللام)	طوغوردیلیجی (المزید فیه التا الرا واللام)	امزردیلیجی (المزید فیه التا زر واللام)	غائب
مفرد	یازدردیلیجی (المزید فیه التا در واللام)	سویله تدریلیجی (المزید فیه ودر التا واللام)	سویله‌شدردیلیجی (المزید فیه ودر الشین والتا واللام)	سویله ندردیلیجی (المزید فیه ودر النون والتا واللام)	اغسه تدریلیجی (المزید فیه سه ودر التا واللام)	کولومسه تدریلیجی (المزید فیه مسه ودر التا واللام)	طوغورتدریلیجی (المزید فیه ودر الرا والتا واللام)	امزرتدریلیجی (المزید فیه زر والتا ودر واللام)	غائب
مفرد	یازدرتدریلیجی (المزید فیه در والتا ودر واللام)	سویله تدردیلیجی (المزید فیه ودر التا ودر واللام)	سویله‌شدرتدریلیجی (المزید فیه ودر الشین والتا ودر واللام)	سویله ندرتدریلیجی (المزید فیه النون ودر والتا ودر واللام)	اغسه تدردیلیجی (المزید فیه سه والتا ودر واللام)	کولومسه تدردیلیجی (المزید فیه مسه والتا ودر واللام)	طوغورتدردیلیجی (المزید فیه الرا والتا ودر واللام)	امزرتدردیلیجی (المزید فیه زر والتا ودر واللام)	غائب

﴿ مهمات ﴾ ﴿ مهمهٔ اولی ﴾ مبالغهٔ صفت حادثه‌یه (لر دن) حرفلری لاحق اولوب وبونلردن صکره (دکل) اسمی ولی ایدرسه اسم مرقوم بحسب المقام والمقال گاه مبالغهٔ صفت حادثه‌نك متضمن اولدیغی حدثك ذات مبهمه ایله قیامنده‌کی مبالغه‌یه مسلط اولور وگاه حدث مرقومك ذات مبهمه ایله قیامنه مسلط اولور یعنی نفی گاه قیده وگاه مقیده راجع اولور (بن اوقویجیلردن یازیجیلردن دکلم) کبی زیرا عبارهٔ مذکوره بن اوقومق یازمق عادتی اولان کیمسه‌لردن دکلم مقامنده استعمال اولنور وگاه بن اوقویان یازان کیمسه‌لردن دکلم مقامنده استعمال اولنور پس نفی قیده یعنی مبالغه‌یه راجع ومسلط اولدیغی صورتده مقید یعنی نسبت قیامیهٔ وصفیه مسکوت عنه اولور ومقیده راجع اولدیغی صورتده مبالغهٔ صفت حادثه معنای مبالغه‌دن مجرد اولور ﴿ مهمهٔ ثانیه ﴾ (یازدرمق سویله‌شدرتمك سویله‌ندریلمك) مثللی احداثك علی وجه المبالغة والکثرة ذات مبهمه ایله قیاملری نادراتدن اولمغله امر حاضر مزیدفیهلرك اکثریسندن مأخوذ ومشتق مبالغهٔ صفت حادثه پك از استعمال اولنور مگر امر مذکوردن مأخوذ مبالغهٔ صفت حادثه مهمهٔ سابقه‌ده ذکر اولندیغی اوزره معنای مبالغه‌دن تجرید اولنمش ایسه امر حاضر مجرددن مأخوذ مبالغهٔ صفت حادثه مثللی کثیر الاستعمال اولور (بن یازدرتدریجیلردن دکلم) کبی ﴿ مهمهٔ ثالثه ﴾ (یازمه‌مق یازه‌مه‌مق یازیله‌مه‌مق) مثللی احداث عدمیه‌ده تمایز وتعدد اوله‌مدیغی جهتله ذات مبهمه‌نك احداث عدمیه ایله اتصافلرنده مبالغه وتکثر ممکن ومتصور اولمدیغندن (ایجی) حرفنی امر حاضرك عدمی نوعلرینه الحاق ایله اولنوعلری مبالغهٔ صفت صیغه‌سنه تبدیل وتحویل جائز اولمز ﴿ مهمهٔ رابعه ﴾ مبالغهٔ صفت حادثه امر حاضر متعدیدن مشتق اولدیغی صورتده کرك مفعول لازم التعقله متعدی اولسون کرك مفعول غیر لازم التعقله متعدی اولسون کرك ایکیسنه‌ده متعدی اولسون تعمیم ایچون اولمفعوللری حذف وتنکیردن بری لازم اولور (زید یازیجیدر عمرو اوقویجیدر بکر سویله‌یجیدر بو کیمسه گوز آچیجیدر آدم الدادیجیدر) کبی مگر صفت مرقومه معنای مبالغه‌دن مجرد اولورسه اولمفعوللری متفرق اوله‌رق ذکر جائز اولور (بن بونی بکره

سویله‌یجیلردن دیلر) کبی ❊ مهمهٔ خامسه ❊ لسان عربده برشیئه متعلق عمل ایله تقید واشتغال ایدن کمسه‌یه اطلاق اولنمد ایچون اول شیئه موضوع اولان اسم عربی بحسب السماع مبالغهٔ فاعل صیغه‌سنه تبدیل وتحویل اولنوب منسوب بالصیغه نوعندن مبالغهٔ اسم منسوب بالصیغه اولدیغی کبی اول شیئه موضوع اولان اسم ترکی دخی اخرینه (ایجی) حرفنك بحسب القیاس لحوق وانضمامیله مبالغهٔ صفت حادثه صورتنه تبدیل وتحویل اولنه‌رق اسم منسوب ترکی انواعندن مبالغهٔ اسم منسوب حدوثی اولور (خباز سکان جمال جار) (اتمکجی پیچاقجی دوه‌جی اشکجی) کبی قالدیکه اسماء اعداد ترکیه واعداد مبهمه‌دن کنایه اولان (ایلك قاچ) اسملری اگرچه اواخرینه (ایجی) حرفی لاحق اولمغله مبالغهٔ اسم منسوب حدوثی صیغه‌سنه تحویل اولنورلرسه‌ده متضمن اولدقلری نسبت هم مبالغه‌دن عاری وخالی وهمده نوع اخر اولدیغندن اشبو خصوصلری رمز واشعار ایچون اسماء اعداد مرقومه ایله (ایجی) حرفنك میانلری حروف زوائد مجتلبه‌دن نون ساکنه ایله توسیط اولنمشدر (برنجی ایکنجی اوچنجی) کبی زیرا بونلر مراتب اعداددن برنکی اوچ عدد لرینه منسوب ومخصوص اولان معدوده رتبات واحد اول واخیری دیمك اولور بوصورتده اسماء اعداد عربیه‌دن فاعل وزننه اصاغه وفراغ اولنان (واحد ثانی اثنین ثالث ثلثه) مثللر (تامر لابن عاقل) کبی منسوب بالصیغه نواعندن اولمش اولور ❊ تنبیهات ❊ ❊ تنبیه اول ❊ (ایجی) حرفی امر حاضر متحرك الاخره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی یایه قلب واجب ایدیکی (ارایجی سویله‌یجی اوقویجی بی‌یجی) کبی وامر حاضر ساکن الاخره لاحق اولدیغی صورتده همزه‌سنی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل لازم کلدیکی (یازیجی بوزیجی) کبی واسمه لاحق اولدیغی صورتده همزه سنی کسره‌سیله بیله حذف واجب ایدیکی اسم مرقوم کرك متحرك الاخر کرك ساکن الاخر اولسون وکرك اسماء اعداددن کرك سائره‌دن اولسون (صوجی صیواجی قهوه‌جی قوشجی اشجی باغجی برنجی ایکنجی قاچنجی ایلکنجی) کبی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❊ تنبیه ثانی ❊ (ام سك ازسکز) ضمائربی و(لر) حرفنی وصل والحاق ایله افعال خمسه مارالذکر وصفت حادثه مفرد متکلم ومخاطب وجمع متکلم ومخاطب وجمع غائب صیغه‌لرینه تحویل اولندیغی کبی مبالغهٔ صفت حادثه دخی ونعتنده فاعله نسبت معتبر اولمغله صیغ مرقومه‌یه تحویل اولندیغی باب ضمیردن وباب سقدن ظاهر وآشکار اولور (یازیجی‌یم یازیجیسك یازیجی‌یز یازیجیسکز یازیجیلر) کبی

❊ تنبیه ثالث ❊ (ام از) ضمیرلری مبالغهٔ صفت حادثه‌یه لاحق اولدقلری صورتده همزه‌لرینی یایه قلب واجب ایدیکی حروف مقلوبه بابندن ظاهر وآشکار اولور ❊ تنبیه رابع ❊ مبالغهٔ صفت حادثه‌ده عدمی نوعلری اولمدیغی کبی افعال وصفت حادثه مثللی مزیدفیه الشین واللام ومزیدفیه النون واللام ومزیدفیه‌سه والنون ومزیدفیه‌مسه والنون نوعلری أواخرینه ضمائر مذکوره‌نك و (لر) حرفنك اتصال وانضمامیله متکلم ومخاطب وجمع صیغه‌لرینه تحویل اولنه‌مدیغی مزیدفیه النون ومزیدفیه اللام بابلرندن وردنجی بابده مسطور ومقید تنبیه رابعدن مستبان اولمغله مبالغهٔ صفت حادثه‌نك صیغ مختلف العنواناتی اوچیوز اللی سکز نوعه انحصاری ظاهر ونمایان اولور

❊ اوننجی باب ❊ صفت ثابته‌نك صیغ متنوعهٔ مختلف العنواناتی واقسامی واحوال واحکامی بیانده‌در معلوم اوله‌که صفت ثابته شول امر حاضر وجودیدرکه یا اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (ق یا ك قه قی قون یا کون یاقین یا کین م مان یامال ن) حرفلرندن برینك لحوقیله ویا اخرینه حرکه‌نك عروضیله ویا اخرندکی حرکه‌نك سقوطیله ویا تبدلی ایله متضمن اولدیغی نسبت امریه تمامیتدن وزماندن منسلخ اولوب دیکر متضمن اولدیغی حدثله علی وجه الثبات والاستقرار متصف اولان ذات مبهمه‌یی متضمن اولدیغندن بشقه وضعیتده فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اوله (بوزوق یانیق بیشیك دوشولشی یورقه حیوان صالغن آدم بوزقون عسکر یانقین بیشکین دوشکون آدم صاغلام آدم شیشمان آدم ازمان شی صاغمان یاصاغمال حیوان اوزون ادم طولوقاب اولوقلب بوش قاری بالای طوزسی شی) کبی ایمدی تعریف مذکوردن مستفاد اولدیغی اوزره صفت ثابته اون نوعدر ❊ نوع اول ❊ شول امر حاضر وجودیدرکه اخرینه (ق یا ك) حرفنك لحوقیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع صفت ثابته بحسب

السماع یا امر حاضر مجرددن مشتق اولور اولمجرد کرك مجرد حقیقی کرك مجرد عرفی اولسون (یانیق صارقیق دوشوك سولپوك) کبی کرك مجرد عرفی اولسون (طاتلیغ‌ق دلیسدك اوکراك) کبی اشبو اوکراك صفتی (اوکور) اسمندن مأخوذ اولان اوکرن امرندن مشتق اولمغله نون ساکنهٔ امریه بحسب السماع حذف اولنمش اولور ویا امر حاضر مزید فیه الشیندن مشتقدر (بوزوشوق بولاشیق ایلیشیك بتیشیك) کبی ویاخود امر حاضر مزیدفیه النون ومزیدفیه اللام المجهولیه‌دن مشتقدر بوصورتده نون ولام مجهولیه بحسب السماع بعض صفاتده ملفوظ اولور (بولا بولان بولانیق صات صاتیل صاتیلیق) کبی واکثر صفاتده محذوف ومقدر اولمغله وزن مذکور صفات عربیه‌دن (فعیل فعول) وزننده بولنانلر مثللی کاه مبنی للفاعل وکاه مبنی للمفعول اولور یعنی کاه معلوم وکاه مجهول اولور (بوزوق ازیك قریق کسیك یولوق بولوك) کبی بونلر بوزولمق ازیلمك قریلمق کسیلمك یولنماق بولنمك حالتلری کندیلرنده ثابت ومستقر اولان ذواته اطلاق اولنورلر (بوزول ازیل قریل کسیل یولون بولون) امرلرندن مشتق اولوب من جهة اللفظ مجرد ومن جهة التقدیر مزیدفیه النون واللام المجهولیه اولمش اولورلر ویاخود امر حاضر مزیدفیه (سه) دن مشتقدر (اغساق) کبی ❊ تنبیه ❊ (ق ك) حرفلری امر حاضره لاحق اولدقلری کبی اسم غیر مشتقه‌و (ایدی) و (ایسه) فعللرینه دخی لاحق اولدقلری وامر حاضره لاحق اولدقلری صورتده صفت ثابته ادواتندن اولدقلری کبی ابواب آتی الذکرده مستقلا ومفصلا ذکر وبیان اولنه‌جق مشتقاتدن هم مبالغهٔ صفت ثابته ادواتندن اولدقلری (اوقوناق دونك) کبی وهم اسم مصدر ادواتندن اولدقلری (یاقیشق استك) کبی وهم مبالغهٔ اسم مصدر ادواتندن اولدقلری (صاغناق کورەنك) کبی وهم اسم موصوف ادواتندن اولدقلری (قونوق دوشوك) کبی وهم اسم مکان فعل ادواتندن اولدقلری (یاتاق قوناق کزاك سیراك) کبی وهم اسم الت فعل ادواتندن اولدقلری (بیچاق کورك الەك) کبی وهم اسم اثر فعل ادواتندن اولدقلری (سومکروك توکروك) کبی واسم غیر مشتقه لاحق اولدقلری صورتده امر حاضر ادواتندن اولدقلری (اجیق پچیك کوزوك) کبی و (ایدی) فعلنه لاحق اولدقلری صورتده هم (ما) و (ان) مصدریه‌لر مثللی موصول حرفی اولدقلری (یازلمدق سویلنمدك شی چوق یازلدقجه سویلندکجه بیلنور) کبی وهم جمع متکلم ضمائرندن اولدقلری (بز یازدق سویلدك) کبی و (ایسه) فعلنه لاحق اولدقلری صورتده انجق جمع متکلم ضمائرندن اولدقلری وکذا مبالغهٔ اسم مصدر ومبالغهٔ صفت ثابته واسم مکان فعل واسم الت فعل ادواتندن اولدقلری صورتده ماقبللری مفتوح اولمسی ملتزم ایدیکی مقصد اولك ایکنجی بابندن وباب ضمیردن مستبان وابواب اتی البیاندن کرکی کبی ظاهر ونمایان اولور ❊ نوع ثانی ❊ شول امر حاضردرکه اخرینه (قون کون قین کین) حرفلرندن بری لاحق اوله بونوع صفت ثابته بحسب السماع هم امر حاضر مجرد حقیقی وعرفیدن مشتق اولور (جوشقون دوشکون قاچقین بیشکین بایقین طارقین) کبی بونلردن (بایقین طارقین) صفتلری (باریل طاریل) امرلرندن مشتق اولمغله لام امریه‌لر وجوباً سماعاً حذف اولنمش اولور وهم امر حاضر مزیدفیه الشیندن مشتق اولور (الیشقین یتیشکین قیریشقین بوزوشقون) کبی وهم امر حاضر مزیدفیه النون المجهولیه ومزیدفیه اللام المجهولیه دن مشتق اولوب نون ولام ساکنهٔ مجهولیه‌لر وجوباً وسماعاً حذف اولنمغله وزن مرقوم مار الذکر (فعیل فعول) وزننده بولنان صفات عربیه‌لر مثللی کاه مبنی للفاعل وکاه مبنی للمفعول اولور (صویقون یورقون سورکون قیرقین کرکین) کبی بونلر (صویول یورول سورول قیریل کریل) امرلرندن مأخوذ ومشتق اولمغله من جهة اللفظ مجرد ومن جهة التقدیر مزیدفیه اللام اولورلر ❊ تنبیه ❊ (قاف نون وکاف نون) ماده‌لری صفت ثابته ادواتندن اولدقلری کبی مبالغهٔ صفت ثابته ادواتندن دخی اولدقلری ومبالغهٔ صفت ثابته ادواتندن اولدقلری صورتده قاف وکاف حرفلری علی الاطلاق مفتوح اولدقلری (یاپیشقن چکیشکن صوقولغن) کبی وصفت ثابته ادواتندن اولدقلری صورتده لاحق

اولدقری امرحاضر بحسب السماع ساکن الاخر اولمسی ملتزم اولمغله اکر حرف اخیر ساکنك ماقبلی مضموم
ایسه قاف وکاف حرفلری مضموم اولدیغی (یورقون کوسکون) کبی وماقبلی مفتوح ویا مکسور ایسه قاف
وکاف حرفلری مکسور اولدیغی (طارقین بیشکین) کبی مقصد اولاٸ ایکنجی بابندن مستبان وثانی البیان مبالغهٔ
صفت بابندن ظاهر ونمایان اولور ❋ نوع ثالث ❋ شول امرحاضردرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن
(قه) حرفنك یعنی قاف مفتوحه‌نك لحوقیله متضمن اولدیغی حدثله متصف اولان ذات مبهمه‌یی متضمن اولوب
وضعنده فاعله ویا نائب فاعله نسبت معتبر اوله بونوع صفت ثابته (یور) امرینك مجهولی اولان (یورول)
امرندن مأخوذ ومشتق اولوب لام ساکنهٔ مجهولیه وجوباً سماعاً حذف وتقدیر اولنمش اولمغین اخواتی مثالی من
جهة اللفظ مجرد ومن جهة التقدیر مزید فیه اللام المجهولیه اولور (یورقه حیوان) کبی سرعت سیرندناشی
یورلمه کندنده ثابت ومستقر اولان حیوان دیمك اولور ❋ تنبیه ❋ (قه) حرفی حروف مغیرة النسبه
اقسامندن صفت ثابته ادواتندن اولدیغی کبی اسم اثرفعل ادواتندن دخی اولدیغی (طالقه یونقه) کبی ومرقمسی
اولان (که) حرفی دخی اسم آلت فعل ادواتندن اولدیغی (سپورکه) کبی مقصد اولاٸ ایکنجی بابندن ظاهر
وآشکار اولور ❋ نوع رابع ❋ شول امرحاضردرکه اخرینه (قی) حرفنك یعنی قاف مهموسهٔ مفتوحه‌نك
لحوقیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع صفت ثابته بحسب السماع والاستقراء انجق (صالین) امرندن مشتق
اولمغله حرف مرقومك لحوقندن صکره نون امریه وجوباً سماعاً حذف اولنمش اولور (صالق شیٔ) کبیکه
قرارلشمیوب صالینتیده براقلمش شی دیمك اولور ❋ تنبیه ❋ حرف مرقوم (صالین) امرینه لاحق
اولدیغی صورتده صفت ثابته ادواتندن اولدیغی کبی (اویو) امرینه لاحق اولدیغی صورتده اسم مصدر
ادواتندن اولدیغی (اویقو) صورتنده رسم اولنوب (اویوقی) اسمندن مخفف اولان (اویق) اسمی کبی
ومرقمسی اولان (کی) لفظنك دخی یعنی کاف مهموسهٔ مکسوره‌نك دخی کافهٔ اسمایه لاحق اولوب اول اسمانك
مدلوللرینه تعلق واختصاصندن طولایی عندالسامع معلوم ومعروف ذاتدن کنایه اسم معرفه اولدیغی (بنمکی
سنککی بوکونکی اقشامکی) کبی ینه مقصد اولاٸ ایکنجی بابندن ظاهر وآشکار اولور ❋ نوع خامس ❋
شول امرحاضردرکه اخرینه میم ساکنه‌نك لحوقیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع صفت ثابته بحسب السماع
مزید فیه النون ومزید فیه اللام المجهولیه‌لردن مشتق اولوب اول نون ولام وجوباً سماعاً حذف اونمش اولملریله
لفظاً مجرد وتقدیراً مزید فیه النون المجهولیه ومزید فیه اللام المجهولیه اولور (برطادیم بال بریودوم صو
یاریم ادم صاغلمم کیمسه) کبی ❋ تنبیه ❋ میم ساکنه امرحاضره لاحق اولدیغی کبی کلمات سائره‌یه
دخی لاحق اولدیغی وامرحاضره لاحق اولدیغی صورتده صفت ثابته ادواتندن اولدیغی کبی بحسب السماع
اسم مصدر ادواتندن اولدیغی (الیم صاتیم کسیم بچیم اولوم دریم) کبی واسم موصوف ادواتندن اولدیغی
(طاقم) کبی واسم مکان فعل ادواتندن اولدیغی (یاتم صوقوم) کبی واسم اثر فعل ادواتندن اولدیغی
(دیلیم) کبی وکلمات سائره‌یه لاحق اولدیغی صورتده اکر کلمهٔ مرقومه (بن بز) ضمیرلری ایسه لام جارهٔ
عربیه کبی حرف اضافت وتخصیص اولدیغی (بوکتاب بنم بزم) کبی واکر اسماء سائره اولورسه ضمیر
مضاف الیه اولدیغی (اغام افندم قوزم) کبی واکر (ایدی ایسه) فعللری اولورسه ضمیر مسند الیه اولدیغی
(سویله‌دم سویلر ایدم سویله‌سه‌م سویلر ایسه‌م) کبی مقصد اولاٸ ایکنجی بابندن وباب ضمیردن مستبان
اولور ❋ نوع سادس ❋ شول امرحاضردرکه اخرینه (مان) حرفنك لحوقیله معنای مذکوره دلالت ایده
بونوع صفت ثابته بحسب السماع یا امر مجرد حقیقیدن مشتقدر (شیشمان ادم ازمان شی قیرمان کوپك) کبی ویاخود
امرحاضر مزید فیه اللامدن مشتقدر شوقدرکه مان حرفنك لحوقندن صکره لام مجهولیه وجوباً سماعاً حذف
اولنمغله صفت مذکوره من جهة اللفظ مجرد ومن جهة التقدیر مزید فیه اللام المجهولیه اولور (صاغمان قیون)
کبی قالدیکه اناطولینك اکثر اقطارنده (صاغمان قیون) مقامنده (صاغمال) دیملریله (مال) حرفی دخی (مان)

حرفی مثالی صفت ثابته ادواتندن اولمش اولور ﴿ تنبیه ﴾ (مان) حرفی صفت ثابته ادواتندن اولدیغی کبی اسم مکان فعل ادواتندن دخی اولدیغی (اتمن کتمان) کبی مقصد اولك ایکنجی بابندن ظاهر و نمایان اولور ﴿ نوع سابع ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه نون ساکنه‌نك لحوق و انضمامیله معنای مذکوره دلالت ایده بو نوع صفت ثابته بحسب الاستقراء انجق (اوزا) امرندن مشتقدر شوقدرکه نون ساکنهٔ مرقومه‌نك لحوقندن صکره امر مذکورك اخرنده‌کی فتحه ضمه‌یه تبدیل اولنور (اوزا اوزون آدم) کبی تکیم (کورو) امرینه کاف ساکنه لاحق اولدیغی صورتده امر مذکورك اخرنده‌کی ضمه فتحه‌یه تبدیل اولور (کورك) کبی ﴿ تنبیه ﴾ نون ساکنه‌نك امر حاضره لاحق اولدیغی کبی اسمه دخی لاحق اولدیغی و امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده هم حروف مغیرة الاحداثدن و هم حروف مغیرة النسبه‌دن اولدیغی و حروف مغیرة الاحداثدن اولدیغی صورتده کاه اداة لزوم اولدیغی (اوکون پیرین صویون یاغله‌ك) کبی و کاه یالکز اداة تکثیر اولدیغی (باقین کزین قلدان اوزان) کبی و کاه اداة تکثیر مع اللزوم اولدیغی (اران کیین عمروه سویلن) کبی و کاه اداة مجهولیت اولدیغی (یازی اوقونسون زیده کولونسون) اکبی و کاه اداة مطاوعت اولدیغی (کورون) کبی و حروف مغیرة النسبه‌دن اولدیغی صورتده اداة صفت ثابته اولدیغی کبی اسم موصوف ادواتندن دخی اولدیغی (توتون) کبی و اسمه لاحق اولدیغی صورتده اسم حروف امریه‌دن و هم حروف مجتلبه‌دن اولدیغی مقصد اولك ایکنجی بابندن ظاهر اولور ﴿ نوع ثامن ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه حرکه‌نك عروضیله معنای مذکوره دلالت ایده بو نوع صفت ثابته انجق امر حاضر مجرددن مشتق اولور (طولو قاب اولو قلب) کبی ﴿ تنبیه ﴾ امر حاضر اخرینه حرکه‌نك عروضیله صفت ثابته اولدیغی کبی اسم موصوف اولدیغی (یاز یازی قوش قوشو) کبی و اسم مصدر اولدیغی (قورق قورقو) کبی و اسم مکان فعل اولدیغی (کچ بوکچه اوته کچه) کبی ابتداء مقصدده مسطور توطئه‌دن مستبان اولور ﴿ نوع تاسع ﴾ شول امر حاضردرکه اخرندن حرکه‌نك سقوطیله معنای مذکوره دلالت ایده (بوشه بوش قادین یاواشی یاواش ات) کبی ﴿ تنبیه ﴾ امر حاضر اخرنده‌کی حرکه‌نك سقوطیله بحسب السماع صفت ثابته اولدیغی کبی نسبتدن عاری اوله‌رق زمان ممتدك اسمی دخی اولدیغی (یاشه یاش) کبی ینه ابتداء مقصدده مذکور توطئه‌دن ظاهر اولور ﴿ نوع عاشر ﴾ شول امر حاضردرکه اخرنده‌کی حرکه‌نك تبدلی ایله معنای مذکوره دلالت ایده بو نوع صفت ثابته حسب السماع هم امر مجرد حقیقیدن و هم مجرد عرفیدن مشتق اولور (بلله بللی شی طوزسه طوزسی شی اجیمسه اجیمسی میوه طاتلیمسه طاتلیمسی طعام) کبی ﴿ تنبیه ﴾ امر حاضر اخرنده‌کی حرکه‌نك تبدلی ایله بحسب السماع اسم موصوف دخی اولدیغی (قاپه قاپی یاقاپو) کبی ینه توطئهٔ مرقومه‌دن ظاهر و نمایان اولور ﴿ متممات ﴾ ﴿ متممهٔ اولی ﴾ صفت ثابته مفعول لازم التعلقه متعدی اولان امر حاضردن مشتق اولدیغی و اولمفعولی حذف ایله صفت مرقومه‌یی لازم منزلنه تنزیل لازم اولور (کس) امرندن مشتق اولان (کسکین) صفتی کبی زیرا (الی کسان قلیج بودر) دیندیکی کبی (زیدك الی کسان کسکین قلیج بودر) دینمز ﴿ متممهٔ ثانیه ﴾ (ام از سك سکز) ضمائری و کذا (لر) حرفی افعال خمسهٔ مار الذکر و صفتین سابقتینه متصل و لاحق اولدقلری مثللی صفت ثابته‌یه بجمیع انواعها لاحق اولوب و ضمنده متضمن اولدیغی ذات مبهمه‌یه نسبت معتبر اولدیغی کبی فاعله و نائب فاعله دخی نسبت معتبر اولمغله صفت ثابته‌یه دخی متکلم مخاطب غائب مفرد جمع اطلاقی توسعاً جائز اولور (اوکسیك بن کسیکیم سن صاغلامسك سز شیشمانسکز اونلر اوزونلر بن طولویم بز بللی‌یز سن اولوسك سز صالق‌سکز اونلر اولولر) کبی ﴿ متممهٔ ثالثه ﴾ (ام از) ضمیرلری متحرك الاخر صفت ثابته‌یه لاحق اولدقلری صورتده همزه‌لرینی یایه قلب واجب و ساکن الاخر اولدقلری صورتده همزه‌لرینی حذف و کسره‌لرینی حرف اخیر ساکنه نقل لازم و لازب اولور تکیم امثلهٔ سابقه‌دن و حروف مقلوبه بابندن ظاهر و آشکار اولور ﴿ متممهٔ رابعه ﴾ حروف مقلوبه بابنده اشعار اولندیغی اوزره مار الذکر (ام از) ضمیرلری قاف و کاف ساکنه ایله مطرف اولان صفت ثابته‌یه لاحق اولدقلری

صورتده اولنـان غينده واقف مرقندسی کاف رخوه‌يه قلب واجب اولور (بن يانيغ بن‌کسيکين) کبی ﴿لاحقه﴾ اسانمزده (ايو کوتو اسکی يکی آق صاری قاره قورو دلی اکثی قيصه کوزل از چوق) مثالی اسماء غير مستقه صفت ثابته‌نك ماده و هيئت مجموعيله دلالت ايتديکی معنای مصدريه يعنی حدث وذات ونسبت قيديه وتحديديه يالکز ماده‌لريله دلالت ايتدکلرندن احکامده اکثر احکامده موافقت ايتمزلر ايسه‌ده ازجمله صفت ثابته مثالی (جه) حرفيله مصغر اولملريله (اليقجه کوزلجه) کبی و (لق يا لك) حرفيله معنای مصدره يعنی حدثه دلالت ايتملريله (آليقلق کوزللك) کبی واولرينه (اك دها) حرفلرينك دخولی واخرلرينه (رق يارك) حرفلرينك لحوقی و (دن) حرفنك تعلق ايله اسم تفضيل عربی مؤدامنی تأديه ايتملريله (اك آليق دها آليق بونلرك شـاشقينرغی دوشکونرکی بودر بواوندن آليقدر اك کوزل دها قيصه اك کوزلرکی قيصه‌رغی بودر بواوندن ايودر ازدر چوقدر) کبی وحرف اوللرينه ممـاثل برحرفه يارا سين ميم ساکنه‌لردن بری ضم والحـاق اولنوب اوائلنه ادخال والصاق اولندقده مؤکد اولملريله (اوپ اوزون قيپقيصه طوسطو طوسطو پارلق طوسطوغرو) کبی اسماء مرقومه‌يه (اسماء صفت ثابته) تسميه اولنمشدر نتکيم لسان عربده امر وماضی وفعل حاضرلك ماده وهيئتريله دلالت ايتدکاری معنای تامه يعنی حدث ونسبت تامه وزمانه يالکز ماده‌لريله دلالت واکثر احکامده اول افعاله موافقت ايدن اسملره (اسماء افعال) تسميه اولنمشدر (مه هيهات اف) کبی قالديکه لسان عربده واقع اسمـاء رباعيه وخماسيه‌نك پك چوغی صفـات عربيه‌نك ماده وهيئتريله دلالت ايتدکاری معانئ ثلثه‌يه يالکز ماده‌لريله دلالت ايدرلر ايسه‌ده بطين معناسنه دلالت ايدن (دَخْشَم خَبَطْنٰ) امثری کبی اولصفاته احـکامده موافقت ايتملريله ازجمله رفع ونصب عملرنده موافقت ايتملريله ائمهٔ لغت عربيه بومثللی اسملره اسماء صفت تسميه ايتمامشلردر بو صورتده تقرير مذکوردن مستبان اولديغی اوزره بر کلمه کلمهٔ اخری معناسـنده استعمال اولنمغله نوع واحـددن اولملری لازم کلمز ﴿ اون برنجی باب ﴾ مبالغهٔ صفت ثابته‌نك انواع واقسامی واحوال واحکامی بياننده‌در معلوم اوله‌که مبالغهٔ صفت ثابته شول امر حاضر وجوديدرکه اخرينـه حروف مغيرة النسبه‌دن (ج ق يا ك قی يا کی ياقچ يا کچ قن ياکن تی) حرفلرندن برينـك لحوقيله متضمن اولديغی نسبت امريه تماميتدن وزماندن منسلخ اولوب ديکر متضمن اولديغی حدثله علی وجه الثبات والمبالغه متصف اولان ذات مبهمه‌يی متضمن اولديغندن بشقه وضعنده فاعله نسـبت معتبر اوله (کولج قسـقانج اوقـوناق دونك اوصانج اوتانج اوشانکج بيلکچ اوتنقن چکيشکن صولوغن توروکن کزانتی کيمه) کبی ايمدی تعريفدن وامثله‌دن مستبان اولديغی اوزره مبالغهٔ صفت ثابته‌نك اوزانی بش نوعدر ﴿ نوع اول ﴾ شول امر حاضردرکه اخرينه (ج) حرفنك يعنی جيم ساکنه‌نك لحوقيله معنای مذکوره دلالت ايده بو نوع مبالغهٔ صفت ثابته بحسب السماع يا امر حاضر مجرددن مشتق اولور (کولج قسقـانج ادم ياغاج هوا) کبی ويا امر حاضر مزيد فيه النون المجهوليه‌دن مشـتق اولور (کولونج قورقونج آدم) کبی کندويه چوق کولونان ادم کندوسندن چوق قورقولان ادم معنالرينـه‌در بو صورتده (قورقنج) صفتنده‌کی نون علی غير القياس مجهوليه اولور ﴿ تنبيه ﴾ جيم سـاکنه امر حاضره لاحق اولديغی کبی اسم غير مشـتقه دخی لاحق اولديغی وامر حاضره لاحق اولديغی صورتده اداة مبالغهٔ صفت ثابته اولديغی کبی بعض صـورتده اسم مصدر ادواتندن اولديغی (قازانج سوينج) کبی وبعض صورتده اسم الت فعل ادواتندن اولديغی (قيساج طيقاج) کبی واسم غير مشـتقه لاحق اولديغی صورتده اسم منسوب وصفی ادواتندن اولديغی (طوپاج آدم قيراج ير) کبی مقصد اولك ايکنجی بابندن ظاهر وآشکار اولور ﴿ نوع ثانی ﴾ شول امر حاضردرکه اخرينه (ق يا ك) حرفنك لحوقيـله معنای مذکوره دلالت ايده بو نوع مبالغهٔ صفت ثابته بحسـب السماع يا امر حاضر مجرددن مشتق اولور (قورقاق اورکك اتاق دونك) کبی ويا مزيد فيه الشيندن مشـتق اولور (ياپشاق قيريشق) کبی ويا مزيد فيه النون المجهوليه والروميه‌دن مشـتق اولور (اوقوناق

طوقوناق طياناق چكينك) كبى و يا مزيد فيه (مسه) دن مشتق اولور (قينامسەق كولومسەك) كبيكه (مسه) حرفى اداة تقليل وتصغير حدث وقاف وكاف حرفلرى اداة تكثير نسبت وصفيه اولمغين بالذات وصفى وبالتبع موصوفى تحقيرده استعمال اولنورلر قالديكه (ياتالاق) صفتى على وجه الثبات والدوام ياتان كيمسديه يعنى مقعده اطلاق اولنمغله قاف ساكنەدن اول (يات) امرينه لاحق اولان لام ساكنەنك بر معنايه دلالتى اولمديغندن حروف زائدهٔ مجتلبەدن اولوب (ياتاق) اسم مكانينه التباس خوفندناشى جلب والحاق اولنمشدر ﴿ تنبيه ﴾ قاف وكاف ساكنهٔ مذكورەنك هم امر حاضره وهم اسم غير مشتقه وهم (ايدى ايسه) فعللرينه لاحق اولديغى وامر حاضره لاحق اولديغى صورتده مبالغهٔ صفت ثابته ادواتندن اولديغى كبى صفت ثابتدواسم مصدر ومبالغهٔ اسم مصدر واسم موصوف واسم مكان فعل واسم الت فعل واسم اثر فعل ادواتندن اولدقلرى ومبالغهٔ صفت ومبالغهٔ اسم مصدر واسم مكان فعل واسم الت فعل ادواتندن اولدقلرى صورتده قاف وكاف ساكنەنك ماقبللرى يعنى امرك اخرى مفتوح قلنمق ملتزم ايديكى واسم غير مشتقه لاحق اولدقلرى صورتده امر حاضر ادواتندن اولديغى و (ايدى) فعلنه لاحق اولدقلرى صورتده هم موصول حرفى يعنى مصدريه اولديغى و هم جمع متكلم ضميرى اولديغى و (ايسه) فعلنه لاحق اولدقلرى صورتده انجق جمع متكلم ضميرى اولديغى مقصد اولك ايكنجى بابندن و باب ضميردن مستبان و باب سابقەدن نمايان اولور ﴿ نوع ثالث ﴾ شول امر حاضردركه اخرينه (قچ ياكچ) يا (قيچ يا كيچ) حرفنك لحوقيله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع صفت ثابته بحسب السماع انجق امر حاضر مجردن مشتق اولور (اوتانچ اوصانچ اوشانكچ يوزكچ طالغچ يلكچ) كبى ﴿ تنبيه ﴾ حروف مرقومه بحسب السماع مبالغهٔ صفت ثابته ادواتندن اولدقلرى كبى اسم موصوف ادواتندن اولدقلرى (طالغچ آلنچ) كبى واسم الت فعل ادواتندن اولدقلرى (صالنچ صاللانچ ياتلانچ سوزكچ) كبى مقصد اولك ايكنجى بابندن و (قچ قيچ) حرفلرى امر حاضر مفخمه و (كچ كيچ) حرفلرى امر حاضر مرققه لاحق اولديغى مقصد اولك برنجى بابندن ظاهر وآشكار اولور ﴿ نوع رابع ﴾ شول امر حاضردركه اخرينه (قن يا كن) حرفنك لحوقيله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع مبالغهٔ صفت ثابته بحسب السماع هم امر حاضر مجردن مشتق اولور (قاچاغن يوروكن) كبى وهم امر حاضر مزيد فيه الشيندن مشتق اولور (ياپيشقن چكيشكن) كبى وهم امر حاضر مزيد فيه النوندن مشتق اولور (طيانقن اوكونكن) كبى وهم مزيد فيه اللامدن مشتق اولور (صوقولقن) كبى ﴿ تنبيه ﴾ (قن كن) حرفلرينك لاحق اولدقلرى امر حاضر اكر متحرك الاخر ايسه (قن) حرفنك قافنى غينه و (كن) حرفنك كافنى كاف رخوه يه يعنى غينك مرققه سنه قلب واجب ايديكى (صواوغن يوروكن) كبى واكر ايكى حرفلى ساكن الاخر ايسه هم امر مذكورك اخرينى فتحه ايله تحريك وهمده قاف وكافى وجه مذكور اوزره غينه وكاف رخوه يه قلب لازم ولازب ايديكى واكر اوچ درت حرفلى ساكن الاخر ايسه قاف وكافى على حالهما ابقا ايتمه ايجاب ايتديكى حروف مقلوبه بابندن وقاف نون كاف نون ماده لرنده قاف وكاف مضموم ومكسور اولديغى صورتده صفت ثابته ادواتندن اولدقلرى باب سابقدن ولغت جغتايده (قن) حرفى (ان) حرفى كبى صفت حادثه ادواتندن اولمغله امر حاضر مجرد ومزيد فيهك كافه سنه لاحق اولديغى (بوردن قاچقن ادم كلدى زيدى سويلتدرركن كيمسه كلدى) كبى محاوراتدن ظاهر وآشكار اولور ﴿ نوع خامس ﴾ شول امر حاضردركه اخرينه (تى) حرفى لاحق اولمغله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع مبالغهٔ صفت ثابته انجق (كز) امرندن مشتق اولوب امر مذكور ايله حرف مرقومك مابينلرى نون ساكنهٔ مجتلبه ايله فصل واول امرك اخرى فتحه ايله تحريك اولنور (كزانتى ادم) كبى پوشيده اولميه كه كزانتى صفتى مزيد فيه النون التكثيريه اولان كزين امرندن مشتق اولمه احتمالى وار ايسه ده صفت مرقومه كزينان كيمسه يه يعنى اوفق دفك كزان كيمسه يه اطلاق اولنيوب اوزون اوزاديه چوق (كزان كيمسه يه اطلاق اولنمغله (كز) امرندن مشتق اولمسنه جزم اولنمشدر ﴿ تنبيه ﴾ (تى) حرفى اكر صورتده هم اسم مصدر

ادواتندن اولدیغی (قارارتی کوروواتی کزینتی) کبی وهم اسم موصوف ادواتندن اولدیغی (قاینتی ایلینتی) کبی وهم اسم مکان فعل ادواتندن اولدیغی (اقینتی ییینتی) کبی وهم اسم اثر فعل ادواتندن اولدیغی (قیربنتی سپورنتی) کبی مقصد اولان ایکنجی بابندن ظاهر اولور ﴿ متمم ﴾ مبالغهٔ صفت ثابته مفعول لازم التعقله متعدی اولان امردن مشتق اولدیغی لاجل التعمیم اولمفعولی حذف ایله صفت مرقومه‌یی لازم منزله‌سنه تنزیله لازم اولور (بوقلج کسه‌کندر) کبی زیرا بوقلج هرشیئی کساندر دینوب هرشیئی کسه‌کندر دیمز ﴿ تنبیه ﴾ مشترك (ام از سك سکز) ضمائری و (لر) حرفی مبالغهٔ صفت ثابته‌یه دخی لاحق اولدیغی ومبالغهٔ صفت ثابته‌نك وضعنده متضمن اولدیغی ذات مبهمه‌یه نسبت معتبر اولدیغی کبی فاعله ونائب فاعله نسبت دخی معتبر اولمغین افعال سالفه وصفات سابقه مثللی مبالغهٔ صفت ثابته‌یه دخی توسعاً غائب و متکلم ومخاطب ومفرد وجمع اسملرینی اطلاق جائز اولدیغی باب ضمیردن وابواب سابقه‌دن ظاهر ونمایان اولور ﴿ لاحقه ﴾ معلوم اوله‌که مبالغهٔ صفت حادثه وصفت ثابته واسماء صفات واتی البیان اسم منسوب وصفی وثبوتی کرك مکبر وکرك باب تصغیرده ذکر اولنه‌جق صورله مصغر اولسونلر اوائلنه (الك دها) حرفلرندن برینك دخولی واواخرینه (رق یا رك) حرفنك لحوقی و (دن) حرفنك ارتباط وتعلقی ایله اسم تفضیل عربی مثللی متضمن اولدقلری احداث واوصافده موصوفلرینك غیره مزیت وفضیلتلرینی افاده و اشعار ایدرلر بونلردن (الك سویله‌یجی الك دوشکون الك دوشکونجه الك طاتلیمسه‌ق الك دلیمسه‌ك الك قورقاق کیمدر بو دها کوزل دها طاتسزجه‌در بونلرك شاشقینرغی طاتسزرغی کوزلرکی بودر بو اوندن شاشقینجه در دوشکونجه‌در یاغلیدر باللیدر یاغلیجه‌در) کبی ﴿ اون ایکنجی باب ﴾ اسم مصدرك انواع واقسامی واحوال واحکامی بیانده‌در معلوم اوله‌که اسم مصدر شول امر حاضر موجودیدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (تی ج جه ق یاك قی یا کی قی یا قو م) حرفلرندن برینك بحسب السماع لحوقیله و یا حرکه‌نك عروضیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن وزماندن بالکلیه مسلوخ ومخلوع ودیکر متضمن اولدیغی حدث مطلقه مخصوص وموضوع اراوب مفعوله تعدیه وتعلقدن مقطوع وممنوع اوله (قارارتی ازینتی بورونتی سونج قازانج سوروتجمه بوصاریق یاقیشیق طولاشیق ایلیشیك استه‌لك صایق کورکی اویتی اولوم دریم قورقو) کبی ایمدی تعریفدن مستبان وامثله‌دن ظاهر ونمایان اولدیغی اوزره اسم مصدر سکز نوعدر ﴿ نوع اول ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (تی) حرفنك لحوقیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع اسم مصدر بحسب القیاس هم اسماء الواندن مأخوذ اولان امر حاضر مجرد عرفیدن مشتق اولور (قرارتی قیزارتی اغارتی کوکرتی) کبی بونلر (قارارمه قیزارمه اغارمه کوکارمه) حالتلرینك اسملریدر بوصورتده (سوادشج) معناسنه اولان (قارارتی) اسم مصدرینی (قرارلتی) صورتنده رسم وانشا ایتمه کلمات ترکیه‌نك کیفیات تغیرینه عدم وقوفدن نشئت ایلدیکی مستبان اولور و یا اسماء اصواتدن مأخوذ اولان امر حاضر مجرد عرفیدن مشتق اولور (فیسیلتی ایکیلتی هاریلتی کورولتی قیجرتی قیغیشتی فیشیلتی) کبی بونلر (فیسیلده‌مه ایکیلده‌مه هارلده‌مه کورولده‌مه قیجرده‌مه قیغیشده‌مه فیشیلده‌مه) حالتلرینك اسملریدر بوصورتده اداة امرحاضر اولان (ده) حرفی (تی) حرفی لاحق اولدقدن صکره علی غیرالقیاس حذف اونمش اولور و یا بحسب السماع اسماء سائره‌دن مأخوذ اولان امر حاضردن مشتق اولور (صالینتی) کبی (صالینمه) حالتنك اسمیدر و یاخود امر حاضر مزید فیه النوندن مشتق اولور نون مرقومه کرك انجق لزومیه کرك تکثیریه کرك مطاوعیه کرك مجهولیه اولسون (بولانتی کزینتی ازینتی اوزونتی بورونتی صاللانتی) بونلر (بولانمه کزینمه ازیلمه اوزولمه بورولمه صاللانمه) حالتلرینك اسملریدر ﴿ تنبیه ﴾ (تی) حرفی اسم مصدر ادواتندن اولدیغی کبی مبالغهٔ صفت ثابته ادواتندن اولدیغی (کزانتی) کبی و اسم موصوف ادواتندن اولدیغی (قاینتی ایلینتی) کبی واسم مکان فعل ادواتندن اولدیغی (اقینتی ییینتی) کبی و اسم اثر فعل ادواتندن اولدیغی (قیربنتی سپورنتی) کبی مقصد اولان ایکنجی بابندن و باب سابقدن ظاهر وآشکار اولور

﴿ نوع ثانی ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (ج) حرفنك یعنی جیم ساکنه لحوق وانضمامیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع اسم مصدر انجق امر حاضر مجرددن مشتق اولور (سوینج قازانج) کبی بونلر (سوینمه قازانمه) حالتلرینك اسملریدر ﴿ تنبیه ﴾ (ج) حرفی هم امر حاضره وهم اسم غیر مشتقه لاحق اولدیغی وامره لاحق اولدیغی صورتده اسم مصدر ادواتندن اولدیغی کبی مبالغهٔ صفت ثابته ادواتندن اولدیغی (کولنج کولونج قورقونج یاغاج) کبی واسم الت فعل ادواتندن اولدیغی (قیساج طیقاج) کبی واسمه لاحق اولدیغی صورتده اسم منسوب ادواتندن اولدیغی (قیراج یرطوپاج کیمسه) کبی مقصد اولك ایکنجی بابندن و باب سابقدن مستبان اولور ﴿ نوع ثالث ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (جه) حرفنك لحوقیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع اسم مصدر بحسب الاستقراء مزید فیه النون التکثیریه اقسامندن انجق (سورون) امرندن مشتق اولور (سورونجه) کبی که (سورونمه) حالتنك اسمیدر ﴿ نوع رابع ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (ق یا ك) حرفنك لحوقیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع اسم مصدر یا امر حاضر مجرد حقیقیدن مشتقدر (استك) کبی ویا امر حاضر مجرد عرفیدن مشتقدر (قیزاریق پوصاریق) کبی ویا امر حاضر مزید فیه الشیندن مشتقدر (باریشیق یاقیشیق ایلیشیك طولاشیق) کبی اسماء مذکوره (استهمه قیزارمه پوصارمه باریشمه یاقیشمه ایلیشمه طولاشمه) حالتلرینك اسمیدر ﴿ تنبیه ﴾ قاف وکاف ساکنهٔ مذکورهنك هم امر حاضره وهم اسم غیر مشتقه وهم (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق اولدیغی وامره لاحق اولورسه سکز نوع مشتق ادواتندن اولدیغی واسمه لاحق اولورسه حروف امریهدن اولدیغی و (ایدی) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده هم موصول حرفی وهم ضمیر متکلم مع الغیر اولدیغی و (ایسه) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده انجق ضمیر متکلم مع الغیر اولدیغی مقصد اولك ایکنجی بابندن و بابین سابقیندن ظاهر وآشکار اولور ﴿ نوع خامس ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (قی یاکی) حرفنك لحوق وانضمامیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع اسم مصدر انجق امر حاضر مجرددن مشتق اولور (صایق کورکی بیلکی سوکی) کبی ﴿ تنبیه ﴾ (قی کی) حرفلری اسم مصدر ادواتندن اولدیغی کبی هم اسم موصوف ادواتندن اولدیغی (الق ویرکی) کبی وهم اسم الت فعل ادواتندن اولدیغی (بورقی پیچق سوزکی بیلهکی قاشاغی) کبی مقصد اولك ایکنجی بابندن ظاهر وآشکار اولور ﴿ نوع سادس ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (قی یا قو) حرفنك یعنی قاف مهموسهٔ مکسوره و یا مضمومهنك لحوق وانضمامیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع اسم مصدر بحسب الاستقراء انجق (اویو) امرندن مشتق اولور (اویوقی یا اویوقو) کبی اشبو صورتده امرك اخرندهکی ضمهیی حذوله اسم مصدر مرقومی تخفیف ایدرلر (اویقی یا اویقو) کبی ﴿ تنبیه ﴾ (قی) حرفی (صالین) امرینه لاحق اولدیغی صورتده صفت ثابته ادواتندن اولدیغی (صالقی ادم) کبی ومرقفهسی کاف مکسورهٔ مهموسه دخی اسم معرفه اولدیغی (بوکونکی) کبی مقصد اولك ایکنجی بابندن وصفت ثابته بابندن مستبان اولور ﴿ نوع سابع ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (م) حرفنك یعنی میم ساکنهنك لحوقیله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع اسم مصدر بحسب السماع امر حاضر مجرد حقیقی وعرفیدن مشتق اولور (کسم بچیم الیم صاتیم اولوم دریم) کبی که (دریم) اسمی دریل امرندن مشتق اولمغله لام امریه وجوبا سماعا حذف اولنمشدر ﴿ تنبیه ﴾ میم ساکنه امره لاحق اولدیغی کبی کلمات سائرهیه دخی لاحق اولدیغی وامره لاحق اولدیغی صورتده اسم مصدر ادواتندن اولدیغی کبی دیکر درت نوع مشتق ادواتندن دخی اولدیغی وکلمات سائره اکر (سن بز) ضمیری ایسه اداة اضافت وتخصیص اولدیغی واکر اسماء سائره ایسه ضمیر مضاف اولدیغی واکر (ایدی ایسه) فعلی ایسه غیر متکلم وحده اولدیغی مقصد اولك ایکنجی بابندن وصفت ثابته بابندن مستبان اولور ﴿ نوع ثامن ﴾ شول امر حاضر ساکن الاخردرکه اخرینه حرکه عارض اولمغله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع

اسم مصدر بحسب السماع امر مجرد حقیقیدن مشتق اولور (قورق قورقو) كبی * تنبیه * امر مذكور اخرینه حركه‌نك عروضیله صفت ثابته واسم موصوف واسم مكان فعل دخی اولدیغی ابتدا مقصدده مبسوط توطئه‌دن وصفت ثابته بابندن ظاهر وآشكار اولور * تفرقه * مصدر ایله اسم مصدر همعداول ایسه‌لرده بعض مصدرك مدلولده مفعوله تعلق اقتضا بولندیغندن واسم مصدرده اقتضاء مذكور اصلا بولنمدیغندن مصدرینك مشتق منهی اولان امرك عمل ایتدیكی مفعوللرده عمل ایدوب اسم مصدر عمل ایدمز * اون اوچنجی باب * مبالغهٔ اسم مصدرك انواع واقسامی واحوال واحكامی بیاننده در معلوم اوله‌كه مبالغهٔ اسم مصدر شول امر حاضردركه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (ل) و (ق یاك) حرفلرینك لحوق وانضماملریله متضمن اولدیغی نسبت امر بعدن وزماندن بالكلیه منقطع ومخلوع ودیكر متضمن اولدیغی حدثك كیفا ویاكما ابلغ واكملنه دال وموضوع اولوب مفعوله تعلق وعملدن ممنوع اوله (اولاد صاغناق كوره‌نك) كبی كه بونلر (اولوم صاغیم كوركی) اسم مصدرلرك مدلوللری اولان حالتلردن ابلغ واوفر حالتلرك اسملریدر ایمدی تعریفدن مستفاد اولدیغی اوزره مبالغهٔ اسم مصدر ایكی نوعدر * نوع اول * شول امر حاضردركه اخرینه دال ساكنه‌نك لحوقیله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع مبالغهٔ اسم مصدر بحسب الاستقراء انجق (اول) امرندن مشتق اولور (اولاد) كبی كه (موتان) حالتنك اسمیدر تنكیم (اولوم) اسم مصدری (موت) حالتنك اسمیدر * تنبیه * دال ساكنه انجق امر حاضره لاحق اولوب اداة مبالغه اسم مصدر اولدیغی كبی اداة اسم مكان فعل دخی اولدیغی مقصد اولك ایكنجی بابندن ظاهر وآشكار اولور * نوع ثانی * شول امر حاضردركه اخرینه (ق یاك) حرفنك لحوقیله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع مبالغهٔ اسم مصدر بحسب الاستقراء (صاغ) امریله (كور) امرندن مشتق اولوب اولحرفلرله امرین مرقومینك میانلری نون مجتلبه ایله توسیط اولنور (صاغناق كوره‌نك) كبی بونلر اشعار اولندیغی اوزره چوق صاغمه چوق كورمه حالتلرینك اسملریدر تنكم (صاغم كورم كوركی) كلمه‌لری صاغمه كورمه حالتلرینك اسملریدر * تنبیه * قاف وكاف ساكنه‌نك هم امره وهم اسم غیر مشتقه وهم (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق اولدیغی وامره لاحق اولدیغی صورتده یدی نوع مشتق ادواتندن اولوب مبالغهٔ صفت ثابته ومبالغهٔ اسم مصدر واسم مكان فعل واسم الت فعل ادواتندن اولدقلری صورتده ماقبللری مفتوح اولمه ملتزم بولندیغی و (ایدی) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده هم موصول حرفی یعنی مصدریه اولدیغی وهم ضمیر متكلم الغیر اولدیغی و (ایسه) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده انجق ضمیر متكلم مع الغیر اولدیغی مقصد اولك ایكنجی بابندن وابواب سابقه‌ده ظاهر وآشكار اولور * اون دردنجی باب * اسم موصوفك انواع واقسامی واحوال واحكامی بیاننده در معلوم اوله‌كه اسم موصوف شول امر حاضر وجودیدركه اخرینه بحسب السماع یاحروف مغیرة النسبه‌دن (تی سو سق ق یاك قی یاكی قیج یا كیج م ماج مور مق یامك مالتی ن) حرفلرندن برینك لحوقیله ویاحركه عارض اولمغله ویا اخرنده‌كی حركه حركهٔ اخرایه تبدیل اولنمغله متضمن اولدیغی نسبت امریه تمامیتدن وزماندن منسلخ ودیكر متضمن اولدیغی حدثله كرك انجق ثبات ودوام اوزره كرك هم ثبات هم مبالغه وجهله متصف اولان ذات مبهمه‌نك انواعندن برنوع مبهمی متضمن اولوب وضعنده فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اولمیه (ایلنتی توتسو طوتسق قوشاق اریك الق ویركی طانقج طاقم بوله ماج یاغمور قوصمق صویمالتی توتون یازی قاپی) كبی ایمدی اشعار اولندیغی اوزره اسم موصوف اون درت نوعدر * نوع اول * شول امر حاضردركه اخرینه (تی) حرفنك لحوقیله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع اسم موصوف بحسب السماع مزید فیه النوندن مشتق اولور (ایلینتی قاتینتی صوقونتی) كبی بونلر ایلینان شیئه قاتیلان صوقولان (كیمسه‌یه) اطلاق اولنمغله (قاتینتی صوقونتی) اسملرنده‌كی نونلر علی غیر القیاس مجهولیه اولورلر * تنبیه * (تی) حرفی اسم موصوف ادواتندن اولدیغی كبی دیكر درت نوع

مشتق ادواتندن دخی اولدیغی مقصد اولك ایكنجی بابندن وابواب سابقه‌دن مستبان اولور ❊ نوع ثانی ❊ شول امر حاضردركه اخرینه (سو) حرفی لاحق اولمغله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع اسم موصوف بحسب السماع انجق (توت) امرندن مشتق اولور (توتسو) كبی‌كه توتن شیلردن برنوع مخصوصه اطلاق اولنور ❊ تنبیه ❊ (سو) حرفی (یات) امرینه دخی لاحق اولوب حروف مغیرة النسبه‌دن اسم زمان فعل اداتی دخی اولدیغی (یاتسو) كبی مقصد اولك ایكنجی بابندن ظاهر اولور ❊ نوع ثالث ❊ شول امرحاضردركه اخرینه (سق) حرفی لاحق اولمغله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع اسم موصوف (طوت) امرینك مجهولی اولان (طوتول) امرندن مشتق اولوب (سق) حرفی لاحق اولدقدن صكره لام مجهولیه حذف وتقدیر اولنمغین اسم مرقوم من جهة اللفظ امر مجرددن ومن جهة التقدیر مزید فیه اللام المجهولیه دن مشتق اولور (طوتسق) كبی كه طوتولان ذواتدن اسرایه اطلاق اولنور ❊ نوع رابع ❊ (ق یاك) حرفنك لحوقیله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع اسم موصوف بحسب السماع یا امر حاضر مجرد حقیق وعرفیدن مشتقدر (سیكك صاریمسه‌ق) كبی بونلردن (سیكك) اسمی مبالغه وجهله (سیكان) ذوات مبهمه‌دن ذباب جنسنك (صار یمسه‌ق) اسمی ازاجق صاراران اشیادن ثوم جنسنك اسملریدر ویا (ماش) حرفیله نسبت امریه‌دن وزماندن منسلخ اولان اشبو (صارماش طولاماش اولدی) تركیبنده واقع امرلردن انجق (صارماش ، امرندن مشتقدر (صارماشیق) كبی كه مبالغه وجهله صاران شیلردن برجنس نباتك اسمیدر ویا مزید فیه النون ومزید فیه اللام المجهولیه‌دن مشتق اولوب اول نون ولام وجوباً وسماعاً حذف وتقدیر اولنملریله اسم مرقوم من جهة اللفظ مجرددن ومن جهة التقدیر امر مزید فیه النون ومزید فیه اللام المجهولیه‌دن مشتق اولور (قوشاق صاریق چلیك) كبی ❊ تنبیه ❊ (ق ك) حرفلری هم امر حاضره وهم اسم وهم (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق اولدیغی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده یدی نوع مشتق ادواتندن دخی اولدیغی واسم غیر مشتقه لاحق اولدیغی صورتده امر حاضر ادواتندن اولدیغی و (ایدی) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده هم مصدریه اولدیغی وهم ضمیر متكلم مع الغیر اولدیغی و (ایسه) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده انجق ضمیر متكلم مع الغیر اولدیغی مقصد اولك ایكنجی بابندن وابواب سابقه‌دن ظاهر وآشكار اولور ❊ نوع خامس ❊ شول امر حاضردركه اخرینه (قی یاكی) حرفنك لحوقیله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع اسم موصوف انجق مزید فیه النون ومزید فیه اللام المجهولیه‌دن مشتق اولوب (قی كی) حرفلرینك لحوقندن صكره نون ولام مذكوره‌لر وجوباً سماعاً حذف وتقدیر اولنمغین اسم مرقوم من جهة اللفظ امر مجرددن ومن جهة التقدیر امر مزید فیه النون واللام المجهولیه‌دن مشتق اولور (چالقی آصقی آلقی ویركی) كبی بونلر (چالینان آصیلان آلینان ویریلان) ذوات مبهمه‌دن بررنوعك اسملریدر ❊ تنبیه ❊ حرفین مرقومین اسم مصدر واسم الت فعل ادواتندن دخی اولدقلری مقصد اولك ایكنجی بابندن واسم مصدر بابندن مستبان اولور ❊ نوع سادس ❊ شول امر حاضردركه اخرینه (قیج) حرفنك لحوقیله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع اسم موصوف یا امر مجرددن مشتقدر (طالقیج) كبی كه طالان شیلردن طالمغله اعتیاد ایدن ذات مبهمه‌یه اطلاق اولنور ویا امر مزید فیه النون المجهولیه‌دن مشتق اولوب نون مجهولیه حذف اولنمغله اسم مرقوم لفظاً امر مجرددن وتقدیراً امر مزید فیه النوندن مشتق اولور (القیج) كبی الینان شیلردن ملوك وامرایه مخصوص اوعیهٔ جهریه‌نك اسمیدر ❊ تنبیه ❊ (قیج وقیج كیج وكج) حرفلری بو درت نوع مشتق ادواتندن اولدقلری مقصد اولك ایكنجی بابندن ومبالغهٔ صفت ثابته بابندن ظاهر وآشكار اولور ❊ نوع سابع ❊ شول امر حاضردركه اخرینه (م) حرفنك یعنی میم ساكنه‌نك لحوقیله معنای مذكوره دلالت ایده بونوع اسم موصوف بحسب السماع انجق امر حاضر مزید فیه اللام المجهولیه‌دن مشتق اولوب اول لام میم ساكنه‌نك لحوقندن صكره حذف وتقدیر اولنمغله اسم مرقوم لفظاً

مجرد وتقديرا مزيد فيه اللام المجهوليه اولور (طاقم) كبي كه صقيلان شيلردن بر جنس معلومك اسميدر ﴿ تنبيه ﴾ ميم ساكنه‌نك امره لاحق اولوب بش نوع مشتق ادواتندن اولديغي و (بن بز) ضميرلرينه لاحق اولوب اداة اضافت وتخصيص اولديغي واسماء سائره‌يه لاحق اولوب ضمير مضاف اليه اولديغي و (ايدى ايسه) فعللرينه لاحق اولوب غير متصل مسند اليه اولديغي مقصد اولك ايكنجى بابندن وصفت ثابته بابندن ظاهر اولور ﴿ نوع ثامن ﴾ شول امر حاضردركه اخرينه (ماج) حرفنك لحوقيله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع اسم موصوف يا امر مجرددن مشتقدر (طوتماج) كبي كه منعقد وفى الجمله منجمد اولان مايع شيلردن بر نوع چوربانك اسميدر ويا امر مزيد فيه التادن مشتقدر (ياكلتماج) كبي ياكلدان شيلردن بر نوع كلامك اسميدركه لسان عربده (معمى ولغز) تعبير اولنور ويا امر مزيد فيه النون المجهوليه‌دن مشتق اول (نون ماج) حرفى لاحق اولدقدنصكره حذف وتقدير اولنمغين اسم مرقوم لفظا مجرد وتقديرا مزيد فيه النون المجهوليه اولور ﴿ تنبيه ﴾ (ماج) حرفى اسم مكان فعل ادواتندن دخى اولديغى مقصد اولك ايكنجى بابندن ظاهر وآشكار اولور ﴿ نوع تاسع ﴾ شول امر حاضردركه اخرينه (مور) حرفنك لحوقيله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع اسم موصوف بحسب الاستقراء انجق (ياغ) امرندن مشتق اولور (ياغمور) كبي سمادن ياغان ونازل اولان شيلردن مطر جنسنك اسميدر ﴿ نوع عاشر ﴾ شول امر حاضردركه اخرينه ميم مضمومه وميم مكسوره مصدر اولان (مق يا مك) حرفنك لحوقيله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع اسم موصوف بحسب السماع مزيد فيه اللام المجهوليه‌دن مشتق اولوب اول لام حرف مرقومك لحوقندنصكره حذف وتقدير اولنمغين لفظا مجرد وتقديرا مزيد فيه اللام المجهوليه اولور (صورمق قوصمق) كبي بونلر صورولان قوصولان شيلرك اسملريدر ﴿ تنبيه ﴾ ذكر اولنان حرفلرك امره لاحق اولديغى كبي (قاره) اسمنه دخى لاحق اولديغى وامره لاحق اولديغى صورتده اسم موصوف ادواتندن اولديغى كبي اسم اثر فعل ادواتندن دخى اولديغى (قيزارمق قيمق كسمك چكنه‌مك) كبي وقاره اسمنه لاحق اولديغى صورتده ادات تصغيردن اولديغى (قاره‌مق) كبي مقصد اولك ايكنجى بابندن مستبان اولور ﴿ خاطره ﴾ (قزامق قاره‌مق) اسملرى (قزار قارار) امرلرندن مشتق اولوب راء امريه حذف اولنمغله (قزارمق) قزاران شيلردن مرض معلومك اسمى و (قارامق) قاراران شيلردن نبات معلومه‌نك اسمى اولوب (صورمق) مثللى اسم موصوف اولملرى دخى محتملدر ﴿ نوع حادى عشر ﴾ شول امر حاضردركه اخرينه (مالتى) حرفنك لحوقيله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع اسم موصوف انجق (صوى) امرنك مجهولى اولان (صويول) امرندن مشتق اولوب حرف مرقوم لاحق اولدقدنصكره لام مجهوليه حذف اولنمغله اسم مرقوم لفظاً مجرد وتقديرا مزيد فيه اللام المجهوليه اولور (صويمالتى) كبي كه صويولان شيلردن قبوغى صويولمش چوب جنسنك اسميدر ﴿ نوع ثانى عشر ﴾ شول امر حاضردركه اخرينه (ن) حرفنك يعنى نون ساكنه‌نك لحوقيله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع اسم موصوف انجق (توت) امرندن مشتق اولور (توتون) كبي توتان شيئك اسميدر ﴿ تنبيه ﴾ نون ساكنه هم امره وهم اسمه لاحق اولديغى وامره لاحق اولديغى صورتده هم حروف مغيرة الاحداثدن اداة لزوم واداة تكثير واداة تكثير مع اللزوم واداة مجهوليه واداة مطاوعت اولديغى وهم حروف مغيرة النسبه‌دن اداة اسم موصوف اولديغى كبي اداة صفت ثابته اولديغى واسمه لاحق اولديغى صورتده حروف امريه‌دن وهم حروف زائدهٔ مجتلبه‌دن اولديغى مقصد اولك ايكنجى بابندن ظاهر اولور ﴿ نوع ثالث عشر ﴾ شول امر حاضر ساكن الاخردركه اخرينه حركه عارض اولمغله معناى مذكوره دلالت ايده بو نوع اسم موصوف بحسب السماع يا امر مجرددن مشتق اولور (ياق ياقى) كبي ويا امر مزيد فيه اللام المجهوليه‌دن مشتق اولوب اول لام بعد عروض الحركه حذف اولنمغله اسم مرقوم لفظاً مجرد وتقديرا

مزید فیه اللام اولور (یاز) امرك مجهولی اولان (یازل) امرندن مشتق اولان (یازی) مثللی که یازیلان
شیئك اسمیدر ﴿ تنبیه ﴾ امر حاضر ساکن الاخر اخرینه حرکه‌نك عروضیله اسم موصوف اولدیغی
کبی بحسب السماع صفت ثابته واسم مصدر واسم مکان فعل دخی اولدیغی (طول طولو قورق قورقو کچ
کچه) کبی ابتداء مقصدده مبسوط توضئه‌دن وصفت ثابته بابندن ظاهر وآشکار اولور ﴿ نوع رابع عشر ﴾
شول امر حاضر متحرك الاخر درکه اخرنده‌کی حرکه‌نك حرکهٔ اخرایه تبدلی ایله معنای مذکوره دلالت ایده
بو نوع اسم موصوف بحسب الاستقراء (قاپه) امرنك مجهولی اولان (قاپان) امرندن مشتق اولوب نون ساکنهٔ
مجهولیه حرکه‌نك تبدلی ایله برابر حذف وتقدیر اولنمغله اسم مرقوم لفظاً امر مجرددن وتقدیراً امر مزید فیه النون
المجهولیه‌دن مشتق اولور (قاپه قاپی یا قاپو) کبی که قاپانان شیلردن بر نوع مخصوصك اسمیدر
﴿ تنبیه ﴾ امر حاضر اخرنده‌کی حرکه‌نك تبدلی ایله صفت ثابته دخی اولدیغی بابندن ظاهر وآشکار اولور (بالله
باللی شی طوزسه طوزسی شی طالیسه طالیسی شی کبی ﴿ مهمات ﴾ ﴿ مهمه اولی ﴾ ضمائر متصلهٔ مسند
الیها انواعندن (ام سك از سکز) ضمائری باب ضمیرده بیان اولندیغی اوزره بعض افعاله وصفات اربعهٔ
مذکوره‌یه واسم موصوفه وآتی البیان اسماء مشتقه‌یه واسماء غیر مشتقه‌یه لاحق اولورلرسه‌ده صفات اربعه‌نك
وضعلرنده متضمن اولدقری ذوات مبهمه‌یه نسبت معتبر اولدیغی کبی اول ذواتدن عبارت اولان فاعل ونائب فاعله
دخی نسبت معتبر اولدیغندن و بوجهتله ضمائر مذکوره کالك انتفاسنی مستلزم اولور اجزا قبیلندن بولندیغندن
ضمائری اسملری اولان مفرد جمع غائب متکلم مخاطب عنوانلرینی صفت اربعهٔ مرقومه ایله ضمائر مذکوره مجموعنه
توسعاً اطلاق جائز اولور اما اسماء موصوفه ایله اتی البیان اسماء مشتقه‌نك یعنی اسم اثر فعل واسم مکان فعل واسم
زمان فعل واسم الت فعلك واسماء صفاتدن بشقه اسماء غیر مشتقه‌نك وضعلرنده انجق متضمن اولدقری ذوات مبهمه‌یه
نسبت معتبر اولوب فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اولمدیغندن و بوجهتله ضمائر مذکوره کالك انتفاسنی مستلزم
اولور اجزا قبیلندن بولنمدیغندن ضمائر مذکوره‌نك اسملرندن متکلم مخاطب عنوانلرینی اسماء مرقومه ایله ضمائر
مذکوره مجموعنه اطلاق جائز اولمز بوصورتده اکر صفات انواعی غائب متقدمدن خبر واقع اولوب اسم ظاهره
نسبت اولنمزسه (اوکلان زید کولاج بکر قورقاق) کبی کندولرده اولغائب متقدمدن عبارت ضمیر مستتر غائبی
اعتبار لازم کلمکله صفات انواعنه غائب اسمنی اطلاق بطریق المجاز اولور تکلم مفرد جمع اسملرینی اطلاق بطریق
المجاز اولور واکر اسماء مشتقه وغیر مشتقهٔ مارالذکرلر غائب متقدمدن خبر واقع اولورسه‌لر (او آلق بوویرکی
او سیوریکه بو یونقه) کبی کندولرده اولغائب متقدمدن عبارت ضمیر مستتری اعتبار ممتنع اولمغله اسماء مذکوره‌لره
غائب اسمی اطلاق (الاسماء الظواهر کلها غیب) مصداقی بطریق الحقیقه اولور تکلم اول اسملره مفرد جمع
اسملرینی اطلاق بطریق الحقیقه اولور ﴿ مهمهٔ ثانیه ﴾ ذکر اولنان اسماء موصوفه‌دن بعض نوع صفت ثابته‌دن
و بعض نوع مبالغهٔ صفت ثابته‌دن منقول اولمق وابتداء موضوع اولمق محتملدر قلدیکه (قایمق یمك قازمه کویش
کمس) مثاللر مارلذکر اسماء موصوفه مثالی متضمن اولدقری احداثك قائم اولدقری ذوات مبهمه‌دن برنوع مبهمه اطلاق
اولنملریله اسم موصوف انواعندن برر نوع ایسه‌لرده بونلرك مصدردن و حاصل مصدردن و فعلدن
منقول اولملری مقطوع و مجزوم اولمغله بونلره اسم موصوف تسمیه اولنمامشدر ﴿ مهمهٔ ثالثه ﴾
اسم موصوف بجمیع انواعها هرنقدر مشتقات غیر مطرده‌دن ایسه‌ده صیغی سهل الضبط اولدیغندن مشتقات مطردهٔ
صره‌سنده مستقلا برباده قید وضبط اولنه‌رق سلك نظامه ربط اولنمشدر اما لسان عربده اسم موصوف نوعنك مؤداتنی
افاده ایدن کلمات بحسب السماع هم صفاتدن منقوله اسملر ایله وفاعل اسمیله واسماء سائرهٔ ثلاثیه ورباعیه وخماسیهٔ مجرده
ومزید فیهلر ایله تأدیه وتوفیه اولنوب بونلرك ایسه اشتقاقلرنده اطراد بولنمدیغندن بشقه صیغی دخی عسیر الضبط
اولدیغندن [illegible] نجق [illegible] مشتقات [illegible] ده صره‌سنده ثبت وقیددن

صرف نظر ایتمشلردر شوقدرکه بوطاقم مشتقاته براسم تخصیص ایتمش اولسه‌لردی کلمات اشتقاقیه‌نك انضباطنه برقاتدخی همت ایتمش اولورلردی ﴿ اون‌بشنجی باب ﴾ اسم اثر فعلك انواع واقسامی واحوال واحکامی بیاننده‌در معلوم اوله‌که اسم اثر فعل شول امر حاضر وجودیدرکه اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن (تی ق یا ك قه یا كه م مق یا مك) حرفلرندن برینك لحوق وانضمامیله متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن وزماندن منسلخ اولوب دیکر متضمن اولدیغی حدثك فاعلدن صدورینه ومفعوله وقوعنه مترتب اولان اثر مبهم منسوب الیهی متضمن اوله (سپورونتی توکوروك یونقه دوکوم قییق کسمك) کبی ایمدی تعریفدن مستبان اولدیغی اوزره اسم اثر فعل بش نوعدر ﴿نوع اول﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (تی) حرفی لاحق اولمغله معنای مذکوره دلالت ایده بونوع اسم اثرفعل انجق مزید فیه النون المجهولیه‌دن مشتق اولور (یولونتی سپورونتی قیرپنتی کسینتی دوکونتی) کبی بونلردن (یولونتی) اسمی یولمق حدثنك مثلا بردری‌یه تعلقندنطولایی یولونمه حدثنك اولدیده قیامنه مترتب اولان اثرك یعنی (توکوك) اسمیدر و (سپورونتی قیرینتی قیرپنتی کسینتی دوکونتی) اسملری دخی سپورمك قیرمق قیرپمق کسمك دوکمك حدثلرینك برذاته وقوع وتعلقندنطولایی سپورولمك قیریلمق قیرپیلمق کسیلمك دوکولمك حدثلرینك اولذاتلر ایله قیامنه مترتب اولان اثرلرك اسملریدر بوصورتده اسماء خمسهٔ مذکوره‌ده‌کی وامثالنده‌کی نون ساکنه علی غیر القیاس مجهولیه اولور ﴿ تنبیه ﴾ (تی) حرفی اسم اثرفعل ادواتندن اولدیغی کبی اسم مصدرومبالغهٔ صفت ثابته واسم موصوف واسم مکان فعل ادواتندن دخی اولدیغی ابواب سابقه‌دن ومقصد اولك ایکنجی بابندن ظاهر وآشکار اولور ﴿ نوع ثانی ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (ق یا ك) حرفی لاحق اولمغله اثرمذکوره دلالت ایده بونوع اسم اثر فعل بحسب اللفظ امر حاضر مجرددن وبحسب التقدیر امر حاضر مزید فیه اللام والنون المجهولیه‌دن مشتق اولور (یاریقییرتیق دلیك)کبی بونلر یارمه ییرتمه دلمه حدثلرینك برجسمه تعلق وقوعندن طولایی یاریلمه ییرتیلمه دلینمه حدثلرینك اوجسمده قیامنه ترتب ایدن اثرلرك اسملریدر شوقدرکه اسماء مذکوره آثار مرقومه‌یه اطلاق اولندیغی کبی اول جسمه دخی اطلاق اولنمغله صفت ثابته دخی اولورلر (یاریق تخته ییرتیق بز دلیك طاش) کبی ﴿ تنبیه ﴾ قاف وکاف ساکنه‌نك هم امره وهم اسمه وهم (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق اولدیغی وامره لاحق اولدیغی صورتده سکز نوع مشتقات ادواتندن اولدیغی واسمه لاحق اولدیغی صورتده امر حاضر ادواتندن اولدیغی و (ایدی) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده هم اداة مصدریت وهم متکلم مع الغیر ضمیرندن اولدیغی و (ایسه) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده انجق متکلم مع الغیر ضمیرندن اولدیغی ابواب سابقه‌دن ومقصد اولك ایکنجی بابندن ظاهر اولور ﴿ نوع ثالث ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (قه یا که) حرفنك لحوقیله اثر مرقومی متضمن اوله بونوع اسم اثر فعل انجق (یوك) امرنك مجهولی اولان (یونول) امرندن مشتق اولوب لام مجهولیه حذف وتقدیر اولنمغله لفظاً مجرد وتقدیراً مزید فیه اللام المجهولیه اولور (یونقه) کبی‌که یونمه حدثنك براغاجه تعلقندنطولایی یونولمه حدثنك اول اغاجده قیامندن حاصل اولان اثرك اسمیدر ﴿ تنبیه ﴾ (قه که) حرفلری معنای مذکوردنبشقه ایکی دراو معنالری دخی اولدیغی مقصد اولك ایکنجی بابندن ظاهر اولور ﴿ نوع رابع ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (م) حرفنك یعنی میم ساکنه‌نك لحوقیله اثر مرقومه دلالت ایده بونوع اسم اثر فعل بحسب اللفظ امر حاضر مجرددن وبحسب التقدیر امر حاضر مزید فیه النون ومزید فیه اللام المجهولیه‌دن مشتق اولور (چکنه‌م دوکوم دیلیم) کبی بونلر چکنه‌مك دوکمك دیلمك حدثلرینك بر ذاته تعلق وقوعندن طولایی چکنه‌نمك دوکولمك دیلینمك حالتلرینك اولذاتلر ایله قیامنه مترتب اولان اثرلرك اسملریدر ﴿ تنبیه ﴾ میم ساکنه معنای مذکوردنبشقه یدی دراو معنالری دخی اولدیغی ابواب سابقه‌دن ومقصد اولك ایکنجی بابندن مستبان اولور ﴿ نوع خامس ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه میم مکسوره ویامضمومه ایله مصدر (مق یامك) حرفنك لحوقیله اثر مرقومه دلالت ایده بونوع اسم اثر فعل بنه من جهة اللفظ امر حاضر مجرددن ومن جهة

التقدير امر حاضر مزيد فيه النون ومزيد فيه اللام المجهوليه‌دن مشتق اولور (چكنه‌مك قيمق كسمك) كبى
چكنه‌مك قيمق كسمك حالنرينك برر ذاته تعلقندنطولايى چكنه‌نمك قييلق كسيلمك حالنرلرينك اولذاتلر ايله قيامنه
مترتب اولان اثرلرك اسملريدر ❊ تنبيه ❊ (مق مك) حرفلرينك اسم موصوف ادواتندن دخى اولديغى باب
سابقدن ومقصد اولك ايكنجى بابندن ظاهر وآشكار اولور ❊ مهمتان ❊ ❊ مهمهٔ اولى ❊ اسماء آثار افعاله
دخى (ام سك از سكز) ضمائرى متصل اولورسه‌ده اسماء مرقومه‌نك وضعنده ذات مبهمه‌يه نسبت معتبر اولوب
فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اولمديغندن وبوجهتله ضمائر مرقومه كالك اتصافى مستلزم اولور اجزا منزله‌لرنده
بولنمديغندن اوضمائرك اسماسندن متكلم مخاطب اسملرينى اسماء مرقومه ايله ضمائر مجموعنه توسعاً اطلاق جائز اولمز
بوصورتده اسماء آثار افعال جميع حالده غائب اولور ❊ مهمهٔ ثانيه ❊ اسانمزده اسماء آثار افعال صفات اربعهٔ
مار الذكر مثالى هم مشتقات مطرده‌دن وهمده مضبوط الصيغ اولديغى كبى لسان عربده اسماء مرقومه‌نك مؤداسنى
تأديه ايدن اسملر دخى هم مشتقات مطرده‌دن وهمده مضبوط الصيغ اولديغى كبى لسان عربده اسماء مرقومه‌نك مؤدانى
تأديه ايدن اسملر دخى هم مشتقات مطرده‌دن وهمده صيغه‌لرى (فعال فعالة فعلة فعله فعله فعل) وزنلرينه منحصر
اولديغى جهتله مضبوط اولمغين (عصار عصارة كسار كساره كناسه كساحه مضاغ مضاغه ثماله ثماله قطاعه
قراضه قطعه قرحه جدامه جدمة حتامه حتمة مخاط بزاق بساق بصاق غماره غمرة غمر) كبى ائمهٔ لغت
عربيه ماضيه‌دن مأخوذ مشتقات سماعيهٔ سائره‌دن هرنوعك صيغنى ضبط وهرنوعى براسم ايله تسميه ايدرك انواع
اخردن تمييز وتفريق ايتدكارى مثالى بونوع اسملرك صيغنى دخى قيد وضبط وبراسمله توسيم ايدرك مشتقات سائره‌دن
تمييز وتفريق ايتمش اوله‌لردى انواع مشتقات برقاندخى سلك نظامه ربط ايله افاده واستفاده امرينى تسهيل وتيسير ايتمش
اولورلردى وبالله التوفيق ❊ اونالتنجى باب ❊ اسم مكان فعلك انواع واقسامى واحوال واحكامى بيانده‌در معلوم
اوله كه اسم مكان فعل شول امر حاضر وجوديدركه اخرينه حروف مغيرة النسبه‌دن يا (تى د ق يا ك قچ يا كچ م مباج
ماج مق يا مك مان) حرفلرندن برينك لحوق وانضماميله وياخرينه حركه‌نك عروضيله متضمن اولديغى نسبت
امريه‌دن وزماندن منسلخ اولوب ديكر متضمن اولديغى حدثك يا فاعل ايله ويا نائب فاعل ايله قيامنه ظرف اولان مكان مبهمى
متضمن اوله (اقنتى كچيد قوناق كزاك بورقچ يانم صوقوم اتلامباج بيرتماج طوتامق اغمان كچه) كبى ايمدى تعريف
مذكوردن مستبان اولديغى اوزره اسم مكان فعل اون نوعدر ❊ نوع اول ❊ شول امر حاضردركه اخرينه (تى) حرفنك
لحوقيله متضمن اولديغى حدثك فاعل ايله قيامنه ظرف اولان مكان مبهمى متضمن اوله بونوع اسم مكان فعل بحسب الاستقراء
انجق امر حاضر مجرددن مشتق اولور شوقدركه بعض صورتده (تى) حرفى اول امره يا بالذات لاحق اولور (قويتى)
كبى ويانون ساكنهٔ مجتلبه‌دن صكره لاحق اولور (اقينتى) كبى وياخودهم ياء ساكنهٔ مجتلبه‌دن وهم نون ساكنهٔ
مجتلبه‌دن صكره لاحق اولوب اجتماع ساكنين محذورندن ايچون ياء مجتلبه كسره ايله تحريك اولنور (يى ينتى) كبى
كه (مأكل) معناسنه‌در ❊ تنبيه ❊ (تى) حرفى اسم مكان ادواتندن اولديغى كبى اسم مصدر ومبالغهٔ صفت
ثابته واسم موصوف واسم اثر فعل ادواتندن دخى اولديغى ابواب سالفه‌دن ومقصد اولك ايكنجى بابندن ظاهر
اولور ❊ نوع ثانى ❊ شول امر حاضردر كه اخرينه (د) حرفنك لحوقيله يعنى دال ساكنه‌نك لحوقيله
متضمن اولديغى حدثك فاعل ايله قيامنه ظرف اولان مكان مبهمى متضمن اوله بونوع اسم مكان فعل انجق (كچ)
امرندن مشتق اولور (كچيد) كبى كه كچه‌جك مكانك اسميدر ❊ تنبيه ❊ دال ساكنه اسم مكان ادواتندن
اولديغى كبى مبالغهٔ اسم مصدر ادواتندن دخى اولديغى (اولاد) كبى مقصد اولك ايكنجى بابندن ظاهر وآشكار اولور
❊ نوع ثالث ❊ شول امر حاضردركه اخرينه (ق يا ك) حرفنك لحوقيله متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان مكان
مبهمى متضمن اوله بونوع اسم مكان فعل امر حاضر مجرد حقيقيدن وعرفيدن مشتق اولور (ياتاق باتاق كزاك
قيشلاق يايلاق صوسه‌ق) كبى بونلريانه‌جق باته‌جق قيشلايه‌جق يايله‌جك صوقويه‌جق مكانلرك اسملريدر ❊ تنبيه ❊

قف وكاف سا كنه‌نك معنىٔ مذكوردنبشقه اولان نوع مصادرى دخى اولديغى ابواب سابقه‌دن ومقصد اولان ايلكنجى بابندن ظـاهر اولور ❊ نوع رابع ❊ شول امر حاضردركه اخرينه (قى) حرفنك لحوقيله متضمن اولديغى حدثك نائب فاعل ايله قيامنه ظرف اولان مكان مبهمه اطلاق اولنه بو نوع اسم مكان فعل بحسب الاستقراء لفظاً مجرد وتقديراً مزيدفيه اللام الجهوليه‌دن مشتق اولور (يورقى) كبى كه فى الاصل يوروّلان محلك اسميدر ❊ تنبيه ❊ قافك فتحى وكسريله (قج) حرفى ومرققه‌سى (كج) حرفى مبالغهٔ صفت ثابته واسم موصوف واسم آلت فعـل ادواتندن دخى اولدقلرى مقصد اولك ايلكنجى بابنـدن ظاهر اولور ❊ نوع خامس ❊ شول امر حاضردركه اخرينه (م) حرفنك يعنى ميم ساكنه‌نك لحوق وانضماميله متضمن اولديغى حدثك يا فاعل ويا نائب فاعل ايله قيامنه ظرف اولان مكان مبهمه اطلاق اولنه بو نوع اسم مكان فعل يا امر حاضر مجردden مشتق اولور (ياتم) كبى ياتان طرفك اسميدر وياخود امر مزيدفيه النون ومزيدفيه اللام الجهوليه‌دن مشـتق اولوب ميم ساكنه‌نك لحوقندن صكره نون ولام مذكوره‌لر حذف وتقدير اولنمرله لفظاً مجرددن وتقديراً مزيدفيه النوندن ومزيدفيه اللامدن مشـتق اولمش اولور (يليم صوقوم بوكوم) كبى بونلر يننان صوقولان بوكولان محللرك اسملريدر شوقدركه (يى) امريله ميم ساكنه‌نك ميانلرى ياء مجتلبه‌ايله توسيط اولنور ❊ تنبيه ❊ ميم ساكنه‌نك معناى مذكوردن بشـقه يدى درلو معناسى دخى اولديغى ابواب سابقه‌دن ومقصد اولك ايلكنجى بابندن ظاهر اولور ❊ نوع سادس ❊ شول امر حاضردركه اخرينه (مباج) حرفنك لحوقيله متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان مكان مبهمه اطلاق اولنه بو نوع اسم مكان فعل يا امر حاضر مجرددن مشتق اولور (اتلامباج) كبى كه اتلايه‌جق محلك اسميدر وياخـود مزيدفيه النون الجهوليه‌دن مشـتق اولوب اول نون وجوباً سماعاً حذف اولنمغين لفظاً مجرددن وتقديراً مزيدفيه النوندن مشتق اولور (صاقلامباج طولامباج) كبى كه صاقلانه‌جق طولانه‌جق محللرك اسملريدر ❊ نوع سابع ❊ شول امر حاضردركه اخرينـه (ماج) حرفنـك لحوقيله متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان مكان مبهمـه دلالت ايده بو نوع اسم مكان فعـل بحسب اللفظ (بيرت) امرندن وبحسب التقدير (بيرتيل) امرندن مشتق اولمغله لفظاً مجرد وتقديراً مزيدفيه اللام الجهوليه اولور (بيرتماج) كبى كه بيرتيلان محلك اسميدر ❊ تنبيه ❊ (ماج) حرفى اسم مكان ادواتندن اولديغى كبى اسم موصوف ادواتندن دخى اولديغى بابندن ومقصد اولك ايلكنجى بابندن مستبان اولور ❊ نوع ثامن ❊ شول امر حاضر مجرد ساكن الاخردركه اخرينه (مق يامك) حرفى لاحق اولمغـله متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان مكان مبهمه دلالت ايده شـوقدركه بوصورتده مصدره التباس خوفنـدن ايچون امرك اخرينى فتحه‌ايله تحريك لازم اولور بو نوع اسم مكان فعل يا امر مجرددن مشتقدر (قاچامق) كبى قاچاجق محلك اسميدر وياخود امر مزيد فيه اللام الجهوليه‌دن مشتق اولوب اول لام وجوباً سماعاً حذف اولنمغله لفظاً مجرد وتقديراً مزيدفيه اللام الجهوليه اولور (طوتامق باصامق كوده‌مك) كبى كه بونلر طوتوله‌جق باصيله‌جق كوديله‌جـك محللرك اسملريدر بوصورتده كوده‌مك لفظى فى الاصل كوديله‌جـك محلك اسمى اولوب اناطولى اهـاليسى بيننده اول محلى مشتمل اولان چليكده استعمالى شايع اولمشدر ❊ تنبيه ❊ حرفين مرقومينك مصدر صلى اداتى دخى اولديغى بابنـدن ومقصد اولك ايلكنجى بابندن ظاهر وآشكار اولور ❊ نوع تاسع ❊ شول امر حاضردركه اخرينه (مان) حرفنك لحوقيله متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان مكان مبهمه دلالت ايده بو نوع اسم مكان فعل يا امر حاضر مجرددن مشتق اولور (اغمان) كبى اغه‌جق محلك اسميدر ويا امر حاضر مزيد فيه اللام الجهوليه‌دن مشـتق اولوب اول لام حـذف وتقدير اولنمغله لفظاً مجرد وتقديراً مزيد فيه اللام الجهوليه اولور (كسمان) كبى كه كسـيله‌جك محلك اسميـدر ❊ تنبيه ❊ (مان) حرفى اسم مكان فعل ادواتنـدن اولديغى كبى صفت ثابته ادواتندن دخى اولديغى بابندن ومقصد اولك ايكنجى بابندن ظاهر ونمايان اولور ❊ نوع عاشر ❊ شـول امر حاضر سـاكن الاخردركه اخرينـه حركه‌نك عروضيله متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان مكان مبهمه دلالت ايده بو نوع اسم مكان فعل لفظاً (كج) امرندن

وتقديراً (چكيل) امرندن مشتق اولمغله لفظاً مجرد و تقديراً مزيد فيه اللام المجهوليه اولور (چكه) كبي كه في الاصل كندويه چكيلمش اولان محلات اسمی اولوب مؤخراً جانب وطرف معناسنده استعمالی شایع اولمشدر ✵ تنبيه ✵ امر حاضر اخرينه حركه نك عروضيله اسم مكان فعل اولديغى كبي هم اسم مصدر اولديغى (قورق قورقو صات صاتی) كبي وهم صفت ثابته اولديغى (طول طولو قاب اول اولوقب) كبي وهم اسم موصوف اولديغى (باز يازى قوش قوشو) كبي مقصدك ابتداسنده مذكور ومبسوط توطئه‌دن ظاهر اولور ✵ مهمه ✵ اسماء امكنهٔ افعاله دخی (ام سك از سكز) ضمائرى متصل اولورسه‌ده وضعلرنده فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اولمديغندن اسماء مرقومه يه اسماء موصوفه واسماء آثار فعال مثالى متكلم مخاطب اسملرينى اطلاق جائز اولمز ✵ لاحقه ✵ امر حاضره وجودى بحسب السماع اخرينه يا حروف تسعهٔ مارالذكرك لحوقيله ويا اخرينه حركه نك عروضيله متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان مكان مبهمه اطلاق اولنمغله اسم مكان فعل اولديغى كبي بعض اسماء غير مشتقه دخی اخرينه (لق يا لك) حرفنك لحوقيله كافهٔ مدلولنك افراد كثيره سنه ظرف اولان مكان مبهمه دلالت ايتمكين اسم مكان عين كثير اولور (طاشلق قيالق اغاجلق ارپه لق بغدايلق اكينلك) كبي بو نوع اسم مكان عينك مؤداسی لسان عربده اسماء اعيان ثلاثيهٔ مجرده ومزيدفيهادن ميم وعينك فتحيله (مفعله) وزننه اصاغه وافراغ اولنان اسماء امكنهٔ اعيان ايله تأديه اولنور (محجرة مشجرة مذابه مقثاة مطبخه مأسدة) كبي ولسان فارسيده (بار زار سار ستان لاخ) حرفلريله مطرف اسملر ايله تأديه اولنور (دريا بار كازار خاكسار طاغستان سنكلاخ) كبي وكافهٔ مدلولنه ظرف ولان وعاء مخصوصه دلالت ايتمكين اسم مكان مخصوص اولور (صابونلق چبوقلق الدلك يوكلك) كبي بو نوع اسم مكان عينك مؤداسی دخی لسان عربده اسماء اعيان ثلاثيهٔ مجرده‌دن ميم وعينك ضميله (مفعلة مفعل) وزننه اصاغه اولنوب ائمهٔ لغتدن بعض صرفيونك اسماء آلات مخصوصه ديدكارى اسماء اوعيه وامكنهٔ مخصوصه ايله تأديه اولنور (مدهن مدق مكحلة محرفة) كبي ولغت فارسيده (دان) كلمه‌سيله مطرف اسم ايله تأديه اولنور (قهوه‌دان سرمه‌دان) كبي ✵ اون يدنجی باب ✵ اسم زمان فعلك احوالی بياننده‌در معلوم اوله كه اسم زمان فعل شول امر حاضردر كه اخرينه حروف مغيرة النسبه‌دن (سو) حرفنك لحوقيله نسبت امريه‌دن و زماندن منسلخ اولوب متضمن اولديغى حدثه ظرف اولان زمان مبهمه دلالت ايده ايمدى اسم زمان فعل بحسب الاستقراء انجق (يات) امرندن مشتق اولور (ياتسو) كبي كه ياته‌جق زمانك اسميدر ✵ تنبيه ✵ (سو) حرفی اسم زمان فعل اداتی اولديغى كبي اسم موصوف ادواتندن دخی اولديغى (توتسو) كبي مقصد اولك ايكنجی بابندن مستبان اولور ✵ اون سكزنجی باب ✵ اسم آلت فعلك انواع واقسامی واحوال واحكامی بياننده‌در معلوم اوله كه اسم آلت فعل شول امر حاضره وجوديدر كه اخرينه حروف مغيرة النسبه‌دن (ج جق ق يا ك قه يا كه قی يا كی قج يا كج) حرفلرندن برينك لحوقيله متضمن اولديغى نسبت امريه‌دن وزماندن مخلوع اولوب ديكر متضمن اولديغى حدثك يا فاعل ايله ويا نائب فاعل ايله قيامنه واسطه ووسيله اولان آلت مبهمه يه موضوع اوله (قيساج طيقاج صالينجق پيچاق الك كورك سپوركه بيچقى سوزكى قاشاغى بيله كى صاللانقج صالينقج سوزكج) كبي ايمدى تعريف مذكوردن مستفاد اولديغى اوزره اسم آلت فعل التى نوعدر ✵ نوع اول ✵ شول امر حاضردر كه اخرينه جيم ساكنه نك لحوقيله متضمن اولديغى حدثك نائب فاعل ايله قيامنه آلت اولان ذات مبهمه يه اطلاق اولنه بو نوع اسم آلت فعل بحسب اللفظ امر مجرددن بحسب التقدير امر حاضر مزيد فيه اللام ومزيد فيه النوندن مشتق اولور (قيساج طيقاج) كبي كه برشيئك قيسيلمه‌سنه ويردليكك طيقانمه‌سنه وسيله اولان آلتلرك اسملريدر ✵ تنبيه ✵ جيم ساكنه نك معناى مذكوردن بشقه درت نوع معناسی دخی اولديغى مبالغهٔ صفت ثابته واسم مصدر بابلرندن مقصد اولك ايكنجی بابندن ظاهر وآشكار اولور ✵ نوع ثانی ✵ شول امر حاضردر كه اخرينه (جق) حرفنك لحوقيله متضمن اولديغى حدثك فاعل ايله قيامنه آلت اولان ذات مبهمه يه اطلاق اولنه بو نوع اسم آلت فعل انجق (صالين) امرندن مشتق اولور دار السلطنه سكنه‌سی بيننده مستعمل اولان (صالينجق) اسمی كبي ✵ تنبيه ✵ (جق) حرفنك معناى مذكوردن بشقه ايكی نوع معناسی دخی اولديغى مقصد اولك ايكنجی بابندن مستبان اولور

(نوع ثالث) شول امر حاضردركه اخرينه (ق ك) حرفلرندن بريك لحوقيله متضمن اولديغى حدثك نائب فاعل ايله قيامنه آلت اولان ذات مبهمه يه اطلاق اولنه بو نوع اسم آلت فعل بحسب اللفظ امر حاضر مجرددن و بحسب التقدير امر حاضر مزيدفيه اللام ومزيدفيه النوندن مشتق اولور (بيچاق كورك الك) كبى بونلر بيچيلمه كورونمه الهنمه حدثلرينك برر ذات ايله قياملرينه آلت اولان اشيانك اسملريدر ✻ مستثنى ✻ (بيچاق) اسميله انى الذكر (بيچق) اسمى كلمات مرقومه دن اولان (بيچ) امرندن مشتق اولمغله اول امرك اخرينه (ق ق) حرفلرينك بدلى (ك كى) حرفلرى الحاق اولنهرق اسمين مرقومين كلمات مرقومه دن اولملرى مقتضاى قياس ايسه ده (بن سن) ضميرلرى اخرلرينه (اه) حرفى لاحق اولديغى صورتده على غير القياس تفخيم اولندقلرى مثللى (بيچ) امرندن مأخوذ ايكى نوع اسم آلت دخى على غير القياس تفخيم اولنمشلردر ✻ تنبيه ✻ قاف وكاف ساكنه نك معناى مذكوردنبشنده نوع معناسى دخى اولديغى مقصد اولك ايكنجى بابندن وابواب سابقه دن ظاهر وآشكار اولور ✻ نوع رابع ✻ شول امر حاضردركه اخرينه (قه كه) حرفلرندن برينك لحوقيله متضمن اولديغى حدثك نائب فاعل ايله قيامنه آلت اولان ذات مبهمه يه اطلاق اولنه بونوع اسم آلت لفظاً (سپور) امرندن وتقديراً (سپورول) امرندن مشتق اولور (سپوركه) كبى كه سپورولمه حدثنك برشيئله قيامنه واسطه اولان آلت معلومه نك اسميدر ✻ تنبيه ✻ (كه) حرفيله مفخمه سى (قه) حرفنك معناى مذكوردنبشنده ايكى نوع معناسى دخى اولديغى مقصد اولك ايكنجى بابندن مستبان اولور ✻ نوع خامس ✻ شول امر حاضردركه اخرينه (قى كى) حرفلرندن برينك لحوقيله متضمن اولديغى حدثك نائب فاعل ايله قيامنه آلت اولان ذات مبهمه يه دلالت ايده بونوع اسم آلت فعل بحسب اللفظ امر حاضر مجرددن و بحسب التقدير امر حاضر مزيد فيه اللام ومزيد فيه النون المجهوليه دن مشتق اولور (بيچقى سوزكى قاشاغى بيله كى) كبى بونلر بيچيلمه سوزولمه قاشينمه بيلنمه حدثلرينك برر ذات ايله قيامنه آلت اولان ذوات مبهمه نك اسملريدر شو قدركه حروف مقلوبه بابنده بيان اولنديغى اوزره (قى كى) حرفلرى (قاشى بيله) امرلرينه لاحق اولدقلرى صورتده اول امرلرك اخرلرى متحرك اولمغله قاف مكسوره غينه وكاف مكسوره كاف رخوه يه قلب اولنورلر ✻ تنبيه ✻ (قى كى) حرفلرينك معناى مذكوردنبشنده ايكى نوع معناسى دخى اولديغى اسم موصوف بابندن ومقصد اولك ايكنجى بابندن مستبان اولور ✻ نوع سادس ✻ شول امر حاضردركه اخرينه (قچ كچ) حرفلرندن برينك لحوقيله متضمن اولديغى حدثك يا فاعل ايله و يا نائب فاعل ايله قيامنه واسطه و آلت اولان ذات مبهمه يه دلالت ايده بونوع اسم آلت يا امر حاضر مجرددن مشتقدر اناطولينك اكثر اقطارنده مستعمل اولان (صالينقچ) اسمى كبى دارالسلطنه ده مستعمل اولان (صالينجق) معناسنه در و يا امر حاضر مزيد فيه النون اللزوميه دن مشتقدر (صاللانقچ) كبى كه بودخى (صالينجق) معناسنه در و يا بحسب اللفظ مجرد و بحسب التقدير مزيد فيه اللام ومزيد فيه النون المجهوليه اولان امر حاضردن مشتقدر (سوزكچ) كبى كه برشيئك سوزولمه سنه وسيله و آلت اولان ذات مبهمه يه اطلاق اولنور ✻ تنبيه ✻ (قچ كچ) حرفلرى اسم آلت فعل ادواتندن اولدقلرى كبى مبالغهٔ صفت ثابته واسم موصوف واسم مكان فعل ادواتندن دخى اولديغى بابلرندن ومقصد اولك ايكنجى بابندن ظاهر اولور ✻ مهمه ✻ اسماء آلات افعاله دخى اسماء مشتقهٔ سالف البيان مثللى (ام سك از سكز) ضمائرى لاحق اولورسه ده وضعلرنده فاعله ونائب فاعله نسبت معتبر اولمديغندن ضمائر مذكوره ايله مطرف اولان اسملره متكلم ومخاطب اسملرى حقيقةً اطلاق جائز اولمديغى كبى مجازاً دخى اطلاق جائز اولمز ✻ اون طقوزنجى باب ✻ لفظاً مركب ومعناً بسيط اولان سالف البيان افعال ثلثه دن ماضئ محسوس النسبه نك صيغ متنوعهٔ مختلف العنواناتى واحوال سائره سى بيانده در معلوم اوله كه ماضئ محسوس النسبه شول امر حاضردركه اخرينه افعال ناقصهٔ جامده دن نسبت خبريهٔ حسيهٔ ماضيه يه موضوع اولان (ايدى) فعلى لاحق ومتصل اوله ايمدى امر حاضره (ايدى) فعلى لاحق اولديغى صورتده امر حاضردن متضمن اولديغى نسبت امريه وزمان مستقبل

منسلخ اولوب مجموع مركب جزؤ اولى اعتباريله حدث منسوب بهه و جزؤ اخيرى بولنان (ايدى) فعلى اعتباريله نسبت خبريهٔ حسيه يه وزمان ماضى يه دلالت ايتمكين و بوجهتله (ايدى) فعلى حروف اشتقاقيهٔ مغيرة النسبه منزله سنده اولمغين امر حاضر ايله (ايدى) فعلى مجموعى من جهة اللفظ مركب من جهة المعنى بسيط اولور

	ماضى محسوس النسبة مشتق من الامر الحاضر				المعلوم الوجودى				
	الحرف الاخير ساكن	الحرف الاخير متحرك	المزيد فيه الشين	المزيد فيه النون	المزيد فيه سه	المزيد فيه مسه	المزيد فيه ار	المزيد فيه زر	
مفرد	يازدى	سويله دى	سويله شدى	سويله ندى	اغسه دى	كولومسه دى	طوغوردى	امزردى	غائب
	يازديم	سويله ديم	سويله شديم	سويله نديم	اغسه دم	كولومسه دم	طوغوردم	امزردم	متكلم
	يازدڭ	سويله دڭ	سويله شدڭ	سويله ندڭ	اغسه دڭ	كولومسه دڭ	طوغوردڭ	امزردڭ	مخاطب
	يازديلر	سويله ديلر	سويله شديلر	سويله نديلر	اغسه ديلر	كولومسه ديلر	طوغورديلر	امزرديلر	غائب
جمع	يازدق	سويله دڭ	سويله شدڭ	سويله ندڭ	اغسه دق	كولومسه دڭ	طوغوردڭ	امزردڭ	متكلم
	يازديكز	سويله ديكز	سويله شديكز	سويله نديكز	اغسه ديكز	كولومسه ديكز	طوغورديكز	امزرديكز	مخاطب
	المزيد فيه در	المزيد فيه التا	المزيد فيه الشين ودر	المزيد فيه النون ودر	المزيد فيه سه والتا	المزيد فيه مسه والتا	المزيد فيه ار والتا	المزيد فيه زر والتا	
مفرد	يازدردى	سويله تدى	سويله شدردى	سويله ندردى	اغسه تدى	كولومسه تدى	طوغورتدى	امزرتدى	غائب
	المزيد فيه در والتا	المزيد فيه التا ودر	المزيد فيه الشين ودر والتا	المزيد فيه النون ودر والتا	المزيد فيه سه والتا ودر	المزيد فيه مسه والتا ودر	المزيد فيه ار والتا ودر	المزيد فيه زر والتا ودر	
مفرد	يزدرتدى	سويله تدردى	سويله شدرتدى	سويله ندرتدى	اغسه تدردى	كولومسه تدردى	طوغورتدردى	امزرتدردى	غائب
	المزيد فيه در والتا ودر	المزيد فيه التا ودر والتا	المزيد فيه الشين ودر والتا	المزيد فيه النون ودر والتا	المزيد فيه سه ودر والتا	المزيد فيه مسه والتا ودر والتا	المزيد فيه ار ودر والتا	المزيد فيه زر ودر والتا	
مفرد	يازدرتدردى	سويله تدرتدى	سويله شدرتدردى	سويله ندرتدردى	اغسه تدرتدى	كولومسه تدرتدى	طوغورتدرتدى	امزرتدرتدى	غائب

المجهول الوجودى

	المزيد فيه اللام للمجهولية	المزيد فيه النون للمجهولية	المزيد فيه الشين واللام للمجهولية	المزيد فيه النون واللام للمجهولية	المزيد فيه سه والنون للمجهولية	المزيد فيه مسه والنون للمجهولية	المزيد فيه ار واللام للمجهولية	المزيد فيه زر واللام للمجهولية	
مفرد	يازيلدى	سويله ندى	سويله شيلدى	سويله نيلدى	اغسه ندى	كولومسه ندى	طوغوريلدى	امزريلدى	غائب
	المزيد فيه در واللام	المزيد فيه التا واللام	المزيد فيه الشين ودر واللام	المزيد فيه النون ودر واللام	المزيد فيه سه والتا واللام	المزيد فيه مسه والتا واللام	المزيد فيه ار والتا واللام	المزيد فيه زر واللام	
مفرد	يازدريلدى	سويله ديلدى	سويله شدريلدى	سويله ندريلدى	اغسه ديلدى	كولومسه ديلدى	طوغورديلدى	امزرديلدى	غائب
	المزيد فيه در والتا واللام	المزيد فيه التا ودر واللام	المزيد فيه الشين ودر والتا واللام	المزيد فيه النون ودر والتا واللام	المزيد فيه سه والتا ودر واللام	المزيد فيه مسه والتا ودر واللام	المزيد فيه ار والتا ودر واللام	المزيد فيه زر والتا ودر واللام	
مفرد	يازدرديلدى	سويله تدريلدى	سويله شدرديلدى	سويله ندرديلدى	اغسه تدريلدى	كولومسه تدر يلدى	طوغورتدريلدى	امزرتدريلدى	غائب
	المزيد فيه در والتا ودر واللام	المزيد فيه التا ودر والتا واللام	المزيد فيه الشين ودر والتا ودر واللام	المزيد فيه النون ودر والتا ودر واللام	المزيد فيه سه والتا ودر والتا واللام	المزيد فيه مسه والتا ودر والتا واللام	المزيد فيه ار والتا ودر والتا واللام	المزيد فيه زر والتا ودر والتا واللام	
مفرد	يازدرتدريلدى	سويله تدرتدريلدى	سويله شدرتدريلدى	سويله ندرتدريلدى	اغسه تدرديلدى	كولومسه تدرديلدى	طوغورتدرديلدى	امزرتدرديلدى	غائب

المعلوم العدمی

امزرمه‌دی	طوغورمه‌دی	کوارسمه‌مه‌دی	اغسمه‌مدی	سویله‌نمه‌دی	سویله‌شمه‌دی	سویله‌مدی	یازمدی
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

واستخرج الامثلة العدمية الباقية من الامثلة الوجودية

المعلوم العدمی الاقتداری

امزره‌مه‌دی	طوغوره‌مه‌دی	کوکرسیه‌مه‌دی	اغسیه‌مه‌دی	سویلنه‌مه‌دی	سویلشه‌مه‌دی	سویلیه‌مدی	یازه‌مه‌دی
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

واستخرج الامثلة العدمية الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

﴿ تنبیهات ﴾ ﴿ تنبیه اول ﴾ (ایدی) فعلنك هم امر حاضره وهم كلمات سائره‌یه لاحق اولدیغی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده شطر اولی بولنان همزه‌یی كسره‌سیله برابر حذف واجب ایدیكی (یازدی سویله‌دی) كبی وكلمات سائره‌یه لاحق اولدیغی صورتده اكر اول كلمه متحرك الاخر ایسه هم همزهٔ مرقومه‌یی خالی اوزره ابقا جائز ایدیكی (چونكه بویله ایدی سویله‌مه‌لی ایدی) كبی وهم همزهٔ مرقومه‌یی یایه قلب جائز ایدیكی (چونكه بویله‌یدی كلمه‌مه‌لی یدی) كبی وهمده اول همزه‌یی یایه قلب ایله كسره‌سنی حذف جائز ایدیكی (چونكه بویله‌یدی یازه‌یدی) كبی واكر اول كلمه ساكن الاخر ایسه همزهٔ مرقومه‌یی هم ینه حالی اوزره ابقا جائز ایدیكی (یازه‌جق ایدی) كبی وهم همزهٔ مرقومه‌یی كسره‌سیله برابر حذف جائز ایدیكی (یازه‌جقدی) كبی وهمده همزهٔ مرقومه‌یی حذف وكسره‌سنی حرف اخیر ساكنه نقل جائز ایدیكی (یازه جغیدی یاره یوغیدی) كبی ﴿ تنبیه ثانی ﴾ (ایدی) فعلیله مركب اولان امر حاضر كرك متحرك الاخر كرك ساكن الاخر اولسون حالی اوزره ابقا اولندیغندن (اوقودی یورودی دیدی یدی ارادی صچرادی قجرده‌دی اله‌دی) مثللرده (ایدی) فعلندن مخفف (دی) فعلنك ماقبلنده‌كی حروف اخیره‌نك حركاتنه دال اولان (واو یاء الف هاء) رسمیه‌لرك (یازیلو بده سویله‌دی اغله‌دی یازمه‌دی) مثللرده یازلممسی یعنی امثلهٔ مرقومه‌نك (سویلدی اغلدی یازمدی) صورتنده یازلملری نظام انشا واملایه عدم رعایتدن نشئت ایتمش ایدیكی مستبان اولور ﴿ تنبیه ثالث ﴾ (ایدی) فعلی كرك امر حاضره كرك كلمات سائره‌یه لاحق اولسون اخرینه (م ك ق یاك كز) ضمائری وكذا ادوات مصدریه‌دن ق یاك) حرفی متصل ولاحق اولدیغی صورتلرده فعل مرقومك شطر اخیری اولان دال مكسوره كالاول مكسور اولمغله دالك كسره‌سی اولان یاء رسمیه‌نك (یازدیكز یازدیغی سویله‌دیكی) مثللرده (یازیلو بده یازدیم یازدیك یازدیق سویله‌دیك یازدیقده یازدیقجه یازدیقلری سویله‌دكلری) مثللرده یازلممسی یعنی امثلهٔ مرقومه‌نك (یازدم یازدك یازدق سویله‌دك یازدقده یازدقجه سویله‌دكجه یازدقلری سویلدكلری) صورتلرنده یازلملری وكذا (ایدیكی) فعلی (ایدوكی) صورتنده یازلمسی نظام لسانی عدم تفكردن وحق املایه عدم رعایتدن نشئت ایتدیكی ظاهر اولور ﴿ تنبیه رابع ﴾ (اه) ایله (ده دن) حرفلریله مطرف اولان اسملر نائب فاعل اولدقلری صورتده اوحرفلری حذف واسملری افعال مجهوله‌یه ایصال ممتنع اولدیغی ومزید فیه الشین ومزید فیه النون ومزید فیه سه ومزید فیه مسه قسملری ایسه انجق (اه) ایله (ده دن) حرفلریله مطرف اولان اسملره تعدیه وتعلیق ایلدیكلری ازمنه نون ولام ساكنه مجهوللدن ابنیه مزید فیه اولدقلری

صورتده نائب فاعللری اولحرفلر ایله مطرف اسملر اوله‌جغی مزید فیه النون ومزید فیه اللام بابلرندن مستفاد اولنغله اشبو درت قسم امر حاضر مزید فیهلرك مجهول وجودی وعدمیلرندن مشتق ومأخوذ اولان ماضئ محسوس النسبه‌یه ضمائر متصلهٔ مسند الیهادن (م ك ق یاك كز) ضمائرینی و (لر) حرفنی وصل والحاق ایله اول مزیدات مفرد متکلم ومفرد مخاطب وجمع متکلم وجمع مخاطب وجمع غائب صیغه‌لرینه اصاغه وافراغ ممتنع ایدیکی و بوجهتله ماضئ محسوس النسبه‌نك صیغ متنوعهٔ مختلف العنواناتی افعال سائره‌نك صیغی مثللی بیك یتمش درت نوع اولدیغی مستبان وامثلهٔ مسروده‌یی فعل حاضرك امثله‌سنه تطبیقدن نمایان اولور ﴿ تنبیه خامس ﴾ (ق ك) حرفلری هم بعض اسمه وامر حاضره وهم (ایدی ایسه) فعللرینه لاحق اولدیغی واسمه لاحق اولدیغی صورتده امر حاضر ادواتندن اولدیغی (اجیق کوزولك بجیاك) کبی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده سکز نوع مشتق ادواتندن اولدیغی و (ایدی) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده هم متکلم مع الغیر ضمیری وهم ماء مصدریه کبی حرف مصدر وموصول حرفی اولدیغی (یازیلمدیق سویله‌تمدیك نه قالدی) کبی و (ایسه) فعلنه لاحق اولدیغی صورتده انجق متکلم مع الغیر ضمیری اولدیغی مقصد اولك ایکنجی بابندن مستبان وابواب سالفه‌دن ظاهر ونمایان اولور ﴿ یکرمنجی باب ﴾ لفظاً مرکب ومعناً بسیط اولان سالف البیان افعال ثلثه‌دن ماضئ منقول النسبه‌نك صیغ متنوعهٔ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که ماضئ منقول النسبه شول امر حاضردرکه اخرینه افعال ناقصهٔ جامده‌دن نسبت خبریهٔ ماضیهٔ نقلیه‌یه موضوع اولان (ایمش) فعلی لاحق ومتصل اوله ایمدی (ایمش) فعلی امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده امر حاضردن متضمن اولدیغی نسبت امریه وزمان مستقبل منسلخ اولوب مجموع مرکب جزؤ اولی اعتباریله حدثه وجزؤ اخیری بولنان (ایمش) فعلی اعتباریله نسبت خبریهٔ ماضیهٔ نقلیه‌یه دلالت ایتمکین و بو جهتله (ایمش) فعلی حروف اشتقاقیهٔ مغیرة النسبه منزله‌سنده اولمغین امر حاضر ایله (ایمش) فعلی مجموعی من جهة اللفظ مرکب ومن جهة المعنی بسیط اولور

ماضی منقول النسبة مشتق من الامر الحاضر المعلوم الوجودی

	الثلاثی المجرد الساکن	الثلاثی المجرد المتحرك	المزید فیه الشین	المزید فیه النون	المزید فیه سه	المزید فیه مسه	المزید فیه الرا	المزید فیه زر	
مفرد	یازمش	سویله‌مش	سویله‌شمش	سویله‌نمش	اغسه‌مش	کولومسه‌مش	طوغورمش	امزرمش	غائب
	یازمشیم	سویله‌مشیم	سویله‌شمشیم	سویله‌نمشیم	اغسه‌مشیم	کولومسه‌مشیم	طوغورمشیم	امزرمشیم	
	یازمشسك	سویله‌مشسك	سویله‌شمشسك	سویله‌نمشسك	اغسه‌مشسك	کولومسه‌مشسك	طوغورمشسك	امزرمشسك	
جمع	یازمشلر	سویله‌مشلر	سویله‌شمشلر	سویله‌نمشلر	اغسه‌مشلر	کولومسه‌مشلر	طوغورمشلر	امزرمشلر	غائب
	یازمشیز	سویله‌مشیز	سویله‌شمشیز	سویله‌نمشیز	اغسه‌مشیز	کولومسه‌مشیز	طوغورمشیز	امزرمشیز	
	یازمشسکز	سویله‌مشسکز	سویله‌شمشسکز	سویله‌نمشسکز	اغسه‌مشسکز	کولومسه‌مشسکز	طوغورمشسکز	امزرمشسکز	
	المزید فیه در	المزید فیه التا	المزید فیه الشین ودر	المزید فیه النون ودر	المزید فیه سه والتا	المزید فیه مسه والتا	المزید فیه الرا والتا	المزید فیه زر والتا	
مفرد	یازدرمش	سویله‌تمش	سویله‌شدرمش	سویله‌ندرمش	اغسه‌تمش	کولومسه‌تمش	طوغورتمش	امزرتمش	غائب
	المزید فیه در والتا	المزید فیه التا ودر	المزید فیه الشین ودر والتا	المزید فیه النون ودر والتا	المزید فیه سه والتا ودر	المزید فیه مسه والتا ودر	المزید فیه الرا والتا ودر	المزید فیه زر والتا ودر	
مفرد	یازدرتمش	سویله‌تدرمش	سویله‌شدرتمش	سویله‌ندرتمش	اغسه‌تدرمش	کولومسه‌تدرمش	طوغورتدرمش	امزرتدرمش	غائب
	المزید فیه در والتا ودر	المزید فیه التا ودر والتا	المزید فیه الشین ودر والتا ودر	المزید فیه النون ودر والتا ودر	المزید فیه سه والتا ودر والتا	المزید فیه مسه والتا ودر والتا	المزید فیه الرا والتا ودر والتا	المزید فیه زر والتا ودر والتا	
مفرد	یازدرتدرمش	سویله‌تدرتمش	سویله‌شدرتدرمش	سویله‌ندرتدرمش	اغسه‌تدرتمش	کولومسه‌تدرتمش	طوغورتدرتمش	امزرتدرتمش	غائب

المجهول الوجودی

مفرد	یازلمش المزید فیه اللام المجهول له	سویلنمش المزید فیه النون المجهول له	سویلشلمش المزید فیه الشین واللام المجهول له	سویلنلمش المزید فیه النون واللام المجهول له	اغسه نمش المزید فیه سه والنون المجهول له	کولومسه نمش المزید فیه مسه والنون المجهول له	طوغورلمش المزید فیه الرا واللام المجهول له	امرزلمش المزید فیه زر واللام المجهول له	غائب
مفرد	یازدرلمش المزید فیه در واللام	سویلتلمش المزید فیه التا واللام	سویلشدرلمش المزید فیه الشین ودر واللام	سویلندرلمش المزید فیه النون ودر واللام	اغسه تلمش المزید فیه سه والتا واللام	کولومسه تلمش المزید فیه مسه والتا واللام	طوغورتلمش المزید فیه الرا والتا واللام	امرزدرلمش المزید فیه زر ودر واللام	غائب
مفرد	یازدرتلمش المزید فیه در والتا واللام	سویلتدرلمش المزید فیه التا ودر واللام	سویلشدرتلمش المزید فیه الشین ودر والتا واللام	سویلندرتلمش المزید فیه النون ودر والتا واللام	اغسه تدرلمش المزید فیه سه والتا ودر واللام	کولومسه تدرلمش المزید فیه مسه والتا ودر واللام	طوغورتدرلمش المزید فیه الرا والتا ودر واللام	امرزتدرلمش المزید فیه زر والتا ودر واللام	غائب
مفرد	یازدرتدرلمش المزید فیه در والتا ودر واللام	سویلتدرتلمش المزید فیه التا ودر والتا واللام	سویلشدرتدرلمش المزید فیه الشین ودر والتا ودر واللام	سویلندرتدرلمش المزید فیه النون ودر والتا ودر واللام	اغسه تدرتلمش المزید فیه سه والتا ودر والتا واللام	کولومسه تدرتلمش المزید فیه مسه والتا ودر والتا واللام	طوغورتدرتلمش المزید فیه الرا والتا ودر والتا واللام	امرزتدرتلمش المزید فیه زر والتا ودر والتا واللام	غائب

المعلوم العدمی

مفرد	یازمه مش المزید فیه مه	سویلمه مش ایضا	سویلشمه مش المزید فیه الشین ومه	سویلنمه مش المزید فیه النون ومه	اغسمه مش المزید فیه سه ومه	کولومسه مه مش المزید فیه مسه ومه	طوغورمه مش المزید فیه الرا ومه	امرزمه مش المزید فیه زر ومه	غائب

واستخرج الامثلة العدمية الباقية من الامثلة الوجودية

المعلوم العدمی الاقتداری

مفرد	یازه مه مش المزید فیه مه بعداه	سویلیه مه مش ایضا	سویلشه مه مش المزید فیه الشین ومه بعداه	سویلنه مه مش المزید فیه النون ومه بعداه	اغسه یه مه مش المزید فیه سه ومه بعداه	کولومسه یه مه مش المزید فیه مسه ومه بعداه	طوغوره مه مش المزید فیه الرا ومه بعداه	امرزه مه مش المزید فیه زر ومه بعداه	غائب

واستخرج الامثلة العدمية الباقية ايضاً من الامثلة الوجودية

﴿ تنبیهات ﴾ ﴿ تنبیه اول ﴾ (ایمش) فعلنك (ایدی) فعلی مثللی هم امر حاضره وهم کلمات سائره یه لاحق اولدیغی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده شطر اولی بولنان همزه یی کسره سیله برابر حذف واجب ایدیکی (یازمش سویله مش) کبی وکلمات سائره یه لاحق اولدیغی صورتده اکر اول کلمه متحرك الاخر ایسه هم همزهٔ مرقومه نك حالی اوزره ابقا جائز ایدیکی (چونکه بویله ایمش سویله مه لی ایمش) کبی وهم همزهٔ مرقومه یی یایه قلب جائز ایدیکی (چونکه بویله یمش کلمه لی یمش) کبی وهمده اول همزه یی یایه قلب ایله برابر کسره سنی

حذف جائز ایدیکی (چونکه بویله یمش یازمه‌مه‌لی یمش) کبی واکر اول کلمه ساکن الاخر ایسه همزهٔ مرقومه‌یی هم ینه حالی اوزره ابقا جائز ایدیکی (یازه‌جق یوق ایمش) کبی وهم همزهٔ مرقومه‌یی کسره‌سیله بیله حذف جائز ایدیکی (یازه‌جقمش) کبی وهم همزهٔ مرقومه‌یی حذف وکسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل جائز ایدیکی (یوغیمش) کبی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❋ تنبیه ثانی ❋ (ایمش) فعلیله مرکب اولان امر حاضر کرك متحرك الاخر کرك ساکن الاخر اولسون حالی اوزره ابقا اولندیغندن (اوقومش یمش دیمش ارامش قجرده‌مش اله‌مش) مثالیلرده امرلرك حروف اخیرلرنده کائن حرکاته دال اولان (واو یاء الف هاء) رسمیدلرك یازیلوبده (سویله‌مش اغله‌مه‌مش) مثالیلرده حروف اخیره‌نك حرکه‌سی اولان هاء رسمیه‌نك یازلممسی یعنی مثالین مرقومین (سویلمش اغلممش) صورتلرنده یازلمری نظام املایه عدم رعایتدن نشئت ایتمش ایدیکی ظاهر اولور ❋ تنبیه ثالث ❋ (اه) ایله (ده دن) حرفلریله مطرف اولان مفاعیل ومتعلقات فعل نائب فاعل اولدقلری صورتده اوحرفلری حذف ایدرك مفاعیل ومتعلقات مرقومه‌یی افعال مجهوله‌یه ایصال ممتنع اولدیغی ومزید فیه الشین ومزید فیه النون ومزید فیه سه ومزید فیه مسه قسملری ایسه انجق حروف اربعهٔ مذکوره ایله مطرف اولان اسملره تعدیه وتعلق ایلدیکندن اول مزیدات اربعه ازسرنو نون ولام ساکنهٔ مجهولیه‌لر ایله مزید فیه اولدقلری صورتده نائب فاعللری اول حروف اربعه‌دن بریله مطرف اولان اسم اوله‌جغی مزید فیه النون ومزید فیه اللام بابلرندن مستبان اولمغله اشبو درت قسم امر حاضر وجودی وعدمیلرندن مأخوذ ومشتق ماضیٔ منقول النسبه‌یه ضمائر متصلهٔ مسندالیهایی و (لر) حرفنی وصل والحاق ایله مفرد متکلم ومفرد مخاطب وجمع متکلم وجمع مخاطب وجمع غائب صیغه‌لرینه افراغ ممتنع ایدیکی و بوجهتله ماضیٔ منقول النسبه‌نك صیغ مختلف العنواناتی افعال سائره‌نك صیغی مثللی بیك یتمش درت نوع اولدیغی مستبان وامثلهٔ مقیده ومسروده‌یی فعل حالات امثله‌سنه تطبیقدن نمایان اولور ❋ تنبیه رابع ❋ ماضیٔ منقول النسبه سالف البیان مستقبل مرفوع النسبه ومستقبل مجزوم النسبه مثللی افعال ترکیه‌ده اصل وقیاس اولدیغی اوزره اسم متقدمدن عبارت ضمیر متصله نسبت اولنورسه اول نسبت ماضیهٔ نقلیه نسبت تامهٔ خبریه اولمغله فعل اولدیغی وصفات ترکیه‌ده اصل وقیاس اولدیغی اوزره اسم ظاهر متأخره نسبت اولنورسه اول نسبت ماضیهٔ نقلیه‌یه نسبت وصفت اولمغله یعنی نسبت ناقصهٔ قیامیه اولمغله صفت اولدیغی (کلمش کیتمش کیسه وارمی) کبی ابتداء مقصدده مسطور ومقید توطئه‌دن مستبان اولور ❋ سبب تسمیه ❋ احداث متنوعه‌دن هرقنغی بر حدثك زمان ماضیده بر ذاته ثبوتنی افاده ونسبت مختلفه‌دن هرقنغی بر نسبتك احوال ماضیهٔ خارجیه وکیفیات سابقه‌لرینی حکایه ایده‌جك کمسه‌نك قبل الافاده والحکایه اول ثبوتی واول احوال ماضیه‌یی اسباب علمدن بر سبیله بیلمسی لازمه‌دن اولمغله اکر اول کمسه‌نك ثبوت مذکور ایله نسبت مرقومه‌نك حالنه علم ووقوفی اسباب علمدن حواس سلیمه واسطه‌سیله اولورسه حدث مزبوری متضمن اولان امر حاضر ایله نسبت مرقومه‌یی متضمن اولان جمله‌نك جزؤ اخرینه (ایدی) فعلنی ضم والحاق ایدر (سویله‌دی ایشتدم طاتدم کوردم طوتدم سویله‌سه‌یدی اکله‌ردیم سن کلیورکن بکر کیدیبوردی سن بر وقت اغا ایدك زید بر وقت شاشقین ایدی) کبی واکر ثبوت مذکور ایله نسبت مرقومه‌نك حال ماضیسنه علم ووقوفی خبر ونقل واسطه‌سیله اولورسه حدث مزبوری متضمن اولان امر حاضره ونسبت مرقومه‌یی متضمن اولان جمله‌نك جزؤ اخیرینه (ایمش) فعلنی ضم والحاق ایدر (زید سویله‌مش سن ایشتمه‌مشسك بکر طاتمش یمك طوزلو ایمش بکر سویله‌سه‌یمش خالد کله‌جکمش سن اوقویورکن عمرو اغلیورمش) کبی شو قدر که منقولی محسوس منزلنه ومحسوسی منقول منزلنه تنزیل ایله (ایدی) مقامنه (ایمش) فعلنی و (ایمش) مقامنه (ایدی) فعلنی توسعاً ضم والحاق جائز اولور (حضرت ادم طوپراقدن وابلیس ناردن یارادیلدی حق تعالی جنتی یاراتدی اوکا لایق کمسه‌لر یاراتدی وناری یاراتدی واوکا مناسب کمسه‌لر یاراتدی) (سن نه بیلورسك بلکه بن نی کورمشمدر)

کبی ایمدی اشعار اولندیغی اوزره (ایدی) فعلی نسبت خبریهٔ ماضیهٔ حسیه‌یه و (ایمش) فعلی نسبت خبریهٔ ماضیهٔ نقلیه‌یه موضوع اولمریله امر حاضر ایله (ایدی) فعلندن مرکب و مؤلف اولان فعله (ماضیٔ محسوس النسبه) اسمی وامر حاضر ایله (ایمش) فعلندن مرکب و مؤلف اولان فعله (ماضیٔ منقول النسبه) اسمی تنسیب اولنمشدر ﴿ یکرمی برنجی باب ﴾ لفظاً مرکب و معناً بسیط اولان سابق البیان افعال ثلثه‌دن فعل مثلث النسبه‌نڭ صیغ متنوعهٔ مختلف عنواناتی و احوال سائره‌سی بیانند‌ه‌در معلوم اوله‌که فعل مثلث النسبه شول امر حاضردرکه اخرینه افعال ناقصهٔ جامده‌دن (ایسه) فعلنڭ لحوقی ایله نسبت امریه‌دن بعدالتجرد مجموع مرکب اوچ نوع نسبت تامه بیننده بالاشتراك مستعمل اوله (سویله‌سه) کبی ایمدی (ایسه) فعلی امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده امر مذکوردن نسبت امریه وزمان منسلخ اولوب مجموع مرکب جزؤ اولی اعتباریله انجق حدثه وجزؤ اخیری بولنان (ایسه) فعلی اعتباریله کاه نسبت شرطیهٔ زمانیه‌یه وکاه نسبت شرطیه‌دن متولد نسبت رجائیه‌یه یعنی نسبت طمعیه‌یه واشتقاقیه‌یه دلالت ایتمکین و بوجهتله (ایسه) فعلی حروف اشتقاقیهٔ مغیرة النسبه منزله‌سنده اولمغین امر حاضر ایله (ایسه) فعلی مجموعی من جهة اللفظ مرکب ومن جهة المعنی بسیط اولوب اشعار اولندیغی اوزره مثلث النسبه اولور

فعل مثلث النسبة مشتق من الامر الحاضر

المعلوم الوجودی

یازسه	سویله‌سه	سویله‌شسه	سویله‌نسه	اکسه‌سه	کولومسه‌سه	طوغورسه	امزرسه
یازسه‌م	سویله‌سه‌م	سویله‌شسه‌م	سویله‌نسه‌م	اکسه‌سه‌م	کولومسه‌سه‌م	طوغورسه‌م	امزرسه‌م
یازسه‌ڭ	سویله‌سه‌ڭ	سویله‌شسه‌ڭ	سویله‌نسه‌ڭ	اکسه‌سه‌ڭ	کولومسه‌سه‌ڭ	طوغورسه‌ڭ	امزرسه‌ڭ
یازسه‌لر	سویله‌سه‌لر	سویله‌شسه‌لر	سویله‌نسه‌لر	اکسه‌سه‌لر	کولومسه‌سه‌لر	طوغورسه‌لر	امزرسه‌لر
یازسه‌ق	سویله‌سه‌ق	سویله‌شسه‌ق	سویله‌نسه‌ق	اکسه‌سه‌ق	کولومسه‌سه‌ق	طوغورسه‌ق	امزرسه‌ق
یازسه‌کز	سویله‌سه‌کز	سویله‌شسه‌کز	سویله‌نسه‌کز	اکسه‌سه‌کز	کولومسه‌سه‌کز	طوغورسه‌کز	امزرسه‌کز
یازدرسه	سویله‌تسه	سویله‌شدرسه	سویله‌نه‌رسه	اکسه‌تسه	کولومسه‌تسه	طوغورتسه	امزرتسه
یازدرتسه	سویله‌ترسه	سویله‌شدرتسه	سویله‌نه‌رسه	اکسه‌ترسه	کولومسه‌تدرسه	طوغورتدرسه	امزرتدرسه
یازدرتدرسه	سویله‌تدرتسه	سویله‌شدرتدرسه	سویله‌نه‌رتدرسه	اکسه‌تدرتسه	کولومسه‌تدرتسه	طوغورتدرتسه	امزرتدرتسه

المجهول الوجودی

[illegible]	[illegible]	سویله‌نسه	سویلتیلسه	سویلیلسه	اغسه‌نسه	کولونمسه‌نسه	طوغوریلسه	امزریلسه
[illegible]	[illegible]	سویله‌دیلسه	سویله‌شدیلسه	سویله‌تدیلسه	اغسه‌دیلسه	کولونمسه‌دیلسه	طوغوردیلسه	امزردیلسه
[illegible]	[illegible]	سویله‌تدریلسه	سویله‌شدردیلسه	سویله[illegible]دیلسه	غسه‌تدریلسه	کولومسه‌تدریلسه	طوغورتدریلسه	امزرتدریلسه
[illegible]	[illegible]	سویله‌تدردیلسه	سویله‌شدرتدریلسه	سویله‌ندرتدرینسه	اغسه‌تدردیلسه	کولومسه‌تدردیلسه	طوغورتدردیلسه	امزرتدردیلسه

المعلوم العدمی

[illegible]	[illegible]	سویله‌مه‌سه	سویله‌شمه‌سه	سویله‌نمه‌سه	اغسه‌مه‌سه	کولومسه‌مه‌سه	طوغورمه‌سه	امزرمه‌سه

، واستخرج الامثلة العدمیة الباقیة من الامثلة الوجودیة المرقومة

المعلوم العدمی الاقتداری

[illegible]	[illegible]	سویله‌یه‌مه‌سه	سویله‌شه‌مه‌سه	سویله‌نه‌مه‌سه	اغسه‌یه‌مه‌سه	کولومسه‌یه‌مه‌سه	طوغوره‌مه‌سه	امزره‌مه‌سه

واستخرج الامثلة الباقیة ایضاً من الامثلة الوجودیة

❋ تنبیهات ❋ ❋ تنبیه اول ❋ (ایسه) کلمه‌سی هم امر حاضره وهم کلمات سائره‌یه لاحق اولدیغی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده شطر اولی اولان همزه‌یی کسره‌سیله حذف لازم کلدیکی (یازسه سویله‌سه) کبی وکلمات سائره‌یه لاحق اولدیغی صورتده اکر اول کلمه متحرك الاخر ایسه (ایسه) کلمه‌سنك همزه‌سنی هم حالی اوزره ابقا وهم اجتق یایه قلب وهم یایه قلب ایله بیله کسره‌سنی حذف جائز اولدیغی (بویله ایسه بویله‌یسه بویله‌یسه نه کوزل) کبی مکر متحرك الاخر کلمات اخری (می) حرفی اولورسه همزهٔ مرقومه‌یی یا حالی اوزره ابقا ویاخود کسره‌سیله حذف واجب اولدیغی (سوز دکلمی ایسه بدك دکلمیسه یدی) کبی

واکر اول امر حاضر ساکن الاخر ایسه (ایسه) کلمه‌سنك همزه‌سنی هم یاء حالی اوزره ابقا وهم همزه‌سنی حذف و کسره‌سنی حرف اخیر ساکنه نقل وهمده کسره‌سیله بیله حذف جائز ایدیکی (یازه‌جق‌ایسه یازه‌جغیسه یازه‌جقسه یوق ایسه یوغیسه یوقسه) کبی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❊ تنبیه ثانی ❊ (ایسه) کلمه‌سی انجق امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده اکر اول امر حاضر متحرك الاخر ایسه شطر اولی اولان همزه کسره‌سیله بیله حذف اولندیغندن بشقه شطر اخیری اولان سین مفتوحه دخی یایه قلب اولندیغی (سویله‌سه یدی سویله‌یه‌یدی اولوردی) کبی واکر اول امر حاضر ساکن الاخر ایسه همزهٔ مرقومه کسره‌سیله بیله حذف اولندیغندن بشقه سین مذکوره دخی حذف وفتحه‌سی حرف اخیر ساکنه نقل اولندیغی (یازسه یدی یازه یدی ایو اولوردی) کبی حروف مقلوبه بابندن مستبان وآتی البیان تفصیلدن کرکی کبی ظاهر ونمایان اولور ❊ تنبیه ثالث ❊ (ایسه) فعلنك لاحق اولدیغی امر حاضر کرك متحرك الاخر کرك ساکن الاخر اولسون حالی اوزره ابقا اولنمش ایکن (اوقوسه یوروسه دیسه یسه اراسه صچراسه قیجردسه کورلسه) مثاللرده امر مذکورك آخرنده‌کی (واو یا الف هاء) رسمیدلرك یازیلوبده (سویلسه اغلسه یزدسه) مثاللرده حروف اخیره‌لرك حرکه‌سی بولنان هاء رسمیه‌نك یازلمه‌سی یعنی امثلهٔ مرقومه‌نك (سویلسه اغلسه یازسه) صورتلرنده یازلملری نظام املایه عدم رعایتدن نشأت ایتمش ایدیکی ظاهر وآشکار اولور ❊ تنبیه رابع ❊ فعل مثلث النسبه اقسامندن مزید فیه الشین واللام ومزید فیه النون واللام ومزید فیه سه والنون ومزید فیه مسه والنون قسملره (م ك ق یاك كز) ضمائری و (لر) حرفی وصل والحاق اولنه‌مدیغی و بوجهتله فعل مرقومك کافهٔ صیغ مختلف العنواناتی افعال سائره‌نك صیغی مثللی بیك یتمش درت اولدیغی ابواب سابقه‌دن مستبان اولور . ❊ تکمله ❊ مقصد اولك ایکنجی بابنده اشعار اولندیغی اوزره (ایسه) کلمه‌سی یا امر حاضره لاحق اولور ویا جمله‌نك جزؤ اخیری اولان مسند بهه لاحق اولور . اول مسند به کرك فعل اخر اولسون کرك اسم اولسون ویاخود جمله‌نك جزؤ اولی بولنان اسم مسند الیهه لاحق اولور اکر امر حاضره لاحق اولورسه بعض صورتده فعل شرط و بعض صورتده فعل تمنی و بعض صورتده فعل ترجی اولور واکر جمله‌نك جزؤ اخیرینه لاحق اولورسه انجق فعل شرط اولور واکر جمله‌نك جزؤ اولنه لاحق اولورسه حرف حال اولور تفصیلی بودرکه (ایسه) فعلی امر حاضره لاحق اولوب مجموع مرکب فعل واحد اولدیغی صورتده اول فعلك اخرینه (ایدی ایمش) فعللرندن بری یا لاحق اولور (یازسه‌یدی سویله‌سه‌یمش) کبی ویاخود لاحق اولمز (یازسه سویله‌سه) کبی اکر لاحق اولمزسه فعل مرکب مرقوم کاه نسبت شرطیه‌یی وکاه نسبت تمنیه‌یی وکاه نسبت رجائیه‌یی متضمن اولمغله کاه فعل شرط وکاه فعل تمنی وکاه فعل ترجی اولور شوقدرکه فعل شرط اولدیغی صورتده ایسه فعلندن مخفف (سه) فعلنك سینی انفاً ذکر اولندیغی اوزره یایه قلب ایله و یاخود حذف ایله فعل شرط مرقومی از سرنو تخفیف ممتنع اولور (سویله‌سه ایو اولور) کبی وفعل تمنی اولدیغی صورتده سین مرقومی یایه قلب ایله و یا حذف ایله فعل تمنئ مرقومی تخفیف جائز اولور (کشکی سویله‌سه کشکی سویله‌یه‌ده کله) کبی وفعل ترجی اولدیغی صورتده سین مرقومی یایه قلب ایله و یا حذف ایله فعل ترجئ مرقومی تخفیف واجب اولور (بولای سویله‌یه‌ده کله) کبی ایمدی فعل مرکب مرقوم فعل شرط اولدیغی صورتده متضمن اولدیغی حدثك کاه زمان مستقبلده یا وقوع مقدری جملهٔ تالیه‌نك یعنی جزانك وقوعنه سبب ایدیکنی و یا انتفاء محقق جزانك انتفاسنه سبب ایدیکنی اشعار ایدر (دوشونسه اکله‌ر سویله‌سه ایو اولور) کبی وکاه زمان مستقبلده وقوع مقدری جزانك وقوعنه سببیتدن نقیضنك سببیتی اولی واحری ایدیکنی افاده ایدر (بر ادم بونی کور اولسه کورور صاغر اولسه ایشیدیر دلی اولسه اکله‌ر) کبی وفعل تمنی اولدیغی صورتده متضمن اولدیغی حدثك وقوعی ممکن ایکن مرجو ومتوقع اولمیه‌رق مطلوب ایدیکنی اشعار ایدر (کاشکی اکله‌سه پاره‌م اولسه‌ده حج ایتسه‌م کشکی سویله‌یه ده کله) کبی

بو نوع فعل تمنی یه (أ) حرفی یعنی همزهٔ مفتوحه لاحق اولورسه تمنیٔ تحضیضه منقلب اولور (سویله‌سه آ سویله‌مه‌سه‌ك آ) كبی بو صورتده (سه) فعلیله (آ) حرفی مجموعی فعل مستقبل عربی یه داخل اولان (لولا لوما) تحضیضیه‌لر مؤدالرینی تأدیه ایتمش اولور شو قدركه (آ) حرفی لاحق اولدقدن صكره (ایسه) فعلنك سینی یایه قلب ایتمه و یاخود حذف ایتمه ممتنع اولور وفعل ترجی اولدیغی صورتده متضمن اولدیغی حدثك وقوعی مرجو وحصولی متوقع ومنتظر ایدیكنی اشعارایدر (بولای اوقویه‌ده اكله‌یه (اوله‌كه رحمت قیله اول پادشاه) كبی بونلرك اصللری بولای اوقوسه‌ده اكلسه اولسه‌كه رحمت قیلسه اول پادشاه‌در قالدیكه (الله رحمت ایلیه عافیت‌اوله) (فاتحه احسان ایده بن قولنه) مثللی جملهٔ دعائیه‌ده واقع (ایله‌یه اوله ایده) امرلرینك اصللری (ایله‌ده اول‌ده ایت‌ده) اولوب (ء) حرفنك (سون) حرفی كبی اداة غیبت اولدیغی مقصد اولك ایكنجی بابندن مستبان وفعل امر بابندن ظاهر ونمایان اولور واكر اول فعلك یعنی امرحاضر ایله مركب اولان (ایسه) فعلنك اخرینه (ایدی) فعلی لاحق اولورسه برینه كاه فعل شرط وكاه فعل تمنی وكاه فعل ترجی اولور شو قدركه فعل شرط وفعل تمنی اولدیغی صورتلرده (ایسه) فعلندن مخفف اولان (سه) فعلنك سینی یایه قلب ایله و یاخود حذف ایله از سرنو فعل مركبی تخفیف جائز وفعل ترجی اولدیغی صورتده سین مرقومی قلب و یا حذفله فعل مركب مرقومی تخفیف واجب اولور (اوقوسه‌یدی یازسه‌یدی اوقویه‌یدی یازه‌یدی ایو اولوردی كشكی اوقوسه‌یدی كشكی یازه‌یدی بولای اوقویه‌یدیه كله‌یدی) كبی ایمدی فعل مركب مرقوم فعل شرط اولدیغی صورتده متضمن اولدیغی حدثك زمان ماضیده بحسب الخارج انتفاسی جزانك انتفاسنی مستلزم ایدیكنی افاده ایتمكله (لو) شرطیهٔ عربیه مؤداسنی تأدیه ایدر (زید سویله‌سه‌یدی ایو اولوردی كیتمه‌یه‌یدی كوتو اوله‌جقمش) كبی وفعل تمنی اولدیغی صورتده متضمن اولدیغی حدثك وقوعی هم ممتنع وهم غیر متوقع اوله‌رق مطلوب ایدیكنی افاده ایدر (سویلسه یدیده حالنی كورسه یدی كشكی سویله‌یه‌یدی كشكی یازمه‌یه‌یدی) كبی بو نوع فعل تمنی یه مارالذكر (ا) حرفی لاحق اولورسه تمنی توبیخه منقلب اولوب (سه) فعلیله (ا) حرفی مجموع لسان عربده ماضی یه داخل اولان (لولا ولوما) تحضیضیه‌لرك مؤدالرینی تأدیه وتوفیه ایدر (یازسه‌یدی‌آ سویله‌سه‌یدیك‌آ سویله‌یه‌یدیك‌آ) كبی وفعل ترجی اولدیغی صورتده متضمن اولدیغی حدثك زمان مستقبلده وقوعی مرجو ایدیكنی اشعار ایدر (بولای بواخشام كله‌یدی بولایكی یارین ایشیمزی كوره‌یدیكده كیده‌یدیك) كبی بو نوع فعل ترجیده مستقبلی ماضی ایله تعبیر ایتمه یا غیر حاصلی حاصل صورتنده تفألاً ابراز ایتمه و یاخود متوقعی غیر متوقع قیافتنده اظهار ایتمه طریقی اولور واكر اول فعلك اخرینه (ایمش) فعلی لاحق اولورسه انجق فعل شرط اولوب متضمن اولدیغی حدثك زمان ماضیده انتفاسی جملهٔ تالیه‌نك انتفاسنه سبب ایدیكنی افاده ایدر (یازسه‌یمش ایو اولوردی سویله‌یه‌یمش كوتو اوله‌جقمش) كبی وینه (ایسه) فعلی جمله‌نك جزؤ اخیری بولنان مسندبه لاحق اولدیغی صورتده اول مسندبه كرك فعل كرك اسم اولسون انجق فعل شرط اولوب بعض صورتده (لو) شرطیهٔ عربیه مثللی اوجمله‌نك مضموننك زمان ماضیده انتفاسی جزانك زمان مذكورده انتفاسنه سبب ایدیكنی افاده ایدر وبعض صورتده (ان) شرطیهٔ عربیه مثللی اوجمله‌نك یا مطلقا و یا ازمنهٔ ثلثه‌نك برنده وقوعی جزانك یا مطلقا و یا ازمنهٔ ثلثه‌نك برنده وقوعنه سبب اولدیغنی اشعار ایدر شویله‌كه جملهٔ مرقومه یا (می) حرفیله مطرف اولور و یاخود مطرف اولماز یعنی جملهٔ مرقومه یا استفهامیه‌در و یاخود استفهامیه دكلدر اكر (می) حرفیله مطرف ایسه حسب السماع (ایسه) فعلندن صكره (ایدی) فعلی دخی الحاق لازم اولور (زید كلدی میسه یدی اوقومشمی‌سه‌یدی سویله‌یان زیدمی سه‌یدی طارلمزدم) كبی پس (می) حرفی معنای استفهامدن مجرد اوله‌رق جملهٔ مرقومه‌نك مضمونی فی الاصل مسئول عنه ایدیكنی و (ایسه) فعلی دخی فی الاصل مسئول عنه اولان مضمون جمله‌نك وقوعی امر اخرك یعنی

جزانك وقوعنه سبب ایدیکنی اشعار ایدرسه‌ده (ایدی) فعلی مسئول عنه اولان مضمون جمله‌نك وقوعی زمانی ذات
ومقتضی اولدیغنی افاده ایتمکله بالآخره (ایسه) فعلی فی الاصل مسئول عنه اولان مضمون جمله‌نك زمان ماضیده
انتفاء محقق جزانك انتفاسنه سبب ایدیکنی افاده واشعار ایدر   واکر جمله‌ٔ مرقومه (می) حرفیله مطرف دکل
ایسه (ایسه) فعلی اوکلمه‌نك مضموننك یا مطلقا ویاخود ازمنهٔ ثلثه‌نك برنده وقوعی جزانك یا مطلقا و یا ازمنهٔ ثلثه‌نك
برنده وقوعنه سبب ایدیکنی افاده ایدر   (زید کوزل ایسه بکرده کوزل   زید اکله‌دیسه بکرده اکله‌مشدر
بن سویله‌یورسه‌م سن یاز   سن اکلارسه‌ك هرکس اکله‌ر   سن سویله‌یه‌جکسه‌ك بز سویله‌مه‌یه‌لم   زید یازیجی ایسه
بکرده اوقویجیدر) کبی   و بنده (ایسه) کلمه‌سی جمله‌نك جزؤ اولی بولنان اسم مسند الیهه لاحق اولدیغی صورتده
اوبجمله (ایسه) کلمه‌سی واسطه‌سیله کاه فاعلك وکاه مفعولك حال وکیفیتنی تفسیر وتبیین ایدوب واو حالیهٔ عربیه
مؤداسنی تأدیه ایتمکله حرف حال اولور   (زید کیتدی سن ایسه زیدی ارایورسك   بن زیدی صورویورم زید
ایسه کیتمش) کبی   ❊ تهمات ❊   ❊ مهمهٔ اولی ❊ (ایسه) فعلی نسبت شرطیه‌ده مستعمل اولدیغی
وقتده فعل مرقومك یا اولنه و یا آخرینه (اکر) حرفنی ضم ایتمه وقت التباسده واجب وغیریده جائز اولور
(اکر اوقوسه‌ك ایو اولور   اکلاسه‌یدیك اکر یازار ایدك) کبی   ❊ مهمهٔ ثانیه ❊   لسانمزده نسبت شرطیه‌یه
دلالت ایدن کلمه فعل اولدیغندن جمیع صورتده جملهٔ جزائیه‌یی شرطدن اول ذکر جائز اولور   ❊ مهمهٔ ثالثه ❊
(ایسه) فعلی نسبت تمنیه‌ده و یا نسبت ترجیه‌ده مستعمل اولدیغی وقتده اکر جملهٔ تالیهٔ جوابیه ایله استعمال اولنورسه
فعل تمنی اولنده (کشکی) حرفنی وفعل ترجی اولنده (بولای) یا (بولایکی) حرفنی ذکر جائز اولور (کلسه‌ده
کیتسه‌ك   کشکی کلسه‌ده کیتسه‌ك   بواخشام کله‌یدیده ایشیمزه باقه‌یدیق   بولای بواقشام کله‌یدیده ایشینی
کوره‌یدی) کبی   و اکر جملهٔ جوابیه ایله استعمال اولنمزسه فعل تمنینك اولنده (کشکی) حرفنی و فعل ترجینك
اولنده (بولای) حرفنی ذکر واجب اولور   (کشکی یازسه بولای یازایدی) کبی   ❊ تفرقه ❊   (ایدی ایمش
ایسه) فعللری امر حاضره لاحق اولدقلری صورتده اول امرك متضمن اولدیغی نسبت امریه‌یی تغییر وتحویل
ایتمه‌ده حروف مغیرة النسبه‌یه مشابهت تامه ومناسبت کامله‌لری اولدیغی جهتله حروف مذکوره جنسندن اولملری
محتمل اولدیغندن اول احتمالی دفع ورفع ایچون ایکی جهتله بینلرینی فرق وتمیز ایتمشلردر   ❊ جهت اولی ❊
امر حاضر واحدده حروف مغیرة النسبه‌دن هم ایکیسنك اجتماعی ممتنع اولور   وهمده برینك تکرری ممتنع اولور
اما افعال ثلثهٔ مرقومه‌دن هم ایکیسنك اجتماعی جائز اولور (یازمشیدی یازدیسه یازمش ایسه   یازسه‌یدی یازسه
یمش) کبی وهم حروف مغیرة النسبه‌دن هر بریله اجتماعلری جائز اولور (یازیوردی یازه‌جق ایمش یازمه‌لی ایدی
یازاله ایسه) کبی وهم انجق   ایدی ایمش فعللرینك تکرری جائز اولور (یازدی ایدی   یازمش ایمش) کبی
شوقدرکه فعلین مرقومینك اجتماعلری صورتنده (ایمش) فعلنی وافعال ثلثهٔ مرقومه‌نك دخی حروف مغیرة النسبه
ایله اجتماعلری صورتنده حروف مذکوره‌یی تقدیم واجب اولور   ❊ جهت ثانیه ❊   امر حاضره افعال ثلثهٔ
مرقومه لاحق اولدقلری صورتده صدرلرنده واقع همزه‌یی کسره‌لریله بیله حذف واجب اولور   وحروف مغیرة
النسبه‌دن همزه ایله مصدر اولان اشبو (اش ایور اه‌جق اه‌جك ایسر وأن ایجی) حرفلری لاحق اولدقده
بونلرك همزه‌لرینی حروف معلــوبه بابنده ذکر و بیــان اولندیغی اوزره کاه یایه قلب واجب اولور وکاه حذف
وحرکه‌لرینی ماقبلنه نقل واجب اولور (سویله‌یش یازیش) کبی   ❊ مطلب ❊   ائمهٔ لغت عربیه‌نك کلمات
اشتقاقیهٔ فعلیهٔ بسیطه‌یی ترتیب وتقسیملرینك نظام لسانه منافات ومغایرتی ومقتضای لسان اوزره تقسیم وتنظیمك
صورتی بیانده‌در   جمله‌نك بیلدیکی اوزره ائمهٔ لغت عربیه اولا کلمهٔ اشتقاقیهٔ فعلیهٔ بسیطه‌یی (فعل صفت
اسم مصدر) قسملرینه تقسیم ایتمشلر   ثانیاً فعل قسمنی (ماضی مضارع امر نهی) قسملرینه وصفت قسمنی (اسم
فاعل اسم مفعول مبالغهٔ فاعل مبالغهٔ مفعول اسم تفضیل فاعل اسم تفضیل مفعول صفت مشبهه) قسملرینه

واسم قسمنی (اسم زمان اسم مکان اسم آلت) قسملرینه ومصدر قسمنی (مصدر مطلق میمی وغیرمیمی ومصدر عددی ومصدر نوعی ومبالغهٔ مصدر) قسملرینه تقسیم ایتمشلردر ثالثاً افعالی (معلوم ومجهول) قسملرینه تقسیم ایدوب صفات واسماء ومصادر مارالذکرلرك معلوم ومجهول قسملرینه انقساملرینی بیاندن سکوت ایتمشلر اولملریله بالاخره معلومیت ومجهولیتك افعاله انحصارینی ادعا ایتمشلر اگرچه متأخریندن بعض ذات مصدر گاه فعل معلومك وگاه فعل مجهولك مصدری اولور دیملریله مصادر خمسهنك معلوم ومجهول قسملرینه انقسامنی اشعار ایتمشلر ایسهده بعض اخر مصدرك وضعنده معتبر اولان حدث انجق فاعلك صفتیدر دیهرك انجق مجهولیتنی وبعض اخردخی مصدر امر اعتباریه موضوعدر دیهرك هم معلومیتنی وهم مجهولیتنی انکار ایتمشلر حالبوکه موارد استعمالاتدن وکلمات اشتقاقیهٔ عربیهیی کلمات اشتقاقیهٔ ترکیهیه تطبیق ومقایسهدن مستبان وتفصیل آتی البیاندن گرککبی ظاهر ونمایان اولهجغی وجهله اسم فاعل ایله اسم مفعول حقیقت واحده تحتندهده مندرج برنوع صفت اولوب اسم فاعل قسمی معلوم واسم مفعول قسمی مجهولی اولور ومبالغهٔ فاعل ایله مبالغهٔ مفعول دخی دیگر حقیقت واحده تحتنده مندرج برنوع صفت اولوب مبالغهٔ فاعل قسمی معلوم ومبالغهٔ مفعول قسمی مجهولی اولور وکذا اسم تفضیل فاعل ایله اسم تفضیل مفعول بشقه حقیقت واحده تحتنده مندرج برنوع صفت اولوب اسم تفضیل فاعل قسمی معلوم واسم تفضیل مفعول قسمی مجهولی اولور وصفت مشبهه قسمی انجق معلوم واسماء ثلثهٔ مذکوره ایله مصادر خمسهٔ مرقومه اسم تفضیل مثللی معلوم ایله مجهول بیننده مشترك اولور بوصورتده ائمهٔ لغته گوره نظام لسانه تبعیت ایدرك ثانیاً فعل قسمنی (ماضی مضارع امر) قسملرینه وصفت قسمنی (صفت حادثه ومبالغهٔ صفت حادثه واسم تفضیل وصفت مشبهه) قسملرینه واسم قسمنی (اسم زمان اسم مکان اسم آلت) قسملرینه ومصدر قسمنی (مصدر مطلق میمی وغیرمیمی ومصدر عددی ومصدر نوعی ومبالغهٔ مصدر) قسملرینه تقسیم ایتمك ثالثاً (ماضی مضارع امر) قسملرینی (معلوم ومجهول) قسملرینه تقسیم ایتدکلری کبی صفت حادثه ومبالغهٔ صفت حادثه واسم تفضیل قسملرینی واسماء ثلثهٔ مذکوره ایله مصادر خمسهٔ مرقومهیی (معلوم ومجهول) قسملرینه تقسیم ایتمك لازم ایکن یا غفلت وذهوللرندن طولایی اوله ویاخود اسم مفعول ومبالغهٔ مفعول واسم تفضیل مفعول دینلان قسملرك وضعلرنده مأخوذ ومعتبر اولان نسبت قیامیهٔ وضعیهنك نسبت وقوعیه اولمسنی ظن وتوهملرندنناشی اوله کلمات اشتقاقیهٔ فعلیهیی لسان عربك نظام ومقتضاسنه مغایر صورتله ترتیب وتقسیمه دوچار اولمشلر وچونکه وحیه مستند اولمیان کتب وعلومده اختلاف کثیر بولنهجغی نص قاطع ایله ثابت اولمغین بویله خطالرك ائمهٔ اعلامدن صدوری استبعاد وانکار اولنور مواددن اولمدیغی اولی الابصار قتنده ظاهر وآشکار ایسهده اسلاف عظامك هرکلامنه حوالهٔ سمع اعتبار ایله قید تقلیده گرفتار اولان اصحاب اغراض جانبندن اعتراض اولنهجغی درکار وبدیدار اولدیغندن ایکی مقدمه ودرت نتیجه ضمننده اجمال مذکوری تفصیله ابتدار اولنمشدر . والحمدلله علی التوفیق نعم المولی ونعم الرفیق

﴿ مقدمهٔ اولی ﴾

معلوم اولهکه (اب ابن) اسملرینك مدلوللری عینین اضافیین اولملری مشتمل اولدقلری (ابوت بنوت) حالتلرینك عرضین اضافیین اولملرندن یعنی نسبتین متکررتین متکافیتین اولملرندن نشأت ایلدیکی مثللی (زید اخ عمرو وعمرو اخ زید) ترکیبنده واقع (اخوین) اسملرینك مدلوللری دخی عینین اضافیین اولملری مشتمل اولدقلری (اخوتین) حالتلرینك عرضین اضافیین اولملرندن یعنی نسبتین متکررتین متکافیتین اولملرندن نشأت ایدر وکذا صفات ترکیهدن مثلا (یازان یازیلان) صفتلرینك مدلوللری عینین اضافیین اولملری متضمن اولدقلری (یازمق یازیلمق) حالتلرینك عرضین اضافیین اولملرندن نشأت ایتدیکی مثللی صفات عربیهدن مثلا (کاتب مکتوب) صفتلرینك مدلوللری دخی عینین اضافیین اولملری هر برینك مشتمل اولدیغی کتب حالتلرینك عرضین اضافیین اولملرندن یعنی نسبتین متکررتین متکافیتین اولملرندن نشأت ایدر شوقدرکه اشعار اولندیغی اوزره صورت اولی ایله صورت ثانیهده هم عینین اضافیینه وهم عرضین اضافیینه بشقه بشقه لفظلر وضع

وتعيين ونعمش (اب ابن ابوت بنوت) (يازان يازيلان يازمق يازيلق) كبي وصورت ثانيه‌ده هم عينين اضافيينه لفظ واحد بالاشتراك و هم عرضين اضافيينه ينه لفظ واحد بالاشتراك وضع اولنمش (اخ اخوت) كبي وصورت رابعه‌ده عينين اضافيينه بشقه بشقه ايكي لفظ وعرضين اضافيينه لفظ واحد بالاشتراك وضع اولنمشدر (ضارب مضروب ضرب) كبي وينه معلوم اوله‌كه نسبتين متكررتين متكافيتيندن ابوت حالتي اب ايله قائم ابنه متعلق و بنوت حالتي ابن ايله قائم ابه متعلق اولديغي مثللي اخوت حالتي دخي اخويندن مثلا زيد ايله قائم عمروه متعلق وعمرو ايله قائم زيده متعلق اولور وكذا يازمق حالتي يازان ايله قائم يازيلانه متعلق و يازيلق حالتي يازيلان ايله قائم يازانه متعلق اولديغي كبي يازمق معناسنه اولان كتب حالتي دخي كاتب ايله قائم ومكتوبه متعلق ويازيلق معناسنه اولان كتب حالتي دخي مكتوب ايله قائم وكاتبه متعلق اولور ايمدي ذات ابه اب اسمي و ذات ابنه ابن اسمي اطلاق ايتمه ابوت حالتنك ذات اب ايله وبنوت حالتنك ذات ابن ايله قياملري جهتيله و اعتبارايله اولديغي مثللي ذات كاتبه كاتب وذات مكتوبه مكتوب اسملريني اطلاق ايتمه دخي يازمق معناسنه اولان كتب حدث وحالتنك ذات كاتب ايله ويازيلق معناسنه اولان كتب حدث وحالتنك ذات مكتوب ايله‌قياملري اعتبارايله اولور وينه ذات ابه اب اسمي وذات ابنه ابن اسمي اطلاق ايتمه بنوت حالتنك ذات ابه وابوت حالتنك ذات ابنه تعلق اعتبارايه اولديغي مثللي ذات كاتبه كاتب اسمي و ذات مكتوبه مكتوب اسمي اطلاق ايتمه دخي يازيلق حالتنك ذات كاتبه ويازمق حالتنك ذات مكتوبه تعلق جهتيله و اعتبارايله اولماز (مقدمهٔ ثانيه) مقدمه‌ده ذكر اولنديغي اوزره ثلاثئ مطلق برلمانك معناسنه مناسب اولان معانئ متنوعهٔ مطلوبه‌بي‌انحصر وجه اوزره تحصيل ايتمك ايچون هيئتي هيئات مختلفه‌يه تبديل وتحويل ايتمكدر وانتقاق فعلي دخي عندالكوفيين ماضئ معلوم مجردك صيغه‌سني صيغ مختلفه‌يه تبديل وتحويل ايله معناسنه مناسب اولان معانئ متنوعهٔ مطلوبه‌بي‌انحصر وجه اوزره تحصيل ايتمكدر بوصورتده مقصد ثانينك اولنده مبسوطاً توطئه‌ده بالمناسبه تفصيل و بيان اولنديغي وجهله ماضئ مرقومك صيغه‌سني صيغ مختلفه‌يه تبديل وتحويل ايتمك يا اولنه و يا فاسيله عيني بيننه و يا عينيله لامي بيننه و يا اخرينه يا (اليوم تنساه) حرفلرندن و ياعيني و يالامي جنسندن بردن دردة قدر حرف زياده ايتمكله اولور (كسر انكسر تكسر يتكسر عالم عليم) كبي و ياحركه‌سني تبديل ايتمك ايله اولور (ضَرَبَ ضُرِبَ حَسُنَ حُسْنٌ حَنِقَ حِنْقًا) كبي وياحركه‌سني اسقاط ايتمك ايله اولور (صَعُبَ صَعْبٌ فَخِمَ فَخْمًا) كبي وياخود طرق ثلثهٔ مذكوره‌دن ايكيسيله اولور (عَلِمَ عِلْمٌ تعلم علام دخل ادخل دخولاً حسن حسنا) كبي ويا طرق ثلثهٔ مذكوره‌دن مجموعيله اولور (علم اعلم استعلم استعلاما) كبي وماضئ مرقومك معناسنه مناسب اولان معانئ متنوعهٔ مطلوبه‌بي تحصيل ايتمك دخي بحسب السماع اولماضينك متضمن اولديغي معانئ ثلثهٔ مذكوره‌دن يا انجق ماده‌سنك مدلولي اولان حدثي حدث آخره تبديل ايتمك ايله اولور (كسر انكسر تكسر) كبي ويا هيئتنك مدلولي اولان نسبت تامهٔ خبريه‌بي وزمان ماضئ بي سلب وتجريد ايله و يا نسبت اخرايله وزمان اخره تبديل ايتمك ايله اولور (كسر كسرا كاسر يكسر اكسر) كبي وياخود مجموعني تبديل وتغيير ايتمكله اولور (كسر انكسارا منكسر يتكسر نيكسر) كبي ايمدي ماضئ معلوم مجردلردن مثلا (كسر دحرج) ماضيلرينك صيغه‌لري (انكسر تكسر تدحرج) ماضيلرينه تبديل وتحويل اولندقلري صورتده (انكسر تكسر تدحرج) ماضيلري (كسر دحرج) ماضيلرينك مفعوللريله قائم اولان احداث وصفاتي متضمن اولملريله مطاوع ايله مطاوع بيننده فرق انجق حدث جهتيله اولوب نسبت وزمان جهتيله اولمديغي كبي ينه (كُسِرَ دُحْرِجَ) ماضيلرينك صيغه‌لري (كسر دحرج) صيغه‌لرينه تبديل وتحويل اولندقلري صورتده (كسر دحرج) ماضيين مجهولينه دخي معلوملري اولان (كسر دحرج) ماضيلرينك مفعوللرينه قائم اولان احداث وصفاتي متضمن اولملرينه معلوم ايله مجهول بيننده فرق انجق حدث جهتيله

اولوب نسبت وزمان جهتیـله اولمز وكذا (كاسر) صفتی ایله (منكسر) صفتی بیننده فرق انجق حـدث
جهتیله اولوب نسبت وضعیه جهتیله اولمدیغی كبی (كاسر) صفتی ایله (مكسور) صفتی بیننده دخی فرق
انجق حدث جهتیله اولوب نسبت وضعیه جهتیله اولمز بوصورتده (انكسر) فعلی نسبت قیامهٔ تامه‌یی و (منكسر)
صفتی نسبت قیامیهٔ وضعیه‌یی متضمن اولدیغی مثللی (كسر) فعلی دخی نسبت قیامیهٔ تامه‌یی و(مكسور) منفردی
نسـبت قیامیهٔ وضعیه‌یی متضمن اولور شـو قدركه مزید فیه النون ومزید فیه اللام بابلرنده تفصیل اولندیغی
وجهله اگر (انكسر الزجاجه) دینورسه قیریلق حادثنك زجاجه ایله قیامی قیرمق حدثنك هم زجاجـه‌یه وقوعی
وتعلق ایله وهمده زجاجه‌نك اول وقوعی قبولی ایله اولدیغی مسـتفاد اولور واگر (كُسِرَ الزجاجة) دینورسه
قیریلق حدثنك زجاجه ایله قیامی قیرمق حدثنـك زجاجه‌یه انجق وقوعی ایله اولدیغی مسـتفاد اولور اشـبو
سببدن فعل مطاوعتك مرفوعنه فاعل وفعل مجهولك مرفوعنه نائب فاعل تسمیه اولنمشدر ﴿نتیجهٔ اولی﴾ (كَسَرَ)
فعل معلومنك متضمن اولدیغی حدث ایله مجهولی اولان (كُسِرَ) فعلنك متضمن اولدیغی حدث نسبتین متكررتین
متكافیتین اولوب یعنی عرضین اضافیین اولوب (كَسَرَ) فعلنك متضمن اولدیغی حدث فاعلك صفتی و (كُسِرَ)
فعلنك متضمن اولدیغی حـدث فاعل مقامنه قائم اولان مفعـولك صفتی اولدیغی ثابت اولمغله فعل معلـوم متضمن
اولدیغی حدثك فاعل ایله قیامنه وفعل مجهـول متضمن اولدیغی حدثك فاعل مقامنه قائم اولان مفعـول ایله قیامنه
موضوع اولدیغی و بوجهتله فعل معلوم ایله فعل مجهول بیننده فرق انجق حدث اعتباریله اولوب نسـبت وزمان
اعتباریله اولمدیغی ظاهر ونمایان اولور بوصورتده بعض فضلانك فعلك مفهومنـده داخل اولان حدث انجق
فاعلك صفتی اولمغـله معلوم قسمی متضمن اولدیغی حدثك فاعل ایله قیامنی نسـبته ومجهول قسمی متضمن اولدیغی
حدثك مفعوله وقوعنی نسـبته موضوعدر دیملری حوالهٔ سمع واعتبـار اولنور مقاله‌دن اولمدیغی مسـتبان اولور
﴿نتیجهٔ ثانیه﴾ (كتب ، مصدری نسبتین متكررتین متكافیتین اولدقلرندن فاعلك صفتی اولان یازمق حدث وحالتی
ایله مفعولك صفتی اولان یازلمق حدث وحالتنه بالاشتراك موضوع اولدیغی ثابت اولمغله مار الذكر مصـادر
خمسـه‌نك هم مبنی للفاعل وهم مبنی للمفعول اولدیغی یعنی هم معلوم وهم مجهـول اولدیغی مستبان اولور پس
اگر بونلر ایله فعل معلوم تأكید وتقیید اولنورسه معلوم اولورلر (ضرب زیدٌ عمرواً ضرباً مضرباً ضَربةً
ضِربةً تضراباً ضریباً) كبی واگر فعل مجهول تأكید وتقیید اولنورسه مجهول اولورلر (ضُرِبَ عمروٌ ضرباً
مضرباً ضربةً ضِربةً تضراباً ضریباً) كبی بوصـورتده بعض فضلانك مصـدر فاعلك صفتی
اولان حدثه موضوعدر یعنی مصدر انجق مبنی للفاعلدر مقاله‌سـنك فسادندن بعض محققینك مصـدرك مدلولی
امر اعتباری اولدیغنـدن معلوم مجهول اولمز مقاله‌سـنك فسادی ازید ایلدیكی ظاهر اولور زیرا بعض محققینه
كوره (ضرب كتب) مصدرلری (اورمق یازمق) حالترینـده موضوع دكل (اورولمق یازلمق)
معنالرینه‌ده موضوع دكل دیمك اولدیغندن كافهٔ مصادر عربیه تعبیر وترجمه قبول ایتمز برر معنایه موضوعدر دیمك
اولور وكذا كافهٔ نحاتك (بلغنی ضرب زید عمرواً) جمله‌سنده ضرب مصدری فاعلنه مضـاف اولمغله زیدك
محلی مرفوعدر (و بلغنی ضرب عمرو) جمله‌سـنده ضرب مصدری مفعولنه مضـاف اولمغله عمرو اسمنـك محلی
منصوبدر كلاملرینك فسـادی دخی ظاهر اولور زیرا جملهٔ ثانیه عمروك اورولمسی بكا بالغ اولدی معناسـنه
اولوب عمروی اورمه بكا بالغ اولدی معناسـنه اولمادیغین ضرب مصدری صورت اولاده معلوم و صورت ثانیـه‌ده
مجهول اولوب نائب فاعلنه مضاف اولمش اولور بوتقدیرجه عمروك محلی دخی نائب فاعل اولمق اوزره مرفوع
اولور ﴿نتیجهٔ ثالثه﴾ كاتب صفتنك مدلولی (ذات قام به الكتب بمعنی الكتابة) اولوب (ذات تعلق به
الكتب بمعنی المكتوبیة) اولمدیغی كبی مكتوب صفتنك مدلولی دخی (ذات قام به الكتب بمعنی المكتوبیة) اولوب
(ذات وقع علیه الكتب بمعنی الكتابة) اولمدیغی ثابت اولمغله وكذا كاتب صفتنك متضمن اولدیغی كتب حدثی فعل

معلومدن مشتق اولدیغی حسبیله اسم فاعل صفتنی متضمن اولان صفت حادثه نك اسم فاعل مشتق متضمن اولدیغی
نائب فاعلی دخی مجهولدن مشتق اولدیغی حسبیله اسم مفعول صفتنی متضمن اولان صفت حادثه قائم اولان مفعولك
مشتق اولدیغی ذات اولدیغنه و اسم فاعلك وضعنده معتبر اولان نسبتك نسبت قیامیه و ضعیه اولدیغی مثللو اسم مفعولك
وضعنده معتبر اولان نسبتك دخی نسبت قیامیهٔ وضعیه اولدیغی مستبان اولور وهمده اسم فاعل ایله اسم مفعول بیننده فرق
انجق حدث جهتیله اولوب نسبت وذات جهتیله اولمدیغی مستبان اولور و بو جهتله اسم فاعلك صفت معلومه
واسم مفعولك صفت مجهوله اولدیغی دخی ظاهر ونمایان اولور و بنده مبالغهٔ فاعل ایله مبالغهٔ اسم تفضیل فاعلك
وضعلرنده معتبر اولان نسبتك نسبت قیامیهٔ وضعیه اولدیغی مثللو مبالغهٔ مفعول ایله اسم تفضیل مفعولك وضعلرنده
معتبر اولان نسبتك دخی نسبت قیامیهٔ وضعیه اولدیغی ومبالغهٔ فاعل ایله مبالغهٔ مفعول بیننده واسم تفضیل فاعل ایله
اسم تفضیل مفعول بیننده فرق انجق حدث جهتیله اولوب نسبت وذات جهتیله اولمدیغی دخی مستبان اولمغله مبالغهٔ فاعل
قسمی ایله اسم تفضیل فاعل قسمی معلوم ومبالغهٔ مفعول قسمی ایله اسم تفضیل مفعول قسمی مجهول اولدقلری ظاهر
ونمایان اولور تکیم صفت عربیه‌نك معلوم ومجهول قسملرینه انقسامی صفات ترکیه‌یه تطبیقندخی ظاهر وآشکار
اولور (عارف کاتب) کبی که (بیلان یازان) دیمکدر (معروف مکتوب) کبی که (بیلنن یازیلان)
دیمکدر (ضَحَّاك حَمَّاد نَفَّاع) کبی که (کولدکن الدایجی لعنت ایدیجی) دیمکدر (ضُحَكَة خُدَعَة لُعَنَة) کبی که
(اولولوق الدانجی لعنت اولنیجی) دیمکدر (زید اعلم لقوم واعرفهم) کبی که (زید قومك اك بیلانی اك بیلنانی)
دیمکدر بو صورتده (ماضی مضارع امر) نوعلرندن هر برینك معلوم ومجهول قسملری مجموعی حقیقت واحده تحتنده
داخل ومندرج اولدیغی مثللو اسم فاعل ایله اسم مفعول قسملری مجموعی صفت حادثه نامیله اشبو (اسم مشتق من الفعل مطلقا
لموصوف بمدلول مادته علی وجه الحدوث) حقیقتنده ومبالغهٔ فاعل ایله مبالغهٔ مفعول قسملری مجموعی مبالغهٔ صفت حادثه
نامیله و(اسم مشتق من الفعل مطلقا بمدلول مادته علی وجه الحدوث والمبالغه) حقیقتنده واسم تفضیل فاعل ایله اسم تفضیل
مفعول قسملری مجموعی دخی ساده اسم تفضیل نامیله (اشبو اسم مشتق من الفعل مطلقا لموصوف بمدلول مادته علی وجه
الثبوت والزیادة علی الغیر) حقیقتنده داخل ومندرج ایکن ائمهٔ لغت عربیه‌نك برنجه (ماضی مضارع امر)
نوعلرندن هر برینك معلوم ومجهول قسملری مجموعنی برنوع مشتق عد ایدوبده صفت حادثه‌نك معلوم قسمنی
اسم فاعل نامیله برنوع مشتق ومجهول قسمنی اسم مفعول نامیله برنوع مشتق ومبالغهٔ صفت حادثه‌نك معلوم
قسمنی مبالغهٔ فاعل نامیله برنوع مشتق ومجهول قسمنی مبالغهٔ مفعول نامیله برنوع مشتق واسم تفضیل نوعنك دخی
معلوم قسمنی اسم تفضیل فاعل نامیله برنوع مشتق ومجهول قسمنی اسم تفضیل مفعول نامیله برنوع مشتق عد وهر برینی
(ماضی مضارع امر) نوعلرینه عدیل وقسیم اوله‌رق ضبط وقید ایتدکلری تمت التعلیقه عربیه‌ی لغت عربیه‌نك قاعده
ونظامنه منافی ومغایر صورتده تقسیم وتوزیع اولنمش اولدیغی ظاهر وآشکار اولور قالدیکه کتب اشتقاقیهٔ مفرده‌ٔ فارسیه‌ده
اسم مفعولدن بشقه مبنی للمفعول یعنی مجهول قسمی بولنمدیغندن اول کلماتی توزیع وتقسیم صرده‌سنده اسم مفعول قسمنی
(ماضی مستقبل امر) نوعلرینه وصفات سائره‌یه عدیل وقسیم اوله‌رق برنوع مشتق وصفت اولمق اوزره ضبط وقید
ایتمك لغت فارسیه‌نك مقتضای نظامندن اولور وینه ائمهٔ لغت عربیه‌نك اسم مفعولی (اسم مشتق من الفعل المجهول لذات
وقع علیه الفعل) عنوانیله تعریف ایدرك وضعنده معتبر اولان نسبتك نسبت وقوعیه اولمسی وکذا مبالغهٔ مفعول ایله
اسم تفضیل مفعولك وضعلرنده معتبر اولان نسبتلرینك دخی نسبت وقوعیه اولملرینی ذکر وبیانلری واقعه مخالف ایدیکی
ظاهر وآشکار اولور ﴿ نتیجهٔ رابعه ﴾ فاعلك صفتنی متضمن اولان مشتق معلوم وفاعل مقامنه قائم اولان
مفعولك یعنی نائب فاعلك صفتنی متضمن اولان مشتق مجهول اولدیغی ثابت اولمغله اسم زمان اسم مکان اسم آلت
نوعلرینك دخی افعال وصفات ومصادر مثللو معلوم ومجهول قسملرینه انقساملری مستبان اولور زیرا موارد
استعمالاتدن مستفاد اولدیغی اوزره اسماء ثلثهٔ مرقومه یا افعال معلومه‌دن مشتق اولورلر ویاخود افعال

مجهوله‌دن مشتق اولورلر اكر افعال معلومه‌دن مشتق اولورلرسه اول افعال مثللی فاعلك صفتی اولان حدثی متضمن اولملريله معلوم اولورلر اشبو صورتده افعال معلومه‌نك فاعلنه مضاف اولورلر (مطلع الفجر ومحبس زيد والمؤمن مرآة المؤمن) كبی بونلرك محصولی (زمان يطلع الفجر فيه ومكان يحبس زيد فيه والمؤمن التی يری مؤمن اخر نفسه بها) عباره‌لريدر و اكر افعال مجهوله‌دن مشتق اولورلرسه افعال مجهوله مثللی نائب فاعلك صفتی اولان حدثی متضمن اولملريله مجهول اولوب افعال مجهوله‌نك نائب فاعلنه مضاف اولورلر (مولد النبی صلی الله عليه وسلم ومقتل الحسين رضی الله عنه و مفتاح الباب) كبی بونلرك محصولی دخی (زمان ولد فيه النبی صلی الله عليه وسلم ومكان قتل فيه الحسين رضی الله عنه و مفتاح يفتح به الباب) عباره‌لريدر بو صورتده ائمهٔ لغت عربيه‌نك اسماء مرقومه‌يی انجق فعل معلومدن مشتقدر ديملری وافعاله مجازاً اطلاق اولنان معلوم و مجهول عنوانلرينی مصادر وصفاته واسماء ثلثهٔ مرقومه‌يه اطلاق ايتملری موارد استعمالاته عدم دقتدن نشأت ايلديكی ظاهر وآشكار اولور

مقصد رابع

هم لفظاً و هم معناً ايكيدن بشه قدر امر حاضرلردن مركب اولوب مقصد ثانيده مبسوط و مقيد اولان امر حاضر مزيد فيهلر منزله‌لرنده بولنان امر حاضر مركبلرك وامر حاضر مركبلردن مشتق اولان مصادر وافعال وصفات مركبه‌نك انواع واقسام وصيغ واحكامی بيانده‌در ❊ توطئه ❊ اولا معلوم اوله كه فعل تركی يا لفظاً و معناً بسيطدر امر حاضر مجردك كافه‌سی و امر حاضر مزيد فيهلر و امر مجرد ومزيد فيهلردن مشتق اولان مصادر و افعال وصفات واسماء بوقبيلدندر (سويله سويلمه سويلمك سويله‌يور سويله‌يان چوشقون چكيد) كبی ويا لفظاً بسيط ومعناً ايكی فعلدن مركبدر افعال بسيطه صره سنده ثبت وقيد اولنان عدم اقتداری بو قبيلدندر (سويله‌يه بيلمه سويله‌يه بيلمه‌يور) فعللرندن (بيل) امرينی حذف ايله تخفيف اولنان (سويله‌مه سويله‌يه‌مه‌يور) فعللری مثللی ويا معناً بسيط و لفظاً ايكی فعلدن مركبدر مقصد ثانيده افعال بسيطه دنصكره برر بابده ذكر و بيان اولنان ماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه بوقبيلدندر (سويله ايدی سويله ايمش سويله ايسه) فعللرندن مخفف اولان (سويلدی سويلمش سويلسه) فعللری مثللو وياخود لفظاً ومعناً ايكيدن بشه قدر امرلردن مركبدر آخرينه (ای اه اوب) حرفلرينك لحوق وانضماملريله نسبت امريه‌دن وزماندن منسلخ اولان امر حاضر ايله حسب السماع حدث منسوب بهدن مجرد ومفهوميتده غير مستقل حدثی متضمن اولوب افعال ناقصه انواعندن اشبو (وير طور يات قو قال بيل كور ياز) امرلرندن آتی البيان صورتله مركب اولان فعللر بو قبيلدندر (ويری وير طوروب طورمه طوروب ياتمه قويه قو قاله قال بيله بيلور يازه كور يازه يازدی اوقويی اوقويی ويروب طورمه‌يه كور) كبی ايمدی ايكی امردن مركب اولان امره (امر مركب ثنائی) واوچ امردن مركب اولان امره (امر مركب ثلاثی) ودرت امردن مركب اولان امره (امر مركب رباعی) و بش امردن مركب اولان امره (امر مركب خماسی) تسميه اولنمشدر و بوده معلوم اوله كه فعل تركی هم لفظاً وهم معناً ايكی فعلدن بش فعله قدر مركب اولديغی كبی بش جهتله هم لفظاً وهم معناً و برجهتده انجق معناً و برجهتده انجق لفظاً مركب اوله‌رق يدی فعلدن دخی مركب اولور (سويله‌يی سويله‌يی ويروب طوره‌مه‌يه‌يازدی) كبی بونك اصلی (سويله ئی سويله ئی ويراوب طوره‌بيلمه ءه ياز ايدی) اولديغی حروف مقلوبه ومزيد فيه‌مه بابلرندن مستبان اولور ❊ ثانياً ❊ معلوم اوله كه هم لفظاً وهم معناً ايكيدن بشه قدر امر حاضرلردن مركب اولوب مجموعی امر حاضر واحد اولان امر مركبلردن امر حاضر مركب ثنائی يعنی ايكی امردن مركب اولان امر حاضر هرنقدر اجزاء اخيره‌لری

بولنان افعال ناقصهٔ ثمانیه اعتباریله سکز نوع ایسه‌ده معانئ متنوعه ومختلفه‌یه دلالتلری اعتباریله یدی نوعه منترل اولور ❊ نوع اول ❊ اخرینه (ای) حرفنك لحوقیله نسبتدن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر حاضر ایله بحسب السماع حدث منسوب بهدن مخلوع اولان (ویر) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (یازی ویر سویله‌یی ویر) کبی بونوع امر مرکب ثانیئنك جزؤ اولی بولنان امر انجق حدث منسوب به وجزؤ اخیری اولان (ویر) امری دخی جزؤ اولك مدلولنده کائن معنای حرفی اولان اضافته ونسبت امریه‌یه وزمان مستقبله دلالت ایتمکله نوع مرقوم (امر مرکب اضافی) تسمیه اولنمشدر ❊ مهمه ❊ امر مرکب اضافیدن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیه اولور (زید یازی ویردی) کبی ❊ نوع ثانی ❊ (اوب) حرفنك لحوقیله نسبتدن وزماندن بالکلیه منزوع اولان امر حاضر ایله بحسب السماع حدث منسوب بهدن مخلوع اولان (طور یات) امرلرندن بریله مرکب اولان امر حاضردر شوقدرکه آتی الذکر ایکنجی بابده تفصیل اولنه‌جغی وجهله (اوب) حرفی بعض صورتده وجوباً و بعض صورتده جوازاً حذف وتقدیر اولنور (ایشك یوقسه یات طور طوریات یاتوب طورمه طوروب یاتمه) کبی بونوع امر مرکبك جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب به وجزؤ اخیری بولنان (طور ویات) امرلری اعتباریله هم جزؤ اولك مدلولنده کائن استمراری انتشاری‌یه وهم نسبت امریه‌یه وزمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب استمراری انتشاری) اسمیله مسمی اولمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ استمراریهٔ انتشاریه اولور ❊ نوع ثالث ❊ اخرینه (ەء) حرفنك لحوقیله نسبت امریه‌دن وزماندن بالکلیه مخلوع اولان امر حاضر ایله بحسب السماع حدث منسوب بهدن مسلوخ ومنزوع اولان (طور قو) امرلرندن مرکب اولان امر حاضردر (یازه طور سویله‌یه قو) کبی بونوع امر مرکب ثانئی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب به وجزؤ ثانیسی اعتباریله جزؤ اولك مدلولنده کائن استمرار موقته ونسب امریه‌یه وزمانه دلالت ایتمکله (امر مرکب استمراری توقیتی) اسمیله مسمی اولمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ استمراریهٔ توقیتیه اولور (شمدیلك یازه طورمش یاته قودی) کبی ❊ نوع رابع ❊ اخرینه ینه (اه) حرفنك لحوقیله نسبتدن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر حاضر قارالذات ایله حدث مستقل ومنسوب بهدن مجرد اولان (قل) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (باقه قال اویویه قال) کبی بونوع امر مرکب ثنائی جزؤ اولی اعتباریله حدث منسوب به وجزؤ اخیری اعتباریله جزؤ اولك مدلولنده کائن معنای ثبات استقراره ونسبت امریه ایله زمانه دلالت ایتمکله (امر مرکب استقراری) اسمیله تسمیه اولنمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ استقراریه وثباتیه اولور ❊ نوع خامس ❊ اخرینه (ەء) حرفنك لحوقیله نسبتدن وزماندن بالکلیه مجرد اولان امر حاضر ایله بحسب السماع حدث منسوب بهدن عاری اولان (بیل) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (هله یازه بیل هله سویله‌یه بیل) کبی بونوع امر مرکب ثنائی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب به وجزؤ اخیری اعتباریله جزؤ اولك مدلولنده کائن معنای مقدوریت وامکانه ونسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب اقتداری وامکانی) اسملریله مسمی اولمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اقتداریه وقضیهٔ امکانیه اولور (زید اوقویه بیلش عمرو اکله‌یه بیلور) کبی ❊ نوع سادس ❊ اخرینه (أه) حرفنك لحوقیله نسبتدن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر حاضر ایله بحسب السماع حدث منسوب بهدن منخلع اولان (کور) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (طوته کور سویله‌یه کور) کبی بونوع امر مرکب ثنائی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب به وجزؤ اخیری اعتباریله جزؤ اولك مدلولنده کائن معنای سرعت وامتداده ونسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله

(امر مركب ابتدارى) اسميله مسمى اولمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذكوردن مشتق اولان فعل اخبارى فاعليله قضاياى موجهه‌دن قضيۀ ابتداريه اولور (زيد سويله‌يه كورمش يازه كوردى) كبى ❊ نوع سابع ❊ اخرينه (٥ء) حرفنك لحوقيله نسبتدن وزماندن بالكليه مخلوع اولان امر حاضر ايله بحسب السماع حدث منسوب بهدن مسلوخ اولان (ياز) امرندن مركب اولان امر حاضردر شوقدر كه امر مركب مرقومى ياماضئ محسوس النسبه و ياماضئ منقول النسبه صيغه‌سنه تحويل وتبديل ايتمدكجه استعمال جائز اولمز (يازه يازدى سويله‌يه يازمش) كبى بونوع امر مركب ثنائى جزؤ اولى اعتباريله انجق حدث منسوب به وجزؤ اخيرى اعتباريله جزؤ اولك وقوعه قريبتنه ونسبت امريه ايله زمان مستقبله دلالت ايتمكله (امر مركب اقترابى) اسميله تسميه اولنمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذكوردن مشتق اولان ماضيلر فاعلريله قضاياى موجهه‌دن قضيۀ اقترابيه اولورلر وامر مركب ثلاثى معانى متنوعۀ مختلفه‌يه دلالتلرى اعتباريله طقوز نوعدر ❊ نوع اول ❊ عمل مكرره دلالت ايچون جزؤ اولى (اى) حرفيله تكرير اولنان امر مركب اضافيدر (يازى يازى وير سويله‌يى سويله‌يى وير) كبى بونوع امر مركب ثلاثى جزؤ اولى وثانيسى اعتباريله حدث مكرر منسوب به وجزؤ اخيرى اعتباريله جزئين مكررينك مدلوللرنده كائن معناى اضافته ونسبت امريه ايله زمان مستقبله دلالت ايتمكله (امر مركب اضافئ مكرر العمل) اسميله مسمى اولمشدر ❊ مهمه ❊ امر مركب مذكوردن مشتق اولان فعل اخبارى فاعليله قضاياى موجهه‌دن قضيۀ اضافيۀ مكرر العمل اولور ❊ نوع ثانى ❊ اخرينه (اوب) حرفنك لحوقيله جزؤ اولى كبى جزؤ اخيرى منسلخ اولان امر مركب اضافى ايله مارالذكر (طور يات) امرلرندن مركب اولان امر حاضردر (سويله‌يى ويروب طورمه يازى ويروب ياتمه) كبى بونوع امر مركب ثلاثى جزؤ اولى اعتباريله انجق حدث منسوب به وجزؤ ثانيسى اعتباريله جزؤ اولك مدلولنده كائن معناى اضافته وجزؤ اخيرى اعتباريله جزؤ اولك مدلولنده كائن معناى استمرار انتشارى‌يه ونسبت امريه ايله زمان مستقبله دلالت ايتمكله (امر مركب اضافئ استمرارئ انتشارى) اسميله مسمى اولمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذكوردن مشتق اولان فعل اخبارى فاعليله قضاياى موجهه دن قضيۀ اضافيۀ استمراريۀ انتشاريه اولور ❊ نوع ثالث ❊ اخرينه (٥ء) حرفى لاحق اولمغله نسبتدن وزماندن بالكليه منسلخ اولان امر مركب اضافى ايله مارالذكر (قو طور) امرلريله مركب اولان امر حاضردر (يازى ويره‌طور سويله‌يى‌ويره‌قو) كبى بو نوع امر مركب ثلاثى جزؤ اولى اعتباريله انجق حدث منسوب به وجزؤ ثانيسى اعتباريله جزؤ اولك مدلولنده كائن معناى اضافته وجزؤ اخيرى اعتباريله هم جزؤ اولك مدلولنده كائن معناى استمرارئ موقته وهمده نسبت امريه ايله زمان مستقبله دلالت ايتمكله (امر مركب اضافئ استمرارئ توقيتى) اسميله مسمى اولمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذكوردن مشتق اولان فعل اخبارى فاعليله قضاياى موجهه‌دن قضيۀ اضافيۀ استمراريۀ توقيتيه اولور ❊ نوع رابع ❊ اخرينه (٥ء) حرفى لاحق اولمغله نسبتدن وزماندن مجرد اولان امر مركب اضافى ايله مارالذكر (بيل) امرندن مركب اولان امر حاضردر (هله يازى ويره‌بيل هله سويله‌يى ويرمه‌يه‌بيل) كبى بونوع امر مركب ثلاثى جزؤ اولى اعتباريله انجق حدث منسوب به وجزؤ ثانيسى اعتباريله جزؤ اولك مدلولنده كائن معناى اضافته وجزؤ اخيرى اعتباريله هم جزؤ اولده كائن معناى مقدوريت وامكانه وهمده نسبت امريه ايله زمان مستقبله دلالت ايتمكله (امر مركب اضافئ اقتدارى) اسميله مسمى اولمشدر ❊ مهمه ❊ امر مذكوردن مشتق اولان فعل اخبارى فاعليله قضاياى موجهه‌دن قضيه اضافيۀ اقتداريه اولور (يازى ويره‌بيلور) كبى ❊ نوع خامس ❊ اخرينه (٥ء) حرفى لاحق اولمغله نسبتدن وزماندن بالكليه مجرد وخالى اولان امر مركب اضافى ايله مارالذكر (كور) امرندن مركب اولان امر حاضردر (يازى ويره‌كور) كبى بونوع امر مركب ثلاثى جزؤ اولى اعتباريله انجق حدث منسوب به وجزؤ ثانيسى اعتباريله جزؤ اولده كائن معناى اضافته وجزؤ اخيرى اعتباريله هم جزؤ اولده كائن معناى

سرعت وابتداره وهمده نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافیٔ ابتداری) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ مهمه ﴾ امر مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ ابتداریه اولور (یازی ویره کوردی) کبی ﴿ نوع سادس ﴾ اخرینه (ه) حرفی لاحق اولمغله نسبتدن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر مرکب اضافی ایله مار الذکر (یاز) امرندن مرکب اولان امر حاضردرکه آنفاً ذکر اولندیغی اوزره ماضیلره تحویل و تبدیل اولنمدقجه استعمال اولنمز (سویله‌یی‌ویره یازدی یازی ویره یازمش) کبی بونوع امر حاضر مرکب ثلاثی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب به وجزؤ ثانیسی اعتباریله جزؤ اولده کائن معنای اضافته وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزؤ اولده کائن معنای اقترابه‌وهمده نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافیٔ اقترابی) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ مهمه ﴾ امر مذکوردن مشتق اولان ماضیلر فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ اقترابیه اولور ﴿ نوع سابع ﴾ اخرینه (ه) حرفی لاحق اولمغله نسبتدن وزماندن بالکلیه عاری وخالی اولان امر مرکب استمراریٔ انتشاری ایله مار الذکر (بیل) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (یازوب طورمه‌یه‌بیل هله سویله‌یوب یاتمه‌یه‌بیل) کبی بونوع امر مرکب ثلاثی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب به وجزؤ ثانیسی اعتباریله جزؤ اولده کائن معنای استمراریٔ انتشاری‌یه وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزؤ اولده کائن معنای مقدوریت وامکانه وهمده نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب استمراریٔ انتشاریٔ اقتداری) تسمیه اولنمشدر ﴿ مهمه ﴾ امر مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ اقتداریه اولور (زید اوقویوب طورمه‌یه‌بیلور) کبی ﴿ نوع ثامن ﴾ اخرینه (ه) حرفی لاحق اولمغله نسبتدن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر مرکب استمراریٔ انتشاری ایله مار الذکر (کور) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (یازوب طورمه‌یه کورسویله‌یوب یاتمه‌یه‌کور) کبی بونوع امر مرکب ثلاثی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب به وجزؤ ثانیسی اعتباریله جزؤ اولده کائن معنای استمراریٔ انتشاری‌یه وجزؤ اخیری اعتباریله معنای سرعت وابتداره دلالت ایتمکله (امر مرکب استمراریٔ انتشاریٔ ابتداریٔ) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ مهمه ﴾ امر مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ ابتداریه اولور (یازوب طورمه‌یه‌کوردی) کبی ﴿ نوع تاسع ﴾ اخرینه (ه) حرفی لاحق اولمغله نسبتدن وزماندن بالکلیه مسلوخ ومخلوع اولان امر مرکب استمراریٔ انتشاری ایله مار الذکر (یاز) امرندن مرکب اولان امر حاضردرکه ماضیلره اصاغه وتحویل اولنمدقجه استعمال اولنمز (یازوب طورمه‌یه یازدی کیدوب یاتمه‌یه یازمش) کبی بو نوع امر مرکب ثلاثی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب بـه و جزؤ ثانیسی اعتباریله جزؤ اولده کائن معنای استمرار انتشاری‌یه‌وجزؤ اخیری اعتباریله ینه جزؤ اولده کائن معنای اقترابه‌ونسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب استمراریٔ انتشاریٔ اقترابی) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ مهمه ﴾ امر مرکب مرقومدن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ اقترابیه اولور وامر مرکب رباعی معانیٔ متنوعه ومختلفه‌یه دلالتلری اعتباریله یدی نوعدر ﴿ نوع اول ﴾ جزؤ اخیرینه (ه) حرفی لاحق اولمغله نسبتدن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر مرکب اضافیٔ مکرر الاول ایله مار الذکر (طور یات) امرلرندن مرکب اولان امر حاضردر (یازی یازی ویروب طورمه سویله‌یی سویله‌یی ویروب یاتمه) کبی بونوع امر مرکب رباعی جزؤ اولی وثانیسی اعتباریله حدث مکرره وجزؤ ثالثی اعتباریله جزئین مکررینده کائن معنای اضافی‌یه وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزئین مکرر بنده کائن معنای استمرار انتشاری‌یه وهم نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ انتشاریٔ مکرر العمل) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ مهمه ﴾ امر مرکب مرقومدن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ مکرر العمل اولور (یازی یازی ویروب طورور) کبی ﴿ نوع ثانی ﴾ جزؤ اخیرینه (ه) حرفی لاحق اولمغله

نسبتدن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر مرکب اضافئ مکرر العمل ایله مارالذکر (بیل) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (هله سویله‌یی سویله‌یی ویره‌بیل) کبی بونوع امر مرکب رباعی جزئین مکررین عمل مکرره وجزؤ ثالثی اعتباریله جزؤ اولده کائن معنای اضافته وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزئین مکررینده کائن معنای مقدوریت وامکانه وهمده نسبت امریه وزمانه دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافئ اقتداریٔ مکرر العمل) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ متممه ﴾ امر مرکب مذکوردن مأخوذ اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ اقتداریهٔ مکرر العمل اولور (یازی یازی ویره‌بیلور) کبی ﴿ نوع ثالث ﴾ جزؤ اخیرینه (اه) حرفی لاحق اولمغله نسبت امریه‌دن وزماندن بالکلیه مجرد اولان امر حاضر اضافئ مکرر الاول ایله مار الذکر (کور) امرندن مرکب اولان امرحاضردر (یازی یازی ویره‌کور) کبی بونوع امرمرکب رباعی جزؤاول وثانیسی اعتباریله حدث مکررمنسوب بهه وجزؤ ثالثی اعتباریله جزؤاول وثانیده کائن معنای اضافته وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزؤاول وثانیده کائن معنای مسارعت وابتداره وهمده نسبتله زمانه دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافئ ابتداریٔ مکرر العمل) اولور ﴿ متممه ﴾ امر مرکب مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ ابتداریهٔ مکرر العمل اولور (زید یازی یازی ویره‌کوردی) کبی ﴿ نوع رابع ﴾ جزؤ اخیرینه (اه) حرفی لاحق اولمغله نسبت امریه وزمان مستقبلدن بالکلیه منسلخ اولان امرمرکب اضافئ مکرر العمل ایله مار الذکر (یاز) امرندن مرکب اولان امر حاضردرکه ماضیده اصاغه وافراغ اولنمدقجه مستعمل اولەمز (یازی یازی ویره یازدی سویله‌یی سویله‌یی ویره یازمش) کبی بونوع امرمرکب رباعی جزؤ اولی وثانیسی اعتباریله عمل مکرره وجزؤ ثالثی اعتباریله جزؤ اول وثانیده کائن معنای اضافته وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزؤ اول وثانیده کائن معنای اقترابه وهمده نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافئ اقترابئ مکررالعمل) اسمیله تسمیه اولنمشدر ﴿ متممه ﴾ امر مرکب مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ اقترابیهٔ مکرر العمل اولور (یازی یازی ویرمیه یازدی) کبی ﴿ نوع خامس ﴾ جزؤ اخرینه (اه) حرفنك لحوقیله نسبت امریه‌دن وزماندن بالکلیه مخلوع اولان امرمرکب اضافئ استمراریٔ انتشاری ایله مارالذکر (بیل) امرندن مرکب اولان امرحاضردر (هله سویله‌یی ویروب طورمه‌یه بیل) کبی بونوع امرمرکب رباعی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب بهه وجزؤ ثانیسی اعتباریله جزؤ اولك مدلولنده کائن معنای اضافته وجزؤ ثالثی اعتباریله ینه جزؤ اولك مدلولنده کائن معنای استمرار انتشاری‌یه وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزؤ اولك مدلولنده معنای مقدوریت وامکانه وهمده نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امرمرکب اضافئ استمراریٔ انتشاریٔ اقتداریٔ) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ متممه ﴾ امرمرکب مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ اقتداریه اولور (زید یازی ویروب طوره بیلور) کبی ﴿ نوع سادس ﴾ جزؤ اخیرینه (اه) حرفنك لحوقیله نسبت امریه‌دن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر مرکب اضافئ استمراریٔ انتشاری ایله مار الذکر (کور) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (سویله‌یی ویروب طورمه‌یه کور) کبی بو نوع امر مرکب رباعی جزؤ اولی اعتباریله انجق حدث منسوب بهه وجزؤ ثانیسی اعتباریله جزؤ اولده کائن معنای اضافته وجزؤ ثالثی اعتباریله ینه جزؤ اولده کائن معنای استمرار انتشاری‌یه وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزؤ اولده کائن معنای مسارعت وابتداره وهم نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امرمرکب اضافئ استمراریٔ انتشاریٔ ابتداری) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ متممه ﴾ امر مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ ابتداریه اولور ﴿ نوع سابع ﴾ جزؤ اخیرینه (اه) حرفنك لحوقیله نسبت امریه‌دن وزماندن مجرد اولان امرمرکب اضافئ استمراریٔ انتشاری ایله مار الذکر (یاز) امرندن مرکب اولان امر حاضردرکه ماضئ محسوس النسبه ومنقول النسبه‌لره تحویل اولنمدقجه مستعمل اولماز (یازی ویروب طورمه‌یه یازدی) کبی بو نوع امر مرکب رباعی

جزؤ اولی اعتباریله انجق مفهومیتده مستقل حدث منسوب بهه وجزؤ ثانیسی اعتباریله جزؤ اولده کائن معنای اضافته وجزؤ ثالثی اعتباریله ینه جزؤ اولده کائن معنای استمرار انتشاری یه وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزؤ اولده کائن معنای اقترابه وهمده نسبت امریه ایله زمانه دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافیٔ استماریٔ انتشاریٔ اقترابی) اسمیله مسمی اولمشدر ﴿ متممه ﴾ امر مرکب مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ اقترابیه اولور وامر حاضر مرکب خماسی معانیٔ متنوعه ومختلفه‌یه دلالتی اعتباریله اوچ نوعدر ﴿ نوع اول ﴾ جزؤ اخیرینه (اه) حرفی لاحق اولمغله نسبت امریه‌دن وزماندن بالکلیه منسلخ اولان امر مرکب اضافیٔ استماریٔ انتشاریٔ مکرر العمل ایله مار الذکر (بیل) امرندن مرکب اولان امر حاضردر (هله یازی یازی وبروب طورمه‌یه بیل) کبی بو نوع امر مرکب خماسی جزؤ اول وثانیسی اعتباریله حدث مکرر منسوب بهه وجزؤ ثالثی اعتباریله جزئین مکررینده کائن معنای اضافته وجزؤ رابعی اعتباریله ینه جزئین مکررینده کائن معنای استمرار انتشاری یه وجزؤ اخیری اعتباریله معنای امکان ومقدوریته دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافیٔ استماریٔ انتشاریٔ اقتداریٔ مکرر العمل) اسمیله تسمیه اولنمشدر (هله سویله‌یی سویله‌یی ویروب طورمه‌یه بیل) کبی ﴿ متممه ﴾ امر مرکب مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ اقتداریهٔ مکرر العمل اولور (سویله‌یی سویله‌یی ویروب طوره بیلور) کبی ﴿ نوع ثانی ﴾ جزؤ اخیرینه (اه) حرفی لاحق اولمغله نسبت امریه‌دن وزماندن منسلخ اولان امر مرکب اضافیٔ استماریٔ انتشاریٔ مکرر العمل ایله مار الذکر (کور) امرندن مشتق اولان امر حاضردر (سویله‌یی سویله‌یی ویروب طورمه‌یه کور) کبی بونوع امر مرکب خماسی جزؤ اول وثانیسی اعتباریله حدث مکرره وجزؤ ثالثی اعتباریله جزئین مکررینده کائن اضافته وجزؤ رابعی اعتباریله ینه جزئین مکررینده کائن استمرار انتشاری یه وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزئین مکررینده کائن معنای ابتداره وهمده نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافیٔ استماریٔ انتشاریٔ ابتداریٔ مکرر العمل) ایله مسمی اولمشدر ﴿ متممه ﴾ امر مرکب مذکوردن مشتق اولان فعل اخباری فاعلیله قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ اقتداریهٔ مکرر العمل اولور (زید سویله‌یی سویله‌یی ویروب طورمه‌یه کوردی ینه اولمدی) کبی ﴿ نوع ثالث ﴾ جزؤ اخیرینه (اه) حرفی لاحق اولمغله نسبت امریه‌دن وزماندن مجرد وعاری اولان امر مرکب اضافیٔ استماریٔ انتشاریٔ مکرر العمل ایله مار الذکر (یاز) امرندن مشتق اولان امر حاضردرکه صیغه‌سی ماضیٔ محسوس النسبه ومنقول النسبه صیغه‌لرینه تحویل ایتدیکجه مستعمل اولمز (سویله‌یی سویله‌یی ویروب طورمه‌یه یازدی) کبی بو نوع امر مرکب خماسی جزؤ اول وثانیسی اعتباریله حدث مکرر منسوب بهه وجزؤ ثالثی اعتباریله جزئین مکررینده کائن اضافته وجزؤ رابعی اعتباریله ینه جزئین مکررینده کائن استمرار انتشاری یه وجزؤ اخیری اعتباریله هم جزئین مکررینده کائن مقاربه معناسنه وهمده نسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکله (امر مرکب اضافیٔ استماریٔ انتشاریٔ اقترابیٔ مکرر العمل) اسمیله مسمی وموسوم اولمشدر ﴿ متممه ﴾ امر مرکب مذکوردن مشتق اولان ماضیلر قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اضافیهٔ استمراریهٔ انتشاریهٔ اقترابیهٔ مکرر العمل اولور ﴿ ثالثا ﴾ معلوم اوله‌که انفا ذکر اولندیغی اوزره امر حاضر مرکب یا ایکی امردن مرکبدر ویا مختلف المواد اوچ امردن مرکبدر ویاخود ینه مختلف المواد درت امردن مرکبدر پس اکر ایکی امردن مرکب اولورسه جزؤ اول نسبت امریه‌دن وزماندن وجزؤ اخیر دخی مفهومیتده مستقل حدث منسوب بهدن منسلخ اولوب جزؤ اول انجق حدث منسوب بهه وجزؤ اخیر دخی حدث معلومك لوازمندن اولوب جزؤ اولده کائن معنای حرفی ایله نسبت امریه‌دن وزمان مستقبله دلالت ایتمکین حروف مغیرة الاحداث اسمیله مسمی اولوب جائز الاجتماع اولان اشبو (ش ن سه مسه د زر ت در ل) حرفلری امر مرکب ثنائینك انجق جزؤ اولده وادوات غیبتدن (سون سونلر اه اهلر) حروف مغیرة النسبه اسمیله مسمی اولوب

ممتنع الاجتماع اولان حرفلردن اشبو (مق يادك مه اش ايور ر ز هجق يا هجك ايسر مهلی أن) حرفلری
وكذا حروف مغيرة النسبه منزلهسنده بولنان (ايدی ايمش ايسه) فعللری ايله ضمائری متصله امر مركب ثنائينك
انجق جزؤ اخيرينه لاحق ومتصل اولورلر بو صورتده امر مركب ثنائی ابواب آتی البياندن ظاهر ونمايان اولهجغی
وجهله جزؤ اولی اعتباريله مزيد فيه الشين والنون و (سه و مسه) و (ر) و (زر) و (ت) و (دز) و (ل)
اولور   وجزؤ اخيری اعتباريله غائب متكلم مصدر اصلی مصـدر مخفف حاصل مصدر فعل حال مستقبل مرجو
النسبه مستقبل مجزوم النسبه مستقبل مؤكد النسبه فعل مربع النسبه صفت حادثه ماضئ محسوس النسبه ماضئ منقول
النسبه فعل مثلث النسبه اولور   (سويله شدرتدری ويريبور) كبی واكر اوچ امردن مركب اولورسـه ينه جزؤ
اول نسبت امريهدن وزماندن وجزؤ ثانی هم مفهومينده مستقل حدث منسوب بهدن وهم نسبت امريه ايله زمان مستقبلدن
وجزؤ اخير دخی حدث منسوب بهدن منسلخ اولوب جزؤ اول انجق حدث منسوب بهه وجزؤ ثانی جزؤ اولده كائن
معنای حرفی اولان حالته وجزؤ اخير دخی جزؤ اولده كائن معنای حرفی اولان حالتله نسبت امريهيه وزمان مستقبله
دلالت ايتمكين مذكور حروف مغيرة الاحـداث انجق جزؤ اولنـه وحروف مغيرة النسبه و (ايدی ايمش ايسـه)
فعللری وادوات غيبت وضمائر متصله انجق جزؤ اخيرينه لاحق ومتصل اولوب امر مركب ثلاثی دخی امر مركب
ثنائی مثللی جزؤ اولی اعتباريله ذكر اولنان مزيد فيهلره وجزؤ اخيری اعتباريله مصـادره ومشـتقات سائرهيه منقلب
اولور   اما جزؤ ثانی هم حـدث منسوب بهدن عاری وهمده نسبتدن وزماندن بالكليه مجرد وحالی اولديغنـدن امر
مركب ثلاثی جزؤ ثانئ متوسط اعتبـاريله هم مزيد فيـه اولهمز وهمده مصـدر وفعل حال وصفت وغائب ومتكلم
وغـيريلر صيغهلرينه متحول اولهمز (سويله شـدريويره بيلورسـكز) كبی واكر درت امر مختلف الموادن مركب
اولورسـه جزؤ اولی نسبت امريهدن وزماندن وجزؤ ثانی ايله جزء ثالث هم حدث منسوب بهدن وهم نسبت امريه
ايله زماندن وجزؤ اخير دخی انجق حدث منسوب بهدن منسلخ اولدقلری جهتله جزؤ اول انجق حدث منسوب بهه
وجزؤ ثانی ايله جزؤ ثالث جزؤ اولده كائن معنـای حرفی اولان بر حالته وجزؤ اخـير دخی هم جزؤ اولده كائن
معنـای حرفی اولان حالته وهمده نسبت امريه ايله زمان مستقبله دلالت ايتمكله امر مركب رباعی دخی امر مركب
ثنائی وثلاثی مثلی جزؤ اولی اعتباريله ذكر اولنان مزيد فيهلره وجزؤ اخيری اعتباريله مصادره ومشـتقات سائرهيه
وغائب ومتكلم صيغهلرينه منقلب اولوب جزؤ ثانی وجزؤ ثالث اعتبـاريله انفاً ذكر اولنان سببه مبنی هم مزيد فيـه
اولهمز وهمده مصـادره ومشـتقات سـائرهيه تبديل وتحويل اولنهمز (سويله شدرتدری ويروب طورهبيلور) كبی
وبوده معلوم اولهكه افعال ناقصهدن (ايدی ايمش ايسـه) فعللری لاحق اولدقلری امر حاضرلك متضمن اولديغی
نسبت امريهٔ استقباليهيی تبديل وتغيير ايتمده حروف مغيرة النسبه به مشـابه اولديغی كبی ينه افعال ناقصـهدن (وير
طور يات قو قال بيل كور ياز) فعللری دخی لاحق اولدقلری امر حاضرلرك متضمن اولدقلری حدثلرده كائن معنايه دلالتلری
جهتيله اول حدثلری تبديل وتغيير ايتمده حروف مغيرة الاحداثه مشابه اولملريله حروف مغيرة الاحداثدن (مه) حرفيله
برامرده اجتماعلری صورتنده افعال مذكورهنك فعليتلری جهتنه نظراً (مه) حرفنی تقديم ايتمه جائز اولور (سويله مهيی
ويروب طورر) كبی وحروف مغيرة الاحداثه مشابهتلری جهتنه نظراً (مه) حرفنی تأخير جائز اولور (سويليی ويرهميوب
طوررسويلهيی ويروب طورمه) نی بو صورتده امر مركب ثلاثك جزؤ اولی اعتباريله وياالكز جزؤ ثانی وياالكز جزؤ ثالث
وياالكز جزؤ رابع اعتباريله مزيد فيه (مه) اولور ﴿ رابعاً ﴾ معلوم اولهكه افعال مركبهدن ماضئ محسوس النسبه
وماضئ منقول النسبه وفعل مثلث النسـبهدن هر برينك جزء اخيرلری بولنـان (ايدی ايمش ايسه) فعللری هم
حدثدن بالكليه مسـلوخ وهم اوللرندهكی همزات لاجل التخفيف كسرهلريله بيله محذوف اولديغندن وجزء اوللری
بولنان امر حاضر دخی بلا واسطه نسبت امريهدن وزماندن مخلوع اولديغندن و بو جهتلرله افعال ثلثهٔ مرقومه ايله
حروف مغيرة النسبه بيننده مشابهت كامله بولنديغندن افعال مركبهٔ مرقومه معناً بسيط اولورلر وفعل مركب اضافی

یه خو تندن هر برینك جزؤ اخیرلری بولان افعال بابنده مقصد هر نمر حدث منسوب بهدن منسلخ ایدلرده جزؤ اوله‌ه کان احداث غیرمستقلی متضمن اولملری و بونلره بیله جزؤ اولمری ولان امر حالنرلر دخی ادوات ترکیبدن (ای اه اوب) حرفلری واسطه‌سیله نسبتدن وزماندن منسلخ اولملریله فعل مرکب اضافی ایله اخـواتی هم لفظاً وهم معناً مرکب اولورلر (یازی‌ویر سویله‌یه‌کور یازوب طورمه) کبی وفعل مرکب اقتداری اقسامندن عدمیٔ مخففات جزؤ اخیری اولان (بین) امری محذوف اولدیغندن متن مرکب اولور (سویله‌یمه) کبی قائلیده جیده کمی وتره دوشدی کوز کوره قچدی کولدی کوله بیدر ... مرکبرده هم جزؤ اول وهم جزؤثانی حدث منسـوب بهی متضمن اولملریله مجموع مرکب فعل واحد عد اولنه‌مز ایمدی امر مرکب ثنـائی وثلاثی ورباعی وخماسی یکرمی التی نوع اوله‌رق هر نوعك صیغ واحوالی تفصیلاً ذکر و بیان ایچون مقصد رابع یکرمی التی بابه توزیع اولنمشـدر ﴿ برنجی باب ﴾ امر واحد مرکب ثنائی انواعنـدن امر مرکب اضافینك و امر مرکب مرقومدن مشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حالی ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکدالنسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ واقسامی واحوال واحکامی بیانده‌در معلوم اوله‌که برفعل وحدثك ایل ایچـون ایشلنمسی و یاخود ایل ایچـون ایشلنور کبی اهتمام اولنمیه‌رق ایشلنمسی برذاتدن طلب اولندیغی صورتده اول حدثی متضمن اولان امرك اخرینه اداة مفعول اولان (ای) حرفی الحاق اولندقدن صکره (ویر) امری ضم اولنور (پاره‌یی آلیویر بکره کولی ویر) کبی ایمدی امر مرکبك جزؤ اخیری بولنان (ویر) امری جزؤاولی بولنان امرك مدلولی اولان حدثه تعدی وتعلق ایده‌میه‌جکی جهتله متضمن اولدیغی معنای اعطادن مسـلوخ ومعنای لازمیسی اولان اضافت حقیقیه وحکمیه‌ده مستعمل اولمشدر زیرا برشی برکمسه‌یه اعطا اولندیغی وقتده اول شی اول کیمسه‌یه نسبت واضافت اولنمه لازمدر پس بیان مذکوردن وجه تسمیه ظاهر ونمایان اولور

قسم اول فعل امر مرکب اضافی المعلوم الوجودی

مفرد	یازی‌ویر	سویله‌یی‌ویر	سویلشی‌ویر	سویلنی‌ویر	اغسه‌یی‌ویر	کولومسه‌یی‌ویر	طوغوری‌ویر	امزری‌ویر
	یازی‌ویرسون	سویله‌یی‌ویرسون	سویلشی‌ویرسون	سویلنی‌ویرسون	اغسه‌یی‌ویرسون	کولومسه‌یی‌ویرسون	طوغوری‌ویرسون	امزری‌ویرسون
جمع	یازی‌ویریك	سویله‌یی‌ویریك	سویلشی‌ویریك	سویلنی‌ویریك	اغسه‌یی‌ویرك	کولومسه‌یی‌ویرك	طوغوری‌ویرك	امزری‌ویرك
	یازی‌ویرسونلر	سویله‌یی‌ویرسونلر	سویلشی‌ویرسونلر	سویلنی‌ویرسونلر	اغسه‌یی‌ویرسونلر	کولومسه‌یی‌ویرسونلر	طوغوری‌ویرسونلر	امزری‌ویرسونلر
مفرد	یازدری‌ویر	سویله‌دی‌ویر	سویلشدری‌ویر	سویلندری‌ویر	اغسه‌دی‌ویر	کولومسه‌دی‌ویر	طوغوردی‌ویر	امزردی‌ویر
مفرد	یازدردی‌ویر	سویله‌تدری‌ویر	سویلشدردی‌ویر	سویلندردی‌ویر	اغسه‌تدری‌ویر	کولومسه‌تدی‌ویر	طوغورتدی‌ویر	امزرتدری‌ویر
مفرد	یازدرتدری‌ویر	سویله‌تدردی‌ویر	سویلشدرتدری‌ویر	سویلندرتدری‌ویر	اغسه‌تدردی‌ویر	کولومسه‌تدردی‌ویر	طوغورتدردی‌ویر	امزرتدردی‌ویر

المجهول الوجودى

مفرد	الزيد فيه اللام الجهو لية يازيلي وير	الزيد فيه النون الجهو لية سويلني وير	الزيد فيه الشين واللام الجهو لية	الزيد فيه النون واللام الجهو لية	الزيد فيه سه والنون الجهو لية	الزيد فيه مسه والنون الجهو لية	الزيد فيه الرا واللام الجهو لية طوغوريلي وير	الزيد فيه زر واللام الجهو لية امزريلي وير	مخاطب
	يازيلي ويرسون	سويلني ويرسون	سويلشيلي ويرسون	سويلنيله ويرسون	اغسه‌نى ويرسون	كولومسه‌نى ويرسون	طوغوريلي ويرسون	امزريلي ويرسون	غائب
جمع	يازيلي ويرك	سويلني ويرك					طوغوريلي ويرك	امزريلي ويرك	مخاطب
	يازيلي ويرسونلر	سويلني ويرسونلر					طوغوريلي ويرسونلر	امزريلي ويرسونلر	غائب
مفرد	الزيد فيه در واللام يازدريلي وير	الزيد فيه التا واللام سويلديلي وير	الزيد فيه الشين ودر واللام سويلشدريلي وير	الزيد فيه النون ودر واللام سويلندريلي وير	الزيد فيه سه والتا واللام اغسه‌ديلي وير	الزيد فيه مسه والتا واللام كولومسه‌ديلي وير	الزيد فيه الرا والتا واللام طوغورديلي وير	الزيد فيه زر والتا واللام امزرديلي وير	مخاطب
مفرد	الزيد فيه در والتا واللام يازدرديلي وير	الزيد فيه التا ودر واللام سويلتدريلي وير	الزيد فيه الشين ودر والتا واللام سويلشدرديلي وير	الزيد فيه النون ودر والتا واللام سويلندرديلي وير	الزيد فيه سه والتا ودر واللام اغسه‌تدريلي وير	الزيد فيه مسه والتا ودر واللام كولومسه‌تدريلي وير	الزيد فيه الرا والتا ودر واللام طوغورتدريلي وير	الزيد فيه زر والتا ودر واللام امزرتدريلي وير	مخاطب
مفرد	الزيد فيه در والتا ودر واللام يازدرتدريلي وير	الزيد فيه التا ودر والتا واللام سويلتدرديلي وير	الزيد فيه الشين ودر والتا ودر واللام سويلشدرتدريلي وير	الزيد فيه النون ودر والتا ودر واللام سويلندرتدريلي وير	الزيد فيه سه والتا ودر والتا واللام اغسه‌تدرديلي وير	الزيد فيه مسه والتا ودر والتا واللام كولومسه‌تدرديلي وير	الزيد فيه الرا والتا ودر والتا واللام طوغورتدرديلي وير	الزيد فيه زر والتا ودر والتا واللام امزرتدرديلي وير	مخاطب

المعلوم العدمى باعتبار الجزؤ الاول

مفرد	الزيد فيه مه يازمه‌يي وير	ايضاً سويلمه‌يي وير	الزيد فيه الشين ومه سويلشمه‌يي وير	الزيد فيه النون ومه سويلنمه‌يي وير	الزيد فيه سه ومه اغسه‌مه‌يي وير	الزيد فيه مسه ومه كولومسه‌مه‌يي وير	الزيد فيه الرا ومه طوغورمه‌يي وير	الزيد فيه زر ومه امزرمه‌يي وير	مخاطب
مفرد	الزيد فيه در ومه يازدرمه‌يي وير	الزيد فيه التا ومه سويلتمه‌يي وير	الزيد فيه الشين ودر ومه سويلشدرمه‌يي وير	الزيد فيه النون ودر ومه سويلندرمه‌يي وير	الزيد فيه سه والتا ومه اغسه‌تمه‌يي وير	الزيد فيه مسه والتا ومه كولومسه‌تمه‌يي وير	الزيد فيه الرا والتا ومه طوغورتمه‌يي وير	الزيد فيه زر والتا ومه امزرتمه‌يي وير	مخاطب
مفرد	الزيد فيه در والتا ومه يازدرتمه‌يي وير	الزيد فيه التا ودر ومه سويلتدرمه‌يي وير	الزيد فيه الشين ودر والتا ومه سويلشدرتمه‌يي وير	الزيد فيه النون ودر والتا ومه سويلندرتمه‌يي وير	الزيد فيه سه والتا ودر ومه اغسه‌تدرمه‌يي وير	الزيد فيه مسه والتا ودر ومه كولومسه‌تدرمه‌يي وير	الزيد فيه الرا والتا ودر ومه طوغورتدرمه‌يي وير	الزيد فيه زر والتا ودر ومه امزرتدرمه‌يي وير	مخاطب
مفرد	الزيد فيه در والتا ودر ومه يازدرتدرمه‌يي وير	الزيد فيه التا ودر والتا ومه سويلتدرتمه‌يي وير	الزيد فيه الشين ودر والتا ودر ومه سويلشدرتدرمه‌يي وير	الزيد فيه النون ودر والتا ودر ومه سويلندرتدرمه‌يي وير	الزيد فيه سه والتا ودر التا ومه اغسه‌تدرتمه‌يي وير	الزيد فيه مسه والتا ودر والتا ومه كولومسه‌تدرتمه‌يي وير	الزيد فيه الرا والتا ودر والتا ومه طوغورتدرتمه‌يي وير	الزيد فيه زر والتا ودر والتا ومه امزرتدرتمه‌يي وير	مخاطب

المجهول العدمی باعتبار الجزؤ الاول

	مفرد	مفرد	مفرد	مفرد
یاز	یازیلدیی ویر — المزیدفیه اللام الجهولیه ومه	یازدرلدیی ویر — المزید فیه در واللام ومه	یازدردیلدیی ویر — المزید فیه در والتا واللام ومه	یازدرتدریلدیی ویر — المزیدفیه در والتا ودر واللام ومه
سویلت	سویله ندیی ویر — المزیدفیه النون الجهولیه ومه	سویله تدرلدیی ویر — المزید فیه التا ودر واللام ومه	سویله تدردیلدیی ویر — المزید فیه التا ودر واللام ومه	سویله تدرتدریلدیی ویر — المزید فیه التا ودر والتا واللام ومه
سویلش	المزید فیه الشین واللام ومه	سویله شدرلدیی ویر — المزید فیه الشین ودر واللام ومه	سویله شدردیلدیی ویر — المزیدفیه الشین ودر والتا واللام ومه	سویله شدرتدریلدیی ویر — المزیدفیه الشین ودرو التاودر واللام ومه
سویلن	المزید فیه النون واللام ومه	سویله ندرلدیی ویر — المزید فیه النون ودر واللام ومه	سویله ندردیلدیی ویر — المزید فیه النون ودر والتا ودر واللام ومه	سویله ندرتدریلدیی ویر — المزید فیه النون ودر والتا ودر واللام ومه
اغسه	المزید فیه سه واللام ومه	اغسه دیلدیی ویر — المزید فیه سه والتا واللام ومه	اغسه تدردیلدیی ویر — المزیدفیه سه والتا ودر واللام ومه	اغسه تدرتدریلدیی ویر — المزید فیه سه والتاودروالتا واللام ومه
کولومسه	المزید فیه مسه واللام ومه	کولومسه دیلدیی ویر — المزید فیه مسه والتا واللام ومه	کولومسه تدردیلدیی ویر — المزید فیه مسه والتا ودر واللام ومه	کولومسه تدرتدریلدیی ویر — المزیدفیه مسه والتاودروالتا واللام ومه
طوغور	طوغوریلدیی ویر — المزید فیه الرا واللام ومه	طوغوردیلدیی ویر — المزید فیه الرا والتا واللام ومه	طوغورتدریلدیی ویر — المزید فیه الرا والتا ودر واللام ومه	طوغورتدرتدریلدیی ویر — المزیدفیه الرا والتاودروالتا واللام ومه
امز	امزریلدیی ویر — المزید فیه زر واللام ومه	امزردیلدیی ویر — المزید فیه زر والتا واللام ومه	امزرتدریلدیی ویر — المزید فیه زر والتاودروالتا واللام ومه	امزرتدرتدریلدیی ویر — المزید فیه زر والتاودروالتا واللام ومه
	مخاطب	مخاطب	مخاطب	مخاطب

المعلوم العدمی الاقتداری باعتبار الجزؤ الاول

	مفرد	مفرد	مفرد	مفرد
یاز	یازه مدیی ویر — المزیدفیه مه بعداه	یازدره مدیی ویر — المزیدفیه در ومه بعداه	یازدرده مدیی ویر — المزید فیه در والتا ومه بعداه	یازدرتدره مدیی ویر — المزید فیه در والتا ودر ومه بعداه
سویلت	سویله یه مدیی ویر — ایضاً	سویله ده مدیی ویر — المزید فیه التا ومه بعداه	سویله تدره مدیی ویر — المزید فیه التا ودر ومه بعداه	سویله تدرده مه یی ویر — المزید فیه التا ودر والتا ومه بعداه
سویلش	سویله شه مه یی ویر — المزید فیه الشین ومه بعداه	سویله شدره مدیی ویر — المزید فیه الشین ودر ومه بعداه	سویله شدرده مدیی ویر — المزیدفیه الشین ودر والتا ومه بعداه	سویله شدرتدره مدیی ویر — المزیدفیه الشین ودر والتاودر ومه بعداه
سویلن	سویله نه مدیی ویر — المزید فیه النون ومه بعداه	سویله ندره مدیی ویر — المزید فیه النون ودر ومه بعداه	سویله ندرده مدیی ویر — المزید فیه النون ودر والتا ومه بعداه	سویله ندرتدره مدیی ویر — المزید فیه النون ودر والتا ودر ومه بعداه
اغسه	اغسه یه مه یی ویر — المزیدفیه سه ومه بعداه	اغسه ده مدیی ویر — المزید فیه سه والتا ومه بعداه	اغسه تدره مدیی ویر — المزیدفیه سه والتا ودر ومه بعداه	اغسه تدرده مه یی ویر — المزید فیه سه والتاودروالتا ومه بعداه
کولومسه	کولومسه یه مه یی ویر — المزید فیه مسه ومه بعداه	کولومسه ده مدیی ویر — المزید فیه مسه والتا ومه بعداه	کولومسه تدره مدیی ویر — المزید فیه مسه والتاودر ومه بعداه	کولومسه تدرده مدیی ویر — المزید فیه مسه والتاودروالتا ومه بعداه
طوغور	طوغوره مه یی ویر — المزید فیه الرا ومه بعداه	طوغورده مدیی ویر — المزید فیه الرا والتا ومه بعداه	طوغورتدره مدیی ویر — المزیدفیه الرا والتا ودر ومه بعداه	طوغورتدرده مه یی ویر — المزیدفیه الرا والتاودروالتا ومه بعداه
امز	امزره مدیی ویر — المزید فیه زر ومه بعداه	امزرده مدیی ویر — المزید فیه زر والتا ومه بعداه	امزرتدره مدیی ویر — المزیدفیه زر والتا ودر ومه بعداه	امزرتدرده مه یی ویر — المزیدفیه زر والتاودروالتا ومه بعداه
	مخاطب	مخاطب	مخاطب	مخاطب

المجهول العدمي الاقتداري باعتبار الجزؤ الاول

	المزيد فيه اللام ومه بعداه	المزيد فيه النون الجئ ولى ومه بعداه	المزيد فيه الشين واللام ومه بعداه	المزيد فيه النون واللام ومه بعداه	المزيد فيه سه والنون ومه بعداه	المزيد فيه مسه والنون ومه بعداه	المزيد فيه الرا واللام ومه بعداه	المزيد فيه زر واللام ومه بعداه	
مفرد	يازيله‌مه‌يى وير	سويله‌نه‌مه‌يى وير					طوغوريله‌مه يى وير	امزريله‌مه‌يى وير	مخاطب
	المزيد فيه در واللام ومه بعداه	المزيد فيه التا واللام ومه بعداه	المزيد فيه الشين ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه النون ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه سه والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه مسه والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه الرا والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه زر واللام ومه بعداه	
مفرد	يازدريله‌مه‌يى وير	سويله‌ديله‌مه يى وير	سويله‌شدريله‌مه يى وير	سويله‌ندريله‌مه يى وير	اغسه‌ديله‌مه‌يى وير	كولومسه‌ديله مه‌يى وير	طوغورديله‌مه يى وير	امزرديله‌مه‌يى وير	مخاطب
	المزيد فيه در والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه التا ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه الشين ودر والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه النون ودر والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه سه والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه مسه والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه الرا والتا ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه زر والتا ودر واللام ومه بعداه	
مفرد	يازدرتيله‌مه‌يى وير	سويله‌تدريله‌مه يى وير	سويله‌شدرديله مه‌يى وير	سويله‌ندرديله مه‌يى وير	اغسه‌تدريله‌مه يى وير	كولومسه‌تدر يله‌مه‌يى وير	طوغورتدريله مه‌يى وير	امزرتدريله‌مه يى وير	مخاطب
	المزيد فيه در والتا ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه التا ودر والتا واللام ومه بعداه	المزيد فيه الشين ودر والتا ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه النون ودر والتا ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه سه والتا ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه مسه والتا ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه الرا والتا ودر واللام ومه بعداه	المزيد فيه زر والتا ودر واللام ومه بعداه	
مفرد	يازدرتدريله‌مه يى وير	سويله‌تدرديله‌مه يى وير	سويله‌شدرتدريله مه‌يى وير	سويله‌ندرتدريله مه‌يى وير	اغسه‌تدرديله‌مه يى وير	كولومسه‌تدر ديله‌مه‌يى وير	طوغورتدرديله مه‌يى وير	امزرتدرديله‌مه يى وير	مخاطب

المعلوم العدمي باعتبار الجزؤ الثاني

	المزيد فيه مه	المجرد	المزيد فيه الشين ومه	المزيد فيه النون ومه	المزيد فيه سه والتا ومه	المزيد فيه مسه والتا ومه	المزيد فيه الرا والتا ومه	المزيد فيه زر والتا ومه	
مفرد	يازى ويرمه	سويله‌يى ويرمه	سويله‌شى ويرمه	سويله‌نى ويرمه	اغسه‌دى ويرمه	كولومسه‌دى ويرمه	طوغوردى ويرمه	امزردى ويرمه	مخاطب
	المزيد فيه در ومه	المزيد فيه التا ومه	المزيد فيه الشين ودر ومه	المزيد فيه النون ودر ومه	المزيد فيه سه واللام ومه	المزيد فيه مسه واللام ومه	المزيد فيه الرا واللام ومه	المزيد فيه زر واللام ومه	
مفرد	يازدرى ويرمه	سويله‌دى ويرمه	سويله‌شدرى ويرمه	سويله‌ندرى ويرمه	اغسه‌تدرى ويرمه	كولومسه‌تدرى ويرمه	طوغورتدرى ويرمه	امزرتدرى ويرمه	مخاطب
	المزيد فيه در والتا ومه	المزيد فيه التا ودر ومه	المزيد فيه الشين ودر والتا ومه	المزيد فيه النون ودر والتا ومه	المزيد فيه سه والتا واللام ومه	المزيد فيه مسه والتا واللام ومه	المزيد فيه الرا والتا واللام ومه	المزيد فيه زر والتا واللام ومه	
مفرد	يازدردى ويرمه	سويله‌تدرى ويرمه	سويله‌شدردى ويرمه	سويله‌ندردى ويرمه	اغسه‌تدردى ويرمه	كولومسه‌تدردى ويرمه	طوغورتدردى ويرمه	امزرتدردى ويرمه	مخاطب
	المزيد فيه در والتا ودر ومه	المزيد فيه التا ودر والتا ومه	المزيد فيه الشين ودر والتا ودر ومه	المزيد فيه النون ودر والتا ودر ومه					
مفرد	يازدرتدرى ويرمه	سويله‌تدردى ويرمه	سويله‌شدرتدرى ويرمه	سويله‌ندرتدرى ويرمه					مخاطب

المجهول العدمی باعتبار الجزؤ الثانی

مفرد	المزید فیه اللام ومه — یازیلی ویرمه	المزید فیه النون ومه — سویله‌نی ویرمه	المزید فیه الشین واللام ومه	المزید فیه النون واللام ومه	المزید فیه سه واللام ومه	المزید فیه مسه واللام ومه	المزید فیه الرا واللام ومه — طوغوریلی ویرمه	المزید فیه زر واللام ومه — امزریلی ویرمه	مخاطب
مفرد	المزید فیه درو اللام ومه — یازدریلی ویرمه	المزید فیه النون ودر واللام ومه — سویله‌ندریلی ویرمه	المزید فیه الشین ودر واللام ومه — سویله‌شدریلی ویرمه	المزید فیه النون ودر واللام ومه — سویله‌ندریلی ویرمه	المزید فیه سه والتا واللام ومه — اغسه‌دیلی ویرمه	المزید فیه مسه والتا واللام ومه — کولومسه‌دیلی ویرمه	المزید فیه الرا والتا واللام ومه — طوغوردیلی ویرمه	المزید فیه زر والتا واللام ومه — امزردیلی ویرمه	مخاطب
مفرد	المزید فیه در والتا واللام ومه — یازدردیلی ویرمه	المزید فیه التا ودر واللام ومه — سویله‌تدریلی ویرمه	المزید فیه الشین ودر والتا واللام ومه — سویله‌شدردیلی ویرمه	المزید فیه النون ودروالتاو واللام ومه — سویله‌ندردیلی ویرمه	المزید فیه سه والتا ودر واللام ومه — اغسه‌تدریلی ویرمه	المزید فیه مسه والتا ودر واللام ومه — کولومسه‌تدریلی ویرمه	المزید فیه الرا والتا ودر واللام ومه — طوغورتدریلی ویرمه	المزید فیه زر والتا ودر واللام ومه — امزرتدریلی ویرمه	مخاطب
مفرد	المزید فیه در والتا ودر واللام ومه — یازدرتدریلی ویرمه	المزید فیه التا ودر والتا واللام ومه — سویله‌تدردیلی ویرمه	المزید فیه الشین ودروالتاودر واللام ومه — سویله‌شدرتدریلی ویرمه	المزید فیه النون ودروالتاودر واللام ومه — سویله‌ندرتدریلی ویرمه	المزید فیه سه والتاودروالتا واللام ومه — اغسه‌تدردیلی ویرمه	المزید فیه مسه والتاودروالتا واللام ومه — کولومسه‌تدردیلی ویرمه	المزید فیه الرا والتاودروالتا واللام ومه — طوغورتدردیلی ویرمه	المزید فیه زر والتاودروالتا واللام ومه — امزرتدردیلی ویرمه	مخاطب

المعلوم العدمی الاقتداری باعتبار الجزؤ الثانی

مفرد	المزید فیه مه بعد اه — یازی ویره‌مه	ایضاً — سویله‌یی ویره‌مه	المزید فیه الشین ومه بعد اه — سویله‌شی ویره‌مه	المزید فیه النون ومه بعد اه — سویله‌نی ویره‌مه	المزید فیه سه ومه بعد اه — اغسه‌یی ویره‌مه	المزید فیه مسه ومه بعد اه — کولومسه‌یی ویره‌مه	المزید فیه الرا ومه بعد اه — طوغوری ویره‌مه	المزید فیه زر ومه بعد اه — امزری ویره‌مه	مخاطب
مفرد	المزید فیه در ومه بعداه — یازدری ویره‌مه	المزید فیه التا ومه بعداه — سویله‌دی ویره‌مه	المزید فیه الشین ودرومه بعداه — سویله‌شدری ویره‌مه	المزید فیه النون ودرومه بعداه — سویله‌ندری ویره‌مه	المزید فیه سه والتاومه بعداه — اغسه‌دی ویره‌مه	المزید فیه مسه والتاومه بعداه — کولومسه‌دی ویره‌مه	المزید فیه الرا والتاومه بعداه — طوغوردی ویره‌مه	المزید فیه زر والتاومه بعداه — امزردی ویره‌مه	مخاطب
مفرد	المزید فیه در والتا ومه بعداه — یازدردی ویره‌مه	المزید فیه التا ودرومه بعداه — سویله‌تدری ویره‌مه	المزید فیه الشین ودر والتاومه بعداه — سویله‌شدردی ویره‌مه	المزید فیه النون ودر والتاومه بعداه — سویله‌ندردی ویرمه	المزید فیه سه والتا ودرومه بعداه — اغسه‌تدری ویره‌مه	المزید فیه مسه والتا ودرومه بعداه — کولومسه‌تدری ویره‌مه	المزید فیه الرا والتا ودرومه بعداه — طوغورتدری ویره‌مه	المزید فیه زر والتا ودرومه بعداه — امزرتدری ویره‌مه	مخاطب
مفرد	المزید فیه در والتا ودر ومه بعداه — یازدرتدری ویره‌مه	المزید فیه التا ودر والتاومه بعداه — سویله‌تدردی ویره‌مه	المزید فیه الشین ودروالتاودر ومه بعداه — سویله‌شدرتدری ویره‌مه	المزید فیه النون ودروالتاودر ومه بعداه — سویله‌ندرتدری ویره‌مه	المزید فیه سه والتاودروالتا ومه بعداه — اغسه‌تدردی ویره‌مه	المزید فیه مسه والتاودروالتا ومه بعداه — کولومسه‌تدردی ویره‌مه	المزید فیه الرا والتاودروالتا ومه بعداه — طوغوتدردی ویره‌مه	المزید فیه زر والتاودروالتا ومه بعداه — امزرتدردی ویره‌مه	مخاطب

المجهول العدمی الاقتداری باعتبار الجزؤ الثانی

	المزید فیه اللام ومه بعداه	المزید فیه النون الجهول له ومه بعداه	المزید فیه الشین واللام ومه بعداه	المزید فیه النون واللام ومه بعداه	المزید فیه سه والنون ومه بعداه	المزید فیه مسه والنون ومه بعداه	المزید فیه ار واللام ومه بعداه	المزید فیه زر واللام ومه بعداه
مفرد مخاطب	یازیلی ویره مه	سویله نی ویره مه					طونودیلی ویره مه	امزدیلی ویره مه
	المزید فیه در واللام ومه بعداه	المزید فیه التا واللام ومه بعداه	المزید فیه الشین ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه النون ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه سه والتا واللام ومه بعداه	المزید فیه مسه والتا واللام ومه بعداه	المزید فیه ار والتا واللام ومه بعداه	المزید فیه زر والتا واللام ومه بعداه
مفرد مخاطب	یازدیلی ویره مه	سویله دیلی ویره مه	سویله شدیلی ویره مه	سویله ندیلی ویره مه	اغسه دیلی ویره مه	کولومسه دیلی ویره مه	طوغوردیلی ویره مه	امزدیلی ویره مه
	المزید فیه در والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه التا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه الشین ودر والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه النون ودر والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه سه والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه مسه والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه ار والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه زر والتا ودر واللام ومه بعداه
مفرد مخاطب	یازدردیلی ویره مه	سویله تدریلی ویره مه	سویله شدردیلی ویره مه	سویله ندردیلی ویره مه	اغسه تدریلی ویره مه	کولومسه تدریلی ویره مه	طوغورتدریلی ویره مه	امزتدریلی ویره مه
	المزید فیه در والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه التا والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه الشین ودر والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه النون ودر والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه سه والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه مسه والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه ار والتا ودر واللام ومه بعداه	المزید فیه زر والتا ودر واللام ومه بعداه
مفرد مخاطب	یازدرتدریلی ویره مه	سویله تدردیلی ویره مه	سویله شدرتدریلی ویره مه	سویله ندرتدریلی ویره مه	اغسه تدردیلی ویره مه	کولومسه تدردیلی ویره مه	طوغورتدردیلی ویره مه	امزرتدردیلی ویره مه

قسم ثانی فعل امر مرکب اضافی المعلوم الوجودی

	الحرف الساکن الاخر	الحرف الاخر	المزید فیه الشین	المزید فیه النون	المزید فیه سه	المزید فیه مسه	المزید فیه ار	المزید فیه زر
مفرد غائب	یازی ویره	سویله یی ویره	سویلشی ویره	سویلنی ویره	اغسه یی ویره	کولومسه یی ویره	طوغوری ویره	امزری ویره
مخاطب	یازی ویره سك	سویله یی ویره سك	سویلشی ویره سك	سویلنی ویره سك	اغسه یی ویره سك	کولومسه یی ویره سك	طوغوری ویره سك	امزری ویره سك
متکلم	یازی ویره یم	سویله یی ویره یم	سویلشی ویره یم	سویلنی ویره یم	اغسه یی ویره یم	کولومسه یی ویره یم	طوغوری ویره یم	امزری ویره یم
جمع غائب	یازی ویره لر	سویله یی ویره لر	سویلشی ویره لر	سویلنی ویره لر	اغسه یی ویره لر	کولومسه یی ویره لر	طوغوری ویره لر	امزری ویره لر
مخاطب	یازی ویره سکز	سویله یی ویره سکز	سویلشی ویره سکز	سویلنی ویره سکز	اغسه یی ویره سکز	کولومسه یی ویره سکز	طوغوری ویره سکز	امزری ویره سکز
متکلم	یازی ویره لم	سویله یی ویره لم	سویلشی ویره لم	سویلنی ویره لم	اغسه یی ویره لم	کولومسه یی ویره لم	طوغوری ویره لم	امزری ویره لم
	المزید فیه در	المزید فیه التا	المزید فیه الشین ودر	المزید فیه النون ودر	المزید فیه سه والتا	المزید فیه مسه والتا	المزید فیه ار والتا	المزید فیه زر والتا
مفرد غائب	یازدری ویره	سویله دی ویره	سویلشدری ویره	سویلندری ویره	اغسه دی ویره	کولومسه دی ویره	طوغوردی ویره	امزردی ویره
	المزید فیه در والتا	المزید فیه التا ودر	المزید فیه الشین ودر والتا	المزید فیه النون ودر والتا	المزید فیه سه والتا ودر	المزید فیه مسه والتا ودر	المزید فیه ار والتا ودر	المزید فیه زر والتا ودر
مفرد غائب	یازدردی ویره	سویله تدی ویره	سویلشدردی ویره	سویلندردی ویره	اغسه تدری ویره	کولومسه تدی ویره	طوغورتدی ویره	امزرتدی ویره
	المزید فیه در والتا ودر	المزید فیه التا ودر والتا	المزید فیه الشین ودر والتا	المزید فیه النون ودر والتا	المزید فیه سه والتا ودر والتا	المزید فیه مسه والتا ودر والتا	المزید فیه ار والتا ودر والتا	المزید فیه زر والتا ودر والتا
مفرد غائب	یازدرتدی ویره	سویله تدردی ویره	سویلندرتدی ویره	سویلندرتدی ویره	اغسه تدردی ویره	کولومسه تدردی ویره	طوغورتدردی ویره	امزرتدردی ویره

المجهول الوحودی

مفرد	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	یازیلی ویره	سویلەنی ویره	سویلەنشیلی ویره	سویلەنیلی ویره	اغسەدنی ویره	کولونساقی ویره	طوغودیلی ویره	امرزیلی ویره	غائب
جمع	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	یازدریلی ویره	سویلەدیلی ویره	سویلەندریلی ویره	سویلەندریلی ویره	اغسەدیلی ویره	کونوسەندیلی ویره	طوغوردیلی ویره	امرزدیلی ویره	غائب

❊ تنبیهات ❊ ❊ تنبیه اول ❊ فعل امر مرکب اضافی وسائرلری فعل امر بسیط مثالی ایکی قسم اولوب قسم اول انجق مفرد مخاطب ومفرد غائب وجمع مخاطب وجمع غائب اولدیغی وقسم ثانی هم مفرد غائب ومفرد مخاطب وجمع غائب وجمع مخاطب وهمده متکلم وحده ومتکلم مع الغیر اولدیغی امثلهٔ مسرودەدن مستبان ومقصد ثانینك اون برنجی بابندن ظاهر ونمایان اولور ❊ تنبیه ثانی ❊ (اه ایله ده دن) حرفلریله مطرف اولان مفاعیل ومتعلقات فعل نائب فاعل اولدقلری صورتده اوحرفلری حذف ایله متعلقات مذکورەیی افعال مجهولەیه ایصال ممتنع اولدیغی مزیدفیه النون ومزیدفیه اللام بابلرندن بدیدار ومزیدفیه الشین ومزیدفیه النون ومزید فیه سه ومزید فیه مسه قسملری ایسه نون ولام مجهولیەلردن برینك التحاقیله مجهول اولدقلری تقدیرجه نائب فاعللری حروف اربعهٔ مذکورەایله مطرف مفاعیل ومتعلقات فعل اوله جغی درکار اولمغین اشبودرت قسم مزید فیهلرك مجهوللرنده انجق مفرد غائب قسمی اولوب مفرد مخاطب ومفرد متکلم وجمع غائب وجمع مخاطب وجمع متکلم صیغەلری بولنەمیەجغی ظاهر وآشکار اولور بوصورتده فعل امر مرکب اضافیدن قسم اولك صیغ مختلف العنوانانی بیك ایکی یوز نوع اولوب ایکی یوز طقسان بش نوعی مفرد مخاطب واوچیوز اون بش نوعی مفرد غائب وایکیوز طقسان بش نوعی جمع مخاطب وایکیوز طقسان بش نوعی جمع غائب صیغەلری اولور وقسم ثانینك صیغی دخی بیك یدیوز طقسان نوع اولوب اوچیوز اون بش نوعی مفرد غائب وایکیوز طقسان بش نوعی مفرد مخاطب وایکیوز طقسان بش نوعی مفرد متکلم وایکیوز طقسان بش نوعی جمع غائب وایکیوز طقسان بش نوعی جمع مخاطب وایکیوز طقسان بش نوعی جمع متکلم صیغەلری اولمغله فعل امر مرکب اضافینك مجموع صیغ مختلف العنوانانی ایکیبیك طقوز یوز طقسان نوع اولور

المعلوم الوجودی

صدر مشتق من الامر مفرد لمخاطب المرکب الاضافی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
جمع	یازی ویرمك	سویلەنی ویرمك	[illegible]	[illegible]	اغسەدی ویرمك	کولونسەیی ویرمك	طوغوری ویرمك	امرزی ویرمك	غائب

مصدر مخفف مشتق من الامر المذکور

«	یازی ویرمه	سویلەیی ویرمه	سویلەشی ویرمه	سویلەنی ویرمه	اغسەیی ویرمه	کولونسەیی ویرمه	طوغوری ویرمه	امرزی ویرمه	«

حاصل مصدر مشتق من الامر المذکور

«	یازی ویریش	سویلەیی ویریش	سویلەشی ویریش	سویلەنی ویریش	اغسەیی ویریش	کولونسەیی ویریش	طوغوری ویریش	امرزی ویریش	«

فعل حال مشتق من الامر المذكور

»	يازی ويريور	سويله‌يی ويريور	سويله‌شی ويريور	سويله‌نی ويريور	اغسه‌يی ويريور	كولومسه‌يی ويريور	طوغودی ويريور	امزدی ويريور	«

مستقبل مرجو النسبه مشتق من الامر المذكور

»	يازی ويرير	سويله‌يی ويرير	سويله‌شی ويرير	سويله‌نی ويرير	اغسه‌يی ويرير	كولومسه‌يی ويرير	طوغودی ويرير	امزدی ويرير	«

مستقبل مجزوم النسبه مشتق من الامر المذكور

»	يازی ويره‌جك	سويله‌يی ويره‌جك	سويله‌شی ويره‌جك	سويله‌نی ويره‌جك	اغسه‌يی ويره‌جك	كولومسه‌يی ويره‌جك	طوغودی ويره‌جك	امزدی ويره‌جك	«

مستقبل مؤكد النسبه مشتق من الامر المذكور

»	يازی ويريسر	سويله‌يی ويريسر	سويله‌شی ويريسر	سويله‌نی ويريسر	اغسه‌يی ويريسر	كولومسه‌يی ويريسر	طوغودی ويريسر	امزدی ويريسر	«

فعل مربع النسبه مشتق من الامر المذكور

»	يازی ويرملی	سويله‌يی ويرملی	سويله‌شی ويرملی	سويله‌نی ويرملی	اغسه‌يی ويرملی	كولومسه‌يی ويرملی	طوغودی ويرملی	امزدی ويرملی	«

صفة حادثة مشتقة من الامر المذكور

»	يازی ويران	سويله‌يی ويران	سويله‌شی ويران	سويله‌نی ويران	اغسه‌يی ويران	كولومسه‌يی ويران	طوغودی ويران	امزدی ويران	«

ماضی محسوس النسبه مشتق من الامر المذكور

»	يازی ويردی	سويله‌يی ويردی	سويله‌شی ويردی	سويله‌نی ويردی	اغسه‌يی ويردی	كولومسه‌يی ويردی	طوغودی ويردی	امزدی ويردی	«

ماضی منقول النسبه مشتق من الامر المذكور

»	يازی ويرمش	سويله‌يی ويرمش	سويله‌شی ويرمش	سويله‌نی ويرمش	اغسه‌يی ويرمش	كولومسه‌يی ويرمش	طوغودی ويرمش	امزدی ويرمش	«

فعل مثلث النسبه مشتق من الامر المذكور

»	يازی ويرسه	سويله‌يی ويرسه	سويله‌شی ويرسه	سويله‌نی ويرسه	اغسه‌يی ويرسه	كولومسه‌يی ويرسه	طوغودی ويرسه	امزدی ويرسه	«

معلوم اوله‌كه مصدر اصلی ايله مصدر مخفف (الاسماء الظواهر كلها غيب) مصداقنجه انجق غائب واسم جنسدن اولدقلری جهتيله انجق مفرد اولدقلرندن هر برينك صيغ مختلف العنواناتی امر غائب مثللی اوچيوز اون بش نوع اولوب يوز اللی بش نوعی معلوم وجودی وعدمی ويوز التمش نوعی مجهول وجودی وعدمی اولور وحاصل مصدر مفرد غائب اولديغی كبی جمع غائب دخی اولديغندن بونك صيغ مختلف العنواناتی التيوز اوتوز نوع اولوب اوچيوز اون نوعی معلوم وجودی وعدمی واوچيوز يكرمی نوعی مجهول وجودی وعدمی اولور وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤكد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضی منقول النسبه اخرلرينه (لر) حرفنك التحاقی و (ام از سك سكز) ضمائرينك اتصاللريله وماضئ محسوس النسبه ايله فعل مثلث النسبه دخی ينه اخرلرينه (لر) حرفنك التحاقی و (م ق ك يا ك كز) ضمائرينك اتصاللريله فعل امرك قسم ثانيسی مثللی مفرد غائب ومتكلم ومخاطب وجمع غائب ومتكلم ومخاطب قسملرينه منقسم اولمغين اشبو مشتقات تسعه‌دن هر برينك صيغ مختلف العنواناتی فعل امردن قسم ثانينك صيغی مثللی بيك يديوز طقسان نوع اولمغله فعل مركب اضافی نوعندن معانئ متنوعهٔ مطلوبه‌يی افاده ايدن صيغ مختلفه‌نك كافهٔ اقسامی يكرمی بيك اوچيوز اللی نوع اولديغی مستبان اولور ❊ ايكنجی باب ❊ امر حاضر مركب استمراریٔ انتشارينك وامر مركب مذكوردن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤكد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضئ محسوس النسبه وماضئ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صيغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بيانده‌در معلوم اوله‌كه هرقنغی بر حدثك زمان مبهمه شيوع وانتشاری وجهله مستمراً صدور وحدوثی برذاتدن طلب اولندجغی وقتده اوحدثی متضمن اولان امر حاضرك اخرينه ديكر متضمن اولديغی نسبتله زمانی حقيقة وياحكماً تجريد ايدن (اوب) حرفنی يالفظاً وياتقديراً ضم والحاقدن صكره افعال ناقصهٔ ثمانيه‌دن (طور يات) امرلرندن برينی وصل ايدرلر (يازوب طورمه سويله‌يوب ياتمه يازطور سويله يات) كبی بونلردن مثالين اخيرين فی الاصل (يازوب طور سويله‌يوب يات) اولمغين

اوب) حرفی حذف وتقدیر اوتنمش اولور ایدی (اوب) حرفی ایکی فعلك بیننی توسط ایدوب اکرچه بحسب الوضع الاول ماقبلنده‌کی امر حاضرك مدلولی اولان حدثی مابعدنده‌کی فعلك متضمن اولدیغی حدثله علی وجه الاتصال والاتحاد برذاتده اجتماعلرینی افاده ایتمکله ایکی وصفی برذاتده قبل الربط جمع ایدن واو عاطفهٔ عربیه مؤداسنی تأدیه ایتمکین اداة تحد فعلین مختلفین عنوانیله عاطفه وماقبلنده‌کی فعل معطوف ومابعدنده‌کی فعل دخی معطوف علیه اولورلرسه‌ده (الطبیب یجیٔ ویذهب والمریض یأکل ویشرب) کبی که طبیب کیدوب کلیور خسته‌ده ییوب ایچیور دیمکدر لکن (اوب) حرفنك مابعدنده‌کی فعل افعال ناقصه‌دن (طور یات) امرلرندن بری اولدیغی صورتده اول امرلر بحسب الوضع الثانی مفهوملرنده مستقل حدثدن منسلخ اولمغین وبو جهتله (طوریات) امرلرنده معطوف علیه اولمغه صالح حدث بولنمدیغین (اوب) حرفی عاطفه وماقبلی معطوف ومابعدی معطوف علیه اولمیوب مجموع مرکب فعل واحد استمراری اولور محصول کلام بودرکه (اوب) حرفنك لاحق اولدیغی امر حاضر توطئه‌ده بیان اولندیغی اوزره کرك بسیط اولسون کرك امر مرکب اضافی اولسون کرك امر مرکب اضافیٔ مکرر العمل اولسون مابعدنده‌کی فعل یا (طور یات) امرلرندن بری اولور (یازوب طورمه سویله‌یی ویروب یاتمه کولی کولی‌ویروب طورمه) کبی ویاخود دیکر امرلردن بری اولور (کولوب کله اوقوبی ویروب کولمه) کبی اکر (طور یات) امرلرندن بری اولورسه (اوب) حرفنك ماقبلی انجق حدثه ومابعدی دخی اول حدثده کائن استمراره ونسبت امریه ایله زمانه دلالت ایتمکین مجموع مرکب فعل واحد استمراری اولور واکر دیکر امرلردن بری اولورسه (اوب) حرفی ماقبلنك متضمن اولدیغی حدثله مابعدینك متضمن اولدیغی حدثی جمع ایدوب حدث واحد مشابه‌سنده قیلدقدن صکره برذاته منسوبیتنی افاده ایتمکله عاطفه اولوب ماقبلی معطوف ومابعدی معطوف علیه اولور پس اشعار اولندیغی اوزره (اوب) حرفی واسطه‌سیله ترکب ایدن فعللر بحسب المعنی ایکی قسم اولوب بحسب الاستعمال دخی اوچ جهتله فرق وتمییز اولنورلر ﴿ جهت اولی ﴾ (اوب) حرفنك مابعدی (طور یات) امرلرندن بری اولدیغی صورتده امرین مرقومین مفهوملرنده مستقل حدثدن منسلخ اولمغین (مه) حرفندن بشقه حروف مغیرة الاحداثك لحوق وانضمامریله مزید فیه اولمزلر اما (اوب) حرفنك مابعدی امرین مذکورینك غیری اولدیغی صورتده اولنلر مفهوملرنده مستقل حدثی متضمن اولمغله ماقبلنه لاحق اولان حروف مغیرة الاحداث مابعدینه دخی لاحق اولور (کوارشدروب اغله‌تدرمه) کبی ﴿ جهت ثانیه ﴾ حروف مغیرة الاحداثدن (مه) حرفی (اوب) حرفنك مابعدنده‌کی امره لاحق اولدیغی صورتده اکر اول امر (طور یات) امرلرندن بری ایسه حروف مغیرة الاحداث کبی ماقبلنده‌کی امرك متضمن اولدیغی حدثك قیدی اولمریله نفی انجق اول امرلرك مدلوللری اولان معنای استمراره مسلط وراجع اولوب مقید مسکوت عنه اولور (یازوب طورمه سویله‌یوب یاتمه) کبی بونلر مرة بعد اخری (یازمه سویله‌مه) دیمك اولور یوقسه (هیچ یازمه سویله‌مه) دیمك اولمز اما اکر اول امر (طور یات) امرلرینك غیری اولورسه بوصورتده (اوب) حرفنك ماقبلی معطوف ومابعدی معطوف علیه اولمغین ومعطوف ایسه نفی خصوصنده دخی معطوف علیهه تبعیت ایدرك منفی اولمق اقتضا ایتمکین (مه) حرفی لاحق اولدیغی معطوف علیهه مسلط اولدیغی کبی معطوفه دخی مسلط اولور (کیدوب کله اوقویوب یازمه) کبی بونلر (هم کیتمه وهم کله وهم اوقومه وهم یازمه) دیمك اولور ﴿ جهت ثالثه ﴾ (اوب) حرفنك مابعدی (طور یات) امرلرندن بری اولدیغی صورتده آنفا ذکر اولندیغی اوزره حروف مغیرة الاحداث منزله‌لرنده اولمریله وبوجهتله ماقبلنده‌کی امرك جزئی منزله‌لرنده بولنمریله (طور یات) امرلریله (اوب) حرفنك میانرینی کلمهٔ اخری ایله فصل جائز اولمز اما (اوب) حرفنك مابعدنده‌کی امر (طور یات) امرلرینك غیری اولدیغی صورتده معطوف ومعطوف علیهدن هربری من جهة موصول ومن جهة مفصول اولمغین میانلرینی کلمهٔ اخری ایله فصل جائز اولور (زید کیدوب برقاچ کون صکره کله‌جکدر) کبی ﴿ احکام مشترکه ﴾ معلوم اوله‌که (اوب) حرفنك مابعدنده‌کی فعل کرك (طور یات)

امرلرندن ومشتقاتلرندن بری اولسون کرك بشقه امرلردن ومشتقاتلرندن بری اولسون بعض صورتده اولحرفی حذف وتقدیر واجب اولور وبعض صورتده ذکر واجب اولور وبعض صورتده ذکر وتقدیر جائز اولور تفصیل بوکه (اوب) حرفنك مابعدنده‌کی امر یا عدمی اولور ویا وجودی اولور ووجودی اولدیغی صورتده حرف مرقومك ماقبلنده‌کی امر حاضر دخی یا عدمی اولور ویاخود وجودی اولور اکر (اوب) حرفنك مابعدنده‌کی امر عدمی اولورسه حرف مرقومی بحسب السماع ذکر واجب اولور (یازوب طورمه سویله‌یوب یاتمه کولوب کلمه) کبی وکذا امرعدمیٔ مرقوم اخرینه حروف مغیرة النسبه‌دن مارالذکر (مق یا مك مه اش ابور ز جق یا جك ایسر مه‌لی ءان) حرفلری و (ایدی ایمش ایسه) فعللری لاحق اولوب اول امرك صیغه‌سی مارالذکر اون ایکی نوع مشتقاته تبدیل وتحویل اولنورسه (اوب) حرفنی ینه ذکر واجب اولور (یازوب طورمه‌مق کیدوب کلمه‌مك سویله‌یوب طورمه‌مه کیدوب طورمه‌یش باقوب طورمه‌یور کولوب اغله‌مز اوتوروب طورمه‌یه‌جق کیدوب کلمه‌یه‌جك باقوب طورمه‌یسردر یازوب طورمه‌مه‌لی سویله‌یوب طورمه‌یان اوقویوب طورمه‌دی یوب ایچمه‌مش سویله‌یوب طورمه‌سه) کبی و (اوب) حرفنك مابعدنده‌کی امر اکر وجودی وماقبلنده‌کی امر اکر عدمی اولورسه حرف مرقومی حذف وتقدیر واجب اولور (طورمه کل سویله‌مه طور) کبی بونلرده قیاس اولان (طورمه‌یوب کل سویله‌مه‌یوب طور) اولوب (اوب) حرفی سماعاً حذف وتقدیر اولنمغله (اوب) حرفنك تقدیر اولندیغی امر حکماً نسبت امریه‌دن وزماندن منسلخ اولور وکذا امر وجودیٔ مذکورك اخرینه (ایدی ایمش ایسه) فعللری لاحق اولورسه ینه حرف مرقومی سماعاً حذف واجب اولور شوقدرکه (اوب) حرفی معطوف معطوف علیه جنسندن اولدیغنی افاده واشعار ایتمکله حذف اولندیغی صورتده معطوف علیهه لاحق اولان حروف مغیرة النسبه و (ایدی ایمش ایسه) فعللری معطوفه دخی لاحق اولور (یازمه‌دی طوردی سویله‌مه‌مش طورمش اویومه‌سه طورسه) کبی بونلرده قیاس اولان دخی (یازمه‌یوب طوردی سویله‌مه‌یوب طورمش اویومه‌یوب طورسه) اولمغله (اوب) حرفی وجوباً سماعاً حذف وتقدیر اولنمغله معطوفلر متضمن اولدقلری نسبتدن وزماندن حکماً منسلخ اولورلر اما امر وجودیٔ مذکور اخرینه مارالذکر حروف مغیرة النسبه‌نك لحوق وانضماملری ایله مشتقات تسعهٔ باقیه‌دن برینه اصاغه وافراغ اولنورسه (اوب) حرفنی ذکر واجب اولور (یازمه‌یوب طورمق سویله‌مه‌یوب کلمه اوقومه‌یوب طوریش اویومیوب طوریور اوقومه‌یوب طورور اویومه‌یوب طوره‌جق سویله‌مه‌یوب طوریسردر سویله‌مه‌یوب کلمه‌لی اوقومه‌یوب طوران) کبی واکر (اوب) حرفنك ماقبلنده‌کی امر دخی مابعدنده‌کی امر کبی وجودی اولورسه حرف مرقومی ینه حذف وتقدیر واجب اولور (یاز طور سویله یات کیت کل) کبی بونلرده دخی قیاس اولان (یازوب طور سویله‌یوب یات کیدوب کل) اولوب وجوباً سماعاً (اوب) حرفی حذف وتقدیر اولنمشدر وکذا امر معطوف علیهك اخرینه (ایدی ایمش ایسه) فعللری لاحق اولورلرسه حرف مرقومی ینه حذف وتقدیر واجب اولوب اشبو حذف سببیله افعال ثلثهٔ مرقومه‌یی معطوفه دخی ضم والحاق لازم اولور (یازدی طوردی سویله‌مش طورمش اغله‌سه یاتسه) کبی بونلر دخی فی الاصل (یازوب طوردی سویله‌یوب طورمش اغله‌یوب یاتسه) اولمش اولورلر اما امر معطوف علیه مرقومك اخرینه مارالذکر حروف مغیرة النسبه‌دن (ابور ایسر) حرفلری لاحق اولورلرسه (اوب) حرفنی حذف وتقدیر واجب وباقی یدی نوع حروف مغیرة النسبه‌دن بری لاحق اولورسه حرف مرقومی هم ذکر جائز اولور وهمده حذف وتقدیر جائز اولور (اوب) حرفنی تقدیر صورتنده حروف مغیرة النسبه‌یی معطوفده دخی ذکر واجب ولازم اولور (یازوب طوریور سویله‌یوب طورمق سویله‌مك طورمق سویله‌یوب طورور سویلر طورور سویله‌یوب طوره‌جق سویله‌یه‌جك طوره‌جق سویله‌یوب طورمه‌لی سویله‌مه‌لی طورمه‌لی سویله‌یوب طوران سویله‌یان طوران) کبی

المعلوم الوجودى
فعل امر مركب استمرارئ انتشارى

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	ياز طور ياز يات	سويله طور سويله يات	سويلەش طور سويلەش يات	سويلەن طور سويلەن يات	اغسه طور اغسه يات	كولومسه طور كولومسه يات	طوغور طور طوغور يات	امزر طور امزر يات

المعلوم العدمى باعتبار الجزؤ الاول

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	يازمه طور يازەمه طور	سويلەمه طور سويلەيەمه طور	سويلەشمه طور سويلەشەمه طور	سويلەنمه طور سويلەنەمه طور	اغسەمه طور اغسەيەمه طور	كولومسەمه طور كولومسەيەمه طور	طوغورمه طور طوغورەمه طور	امزرمه طور امزرەمه طور

المعلوم العدمى باعتبار الجزؤ الثانى

[illegible]	يازوب طورمه يازوب طورەمه	سويلەيوب طورمه سويلەيوب طورەمه	سويلەشوب طورمه سويلەشوب طورەمه	سويلەنوب طورمه سويلەنوب طورەمه	اغسەيوب طورمه اغسەيوب طورەمه	كولومسەيوب طورمه كولومسەيوب طورەمه	طوغوروب طورمه طوغوروب طورەمه	امزروب طورمه امزروب طورەمه

المعلوم الوجودى
مصدر مشتق من الامر المركب المذكور

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	يازوب طورمق	سويلەيوب طورمق	سويلەشوب طورمق	سويلەنوب طورمق	اغسەيوب طورمق	كولومسەيوب طورمق	طوغوروب طورمق	امزروب طورمق

محذوف منه حرف اوب

[illegible]	يازمق طورمق	سويلەمك طورمق	سويلەشمك طورمق	سويلەنمك طورمق	اغسەمق طورمق	كولومسەمك طورمك	طوغورمق طورمق	امزرمك طورمق

المعلوم العدمى باعتبار الجزؤ الاول

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	يازمەيوب طورمق يازەمەيوب طورمق	سويلەمەيوب طورمق سويلەيەمەيوب طورمق	سويلەشمەيوب طورمق سويلەشەمەيوب طورمق	سويلەنمەيوب طورمق سويلەنەمەيوب طورمق	اغسەمەيوب طورمق اغسەيەمەيوب طورمق	كولومسەمەيوب طورمق كولومسەيەمەيوب طورمق	طوغورمەيوب طورمق طوغورەمەيوب طورمق	امزرمەيوب طورمق امزرەمەيوب طورمق

المعلوم العدمى باعتبار الجزؤ الثانى

یازوب طور مدمق	سویله‌یوب طورمه‌مق	سویله‌شوب طورمه‌مق	سویله‌نوب طورمه‌مق	اغسه‌یوب طورمدمق	كولومه‌یوب طورمدمق	طوغوروب طورمه‌مق	امزروب طور مدمق
یازوب طوره مدمق	سویله‌یوب طوره‌مه‌مق	سویله‌شوب طوره‌مه‌مق	سویله‌نوب طوره‌مه‌مق	اغسه‌یوب طوره‌مه‌مق	كولومسه‌یوب طوره‌مه‌مق	طوغوروب طوره‌مه‌مق	امزروب طوره مدمق

المعلوم الوجودى

مصدر مخفف مشتق من الامر المركب المذكور

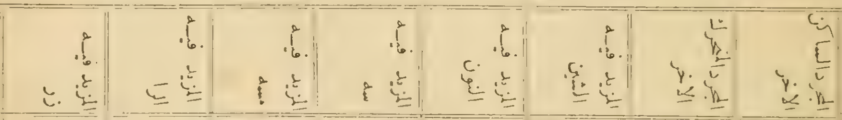

یازوب طورمه	سویله‌یوب طورمه	سویله‌شوب طورمه	سویله‌نوب طورمه	اغسه‌یوب طورمه	كولومسه‌یوب طورمه	طوغوروب طورمه	امزروب طورمه

محذوف منه حرف اوب

«	یازمه طورمه	سویله‌مه طورمه	سویله‌شمه طورمه	سویله‌نمه طورمه	اغسه‌مه طورمه	كولومسه‌مه طورمه	طوغورمه طورمه	امزرمه طورمه	«

حاصل مصدر مشتق من الامر المذكور

«	یازوب طوریش	سویله‌یوب طوریش	سویله‌شوب طوریش	سویله‌نوب طوریش	اغسه‌یوب طوریش	كولومسه‌یوب طوریش	طوغوروب طوریش	امزروب طوریش	«

محذوف منه حرف اوب

«	یازیش طوریش	سویله‌یش طوریش	سویله‌شیش طوریش	سویله‌نیش طوریش	اغسه‌یش طوریش	كولومسه‌یش طوریش	طوغوریش طوریش	امزریش طوریش	«

فعل حال مشتق من الامر المذكور

«	یازوب طوریور	سویله‌یوب طوریور	سویله‌شوب طوریور	سویله‌نوب طوریور	اغسه‌یوب طوریور	كولومسه‌یوب طوریور	طوغوروب طوریور	امزروب طوریور	«

مستقبل مرجو النسبه مشتق من الامر المذكور

«	یازوب طورور	سویله‌یوب طورور	سویله‌شوب طورور	سویله‌نوب طورور	اغسه‌یوب طورور	كولومسه‌یوب طورور	طوغوروب طورور	امزروب طورور	«

محذوف منه حرف اوب

«	یازار طورور	سویله‌ر طورور	سویله‌شور طورور	سویله‌نور طورور	اغسه‌ر طورور	كولومسه‌ر طورور	طوغورير طورور	امزرير طورور	«

مستقبل مجزوم النسبه مشتق من الامر المذكور

«	یازوب طوره‌جق	سویله‌یوب طوره‌جق	سویله‌شوب طوره‌جق	سویله‌نوب طوره‌جق	اغسه‌یوب طوره‌جق	كولومسه‌یوب طوره‌جق	طوغوروب طوره‌جق	امزروب طوره‌جق	«

محذوف منه حرف اوب

«	یازه‌جق طوره‌جق	سویله‌یه‌جك طوره‌جق	سویله‌شه‌جك طوره‌جق	سویله‌نه‌جك طوره‌جق	اغسه‌یه‌جق طوره‌جق	كولومسه‌یه‌جك طوره‌جق	طوغوره‌جق طوره‌جق	امزره‌جك طوره‌جق	«

مستقبل مؤكد النسبه مشتق من الامر المذكور

«	یازوب طوریسر	سویله‌یوب طوریسر	سویله‌شوب طوریسر	سویله‌نوب طوریسر	اغسه‌یوب طوریسر	كولومسه‌یوب طوریسر	طوغوروب طوریسر	امزروب طوریسر	«

فعل مربع النسبه مشتق من الامر المذکور

»	یازوب طورملی	سویله یوب طورملی	سویله شوب طورملی	سویله نوب طورملی	اغسه یوب طورملی	کولومسه یوب طورملی	طوغوروب طورملی	امزروب طور مه‌لی	»

محذوف منه حرف اوب

»	یازمه‌لی طور مه‌لی	سویله‌مه‌لی طورمه‌لی	سویله شمه‌لی طورمه‌لی	سویله نمه‌لی طورمه‌لی	اغسه‌مه‌لی طورمه‌لی	کولومسه‌مه‌لی طورمه‌لی	طوغورمه‌لی طورمه‌لی	امزرمه‌لی طور مه‌لی	»

صفة حادثة مشتقة من الامر المذکور

»	یازوب طوران	سویله یوب طوران	سویله شوب طوران	سویله نوب طوران	اغسه یوب طوران	کولومسه یوب طوران	طوغوروب طوران	امزروب طو ران	»

محذوف منه حرف اوب

»	یازان طوران	سویله‌یان طو ران	سویله شان طوران	سویله نان طو ران	اغسه‌یان طو ران	کولومسه‌یان طوران	طوغوران طو ران	امزران طوران	»

ماضی محسوس النسبه مشتق من الامر المذکور

»	یازدی طوردی	سویله دی طوردی	سویله شدی طوردی	سویله ندی طوردی	اغسه دی طوردی	کولومسه دی طوردی	طوغوردی طوردی	امزردی طور دی	»

المعلوم العدمی باعتبار الجزؤ الاول

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مع	یازمه‌دی طور دی یازمه‌دی طور دی	سویله مه‌دی طوردی سویله یه مه‌دی طوردی	سویله شمه‌دی طوردی سویله شه مه‌دی طوردی	سویله نمدی طوردی سویله نه مه‌دی طوردی	اغسه مه‌دی طوردی اغسه یه مه‌دی طوردی	کولومسه مه‌دی طوردی کولومسه یه مه دی طوردی	طوغورمه‌دی طوردی طوغوره مه‌دی طوردی	امزرمه‌دی طوردی امزره‌مه‌دی طوردی	[illegible]

المعلوم العدمی باعتبار الجزؤ الثانی

»	یازوب طور مه‌دی یازوب طوره مه‌دی	سویله یوب طورمه‌دی سویله یوب طوره‌مه‌دی	سویله شوب طورمه‌دی سویله شوب طوره‌مه‌دی	سویله نوب طورمه‌دی سویله نوب طوره‌مه‌دی	اغسه یوب طورمه‌دی اغسه یوب طوره‌مه‌دی	کولومسه یوب طورمه‌دی کولومسه یوب طوره‌مه‌دی	طوغوروب طورمه‌دی طوغوروب طوره‌مه‌دی	امزروب طور مه‌دی امزروب طو ره‌مه‌دی	»

المعلوم الوجودی

ماضی منقول النسبه مشتق من الامر المذکور

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	یازمش طور مش	سویله مش طورمش	سویله شمش طورمش	سویله نمش طورمش	اغسه مش طورمش	کولومسه مش طورمش	طوغورمش طورمش	امزرمش طور مش	[illegible]

المعلوم العدمی

باعتبار الجزؤ الاول

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	یازمه‌مش طورمش یازمه‌مه‌مش طورمش	سویله‌مه‌مش طورمش سویله‌یه‌مه‌مش طورمش	سویله‌شمه‌مش طورمش سویله‌شه‌مه‌مش طورمش	سویله‌نمه‌مش طورمش سویله‌نه‌مه‌مش طورمش	اغسه‌مه‌مش طورمش اغسه‌یه‌مه‌مش طورمش	کولومسه‌مه‌مش طورمش کولومسه‌یه‌مه‌مش طورمش	طوغورمه‌مش طورمش طوغوره‌مه‌مش طورمش	امزرمه‌مش طورمش امزره‌مه‌مش طورمش	[illegible]

المعلوم العدمی باعتبار الجزؤ الثانی

«	یازوب طورمه‌مش یازوب طوره‌مه‌مش	سویله‌یوب طورمه‌مش سویله‌یوب طوره‌مه‌مش	سویله‌شوب طورمه‌مش سویله‌شوب طوره‌مه‌مش	سویله‌نوب طورمه‌مش سویله‌نوب طوره‌مه‌مش	اغسه‌یوب طورمه‌مش اغسه‌یوب طوره‌مه‌مش	کولومسه‌یوب طورمه‌مش کولومسه‌یوب طوره‌مه‌مش	طوغوروب طورمه‌مش طوغوروب طوره‌مه‌مش	امزروب طورمه‌مش امزروب طوره‌مه‌مش	«

المعلوم الوجودی

فعل مثلث النسبه مشتق من الامر المذکور

	[illegible]	المجرد	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	یازسه طورسه یازسه یاتسه	سویله‌سه طورسه سویله‌سه یاتسه	سویله‌شسه طورسه سویله‌شسه یاتسه	سویله‌نسه طورسه سویله‌نسه یاتسه	اغسه‌سه طورسه اغسه‌سه یاتسه	کولومسه‌سه طورسه کولومسه‌سه یاتسه	طوغورسه طورسه طوغورسه یاتسه	امزرسه طورسه امزرسه یاتسه	[illegible]

❋ تنبیهات ❋ ❋ تنبیه اول ❋ فعل امر مرکب استمراری دخی فعل امر مرکب اضافی مثللی ایکی قسم اولدیغی وقسم اولك صیغ مختلف العنواناتی بیك ایکیوز نوع اولوب ایکیوز طقسان بش نوعی مفرد مخاطب واوچیوز اون بش نوعی مفرد غائب وایکیوز طقسان بش نوعی جمع مخاطب وایکیوز طقسان بش نوعی دخی جمع غائب صیغه‌لری اولدیغی وقسم ثانینك صیغی دخی بیك یدی یوز طقسان نوع اولوب اوچیوز اون بش نوعی مفرد غائب وایکیوز طقسان بش نوعی مفرد مخاطب وایکیوز طقسان بش نوعی مفرد متکلم وایکیوز طقسان نوعی جمع غائب وایکیوز طقسان بش نوعی جمع مخاطب وایکیوز طقسان بش نوعی جمع متکلم صیغه‌لری اولدیغی وبوجهتله فعل امر مرکب استمراریٔ انتشارینك دخی کافهٔ صیغی ایکی بیك طقوز یوز طقسان نوع اوله‌جغی امثلهٔ مسروده‌دن مستبان وفعل امر مرکب اضافی بابندن ظاهر ونمایان اولور ❋ تنبیه ثانی ❋ فعل امر مرکب استمراریٔ انتشارینك ایکی بیك طقوز یوز طقسان نوع صیغندن بیك یوز طقسان التی نوعنده (اوب) حرفنی ذکر وباقی بیك یدیوز طقسان درت نوعنده تقدیر واجب اولدیغی امثلهٔ مسروده‌دن مستبان وابتداء بابده واقع تقریردن نمایان اولور ❋ تنبیه ثالث ❋ مصدراصلی ایله مصدر مخففدن هربرینك اوچیوز اونبش نوع مفرد غائب صیغه‌سی اولدیغی والتمش اوچ صیغه‌سنده (اوب) حرفنی هم ذکر وهم تقدیر جائز اولوب باقی ایکیوز اللی اوچ صیغه‌سنده ذکر واجب اولدیغی وحاصل مصدرك

دخی اوچیوز اون بش نوع مفرد غائب واوچیوز اون بش نوع جمع غائب صیغه‌سی اولوب یوز یکرمی ایکی نوعنده (اوب) حرفنی ذکر وتقدیر جائز وباقی درتیوز طقسان نوعنده ذکر واجب ایدیکی امثلهٔ مسروده‌دن وابتداء بابده واقع تقریردن ظاهر اولور ﴿ تنبیه رابع ﴾ مشتقات تسعهٔ مذکوره‌دن هربرینك صیغ مختلف العنواناتی فعل امرك قسم ثانیسی مثللی بیك یدییوز طقسان نوع اولوب بونلردن فعل حال ایله مستقبل مؤکد النسبه‌نك کافهٔ صیغنده (اوب) حرفنی ذکر واجب ایدیکی ومستقبل مرجو النسبه ومجزوم النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه‌دن هربرینك اوچیوز اللی سکز نوع صیغه‌سنده ذکر وتقدیر جائز وباقی بیك درتیوز اوتوز ایکی نوع صیغه‌سنده ذکر واجب ایدیکی وماضیٔ محسوس النسبه ومنقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌دن هربرینك یدییوز اون التی نوع صیغه‌سنده ذکر واجب وبیك یتمش درت نوع صیغه‌سنده حذف وتقدیر لازم ولابد ایدیکی کرك امثلهٔ مذکوره‌دن وکرك افادات سابقه‌دن ظاهر وآشکار اولور بوصورتده فعل مرکب استمراریٔ انتشارینك ایکی قسمندن هر برینك مجموع صیغ مختلف العنواناتی فعل مرکب اضافینك صیغی مثللی یکرمی بیك اوچیوز اللی نوعه بالغ اولدیغی مستفاد اولور ﴿ اوچنجی باب ﴾ امر مرکب استمراریٔ توقیتینك وامر مرکب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضی محسوس النسبه وماضی منقول النسبه وفعل مثلث النسبه نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که هرقنغی بر حدثك برامرك وقوعنه دکین مستمراً صدور وحدوثی برذاتدن مطلوب اولدیغی وقتده اول حدثی متضمن اولان امر حاضرك اخرینه دیکر متضمن اولدیغی نسبتله زمانی بالکلیه سلخ وتجرید ایدن (اه) حرفنی ضم والحاقدن صکره (طور وقو) امرلرندن ضم وعلاوه ایدرلر (سویله‌یه‌طور اوقویه‌قو) کبی ایمدی وضع اوله نظراً امر مرکب مرقومك جزؤ اولی حال و(اه) حرفی اداة حال وجزؤ ثانیسی بولنان (طور وقو) امرلری دخی عامل ایسه‌لرده اول امرلر وضع ثانی واستعماله نظراً مفهومنده مستقل حدثدن یعنی حدث منسوب بهدن مجرد ومنسلخ واول حدثك معنای لازمیسی اولوب جزؤ اولك مدلولنده کائن استمرار موقته مستعمل اولمریله وبو جهتله حروف مغیرة الاحداث منزله‌سنده اولمریله مجموع مرکب برحدث استمراریٔ منسوب به ونسبت امریه ایله زمان مستقبله دلالت ایتمکین امر مرکب استمراریٔ توقیتی اسمیله تسمیه وتوسیم اولنمشدر .

المعلوم الوجودی فعل امر مرکب استمراریٔ توقیتی

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
یازه قو یازه‌طور	سویله‌یه قو سویله‌یه طور	سویله‌شه قو سویله‌شه طور	سویله‌نه قو سویله‌نه طور	اغسه‌یه قو اغسه‌یه طور	کولومسه‌یه قو کولومسه‌یه طور	طوغوره قو طوغوره طور	امزره قو امزره‌طور	[illegible]

مصدر مشتق من الامر المذکور

یازه قومق	سویله‌یه قومق	سویله‌شه قومق	سویله‌نه قومق	اغسه‌یه قومق	کولومسه‌یه قومق	طوغوره‌قومق	امزره قومق	غائب

المعلوم العدمی مصدر مخفف مشتق من الامر المذکور

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
یازه‌قومه	سویله‌یه قومه	سویله‌شه قومه	سویله‌نه قومه	اغسه‌یه قومه	کولومسه‌یه قومه	طوغوره قومه	امزره قومه	[illegible]

المعلوم الوجودی حاصل مصدر مشتق من الامر المذکور									
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	یازه قوییش	سویله‌یه قوییش	سویله‌شه قوییش	سویله‌نه قوییش	اغسه‌یه قوییش	کولومسه‌یه قوییش	طوغوره قوییش	امزره قوییش	[illegible]
فعل حال مشتق من الامر المذکور									
«	یازه قویور	سویله‌یه قویور	سویله‌شه قویور	سویله‌نه قویور	اغسه‌یه قویور	کولومسه‌یه قویور	طوغوره قویور	امزره قویور	«
مستقبل مرجو النسبه مشتق من الامر المذکور									
«	یازه قور	سویله‌یه قور	سویله‌شه قور	سویله‌نه قور	اغسه‌یه قور	کولومسه‌یه قور	طوغوره قور	امزره قور	«
مستقبل مجزوم النسبه مشتق من الامر المذکور									
«	یازه قویه‌جق	سویله‌یه قویه‌جق	سویله‌شه قویه‌جق	سویله‌نه قویه‌جق	اغسه‌یه قویه‌جق	کولومسه‌یه قویه‌جق	طوغوره قویه‌جق	امزره قویه‌جق	«
فعل مربع النسبه مشتق من الامر المذکور									
«	یازه قومه‌لی	سویله‌یه قومه‌لی	سویله‌شه قومه‌لی	سویله‌نه قومه‌لی	اغسه‌یه قومه‌لی	کولومسه‌یه قومه‌لی	طوغوره قومه‌لی	امزره قومه‌لی	«
صفة حادثة مشتقة من الامر المذکور									
«	یازه قویان	سویله‌یه قویان	سویله‌شه قویان	سویله‌نه قویان	اغسه‌یه قویان	کولومسه‌یه قویان	طوغوره قویان	امزره قویان	«
ماضی محسوس النسبه مشتق من الامر المذکور									
«	یازه قودی	سویله‌یه قودی	سویله‌شه قودی	سویله‌نه قودی	اغسه‌یه قودی	کولومسه‌یه قودی	طوغوره قودی	امزره قودی	«
ماضی منقول النسبه مشتق من الامر المذکور									
«	یازه قومش	سویله‌یه قومش	سویله‌شه قومش	سویله‌نه قومش	اغسه‌یه قومش	کولومسه‌یه قومش	طوغوره قومش	امزره قومش	«

﴿ تنبیه ﴾ فعل امر مرکب استمراری توقیتنك ایکی قسمندن هر برینك مجموع صیغ مختلفه‌سی فعل مرکب اضافی واستمراری انتشاری مثالی یکرمی بیك اوچیوز اللی نوع اولوب فعل امرك قسم اولنده صیغ مختلفه بیك ایکیوز وقسم ثانیسنده صیغ مختلفه بیك یدییوز طقسان نوع ومصدر اصلینك ومصدر مخففك صیغ مختلفه‌لری اوچیوز اون بشر نوع وحاصل مصدرك صیغی التیوز اوتوز نوع وباقی مشتقات تسعه‌دن هر برینك صیغ مختلفه‌سی دخی فعل امرك قسم ثانیسی مثللی بیك یدییوز طقسان نوع اولدیغی فعل مرکب اضافینك صیغنه تطبیقدن ظاهر اولور

﴿ دردنجی باب ﴾ امر مرکب استقرارینك وامر مرکب استقراریدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومجزوم النسبه ومؤکد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضیٔ محسوس النسبه ومنقول النسبه وفعل ذومعان ثلثه نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که احداث وجودیهٔ قار الذواتدن هرقنغی بر حدثك استقرار وامتدادی طلب اولنه‌جغی وقتده اول حدثی متضمن اولان امر حاضرك اخرینه دیکر متضمن اولدیغی نسبتله زمانی بالکلیه سلخ ایدن (اه) حرفی الحاق اولندقدن صکره افعال ناقصهٔ ثمانیه‌دن (قال) امری ضم وعلاوه اولنور (باقه‌قال) کبی ایمدی امر مرکب مرقومك جزؤ اول بحسب الوضع الاول حال و(اه) حرفی اداة حال و(قال) امری عامل ایسه‌ده (قال) امری بحسب الوضع الثانی حدث منسوب بهدن منسلخ واو لحدثك معنای لازمیسی اولوب جزؤ اولك

مدلولنده کائن استقرار وامتدادی متضمن اولمغله وبو جهتله حروف مغیرة الاحداث منزلەسنده بولنمغله جزؤ اولده عامل اولمغه صلاحیتی قالمدیغی درکار اولمغله امر مرقومه امر مرکب استقراری تسمیه اولنمشدر پس اشعار اولندیغی اوزره (قال) امری حدث قار الذاتی متضمن اولان امر ایله ترکیب اولندیغندن امر مرکب استقراری جزؤ اولی اعتباریله مجرد ومزیدفیه الشین ومزیدفیه النون ومزیدفیه اللام اللزومیه ومزیدفیه سه ومزیدفیه مه وجزؤ اخیری اعتباریله ایکی وجه اوزره مزیدفیه مه اولور بوصورتده مفرد مخاطب صیغەسی اون سکز نوع اولمغله فعل امرك قسم اولی یتمش ایکی وقسم ثانیسی یوز سکز نوع صیغەیه بالغ اولور نتکیم جدول آتی الذکردن ظاهر اولور

فعل امر مرکب استمراری المعلوم الوجوی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	باقه قال	صقیشه قال	کزینه قال	دیکیله قال	اغسدیه قال	کولومسدیه قال	غائب

المعلوم العدمی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	باقه قالمه	صقیشه قالمه	کزینه قالمه	دیکیله قالمه	اغسدیه قالمه	کولومسدیه قالمه	غائب

المعلوم العدمی الاقتداری

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	باقه قالەمه	صقیشه قالەمه	کزینه قالەمه	دیکیله قالەمه	اغسدیه قالەمه	کولومسدیه قالەمه	غائب

مصدر مشتق من الامر المرکب المذکور المعلوم الوجودی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	باقه قالمق	صقیشه قالمق	کزینه قالمق	دیکیله قالمق	اغسدیه قالمق	کولومسدیه قالمق	غائب

مصدر مخفف من الامر المرکب المذکور

»	باقه قالمه	صقیشه قالمه	کزینه قالمه	دیکیله قالمه	اغسدیه قالمه	کولومسدیه قالمه	»

حاصل مصدر مشتق من الامر المذکور

»	باقه قالیش	صقیشه قالیش	کرینه قالیش	دیکیله قالیش	اغسدیه قالیش	کولومسدیه قالیش	»

فعل حال مشتق من الامر المذکور

»	باقه قالیور	صقیشه قالیور	کزینه قالیور	دیکیله قالیور	اغسدیه قالیور	کولومسدیه قالیور	»

مستقبل مرجو النسبه مشتق من الامر المذكور

«	باقه قالور	صقيشه قالور	كزينه قالور	ديكيله قالور	اغسديه قالور	كولومسديه قالور	«

المعلوم العدمى

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	باقه قالماز	صقيشه قالماز	كزينه قالماز	ديكيله قالماز	اغسديه قالماز	كولومسديه قالماز	[illegible]

مستقبل مجزوم النسبه مشتق من الامر المذكور المعلوم الوجوى

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
مفرد	باقه قالهجق	صقيشه قالهجق	كزينه قالهجق	ديكيله قالهجق	اغسديه قالهجق	كولومسديه قالهجق	[illegible]

مستقبل مؤكد النسبه مشتق من الامر المذكور

«	باقه قاليسر	صقيشه قاليسر	كزينه قاليسر	ديكيله قاليسر	اغسديه قاليسر	كولومسديه قاليسر	«

فعل مربع النسبه مشتق من الامر المذكور

«	باقه قالهلى	صقيشه قالهلى	كزينه قالهلى	ديكيله قالهلى	اغسديه قالهلى	كولومسديه قالهلى	«

صفة حادثة مشتقة من الامر المذكور

«	باقه قالان	صقيشه قالان	كزينه قالان	ديكيله قالان	اغسديه قالان	كولومسديه قالان	«

ماضى محسوس النسبه مشتق من الامر المذكور

«	باقه قالدى	صقيشه قالدى	كزينه قالدى	ديكيله قالدى	اغسديه قالدى	كولومسديه قالدى	«

ماضى منقول النسبه مشتق من الامر المذكور

«	باقه قالمش	صقيشه قالمش	كزينه قالمش	ديكيله قالمش	اغسديه قالمش	كولومسديه قالمش	«

فعل مثلث النسبه مشتق من الامر المذكور

«	باقه قالسه	صقيشه قالسه	كزينه قالسه	ديكيله قالسه	اغسديه قالسه	كولومسديه قالسه	«

﴾ تنبيه ﴿ جدولده مقيد اولان افعال ثمانيه ايله صفت حادثهنك صيغ مختلف العنواناتى فعل امردن قسم ثانينك صيغى مثالى يوز سكز نوع ومصدرلرك صيغى اون سكز نوع وحاصل مصدرك صيغى اوتوز التى نوع اولهجغى جدولدن وافادهٔ سابقهدن مستبان اولمغله فعل مركب استقرارينك كافهٔ صيغى بيك ايكيوز يكرمى درت اولديغى نمايان اولور

﴾ بشنجى باب ﴿ امر حاضر مركب اقتدارينك وامر مركب مرقومدن مشتق اولان مصدر ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومجزوم النسبه ومؤكد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضى محسوس النسبه وماضى منقول النسبه وفعل مثلث النسبه نك صيغى واحوال سائرهسى بياننده در معلوم اولهكه هرقنغى برحدثك حصولنه اقتدار كسبيچون برذاته امر صورتنده اولحدثى متضمن اولان امر حاضرك اخرينه ديكر متضمن اولديغى نسبتله زمانى بالكليه سلخ وتجريد ايدن (اه) حرفى وبوندن صكره افعال ناقصهدن (بيل) امرى ضم وعلاوه اولنورلر (هله سويلهيه بيل هله اوقويه بيل) كبى ايمدى (بيل) امرى حدث منسوب بهدن مخلوع واول حدثدن مسبب اولان مقدوريت وامكانده مستعمل اولمغله حروف مغيرة الاحداث منزلهسنده اولمغين

مجموع مرکب امر مرکب اقتداری نامیله فعل واحد اولور ویته معلوم اوله‌که حروف مغیرة الاحداثدن (مد) حرفی امر مرکب اقتداریتك جزؤ اخیری بولنان (بیل) امرینه لاحق اولدیغی صورتده ممالك عثمانیه‌ده مستعمل اولان لغت ترکیه‌ده (بیل) امری لاجل التخفیف حذف وتقدیر اولنمغین هرنه قدر معناً مرکب ایسه‌ده لفظا بسیط اولدیغی جهته نظرا فعل مرکب اقتداریدن جزؤ اخیر اعتباریله عدمی اولان قسم افعال بسیطه‌دن عد اولنه‌رق اونلرك صره‌سنده ثبت وقید اولندیغندن هم لفظاً وهم معناً مرکب اولان فعل اقتداری یاوجودی ویا جزؤ اولی اعتباریله عدمی اولور بوصورتده لفظاً ومعناً مرکب اولان امر حاضرك صیغی یوز اون‌سکز نوع اولور

فعل امر مرکب اقتداری المعلوم الوجودی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
مفرد	هله یازه بیل	هله سویله‌یه بیل	هله سویله‌شه بیل	هله سویله‌نه بیل	هله اغسدیه بیل	هله کولومسدیه بیل	هله طوغوره بیل	هله امزره بیل	مخاطب

المعلوم العدمی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
مفرد	هله یازمه‌یه بیل	هله سویله‌مه‌یه بیل	هله سویله‌شمه‌یه بیل	هله سویله‌نمه‌یه بیل	هله اغسمه‌مه‌یه بیل	هله کولومسه‌مه‌یه بیل	هله طوغورمه‌یه بیل	هله امزرمه‌یه بیل	مخاطب

مصدر مشتق من الامر المذکور المعلوم الوجودی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
مفرد	یازه بیلمك	سویله‌یه بیلمك	سویله‌شه بیلمك	سویله‌نه بیلمك	اغسدیه بیلمك	کولومسدیه بیلمك	طوغوره بیلمك	امزره بیلمك	غائب

مصدر مخفف مشتق من الامر المذکور

«	یازه بیلمه	سویله‌یه بیلمه	سویله‌شه بیلمه	سویله‌نه بیلمه	اغسدیه بیلمه	کولومسدیه بیلمه	طوغوره بیلمه	امزره بیلمه	«

حاصل مصدر مشتق من الامر المذکور

«	یازه بیلیش	سویله‌یه بیلیش	سویله‌شه بیلیش	سویله‌نه بیلیش	اغسدیه بیلیش	کولومسدیه بیلیش	طوغوره بیلیش	امزره بیلیش	«

فعل حال مشتق من الامر المذکور

«	یازه بیلیور	سویله‌یه بیلیور	سویله‌شه بیلیور	سویله‌نه بیلیور	اغسدیه بیلیور	کولومسه‌یه بیلیور	طوغوره بیلیور	امزره بیلیور	«

مستقبل مرجو النسبه مشتق من الامر المذکور

«	یازه بیلور	سویله‌یه بیلور	سویله‌شه بیلور	سویله‌نه بیلور	اغسدیه بیلور	کولومسه‌یه بیلور	طوغوره بیلور	امزره بیلور	«

مستقبل مجزوم النسبه مشتق من الامر المذكور									
«	يازه بيله جك	سويله يه بيله جك	سويله شه بيله جك	سويله نه بيله جك	اغسه يه بيله جك	كولومسه يه بيله جك	طوغوره بيله جك	امزره بيله جك	«
مستقبل مؤكد النسبه مشتق من الامر المذكور									
«	يازه بيليسر	سو يله يه بيليسر	سو يله شه بيليسر	سو يله نه بيليسر	اغسه يه بيليسر	كولومسه يه بيليسر	طوغوره بيليسر	امزره بيليسر	«
فعل مربع النسبه مشتق من الامر المذكور									
«	يازه بيله لى	سويله يه بيله لى	سو يله شه بيله لى	سو يله نه بيله لى	اغسه يه بيله لى	كولومسه يه بيله لى	طوغوره بيله لى	امزره بيله لى	«
فعل حادثه مشتقه من الامر المذكور									
«	يازه بيلان	سويله يه بيلان	سو يله شه بيلان	سويله نه بيلان	اغسه يه بيلان	كولومسه يه بيلان	طوغوره بيلان	امزره بيلان	«
ماضى محسوس النسبه مشتق من الامر المذكور									
«	يازه بيلدى	سويله يه بيلدى	سويله شه بيلدى	سو يله نه بيلدى	اغسه يه بيلدى	كولومسه يه بيلدى	طوغوره بيلدى	امزره بيلدى	«
ماضى منقول النسبه مشتق من الامر المذكور									
«	يازه بيلمش	سو يله يه بيلمش	سويله شه بيلمش	سويله نه بيلمش	اغسه يه بيلمش	كولومسه يه بيلمش	طوغوره بيلمش	امزره بيلمش	«
فعل مثلث النسبه مشتق من الامر المذكور									
«	يازه بيلسه	سو يله يه بيلسه	سو يله شه بيلسه	سو يله نه بيلسه	اغسه يه بيلسه	كولومسه يه بيلسه	طوغوره بيلسه	امزره بيلسه	«

✻ تنبيه ✻ امر مركب اقتدارينك صيغ مختلفه سى يوز اون سكز نوع اولمغله فعل امرك قسم اولنك صيغى درتيوز طقسان نوع وقسم ثانيسنك صيغى يديوز اون التى نوع ومصدرلر انجق مفرد غائب اولمغله صيغ مختلفه لرى يوزيكرمى اوچر نوع وحاصل مصدرك صيغى ايكيوز قرق التى نوع ومشتقات باقيهٔ مسطوره دن هربرينك صيغ مختلفه سى دخى فعل امردن قسم ثانينك صيغى مثللى يديوز اون التيشر نوع اولديغى مستبان اولمغين هم لفظاً وهم معناً مركب اولان فعل اقتدارينك كافهٔ صيغ مختلفه سى سكز بيك سكسان ايكى نوعه بالغ اوله جغى ظاهر ونمايان اولور ✻ تفرقه ✻ بالاده اشعار اولنديغى اوزره فعل مركب اقتدارينك جزؤ اخيرى اولان (بيل) فعلنه (مه) حرفى لاحق اولديغى صورتده اولفعلى لغت چغتاييده اخواتى مثللى اثبات وذكر وممالك عثمانيه ده مستعمل لغتده حذف وتقدير واجب اولور (سويله يه بيلمه ز سويله يه مه ز) كبى ايمدى لغتين مذكورتين بحسب المعنى متحد وبحسب الاستعمال ايكى صورتده مفترق اولورلر صورت اولى (بيل) فعلى افعال ناقصه دن (وير طور) فعللريله برامر حاضرده اجتماع ايتدكلرى صورتده اكر (بيل) فعلى مذكور ايسه كرك (مه) حرفيله مطرف اولسون كرك اولمسون (بيل) فعلنى ايكى لغتده ده تأخير واجب اولور (سويله يى ويره بيلور سويله يوب طوره بيلمه ز) كبى واكر مقدر ايسه لغت عثمانيه ده اولديغى كبى (بيل) فعلنى (وير طور) فعللرندن مقدم ومؤخر تقدير جائز اولور (سويله يه مه يى وير سويله يه مه يوب طورور) كبى بونلر اكرچه (سويله يه بيلمه يى وير سويله يه بيلمه يوب طورور) معنالرينه ايسه ده (بيل) فعلى هم مذكور وهمده مقدر اوله رق لغت چغتاييده دخى استعمال اولنديغى يوقدر صورت ثانيه (بيل) فعلى مذكور اولور ايسه افعال ناقصهٔ ثمانيه دن (كور يازدى) فعللريله اجتماع ايملرى ممتنع واكر مقدر اولورسه مقدم اوله رق فعلين مرقومين دن هربريله اجتماعلرى جائز اولور (يازه مه يه كور سويله يه مه يه يازدى) كبى اشبو فرقلردن ايچون

جزؤ ثانى اعتباريله عدمى اولان افعال اقتداريه افعال بسيطه صره سنده ثبت وقيد اولنمشدر ﴿ التنجى بب ﴾ امر مركب ابتدارينك وامر مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان ماضىء محسوس النسبه وماضىء منقول النسبه وفعل مثلث النسبه نك صيغ مختلفه سى واحوال سائره سى بياننده در معلوم اوله كه هرقنغى برحدثك حصولنه مسارعت ومبادرت وكوز ديكرجه سنه ملازمت ايتمه برذاتدن طلب اولنه جغى وقتده اوحدثى متضمن اولان امر حاضرك اخرينه ديكر متضمن اولديغى نسبت امريه ايله زمانى بالكليه نزع وخلع ايدن (اه) حرفى الحاق اولندقدنصكره افعال ناقصهء ثمانيه دن (كور) امرى ضم وايصال اولنور (سويله يه كور) كبى ايمدى (كور) امرى حدث منسوب بهدن مخلوع واوحدثك لوازمندن اولوب جزؤ اولك مدلولنده كائن ابتدار وسرعتده مستعمل اولمغين وبوجهتله حروف مغيرة الاحداث منزله سنده اولمغين امر مرقوم امر مركب ابتدارى ناميله فعل واحد اولور وبودخى معلوم اوله كه حروف مغيرة الاحداثدن (مه) حرفى امر مركب ابتدارينك انجق جزؤ اولنه بالذات و (اه) حرفى واسطه سيله لاحق اولمغله امر مركب مرقوم ياوجودى اولور ويا جزؤ اولى اعتباريله ايكى وجه اوزره عدمى اولور بو صورتده امر حاضرك صيغ مختلفه سى يوز يتمش يدى نوع اولور

فعل امر مركب ابتدارى المعلوم الوجودى

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	يازه كور	سويله يه كور	سويله شه كور	سويله نه كور	اغسه يه كور	كولومسه يه كور	طوغوره كور	امزره كور	[illegible]

المعلوم العدمى

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	يازمه يه كور	سويله مه يه كور	سويله شمه يه كور	سويله نمه يه كور	اغسه مه يه كور	كولومسه مه يه كور	طوغورمه يه كور	امزرمه يه كور	[illegible]

المعلوم العدمى الاقتدارى

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	يازه مه يه كور	سويله يه مه يه كور	سويله شه مه يه كور	سويله نه مه يه كور	اغسه يه مه يه كور	كولومسه يه مه يه كور	طوغوره مه يه كور	امزره مه يه كور	[illegible]

ماضى محسوس النسبه مشتق من الامر المذكور

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	يزه كوردى	سويله يه كوردى	سويله شه كوردى	سويله نه كوردى	اغسه يه كوردى	كونومسه يه كوردى	طوغوره كوردى	امزره كوردى	[illegible]

ماضی منقول النسبه مشتق من الامر المذکور

»	یازه کورمش	سـویله‌یه کورمش	سـویله‌شه کورمش	سـویله‌نه کورمش	اغسـه‌یه کورمش	کولومسـه‌یه کورمش	طوغـوره کورمش	امزره‌کورمش	»

فعل مثلث النسبه مشتق من الامر المذکور

»	یازه کورسه	سـویله‌یه کورسه	سویله‌شـه کورسه	سـویله‌نه کورسه	اغسـه‌یه کورسه	کولومسـه‌یه کورسه	طوغـوره کورسه	امزره کورسه	»

﴿ تنبیه ﴾ فعل امرك قسم اولنك صیغی یدیوز یکرمی نوع وقسم ثانیسنك صیغی بیك یتمش درت نوع ومشتقات ثلثهٔ مسطوره‌دن هر برینك صیغی دخی قسم ثانیٔ مذکورك صیغی مثللی بیك یتمش درت نوع اولدیغی فعل مرکب مرقومك صیغی فعل مرکب اضافینك صیغنه تطبیقدن مستبان اولمغله فعل مرکب ابتدارینك کافهٔ صیغ مختلف العنواناتی درت بیك یدیوز اون التی نوع اولور ﴿ متممه ﴾ فعل مرکب ابتدارینك جزؤ اخیری اولان (کور) امرینه حروف مغیرة الاحداثدن (مه) حرفی لاحق اولدیغی مسموع اولمدیغی کبی حروف مغیرة النسبه دخی داخل اولدیغی مسموع اولمدیغندن امر مرکب ابتداری انجق ماضیلره وفعل مثلث النسبه‌یه اصاغه وافراغ اولنور ﴿ یدنجی باب ﴾ امر حاضر مرکب اقترابیٔ مهجور الاستعمالدن مأخوذ ومشتق اولان ماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه‌نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌لری بیانده‌در معلوم اوله‌که هرقنغی بر حدثك زمان ماضیده برذاتدن صدوری فعله وحصوله قریب اولدیغی افاده وانبا وقتنده اوحدثی متضمن اولان امر حاضرك اخرینه دیکر متضمن اولدیغی نسبتله زمانی سلخ وتجرید ایدن (اه) حرفی الحاق اولندقدن صکره افعال ناقصهٔ ثمانیه‌دن مهجور الاستعمال اولان (یاز) امرندن مشتق (یازدی یازمش) ماضیلری ضم والحاق اولنور (یازه یازدی سویله‌یه یازمش) کبی ایمدی (یاز) امری حدث منسوب بهدن منسلخ اولوب اوحدثك لوازمندن جزؤ اولك مدلولنده کائن مقاربه معناسنده مستعمل اولمغین وبوجهتله حروف مغیرة الاحداث منزله‌سنده بولنغین مجموع مرکب ماضیٔ مرکب اقترابی نامیله فعل واحد اولور وینه معلوم اوله‌که حروف مغیرة الاحداثدن (مه) حرفی فعل مرکب اقترابینك انجق جزؤ اولنه هم بالذات وهم (اه) حرفندن صکره لاحق اولمغله مشتق منه اولان امر مرکب اقترابی مخاطب مهجور الاستعمالك صیغ متنوعهٔ مختلفة العنواناتی امر مرکب ابتداریٔ سالف البیانك صیغ مختلفه‌سی مثللی یوز یتمش یدی نوع اولوب اللی طقوزی وجودی واللی طقوزی عدمی واللی‌طقوزی عدمیٔ اقتداری اولور

المعلوم الوجودی

ماضی محسوس النسبه مشتق من الامر المرکب المهجور المذکور

	المجرد الساکن الآخر	المجرد المتحرك الآخر	المزید فیه الشین	المزید فیه النون	المزید فیه سه	المزید فیه مسه	المزید فیه الرا	المزید فیه زر	
مخ	یازه یازدی	سویله‌یه یازدی	سویله‌شه یازدی	سویله‌نه یازدی	اغسه‌یه یازدی	کولومسه‌یه یازدی	طوغوره یازدی	امزره یازدی	غائب

المعلوم العدمی

	المزید فیه مه	ایضا	المزید فیه الشین ومه	المزید فیه النون ومه	المزید فیه سه ومه	المزید فیه مسه ومه	المزید فیه الرا ومه	المزید فیه زر ومه	
مخ	یازمه‌یه یازدی	سـویله‌مه‌یه یازدی	سـویله‌شمه‌یه یازدی	سـویله‌نمه‌یه یازدی	اغسمه‌یه یازدی	کولومسمه‌یه یازدی	طوغورمه‌یه یازدی	امزرمه‌یه یازدی	غائب

المعلوم العدمی الاقتداری

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
مفرد	یازه‌مدیه یازدی	سویله‌یه‌مدیه یازدی	سویله‌شه‌مدیه یازدی	سویله‌نه‌مدیه یازدی	اغسه‌یه‌مدیه یازدی	کولومسه‌یه‌مدیه یازدی	طوغوره‌مدیه یازدی	امزره‌مدیه یازدی	غائب

المعلوم الوجودی

ماضی منقول النسبه مشتق من الامر المرکب المهجور المذکور

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
مفرد	یازه یازمش	سویله‌یه یازمش	سویله‌شه یازمش	سویله‌نه یازمش	اغسه‌یه یازمش	کولومسه‌یه یازمش	طوغوره یازمش	امزره‌یازمش	غائب

المعلوم العدمی

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
مفرد	یازمدیه‌یازمش	سویله‌مدیه یازمش	سویله‌شمدیه یازمش	سویله‌نمدیه یازمش	اغسه‌مدیه یازمش	کولومسه‌مدیه یازمش	طوغورمدیه یازمش	امزرمدیه یازمش	غائب

المعلوم العدمی الاقتداری

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
مفرد	یازه‌مدیه یازمش	سویله‌یه‌مدیه یازمش	سویله‌شه‌مدیه یازمش	سویله‌نه‌مدیه یازمش	اغسه‌یه‌مدیه [2]یازمش	کولومسه‌یه‌مده‌یه یازمش	طوغوره‌مه‌یه یازمش	امزره‌مدیه یازمش	غائب

❋ تنبیه ❋ اشبو ایکی نوع فعل اقترابیدن هربرلرینك صیغ مختلف العنواناتی بیك یتمش درت نوع اولدیغی صیغه‌لرینی افعال مرکبهٔ سابقه‌دن ماضیء مرکبلرك صیغ مختلفه‌لرینه تطبیقدن ظاهر وآشکار اولور ❋مهمه❋ اشبو فعل مرکب اقترابی اقسامندن وجودی قسمی افعال ناقصهٔ عربیه اقسامندن (کاد) فعلیله خبری اولان مستقبل مجموعی مؤداسنی وعدمی قسمی دخی هم ماءنافیه ایله مصدر اولان (کاد) فعلیله خبری اولان مستقبل مثبت مجموعی مؤداسنی وهم (کاد) فعلیله خبری اولان مستقبل منفی مجموعی مؤداسنی تأدیه ایدر (زید یازه یازدی) کبی که (کاد زید یکتب) معناسنه‌در (زید یازمه‌یه یازدی) کبی که هم (ماکاد زید یکتب) معناسنه‌در وهم (کاد زید لم یکتب) معناسنه‌در (زید یازه‌مه‌یه یازدی) کبی که هم [1] ماکاد زید یقدر الکتب) وهم (کاد زید لم یقدر

الکتب) معنالرینه دالدر تکیم فعل مربع النسبه اقسامندن ماضیٔ محمن النسبه ایله (اولدی) فعلی مجموعی افعال ناقصهٔ عربیه اقسامندن (عسی) فعلیله خبری مستقبل مجموعی مؤداسنی تأدیه ایدر (زید یازمه‌لی اولدی) کبی که (عسی زید یکتب) معناسنه‌در شوقدرکه فعل مرکب اقترابیدن جزؤ اخیر واقع اولان (یازدی) فعلی جزؤ اولك مدلولنك وقوعه قریبتنی و (کاد) فعلی‌دخی خبرینك مدلولنك ینه وقوعه قریبتنی افاده ایتمکله ذکر اولنان (یازدی) فعلی بلافرق (کاد) معناسنه اولور اما معنای قربیت (یازمه‌لی اولدی) مرکبنك‌سبکندن مستفاد اولوب اول قربیت ایسه (صار) معناسنی متضمن اولان (عسی) فعلنك مدلولی اولدیغندن لسان ترکیده (عسی) فعلنك مدلولنه موضوع ودال اولان فعل بولنمامشدر

﴿ سکزنجی باب ﴾ امر مرکب ثلاثی انواعندن امر حاضر مرکب اضافیٔ مکررالعملك وامر مرکب مرقومدن مشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که افعال مرکبهٔ سالف البیاندن انجق امر مرکب اضافینك جزؤ اولی اولان امر حاضرك متضمن اولدیغی حدث وعمل متعدد ومکرر اوله‌رق مطلوب اولدیغی صورتده جزؤ مرقوم آخرنده‌کی (ای) حرفیله بیله تکریر اولنور (یازی یازی ویر) کبی شوقدرکه احداث عدمیده‌ده تعدد و تکرر ممکن ومتصور اولمدیغندن امر حاضر مرکب اضافی‌جزؤ اولی اعتباریله عدمی اولدیغی صورتده اوجزئی تکریر جائز اولمز بوصورتده امرحاضر مفرد مرکب اضافینك کافهٔ صیغ مختلف العنواناتی یوز یتمش یدی نوع اولوب اوتوز برنوعی معلوم وجودی اولور (یازی یازی ویر) کبی ویکرمی‌سکز نوعی مجهول وجودی‌اولور (یازیلی یازیلی ویر) کبی واوتوز برنوعی‌معلوم عدمی باعتبار الجزؤالاخیر اولور (یازی یازی و یرمه) کبی و یکرمی سکز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الاخیر اولور (یازیلی یازیلی‌ویرمه) کبی واوتوز برنوعی معلوم عدمی اقتداری باعتبار الجزؤ الاخیر اولور (یازی یازی و یره‌مه) کبی و یکرمی سکز نوعی‌دخی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الاخیر اولور (یازیلی یازیلی و یره‌مه) کبی ایمدی فعل امر مرکب اضافی مکررالعمل دخی فعل امر بسیط مثللی ایکی قسم اولمغله قسم اولك صیغ مختلف العنواناتی یدییوز یکرمی نوع اولوب یوز یتمش یدی نوعی مفرد مخاطبدر یعنی مارالذکر امرحاضرمفرددر و یوز سکسان طقوز نوعی مفرد غائبدر (یازی یازی ویرسون یازیلی یازیلی و یره‌سون) کبی و یوز یتمش یدی نوعی جمع مخاطبدر (یازی یازی ویرك یازیلی یازیلی و یره‌یك) کبی و یوز یتمش یدی نوعی‌دخی جمع غائبدر (یازی یازی و یرسونلر یازیلی یازیلی ویره‌سونلر) کبی وقسم ثانینك صیغ مختلف العنواناتی دخی بیك یتمش درت‌نوع اولوب یوزسکسان طقوز نوعی مفرد غائبدر (یازی‌یازی ویره یازیلی یازیلی ویره‌یه) کبی و یوز یتمش یدی نوعی مفرد مخاطبدر (یازی یازی ویره‌سك) کبی ویوز یتمش یدی‌نوعی مفردمتکلمدر (یازی یازی‌ویره‌یم) کبی ویوز یتمش یدی نوعی جمع غائبدر (یازی یازی ویره‌لر) کبی ویوز یتمش یدی‌نوعی جمع مخاطبدر (یازی یازی ویره‌سکز) کبی ویوز یتمش‌یدی نوعی دخی جمع متکلمدر (یازی یازی ویره‌یم) کبی بوتقدیرجه فعل امر مرکب اضافیٔ مکرر العملك کافهٔ صیغی بیك یدییوز طقسان درت نوعه بالغ اولور و ینه مصدراصلی‌ایله مصدر مخفف (الاسماء الظواهر کلها غیب)مصداقی اولمریله انجق غائب واسماء اجناسدن اولمریله انجق مفرد اولدقلرندن هر برینك صیغ مختلف العنواناتی امر غائب مثللی یوز سکسان طقوز نوع معلوم ومجهول قسملری اولوب التمش اوچ نوعی وجودی والتمش اوچ نوعی عدمی والتمش اوچ نوعی دخی عدمیٔ اقتداری اولور وحاصل مصدر مفرد غائب اولدیغی کبی جمع غائب دخی اولدیغندن صیغ مختلف العنواناتی اوچ یوز یتمش سکز نوع اولوب یوز یکرمی التی نوعی وجودی و یوز یکرمی التی نوعی عدمی و یوز یکرمی التی نوعی‌دخی عدمیٔ اقتداری اولور ومشتقات تسعهٔ باقیه‌دن هر برینك صیغ مختلف العنواناتی‌دخی

فعل امردن قسم ثانینك صیغ مختلفه‌سی مثللی بیك یتمش درت نوع اولوب فعل امرك منقسم اولدیغی قسملره منقسم اولورلر پس بیان مذکوردن مستبان و برنجی بابدن ظاهر ونمایان اوله‌جغی وجهله فعل مرکب اضافیٔ مکرر الاولك معانیٔ متنوعهٔ مطلوبه‌یی افاده ایدن صیغ مختلفه‌نك کافه‌سی اون ایکی بیك ایکیوز اون التی نوعه بالغ اولور

﴿ طقوزنجی باب ﴾ امر حاضر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ انتشارینك وامر مرکب مرقومدن مشتق ومأخوذ مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در

معلوم اوله‌که امر مرکب مرقوم ایکی قسمدر ﴿ قسم اول ﴾ (طور) امریله مطرف اولانلدر (یازی و یروب طورمه) کبی ﴿ قسم ثانی ﴾ (یات) امریله مطرف اولانلدر (یازی و یروب یاتمه) کبی اشبو ایکی قسم امر مرکب مرقومدن هر برینك صیغ مختلف العنواناتی درتیوز اون اوج نوع اولوب اوتوز برنوعی معلوم وجودی اولور (یازی ویر طور) کبی و یکرمی سکز نوعی مجهول وجودی اولور (یازیلی ویر طور) کبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازمه‌یی ویر طور) کبی و یکرمی سکز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازلمه‌یی ویر طور) کبی واوتوز برنوعی معلوم عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازه‌مه‌یی ویر طور) کبی و یکرمی سکز نوعی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازیله‌مه‌یی ویر طور) کبی واوتوز برنوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازی ویرمه طور) کبی و یکرمی سکز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازیلی ویرمه طور) کبی واوتوز برنوعی معلوم عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازی ویره‌مه طور) کبی و یکرمی سکز نوعی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازیلی ویره‌مه طور) کبی واوتوز برنوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الاخیر اولور (یازی ویروب طورمه) کبی و یکرمی سکز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الاخیر اولور (یازیلی ویروب طورمه) کبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الاخیر اولور (یازی و یروب طوره‌مه) کبی و یکرمی سکز نوعی دخی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الاخیر اولور (یازیلی ویروب طوره‌مه) کبی بوصورتده فعل امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ انتشاریدن قسم اولك صیغ مختلفه‌سی بیك التیوز سکسان نوع اولوب درتیوز اون اوج نوعی امر مفرد مخاطب یعنی سالف البیان امر حاضر مفرد ودرتیوز قرق برنوعی مفرد غائب (یازی و یروب طورمه‌سون) کبی ودرتیوز اون اوج نوعی جمع مخاطب (یازی ویروب طورمه‌یك) کبی ودرتیوز اون اوج نوعی دخی جمع غائب صیغه‌لریدر (یازی ویروب طورمه‌سونلر) کبی وقسم ثانینك صیغ مختلفه‌سی ایکی بیك بشیوز التی نوع اولوب درتیوز قرق برنوعی مفرد غائب (یازی ویروب طورمه‌یه) کبی ودرتیوز اون اوج نوعی مفرد مخاطب (یازی ویروب طورمه‌یه‌سك) کبی ودرتیوز اون اوج نوعی مفرد متکلم (یازی ویروب طورمه‌یه‌یم) کبی ودرتیوز اون اوج نوعی جمع غائب (یازی ویروب طورمه‌یه‌لر) کبی ودرتیوز اون اوج نوعی جمع مخاطب (یازی ویروب طورمه‌یه‌سکز) کبی ودرتیوز اون اوج نوعی دخی جمع متکلم صیغه‌لری اولور (یازی ویروب طورمه‌یه‌لم) کبی بوتقدیرجه فعل امرك کافهٔ صیغ مختلفه‌سی درت بیك یوزسکسان التی نوعه بالغ اولور وبنه مار الذکر اون ایکی نوع مشتقاتدن مصدر اصلی ایله مصدر مخفف انجق مفرد غائب اولملریله امر غائبك صیغی مثللی هر برینك صیغی درتیوز قرق برنوع وحاصل مصدر مفرد غائب اولدیغی کبی جمع غائب دخی اولدیغندن صیغ مختلفه‌سی سکز یوز سکسان ایکی نوع ومشتقات تسعهٔ باقیه‌دن هر برینك صیغ مختلفه‌سی فعل امردن قسم ثانینك صیغی مثللی ایکی بیك بشیوز التی نوع صیغی اولمغله فعل مرکب اضافیٔ استمراریٔ انتشارینك مار الذکر ایکی قسمندن هر برینك صیغ مختلف العنواناتی یکرمی سکز بیك بشیوز درت نوع اولمش اولور

﴿ تنبیه ﴾ فعل امرك وماضیلرك وفعل مثلث النسبه‌نك جزؤ اخیری اعتباریله عدمی وعدمیٔ اقتداری اولان قسملرنده (اوب)

حرفنی ذکر وباقی قسملرنده تقدیر واجب ایدیکی (یازی ویروب طورمه یازی ویروب طورمه‌دی یازی ویروب طورمه‌مش یازی ویروب طورمه‌سه یازی ویرطور یازی ویرمه‌دی طوردی یازمه‌یی ویرمش طورمش یازی ویرمه‌سه طورسه) کبی وفعل حالك کافهٔ صیغنده ذکر واجب ایدیکی (یازی ویروب طوریور یازی ویروب طورمه‌یور) کبی ومشتقات ثمانیهٔ باقیه‌نك جزؤ ثانی وجزؤ اخیر اعتباریله عدمی اولان قسملرنده ذکر واجب ووجودی قسملریله جزؤ اول اعتباریله عدمی اولان قسملرنده ذکر وتقدیر جائز ایدیکی وبوجهتله فعل مرکب اضافیٔ استمراریٔ انتشارینك مشتمل اولدیغی یکرمی سکز بیك بشیوز درت نوع صیغ مختلفه‌دن اون درت بیك ون سکز صیغنده ذکر واجب وسکز بیك اوچیوز التمش صیغنده حذف واجب والتی بیك یوز یکرمی التی صیغنده ذکر وحذف جائز ایدیکی ایکنجی بابده مسطور ومقید (احکام مشترکه) عنوانیله مبسوط اولان مسائلدن ظاهر ونمایان اولور ﴿ اونجی باب ﴾ امر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ موقتك وامر مرکب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضی محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ موقت دخی ایکی قسمدر ﴿ قسم اول ﴾ (قو) امریله مطرف اولاندر (یازی ویره قو) کبی ﴿ قسم ثانی ﴾ (طور) امریله مطرف اولاندر (سویله‌یی ویره طور) کبی اشبو ایکی امر مرکبدن هر برینك صیغ مختلف العنواناتی دخی امر مرکب سابقك قسملرندن هر برینك صیغی مثللی درتیوز اون اوچ نوع اولوب اوتوز بر نوعی معلوم وجودی اولور (یازی ویره قو) کبی ویکرمی سکز نوعی مجهول وجودی اولور (یازیله‌ویره قو) کبی واوتوز بر نوعی معلوم وجودی باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازمه‌یی ویره‌قو) کبی ویکرمی سکز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازیله‌یی ویره‌قو) کبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازه‌مه‌یی ویره‌قو) کبی ویکرمی سکز نوعی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازیله‌مه‌یی ویره‌قو) کبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازی ویرمه‌یه‌قو) کبی ویکرمی سکز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازیلی ویرمه‌یه قو) کبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمی اقتداری باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازی ویره‌مه‌یه قو) کبی ویکرمی سکز نوعی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازیلی ویره‌مه‌یه‌قو) کبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الاخیر اولور (یازی ویره‌قومه) کبی ویکرمی سکز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الثالث اولور (یازیلی ویره‌قومه) کبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثالث اولور (یازی ویره قویه‌مه) کبی ویکرمی سکز نوعی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثالث اولور (یازیلی ویره‌قویه‌مه) کبی ایمدی فعل امر مرکب استمراریٔ موقتدن قسم اولك صیغ مختلفه‌سی بیك التیوز سکسان نوع اولوب درتیوز اون اوچ نوعی مفرد مخاطب یعنی مار الذکر امر حاضر مفرد ودرتیوز قرق بر نوعی مفرد غائب (یازی ویره‌طورسون) کبی ودرتیوز اون اوچ نوعی جمع مخاطب (یازی ویره‌طورك) کبی ودرتیوز اون اوچ نوعی جمع غائب صیغه‌لری اولورلر (یازی ویره‌قوسونلر) کبی وقسم ثانینك صیغ مختلفه‌سی ایکی بیك بشیوز التی نوع اولوب درتیوز قرق بر نوعی مفرد غائب (یازی ویره قویه) کبی ودرت یوز اون اوچ نوعی مفرد مخاطب (یازی ویره قویه‌سك) کبی ودرتیوز اون اوچ نوعی مفرد متکلم (یازی ویره‌قویه‌یم) کبی ودرتیوز اون اوچ نوعی جمع غائب (یازی ویره قویه‌لر) کبی ودرتیوز اون اوچ نوعی جمع مخاطب (یازی ویره‌قویه‌سکز) کبی ودرتیوز اون اوچ نوعی جمع متکلم (یازی ویره قویه‌لم) کبی وذکر اولنان اون ایکی نوع مشتقاتدن مصدر اصلی ایله مصدر مخفف انجق مفرد غائب اولمریله هر برینك صیغ مختلفه‌سی امر غائبك صیغی مثللی درتیوز قرق بر نوع وحاصل مصدر جمع غائب دخی اولمغله صیغ مختلفه‌سی سکزیوز سکسان ایکی نوع ومشتقات تسعهٔ باقیه‌دن هر برینك صیغ مختلفه‌سی فعل امردن قسم ثانینك صیغی مثللی ایکی بیك بشیوز التی نوع اولمغله

فعل مركب اضافئ استمراری موقتك ایكی قسمندن هر برینك صیغ مختلفه‌سی فعل مركب اضافئ استمراری انتشارینك ایكی قسمندن هر برینك صیغی مثللو یكرمی سكز بیك بشیوز درت نوع اولمش اولور ❊ تنبیه ❊ (طور) امری اكر لفظاً ویاتقدیراً (اوب) حرفیله نسبتدن وزماندن بالكلیه مخلوع اولان امر حاضر بسیطه ومركبه لاحق اولورسه استمرار انتشاری‌یی متضمن اولدیغی واكر (اه) حرفیله نسبتدن وزماندن مخلوع اولان امر حاضر بسیطه ومركبه لاحق اولورسه استمرار موقتی متضمن اولدیغی ابتداء مقصدده مذكور توطئه‌دن مستبان وموارد استعمالاتدن ظاهر ونمایان اولور

❊ اون برنجی باب ❊

امر حاضر مركب ثلاثی انواعندن امر مركب اضافئ اقتدارینك وامر مركب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤكد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضی محسوس النسبه وماضی منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله كه امر حاضر مركب اقتداری مذكورك صیغ مختلفه‌سی ممالك عثمانیه‌ده مستعمل اولان لغتده یوز یتمش یدی نوع اولوب اللی طقوز نوعی وجودی اولور (هله یازی ویره بیل یازبلی ویره بیل) كبی واللی طقوز نوعی عدمی باعتبار الجزؤ الاول اولور (هله یازه‌مه‌یی ویره بیل) كبی واللی طقوز نوعی دخی عدمی باعتبار الجزؤ الثانی اولور (هله یازی ویرمه‌یه بیل) كبی وچغتای لغتنده جزؤ اخیر اعتباریله دخی عدمی اولمغله امر مركب مرقومك صیغی ایكیوز اوتوز التی نوع اولور (یازی ویره بیله) كبی بو صورتده ممالك عثمانیه‌ده مستعمل اولان لغتده فعل امردن قسم اولك صیغ مختلفه‌سی یدی یوز یكرمی نوع اولوب یوز یتمش یدی نوعی مفرد مخاطب یعنی مار الذكر امر حاضر مفرد اولور ویوز سكسان طقوز نوعی مفرد غائب اولور (یازی ویره بیلسون) كبی ویوز یتمش یدی نوعی جمع مخاطب اولور (یازی ویره بیلك) كبی ویوز یتمش یدی نوعی جمع غائب اولور (یازی ویره بیلسونلر) كبی وقسم ثانینك صیغ مختلفه‌سی دخی بیك یتمش درت نوع اولوب یوز سكسان طقوز نوعی مفرد غائب اولور (هله یازی ویره بیله) كبی ویوز یتمش یدی نوعی مفرد مخاطب اولور (بلكه یازی ویره بیله‌سك) كبی ویوز یتمش یدی نوعی مفرد متكلم اولور (یازی ویره بیله‌یم) كبی ویوز یتمش یدی نوعی جمع غائب اولور (یازی ویره بیله‌لر) كبی ویوز یتمش یدی نوعی جمع مخاطب اولور (یازی ویره بیله‌سكز) كبی ویوز یتمش یدی نوعی دخی جمع متكلم اولور (یازی ویره بیله‌لم) كبی واون ایكی نوع مشتقاتدن مصدر اصلی ایله مصدر مخففدن هر بری انجق مفرد غائب اولمریله هر برینك صیغ مختلفه‌سی یوز سكسان طقوز نوع وحاصل مصدر جمع غائب دخی اولمغله صیغ مختلفه‌سی اوچیوز یتمش نوع ومشتقات تسعهٔ باقیه‌دن هر برینك صیغ مختلفه‌سی دخی فعل امردن قسم ثانینك صیغی مثللی بیك یتمش درت نوع اولور بو صورتده فعل مركب اضافئ اقتداری ثلاثینك كافهٔ صیغی اون ایكی بیك ایكیوز اون التی نوع اولمش اولور

❊ اون ایكنجی باب ❊

امر حاضر مركب ثلاثی انواعندن امر مركب اضافئ ابتدارینك وامر مركب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان ماضئ محسوس النسبه وماضئ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله كه امر حاضر مركب مرقومك جزؤ اخیری اولان (كور) امرینه (مه) حرفی بحسب السماع لاحق اوله‌مدیغندن امر حاضر مرقومك صیغ مختلف العنواناتی ایكیوز طقسان بش نوع اولوب اوتوز بر نوعی معلوم وجودی اولور (یازی ویره كور) كبی ویكرمی سكز نوعی مجهول وجودی اولور (یازیلی ویره كور) كبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازمه‌یی ویره كور) كبی ویكرمی سكز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازیله‌یی ویره كور) كبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمئ اقتداری باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازه‌مه‌یی ویره كور) كبی ویكرمی سكز نوعی مجهول عدمئ اقتداری باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازیله‌مه‌یی ویره كور) كبی واوتوز بر نوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازی ویرمه‌یه كور) كبی ویكرمی سكز نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازیلی ویرمه‌یه كور) كبی

واوتوز بر نوعی معلوم عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازی ویره مه یه کور) کبی ویکرمی سکز نوعی دخی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازیلی ویره مه یه کور) کبی بو صورتده فعل امردن قسم اولك صیغ مختلفه‌سی بیك ایکیوز نوع اولوب ایکیوز طقسان بش نوعی مفرد مخاطب یعنی امر حاضر مفرد مذکور واوچیوز اون بش نوعی مفرد غائب (یازی ویره کورسون) کبی وایکیوز طقسان بش نوعی جمع مخاطب (یازی ویره کورك) کبی وایکیوز طقسان بش نوعی جمع غائب صیغه‌لری اولورلر (یازی ویره کورسونلر) کبی وقسم ثانینك صیغ مختلفه‌سی دخی بیك یدییوز سکسان نوع اولوب اوچیوز اون بش نوعی مفرد غائب (یازی ویره کوره) کبی وایکیوزطقسان بش نوعی مفرد مخاطب (یازی ویره کوره‌سك) کبی وایکیوز طقسان بش نوعی مفرد متکلم (یازی ویره کوره‌یم) کبی وایکیوز طقسان بش نوعی جمع غائب (یازی ویره کوره لر) کبی وایکیوز طقسان بش نوعی جمع مخاطب (یازی ویره کوره‌سکز) کبی و ایکیوز طقسان بش نوعی دخی جمع متکلم صیغه‌لری اولورلر (یازی ویره کوره‌یم) کبی ومصدر اصلی ومصدر مخففدن هر برینك صیغی اوچیوز اون بش نوع وحاصل مصدر هم مفرد غائب وهم جمع غائب اولمغله صیغ مختلفه‌سی التیوز اوتوز نوع ومشتقات تسعهٔ باقیه‌دن هر برینك صیغی دخی فعل امردن قسم ثانینك صیغی مثالی بیك یدییوز طقسان نوع اولور بو صورتده فعل مرکب اضافیٔ ابتدارینك کافهٔ صیغی یکرمی بر بیك اوچیوز التمش نوع اولور

﴿ اون اوچنجی باب ﴾ امر حاضر مرکب ثلاثی انواعندن امر مرکب اضافیٔ اقترابیٔ مهجور الاستعمالدن مأخوذ ومشتق اولان ماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه‌نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیاننده در معلوم اوله که توطئه‌ده اشعار ویدنجی بابده تذکار اولندیغی وجهله حروف مغیرة الاحداث منزله‌سنده بولنان افعال ناقصهٔ ثمانیهٔ مار الذکردن (یاز) امری آخرینه حروف مغیرة النسبه منزله‌سنده اولان افعال ثلثه‌دن (ایدی ایمش) فعللرندن بریله ماضی بابلرنده بیان اولنان وجه مخصوص اوزره ترکیب وتألیف وماضیلردن برینك صیغه‌سنه تحویل وتصریف اولنمدقجه هم امر حاضر بسیط وهم امر حاضر مرکبه ضم والحاق بحسب السماع ممتنع اولدیغندن فعل اضافیٔ اقترابی یاماضیٔ محسوس النسبه اولور (یازی ویره یازدی) کبی ویاخود ماضیٔ منقول النسبه اولور (یازیلی ویره یازمش) کبی ایمدی فعلین ماضیین مرقومین جزؤ اخیرلری اولان (یاز) امری اعتباریله عدمی اوله‌میوب یاجزؤ اولی اعتباریله ویا جزؤ ثانیسی اعتباریله ایکی صورتله عدمی اولدیغندن هر برینك صیغ مختلف العنواناتی بیك یدییوز طقسان نوع اولوب یوز سکسان التی نوعی معلوم وجودی اولور (یازی ویره یازدی) کبی ویوز یتمش ایکی نوعی مجهول وجودی اولور (یازیلی ویره یازمش) کبی ویوز سکسان التی نوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازمه‌یی ویره یازدم) کبی ویوز یتمش ایکی نوعی مجهول عدمی باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازیله‌یی ویره یازمشیم) کبی ویوز سکسان التی نوعی معلوم عدمیٔ اقتدای باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازمه‌یی ویره یازدك) کبی ویوز یتمش ایکی نوعی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الاول اولور (یازیله‌مه‌یی ویره‌یازمشسك) کبی ویوز سکسان التی نوعی معلوم عدمی باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازی و یرمه‌یه یازدیلر) کبی ویوز یتمش ایکی نوعی مجهول عدمی اولور (یازیلی و یرمه‌یه یازمشلر) کبی ویوز سکسان التی نوعی معلوم عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازی ویره‌مه‌یه یازدق سویله‌یی ویره‌مه‌یه یازدکز) کبی ویوز یتمش ایکی نوعی مجهول عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثانی اولور (یازیلی ویره‌مه‌یه یازمشز سویله‌یی ویره‌مه‌یه یازمشسکز) کبی بو صورتده فعل مرکب اضافیٔ قترابینك معانیٔ متنوعهٔ مطلوبه‌یی افاده ایدن صیغ مختلف العنواناتنك کافه‌سی اوچبیك بشیوز سکسان نوع اولمش اولور

﴿ اون دردنجی باب ﴾ امر حاضر مرکب ثلاثی اقسامندن امر مرکب استمراریٔ انتشاریٔ اقتدارینك وامر مرکب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکد النسبه

وفعل ذومعان اربعه وصفت حادثه وماضئ محسوس النسبه وماضئ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صيغ
مختلفه‌سى واحوال سائره‌سى بيانده‌در معلوم اوله‌كه ايكنجى بابده ذكر اولنديغى اوزره امر حاضر مركب استمرارئ
انتشارينك صيغ مختلفه‌سى وجودى وجزؤ اولى وثانيسى اعتباريله هم عدمئ ساذج وهم عدمئ اقتدارى نوعلرينه
منقسم اولمغله مجموع صيغى ايكيوز طقسان بش نوع ايسه‌ده جزؤ اولى واخيرى اعتبارلريله عدمئ اقتدارى اولان
نوعلره (بيل) امرينى الحاق ايتمه بحسب القياس ممتنع اولديغى كبى بحسب السماع دخى (اوب) حرفنى حذف
واجب اولان نوعلره دخى الحاق ايتمه ممتنع اولديغندن امر حاضر مركب استمرارئ انتشارينك صيغ مختلفه‌سى اللى
طقوز نوع اولوب اوتوز بر نوعى معلوم عدمى باعتبار الجزؤ الثانى اولور (يازوب طورمه‌يه بيل) كبى ويكرمى
سكز نوعى مجهول عدمى باعتبار الجزؤ الثانى اولور (يازيلوب طورمه‌يه بيل) كبى بوصورتده فعل امردن قسم
اولك صيغى ايكيوز قرق نوع اولوب اللى طقوز نوعى مفرد مخاطب اولور يعنى امر حاضر مفرد اولور واتمش
اوچ نوعى مفرد غائب اولور (يازوب طورمه‌يه بيلسون) كبى واللى طقوز نوعى جمع مخاطب اولور (يازوب
طورمه‌يه بيلك) كبى واللى طقوز نوعى دخى جمع غائب اولور (يازوب طورمه‌يه بيلسونلر) كبى وقسم
ثانينك صيغ مختلفه‌سى ايله ماضئ محسوس النسبه‌دن وماضئ منقول النسبه‌دن وفعل مثلث النسبه‌دن هر برينك
صيغ مختلفه‌سى اوچيوز اللى سكز نوع اولوب اتمش اوچ نوعى مفرد غائب اولور (يازوب طورمه‌يه بيله يازوب
طورمه‌يه بيلدى يازوب طورمه‌يه بيلمش يازوب طورمه‌يه بيلسه) كبى واللى طقوز نوعى مفرد متكلم اولور
(يازوب طورمه‌يه بيله‌يم يازوب طورمه‌يه بيلدم بيلمشم بيلسه‌م) كبى واللى طقوز نوعى مفرد مخاطب اولور
(يازوب طورمه‌يه بيله‌سك يازوب طورمه‌يه بيلدك بيلمشسك بيلسه‌ك) كبى واللى طقوز نوعى جمع غائب
اولور (يازوب طورمه‌يه بيله‌لر بيلديلر بيلمشلر بيلسه‌لر) كبى واللى طقوز نوعى جمع متكلم اولور (يازوب
طورمه‌يه بيله‌لم بيلدك بيلمشز بيلسه‌ك) كبى واللى طقوز نوعى جمع مخاطب اولور (يازوب طورمه‌يه بيله‌سكز
بيلديكز بيلمشسكز بيلسه‌كز) كبى ومصدر اصلى ايله مصدر مخففدن هر برينك صيغى دخى انجق مفرد غائب
اولمغله يوزسكسان طقوز نوع اولوب اتمش اوچ نوعى وجودى اولور (يازوب طوره بيلمك بيلمه) كبى واتمش
اوچ نوعى جزؤ اول اعتباريله عدمى اولور (يازمه‌يوب طوره بيلمك بيلمه) كبى واتمش اوچ نوعى جزؤ ثانى
اعتباريله عدمى اولور (يازوب طورمه‌يه بيلمك بيلمه) كبى وحاصل مصدرك يوزسكسان طقوز نوعى مفرد غائب
ويوز سكسان طقوز نوعى جمع غائب صيغه‌سى اولوب يوز يكرمى التى نوعى وجودى اولور (يازوب طوره بيلش
بيلشلر) كبى ويوز يكرمى التى نوعى جزؤ اول اعتباريله عدمى اولور (يازميوب طوره بيلش بيلشلر) كبى ويوز يكرمى
التى نوعى جزؤ ثانى اعتباريله عدمى اولور (يازوب طورمه‌يه بيلش بيلشلر) كبى ومشتقات ستهٔ باقيه‌دن هر برينك
صيغ مختلفه‌سى دخى اوچيوز اللى سكز نوعى وجودى واوچيوز اللى سكز نوعى جزؤ اول اعتباريله عدمى واوچيوز
اللى سكز نوعى جزؤ ثانى اعتباريله عدمى اولوب جمعاً بيك يتمش درت نوع اولمغله فعل مركب استمرارئ انتشارئ
اقتدارينك كافهٔ صيغ مختلف العنواناتى سكز بيك سكز يوز يتمش ايكى نوع اولور ✱ اون بشنجى باب ✱ امر
حاضر مركب ثلاثى انواعندن امر حاضر استمرارئ انتشارئ ابتدارينك وامر مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان ماضئ
محسوس النسبه وماضئ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صيغ مختلفه‌سى واحوال سائره‌سى بيانده‌در معلوم
اوله‌كه افعال ناقصه‌دن (كور) امرى امر حاضر مركب استمرارئ انتشارى اقسامندن (اوب) حرفنى حذف
واجب اولان قسملره الحاق اولنمه بحسب السماع ممتنع اولديغندن امر مركب استمرارئ انتشارئ ابتدارينك اللى
طقوز نوعى جزؤ ثانيسى اعتباريله عدمى ساذج واللى طقوز نوعى ينه جزؤ ثانيسى اعتباريله عدمئ اقتدارى صيغى
اولور (يازوب طورمه‌يه كور يازوب ياته‌مه‌يه كور) كبى بوصورتده فعل امردن قسم اولك صيغى درتيوز
سكسان نوع اولوب يوز اون سكز نوعى مفرد مخاطب ويوز اون سكز نوعى جمع مخاطب ويوز يكرمى التى نوعى مفرد

غائب ویوز اون سکز نوعی جمع غائب اولور (یازوب طورمه‌یه کور یازوب طورمه‌یه کورك یازوب یاته‌مه‌یه کورسون یازیلوب طورمه‌یه کورسونلر) کبی وقسم ثانینك صیغی ایله ماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه‌دن وفعل مثلث النسبه‌دن هر برینك صیغی دخی یدییوز اون التی نوع اولوب یوز یکرمی التی نوعی مفرد غائب اولور (یازوب طورمه‌یه کوره کوردی کورمش کورسه) کبی ویوز اون سکز نوعی مفرد متکلم اولور (یازوب طورمه‌یه کوره‌یم کوردیم کورمشیم کورسه‌م) کبی ویوز اون سکز نوعی مفرد مخاطب اولور (یازوب طورمه‌یه کوره‌سك کوردك کورمشسك کورسه‌ك) کبی ویوز اون سکز نوعی جمع غائب اولور (یازوب یاتمه‌یه کوره‌لر کوردیلر کورمشلر کورسه‌لر) کبی ویوز اون سکز نوعی جمع متکلم اولور (یازوب یاته‌مه‌یه کوره‌لم کوردك کورمشز کورسه‌ك) کبی ویوز اون سکز نوعی دخی جمع مخاطب اولور (یازوب طورمه‌یه کوره‌سکز کوردیکز کورمشسکز کورسه‌کز) کبی پس افادات واقعه‌دن وامثلهٔ مسروده‌دن مستبان اوله‌جغی وجهله فعل مرکب استمراریٔ انتشاریٔ ابتدارینك معانیٔ متنوعه‌یی افاده ایدن صیغ مختلف العنواناتنك کافه‌سی اوچبیك اوچیوز قرق درت نوع اولور ﴿ اون التنجی باب ﴾ امر حاضر مرکب ثلاثی انواعندن امر حاضر مرکب استمراریٔ انتشاریٔ اقترابیٔ مهجور الاستعمالدن مأخوذ و مشتق اولان ماضیٔ محسوس النسبه و ماضیٔ منقول النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله که افعال ناقصهٔ ثمانیه‌دن مهجور الاستعمال (یاز) امرندن مشتق اولان (یازدی یازمش) ماضیلرینی (کور) امری کبی امر مرکب استمراریٔ انتشاری اقسامندن (اوب) حرفنی حذف واجب اولان قسملره بحسب السماع الحاق ممتنع اولدیغندن ماضیٔ مرکب استمراریٔ انتشاریٔ اقترابیٔ محسوس النسبه ومنقول النسبه‌دن هر برینك صیغ مختلفه‌سی دخی اوچیوز اللی سکز نوعی جزؤ ثانی اعتباریله عدمیٔ ساذج واوچیوز اللی سکز نوعی ینه جزؤ ثانی اعتباریله عدمیٔ اقتداری جمعاً یدییوز اون التی نوع اولوب یوز یکرمی التی نوعی مفرد غائب (یازوب طورمه‌یه یازدی یازوب طوره‌مه‌یه یازمش) کبی ویوز اون سکز نوعی مفرد متکلم (یازوب یاتمه‌یه یازدم یازوب یاته‌مه‌یه یازمشم) کبی ویوز اون سکز نوعی مفرد مخاطب (یازوب طورمه‌یه یازدك یازوب طوره‌مه‌یه یازمشسك) کبی ویوز اون سکز نوعی جمع غائب (یازوب طورمه‌یه یازدیلر یازمشلر) کبی ویوز اون سکز نوعی جمع متکلم (یازوب طورمه‌یه یازدق یازمشز) کبی ویوز اون سکز نوعی دخی جمع مخاطب صیغه‌لری اولور (یازوب طوره‌مه‌یه یازدك یازمشسکز) کبی بو صورتده فعل مرکب استمراریٔ انتشاریٔ اقترابینك معانیٔ متنوعهٔ مطلوبه‌یی افاده ایدن صیغ مختلفهٔ مستعمله‌سی بیك درتیوز اوتوز ایکی نوع اولمش اولور ﴿ اون یدنجی باب ﴾ امر حاضر مرکب رباعی انواعندن امر حاضر مرکب اضافیٔ استمراریٔ انتشاریٔ مکرر العملك وامر حاضر مرکب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکد النسبه وفعل ذو معان اربعه وصفت حادثه وماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله که احداث عدمیه‌ده تکرر و تکثر متصور اولمدیغندن امر مرکب مذکور جزئین مکررین اعتباریله عدمی اولمیوب یا جزؤ ثالثی اعتباریله ویا جزؤ اخیری اعتباریله عدمیٔ ساذج وعدمیٔ اقتداری اولمغله صیغ مختلفه‌سی ایکیوز طقسان بش نوع اولوب اللی طقوز نوعی وجودی اولور (یازی یازی ویرطور) کبی واللی طقوز نوعی جزؤ ثالث اعتباریله عدمی اولور (یازی یازی ویرمه طور) کبی واللی طقوز نوعی ینه جزؤ ثالث اعتباریله عدمیٔ اقتداری اولور (یازیلی یازیلی ویره‌مه‌یه طور) کبی واللی طقوز نوعی جزؤ اخیر اعتباریله عدمی اولور (یازی یازی ویروب یاتمه) کبی واللی طقوز نوعی دخی ینه جزؤ اخیر اعتباریله عدمیٔ اقتداری اولور (یازی یازی ویروب طوره‌مه) کبی بو صورتده فعل امردن قسم اولك صیغ مختلفه‌سی بیك ایکیوز نوع اولوب ایکیوز طقسان بش نوعی مفرد مخاطب یعنی امر حاضر

مفرد واوچیوز اون بش نوعی مفرد غائب (یازی یازی ویروب طورمه‌سون) کبی وایکیوز طقسان بش نوعی جمع مخاطب (یازی یازی ویروب طورمه‌یك) کبی وایکیوز طقسان بش نوعی جمع غائب صیغه‌لری اولور (یازی یازی ویروب طورمه‌سونلر) کبی وقسم ثانینك صیغ مختلفه‌سی دخی بیك یدیوز طقسان نوع اولوب اوچیوز اون بش نوعی مفرد غائب وایکیوز طقسان بشر نوعی دخی مفرد متکلم ومفرد مخاطب وجمع غائب وجمع متکلم وجمع مخاطب صیغه‌لری اولور (یازی یازی ویروب طورمه‌یه یازی یازی ویروب طورمه‌یه‌یم یازی یازی ویروب طورمه‌یه‌سك یازی یازی ویروب طورمه‌یه‌لر یازی یازی ویروب طورمه‌یه‌لم یازی یازی ویروب طورمه‌یه‌سکز) کبی ومصدر اصلی ایله مصدر مخفف انجق مفرد غائب اولمغله هر برینك صیغ مختلفه‌سی اوچیوز اون بش نوع وحاصل مصدر جمع غائب دخی اولمغله صیغ مختلفه‌سی التیوز اوتوز نوع ومشتقات تسعهٔ باقیه‌دن هر برلرینك صیغ مختلفه‌سی دخی فعل امردن قسم ثانینك صیغی مثللی بیك یدیوز طقسان نوع اولمغله فعل مرکب اضافیٔ استمراریٔ انتشاریٔ مکرر العملك معانی متنوعه‌یه دلالت ایدر صیغ مختلفه‌سنك کافه‌سی یکرمی بیك اوچیوز التمش نوع اولور ﴿ تنبیه ﴾ فعل امردن قسم اولك بیك ایکیوز نوع صیغندن درتیوز سکسان نوعنده (اوب) حرفنی ذکر ویدیوز یکرمی نوعنده حذف واجب ایدیکی وقسم ثانینك وکذا ماضیٔ محسوس النسبه ومنقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌دن هر برینك بیك یدیوز طقسان نوع صیغه‌لرندن یدیوز اون التیشر نوعنده (اوب) حرفنی ذکر وباقی بیك یتمش دردر نوعنده حذف لازم وواجب ایدیکی ومصادرك بیك ایکیوز التمش نوع صیغندن بیك سکز نوع صیغه‌لرنده (اوب) حرفنی ذکر واجب وباقی ایکیوز اللی ایکی نوع صیغه‌لرنده ذکر وحذف جائز ایدیکی وفعل حالینك بیك یدیوز طقسان نوع صیغنده ذکر واجب ایدیکی ومشتقات خمسهٔ باقیه‌دن هر برینك بیك یدیوز طقسان نوع صیغندن بیك درتیوز اوتوز ایکیشر نوعنده ذکر واجب واوچیوز اللی سکزر نوعنده ذکر وحذف جائز اولدیغی ایکنجی بابدن یعنی امر مرکب استمراریٔ انتشاری بابندن ظاهر و آشکار اولور ﴿ اون سکزنجی باب ﴾ امر حاضر مرکب رباعی انواعندن امر حاضر مرکب اضافیٔ اقتداریٔ مکرر العملك وامر مرکب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی و احوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که احداث عدمیه‌ده تکرر وتکثر متصور اولمدیغی جهتله (مه) حرفی جزئین مکررینه لاحق اوله‌مدیغی کبی جزؤ اخیر اولان (بیل) امرینه لاحق اولدیغی صورتده ممالك عثمانیه‌ده مستعمل اولان لغت ترکیه‌ده (بیل) فعلی حذف لازم کلدیکندن و بو جهتله امر مرکب رباعیٔ مذکور امر مرکب ثلاثی انواعندن امر اضافیٔ مکرر العمل اوله‌جغندن (یازی یازی ویره‌مه) کبی امر حاضر مرکب اضافیٔ اقتداریٔ مکرر العمل یاوجودی اولور (یازی یازی ویره‌بیل) کبی ویاخود جزؤ ثالث اعتباریله عدمیٔ ساذج اولور (یازی یازی ویرمه‌یه‌بیل) کبی بو صورتده فعل امردن قسم اولك صیغ مختلفه‌سی درتیوز سکسان نوع اولوب یوز اون سکز نوعی مفرد مخاطب یعنی مارالذکر امر حاضر مفرد ویوز یکرمی التی نوعی مفرد غائب (یازی یازی ویره‌بیلسون) کبی ویوز اون سکز نوعی جمع مخاطب (یازی یازی ویرمه‌یه‌بیلك) کبی و یوز اون سکز نوعی جمع غائب صیغه‌لری اولور (یازی یازی ویرمه‌یه بیلسونلر) کبی وقسم ثانینك صیغ مختلفه‌سی دخی یدیوز اون التی نوع اولوب یوز یکرمی التی نوعی مفرد غائب (یازی یازی ویره‌بیله) کبی و یوز اون سکز نوعی مفرد متکلم (یازی یازی ویرمه‌یه‌بیله‌یم) کبی ویوز اون سکز نوعی مفرد مخاطب (یازی یازی ویره‌بیله‌سك) کبی و یوز اون سکز نوعی جمع غائب (یازی یازی ویره‌بیله‌لر) کبی ویوز اون سکز نوعی جمع متکلم (یازی یازی ویره‌بیله‌لم) کبی و یوز اون سکز نوعی جمع مخاطب صیغه‌لری اولور (یازی یازی ویرمه‌یه‌بیله‌سکز) کبی ومصدر اصلی ومصدر مخفف انجق مفرد غائب اولملریله هر برینك صیغ مختلفه‌سی یوز یکرمی التی نوع اولور وحاصل مصدر جمع غائب دخی اولمغله صیغ مختلفه‌سی

ایکیوز اللی ایکی نوع اولور   ومشتقات تسعهٔ باقیه‌دن هر برینك صیغی دخی فعل امردن قسم ثانینك صیغی مثللی
یدیبوز اون التی نوع اولمغله فعل مرکب اضافیٔ اقتداریٔ مکرر العملك کافهٔ صیغی سکز بیك یوز قرق درت نوع
اولمش اولور ✻ اون طقوزنجی باب ✻ امر مرکب رباعی انواعندن امر حاضر مرکب اضافیٔ ابتداریٔ
مکرر العملك وامر مرکب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان ماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل
مثلث النسبه‌نك صیغ مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در   معلوم اوله‌که امر مرکب مرقوم جزئین اولین
مکررین اعتباریله عدمیٔ ساذج وعدمیٔ اقتداری اوله‌مدیغی کبی حسب السماع جزؤ اخیری اولان (کور) امری
اعتباریله‌ده عدمیٔ ساذج وعدمیٔ اقتداری اوله‌مدیغندن یا وجودی اولور ویاجزؤ ثالثی اولان (ویر) امری اعتباریله
عدمیٔ ساذج وعدمیٔ اقتداری اولور   بوصورتده فعل امردن قسم اولك صیغی یدیبوز یکرمی نوع اولوب یوز
یتمش یدی نوعی مفرد مخاطبدر (یازی یازی ویره‌کور) کبی   ویوز سکسان طقوز نوعی مفرد غائبدر (یازی یازی
ویرمه‌یه کورسون) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی جمع مخاطبدر (یازی یازی ویرمه‌یه کورك) کبی   ویوز یتمش یدی
نوعی جمع غائبدر (یازی یازی ویرمه‌یه کورسونلر) کبی   و قسم ثانی ایله مشتقات ثلثهٔ مرقومه‌دن هر برینك
صیغ مختلفه‌سی دخی بیك یتمش درت نوع اولوب یوز سکسان طقوز نوعی مفرد غائبدر (یازی یازی ویره‌کوره
یازی یازی ویره‌کوردی   یازی یازی ویره‌کورمش   یازی یازی ویره‌کورسه) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی دخی
مفرد متکلمدر (یازی یازی ویرمه‌یه کوره‌یم   یازی یازی ویرمه‌یه کوردیم   یازی یازی ویرمه‌یه کورمشیم
یازی یازی ویره‌کورسه‌م) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی مفرد مخاطبدر (یازی یازی ویره‌کوره‌سك   یازی
یازی ویره‌کوردك   یازی یازی ویره‌کورمشسك   یازی یازی ویره‌کورسه‌ك) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی جمع
غائبدر (یازی یازی ویرمه‌یه کوره‌لر کوردیلر کورمشلر کورسه‌لر) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی جمع متکلمدر
(یازی یازی ویره‌کوره‌لم کورك کورمشز کورسه‌ك) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی دخی جمع مخاطبدر (یازی
یازی ویره‌کوره‌سکز کوردیکز کورمشسکز کورسه‌کز) کبی   پس بیان مذکوردن مستبان اولدیغی اوزره
فعل مرکب اضافیٔ ابتداریٔ مکرر العملك کافهٔ صیغی بشبیك اون التی نوع صیغ مختلفه‌سی اولمش اولور

✻ یکرمنجی باب ✻ امر حاضر مرکب رباعی انواعندن مهجور الاستعمال اولان امر مرکب اضافیٔ اقترابیٔ
مکرر العملدن مأخوذ ومشتق اولان ماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی
بیانده‌در   معلوم اوله‌که ماضیین مرقومین جزئین اولین مکررین اعتباریله عدمی اوله‌مدیغی کبی جزؤ اخیری اولان
(یازدی) فعلی جهتندن دخی عدمی اوله‌مدیغندن یا وجودی اولورلر ویا جزؤ ثالثی اولان (ویر) امری اعتباریله
عدمیٔ ساذج اولور ویا عدمیٔ اقتداری اولور   بوصورتده هر برینك صیغی بیك یتمش درت نوع اولوب یوز سکسان
طقوز نوعی مفرد غائب اولور (یازی یازی ویره‌یازدی یازمش) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی مفرد متکلم اولور
(یازی یازی ویرمه‌یه‌یازدم یازمشیم) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی مفرد مخاطب اولور (یازی یازی ویرمه‌یه‌یازدك
یازمشسك) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی جمع غائب اولور (یازی یازی ویره‌یازدیلر یازمشلر) کبی   ویوز یتمش
یدی نوعی جمع متکلم اولور (یازی یازی ویرمه‌یه‌یازدق یازمشز) کبی   ویوز یتمش یدی نوعی دخی جمع مخاطب
اولور (یازیلی یازیلی ویرمه‌یه‌یازدیکز یازمشسکز) کبی ✻ یکرمی برنجی باب ✻ امر حاضر مرکب رباعی
انواعندن امر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر اقتدارینك وامر مرکب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی
ومصدر مخفف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤکد النسبه
وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ
مختلف العنواناتی واحوال سائره‌سی بیانده‌در   معلوم اوله‌که امر حاضر مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشرك اخرینه
(بیل) امرینی ضم والحاق ایتمه بحسب السماع امر مذکورك مشتمل اولدیغی (اوب) حرفی ذکر ایله مشروط

اولدیغندن وذکر ایتمه دخی جزؤ اخیر اعتباریله عدمیٔ ساذج وعدمیٔ اقتداری نوعلرنده اولوب وجودی وجزؤ اول وثانی اعتبارلریله عدمیٔ ساذج وعدمیٔ اقتداری نوعلرنده (اوب) حرفنی ذکر ممتنع اولدیغندن (یازی ویروب طورمه طورهمه یازی ویر طور یازمه‌یی ویر طور یازی ویره‌مه‌یه طور) کبی وجزؤ اخیر اعتباریله عدمیٔ اقتداری نوعنده ایسه (بیل) امری مقدر اولدیغندن (بیل) امری امر مرکب اضافیٔ استمرارینك انجق اللی طقوز نوع جزؤ اخیر اعتباریله عدمیٔ ساذج صیغه‌لرینه لاحق ومتصل اولوب ماعدالرینه التحاق ممتنع اولور (یازی ویروب طورمه‌یه‌بیل) کبی بوصورتده فعل امردن قسم اولك صیغ مختلفه‌سی ایکیوز قرق نوع اولوب اللی طقوز نوعی مفرد مخاطبدر والتمش اوچ نوعی امر غائبدر (یازی‌ویروب طورمه‌یه‌بیلسون) کبی واللی طقوز نوعی جمع مخاطبدر (یازی‌ویروب طورمه‌یه‌بیلك) کبی واللی طقوز نوعی دخی جمع غائبدر (یازی ویروب طورمه‌یه‌بیلسونلر) کبی وقسم ثانینك و ماضیٔ محسوس النسبه‌نك و ماضیٔ منقول النسبه‌نك و فعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلفه‌لری اوچیوز اللی سکزر نوع اولوب التمش اوچ نوعی مفرد غائب و اللی طقوزر نوعی مفرد متکلم ومفرد مخاطب وجمع غائب وجمع متکلم وجمع مخاطب صیغه‌لری اولور ومصدر اصلی ومصدر مخفف انجق امر غائب اولورلرسه‌ده هم‌وجودی وهم جزؤ اول وثانی وثالث اعتباریله عدمی اولان صورتلرده (اوب) حرفنی ذکر اولنمغله صیغی ایکیوز اللی ایکیشر وحاصل مصدرجمع غائب دخی اولمغله صیغ مختلفه‌سی بشیوز درت نوع اولور ومشتقات ستهٔ باقیه‌دن هربرینك صیغی دخی صور اربعهٔ مذکوره‌ده (اوب) حرفی وجوباً وجوازاً مذکور اولمغله‌یك درتیوزاوتوز ایکی نوع‌اولور پس فعل اضافیٔ استمراریٔ منتشراقتدارینك معانیٔ متنوعه‌یی افاده ایدن صیغ مختلفه‌سی اونبر بیك ایکیوز یتمش ایکی نوع اولور ﴿ یکرمی ایکنجی باب ﴾ امر حاضر مرکب رباعی انواعندن امر حاضرمرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر ابتدارینك وامرمذکوردن مأخوذومشتق اولان ماضیٔ محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اوله‌که (کور) امری امر حاضرمرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشرك جزؤ اخیری اعتباریله عدمیٔ ساذج وعدمیٔ اقتداری اولان نوعلره یعنی (اوب) حرفنی ذکر لازم اولان نوعلره لاحق اولدیغندن و (کور) امرینه دخی (مه) حرفی بحسب السماع لاحق اوله‌مدیغندن امر حاضر اضافیٔ استمراریٔ ابتدارینك صیغ مختلفه‌سی یوز اون‌سکز نوع اولوب اللی‌طقوز نوعی عدمیٔ ساذج باعتبارالجزؤ الثالث اولور (یازی‌ویروب طورمه‌یه کور) کبی واللی طقوز نوعی دخی عدمیٔ اقتداری باعتبار الجزؤ الثالث اولور (یازی ویروب طوره‌مه‌یه کور) کبی بوصورتده فعل امردن‌قسم اولك صیغ مختلفه‌سی درتیوزسکسان‌نوع اولوب یوزاون‌سکز نوعی مفرد مخاطب اولور ویوز یکرمی التی نوعی مفرد غائب اولور (یازی ویروب طورمه‌یه کورسون) کبی ویوزاون‌سکز نوعی جمع مخاطب اولور (یازی ویروب یاته‌مه‌یه کورك) کبی ویوز اون‌سکز نوعی جمع غائب اولور (یازی ویروب طوره‌مه‌یه کورسونلر) کبی وقسم ثانینك صیغی ایله مشتقات ثلثهٔ مرقومه‌دن هر برینك صیغی دخی بدیوز اون التی نوع اولوب یوز یکرمی التی نوعی مفرد غائب (یازی ویروب طورمه‌یه کوره کوردی کورمش کورسه) کبی ویوزاون‌سکز نوعی مفرد متکلم (یازی ویروب طوره‌مه‌یه کوره‌یم کوردم کورمشیم کورسه‌م) کبی ویوز اون‌سکز نوعی مفرد مخاطب (یازی ویروب یاته‌مه‌یه کوره‌سك کوردك کورمشسك کورسه‌ك) کبی ویوز اون‌سکز نوعی جمع غائب (یازی ویروب طورمه‌یه کوره‌لر کوردیلر کورمشلر کورسه‌لر) کبی ویوزاون سکز نوعی جمع متکلم (یازی ویروب طورمه‌یه کوره‌لم کوردك کورمشز کورسه‌ك) کبی ویوز اون‌سکز نوعی دخی جمع مخاطب اولور (یازی ویروب طورمه‌یه کوره‌سك کوردیکز کورمشسکز کورسه‌کز) کبی پس بیان مذکوردن مستبان اولدیغی اوزره فعل مرکب اضافیٔ استمراریٔ منتشر ابتدارینك معانیٔ متنوعه‌یه دلالت ایدن صیغ مختلفه‌سنك کافه‌سی اوچبیك اوچیوز قرق درت نوع اولور ﴿ یکرمی اوچنجی باب ﴾ امر حاضر

مركب رباعی انواعندن امر مركب اضافیٔ استمراریٔ منتشر اقترابی مهجور الاستعمالدن مأخوذ و مشتق اولان ماضیٔ محسوس النسبه و ماضیٔ منقول النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اولەكه مهجور الاستعمال اولان (یاز) امرندن مأخوذ ومشتق اولان (یازدی یازمش یازیدی) ماضیلری امر مركب اضافیٔ استمراریٔ منتشر انواعندن (اوب) حرفنی ذكر واجب اولان نوعلره لاحق اولدیغندن یعنی جزؤ اخیری اولان (طور) یاخود (یات) امری اعتباریله عدمیٔ ساذج وعدمیٔ اقتداری اولان نوعلره لاحق اولدیغندن ماضیین مذكوریندن هربرینك صیغ مختلفه‌سی یدیوز اون التی نوع اولوب یوز یكرمی التی نوعی مفرد غائب اولور (یازی ویروب طورمه‌یه یازدی یازمش) كبی ویوزاون‌سكز نوعی مفرد متكلم اولور (یازی ویروب طورمه‌یه یازدم یازمشم) كبی ویوز اون‌سكز نوعی مفرد مخاطب اولور (یازی ویروب طورمه‌یه یازدك یازمشسك) كبی ویوز اون‌سكز نوعی جمع غائب اولور (یازی ویروب طورمه‌یه یازسونلر یازمشلر) كبی ویوز اون‌سكز نوعی جمع متكلم اولور (یازی ویروب طورمه‌یه یازدق) كبی ویوز اون‌سكز نوعی جمع مخاطب اولور (یازی ویروب طورمه‌یه یازدیكز) كبی ❊ یكرمی دردنجی باب ❊ امر حاضر مركب خماسی انواعندن امر مركب اضافیٔ استمراریٔ منتشر اقتداریٔ مكرر العملك وامر مركب مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان مصدر اصلی ومصدر مخف وحاصل مصدر وفعل حال ومستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه ومستقبل مؤكد النسبه وفعل مربع النسبه وصفت حادثه وماضی محسوس النسبه وماضیٔ منقول النسبه وفعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اولەكه كراراً مراراً ذكر اولندیغی اوزره (بیل) امری امر حاضر مركب اضافیٔ استمراریٔ مكرر العملك صیغ مختلفه‌سندن هم (اوب) حرفنی ذكرواجب وهمده (بیل) امری مقدر اولمیان نوعه لاحق اولدیغندن یعنی امر مركب رباعیٔ مذكورك انجق جزؤ اخیر اعتباریله عدمیٔ ساذج اولان نوعنه لاحق اولدیغندن امر خماسیٔ مرقومك صیغی اللی طقوز نوع اولور (یازی یازی ویروب طورمه‌یه بیل) كبی بوصورتده فعل امردن قسم اولك صیغ مختلفه‌سی ایكیوز قرق نوع اولوب اللی طقوز نوعی مفرد مخاطب والتمش اوچ نوعی مفرد غائب واللی طقوز نوعی جمع مخاطب واللی طقوز نوعی جمع غائب اولور (یازی یازی ویروب طورمه‌یه بیل بیلسون بیلك بیلسونلر) كبی وقسم ثانینك صیغی دخی اوچیوز اللی سكز نوع اولوب التمش اوچ نوعی مفرد غائب واللی طقوزر نوعی مفرد متكلم و مفرد مخاطب وجمع غائب وجمع متكلم وجمع مخاطب صیغه‌لری اولور (یازی یازی ویروب طورمه‌یه بیله بیله‌یم بیله‌سك بیله‌لر بیله‌لم بیله‌سكز) كبی ومصدر اصلی ایله مصدر مخفف انجق مفرد غائب اولملریله هربرینك صیغ مختلفه‌سی یوز سكسان طقوز نوع اولوب التمش اوچ نوعی وجودی اولور (یازی یازی ویروب طوره‌بیلمك بیلمه) كبی والتمش اوچ نوعی جزؤ ثالث اعتباریله عدمی اولور (یازی یازی ویرمه‌یوب طوره‌بیلمك بیلمه) كبی والتمش اوچ نوعی دخی جزؤ رابع اعتباریله عدمی اولور (یازی یازی ویروب طوره‌مه‌یه بیلمك بیلمه) كبی وحاصل مصدر جمع غائب دخی اولمغله صیغ مختلفه‌سی اوچیوز یتمش سكز نوع اولور وماضی محسوس النسبه ومنقول النسبه وفعل مثلث النسبه انجق جزؤ رابع اعتباریله عدمی اولملریله هربرینك صیغ مختلفه‌سی فعل امردن قسم ثانینك صیغی كبی اوچیوز اللی سكز نوع ومشتقات ستهٔ باقیه مصادر مثلی هم وجودی وهم جزؤ ثالث ورابع اعتبارلریله عدمی اولملریله هربرینك صیغ مختلفه‌سی بیك یتمش درت نوع اولور بوتقدیرجه فعل مركب اضافیٔ استمراریٔ اقتداریٔ مكرر العملك معانیٔ متنوعه‌یی افاده ایدن صیغ مختلفه‌سنك كافه‌سی سكزبیك سكزیوز یتمش ایكی نوعه بالغ اولدیغی مستبان اولور ❊ یكرمی بشنجی باب ❊ امر حاضر مركب خماسی اقسامندن امر مركب اضافیٔ استمراریٔ منتشر ابتداریٔ مكرر العملك وامر مركب خماسیٔ مرقومدن مأخوذ ومشتق اولان ماضیٔ محسوس النسبه و ماضیٔ منقول النسبه و فعل مثلث النسبه‌نك صیغ مختلفه‌سی واحوال سائره‌سی بیانده‌در معلوم اولەكه (كور) امری امر حاضر اضافیٔ استمراریٔ مكرر

العملك انواعندن (اوب) حرفى مذكور اولان نوعه لاحق يعنى جزؤ اخيرى اعتباريله عدمىٔ ساذج وعدمىٔ اقتدارى نوعلرينه لاحق اولمغله امر حاضر مركب خماسىٔ مرقومك صيغى يوز اون سكز نوع اولوب اللى طقوز نوعى جزؤ رابعى اعتباريله عدمى اولور (يازى يازى ويروب طورمه يه كور) كبى واللى طقوز نوعى ينه جزؤ رابعى اعتباريله عدمىٔ اقتدارى اولور (يازى يازى ويروب طورهمه يه كور) كبى بوصورتده فعل امردن قسم اولك صيغى درتيوز يتمش درت نوع اولوب يوز اون سكز نوعى مفرد مخاطب يعنى امر حاضر مذكور ويوز يكرمى التى نوعى مفرد غائب (يازى يازى ويروب طورمه يه كورسون) كبى ويوز اون سكز نوعى جمع مخاطب (يازى يازى ويروب طورمه يه كورك) كبى ويوز اون سكز نوعى دخى جمع غائب اولور (يازى يازى ويروب ياتهمه يه كورسونلر) كبى وقسم ثانينك صيغى ايله مشتقات ثلثهٔ مذكورهدن هر برينك صيغى دخى يديوز اون التى نوع اولوب يوز يكرمى التى نوعى مفرد غائب ويوز اون سكز نوعى مفرد متكلم ويوز اون سكز نوعى مفرد مخاطب ويوز اون سكز نوعى جمع غائب ويوز اون سكز نوعى جمع متكلم ويوز اون سكز نوعى دخى جمع مخاطب اولور (يازى يازى ويروب طورهمه يه كوره كوردى كورمش كورسه يازى يازى ويروب طورمه يه كورهيم كوردم كورمشم كورسهم سويله يى سويله يى ويروب طورهمه يه كورهسك كوردك كورمشسك كورسهك سويله شى سويله شى ويروب طورهمه يه كورهلر كورديلر كورمشلر كورسهلر سويله شدرتدرى سويله شدرتدرى ويروب طورهمه يه كورهلم كوردك كورمشز كورسهك كولومسهتدرى كولومسهتدرى ويروب طورمه يه كورهسكز كورديكز كورمشسكز كورسهكز) كبى پس افادهٔ مذكورهده مستبان اولديغى اوزره فعل مركب اضافىٔ استمرارىٔ منتشر ابتدارىٔ مكرر العملك معانىٔ متنوعه يى افاده ايدن صيغنك كافهسى ايكيبيك سكز يوز قرق نوع اولور ❋ يكرمى التنجى باب ❋ امر حاضر مركب خماسى انواعندن امر حاضر اضافىٔ استمرارىٔ منتشر اقترانىٔ مكرر العمل مهجور الاستعمالدن مأخوذ ومشتق اولان ماضىٔ محسوس النسبه و ماضىٔ منقول النسبهنك صيغ مختلفهسى و احوال سائرهسى بيانندهدر معلوم اولهكه (يازدى يازمش) ماضيلرى (كور) امرى كبى امر حاضر اضافىٔ استمرارىٔ مكرر العمل انواعندن (اوب) حرفى مذكور اولان نوعه يعنى جزؤ اخير اعتباريله عدمىٔ ساذج وعدمىٔ اقتدارى اولان نوعلره لاحق اولمغله ماضيين مذكورينندن هر برينك صيغ مختلفهسى يديوز اون التى نوع اولوب يوز يكرمى التى نوعى مفرد غائب و يوز اون سكز نوعى مفرد متكلم و يوز اون سكز نوعى مفرد مخاطب و يوز اون سكز نوعى جمع غائب و يوز اون سكز نوعى جمع متكلم و يوز اون سكز نوعى دخى جمع مخاطب اولور (يازى يازى ويروب طورمه يه يازدى يازمش يازى يازى ويروب طورمه يه يازدم يازمشم يازى يازى و يروب طورمه يه يازدك يازمشسك يازى يازى ويروب ياتهمه يه يازدق يازمشز يازى يازى ويروب طورمه يه يازديكز يازمشسكز يازى يازى ويروب طورهمه يه يازديلر يازمشلر) كبى بو صورتده ماضىٔ مركب خماسىٔ مرقومك معانى متنوعهٔ مطلوبه يى افاده ايدن صيغ مختلفهسنك كافهسى بيك درتيوز يكرمى نوع اولمش اولور ❋ تنبيه ❋ كلمات اشتقاقيهٔ فعليهده اصل ومشتق منه اولان امر حاضر مجرد حقيقى وعرفينك اخرينه اون نوع جائز الاجتماع اولان حروف مغيرة الاحداثى بردن بشه قدر وحروف مغيرة الاحداث حكمنده اولوب ينه جائز الاجتماع اولان افعال ناقصهٔ ثمانيه يى ينه بردن بشه قدر وبكرمى بش نوع ممتنع الاجتماع اولان حروف مغيرة النسبهدن برينى و يا حروف مغيرة النسبه حكمنده اولوب حدثدن بالكليه منسلخ اولان افعال ناقصهٔ ثلثهدن يعنى (ايدى ايمش ايسه) فعللرندن برينى واوچ نوع ضمائر متصلهٔ مسند اليهانك افرادندن دخى برينى وصل والحاق ايله امر مجردك متضمن اولديغى معنايه مناسب معانىٔ متنوعهٔ مطلوبه يى اقصر وجه اوزره تحصيل ايتمك ايچون اول امردن بعض فردك صيغهسنى اوتوز درت بيكه قريب صيغ مختلف العنوانات والمعانى يه وبعض فردك صيغهسنى التمش يدى بيكه قريب صيغ مختلف العنوانات والمعانى يه وبعض فردك صيغهسنى دخى يوز بيكه قريب صيغ مختلف العنوانات والمعانى يه تبديل و تحويل ايتمه جائز اولديغى ازجمله امر مجرددن (ياز) امرينك

صیغه‌سنی اوتوز درت بیکه قریب صیغ مختلفه‌یه تحویل ایله اول امرڭ معناسنه مناسب اوتوز درت بیکه قریب معانئ متنوعه تحصیل ایتمه و (کول) امرینڭ صیغه‌سنی التمش یدی بیکه قریب صیغ مختلفه‌یه تحویل ایله معناسنه مناسب التمش یدی بیکه قریب معانی متنوعهٔ مطلوبه‌یی تحصیل ایتمه و (سویله) امرینڭ صیغه‌سنی دخی یوز بیکه قریب صیغ مختلفه‌یه تبدیل وتحویل ایله متضمن اولدیغی معنایه مناسب یوز بیکه قریب معانی متنوعهٔ مطلوبه‌یی تحصیل ایتمه جائز ایدیکی مقصد ثالثده و مقصد رابعده ثبت وضبط اولنان امثلهٔ مرتبه وافادات واقعه‌دن ظاهر اولور ﴿ مطلب ﴾ معلوم اوله‌که افعال ناقصه وافعال مقاربهٔ عربیه‌لر بین المنطقین (موضوع محمول) اسملریله مسمی اولان مبتدا ایله خبره ملازمت ایدوب وصف خبرڭ ذات مبتدایه نسبتنه وزماننه دلالت ایتدیکی کبی نسبت مرقومه‌نڭ جهت وکیفیتنه دخی دلالت ایتملریله انجق نسب زمانیه اولمیوب جهات قضیه دخی اولورلر ایمدی یالکز مبتدا ایله خبردن مرکب اولان جملهٔ اسمیه قضیهٔ مطلقه اولوب (زید قائم و بکر یقعد) مثللی اولمبتدا ایله خبر افعال ناقصه ومقاربه‌دن بریله مصدر اوله‌رق جملهٔ فعلیه اولدیغی وقتده قضیهٔ موجهه اولور شویله‌که (کان زید عالماً) جمله‌سی قضایای موجهه‌دن قضیهٔ ثبوتیهٔ دوامیه وثبوتیهٔ انقطاعیه اولور (وصارزید قائماً وآل الطین حجراً) جمله‌لری قضایای موجهه‌دن قضیهٔ انتقالیه اولور (ومازال زید جالساً ومابرح بکر قائماً) جمله‌لری قضایای موجهه‌دن قضیه دوامیهٔ استعدادیه اولور (وعسی زید یخرج) جمله‌سی قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اقترابیهٔ رجائیه اولور (وکاد زید یضحك وهلهل بکر یبکی) جمله‌لری قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اقترابیهٔ جزمیه اولور (وطفق زید یکتب واخذ بکر لیقرأ) جمله‌لری دخی قضایای موجهه‌دن قضیهٔ اقترابیهٔ شروعیه اولور قالدیکه متعلقات فعلدن مفاعیل خمسه وحال وخصوصیله تمییز صریحاً احداث منسوب بهایی تقیید وضمناً جمله‌نڭ ومرکبات سائره‌نڭ متضمن اولدقلری نسبتلرڭ کیفیات وجهاتلرینه دلالت ایتملریله (زید ضارب ضربة بکر قاتل عمرواً خالد قائم علی الفرس زید قائم یوم الجمعه بکر قاعد امام المسجد القمر منخسف حین حیلولة الارض بینه وبین الشمس زید ذاهب للسمن عمرو قاری قاعداً خالد حسن وجهاً) مثللی متعلقات مرقومه افعال ناقصه وافعال مقاربه مثللی جهات قضیه‌دن واولمتعلقاتی مشتمل اولان جمله‌لر دخی قضایای موجهه‌دن معدود اولمق نظام لسانه اوفق کورینور ایسه‌ده افعال ناقصه ایله افعال مقاربه جمله‌نڭ اجزاء اصلیه وقوامندن اولوب ومتعلقات مذکوره اجزاء عارضه وزائده‌دن اولمریله افعال ناقصه ایله افعال مقاربه جهات قضیه‌دن عد واعتبار اولندیغی مثللی متعلقات مذکوره جهات قضیه‌دن عد واعتبار اولنمامشدر بوصورتده منطق یونانیدن لسان عربه نقل وترجمه اولنمش اولان علم منطقده لسان عربده واقع قضایای موجهه‌نڭ ذکر اولنموبده لسان عربده مفاعیل ومتعلقات ایله مقید اولان جمله‌نڭ وخصوصیله لسان عربڭ نظامنه مخالف قیودات ایله مقید اولان جمله‌لرڭ قضایای موجهه نامیله تراکیب عربیه صره‌سنده ثبت وضبط اولنملری مترجملرڭ ومترجملرڭ کلاملرینی تقلید ایدن ذواتڭ برلسانده بولنان نسب مخصوصه وجزئیه‌نڭ دوالی اولان هیئات کلیهٔ افرادیه وترکیبیه وحروفڭ و حروفه مشابه اولان اسماء افعالڭ بطبقه مؤداتنی تأدیه وافاده ایدر دوالڭ لسان اخرده بولنمسنی اعتقادلرندن نشئت ایتمش ایدیکی مستباندر

﴿ مقصد خامس ﴾

کلمات اشتقاقیهٔ اسمیه‌دن اسماء منسوبه‌نڭ وکلمات مصغره‌نڭ اقسام واحکامی بیانندە‌درکه ایکی بابده ذکر اولنور

﴿ برنجی باب ﴾ اسماء منسوبه‌نڭ اقسام واحکامی بیانندە‌در معلوم اوله‌که اسم منسوب شول اسمدرکه اخرینه (لی یالو سز ایجی تماج جل قل سال سول کو لق لك) حرفلرندن برینڭ لحوق وانضمامیله مدلولنه صور اتی البیاندن برصورتله انتساب واختصاصی اولان ذات مبهمه‌یی متضمن اوله (عثمانلی کویلو یاغلی صولی یاغسز صوسز یاغجی صوجی برنجی ایکنجی صغرتماج طوشانجل اولوجل قوشقل قومسال یوقسول قاره‌کو آیلق کیجه‌لك) کبی ایمدی

تعریف مذکوردن مستبان اولـدیغی اوزره اسم منسـوب اون نوعدر ✻ نوع اول ✻ مارالذکر اون نوع ادوات انتسابدن(لی) یا (لو) حرفیله مطرف اولان اسم منسوبدر اشبو نوع اسم منسوب ایکی صنفدر ✻ صنف اول ✻ شول اسم منسوبدرکه آخرنده‌کی (لی یا لو) حرفی انجق ذوی العقولدن برذاتك یا مولد ومنشائی اولان مکانه و یاخود ملجائی اولان برمتبوع ذیشانه منسوبیتنی افاده ایده (مکه‌لی مدینه‌لی شهرلی کویلو اورالی بورالی عثمانلی پاشالی) کبی بوصنف اسم منسوبده واقع (لی) یا (لو) حرفنك مؤداسی اولان نسبت لسان عربده یاء مشـدده ولسان فارسیده یاء ساکنه ایله تأدیه اولنور (مکی عثمانی) کبی ✻ مهمه ✻ اکر ذوی العقولدن بشقه برذاتی منشائی اولان مکانه نسبت قصد اولنورسه اولمکانه موضوع اولان اسمه حرف اضافت وتخصیص اولان کاف ساکنهٔ نونیه ضم والحاق اولنور (بوآت بغدادك میوه اطه‌نك) کبی ✻ صنف ثانی ✻ شول اسم منسـوبدرکه آخرنده‌کی (لی) یا (لو) حرفی ذوی العقولدن وغیریدن برذاتك یاجزئنه ویا حال ووضعنه ویا تابع ومصاحبنه ویا مملوکنه من جهة الوجود انتساب وتعلقنی افاده ایده (اتلی یاغلی صقاللی بورجلو مروتلی آتلی اوشاقلی اولی بارقلی هنرلی آلتونلی کومشلی) کبی بوصنف اسم منسوبده‌کی (لی) یا (لو) حرفنك مدلولی اولان نسبت لسان عربده صیغهٔ صفت ایله و (ذو) اسمیله و لسان فارسیده (مند ور و ین) حرفلریله تأدیه اولنور (لحیم شحیم مدیون متمول ذومال مروتمند هنرور زرین سیمین) کبی ✻ تنبیه ✻ لام نسبتك ماقبلنده‌کی حرف متحرك یامفتوح و یامکسـور ایسه لام مذکوره مکسور قلندیغی (مکه‌لی دولتلی عنایتلی) کبی ومضموم ایسه لام مذکوره مضموم قلندیغی (کویلو بورجلو) کبی بین البلغا واقع اولان محاوره و مکالمه‌دن ظاهر اولور ✻ نوع ثانی ✻ (سز) حرفیـله مطرف اولان اسم منسوبدر حرف مرقوم ینه ذوی العقولدن و غیریدن برذاتك یاجزئنه و یا حال و وضعنه ویا تابع ومصاحبنه ویا مملوکنه من جهة العدم منسوبیتنی افاده ایدر (اتسز یاغسز صقالسز کیسه‌سز مروتسز بورجسز) کبی اشبو حرفك مؤداسی اولان نسبت عدمیه لسان عربده (یاء مصاحبه و لاء نافیه) مجموعیله ولسان فارسـیده ادوات نفیـدن (بی) حرفیله تأدیه اولنور (لایجـوز اکل المیتة بلاضرورة) (بیکسم) کبی ✻ مهمه ✻ (سز) حرفنك لاحق اولدیغی اسمك مدلولی ایله نوع اولك صنف ثانیسنده‌کی (لی) یا (لو) حرفنك لاحق اولدیغی اسمك مدلولی منسوب اولان ذاتك جزئی ویا وضعی و یا تابعی ویامملوکی اولوب اول ذاتك مدلول مذکوره نسبتی جهات مرقومه‌دن‌دولایی اولمسی لازم اولمغله بونوع اسم منسوب صنف ثانئ مرقومك عدمی قسمی اولور قالدیکه نوع اولك صنف اولنده‌کی (لی) یا (لو) حرفنك لاحق اولدیغی اسمك مدلولی منسوب اولان ذاتك مولد ومنشائی ویا ملجائی اولمق واولذاتك مداول مذکوره نسبتی مولد وملجائی اولدیغی جهتدن اولمق بحسب السماع واجب اولمغین (یرلی آدم) ترکیبنـده‌کی آدمك (یر) اسمنك مدلولی اولان مکانه نسـبتی اکر اولمکان آدم مرقومه مولد اولدیغی جهتدن اولورسه (یرلی) اسمی اسم منسوبدن نوع اولك صنف اولندن اولوب مقابلنـده (یبانجی آدم) دینور اکر اولمکان آدم مرقومه ملك اولدیغی جهتـدن اولورسـه (یرلی) اسمی نوع اولك صنف ثانیسـندن اولوب مقابلنده (یرسز آدم) دینور (یرلی یوردلی آدم یرسز یوردسز آدم) کبی ✻ نوع ثالث ✻ (ایجی) حرفیله مطرف اولان اسم منسوبدر بونوع اسم منسوب دخی ایکی صنفدر ✻ صنف اول ✻ (ایجی) حرفنك لاحق اولدیغی اسملر اسماء اعداد واعداددن کنایه اولان (ایلك قاچ) اسملریدر زیرا (ایجی) حرفی اسماء مرقومه‌یه لاحق اولدیغی صورتده معـدود مرتبـدن واحد اخیر و یا اول بولنان ذات مبهمه‌نك اول اسمانك مدلولاتی اولان اعداده منسوبیتنی افاده ایدر شوقدرکه مبالغهٔ صفت حادثه بابنده بالمناسـبه بیان اولندیغی اوزره (ایجی) حرفنك مدلولی اولان نسـبتده مبالغه اولمغین اولمبالغه‌دن تجرید اولندیغنـه علامت اوله‌رق اسماء اعداد ایله (ایجی) حرفنك میانلری نون زائدهٔ مجتلبه ایله توسیط اولنمشـدر (برنجی ایکنجی اوچنجی ایلکنجی قاچنجی) کبی اشبو صنفده‌کی (ایجی) حرفنك مدلولی اولان نسـبت لسان عربده اسماء

اعداده عارض اولان فاعل وزنی ایله و لسان فارسیده اسماء اعدادك اواخرینه لاحق اولان میم ساكنه ایله تأدیه اولنور (واحد ثانی ثالث رابع دوم سوم چارم) كبی بو صورتده فاعل وزننده اولان اسماء اعداد عربیه منسوب بالصیغه انواعندن نوع دیگر اولمش اولدیغی مستبان اولمغله ائمهٔ لغت عربیه‌نك اسماء اعداد مرقومه‌نك صیغه‌سنی ایکی وجه اوزره تأویل و توجیهلرینه احتیاج اولمدیغی ظاهر ونمایان اولور ❊ صنف ثانی ❊ (ایجی) حرفنك لاحق اولدیغی اسملر اسماء اعدادك غیری اولاندر زیرا (ایجی) حرفی بوصورتده لاحق اولدیغی اسملرك مدلولاتنه متعلق عملر ایله تقید واشتغال ایدن ذواته اطلاق اولنمغله اولذواتك مدلولات مذكوره‌یه علی وجه المبالغه تعلق وانتسابلری اولمش اولور اشبو صنف اسم منسوبده‌كی (ایجی) حرفنك مدلولی اولان نسبت لسان عربده مبالغهٔ فاعل اوزانندن (فعال) وزنیله ولسان فارسیده (كر) حرفیله تأدیه اولنور (اتمكجی بچاقجی دوه‌جی خباز سكان جمال كاردكر شمشیركر) كبی ❊ تنبیه ❊ (ایجی) حرفی اسماء اعداده‌و غیره لاحق اولوب ایکی صنف اسم منسوب اداتی اولدیغی كبی امر حاضر مفرده دخی لاحق اولوب مبالغهٔ صفت حادثه اداتی اولدیغی واسملره لاحق اولدیغی صورتده اول اسملر كرك ساكن الآخر كرك متحرك الآخر اولسون اولحرفك همزه‌سنی كسره‌سیله بیله حذف واجب ایدیكی (صوجی اونجی برنجی ایكنجی) كبی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده اكر امر مذكور ساكن الآخر ایسه حرف مرقومك همزه‌سنی حذف وكسره‌سنی حرف اخیر ساكنه نقل واجب ایدیكی (یازیجی) كبی واكر متحرك الآخر ایسه حرف مرقومك همزه‌سنی یایه قلب لازم ولازب ایدیكی (اوقویجی) كبی مبالغهٔ صفت حادثه وحروف مقلوبه بابلرندن ظاهر وآشكار اولور ❊ نوع رابع ❊ تاء ساكنه ایله مصدره (تماج) حرفیله مطرف اولان اسم منسوبدر (صغرتماج) كبی زیرا حرف مذكور بحسب الاستقراء انجق صغر اسمنه لاحق اولوب مسماسنی حفظ ورعیله مشغول ومقید اولان ذات مبهمه‌یه اطلاق اولنمغله ذات مرقومك اولمسمایه تعلق وانتسابی اولمش اولور ❊ نوع خامس ❊ (جل) حرفیله مطرف اولان اسم منسوبدر زیرا حرف مرقوم بحسب السماع یا اسماء صفته لاحق اولور ویاخود اسماء اخره لاحق اولور اكر اسماء صفته لاحق اولورسه اول اسمانك متضمن اولدیغی صفتی تقلیل و تصغیر ایتمكله باب آتی الذكرده قید اولندیغی اوزره ادوات تصغیردن اولور (الجل قیرجل) كبی (الجه قیرجه) معنالرینه‌درلر واكر اسماء صفتك غیری اسملره لاحق اولورسه اول اسملر حرف مرقومك لحوق وانضمامیله مدلولاتنه متعلق عمل ایله طبعاً تقید واشتغال ایدن ذواته اطلاق اولنمغین و بوجهتله حرف مرقوم ذوات مرقومه‌نك مدلولات مذكوره‌یه تعلق وانتسابلرینی افاده واشعار ایتمكین اداة اسم منسوب اولور (طوشانجل ییلانجل باقجل آدجل اولوجل) كبی قالدیكه (باقجل) اسمی (باقچین) اسمندن محرف كبی توهم اولنورسه‌ده بالق اسمی تركی وچین اسمی فارسی اولمغین من جهة اللغه مختلف ایکی اسمدن مركب اولمق خلاف اصل ایدیكی وارستهٔ قید انهادر ❊ نوع سادس ❊ (قل) حرفیله مطرف اولان اسم منسوبدر زیرا حرف مرقوم دخی بحسب الاستقراء یاقوش اسمنه لاحق اولور (قوشقل) كبی ویاخود اسماء صفات والواندن قیر اسمنه لاحق اولور (قیرقل) كبی كه عربیسی اشمطدر اكر (قوش) اسمنه لاحق اولورسه قوش اسمی (قل) حرفیله بیله قوش جنسنك اشهر اوصافی اولان خوف ووحشت و دهشت و حزم ایله مجبول اولدیغی خفت و لوم وصفیله متصف اولان ذات مبهمه‌یه اطلاق اولنمغین وبوجهتله (قل) حرفی ذات مرقومه‌نك قوش جنسنه تعلق و انتسابنی افاده و اشعار ایتمكین اداة اسم منسوب اولور (بونك اویقوسی قوشقل) كبی اشبو اسم منسوبدن اخرینه حروف امریه‌دن (لن) حرفنی الحاق ایله امر حاضر اصاغه واول امردن دخی مشتقات امریه افراغ اولنور (قوشقللان قوشقللندی قوشقللنمه‌ملی) كبی واكر (قیر) اسمنه لاحق اولورسه حرف مرقوم (جل) حرفی كبی اول اسمك متضمن اولدیغی وصفی تقلیل ایتمكله اداة تصغیر اولور ❊ نوع سابع ❊ (سال) حرفیله مطرف اولان اسم منسوبدر حرف مرقوم

بحسب الاستقراء انجق (قوم) اسمنه لاحق اولوب مدلولنه برارض مبهمه‌نك تعلق وانتسابنی افاده و اشعار ایتمکله ادات اسم منسوب اولور (قومسال یر) کبی قوملی یر معناسنه در ﴿ نوع ثامن ﴾ (سول) حرفیله مطرف اولان اسم منسو بدر حرف مرقوم ینه بحسب الاستقراء انجق یوق اسمنه لاحق اولوب مدلولنه برذاتك تعلق وانتسابنی افاده ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (یوقسول آدم) کبی بوصورتده (یوقسه) لفظی (یوخسه) صورتنده یازلمق خطا اولدیغی کبی (یوقسول) اسمی دخی (یوخسول) صورتنده یازلمق خطا اولمش اولور ﴿ نوع تاسع ﴾ (ڭو) حرفیله مطرف اولان اسم منسوبدر حرف مرقوم انجق (قاره) اسمنه لاحق اولوب مدلولنه زماندن وغیریدن برذاتك انتساب وتعلقنی اشعار ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (قاره‌ڭو کیجه قاره‌ڭو هوا) کبی ﴿ نوع عاشر ﴾ (لق یا لك) حرفیله مطرف اولان اسم منسوبدر معلوم اوله که حرفین مرقومیندن هربری مقصد اولك ایکنجی بابنده ذکر اولندیغی اوزره بعض صورتده اداة مصدریت اولور (قورقاقلق اورککلك) کبی وبعض صورتده معنای مصدریتی تأکید اداتی اولور (یازمقلق سویله‌مکلك) کبی وبعض صورتده اداة مبالغهٔ اسم مکان عین اولور (طاشلق اکینلك) کبی وبعض صورتده اداة مبالغهٔ مکان فعل اولور (یاتاق یاتاقلق) کبی و بعض صورتده اداة اسم مکان مخصوص اولور (صابونلق اللك) کبی وبعض صورتده لاحق اولدیغی اسملرك مدلولاتنه ذات مبهمه‌نك صور معتبره‌دن برصورتله تعلق وانتسابنی افاده واشعار ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (ایلق یللق کیجه‌لك کوندوزلك بیراملق بشلك اونلق) کبی اشبو نوع اسم منسوب اداتی اولان (لق یا لك) حرفنك مدلولی اولان نسبت لسان عربده انجق یاء نسبیهٔ مشدده ایله ولسان فارسیده یاء ساکنهٔ نسبیه والف وهاء رسمیه ایله تأدیه اولنور (شهریه سنویه لیلیه نهاریه یومیه صیفیه شتائیه قراضی قراحا یکساله کوساله) کبی ﴿ مهمات ﴾ ﴿ مهمهٔ اولی ﴾ اسماء منسوبه‌نك انواع عشره‌سندن نوع اولك صنف ثانیسی ونوع ثانی وسادس وسابع وثامن وتاسع صفت ثابته مثللی (الـ) حرفنك اولنه دخولی و (رق) و یا (رك) حرفنك آخرینه لحوقی و (دن) حرفنك تعلق ایله مفضل وآتی البیان ادوات تصغیردن (جه) حرفنك لحوقیله مصغر اولدقلرندن بشقه اولصفته من جهة المعنی متقارب اولملریله (الـ یاغلی یاغسزجه بورا اورادن قومسال یوقسولجه اویقوسی قوشقلجه قاره‌ڭورق) کبی صنف مذکور ایله انواع خمسهٔ مذکوره اسم منسوب وصفیٔ ثبوتی اسمیله وبشنجی نوع مبالغهٔ اسم منسوب وصفیٔ ثبوتی اسمیله واوچنجی نوعك صنف اولی منسوب بالصیغه اسمیله وصنف ثانیسی ایله نوع رابع مبالغهٔ منسوب بالصیغه اسمیله ونوع اولك صنف اولی ایله نوع عاشر ساده اسم منسوب اسمیله تسمیه وتوسیم اولنمشدرکه وجوه تسمیه تعریفات سابقه‌دن مستبان اولور ﴿ مهمهٔ ثانیه ﴾ اسماء منسوبه‌نك بجمیع انواعها وصفلرنده صفات مثللی هم ذات مبهمه‌یه وهم اولذاتك افرادندن موصوفه نسبت معتبر اولمغله غائبدن خبر واقع اولوب موصوفی مذکور اولمیان اسم منسوبده ضمیر مستتر غائبی اعتبار لازم اولور بوصورتده (عثمانلی یز مروتلی یم) مثللی اسماء منسوبه‌یه متکلم عنوانی (وکویلوسك ومروتسزسك) مثللیره مخاطب عنوانی اطلاق بطریق المجاز اولدیغی کبی (عثمانلی شهرلیلر) مثللیرده دخی غائب عنوانی اطلاق بطریق المجاز اولور ﴿ مهمهٔ ثالثه ﴾ اسماء منسوبهٔ عربیه وترکیه وفارسیه صفات عربیه وترکیه وفارسیه مثللی ماده‌لری اعتباریله منسوباته وهیئاتلری اعتباریله منسوب الیها اولان موصوفاته ونسبت قیامیهٔ وصفیه‌یه دلالت ایتملری جهتیله اسماء منسوبه بحسب الاصطلاح اسماء منسوب الیها اولمغین اسماء مرقومه‌نك مدلولنه (منسوب) واصلی اولان اسمك مدلولنه (منسوب الیه) اطلاقی بطریق اللغه اولور بوصورتده منسوب دیمك صور معتبره‌دن برصورتله متعلق دیمك اولور ﴿ مهمهٔ رابعه ﴾ معلوم اوله که بعض استعماله کوره (بیلکجه) اسمی وبعض استعماله کوره (بیلکجاك) اسمی بحسب اصل الوضع بیلکه منسوب ومخصوص ذات مبهمه معناسنه اسم منسوب واخرلرنده‌کی (جه جك) حرفلری اداة اسم منسوب اولملر ایسه‌ده مؤخراً بیلکه طاقیلان الت معروفه‌یه نقل وتخصیص اولنمش اولدقلرندن و (کوندوز) اسمی فی الاصل کونه یعنی کونشه منسوب

ومتعلق ذات مبهمه افرادندن زمان مبهم معناسنه اسم منسوب واخرنده‌كى (دوز) حرفى اداة اسم منسوب ايسه‌ده مؤخراً كونك طوغمه‌سيله غروبى اراسنده‌كى ممتد زمان محدوده نقل اولنمش اولديغندن (و بيوندرق) اسمى دخى ينه بحسب اصل الوضع بيونه منسوب ومتعلق شى معناسنه اسم منسوب واخرنده‌كى (درق) حرفى اداة اسم منسوب ايسه‌ده مؤخراً قوشوم اوكوزلرينك بيونه بكوريلان آلت معروفه‌يه نقل وتخصيص اولنمش اولديغندن وبوجهتله اسماء ثلثهٔ مرقومه‌نك مفهوملرنده موصوفه نسبت قالمديغندن اكرچه مقصد اولك ايكنجى بابنده حروف معانى‌يى تعداد ومعانيلرينى بيان صره‌سنده حروف ثلثهٔ مذكوره وضع اوله نظراً اداة اسم منسوب عنوانيله قيد وضبط اولنمشلر ايسه‌ده اوحرفلر ايله مطرف اولان اسماء ثلثهٔ مرقومه سبب مذكوره بناءً بوبابده ترك اولنمشلردر قالديكه اناطولينك اكثر اقطارنده مستعمل اولان (على كل بك اوغلى كل) كبى اسملر على يه بك اوغلنه من جهة النسب ويامن جهة السبب منسوب ومتعلق اولان ذاتلر معناسنه اسم منسوب و(كل) حرفى اداة اسم منسوب اولمغله (كل) حرفيله مطرف اولان اسم دخى اسماء منسوبه انواعندن نوع آخر اولديغى امر آشكار ايسه‌ده بومثللى اسملر يعنى (كل) حرفيله مطرف اولان اعلام والقاب هم دار الخلافه‌ده مستعمل اولمديغندن وهمده (كل) لفظى (بنكى سنككى) مثاللرده واقع (كى) لفظى كبى اسماء كنويه‌دن اولمق احتمالى اولديغندن بونوع اسم دخى ترك اولنمشدر

❋ ايكنجى باب ❋ كلمات مصغره‌نك اقسام واحكامى بياننده‌در

معلوم اوله‌كه كلمهٔ مصغره شول كلمه‌دركه آخرينه (جق يا جك جه جل قل شين شمن مترق يا مترك مسه سه سى) حرفلرندن برينك لحوق وانضماميله يامدلول مطابقيسندن ويامدلول تضمنيسندن اقل واصغر معنايه دلالت ايده (قوزوجق دوه‌جك كوزلجه طارقيجه اقجل قيرجل قيرقل صاريشين دلشمن قاره‌مترق اكشيمترك ازيمسه كولومسه بنيمه آغسه كولومسه‌يه‌سيلرى كلدى) كبى ايمدى تعريف مذكوردن مستفاد اولديغى اوزره كلمات مصغره دخى اسماء منسوبه مثللى اون نوعدر

❋ نوع اول ❋ (جق يا جك) حرفيله مطرف اولان مصغردر بودخى ايكى صنفدر

❋ صنف اول ❋ شول اسمدركه اخرينه (جق يا جك) حرفنك لحوقيله مدلول مطابقيسنك يامقدارندن وياشرف وقدرندن اقل واصغر معنايه بالمطابقه دلالت ايده بوصنف اسم مصغر صفاتك واسم منسوب وصفيتك غيرى اسملردن مأخوذ ومشتق اولور (چوبانجق قوزوجق دوه‌جك شوراجق بوراجق اوراجق) كبى ❋ خصيصه ❋ اداة ميل وشفقت اولان زاء ساكنه‌يى انجق بوصنف مصغردن (بونجق شونجق اونجق قزجق) مصغرلرينه بحسب السماع الحاق واجب وماعدالرينه بحسب القياس الحاق جائز اولور (بونجغاز شونجغاز اونجغاز قزجغاز چوبانجق چوبانجغاز دوه‌جك دوه‌جكاز) كبى ❋ تنبيه ❋ (بو شو) اسم اشارتلرى ايله (او) ضميرينه (جق) حرفى لاحق اولديغى وقتده بينلرينى فصل ايچون نون ساكنهٔ مجتلبهٔ زائده‌يى بحسب السماع الحاق واجب ايديكى حروف مجتلبه بابندن و (جق جك) حرفلرينه زاء ساكنه وجوباً وجوازاً لاحق اولديغى وقتده دخى اجتماع ساكنين على غير حده محذورينى دفع ايچون اوحرفلرك اخرلرنده‌كى قاف وكافى فتحه ايله تحريك لازم كلديكى وتحريك سببيله قافى غينه وكافى غين مرققه اولان كاف رخوه‌يه قلب لازم ولازب ايديكى هم حروف مقلوبه بابندن وهم امثلهٔ مسرودهٔ سالفه‌دن ظاهر وآشكار اولور

❋ صنف ثانى ❋ شول اسمدركه اخرينه (جق يا جك) حرفنك لحوقيله مدلول تضمنيسى اولان وصفدن اقل واصغر وصفه بالتضمن دلالت ايده بوصنف اسم مصغر حسب السماع صفات ادواتندن قاف وكاف ساكنه‌لردن بريله مطرف اولان صفاتدن مأخوذ ومشتق اولور شوقدركه حروف محذوفه بابنده ذكر اولنديغى اوزره اسم مصغر مذكورى تخفيف ايچون كنديسنده‌كى صفت اداتى اولان قاف وكاف ساكنه‌يى حذف لازم اولور (اوزاق اوزاجق دونوك دونوجك صوغوق صوغوجق كوچوك كوچوجك) كبى ❋ تنبيه ❋ بوصنف مصغرده (جق جك) حرفلرينك ماقبللرى مفتوح اولورسه اوحرفلرك جيملرى كالاول مكسور اولديغى (اوزاجق اراجق) كبى وماقبللرى مضموم ويامكسور اولورسه اوجيملرك كسره‌لرى

فتحه یه تبدیل اولندیغی (صوغوجق کوچوجك از بجاك) کبی استعمالات واقعه‌دن مستثنان اولور

﴿ نوع ثانی ﴾ (جه) حرفیله مطرف اولان اسم مصغر در معلوم اوله‌که (جه) حرفی یا صفت ثابته‌یه و مبالغهٔ صفت ثابته یه واسماء صفاته واسم منسوب وصفی یه لاحق اولور ویا موصول حرفدن قاف و یا کاف ساکنه‌نك لحوقیله نسبتدن منسلخ اولان ماضیٔ محسوس النسبه‌یه لاحق اولور ویاخود کلمات سائره‌یه لاحق اولور اکر صفت ثابته‌یه و مبالغهٔ صفت ثابته‌یه و اسماء صفاته واسم منسوب وصفی‌یه لاحق اولور ایسه حرف مرقوم اشبو اقسام اربعه‌نك متضمن اولدقلری معنایدن انجق وصفی تقلیل و تصغیر ایتمکله اداة تصغیر وصف اولور (طارقینجه آدم دونکجه قاره‌جه قوروجه یاغلیجه باللیجه عقلمزجه) کبی واکر ماضیٔ مرقومه لاحق اولورسه اولماضینك متضمن اولدیغی حدثك کندوبی حقیقةً و یا حکماً ولی ایدن امر وماضی وفعل حالی و مستقبلدن هر برینك متضمن اولدیغی حدثك وقوعنه دیکر متضمن اولدیغی زمانك جمیع اجزاسنده سببیتنی افاده ایتمکله اداة عموم افعال اولور (سویله‌دکجه سویله زید سویله‌دکجه سن‌دکله بن سویله‌مدکجه سن سویله‌مدك بکر اوقودقجه زیدده اوقومش بن اوقومدقجه سن اوقومه‌مشسك بن سویله‌مدکجه سن سویله‌میورسك سز سویله میه‌جکسکز سنده سویله‌ملی) کبی تنکیم ماء مصدریه ایله نسبتدن وزماندن منسلخ اولان ماضی‌یه داخل اولان (کل) اسمی اداة عموم افعال اولور (کلما کتبت کتبت) کبی (بن یازدقجه سن یازدك) معناسنه‌در . اکر کلمات سائره‌یه لاحق اولورسه اکثر صورتده اداة تمیز اولور (زید خویجه ایو قیافتجه کوتودر بوخانه بنجه سنجه اونجه بوراجه اوراجه شویله‌جه بویله‌جه بیك غروش ایدر بونك انسانجه‌سی بودر زید دوشرجه‌سنه قوشدی آتی اولدرورجه‌سنه قوشدردی) کبی وبعض صورتده اداة حال اولور (زید عمرو ایله بیله‌جه کیتدی) کبی وخاصةً (بیلك) اسمنه لاحق اولدیغی صورتده باب سابقده ذکر اولندیغی اوزره اداة اسم منسوب اولور

﴿ نوع ثالث ﴾ (جل) حرفیله مطرف اولان اسم مصغردر ایمدی باب سابقده ذکر اولندیغی اوزره (جل) حرفی بحسب السماع اسماء صفاته لاحق اولدیغی صورتده متضمن اولدقلری اوصافی تقلیل وتصغیر ایتمکله اداة تصغیر وصف اولور (اقجل قیرجل کوکجل) کبی (اقچه قیرجه کوکجه) دیمکدر واسماء صفاتك غیری اسمه لاحق اولدیغی صورتده اول غیر کرك مشتق کرك غیر مشتق اولسون مداولنه برذاتك تعلق وانتسابنی اشعار ایتمکله اداة اسم منسوب اولور (اولومجل ادمجل یلانجل طوشانجل بالقجل) کبی

﴿ نوع رابع ﴾ (قل) حرفیله مطرف اولان اسم مصغردر بودخی باب سابقده ذکر اولندیغی اوزره یا اسماء صفاتدن (قیر) اسمنه لاحق اولور ویاغیری اسمدن (قوش) اسمنه لاحق اولور اکر (قیر) اسمنه لاحق اولورسه متضمن اولدیغی حدثی تقلیل ایتمکله مارالذکر (جل) حرفی کبی اداة تصغیر وصف اولور (قیرقل) کبی عربجه‌سی اشمطدر واکر قوش اسمنه لاحق اولورسه اداة اسم منسوب اولور (قوشقل) کبی

﴿ نوع خامس ﴾ (شین) حرفیله مطرف اولان اسم مصغردر حرف مرقوم بحسب السماع اسماء صفاتدن (صاری) اسمنه لاحق اولوب متضمن اولدیغی وصفی تقلیل ایتمکله اداة تصغیر وصف اولور (صاریشین) کبی

﴿ نوع سادس ﴾ شین ساکنه ایله مصدر (شمن) حرفیله مطرف اولان اسم مصغردر اشبو حرفدخی بحسب السماع اسماء صفاتدن انجق (دلی) اسمنه لاحق اولوب متضمن اولدیغی وصفی تقلیل ایتمکله اداة تصغیر وصف اولور (دلیشمن) کبی

﴿ نوع سابع ﴾ میم ساکنه ایله مصدر (مترق یامترك) حرفیله مصدر اولان اسم مصغردر ایمدی حرفین مرقومین اسماء صفاتدن واسم منسوب وصفیدن بحسب السماع بعض متحرك الآخره لاحق اولوب متضمن اولدقلری اوصافی تقلیل ایتمرله اداة تصغیر وصف اولورلر (آجیمترق اکشیمترق قاره‌مترق صاریمترق طاتلیمترق) کبی

﴿ تنبیه ﴾ (مترق) حرفی (قاره) اسمنه لاحق اولدیغی صورتده حرف مذکوردن هم یالکز راء ساکنه‌یی وهم راء ساکنه ایله بیله تاء مکسوره‌یی حذف وکسره‌سنی میم ساکنه‌یه نقل جائز اولدیغی (قاره متق قاره‌مق) کبی حروف محذوفه

بابندن ظاهر وآشکار اولور بوصورتده نباتاتدن سیاه برنبات معروفك اسمی اولان (قاره‌مق) کلمه‌سی فی الاصل اسم مصغر اولمش اولور ﴿ نوع ثامن ﴾ ینه میم ساکنه ایله مصدر (مسه) حرفیله مطرف اولان امر حاضر مصغر وامر مذکوردن مشتق اولان افعال وصفات واسماء مصغره‌در بونوع مصغر نوع اول مثللی ایکی صنفدر ﴿ صنف اول ﴾ شول امر حاضر مجرددرکه آخرینه (مسه) حرفنك التحاق وانضمامیله متضمن اولدیغی حدث مطلوب ومأمور بهدن اقل واصغر حدثی متضمن اوله (کولومسه) امری ومهجور الاستعمال اولان (قینامسه سویله‌مسه اغله‌مسه) امرلری کبی ایمدی (کولومسه) امرندن مقصد ثالثده‌کی ابوابدن مستبان اولدیغی اوزره هم مشتقات قیاسیه انواعندن مصادر وافعال وصفت حادثه ومبالغهٔ صفت حادثه‌وهم مشتقات سماعیه‌انواعندن کاف ساکنه ایله مصدر مبالغهٔ صفت ثابته اصاغه اولندیغی کبی (قینامسه) امرندن دخی اصاغه وافراغ اولنور (کولومسه‌مك کولومسه‌یور کولومسه‌یان کولومسه‌لك قینامسه‌مق قینامسه‌یور قینامسه‌یان قینامسه‌ق) کبی اما (سویله‌مسه) امرندن انجق مبالغهٔ صفت ثابتهٔ مذکوره و (اغله‌مسه) امرندن هم مبالغهٔ صفت ثابتهٔ مذکوره وهم آخرنده‌کی فتحه‌یی کسره‌یه تبدیل ایله صفت ثابته اصاغه وافراغ اولنور (سویله‌مسه‌لك آدم اغله‌مسدق کیمسه اغله‌مسی اغله‌مسی سویله‌یور) کبی بو صورتده دارالسلطنهٔ سنیه سکنه‌سنك (سویله‌مسه‌لك) مقامنده (سویله‌مبك) دیملری لفظاً ومعناً قیاسه مخالف اولور ﴿ صنف ثانی ﴾ شول اسم صفت واسم منسوب وصفیدرکه اخرینه (مسه) حرفنك لحوق وانضمامیله متضمن اولدقلری اوصافدن اقل واصغر اوصافی طلبی وامری متضمن اوله (ازیمسه) امریله مهجور الاستعمال اولان (اجیمسه اکشیمسه دلیمسه صاریمسه طاتلیمسه) امرلری کبی ایمدی (ازیمسه) امرندن انجق مشتقات قیاسیه و (اجیمسه اکشیمسه) امرلرندن هم مشتقات قیاسیه وهم آخرلرنده‌کی فتحه‌یی کسره‌یه تبدیل ایله صفت ثابته اصاغه اولنور (ازیمسه‌مق ازیمسه‌یور ازیمسه‌یان اجیمسه‌مق اکشیمسه‌مك اجیمسه‌دی اکشیمسه‌مش اجیمسر اکشیمسر شیلر) کبی و (صاریمسه) امرندن اخرینه قاف ساکنه‌نك لحوقیله اسم موصوف اخذ اولنور (صاریمسه‌ق) کبی و (طاتلیمسه) امرندن هم مشتقات قیاسیه وهم مشتقات سماعیه‌دن ایکی درلو صفت ثابته اخذ اولنورلر (طاتلیمسه‌دی طاتلیمسه‌ق طاتلیمسرشی) کبی ﴿ تنبیه ﴾ (مسه) حرفی امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده حروف مغیرة الاحداث انواعندن اداة تصغیر حدث ووصف اولدیغی واسم صفته واسم منسوب وصفیه لاحق اولدیغی صورتده حروف امریه انواعندن ینه اداة تصغیر وصف اولدیغی تعریفین سابقیندن ومقصد اولك ایکنجی بابندن ظاهر وآشکار اولور ﴿ نوع تاسع ﴾ (سه) حرفیله مطرف اولان امر حاضر مصغردر بودخی ایکی صنفدر ﴿ صنف اول ﴾ شول امر حاضردرکه اخرینه (سه) حرفنك لحوق وانضمامیله متضمن اولدیغی حدثدن اقل واصغر حدثی متضمن اولان امر حاضردر بوصنف مصغر بحسب السماع انجق (آغ) امرندن مشتق اولور (آغسه) کبی أزاجق اغ معناسنه‌در پس مقصد ثالثك مشتمل اولدیغی ابوابدن مستبان اولدیغی اوزره (اغسه) امرندن هم مشتقات قیاسیه وهم مشتقات سماعیه‌دن صفت ثابته اصاغه وافراغ اولنور (اغسه‌مق اغسه‌ق) کبی ﴿ صنف ثانی ﴾ شول اسمدرکه اخرینه (سه) حرفنك لحوقیله متضمن اولدیغی وصفدن اقل واصغر وصفی طلب وامری متضمن اوله (بنیمسه سکرسه صوسه) امرلریله مهجور الاستعمال اولان (طوزسه اقسه کوکسه یشیلسه) امرلری وسائرلری کبی ایمدی اوامر مذکوره‌نك کافه‌سندن مشتقات قیاسیه اصاغه اولندیغندن بشقه مهجور الاستعمال اولان اوامردن اواخرینك فتحه‌لرینی کسره‌یه تبدیل ایله صفت ثابته دخی اصاغه اولنور (بوشسی طوزسی اقسی کوکسی یشیلسی) کبی و (صوسه) امرندن اسم مکان مخصوص و (سکرسه) امرندن دخی ایکی نوع صفت ثابته اخذ واصاغه اولنور (صوسه‌ق سکرسه‌لك سکرسی) کبی ﴿ تنبیه ﴾ (سه) حرفی دخی مارالذکر (مسه) حرفی کبی امر حاضره لاحق اولدیغی صورتده حروف مغیرة الاحداث انواعندن اداة تصغیر وصف اولدیغی واسم صفت ایله اسم منسوب وصفیه

لاحقه اولدیغی صورتده حروف امریه‌دن بنه اداة تصغیر وصف اولدیغی تعریفین سابقیندن ومقصد اولك ایلنجی بابندن ظاهر وآشکار اولور ❁ نوع عاشر ❁ موصول حرفی اولان (آه) حرفیله نسبتدن و زماندن بالکلیه منسلخ اولدقدن صکره (سی) حرفیله مطرف اولان اسم مصغردر (سویله‌سیم کلدی باته‌سی‌یه کیتدی ویره‌سی‌یه آلدی) کبی ایمدی (سی) حرفی امر مذکورك فی الاصل متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن مستفاد اولان معنای طلبی تقلیل وتصغیر ایتمکله اداة تصغیر طلب اولور ❁ مهمه ❁ امر مصغر مذکور موصول حرفی اولان (آه) حرفیله نسبت امریه‌دن و زماندن بالکلیه منسلخ اولمغله بحسب الاستماع یامفعول غیر لازم التعقل اولور یعنی (آه لی) مفعول اولور مار الذکر امثله‌دن (باته‌سی‌یه کیتدی ویره‌سی‌یه آلدی) مثاللر کبی ویاخود آخرینه ضمائر متصله‌ٔ مضاف الیهالك انضمامی شرطیله (کل) امرندن مشتق اولان افعالدن مفرد غائبه فاعل اولور (سویله‌یه‌سیم کلدی اغسه‌یه‌سك کلیور کولومسه‌یه‌سی کلمش ازیمسه‌یه‌سیمز کلدی بلیمسه‌یه‌سکز کلمش کولومسه‌یه‌سیلری کلیور) کبی ❁ تنبیهات ❁ ❁ تنبیه اول ❁ امثله‌ٔ مذکوره‌دن مثلا (بونلرك کولومسه‌یه‌سیلری کلدی) دیمك بونلرك ازکولمکه از استکلری کلدی دیمك اولدیغندن (مسه) حرفی (کول) امرینك متضمن اولدیغی حدثی و (سی) حرفی امر مذکورك فی الاصل متضمن اولدیغی نسبت امریه‌دن مستفاد معنای طلبی تقلیل وتصغیر ایتدیکی ظاهر وآشکار اولور ❁ تنبیه ثانی ❁ (کولومسه‌یه سیلری) کلمه‌سنك اصلی (کولومسه‌یه‌سی) اولوب و (کولومسه‌یه‌سی) کلمه‌سنك اصلی دخی (کولومسه‌یه‌سیسی) اولوب مثال اولده واقع (سی) ضمیرینك سینی حذف وکسره‌سی راء ساکنه‌یه نقل اولندیغی ومثال ثانیده اجتماع مثلین کراهیتنه بناء (سی) ضمیرینك سینی کسره‌سیله بیله حذف و تقدیر اولندیغی حروف مقلوبه ومحذوفه بابندن ظاهر ونمایان اولور ❁ خصیصه ❁ (جل قل شین شمن مترق یامترك) حرفیله مطرف اولان اسماء مصغره‌یی و (سه مسه) حرفلریله مصغر اولان امر حاضردن مشتق صفت ثابته‌ٔ مصغره‌یی (جه) حرفیله ازسرنو تصغیر جائز اولور (قیزلجه قیرقلجه صاریشینجه دلیشمنجه اجیترجه اکشیترجه طاتلیمسه‌جه دلیمسکجه اغسه‌جه) کبی بوصورتده لسان عربده واقع اسماء مصغره‌یی (المصغر لایصغر) مفادنجه ازسرنو تصغیر جائز اولمدیغی اوزان تصغیری محافظه ممتنع اولدیغندن نشأت ایتمش ایدیکی مستبان اولور

﴿ خاتمه ﴾

مرکبات کلامیه‌نك فعلدن بشقه اجزاء اصلیه‌سندن اولان مبتدا وخبر نوعلرینك وایکیشر قسمی مشتمل فاعل ونائب فاعل نوعلرینك واجزاء زائده‌سندن اولوب متعلقات فعلدن معدود اولان اون برنوع مفاعیلك وبش قسمی مشتمل حال نوعیله تمیز نوعنك اون‌یدی بابده احواللری بیانده‌در ❁ توطئه ❁ کلام شول لفظ مرکبدرکه مسند ومسند الیهی مشتمل اولمغله سامعه سکوت صحیح اوله اکر مسند الیه مبتدا ومسند خبر اولورسه کلام جمله‌ٔ اسمیه اولور واکر مسندالیه یافاعل ویا نائب فاعل اولوب مسند دخی فعل اولورسه کلام جمله‌ٔ فعلیه اولور اوجمله‌لر کرك خبریه اولسونلر (بوزید در بوله بیلورم) کبی کرك انشائیه اولسونلر (زید بومیدر بوزید میدر سویله کشکی بوسویله‌سه بولای سویله‌یدی بلکه سویله‌رتك سویله‌سونده بشقه لازم دکل سویله‌مه‌لیده حالنی کورمه‌لی) کبی وکذا مسند الیهدن ومسنددن هر بری دخی کرك مفرد اولسون کرك آتی البیان مرکبات اربعه‌نك بری اولسون ایمدی مرکب ولو بحسب اصل الوضع مفهومیده مستقل کله‌دن مرکب اولان لفظدن عبارت اولمغله بش قسمه تقسیم اولنمشدر ❁ قسم اول ❁ مرکب اسنادیدر یعنی سالف البیان کلامدر ❁ قسم ثانی ❁ مقصد رابعده مفصلاً ذکر و بیان اولنان امر حاضر مرکب ثنائی وثلاثی ورباعی وخماسی وبونلردن مشتق اولان افعال سائره و مصادر و صفاتدرکه بونلردن افعال مرکبه دائما مسند اولوب صفات مرکبه ومصادر مرکبه کاه مسند الیه وکاه مسند اوله بیلور (بو آدم سویله‌یوب

طوراندر سویله‌یوب طورمق ایودر) کبی ﴿ قسم ثالث ﴾ مرکب تقییدیدر مرکب تقییدی شول مرکبدرکه نسبت ناقصه‌یی متضمن اوله نسبت مرقومه کرك قیامیه اولسون یا فاعل و یا نائب فاعل ایله صفاتدن وصفات حکمنده اولان اسملردن مرکب اولانلر کبی (یازان کیمسه قاچه‌غن کوله یاغلی ات کوزل یر) مثللی بو صنفه (مرکب توصیفی) دخی دینور کرك وقوعیه اولسون متعلقات فعل ایله یافعلدن و یا معنای فعلدن مرکب اولانلر کبی (زیدی کور بکره باقق زید ایله اوغراشمق بوراده اویومه کوله کوله کلمك اغلیه‌رق کیتمه چیدیش چیتمه) کبی اشبو مرکب تقییدیدخی کاه مسند الیه وکاه مسند اوله‌رق مرکب اسنادیدن جزؤ اصلی اوله بیلور (بونکله اوغراشمق ایو دکلدر بونك ایوسی کوله‌رك سویله‌مکدر) کبی ﴿ قسم رابع ﴾ مرکب اضافیدر مرکب اضافی شول مرکبدرکه مضاف الیهی ومضافی مشتمل اوله مضاف الیه بحسب الحقیقه شول اسمدرکه آخرینه (لام ملك وتخصیص) اسمیله مسمی حرف اضافت عربیه معناسنه دلالت ایدن (م ك) حرفلرندن بری لاحق اوله شویله‌که مضاف الیه اکر (بن بز) ضمیرلری اولورسه اخرینه (م) ساکنه لاحق اولور (بنم افندم بزم اغامز) کبی واکر ضمیرین مذکورینك غیری اولورسه اول غیر کرك ضمیر کرك اسم ظاهر اولسون وضمیر دخی کرك ضمیر مخاطب کرك ضمیر غائب اولسون واسم ظاهر دخی کرك معرفه کرك نکره اولسون اخرینه (ك) ساکنه لاحق اولور (سنك افندك سزك افندیکز اونك افندیسی افندیلری اونلرك افندیسی افندیلری زیدك کوله‌سی کوله‌لری بونك شونك بونلرك شونلرك دوه‌سی دوه‌لری اتك چولی پاشانك چاوشی) کبی و بحسب الصوره ضمائر متصله‌دن باب ضمیرده مفصلاً ذکر وبیان اولنان اشبو (م ك سی مز کز) ضمیرلریدر ومضاف دخی شول اسمدرکه آخرینه ضمائر خمسهٔ مذکوره‌دن بری لاحق اوله امثلهٔ مذکوره‌ده اولدیغی کبی محصولی بوکه الفاظ ترکیه‌نك هیئات کلیهٔ افرادیه‌جه واقع اولان نظام وترتیبی الفاظ عربیه‌نك هیئات کلیهٔ افرادیه‌جه واقع اولان نظام وترتیبنك عکسی نسبتنده اولدیغی کبی ینه الفاظ ترکیه‌نك هیئات کلیهٔ ترکیبیه‌جه بولنان نظامی دخی الفاظ عربیه‌نك هیئات ترکیبیه‌جه اولان ترتیب ونظامنك عکسی نسبتنده اولدیغندن و لغت عربیه‌ده ایسه مضاف الیهی تأخیر واجب اولدیغندن لغت ترکیه‌ده مضاف الیهی تقدیم واجب اولوب اسم مضافك آخرینه مضاف الیهدن عبارت ضمائر متصله مضاف الیه الحاقی لازم ولازب اولور بوتقدیرجه مضاف الیه بحسب الحقیقه آخرینه (م ك) لاحق ضمیرلری اولان اسم متقدم وبحسب الصوره اسم متقدم مضاف الیهدن عبارت اولان ضمائر خمسهٔ مار الذکرلر اولور ﴿ ضابطهٔ اولی ﴾ مضاف الیه اکر معرفه اولورسه کرك ضمیر کرك اسم اشارت کرك اعلام والناب اولسون اضافت مضافده تعریف افاده ایدر واکر نکره اولوب اخرنده‌کی حرف اضافت اولان (ك) ساکنه مذکور اولورسه (ك) حرفی اداة اضافت اولدیغی کبی اداة تعریف دخی اولمغین اضافت ینه تعریف افاده ایدر (آتك چولی کولك کناری دوه‌نك هاودی) کبی ومحذوف اولورسه مضاف الیه منکر اولمغین اضافت تخصیص افاده ایدر (آت چولی کول کناری دوه هاودی پاشا قپوسی آت اوشاغی دار السعادة اغاسی باش اغریسی) کبی و بوده معلوم اوله‌که مضاف الیهدن لاجل التنکیر حرف اضافت حذف اولندیغی کبی مضاف الیه مقصود بالافاده اولدیغی صورتده ینه حذف اولنور (زید کوله‌سی اوقویان کیمسه‌در) کبی ﴿ ضابطهٔ ثانیه ﴾ عند القرینه مضافی حذف جائز اولور (بو آت کیمك) سؤالیله (زیدك) جوابی مثللی که تقدیر کلام (بو آت کیمك آتی زیدك آتی) دیمکدر ﴿ فائده ﴾ مرکب اضافی هم مرکب اسنادینك جزؤلرندن مسند الیه ومسند اولمسی و هم مرکب تقییدینك خبرلرندن منسوب ومنسوب الیه اولمسی جائز اولور (آتك چولی بودر بو آتك چولنی آلاندر) کبی ﴿ قسم خامس ﴾ مرکب تعدادیدر مرکب تعدادی شول لفظ مرکبدرکه اصول اعداددن آتی البیان صورتینك بریله و یا ایکیسیله مرکب اوله اصول اعداد بحسب الکتابة والصورة یکرمی نوعدرکه بونلردر (بر ایکی اوچ درت بش التی یدی سکز طقوز اون یکرمی اوتوز قرق

اللی التمش یتمش سکسان طقسان یوز بیك) کبی   اوندن بکه وارنجه‌یه‌دك اون بری عقود اعداد و بردن طقوزه وارنجه‌یه دك طقوزی زوائد تعبیر اولنور   قالدیکه اسماء اصول اعداددن سکسان ایله طقسان اسملری حروف مقلوبه بابنده بیان اولندیغی وجهله فی‌الاصل (سکز اون طقوز اون) اولوب اون اسمنك همزه‌سی حذف وضمه‌سی زاء ساکنه‌لره نقل اولندقدن صکره فتحه‌یه تبدیل اولنه‌رق (سکزان طقوزان) اولملریله اسماء اصول اعداد بحسب التلفظ والحقیقه اون سکز نوع اولور   ایمدی اصول عددك ترکیبی یاضرب صورتیدر ویا جمع صورتیدر   شویله‌که مرکب عددیده اصول عدددن اکر عدد اقله دال اولان اسم تقدیم اولنورسه اول اسم کرك عقوددن کرك زوائددن اولسون ضرب صورتی اولوب ایکیدن اوچه قدر اسماء اصول اعداددن ترکیب اولنور (ایکیوز اوچبیك درتیوز بیك) کبی   پس عدد اقل (مضروب) وعدد اکثر (مضروب فیه) اولمغین علم حسابده عدد اقل رقم ایله و عدد اکثر انجق خانه ایله افاده اولنور   و اکر عدد اکثره دال اولان اسم تقدیم اولنورسه جمع صورتی اولوب ایکیدن درده قدر اسماء اصول اعداددن ترکیب اولور (اون بر یوز اون ایکی بیك یوز اون اوچ) کبی   اشبو صورتده اصول اعداددن هر برینی رقم ایله افاده لازم اولور   قالدیکه مرکب عددیده هم ضرب وهم جمع صورتی اولورسه اولمرکب بحسب الصوره طقوز وبحسب الحقیقه اوندرت اسماء اصول اعداددن ترکیب اولنور (سکزیوز سکزان سکز بیك طقوزیوز طقوزان طقوز) کبی   وبوده معلوم اوله‌که معدود مرتبدن واحد اول ویا اخیری افاده ایچون اولمرتبه‌یه دال اولان اسم عددك اخرینه مبالغهٔ صفت حادثه واسم منسوب بابلرنده ذکر اولنان وجه اوزره ادوات اسم منسوبدن (ایجی) حرفی الحاق اولنوب واحد مذکورك عدد مرقومه نسبتی اشعار اولنور   شویله‌که اسم عدد اکر اصول اعداددن ایسه کرك عقوددن کرك زوائددن اولسونلر اول اسمك آخرینه واکر مرکبات عددیه‌دن ایسه انجق جزؤ اخیرك اخرینه نون مجتلبه‌یی الحاقدن و (ایجی) حرفنك همزه‌سنی کسره‌سیله حذفدن صکره اولحرف الحاق اولنور   (برنجی ایکنجی اونونجی بشیوز اون بشنجی) کبی   ﴿ فائده ﴾ مرکبات عددیه بجمیع اقسامه هم مرکب اسنادیدن وهم مرکب تقییدیدن وهم مرکب اضافیدن جزؤ واقع اولمسی جائز اولور

﴿ برنجی باب ﴾   مبتدانك احوالی بیانده‌در

معلوم اوله‌که مبتدا شول اسم مسندالیهدرکه مسندبهی انجق فعل اولمیه اسم مذکور کرك بحسب الحقیقه اسم اولسون کرك اسم حکمنده مرکبات اربعهٔ مارالذکرك بطریق الانفراد بری وبطریق التداخل ایکیسی اوچی دردی اولسون (بن سنم سن بنسك بز بویله‌یزدر سز اویله‌سکزدر زید بومیدر دونکی کون یوز اللی غروشی بکره ویرن ادمك آرادیغی سنسك بزز سزسکز بونلردر) کبی   ﴿ مهمه ﴾ مبتداده اصل اولان معرفه اولمقدر نکرهٔ مفیده اولمقده جائز اولور (زید کله‌جك کوزك برآدم کورسون دوش اویقودن صکره اولور انسانلق بودر) کبی

﴿ فائده ﴾ مبتدانك حق صدر کلامده واقع اولمقدر مکر مبتدانك خبره ویا متعلقات خبردن برینك مبتدایه انحصارینی افاده مطلوب ویاخود خبرك ویا متعلقاتنك حال وشانی اعتنا مقصود اولورسه اولخبردن ومتعلقاتندن هربرینی مبتدا اوزرینه تقدیم لازم اولور   (بویله‌در هب عشقك دیوانه‌سی بونی سن بیلورسك) کبی

﴿ ایکنجی باب ﴾ خبرك احوالی بیانده‌در

معلوم اوله‌که خبر شول کلمه‌درکه اخرینه مبتدا اولان مسندالیهدن عبارت ضمیر بارز ویامستتر متصل اولدقدن صکره مجموعی مبتدایه اسناد اولنه اولکلمه کرك اسم اولسون کرك بطریق الانفراد ویا بطریق التداخل مرکبات اربعهٔ مارالذکر اولسون کرك فعل اولسون واسم دخی کرك وضعنده فاعله ویا نائب فاعله نسبت معتبر اولسون یعنی معنای فعل اولسون کرك وضعنده نسبت مرقومه معتبر اولمسون واسناد دخی کرك اخباری اولسون کرك انشائی اولسون (زید یوز اللی غروشی بکردن سزه الیویرن آدمدر بن سویله‌رم سز دکله‌مزسکز بکر اکله‌سون عمرو کلاندر سن اوقو یجیسك بکر قورقاقدر سن کوزلسك بز دلسزیز جاه‌مز بوله یز) کبی   ایمدی اکر کلمهٔ مرقومه فعل اولورسه اخرینه متصل اولان ضمیر بارز ومستتر هم فاعل

ویا نائب فاعل اولور وهمده اداة ربط اولور بوصورتده فعل اولضمیر ایله جملهٔ فعلیهٔ اخباریه ویا انشائیه
اولدقدن صکره خبر اولور شوقدرکه افعال ترکیه‌ده مسندالیهدن عبارت اولان ضمائر متصله‌یه اسناد اصل
اولدیغندن ومسندالیهك متعلق اولان اسمه اسناد دخی قطعاً جائز اولمدیغندن اسم مسندالیه بحسب‌الصوره مبتدا
وبحسب الحقیقه یا فاعل ویا نائب فاعل اولور واکر کلمهٔ مرقومه معنای فعل اولورسه یعنی وصفلرنده فاعله
ونائب فاعله نسبت معتبر اولان صفات اربعه‌واسماء صفت واسماء منسوبه واسماء اشارت وصفیه وضمیر منفصل غائب
وصفی اولورسه آخرینه لاحق اولان ضمیر بارز ویا مستترینه هم فاعل ویا نائب فاعل اولور وهم اداة ربط اولور
بوصورتده معنای فعل ایله ضمیر مرقوم مرکب وصفی اولدقدنصکره خبر واقع اولور شوقدرکه معنای فعلده
اسم ظاهر متأخره نسبت اصل اولدیغندن وبوجهتله ضمیر مذکور صورةً معنای فعله وحقیقةً معنای فعلك فاعلنه
ویا نائب فاعلنه متصل اولمش اولدیغندن معنای فعله متصل اولان ضمائر بحسب‌الحقیقه انجق ادات ربط اولور
(بن یازانم یازیلانم سن کوزلسك یاغلیسك شویله‌سك بویله‌سك اویله‌سك) کبی تقدیر کلام (بن یازان آدمیم
یازیلان آدمیم سن کوزل یاغلی شویله بویله اویله کیمسه‌سك) دیمکدر واکر کلمهٔ مرقومه اسماء سائره‌دن
ومرکبات مذکوره‌دن بری اولورسه اخرینه متصل اولان ضمیر انجق ادات ربط اولور (ارادیغك کیمسه بنم
دونکی کلان آدمدر) کبی ﴿ مهمه ﴾ خبره اداة اسناد اولان (در) حرفنی الحاق بعض صورتده واجب
وبعض صورتده ممتنع وبعض صورتده جائزاولور شویله‌که اکرخبرك وصف اولمه احتمالی اولورسه دفعاً للالتباس
(در) حرفنی الحاق واجب اولور (بوآدمدر شو انساندر) کبی واکر خبر جملهٔ فعلیه اولوب جزؤ اولی اولان فعل
دخی یا (فعل امر) ویا (فعل حال) ویا (مستقبل مرجو النسبه) ویا فعل مربع النسبه اقسامندن (ماضئ مخمن النسبه)
(و مستقبل مخصص النسبه و فعل متمنی النسبه) ویا (ماضئ محسوس النسبه) ویا (فعل مثلث النسبه) اولورسه
ویاخود خبر ضمائر منفصله‌دن بری اولورسه (در) حرفنی الحاق ممتنع اولور (زید کلسون کلییور کلور کلز
کلدلی) کبی (کلملی ها کلملیده کورمدلی کلدی کلمه بکر بنم سنسك) کبی شوقدرکه جزؤ اولی فعل حال
اولان جملهٔ فعلیه اکر رجائیه اولورسه تحقیقاً للرجا (در) حرفنی الحاق جائز اولور (نه بیلورسك بلکه بن
یازییوریمدر) کبی واکر خبر ذکر اولنان الفاظك غیری اولورسه اخرینه (در) حرفنی الحاق جائز اولور
(بز بویله یز بویله‌یزدر سن سویله‌جکسك سویله‌یه‌جکسکدر) کبی ﴿ اوچنجی باب ﴾ فاعلك اقسام
واحکامی بیانده‌در معلوم اوله‌که فاعل ایکی قسمدر ﴿ قسم اول ﴾ شول اسمدرکه کندویه فعل اسناد اولنه
یعنی کندویه فعل نسبت قیامیهٔ تامه ایله نسبت اولنه بونوع فاعل انجق مبتدادن عبارت ضمیر متصل بارز ویا مستتر
اولور (سن سویله سویله‌سن زید سویله‌سونمی سویله‌سونمی زید بلکه بز بیلمه‌یورز در بلکه سویله‌مه‌یورسك
درسن) کبی ﴿ قسم ثانی ﴾ کندویه فعل معلوم معناسنه اولان کلمات نسبت قیامیهٔ ناقصه ایله نسبت اولنان
اسمدر بونوع فاعل انجق اسم ظاهر اولور بوتقدیرجه معنای فعله لاحق ومتصل اولان ضمائر بحسب‌الحقیقه فاعل مقدره
لاحق اولمش اولور (بن یازانم بن یازان آدمیم سن قورقاقسك سن قورقاق کیمسه‌سك سن کوزلسك سن کوزل
کیمسه‌سك بویله سك سن بویله آدمسك سن) کبی ﴿ ضابطهٔ اولی ﴾ افعال معلومهٔ ترکیه انجق ولورتبةً
مقدم مبتدادن عبارت ضمیر متصله ومعانئ افعالدن معدود (صفات واسماء صفات واسماء منسوبهٔ وصفیه واسماء
اشارات وصفیه وضمیر منفصل غائب وصفی) انجق اسم ظاهر مذکوره ویامقدره نسبت اولندیغندن ومشتقاتدن
(مستقبل مرجو النسبه ومستقبل مجزوم النسبه وماضئ منقول النسبه) قسملری ایسه هم مبتداء مقدمدن عبارت
ضمیر متصل وهمده اسم ظاهر مذکوره و مقدره نسبت اولنه کلدیکندن اشبو اوج قسم مشتقات ضمیره نسبت اولندقلری
صورتده نسبت مرقومه (نسبت تامهٔ زمانیه) اولمغین فعل اولورلر واسم ظاهره نسبت اولندقلری صورتده نسبت
مرقومه (نسبت ناقصهٔ زمانیه) اولمغین صفات زمانیه اولورلر (بن سویله‌رم سن اکله‌مزسك سن کیده‌جکسك

بكر كيتمه‌يه‌جك كاور كيدر آدم وارمى اولوره اولمزه باقه سويله‌يه‌جك سوزك وارمى اون اون كورمش آدمك حالى بشقه‌در) كبى ❋ ضابطهٔ ثانيه ❋ جملهٔ فعليه‌ده مسندبه اولان فعلى تقديم لازم اولان لسانده مسند اليه مؤخرك مذكر ومؤنث اولديغى اول كلامده ايذان واشعار ايچون فعل ايچون بالذات وصفت ايچون بالتبع بشقه بشقه مذكر ومؤنث صيغه‌لرى وضع وتعيين اولنمش لسان عربى وفرانسويده اولديغى مثللى وجملهٔ فعليه‌نك وكذا فعلك اسم مسند اليه ايله مسبوق اولمسى لازم اولان لسانده ايذان مذكوره احتياج قالمديغندن هم مذكره وهم مؤنثه نسبت اولنمق اوزره فعللرده اصالةً وصفاتده تبعاً صيغهٔ واحده ايله اكتفا اولنمشدر لسان تركى وفارسيده اولديغى مثللى ❋ تنبيه ❋ جملهٔ فعليه‌نك استنادو اعتماد ايتديكى اسم مسنداليه بحسب الصوره مبتداء بحسب الحقيقه فاعل اولديغى باب سابقدن مستبان اولور ❋ دردنجى باب ❋ نائب فاعلك اقسام و احكامى بيانده‌در معلوم اوله‌كه نائب فاعل دخى ايكى قسمدر ❋ قسم اول ❋ كندويه فعل مجهول اسناد اولنان اسمدر ❋ قسم ثانى ❋ كندويه صفات مجهوله نسبت قياميهٔ ناقصه ايله نسبت اولنان اسمدر پس قسم اول ايكى صنفدر ❋ صنف اول ❋ ولورتبةً مقدم اولان مبتدادن عبارت اولان ضمائر بارزه ومستتره‌دركه اولمبتدا فى الاصل فعل معلومك مفعول لازم التعلق اولوب يعنى (اِى) مفعولى اولوب بحسب الحقيقه كندويه فعل مجهول اسناد اولنمق ايچون اخرندن (اى) حرفى حذف اولنمش اوله (سن يازيلورسك اما اسمك اوقونمز سوز سويلنسون ايش كورولسون) كبى ❋ صنف ثانى ❋ (اَ . ايله ده اين دن) حرفلريله مطرف اولان اسماء متقدمه‌دركه اول اسملر فى الاصل افعال معلومه‌نك مفاعيل ومتعلقاتيدر (زيده كولنور خسته‌يه باقيلور زيد ايله اوتورولور بوراده اويونور كيجه‌لين ياتيلور سندن قورقولور) تراكيبنده واقع اولان (زيده خسته‌يه زيد ايله بوراده كيجه‌لين سندن) اسملرى مثللو حروف خمسهٔ مذكوره‌يى ضمائر متصله‌يه الحاق ممتنع واسماء ظاهره‌دن دخى حذف ممتنع اولديغندن مفاعيل مذكوره هم صورةً وهم حقيقةً نائب فاعل اولورلر قسم ثانى دخى ايكى قسمدر ❋ قسم اول ❋ آخرندن (اى) حرفى حذف اولنان موصوف متأخردر (بوسوزى سويله‌يان كوكلى قيران كيمسه كوتودر سويله‌نان سوز قيريلان كوكله دكز) كبى ❋ قسم ثانى ❋ حروف اربعهٔ مذكوره‌دن بريله مطرف اولان اسماء متقدمه‌دركه فى الاصل صفات معلومه‌نك مفعوللريدر (زيد يوزينه كولنان كيمسه‌در بكر كنديسيله كوروشلان آدمدر بورا اوستونده اويونان يردر بو كيمسه كنديسندن قورقلان اوركولان آدمدر) كبى ❋ بشنجى باب ❋ مفعول مطلق نوعنك احوالى بيانده‌در معلوم اوله‌كه مفعول مطلق نوعى شول حاصل مصدر اسميله مسمى مصدر نوعيدركه كنديسندن صكره مذكور هم لفظى اولان مشتقاتدن اكثريا فعل ماضيلرك ونادراً افعال سائره‌نك ومصدر اصلى ومخففك وصفت حادثه‌نك مدلوللرى اولان حدث مطلق نوع ابلغ واكمله تخصيص ايده (كيديش كيتدى چيقيش چيقمش چيقيش چيقار چيقيش چيقمه چيقيش چيقان) كبى ❋ آلتنجى باب ❋ مفعول لازم التعقل اسميله مسمى اولان (اِى) مفعولك احوالى بيانده‌در معلوم اوله‌كه مفعول لازم التعقل شول اسمدركه آخرنده‌كى (اِى) حرفى واسطه‌سيله كندويه افعالك و مصادرك وصفت حادثه‌نك معلوم متعدى قسملرى تعدى و تعلق ايده (زيدى كور بارهٔى وير) كبى ❋ تنبيه ❋ (اِى) حرفنك هم اداة تعريف وهم اداة مفعول اولديغى ولاجل التنكير منسياً ولاجل التخفيف منوياً حذف اولنديغى ومفعول مذكور نائب فاعل اولديغى صورتده دخى حذف اولنديغى وساكن الاخر اسمه لاحق اولديغى صورتده همزه‌سى حذف وكسره‌سى حرف اخير ساكنه نقل اولنديغى ومتحرك الاخر اسمه لاحق اولديغى صورتده همزه‌سى يايه قلب اولنديغى حروف معانى وحروف مقلوبه بابلرندن وباب سابقدن ظاهر اولور ❋ تتمه ❋ مفعول لازم التعقلك تعددى جائز اولمز يعنى فعل واحد ايكى مفعول لازم التعقله تعدى وتعلق ايتمز ❋ يدنجى باب ❋ مفعول غير لازم التعقل ايله مسمى اولان (اَه لى) مفعوللك احوالى بيانده‌در معلوم اوله‌كه مفعول مذكور شول اسمدركه آخرنده‌كى (اَه) حرفى واسطه‌سيله كندويه فعل ومعناى فعل تعدى وتعلق ايده (زيده باق بوسوز كيمه سويلندى زيده

كوره الوبرير) كبى ﴿ تنبيه ﴾ حرف مرقومك هم امر حاضره وهم اسمه لاحق اولەرق اون ايكى نوع معناسى اولديغى واسمه لاحق اولديغى صورتده فعلك ومعناى فعلك اقتضاسنه كوره التى نوع حروف جارهٔ عربيه معناسنه اولديغى يعنى التى قسم مفعول اداتى اولديغى وهمزه سنك بعض صورتده وجوباً حذف وبعض صورتده وجوباً يايه قلب اولنديغى حروف معانى بابندن ومفعول مرقومك برى ويا ايكيسى ملفوظ وباقيسى مقدر اولەرق دردە قدر تعددى جائز اولديغى دخى (مزيد فيه التا ومزيد فيادـ) بابندن ظاهر وآشكار اولور ﴿ سكزنجى باب ﴾ (ايله‌لى) مفعولك يعنى (ايله) حرفيله مظرف اولان مفعولك احوالى بيانندەدر معلوم اوله كه مفعول مرقوم شول اسمدركه اخرينه لاحق اولان (ايله) حرفى واسطه‌سيله كنديه فعل ومعناى فعل تعلق وتعدى ايده (زيد ايله سويله‌شيلور) كبى ﴿ متممه ﴾ (ايله) حرفى فعلك اقتضاسنه كوره يدى نوع معنالر بيننده بالاشتراك استعمال اولنديغى وبو جهتله (ايله) حرفيله مظرف اسمه يدى قسم مفعول اولديغى واولندەكى همزه‌نك هم حالى اوزره ابقا اولنمسى وهم بعض صورتده حذف وبعض صورتده يايه قلب اولنمسى جائز اولديغى حروف معانى وحروف مقلوبه بابلرندن مستبان اولور ﴿ متممه ﴾ فعل واحدك برمعنايه اولەرق ايكى ودها زياده (ايله‌لى) مفعولى اولمسى جائز اولور (كولر يوزايله طاتلى دل ايله ويركى ايله كوكل المه‌لى) كبى ﴿ طقوزنجى باب ﴾ (اين‌لى) مفعولك احوالى بيانندەدر يعنى (اين) حرفيله مظرف اولان مفعولك احوالى بيانندەدر معلوم اوله كه مفعول مرقوم شول اسم واسم مؤول كلمه‌دركه آخرينه لاحق اولان (اين) حرفى واسطه‌سيله كنديه فعل ومعناى فعل تعدى وتعلق ايده (زيد قاچغين بكر كلمه‌مكين ايش كيروله‌دى بونى كورمكسزين آلدم زيدى آنسزين كوردم زيد اخشاملەين صباحلين كيجه‌لين كوندزلين كوندزين ايكندىله‌ين ايكندين اويله‌يين كلدى) كبى ﴿ تنبيه ﴾ حروف مذكوره اوچ درلو كلمه‌يه لاحق اولەرق اوچ نوع معنايه دلالت ايتديكى وبو جهتله اوچ درلو مفعول اولديغى ومتحرك الاخر كلمه‌يه لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى يايه قلب وساكن الاخر كلمه‌يه لاحق اولديغى صورتده همزه‌سنى حذف وكسره‌سنى حرف اخير ساكنه نقل واجب ايديكى حروف معانى بابندن ظاهر اولور ﴿ متممه ﴾ فعل واحدك ايكيسى برمعنايه بلاتبعية (اين‌لى) مفعولى اولمسى جائز اولمز ﴿ اوننجى باب ﴾ (آه‌لى لى) مفعولك يعنى (آه‌لى) حرفيله مظرف اولان مفعولك احوالى بيانندەدر معلوم اوله كه مفعول مرقوم شول امر حاضردركه اخرينه لاحق اولان (آه‌لى) حرفيله نسبت امريه‌دن وزماندن بعد الانسلاخ كندوبى ولى ايدن ماضى‌يه مفعول اوله (زيد كاه‌لى كورمدم) كبى ﴿ تنبيه ﴾ حرف مذكورك (منذ) معناسنه هم حرف تمديد وهم اسم مدت اولديغى وهمزه‌سنى بعض صورتده يايه قلب وبعض صورتده حذف واجب ايديكى حروف معانى بابندن ظاهر اولور ﴿ متممه ﴾ مفعول مرقومدن ايكيسنه فعل واحدك تعدى وتعلق جائز اولمز

﴿ اون برنجى باب ﴾ (ده‌لى) مفعولك يعنى (ده) حرفيله مظرف اولان مفعولك احوالى بيانندەدر معلوم اوله كه مفعول مرقوم شول اسمدركه اخرينه لاحق اولان (ده) حرفى واسطه‌سيله كندويه فعل ومعناى فعل تعدى وتعلق ايده ﴿ تنبيه ﴾ (ده) حرفى اداة ظرف اولوب مفعول اداتى اولديغى كبى بشقه التى درلو اداة دخى اولديغى حروف معانى بابندن واداة ظرف اولديغى وقتده بعض صورتده نون مجتلبه ايله استعمال لازم كلديكى دخى مجتلبه بابندن مستبان اولور (زيد اونده اويودى) كبى ﴿ متممتان ﴾ ﴿ متممهٔ اولى ﴾ مفعول مرقومدن ايكيسى برجنس اولەرق ايكى مفعوله فعل واحد تعدى وتعلق ايتمز ﴿ متممهٔ ثانيه ﴾ مفعول مرقوم اسماء ازمنه‌دن اولديغى صورتده اخرندن (ده) حرفنى حذف وتقدير جائز اولور (زيد كيجه كوندز يوز ركعت نماز قيلار كيجه‌ده كوندزده يوز ركعت نماز قيلار) كبى مكر اسماء ازمنه‌دن (شمدى) اسمى اولورسه (ده) حرفنى حذف واجب اولور (شمدى اويودى) كبى (بوانده اويودى) ديمكدر ﴿ اون ايكنجى باب ﴾ (دكين لى) مفعولك يعنى دكين حرفيله مظرف اولان مفعولك احوالى بيانندەدر معلوم اوله كه مفعول مرقوم شول اسمدركه آخرينه اداة انتها اولان (آه) حرفندن صكره لاحق اولان (دكين) حرفى واسطه‌سيله كندويه فعل

تعدی وتعلق ایده (شمدی یه دکین اکله مزدك) کبی ❊ تنبیه ❊ (دکین) حرفی درت نوع کلمه یه (آه) حرفندن صکره لاحق اولوب اداة غایت زمان فعل تدریجی اولدیغی حروف معانی بابندن کرکی کبی ظاهر اولور ❊ مهمه ❊ مفعول مرقومدن ایکیسنه فعل واحد تعلق ایده مز ❊ اون اوچنجی باب ❊ (دك یادق) حرفیله مطرف اولان مفعولدر معلوم اوله که مفعول مرقوم دخی شول اسمدرکه اخرینه اداة انتها اولان (آه) حرفندن صکره لاحق اولان (دك یادق) حرفی واسطه‌سیله کندویه فعل تعدی وتعلق ایده (زید بروسه‌دك کیتدی اخشامه‌دق کلور) کبی ❊ تنبیه ❊ حرفین مرقومین (دکین) حرفنك لاحق اولدیغی درت نوع کلمه‌دن بشقه اسماء امکنه‌یه دخی لاحق اولدیغی و بو جهتله ادات غایت زمان فعل تدریجی اولدیغی مثللی اداة غایت مکان فعل تدریجی دخی اولدیغی حروف معانی بابندن ظاهر ونمایان اولور ❊ مهمه ❊ مفعول مرقومدن ایکیسی بر معنایه اوله‌رق تعددی جائز اولمز ❊ اون دردنجی باب ❊ (دن لی) مفعولك احوالی بیانن‌ده‌در یعنی (دن) حرفیله مطرف اولان مفعولك احوالی بیانده‌در معلوم اوله که مفعول مرقوم شول اسمدرکه اخرینه (دن) حرفنك لحوقیله کندو یه فعل ومعنای فعل تعدی وتعلق ایده (زید بورادن بروسه‌یه کیتدی بکر سندن کوزلدر) کبی ❊ تنبیه ❊ حرف مرقوم فعلك اقتضاسنه کوره بش نوع معناده مستعمل اولدیغی وبو جهتله مفعول مرقومه فعل و معنای فعل بش درلو تعلق و تعدی ایتدیکی حروف معانی بابندن مستبان اولور ❊ مهمه ❊ فعل واحد مفعول مذکوردن ایکیسی بر جنس مفعولره تعدی وتعلق ایتمز ❊ اون بشنجی باب ❊ (کبی لی) مفعولك احوالی یعنی (کبی) حرفیله مطرف اولان مفعولك احوالی بیانده‌در معلوم اوله که مفعول مرقوم شول اسمدرکه اخرینه ادات تشبیه وادات قران اولان (کبی) حرفنك لحوقیله کندویه فعل ومعنای فعل تعدی وتعلق ایده (زید بکر کبی اکلایه‌مز بکر یاتدیغی کبی اویودی) مثللی ❊ تنبیه ❊ حرف مرقوم کان عربیه کبی ادات ثلث دخی اولدیغی حروف معانی بابندن ظاهر اولور ❊ مهمه ❊ مفعول مرقومك بلا عاطف تعددی جائز اولور (زید بکر کبی عمرو کبی خالد کبی اکلار) مثللی ❊ اون التنجی باب ❊ حالك اقسام واحکامی بیانده‌در معلوم اوله که حال شول لفظدرکه فاعلدن ومفعولدن برینك هیئت وکیفیتنی تبیین وتفسیر ایده ایمدی حال بحسب الاستقراء التی قسمدر ❊ قسم اول ❊ شول امر حاضردرکه آخرینه (اه) حرفنك لحوقیله متضمن اولدیغی نسبت امریه تمامیتدن بعدالانسلاخ دیکر متضمن اولدیغی حدث فاعلك هیئتنی تبیین وتفسیر ایده شوقدرکه حروف معانی بابنده مفصلا بیان اولندیغی اوزره (یانه‌دوشدی اوتوره دوشدی چیقه کلدی) ترکیبلرنده واقع (یانه اوتوره چیقه) حاللرندن‌ماعدا (اه) حرفیله مطرف اولان احوالده یا تکریر ایتمه ویا اخرینه اداة استمرار اولان (رق یارك) حرفنی ولو تقدیراً الحاق ایتمه لازم اولور (اغله‌یه اغله‌یه کلدی کوله کوله کیدر اغله‌یه‌رق کلدی کوله‌رك کیدر یاته قالقه کلدی کوله کلدی کوله کیدر ایوجه اکلایه‌سك دیه یازدم کوز کوره الداندم) کبی ❊ تنبیه ❊ (اه) حرفنك هم امر حاضره وهم کلمات سائره‌یه لاحق اولدیغی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده اداة حال اولدیغی کبی بشقه بش درلو اداة دخی اداة تمیز اولدیغی وکلمات سائره‌یه لاحق اولدیغی صورتده فعلك اقتضاسنه کوره التی درلو مفعول اداتی اولدیغی وهمزهٔ مفتوحه‌نك یایه قلبی وحذفی واجب اولدیغی حروف معانی وحروف مقلوبه بابلرندن مستبان اولور ❊ قسم ثانی ❊ شول جمله‌درکه جزؤ اولی اولان مسندالیهه (ایسه) حرفی لاحق اولمغله مضمونی یا فاعلك ویا مفعولك هیئتنی تبیین وتفسیر ایده (زید کیتدی بکر ایسه زیدی آرار سن زیدی آرارسك زید ایسه کیتمش) کبی ❊ تنبیه ❊ (ایسه) کلمه‌سی جمله‌نك جزؤ اولی اولان اسم مسند الیهه لاحق اولدیغی صورتده حرف حال اولدیغی کبی جمله‌نك جزؤ اخیرینه لاحق اولدیغی صورتده افعال ناقصه‌دن فعل شرط اولدیغی وامر حاضره لاحق اولدیغی صورتده فعل مثلث النسبه اولدیغی وهمزه‌سنك کسره‌سیله وجوباً وجوازاً حذف اولندیغی و یالکز همزه‌نك جوازاً حذف و یایه قلب اولندیغی

وسينك دخی جوازاً حذف و يايه قلب اولنديغی حروف معانی وحروف مقلوبه وفعل مثلث النسبه بابلرندن ظاهر ونمايان اولور ❊ قسم ثالث ❊ شول جمله‌دركه جزؤ اخيری اولان مسند به (ايكن) حرفنك لحوقيله مضمونی فاعلك هيئتنی بيان ايده (الك ايرمش ايكن اوقو اوقو يوركن دوشون بر يسی سويلركن دكله زيد سويليه‌جككن بكر سويله‌دی سن بويله ايكن اولمز جمله عالم يوغيكن اولورايدی) كبی ❊ تنبيه ❊ حرف مرقومك همزه‌سنی يايه قلب و حذف صورتلری جائز ايديكی حروف مقلوبه بابندن ظاهر اولور ❊ قسم رابع ❊ شول اسمدركه اخرينه (جه) حرفنك لحوقيله مدلولی فاعلك ويا مفعولك هيئتنی تبيين وتفسير ايده (بوخانه بويله‌جه بيك غروش ايدر زيد عمرو ايله بيله‌جه كلدی) كبی اشبو نوع اداة حالی حذف جائز اولور (بوآت بويله بر پاره ايتمز زيد عمرو ايله بيله كلدی) كبی ❊ تنبيه ❊ حرف مذكور اداة حال اولديغی كبی (اداة تمييز واداة تصغير و اداة اسم منسوب واداة عموم افعال) دخی اولديغی حروف معانی وكلمات مصغره بابلرندن ظاهر وآشكار اولور ❊ قسم خامس ❊ شول جمله‌دركه جزؤ اولی اولان مسند اليه (مكر) حرفنك دخوليله مضمونی مفعولك هيئتنی تبيين وتفسير ايده (بن زيدی صوريورم مكر زيد كيتمش) كبی ❊ تنبيه ❊ (مكر) حرفی (الا ان) معناسنه اداة استثنا دخی اولديغی حروف معانی بابندن مستبان اولور ❊ قسم سادس ❊ (ين) حرفی دخی اداة حال اولور (كورمكسزين الدم آنمزين كوردم) كبی ❊ اونيدنجی باب ❊ تمييزك احكامی بياننده‌در تمييز شول اسمدركه اخرينه (جه) حرفنك لحوق وانضماميله مدلولی اولان برامرك امرآخره ثبوت ونسبتی جهتنی تبيين وتفسير ايده (بوكيمسه قيافتجه ايوخويجه كوتودر زيد دوشرجه‌سنه قوشدی بكری اولدررجه‌سنه قوشدردی) كبی ❊ قسم ثانی ❊ (اه) حرفنك لحوقيله اولور (بوخانه زيده كوره الويرر قوشه قوشه يورلدم) كبی ❊ تكمله ❊ ايكی خصيصه‌يی مشتملدر ❊ خصيصۀ اولی ❊ لسان تركيده صفات ثابته‌نك و اسماء صفاتك واسماء منسوبۀ وصفيه‌نك متضمن اولدقلری اوصافدن احتمال نقصانيتی دفع ورفع ايچون اولرنده‌كی حرفه مماثل برحرفه (پ ر س م په) حرفلرندن برينی بحسب السماع ضم والحاق ايدوب اولحرف مركبی اسماء مرقومه‌نك اوائلنه وصل والصاق ايدرلر (آپ آچيق ايپ اينجه اوپ اوجوز بوسبولانيق بوسبو يولك بومبوز توپ توكلی توستوكلی ترتميز تاب تاولی طوسطوپارلق طومطوپارلق طورطوپ چورچوب چارچابوق جاجابق چوسچوقور چومچوقور دوپدوز ديمديك طوبطوغرو طوسطوغری سيبسيوری صابصاری شامشاشی شيمشيش قابقاره قيپقزيل كيپكيرلی كومكوك موسمور ييمشيل صاپه صاغ) كبی ❊ خصيصۀ ثانيه ❊ لسان تركيده ميم ايله مصدر اولميان كافۀ افعال واسمانك اوائلنده‌كی حروفی ميمه تبديل ايله اصاغه اولنان كلمات مهمله‌يی اول افعال واسمايه ترفيق واتباع ايدوب كلمات مهملۀ تابعۀ مرقومه‌دن افعال واسماء متبوعه‌نك معانيلرينه متقارب ومتناسب معانی قصد واراده ايدرلر (يازدی مازدی سويله‌مش مويله‌مش زيد ميد حسن مسن كورك مورك دلی ملی كلك ملك آت مات كوزل موزل ايومو يتدی ميتدی) كبی والحمدلله فی الاولی والاخری علی الفراغ عن تسويد هذه المجلة بسبع ليال خلون من شهر ربيع الاخر لسنة ثمان وسبعين ومأتين والف من هجرة منزله العزة والنصرة والشفاعة والشرف صلی الله عليه وعلی آله واصحابه وخلفائه واتباعه واحبائه اجمعين وعفی الله ذنوب من ستر عيوب المؤلف يوم الدين

جدول خطا وصواب

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٢	٧	واولغتلری	واول فنلری
«	١٤	نوعینك	نوعنك
٣	١	نوع	نوعی
٤	٤	كه اداة حاصل مصدر اولور	كه مستقبل مؤكد النسبه اداتی اولور
٦	١١	(مَرَّ)	(شَمَّ)
٨	١٨	حرفبدر	حرفیدر
«	٢١	اعتبارتیله	اعتباراتیله
«	٢٥	حرفلرندكی	حرفلرنده‌كی
١٢	٢٩	ابتدارینك امر	ابتدارینك وامر
١٣	٢٦	مشتقاتك	مشتقاتنك
٢	١	یبجلی	یتجلی
«	٢	او یفضل	و یفضل
«	٣	ممایشاآ	ممایشاء
«	«	بین‌ولاده	بین‌اولاده
«	٤	مایشاآ	مایشاء
«	٧	مایشاآ	مایشاء
«	١١	مؤنفه‌نك	مؤلفه‌نك
٣	١	مؤدالرینی	مؤدالرینه
«	٥	كتایمز	كتابمز
«	١١	تقوش	نقوش
«	٢٣	مده‌قصر	مده وقصر
«	٣٣	برنجی	برنجیسی
٤	١٢	شبابتده	شبابیتده
«	١٦	لسانلرینه	لسانلرینی
«	٢٤	واراء	وراء
«	٢٨	یالتغییر	بالتغییر
٥	١٥	ابنا	ابناء
«	٣١	براعهٔ	براعهٔ
«	٣٤	انفسی وآفاقی	انفس وآفاقی
٦	٢٢	احوال	اقوال
«	٢٦	شذوددن	شذوذدن
٧	١	مشرع	❊ مشرع ❊
٨	٥	اولمغله	اولمغه
«	١١	كوزات	كوزت
«	١٩	كوزات	كوزت

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٨	٢٥	ازقبجه	ازقیجه
٩	٢٤	یازكور	یازه‌كور
١٠	٧	اكشیلتدرمسون	اكشیلندرمسون
«	٩	اول	(اول)
«	١٥	(اولسون)	(اولنسون)
«	١٦	تركبده	تركیبده
«	٣٠	ارایوب یاتمه	ارایوب یاتمه
١١	٣	(ر ز ر ت د ر)	(ر زر ت در)
«	٦	ویردتدر	ویردرتدر
«	١١	منالبه	مغالبه
«	١٢	مبالغه‌نك	مغالبه‌نك
«	١٤	بولی	بونی
«	٣٣	اداة اضافیت وتخصیصی	اداة اضافت وتخصیص
١٢	١	(سكز لری)	(كز لری)
«	٣٢	مستقله	مستفله
١٣	١٨	ر زا	ز زا
١٤	٢٦	حروف مذكوردن	حروف مذكوره‌دن
«	٢٩	اواتلنده	اوائلنده
«	٣٢	حروف سابقك	حرف سابقك
١٥	٣	قسملزنده	قسملرنده
«	١١	یر نوع	بر نوع
«	١٥	ارالرینه	ازالرینه
«	٢٢	جدلدن	جدولدن
١٦	٦	اویه‌مزمی آ	اوقو یه‌مزمی آ
«	٩	(هلا آتی الی	(هلا اتی زید الی
«	١٠	تخصیص	تخضیض
«	«	تخصیص	تخضیض
«	١٢	تعجیبه	تعجیبه
«	١٤	تعجیبه‌نك	تعجیبه‌نك
«	٢٠	تخصیصه	تخضیضه
«	«	تخصیص	تخضیض
«	٢٩	ضمهٔ منفتحه	ضمهٔ منفتحه
«	٣٠	اداءٔ	اداة
«	«	معینلین	معنیین
١٧	١	بله‌یه‌لر بله‌یه‌یم الی اخره	بله‌یه‌لر بله‌یه‌یم الی اخره
«	٧	بحسب المال	بحسب المآل

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٧	١٤	فاعل	فاعلی
»	٢٠	نسبت	نسبتی
»	٣٥	(تنبیه اه)	﴿ تنبیه ﴾ (اه)
١٨	٧	نصب مؤداسنی تأدیه	نصب مؤداسنی وهم لام تعریف مؤداسنی تأدیه
»	١٩	یالکلیه	بالکلیه
»	٢٧	نه سویلیورسن	نه سویلیورسك
١٩	٢٧	عقلیم	عقلم
»	٣٢	حرفیدر	حرفیدرکه
٢٠	١١	متواد	متولده
»	٢٤	حروف مذکور	حرف مذکور
»	٢٧	اشارتدن	اشاراتدن
٢١	١	اشارت	اشارات
»	٧	اشارته	اشاراته
»	١١	کیردی	کیرردی
»	٢٣	شاشقنجه‌سی	شاشقینجه‌سی
»	٢٧	قامجی	قامچی
»	٢٩	نه بولدیسه	زید نه بولدیسه
٢٢	٣	آخری	احری
»	٦	مواود خوانلرك	مولد خوانلرك
»	١١	کلمه‌سنه	کلمه‌سنی
»	١٦	کلمه‌سنه	کلمه‌سنی
٢٣	٢	زمانتی	زمانی
»	١٤	اسماء ازمنه‌دن	بعض اسماء ازمنه‌دن
»	٣٥	حواب	جواب
٢٤	٢	عمرو کولدی	عمرو کولدی آ
»	٢٢	بوصوتده	بوصورتده
٢٥	١٦	قابجی	قامچی
٢٦	٩	مرقوم	حرف مرقوم
»	١١	بوصوتده	بوصورتده
»	١٦	مغیرة النسبه	حروف مغیرة النسبه
٢٧	٣	طارقنجه	طارقیجه
»	٣	کوبلجه	کوبجه
»	٤	ماء مصدیه	ماء مصدریه
»	٢٠	صغوق صغوجق	صغـوق صـغوقجه صغوجق
»	٣٢	اشارتدن	اشاراتدن
٢٨	١٣	توقیر	توفیر
»	٢٨	اشارتدن	اشاراتدن

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٢٩	٨	بجر	بچر
٢٩	١٤	کلمسی زمانك	کلمسی زمانی
»	٢٣	اکلایجه‌دك	اکلایجه‌دق
٣٠	٢	بومسئله	بومسئله‌ی
»	١٤	او اور	اوُ اوُرُ
»	١٥	ایج	ایچ
»	١٧	ایج	ایچ
٣١	١٦	یناء	بناء
»	٢٢	(سر)	(سز)
»	٢٩	اتدیکی	ایدیکی
٣٢	١٠	وهمد	وهمده
»	١٣	صوتده	صورتده
»	١٥	حرفیدر	حرفیدرکه
»	٢٣	اتی پاره‌سی ویر	اتی ال پاره‌سی ویر
»	٢٩	اجیق کچك	اجیق بچیك
٣٤	١	(قون یاقین یا کون یا کین)	(قون یاقین کون یا کین)
»	٢	بیشکین	پیشکین
»	١٩	معلوم اوله	معلوم اوله‌که
»	٢٠	یا (ایدی یا ایسه)	یا (ایدی) یا (ایسه)
»	٣٣	معنای	معانیٔ
٣٥	٢٣	معرضة	مُعرضة
»	٣٠	قورقاقلق اتلق	قورقاقلن اتلن
٣٦	٢٠	ذی العقولك	ذوی العقولك
٣٧	٢	استعماله	استعمال
»	٦	تخصیصده	تحضیضده
»	٨	خطاده	خطابده
»	١٢	مبج	مبج
٣٨	٣	ترك اولنور	ترك اولنورسه
»	٧	جکنه‌مك	چکنه‌مك
»	١٦	مخصص النسبه	محضض النسبه
»	١٨	حرفیدر	حرفیدرکه
»	٢٥	ازالان	ازلان
»	٢٨	بعض صـورتده اداة اسم موصوف اولور	بعض صـورتده اداة صفت ثابتـه اولور (اوزا)(اوزون شی) کبی و بعض صورتده اداة اسم موصوف اولور
٣٩	٣	مرقومتین	مرقومین
»	١١	نشائه	نشئه

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٤٠	٨	دفع	دفع ایچون
»	١٨	اونلر بونلر	اونلر بونلرشونلر
٤١	١٩	تخصیص	تحضیض
»	٢٣	اداه	اداة
»	٢٥	اجنبیه ایله	کلمهٔ اجنبیه ایله
»	»	استعمالنه	استقلالنه
٤٢	٢٠	(اوقوبو سویلیو	(اوقویو سـویلیو
»	٢١	اراو دیو)	ارایو دیو)
»	»	همزه‌سی	همزه‌سنی
٤٤	١٢	اوقوسه ایدی اوقویه	اوقوسه‌یدی اوقویه
		یدی	یدی
»	٣٥	( )	(سی)
٤٥	١٢	قجر	قاچر
»	١٩	اراجاك	اراجق
»	٢٣	تصغیره	تصغیرده
٤٦	٢٨	اوقوملیم اوقوملیز	اوقوملی‌یم اوقوملی‌یز
٤٨	٥	اولمیه‌رك	اولمیه‌رق
»	١٢	داة	اداة
٥٠	١١	محفف	مخفف
»	١٣	اولمشرر	اولمشلردر
»	١٥	سویلیه‌جك)	سویلیه‌جك) کبی
»	٢٣	کجید	کچید
»	٢٦	باتلانقج	پاتلانقج
»	٢٧	جکنه‌م جکنه‌مك	چکنه‌م چکنه‌مك
٥١	٣	ایج	ایچ
»	٥	اور	اوز
»	١٢	سه	سز
٥٢	٣	اقتضاسنی	اقتضادن
»	٥	اقتضاسنی	اقتضادن
»	١٢	جك	چك
»	١٦	متعددن	متعدددن
٥٣	٤	اخرینه	اخرلرینه
»	٢١	بویله درتدن	بویله درددن
٥٤	١٤	بودرتدن	بودرددن
»	٢٣	ضمه ایله ماقبلی	ضمه ایله وماقبلی
»	٣٠	امر حاضره	امر حاضر
»	٣١	بشر	پشر
٥٥	٣	ایج	ایچ
»	٥	(زرلك)	(زر) لك

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٥٥	٢٩	یاب	باب
٥٦	١٠	امر حاضر رالام	امر حاضر (یا را لام)
»	١٣	امزتدر	امزرتدر
»	١٦	حرفلری	حرفلرینك
»	٢٦	اوجورت	اوچورت
»	٣٤	مذکو	مذکور
٥٧	٢٩	بشورت	پیشورت
٥٩	١٦	مزیدفیه‌لام ساکنه‌ایسه	مزیدفیه‌ایسه‌لام ساکنه
٦٠	٨	نسبتله وزمانی	نسبتله زمانی
»	٣٤	کولومسه‌تدریمله	کولومسه‌تدرلمه
٦١	٢	(لك یازککز	(یازلك یازکز
»	٢٢	سویلشون	سویلشسون
٦٢	٣	سن ایله	سنکله
»	»	سنه	سکا
»	»	سنه	سکا
»	٤	سز ایله	سزکله
٦٣	٣	سن ایله	سنکله
»	»	سنه	سکا
»	»	سنه	سکا
»	٤	سز ایله	سزکله
»	١٠	یازمه	یازه‌مه
»	١١	اغسه‌دمه	اغسه‌ده‌مه
»	١٣	امزتدرده‌مه	امزرتدرده‌مه
٦٤	٢	سوبلنه‌مسون	سویلنه‌مسون
»	١٠	کولومسه‌دیم	کولومسه‌یه‌یم
٦٥	٢	کولومسنه	کولومسه‌نه
»	٣	بنه	بکا
»	»	بنه	بکا
»	٤	سنه	سکا
»	»	سنه	سکا
»	٥	بز ایله	بزمله
»	»	سز ایله	سزکله
»	٦	بزلره	بزه
٦٦	٢	حاضر	حاضره
»	١٤	(ام سك سکز	(ام سك از سکز
٦٧	٤	دعاء علیه‌ده	دعاء علیهده
»	٢٠	کوچدر	کوجدر
»	٢٢	عمل ایده‌مزسه	عمل ایده‌مزلرسه
»	٢٩	سویلیسردر)	سویله‌یسردر

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٦٧	٣٠	(یازملی) لبی(اکارم	(یازملی کبی اکلارم
٦٨	٢٠	سویلمشه	سویلسه
»	»	یازسه ده کاسه ده	یازسه ده کاسه
٦٩	٩	مفهوملرنده	مفهوملرندن
»	١٢	اوانمشدر	اولنمشدر
»	٢٣	سویلشدرتدرتمك	سویلشدرتدرمك
٧٠	٣	المزید فیه مسه والتا	المزید فیه مسه والتا
		ودر واللام	واللام
٧١	٩	سویلکلکز	سویلکلککز
»	١٢	یوز یتمش نوع	یوز یتمش یدی نوع
»	٢٢	اولنه میه جغندن	اوله میه جغندن
٧٣	١٥	اشارتدن	اشاراتدن
٧٤	١٤	بنه	بکا
»	»	بنه	بکا
»	١٥	سنه	سکا
»	»	سنه	سکا
»	١٦	سزله	سزکله
»	٢٠	بازدردیلیور	یازدردیلیور
٧٥	١٧	قسمیله	قسملریله
»	٢١	راه	راء
»	٢٤	زوائدن	زوائدن
»	»	منفتحه	منفتحه
٧٦	٢٠	جمع	مفرد
»	٢٣	مفرد	جمع
٧٧	٣	بند	بکا
»	»	بنه	بکا
»	٤	سنه	سکا
»	»	سند	سکا
»	٥	بزله	بزمله
»	٦	سزله	سزکله
»	٨	مسه والتا ودر واللام	مسه والتا واللام
٧٨	٣	قزوجغز	قوزوجغز
»	٣٥	طریق	طریقیله
٧٩	٤	اغسه یه جکسك	اغسه یه جقسك
»	١٣	بنه	بکا
»	»	بنه	بکا
»	١٤	سنه	سکا
»	»	سنه	سکا
»	١٩	اغسه تدریله جك	اغسه تدریله جق
٧٩	١٩	طوغوتدریله جك	طوغورتدریله جق
»	٢٠	اغسه تدردیله جك	اغسه تدردیله جق
»	»	طوغورتدردیله جك	طوغورتدردیله جق
٨٠	١٢	اولوب(اه جك)حرفی	اولوب (اه جق) حرفی
»	١٣	مرقفه	مرققه
٨١	١٢	السایله	السائره
»	١٥	بنه	بکا
»	»	بنه	بکا
»	١٦	سنه	سکا
»	»	سنه	سکا
»	١٩	سزله	سزکله
٨٢	٨	اسباب علمندن	اسباب علمدن
»	١٣	ولن تسمع	ولن تسمع
»	٢٦	تخصیصیه	تخضیضیه
٨٣	٥	بطریق التخصیص	بطریق التخضیض
		والاغراء	والاغراء
»	٦	تخصیصیه یی	تخضیضیه یی
»	»	مخصص النسبه	مخضض النسبه
»	»	مخصصة النسبه	مخضضة النسبه
٨٨	١	افعال	افعاله
»	٨	(یازمه ارایان	یازمه (ارایان
»	٩	(یازمه مه سویلین	یازمه مه (سویلین
»	»	بریسی(یازمه مه اوقویان	بریسنی یازمه مه(اوقویان
»	١٤	حروف مغیرة النسبه دن	حروف اشتقاقیهٔ مغیرة
			النسبه دن
٨٩	٢	شویله شیلیجی	سویله شیلیجی
»	٢٣	متفرق اوله رق	معرفه اوله رق
٩٠	٥	پیچاقجی	بیچاقجی
٩١	٩	یولنماق	یولونمق
»	١٩	پکیك	بکیك
»	٢٦	بیشکین	پیشکین
»	٢٧	باریل	بایل
٩٢	٦	قاعله	فاعله
٩٣	٩	پیرین	بیرین
»	١١	اکبی	کبی
»	٢٥	اولدیغی واولمفعولی	اولدیغی صورتده
			اولمفعولی
»	٢٧	النی کسان کسکین قلیج	النی کسکین قلیج
٩٤	١٩	قج یاکج یا قیج یا کیج	قج یاکج قیج یا کیج

صحیفه	سطر	خطا	صواب	صحیفه	سطر	خطا	صواب
٩٤	٢٢	اوتانقج	اوتانج	١٠٥	٣١	وبردلیکك	وبردلیکك
»	»	توروکن	بوروکن	١٠٦	٦	ضمیرلری	ضمیرلرینك
٩٥	١٣	باب سابقه دن	باب سابقدن	»	٩	نوع	اون نوع
»	١٥	اوتانقج	اوتانقج	»	١٤	مستیان	مستبان
»	١٧	صالالانقج پاتلانقج	صالالانقج پاتلانقج	»	١٧	(بجق	(بیجق
»	٣٢	فعل	فصل	»	٢٦	(صالالانقج	(صالالانقج
٩٦	٤	اولدیغی لاجل	اولدیغی صورتده لاجل	»	٣٣	بسیط	بسیط
»	»	تنزیله	تنزیل	١٠٧	٩	طوغوردلك	طوغوردق
»	٥	❁ تنبیه ❁ مشترك	❁ تنبیه مشترك ❁	١٠٨	١٨	(یازیلوبده	یازیلوبده (
»	٢٤	کوکارمه	کوکرمه	»	٢٣	(یازیلوبده	یازیلوبده (
٩٧	٢١	پیجق	بیجق	١١١	٦	حروف اخیرلرنده	حروف اخیره لرنده
»	٣٣	(سن بز)	(بن بز)	»	١٨	مرفوع النسبه	مرجو النسبه
٩٨	٤	تعلق	تعلقه	»	٢٧	جزء اخرینه	جزء اخیرینه
»	٧	(ل)	(د)	١١٢	٣	منقول انسبه	منقول النسبه
»	٢٣	متکلم الغیر	متکلم مع الغیر	»	١٠	طمعیه واشتقاقیه	طمعیه واشفاقیه
٩٩	٩	❁ نوع رابع ❁ (ق یا ك)	❁ نوع رابع ❁ شول	»	١٩	سویلسه‌ق	سویلسه‌ك
			امر حاضردر که اخرینه	»	»	طوغورسه‌ك	طوغورسه‌ق
			(ق یا ك)	١١٤	١٢	حروف اخیره لرك	حروف اخیره نك
»	٣١	اوعیهٔ	ادعیهٔ	»	١٥	قسملره	قسملرینه
١٠٠	٩	(مشتق اول نون ماج	مشتقدر اول نون	»	٣٣	سبیتدن	سبیتندن
		حرفی	(ماج) حرفی	١١٥	٨	(ایله ده اول ده ایت ده)	(ایله اه اول اه ایت اه)
»	١٤	ومیم مکسوره مصدر	ومیم مکسوره ایله مصدر	»	١٠	اولورسه یرینه کاه	اولورسه ینه کاه
»	»	(مق یا ماك)	(مق یا مك)	»	٢٠	مجموع	مجموعی
»	٢٤	امرنك	امرینك	١١٦	٢١	تمیز	تمییز
١٠١	١	امرنك	امرینك	»	٢٥	یازامه ایسه	یازار ایسه
»	٦	امرنك	امرینك	»	٢٩	ایسروان ایجی)	ایسران ایجی)
»	١٥	ضمائری	ضمائرك	١١٨	٤	ابوت حالنی	ابوت حالتی
»	٢٥	غائب اسمی اطلاق	غائب اسمنی اطلاق	»	٥	بنوت حالنی	بنوت حالتی
١٠٢	٢٥	(یونك)	(یون)	»	٣٢	مطاوع ایله مطاوع بیننده	مطاوع ایله مطاوع بیننده
»	٢٨	حرفلری	حرفلرینك	»	٣٣	(کسردحرج) ماضیلرینك	(کسردحرج) ماضیلرینك
»	٣٣	میم ساکنه	میم ساکنه‌نك			صیغه‌لری (کسردحرج	صیغه‌لری (کسردحرج)
١٠٣	٢	چکنه‌مك	بونلر چکنه‌مك	»	٣٤	(کسردحرج) ماضیین	(کسردحرج) ماضیین
»	٦	انتفاسی	انتفاسنی			مجهولینه	مجهولینی
»	٣٥	یاپیله‌جاك	یاپیله‌جق	١١٩	٣	قیامهٔ	قیامیهٔ
١٠٤	٢٢	مق یا ماك	(مق یا مك)	»	٤	(کسر)	(کسر)
١٠٥	٥	مقصدك	مقصد اولك	»	»	(مکسور) منفردی	(مکسور) صفتی ذخی
»	١٢	مطبخه	مبطخة	»	٩	فعل مطاوعتك	فعل مطاوعك
»	١٧	مکمله محرفه	مکمله محرفة	»	٢٣	ضربة ضربة ضربة	ضربة ضربة
»	٢٧	پیچاق	بیچاق	»	٢٥	ازید ایلدیکی	ازید ادیکی

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱۲۰	۵	وبوجهتلرله	وبوجهتلردن
»	۱۱	صفت عربیه‌نك	صفات عربیه‌نك
»	۱۹	نامیله (اشبو اسم مشتق	نامیله اشبو (اسم مشتق
۱۲۱	۳	والمؤمن التە	والمؤمن الة
»	۱۷	چوسقون	جوشقون
۱۲۲	۶	نوع مرقوم	نوع مرقومه
»	۱۲	کائن استمراری	کائن معنای استمراری
»	۱۸	کائن استمرار موقته	کائن معنای استمرار موقته
۱۲۳	۲۲	امرلریله مرکب	امرلرندن مرکب
۱۲۵	۲	جزئین مکررین عمل	جزئین مکررینی اعتباریله
		مکرره	عمل مکرره
»	۱۴	ماضیده	ماضیدن
»	۱۹	جزء اخرینه	جزء اخیرینه
»	۲۳	مدلولنده معنای	مدلولنده کائن معنای
		مقدوریت	مقدوریت
۱۲۶	۱۷	کائن اضافته	کائن معنای اضافته
»	۱۸	استمرار انتشاری‌یه	معنای استمرار انتشاری‌یه
»	۲۴	یونوع	بونوع
»	۲۵	کائن اضافته	کائن معنای اضافته
»	۲۶	کائن استمرار انتشاری‌یه	کائن معنای استمرار
			انتشاری‌یه
»	۳۳	نسبت امریه‌دن	نسبت امریه‌یه
۱۲۷	۱	ءه‌جق	اه‌جق
»	۲	ضمائری متصله	ضمائر متصله
»	۱۴	حالی	خالی
۱۲۸	۲	متضمن اولملری	متضمن اولملریله
»	۹	امر واحد	امر حاضر
۱۲۹	۲	سویلنیله‌ویرسون	سویله‌نیلی‌ویرسون
»	۱۳	سویلتدرتدرمه‌یی ویر	سویلندرتدرمه‌یی ویر
۱۳۰	۳	المزیدفیه التاودر واللام	المزید فیه التاواللام
		ومه	ومه
»	٤	المزید فیه النون ودر	المزیدفیه النون ودر
		والتاودر واللام ومه	والتا واللام ومه
۱۳۱	۳	المزیدفیه زرو اللام ومه	المزیدفیه زرو التاواللام
		بعد اه	ومه بعد اه
»	٤	المزیدفیه سه والتاواللام	المزیدفیه سه والتا ودر
		ومه بعد اه	واللام ومه بعد اه
»	»	المزید فیه مسه والتا	المزیدفیه مسه والتاودر
		واللام ومه بعد اه	واللام ومه بعد اه

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱۳۱	٤	والتاودر والتاواللام	والتاودر واللام
»	۵	والتاودر واللام	و لتاودر والتاواللام
»	»	والتاودر واللام	والتاودروالتاواللام
»	»	والتاودر واللام	والتاودروالتاواللام
»	۷	الی ۱۰ ذیل جدوله	
		مراجعت اولنه	
۱۳۲	۳	المزیدفیه نون‌ودرو اللام	المزید فیه التا واللام
		ومه	ومه
»	»	سویلندرلی ویرمه	سویلدیلی ویرمه
»	۱۲	سویلندردی ویرمه	سویلندردی ویره‌مه
۱۳٦	۳	ایکی وصفی	ایکی وضعی
۱۳۷	۲	تفصیل بوکه	تفصیلی بوکه
»	۱۰	طورمه یسر	طورمه‌ییسر
۱٤۲	۱۹	مفهومنده	مفهومیتده
۱٤۳	۲۱	توقیتنك	توقیتینك
»	۲۹	استفرار	استقرار
»	۳۲	جزء اول	جزء اولی
۱٤۵	۲۰	مصدرلرك	مصدرلرینك
»	۲۲	مصدر ومصدر مخفف	مصدر اصلی ومصدر
			مخفف
۱٤۷	۱۰	فعل حادثة	صفت حادثة
۱۵۲	۱	مکرر الاولك	مکرر العملك
۱۵۳	۱٦	(یازیله ویره‌قو)	(یازیلی ویره‌قو)
۱۵٤	۲٤	اوچیوز یتمش نوع	اوچیوز یتمش سکز نوع
۱۵۵	٦	بیك یدیوز سکسان	بیك یدیوز طقسان
»	۱۹	امرحاضر بسیط	امر حاضر بسیطه
۱۵۸	۲٤	فعلی	فعلنی
۱۵۹	۳۵	حرفی	حرفنی
۱٦۰	۵	نوع	نوعی
۱٦۱	۳	(یازدی یازمش یازیدی)	(یازدی یازمش)
		ماضیلری	ماضیلری
»	۱۳	مخف	مخفف
»	۱۷	امری مقدر	امری ایله مصدر
۱٦۲	۱٤	مذکوره‌ده	مذکوره‌دن
۱٦۳	٦	بین المنطقین	بین المنطقین
»	۲۷	اسماء افعالك	اسماء وافعالك
»	۳۲	لقلك)	لقیالك)
۱٦٤	۱۲	وین	ین
۱٦۷	۱۳	کلمه‌درکه	کلمه‌لردرکه

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱٦۸	۳۱	مصدراولان	مطرف اولان
»	۳۳	اکشیترق	اکشیترك
۱٦۹	۱۸	اجیمسر	اجیمسی
»	»	اکشیمسر	اکشیمسی
»	۲۰	طاتلیمسر	طاتلیمسی
»	۳۲	فحه‌لرینی	فحه‌لرینی
۱۷۰	۳	سویله‌سیم	سویله‌یه‌سیم
»	۱۵	کراهیتنه	کراهتنه
»	۱۹	فجلجه	افجلجه
۱۷۱	۲۱	الیهه	الیهی
»	»	لاحق ضمیرلری اولان	ضمیرلری لاحق اولان
»	۲۳	القاب	القاب
»	۲۷	دارالسعادة	دارالسعاده
»	۳۲	خبرلرندن	جزءلرندن
۱۷۲	۲۰	تقیدیدن	تقییدیدن
»	۲۸	عشمك	عشمکك
۱۷۳	٤	وصفلرنده	وضعلرنده

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱۷۳	۹	بحسب الحفیقه	بحسب الحقیقه
»	۱۷	مخصص النسبه	مخضض النسبه
»	۲۱	یازیوریمدر	یازیورمدر
»	۲۷	بحسب الحفیقه	بحسب الحقیقه
۱۷٤	۷	بحسب الحفیقه	بحسب الحقیقه
»	۱۳	صفت ثانی	صنف ثانی
»	۲۲	نوعنك	نوعینك
»	۲۵	چیقیقیش	چیقیش
»	۲٦	(اِی)	(اِیلی)
۱۷۵	۹	اسمه	اسم
»	۱۳	واسم مؤول	واسم ایله مؤول
»	۱٦	حروف مذکوره	حرف مذکور
»	۲۹	دخی مجتلبه	دخی حروف مجتلبه
۱۷٦	۵	بروسه‌دك	بروسه‌یه‌دك
»	۲۸	بش درلو اداة دخی اداة تمیز	بش درلو دخی اداة تمیز

(صحیفه ۱۳۱ المعلوم العدمی باعتبار الجزء الثانی)

خطا

المزید فیه سه والتا ومه	المزید فیه مسه والتا ومه	المزید فیه ار والتا ه	المزید فیه زر والتا وه	
اغسددی ویرمد	کولومسددی ویرمه	طوغوردی ویرمه	امزردی ویرمه	مخاطب
المزید فیه سه واللازم ومه	المزید فیه مسه واللازم ومه	المزید فیه ار واللازم ومه	المزید فیه زر واللازم وه	
اغسدتدری ویرمد	کرلومسدتدری ویرمه	طوغورتدری ویرمه	امزرتدری ویرمه	مخاطب
المزید فیه سه والتا واللازم ومه	المزید فیه مسه والتا واللازم ومه	المزید فیه ار والتا واللازم ومه	المزید فیه زر والتا واللازم ومه	
اغسه‌تدردی ویرمه	کولومسه‌تدردی ویرمه	طوغورتدردی ویرمه	امزرتدردی ویرمه	مخاطب

صواب

المزید فیه سه ومه	المزید فیه مسه ومه	المزید فیه ار ومه	المزید فیه زر وه	
اغسه‌یی ویرمد	کولومسه‌یی ویرمه	طوغوری ویرمه	امزری ویرمه	مخاطب
المزید فیه سه والتا ومه	المزید فیه مسه والتا ومه	المزید فیه ار والتا ومه	المزید فیه زر والتا ومه	
اغسه‌دی ویرمد	کولومسه‌دی ویرمه	طوغوردی ویرمه	امزردی ویرمه	مخاطب
المزید فیه سه والتا ودر ومه	المزید فیه مسه والتا ودر ومه	المزید فیه ار والتا ودر ومه	المزید فیه زر والتا ودر ومه	
اغسه‌تدری ویرمد	کولومسه‌تدری ویرمه	طوغورتدری ویرمه	امزرتدری ویرمه	مخاطب
المزید فیه سه والتا ودر والتا ومه	المزید فیه مسه والتا ودر والتا ومه	المزید فیه ار والتا ودر والتا ومه	المزید فیه زر والتا ودر والتا ومه	
اغسه‌تدردی ویرمه	کولومسه‌تدردی ویرمه	طوغورتدردی ویرمه	امزرتدردی ویرمه	مخاطب

اشبو کتاب فورمه فورمه تصحیح اولندقدنصکره طبع اولنوب اکمالنده برکره‌دها تصحیح اولنه‌رق ظهور ایدن خطالر بالاده محرر جدوله درج اولنمش ویالکز اضافت همزه‌لرینك تصحیحاتندن صرف نظر ایدلمشدر.

اشبو (مقیاس اللسان وقسطاس البیان) نام کتاب لسان ترکی یی ایو اوکرنمکه پك یرایه‌جغی کبی بالخصوص قواعد ترکیه‌یه دائر تألیفاته مقتدر ذوات ایچون بر مأخذ کافی اوله‌جغندن بالمطالعه بو بابده دیکر کتابلرك تألیف و ترتیبی ارباب فضل وکمالدن بکلنور

شبو (مقیاس اللسان وقسطاس البیان) نام کتاب لسان ترکی‌یی ایو اوکرنمکده پك یاره‌یه‌جغی کبی بالخصوص قواعد ترکیه‌یه دائر تألیفاته مقتدر ذوات ایچون بر مأخذ کافی اوله‌جغندن بالمطالعه بو بابده دیکر کتب برلر تألیف وترتیبی ارباب فضل وکمالدن بکلنور